În noile condiții ale revoluției proletare victorioase, poporul mongol, sub conducerea parodno-ului mongol,
1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 30, p. 120.
2 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 41, p. 246.

partidul revoluționar a realizat pentru prima dată în istorie în cadrul unui stat independent tranziția de la feudalism la socialism, ocolind capitalismul, ceea ce este o confirmare a corectitudinii și vitalității teoriei marxist-leniniste a căii non-capitaliste de dezvoltare. Noul program al MPRP precizează că „experiența dezvoltării non-capitaliste a MPR, unde sub conducerea partidului marxist-leninist etapa democratică a revoluției a crescut în stadiul socialist, a arătat că legile generale ale revoluția socialistă și construcția socialistă funcționează și în țările înapoiate anterior”*.
În timpul nostru, când sistemul socialist mondial a devenit forța decisivă în dezvoltarea socială modernă și mișcarea de eliberare națională a devenit parte integrantă a procesului revoluționar mondial și problema perspectivelor de dezvoltare a apărut înaintea lui, teoria marxist-leninistă a calea non-capitalistă de transformare a societăţii a căpătat o importanţă excepţională şi devine din ce în ce mai importantă.atrage atenţia şi gândurile a sute de milioane de oameni de pe tot globul. ·
Este deosebit de important să promovăm teoria marxist-leninistă a unei căi de dezvoltare non-capitaliste acum, când multe țări eliberate de exploatarea colonială au adoptat o orientare socialistă, în timp ce altele resping capitalismul ca sistem social.
Cu toate acestea, există diverse puncte de vedere eronate cu privire la teoria marxist-leninistă a căii non-capitaliste de dezvoltare, care pot dăuna mișcării de eliberare națională. Astfel, există o afirmație eronată că înainte de Revoluția Socialistă din octombrie din Rusia, calea de dezvoltare non-capitalistă era considerată de marxişti, inclusiv de Lenin, ca o utopie.
Karl Marx și Friedrich Engels, chiar înainte de corespondența intensă cu politicienii ruși, nu au negat posibilitatea dezvoltării țărilor individuale, ocolind etapa capitalistă. În scrisorile adresate personalităților politice din Rusia și în prefața la ediția rusă a Manifestului Partidului Comunist, ei au ajuns la concluzia că, în condițiile victoriei revoluțiilor proletare în țările europene avansate, comunitatea din Rusia ar putea se dezvoltă pe o cale non-capitalistă.
În 1916, V. I. Lenin, dezvoltând teoria revoluției socialiste sub imperialism, a dezvoltat, ca deja
1 „XV Congres al Partidului Revoluționar al Poporului Mongol (Ulaanbaatar, 7-11 iunie 1966)”. Colectarea materialelor. M., 1966, p. 175-176. 12*
menționată mai sus, problema tranziției țărilor înapoiate la socialism, ocolind stadiul de dezvoltare capitalist. Problema căii non-capitaliste a dezvoltării nu poate fi considerată separat de teoria revoluției socialiste și construcției socialiste a lui Lenin. De aceea nu avem dreptul să confundăm o teorie dezvoltată științific despre o cale de dezvoltare non-capitalistă cu o utopie.

Grupul lui Mao Tse-tung neagă calea non-capitalistă a dezvoltării, a cărei posibilitate a fost confirmată de experiența istorică. Maoiștii calomniază poporul mongol, încercând să slăbească rolul și influența experienței de dezvoltare non-capitalistă a poporului mongol, asupra luptei moderne de eliberare națională a popoarelor din Asia și Africa și, de asemenea, neagă importanța asistenței internaționale. a poporului sovietic în construcţia socialistă a ţării noastre.

Numai ca urmare a neînțelegerii sau a denaturării marxismului se poate afirma că marxismul este aplicabil exclusiv în țările capitaliste dezvoltate, unde contradicțiile de clasă dintre proletariat și burghezie ies la iveală. Astfel, posibilitatea aplicării tiparelor generale de tranziție la socialism în țările în curs de dezvoltare este interzisă. Pe de altă parte, specificul țărilor în curs de dezvoltare este absolutizat și nu se ține cont de tendința generală caracteristică epocii moderne. Nu este greu de înțeles că o asemenea concepție este incapabilă de a da un răspuns corect, științific, la întrebările legate de perspectivele unei revoluții național-democratice, ridicate în noile condiții istorice.

Interesele fundamentale ale clasei muncitoare în lupta pentru socialism se întâlnesc cu interesele celor mai largi secțiuni ale poporului. Aceasta înseamnă că nu se poate afirma că marxismul-leninismul nu corespunde intereselor maselor muncitoare și țărănești din țările înapoiate. Teoria marxist-leninistă a căii necapitaliste a dezvoltării, confirmată de viață, exprimă legile obiective care guvernează dezvoltarea țărilor înapoiate și luminează calea eliberării naționale și a progresului social pentru popoarele asuprite. În acest sens, am dori să luăm în considerare pe scurt semnificația teoriei marxist-leniniste a căii non-capitaliste de dezvoltare pentru formarea punctelor de vedere ale revoluționarilor mongoli și transformarea revoluționară a societății mongole.

Victoria Revoluției Socialiste din octombrie din Rusia, care este atât o țară europeană, cât și una asiatică, a extins foarte mult sfera de influență a ideilor marxism-leninismului, răspândindu-le dincolo de granițele țărilor capitaliste dezvoltate. De la victoria Revoluției din octombrie, marxismul-leninismul a devenit o forță revoluționară și o forță călăuzitoare.

o stea pentru toate popoarele lumii, inclusiv popoarele din Asia, Africa și America Latină.

Datorită victoriei Marii Revoluții din Octombrie, ideile marxism-leninismului au exercitat o influență puternică asupra elementelor progresiste, conștiente, ale poporului mongol. Un rol deosebit în creșterea și întărirea ideologică și politică a revoluționarilor mongoli l-au avut sprijinul și asistența acordată acestora din partea bolșevicilor ruși și stabilirea legăturilor cu Secretariatul din Orientul Îndepărtat al Cominternului din Irkutsk, precum și călătoria lui revoluţionarii mongoli către Rusia sovietică şi întâlnirea lor cu V. I. Lenin. Revoluționarii mongoli, cu ajutorul și participarea Secretariatului din Orientul Îndepărtat al Komintern, au început să publice ziarul Mongolyn Unen (Mongolskaya Pravda) la Irkutsk. Primul număr al acestui ziar a fost publicat la 10 noiembrie 1920. Acest ziar a jucat un rol uriaș în pregătirea ideologică a

viitorului partid și în educația ideologică și politică a revoluționarilor mongoli.
Revoluționarii mongoli, prin ziarul Mongolyn Unen, au subliniat necesitatea unei acțiuni decisive și universale a poporului mongol pentru libertatea și independența țării în condiții atât de favorabile, când era răsturnării revoluționare și instaurarea puterii sovietice. în marele vecin nordic al ţării noastre începuse în dezvoltarea mondială. Ei au atras, de asemenea, atenția asupra faptului că poporul mongol va putea câștiga libertatea și independența țării și o va dezvolta pe calea progresului numai prin forța și voința proprie și că lupta poporului nostru va găsi, fără îndoială, sprijin. și ajutor din partea proletariatului revoluționar internațional.
Revoluționarii mongoli au considerat instituirea unei noi puteri, a poporului, ca o sarcină practică de primă prioritate. Astfel, în articolul „Principii de bază pentru crearea unei noi puteri populare în Mongolia”, publicat în ziarul „Mongolyn Unen” la 20 decembrie 1920, problema instituirii unui sistem democratic în țară a fost tratată în detaliu și pe larg. . Descriind democrația burgheză ca fiind o democrație a unei minorități exploatatoare, articolul a subliniat necesitatea formării unui nou guvern al Mongoliei pe o bază democratică prin alegeri populare.
De asemenea, revoluționarii mongoli au explicat în detaliu semnificația Revoluției din octombrie, au făcut lumină asupra politicii externe și interne a Rusiei sovietice, a sprijinului pe care aceasta l-a oferit popoarelor asuprite care luptau pentru libertatea lor.
Articolul „Semnificația celor trei ani de existență a puterii sovietice în Rusia” afirmă: „Timp de trei ani, oamenii muncitori
341
Rusia a luptat cu forțele de reacție mondială și a reușit să dea o respingere zdrobitoare intervenționștilor, ceea ce este o demonstrație clară a corectitudinii și a forței ideilor revoluției. Aceste idei se vor răspândi și cuceri pe toată planeta noastră și vor aduce o viață liberă și fericită milioanelor de muncitori asupriți și popoarelor țărilor mici.
Revoluționarii mongoli au înțeles semnificația ideilor marxism-leninismului, ideile lui octombrie ca program științific pentru lupta de eliberare a oamenilor muncii din întreaga lume. Liderul revoluției poporului mongol, D. Sukhe-Bator, a fost un înflăcărat campion al prieteniei dintre popoarele mongol și sovietic. El a subliniat constant că numai cu ajutorul Rusiei sovietice poporul mongol a putut să distrugă opresiunea sclavilor străini și să-și elibereze patria. El a lăsat moștenire poporului mongol să întărească prietenia cu poporul sovietic în toate modurile posibile, ca o condiție decisivă pentru existența independentă, statală și pentru dezvoltarea non-capitalistă, socialistă a Mongoliei. În timp ce se afla la Irkutsk, Sukhe Bator a participat activ la lucrările celei de-a III-a conferințe provinciale a PCR (b), care s-a deschis la 20 septembrie 1920. Adresându-se conferinței cu salutări, Sukhe Bator a spus: „Partidul nostru revoluționar s-a născut printre ciobanii Mongoliei. De la ei, aduc salutări Conferinței de la Irkutsk a Partidului Comunist Rus, partidul care a ridicat primul steagul rebeliunii împotriva capitalului mondial. Atractia partidului tău a ajuns la păstorii stepelor sălbatice ale Mongoliei, înrobiți de

trei ori: de către domnii lor feudali - teocrați și militariști chinezi și capitala mondială "
Sukhe-Bator a văzut motivul principal al suferinței și nenorocirii trăite de poporul mongol la acea vreme în politica reacționară a cercurilor feudal-teocratice conducătoare, în trădarea lor a intereselor naționale ale țării. El a înțeles că calea spre eliberarea poporului se întinde nu numai prin expulzarea invadatorilor străini, ci și prin distrugerea sistemului feudal-iobagi și prin instaurarea democrației. Acest lucru este evidențiat în mod clar de apelul Partidului Popular la guvernul Rusiei Sovietice, compilat de Sukhe-Bator și alți revoluționari din Irkutsk, care afirma că, după ce a obținut independența țării, Mongolia, folosind experiența altor țări, va lansează o luptă pentru drepturile și interesele poporului său . Creșterea conștiinței naționale de sine a arăților va face posibilă deplasarea mai departe a revoluției pentru a elimina definitiv feudalismul.
1 „Puterea muncii”. Irkutsk, 24 septembrie 1920
342
Deci, sub influența directă a marilor idei ale lui Marx - Engels - Lenin, care au pătruns în Mongolia datorită Revoluției din Octombrie, a avut loc o schimbare radicală a opiniilor politice ale revoluționarilor mongoli, iar acest lucru a dus la faptul că aceștia au început să se ghideze de marxism-leninism în stabilirea sarcinilor cu care se confruntă revoluția poporului mongol, în fundamentarea programului partidului, precum și în alegerea formelor și metodelor de realizare a transformărilor revoluționare.
Introducerea în „Platforma de partid” - primul program al MPRP, adoptat de Primul Congres, care s-a desfășurat în condițiile luptei încă neterminate pentru independență, este justificarea teoretică a programului revoluționar-democratic al partidului în spiritul marxism-leninismului.
Introducerea în programul MPRP precizează că pe măsură ce sfera de influență a imperialismului se extinde împotriva capitalului monopolist, lupta clasei muncitoare se desfășoară și ideologia proletariatului revoluționar se răspândește în întreaga lume. În lupta mondială dintre muncă și capital, clasa muncitoare va ieși învingătoare. Lupta popoarelor coloniale împotriva colonialiştilor se va desfăşura constant, iar această luptă trebuie să fie victorioasă numai prin solidaritatea şi eforturile comune ale clasei muncitoare şi ale popoarelor coloniale. S-a remarcat în continuare că situația internațională este determinată de victoria Revoluției din octombrie și de lupta dintre cele două lumi, că întregul sistem al imperialismului este pregătit pentru revoluție.
Având în vedere situația externă și internă a Mongoliei în strânsă legătură cu evenimentele mondiale, introducerea la „Platforma de partid” a subliniat că Mongolia, deși încă în strânsoarea Evului Mediu, căzuse deja sub jugul imperialismului mondial și, ca atare. , se confrunta cu o răsturnare revoluționară. „... Nu există țară în lume în care puterea capitalului să nu fi pătruns și nu există țară în care să nu fie răspândită propaganda partidelor revoluționare ale popoarelor lumii, care luptă pentru tot ce este nou și progresist. De aceea, semnele marii revoluții care se desfășoară în lume se manifestă

și în pământul nostru, pe pământul mongol ”L Subliniind interesele comune ale mișcării de eliberare națională a poporului mongol și ale revoluției proletare mondiale, Platforma s-a exprimat ferm încredere că Komintern va oferi asistență poporului mongol în lupta sa pentru emancipare națională și socială. „În astfel de cazuri, ajutor

1 „Documente legate de istoria Partidului Revoluționar al Poporului Mongol, 1920-1940”. Cartea Unu. Ulaanbaatar, 1966, p. 33. („Документы по истории MNRP". 1920-1940, cap. I. Ulan-Bator, 1966, p. 33).

343

va veni cea de-a Treia Internațională, cu sediul la Moscova, întrucât politica imperialistă a marilor state capitaliste este un dușman comun atât pentru proletariatul internațional, cât și pentru popoarele țărilor înapoiate.

„...În primul rând”, subliniază introducerea în „Platformă”, „este necesar să se transfere puterea în mâinile poporului, să se creeze un stat cu Khurali ale poporului și să se realizeze eliberarea de sub opresiunea colonială a imperialistului străin. puteri” 1 2.

O caracteristică a „Platformei” Partidului Popular din 1921 a fost că era impregnată de spiritul solidarității internaționale cu mișcarea revoluționară mondială, cu toate popoarele mici luptând, ca și poporul mongol, pentru libertatea și independența lor. Se precizează că partidul „se străduiește să stabilească legături de prietenie și contacte cu organizațiile revoluționare din Rusia, China și alte țări, străduindu-se, ca și partidul nostru, să distrugă despotismul, să progreseze și să stabilească puterea poporului” 3.

Astfel, principiile marxist-leniniste, în special învăţătura lui Lenin despre imperialism, revoluţia socialistă şi mişcarea de eliberare naţională, au servit drept fundamentare teoretică a primului program al MPRP.

După cum se știe, la patru luni după victoria revoluției populare din Mongolia, V. I. Lenin l-a primit pe Sukhe-Bator și pe alți reprezentanți ai partidului și pe oamenii care veniseră la Moscova într-o vizită de prietenie în biroul său de la Kremlin. Într-o conversație amicală cu revoluționarii mongoli, V. I. Lenin a elucidat sarcinile luptei MPRP în fazele prezente și ulterioare ale dezvoltării revoluției. El a lăsat mari precepte partidului și poporului nostru despre cum să consolideze libertatea și independența câștigate, prietenia și cooperarea indestructibilă a popoarelor mongol și sovietic, pentru a elabora și susține.

1 „Documente legate de istoria Partidului Revoluționar al Poporului Mongol, 1920-1940”. Cartea Unu. Ulaanbaatar, 1966, p. 32. („Документы по истории MNRP". 1920-1940, cap. I. Ulan-Bator, 1966, p. 32).

2 Iadul; см. также «Rezumatul Partidului Revoluționar Popular Mongol Tu uh» Capitolele I-V. Ulaanbaatar, 1964, p. 40. („Kratkaya istoriya MNRP”, cap. I—V. Ulan-Bator, 1964, p. 40.)

8 „Mongol ardyn khuvsgalt namyn tuukhend holbogdoh barimt beach-guud 1920-1940”. Negdugeer Devter. Ulaanbaatar, 1966, Tal. 35. („Documente despre istoria MPRP”, 1920-1940, partea I. Ulan Bator, 1966, p. 35); vezi, de asemenea, Scurtă istorie a MPRP, cap. I-V. Ulaanbaatar, 1964, p. 41 (în mongolă); „Istoria Republicii Populare Mongole”, ed. 2. M., 1967, p. 292.

linie strategică și tactică corectă a MPRP. Această conversație a înarmat Partidul nostru cu un program fundamentat științific al căii necapitaliste de dezvoltare a țării pentru tranziția la socialism în viitor.
Al III-lea Congres al MPRP (1924), condus de instrucțiunile lui V. I. Lepin, a determinat linia partidului pentru trecerea Mongoliei de la feudalism la socialism, ocolind stadiul de dezvoltare capitalist. După ce a determinat perspectivele de dezvoltare a țării în cel de-al doilea program al său, bazându-se pe principiile de bază ale marxism-leninismului și ghidându-se după acestea, MPRP a întreprins cu hotărâre diseminarea largă a învățăturilor lui Marx și Lenin în rândul oamenilor muncii din arats si a inceput sa efectueze masuri practice de o importanta enorma pentru a o propaga. După cel de-al treilea Congres, figurile de frunte ale partidului au publicat o serie de articole în care, aplicate Mongoliei, au fundamentat teza marxist-leninistă despre posibilitatea unei căi non-capitaliste de dezvoltare a țărilor înapoiate din punct de vedere economic și tranziția lor către socialismul cu ajutorul statelor socialiste avansate.
Diseminarea ideilor marxism-leninismului în Mongolia a fost facilitată de publicarea în limba mongolă a deciziilor Komintern și a lucrărilor individuale ale lui Marx, Engels și Lenin („Manifestul Partidului Comunist”, „Principiile comunismului”, „Originea familiei, a proprietății private și a statului”, „Trei surse și trei componente ale marxismului”, „Socialismul și religia”, „Sarcinile uniunilor de tineret”, etc.). De la mijlocul anilor 1920, activiștii MPRP au început să studieze la KUTVe1 și alte instituții de învățământ ale Uniunii Sovietice, precum și în țara lor natală, în școala de partid. Vizitele în Mongolia ale unor personalități marcante ale mișcării comuniste internaționale, precum și șederea în Mongolia a specialiștilor comuniști sovietici, au jucat un rol enorm în familiarizarea cadrelor noastre cu fundamentele marxism-leninismului.
Din cauza înapoierii socio-economice a țării și a absenței unei clase muncitoare, a trebuit să depășim mari dificultăți în calea răspândirii și aplicării marxismului în Mongolia până când acesta a devenit viziunea dominantă asupra lumii în țară. Marxismul-leninismul s-a dezvoltat, depășind rezistența bisericii lamaiste, în lupta împotriva religiozității profunde a maselor muncitoare, complet analfabe și zdrobite de întunericul și ignoranța medievală.
Încă din primele zile ale victoriei revoluției populare, Partidul Revoluționar al Poporului Mongol a acordat o importanță deosebită educării oamenilor în spiritul viziunii materialiste științifice asupra lumii.
Universitatea Comunistă a Muncitorilor din Orient.

rozzreipya, a lansat o activitate viguroasă care vizează promovarea cunoștințelor științifice în rândul populației, pentru a lupta împotriva ideologiei reacționare a lamaismului. MPRP a luat marxismul drept ideologia mișcării de eliberare a proletariatului și a tuturor maselor oprimate și exploatate, indisolubil legată de viață și de practica revoluționară.

Treptat, dar constant, procesul de răspândire a marxism-leninismului în Mongolia a continuat, în principal prin activitățile politice și practice ale MPRP pentru a conduce reorganizarea revoluționară a vieții țării.
Experiența țării noastre confirmă că marxismul-leninismul nu este doar ideologia proletariatului, ci și singura armă ideologică corectă care luminează calea eliberării, progresului social și dezvoltării pentru largile mase de oameni muncitori care au experimentat experiența imperialistă și feudală. opresiune.

LIUBISLAV MARKOVICH
(Iugoslavia)

•

DESPRE GÂNDIREA ECONOMICĂ LUI KARL MARX

Când în cercurile științifice este evaluată contribuția lui Marx la vistieria teoretică a omenirii, atunci dialectica sa materialistă și economia politică sunt pe deplin subliniate. De fapt, Marx și-a dedicat cea mai mare parte a lucrării sale științifice problemelor de economie politică. Motivele pentru aceasta au fost explicate de însuși Marx în prefața lucrării „Despre critica economiei politice” I În această prefață se fac schițe ale filozofiei societății, sunt date câteva gânduri formulate clasic și concise, originale și importante pentru înţelegerea ştiinţifică şi metodologică a legilor generale ale dezvoltării sociale. Gândurile exprimate de Marx în prefața menționată mai sus au devenit clasice în marxism. Totuși, interpretarea acestor prevederi a provocat diverse dispute între oamenii de știință, susținătorii marxismului. În literatura sociologică au existat multe controverse cu privire la chestiunile legate de baza socială și suprastructura socială, distincția dintre elementele care alcătuiesc societatea, legăturile lor, interdependențe etc. Principala problemă pe care o subliniază Marx, mi se pare , vizează importanța fundamentală a relațiilor de producție , caracterul obiectiv al acestora și importanța decisivă pentru dezvoltarea legilor formației socio-economice. Relațiile de producție sunt categoria principală în filosofia economică a societății a lui Marx - o descoperire strălucitoare și clasică care a devenit linia de demarcație între școlile științifice și cele vulgare din economia politică.
Marx a început să investigheze modelele dezvoltării sociale pe baza relațiilor de producție ale modului de producție capitalist contemporan. După ce a dedicat aproape în totalitate mai bine de trei decenii rezolvării acestei probleme, el a investit multă muncă ca om de știință, cercetător și

1 Cai. K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 13, p. 5 6.

a îmbogăţit ştiinţa dezvoltării societăţii prin crearea unei metode dialectice şi materialiste.
Lucrarea principală a lui Marx, Capitalul, oferă o analiză științifică a relațiilor de producție capitaliste și a tendințelor de dezvoltare a acestora. Această lucrare este un adevărat tezaur de previziuni ale relațiilor de producție socialist-comuniste. În „Capital” a rezumat și a făcut concluzii semnificative din istoria dezvoltării sociale a omenirii moderne. Pe baza metodei științifice pe care a dezvoltat-o, Marx a reprodus procesul istoric al apariției și dezvoltării capitalismului, și-a arătat, pe de o parte, rolul său progresiv,

iar pe de altă parte, limitările sale istorice. Capitalul a creat economia politică științifică a clasei muncitoare, arma spirituală pentru proletariat ca forță principală a revoluției socialiste și constructorul societății comuniste. Dezvăluind secretul relațiilor de producție sub capitalism, Marx a creat capitalul istoriei umane moderne, capitalul despre capitalism și capitalul pentru socialism. Doctrina economică a lui Marx este subiectul multor dispute, opinii, judecăți și prejudecăți opuse. Mulți gânditori serioși ai clasei muncitoare, precum și reprezentanți ai teoriilor burgheze și-au exprimat părerea despre aceasta. Dar în asta au intervenit diverși vulgarizatori, dogmatici, uneori doar oameni obișnuiți, care de obicei se adaptează la toate direcțiile mișcării sociale.
Gândurile lui Marx, și mai ales teoria lui economică, au în spate întreaga istorie și soartă a secolului trecut, o istorie care nu s-a încheiat, dar care, în ciuda diverselor vicisitudini, aduce în mod constant victorii economiei politice a muncii a lui Marx.
În prefața primei ediții a volumului I a Capitalului, Marx scria: „Subiectul cercetării mele în această lucrare este modul capitalist de producție și relațiile de producție și schimb care îi corespund.” L Marx analizează și arată aceste relații. în procesul de producţie şi schimb printr-un ansamblu de categorii economice care reflectă proprietăţi şi relaţii obiective care nu depind de voinţa şi conştiinţa oamenilor. Astfel, sistemul economic al lui Marx este un sistem de abstracțiuni teoretice, adesea greu de accesat prin modul obișnuit de gândire, care este obișnuit să se bazeze pe lucruri și relații direct vizibile. Marx a arătat că nu există altă modalitate de analiză dacă este necesar să pătrundem în esența naturii și în legătura interioară a relațiilor de producție ale unui sistem social dat. Desigur, sistemul economic
1 Ya. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 23, p. 6.

Ma-ul lui Marx nu este înghețat exclusiv în cele mai înalte abstracțiuni. Marx a studiat categorii de bază precum capitalul și plusvaloarea, puterea de muncă ca marfă, acumularea capitalului și altele, ținând cont de mișcarea constantă a capitalului. El a analizat legile producției, circulației și reproducerii capitalului social, luminând chiar și astfel de etape ale mișcării capitalului în care aceste categorii se află în formele lor inițiale, nu au fost încă dezvăluite pe deplin. În acest sens este caracteristic volumul III al Capitalului, unde sunt analizate categoriile: profit, rata medie a profitului, dobândă, chirie, dividend. Capitalul ca relație socială se dezvăluie teoretic printr-un sistem de categorii economice.
Marx a descoperit natura obiectivă a legilor dezvoltării capitaliste. Nu-l acuză pe capitalist pentru consecințele sociale ale acțiunilor pe care le comite. Marx îl consideră nu numai ca un exploatator, ci vede în el și personificarea relațiilor economice și tiparele corespunzătoare. Același lucru se poate spune despre capitalism în ansamblu, rolul său condiționat obiectiv și locul său în procesul istoric de dezvoltare socială.
Marx caracterizează relațiile de producție capitaliste pe baza a două puncte caracteristice. Prima, explicită, este producția de plusvaloare ca scop și condiție a muncii sociale, producției și schimbului; a doua, implicită, este dezvoltarea muncii ca muncă

combinată social și organizată științific, socializată ca urmare a creșterii obiective a forțelor productive, tehnologiei și industriei mari. De aici natura duală a categoriilor economice ale capitalismului. Ele guvernează în mod obiectiv relaţiile de producţie printr-un mecanism spontan, asigurând în acelaşi timp o creştere a ponderii şi masei plusvalorii şi, în acelaşi timp, acumularea forţată a capitalului şi revoluţionarea tehnologiei şi metodelor muncii. De fapt, aceasta este trăsătura istorică a capitalismului ca mod de producție de clasă antagonic, vocația și regularitatea sa în dezvoltarea socială progresivă. Tocmai aceasta este contradicția și limitarea istorică a capitalismului, predeterminată a fi forma acelor transformări materiale, economice și sociale fără de care cea mai înaltă formă de viață socială este imposibilă: socialismul-comunismul.
Marx subliniază că acumularea capitalului este însoțită de concentrarea capitalului. Deși capitalistul deține producția în mod independent, capitalul său acționează în același timp ca parte a capitalului social.
349
Contradicția dintre caracterul social al producției și forma privată de însuşire este contradicţia fundamentală a capitalismului. Eliminarea acestei contradicții este posibilă numai dacă forma privată de proprietate se transformă în proprietate publică.
Capitalistul, însuşindu-şi profitul creat de munca socială, foloseşte toate posibilităţile bogăţiei. Dar, obligat să îmbunătățească constant producția socială, capitalistul creează inconștient acele forțe care se întorc împotriva lui - munca socializată și muncitorii uniți prin însuși procesul de producție. Conform teoriei economice a lui Marx, exploatarea este faptul inițial care explică caracterul antagonist al contradicțiilor dintre muncă și capital. Desigur, în comparație cu formațiunile socio-economice anterioare, capitalismul, datorită consumului de producție a unei părți din plusvaloarea, acumulării de capital și revoluționării muncii, este cel mai radical și rațional mod de producție.
Capitalistul individual nu mai este un reprezentant al modului de producție al timpului nostru, confidentul său clasic. Este înlocuită în secolul XX de un capitalist colectiv - o societate pe acțiuni, care pune în față noi actori ai vieții socio-economice - birocrația modernă. Concentrarea și socializarea integrală în viața socio-economică, dezvoltarea continuă a forțelor productive servesc ca impuls și provoacă schimbări în domeniul relațiilor de producție.
Gândirea științifică care analizează aceste procese nu poate decât să sublinieze din nou semnificația teoretică a analizei economice și a descoperirilor lui Marx. Concluziile științifice ale lui Marx sunt incontestabile în raport cu analiza capitalismului. Dar ce semnificație au ele pentru înțelegerea problemelor economiei perioadei de tranziție sau construcției moderne a socialismului? În ce măsură sunt aplicabile în practica socială directă? Și sunt aplicabile deloc? Controversele științifice pe aceste subiecte sunt inevitabile. Economia politică a lui Marx servește drept bază teoretică pentru politica economică în țările în care revoluția socialistă a fost sursa transformării și socializării. Cu toate acestea, Marx nu are

nevoie să caute un răspuns exact la ceea ce istoria a creat mai târziu, ci a dat naștere unui fel de simbioză a relațiilor de producție, pătrunsă de funcția economică a statului și de implicarea producătorilor direcți în funcțiile sociale. Răspunsuri directe, cel puțin la Marx, nu pot fi găsite. Ca om de știință, Marx și dar a încercat să răspundă la aceste întrebări. Dar o înțelegere profundă a legilor dezvoltării capitalismului a condus
350
Marx la previziunea teoretică a socialismului, a viitoarelor relații de producție, pentru care nu existau încă condiții materiale și sociale. Marx a observat aceste tendințe deja sub forma capitalului social. Desigur, Marx este foarte reținut și în acest sens, subordonând zborul gândirii sale ideii unui curs natural de dezvoltare și a unei schimbări a modului de producție, explorând caracterul obiectiv al contradicțiilor care sunt forța motrice din spate. dezvoltarea procesului istoric. Marx a scris că „societatea, chiar dacă a atacat urma legii naturale a dezvoltării sale – iar scopul final al lucrării mele este descoperirea legii economice a mișcării societății moderne – nu poate sări peste nicio formă naturală. faze de dezvoltare, nici anularea acestora din urmă prin decrete. Dar poate scurta și alina durerile nașterii.L Înțelegerea dogmatică a marxismului întârzie dezvoltarea economiei politice teoretice. În vremea noastră, acest lucru este încă insuficient luat în considerare, fie teoretic, fie în construcția practică a socialismului. Gândirea economică a lui Marx are o mare importanță metodologică pentru lucrările teoretice ulterioare. În prezent, convulsiile capitalismului moribund se împletesc cu durerile de naștere ale formării socialismului. În analiza științifică a proceselor societății moderne, orientările metodologice ale lui Marx și analiza profundă a unor categorii economice precum munca, bunurile, banii, creditul, concurența, prețul de producție, schimbul, reproducerea socială și altele sunt de mare importanță. Dezvoltarea socială a extins semnificația științifică a teoriei economice a lui Marx. În prezent, este nevoie deosebită de o explicație mai profundă, științifică, a relațiilor și contradicțiilor societății moderne. În primul rând, în explicarea contradicțiilor economice care se manifestă în condițiile capitalismului modern și în condițiile construirii socialismului. Este greu de găsit răspunsuri la aceste întrebări în lucrările teoretice ale lui Marx, ceea ce este destul de înțeles. Vorbim despre fenomene noi ale unei noi etape a producției sociale, despre noi fenomene tehnice, de muncă, organizaționale și sociale. Avem de-a face cu noi relații sociale, păstrând în același timp vechile categorii economice. Sub socialism se observă contradicții dialectice ale unei formațiuni sociale deja schimbate. Este nevoie de a studia aceste contradicții și toate procesele de schimbări ulterioare. Acoperirea științifică a acestor procese reprezintă dezvoltarea ulterioară a teoriei economice, înțelegând analiza teoretică a lui Marx într-o nouă lumină. Marx a fost teoreticianul trecătorului istoric
1 Ya. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 23, p. 10.
351
capitalism. Capitalismul este justificat în mod viu și științific ca sistem de exploatare și oprimare a oamenilor. Capitalismul se

opune socialismului. Într-adevăr, forma timpurie, inițială, a socialismului (perioada de tranziție) apare, desigur, doar ca pozitivă, ca un sistem care a desființat exploatarea și oprimarea popoarelor. Dar unii teoreticieni moderni opun în mod nejustificat capitalismului socialismului timpuriu și îl despart pe primul de cel din urmă.

Există o opinie că pentru modul de producție al socialismului timpuriu este „validă” o singură lege – proprietatea de stat a mijloacelor de producție și a produsului social, iar planificarea economică este prezentată exclusiv ca o funcție a statului. Dar nu este. La acea vreme operează și alte legi economice, de exemplu, legea valorii, care nu poate fi scoasă nici teoretic, nici practic din conturi în timpul încă îndelungatei istorii a socialismului. Nu poate fi „sărit peste”, nu poate fi „anulat”, așa cum ar spune Marx. Acest lucru este imposibil nu numai din cauza rolului său de stimulator al creșterii forței de muncă, ci și de regulator al unui număr de relații de reproducere economică.

Procesele sociale și economice din stadiul socialismului nu sunt dezvăluite dintr-o dată, ci pe măsură ce se dezvoltă istoric. Acestea sunt problemele pe care am vrut să le ridic și, parțial, să le evidențiez.

L. M. G A T O V S K I Y

MARX SI UNELE PROBLEME DE CONSTRUCTIE
BAZELE MATERIALE ŞI TEHNICE A COMUNISMULUI

În lucrările nemuritoare ale lui Marx, care a creat o epocă în progresul întregii științe, marcând o răsturnare revoluționară în științele sociale, în lucrările sale, care au o semnificație istorică mondială care crește mereu acum, în epoca tranziției omenirii. socialismului și comunismului, găsim prevederi fundamentale despre natura, direcțiile și modalitățile de construire a unei societăți comuniste. Aceste propuneri au primit o dezvoltare creativă suplimentară în lucrările lui Lenin și în activitățile partidelor marxist-leniniste. Ele oferă perspectivă practicii de construire și îmbunătățire a sistemului social-economic socialist în sistemul socialist mondial, sunt un far care luminează calea spre crearea unei societăți comuniste în URSS. Să notăm în cea mai scurtă formă aceste propoziții fundamentale ale lui Marx, care sunt cele mai mari exemple de previziune științifică și au determinat esența Programului Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

În primul rând, sunt propuneri despre două faze ale formării socio-economice comuniste: despre socialism ca fază inferioară a acestei societăți și despre comunism ca fază cea mai înaltă a acesteia, de unde natura treptată a transformării primei în a doua. Formarea comunismului este privită de Marx ca un proces de îmbunătățire tot mai mare a socialismului și de dezvoltare a acestuia în comunism. Sunt determinate caracteristicile principale ale fiecăreia dintre aceste faze.

Marx a dezvăluit principalele direcții de dezvoltare a socialismului și de dezvoltare a acestuia în comunism, eliminarea treptată a rămășițelor de clasă și a altor diferențe sociale, vechea diviziune socială a muncii asociată acestora, depășirea diferențelor socio-economice dintre oraș și țară. , între munca fizică și cea psihică, crearea unei omogenități sociale depline a societății, transformarea muncii în prima necesitate vitală

pentru toți membrii societății și înlocuirea principiului socialist al distribuției după muncă cu principiul comunist al distribuției după muncă.
353
nevoi etc. Toate aceste propuneri fundamentale ale lui Marx au servit drept bază necesară pentru evoluţii concrete în politica construcţiei socialiste şi comuniste, ţinând cont de condiţiile dezvoltării moderne şi de bogăţia experienţei practice acumulate. De cea mai mare importanță este faptul că Marx a stabilit rolul decisiv al forțelor productive, al progresului tehnic, ca principal criteriu al politicii economice de construire a comunismului. În primul rând, tocmai acest criteriu arată gradul de maturizare a condiţiilor obiective pentru fiecare nouă etapă pe calea dezvoltării unei economii socialiste în una comunistă, de planificare a proceselor socio-economice. Unitatea și interdependența progresului material și tehnic, creșterea productivității muncii, formarea unei noi producții și a tuturor relațiilor sociale, educația unei noi persoane sub influența decisivă a noilor forțe productive foarte dezvoltate - acesta este miezul conceptului lui Marx. a construirii treptate a comunismului.
Acest concept, care atribuie un rol decisiv condițiilor materiale, teza fundamentală a lui Marx despre primatul producției, s-a reflectat constant în Programul PCUS, mai ales în faptul că construcția bazei materiale și tehnice a comunismului este privită ca sarcina economică principală a URSS. Acest concept se opune tuturor noțiunilor utopice de construire a comunismului fără o creștere corespunzătoare a forțelor productive, fără abundență de bunuri materiale și culturale. Marx, cu o previziune științifică remarcabilă, a conturat liniile principale viitoare de dezvoltare a tehnologiei. Acest lucru este evidențiat de declarațiile sale despre rolul revoluționar al utilizării energiei electrice în producție, despre transformarea proceselor tehnologice bazate pe chimie și, cel mai important, despre perspectivele unei mecanizări complete și al dezvoltării automatizării, despre crearea unui sistem automat. sistem de mașini ca bază tehnică adecvată pentru comunism, despre noul rol principal al științei în dezvoltarea tehnologiei și producției. Marx a arătat că toate transformările socio-economice de-a lungul căilor către comunism trebuie și se vor baza pe etape adecvate în dezvoltarea progresului tehnic, care să facă aceste transformări necesare și posibile în anumite condiții ale dezvoltării socialismului. Este suficient să menționăm tezele lui Marx despre legătura industriei cu agricultura, despre convergența din ce în ce mai mare a muncii fizice cu munca mentală etc. Prin legarea transformărilor comuniste treptate ale relațiilor de producție cu nivelul de dezvoltare al forțelor productive, Marx a relevat prin aceasta. fundamentala
354
Noua premisă științifică a construcției comuniste este că implementarea ei este posibilă numai prin aplicarea sistematică a legii corespondenței raporturilor de producție cu natura forțelor productive.
Marx a privit crearea condițiilor materiale ale comunismului ca pe un proces istoric concret. Pe baza prevederilor lui Marx, pornind de la dezvoltarea și concretizarea lor ulterioară, din

tendințele moderne, o anumită succesiune temporală a proceselor de rezolvare a problemelor dezvoltării unei economii socialiste în una comunistă, etapele dezvoltării viitoare a forțelor productive pot. fi stabilit. Dacă luăm instrumente de muncă, atunci mecanizarea cuprinzătoare și automatizarea extinsă a producției pot servi ca bază materială pentru finalizarea proceselor de depășire a diferenței socio-economice dintre oraș și țară, pentru trecerea la o proprietate publică unică a mijloacelor de producție. , eliminarea diferențelor de clasă dintre fermierii colectivi și muncitori și pentru înființarea unei societăți fără clase. Automatizarea cuprinzătoare, care acoperă întreaga economie națională, va face posibilă (din partea tehnologiei) finalizarea!” combinație în producția socială a muncii fizice cu munca psihică. O tranziție masivă către cele mai înalte forme de tehnologie cibernetică va face posibilă (din nou din punct de vedere tehnic, ca să nu mai vorbim de alți factori) să sporească natura creativă a muncii mentale ca formă generală de muncă socială într-o asemenea măsură încât, în condiții de omogenitate socială completă a societăţii, procesul de transformare a muncii în prima necesitate a vieţii pentru toţi membrii societăţii. Atunci nu va fi nevoie de remunerarea muncii și de implementarea principiului echivalenței, a cărui esență a fost dezvăluită de Marx, în special în Critica programului Gotha. În consecință, treptat vor apărea condițiile pentru înlocuirea principiului socialist al repartiției după muncă cu principiul comunist al distribuției după nevoi. Condițiile care impun funcționarea relațiilor marfă-bani vor dispărea. Formele directe directe de contabilitate și distribuție a produsului social vor domina complet.

Să ne oprim doar asupra unor întrebări ale unuia dintre aspectele decisive ale construirii bazei materiale și tehnice a comunismului, și anume complexul Știință-Tehnologie-Producție. Înainte de producția de mașini, a observat Marx, cunoștințele și experiența, datorită domeniului lor limitat, erau direct legate de munca în sine și nu s-au dezvoltat ca o forță independentă separată de această muncă. Odată cu apariția producției de mașini, situația se schimbă radical. Abordarea empirică existentă anterior a producției este înlocuită cu una științifică. „Principiul producției de mașini este de a descompune procesul

355

de producție în fazele sale constitutive și pentru a rezolva problemele astfel apărute prin aplicarea mecanicii, chimiei etc., pe scurt, științele naturii, devin decisive peste tot și se dezvoltă separat de producția directă, deși se bazează pe aceasta , își generalizează experiența, satisface nevoile dezvoltării producției, deoarece industria mașinilor este construită pe concluziile științelor naturii. Nașterea și dezvoltarea producției de mașini a însemnat separarea științei folosite în producție de munca directă, de procesele de producție curente. În același timp, Marx dezvăluie o a doua tendință, foarte promițătoare, în dezvoltarea științei, legată de prima tendință și care decurge din aceasta. Această a doua tendință se dezvoltă din ce în ce mai mult în revoluția științifică și tehnologică modernă. Vorbim despre transformarea științei într-o forță productivă directă. Un astfel de proces de îmbinare a științei cu producția acum, desigur, nu are nimic în comun cu legătura

directă a experienței individuale și a cunoștințelor artizanului cu opera sa, cu producția.
Astfel, după formarea științei ca sferă independentă izolată de producție, pe măsură ce se realizează revoluția științifică și tehnologică, procesele de conectare a acestora se dezvoltă rapid. Prin urmare, într-un anumit sens, putem spune că atât după, cât și pe baza separării științei de producție, începe epoca legăturii acesteia cu producția. Toate aceste procese de dezvoltare a științei și relația acesteia cu producția, așa cum a subliniat constant Marx, au un conținut social fundamental diferit, în funcție de condițiile în care se desfășoară sistemul socio-economic. Doar socialismul și comunismul, datorită avantajelor lor socio-economice, deschid căi reale pentru îmbinarea organică consecventă a științei cu producerea și utilizarea științei în interesul ridicării nivelului material și cultural de trai al oamenilor.
Așa este dialectica relației dintre știință și producție: separarea ei de producție duce în cele din urmă la o combinație organică tot mai mare cu producția pe o bază nouă, cauzată de schimbările în producția în sine și tehnologie, cele mai mari descoperiri moderne în domeniul științelor naturii. .
Aceste două tendințe nu sunt opuse una cu cealaltă. Dezvoltarea științelor naturii dobândește acum o putere atât de creativă, constructivă și se accelerează constant, care va crește foarte mult.
1 K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 23, p. 472.

devine rolul lor de conducere și de conducere în raport cu tehnologie și producție. Acest rol al științei nu numai că nu neagă principiul materialist al primatului producției, ci se bazează în întregime pe acesta: dezvoltarea modernă a producției și tehnologiei a determinat acest rol al științei.
Teza lui Marx despre știință ca forță productivă directă este una dintre previziunile sale științifice remarcabile, bazată pe o analiză profundă a tendințelor reale în dezvoltarea științei și a producției. Acest nou rol al științei este una dintre cele mai importante trăsături ale revoluției științifice și tehnologice moderne, determinând natura, conținutul și formele de legătură dintre cercetarea științifică și producția.
Unii economiști văd aici o confuzie a categoriei referitoare la sfera suprastructurii (cercetarea științifică) cu categoriile de producție materială, forțele productive. Ea ignoră procesele condiționate obiectiv de formare a complexelor unice Știință-Tehnologie-Producție, caracteristice progresului științific și tehnologic modern, în care știința devine deja o componentă directă - și, în plus, cea de conducere - a managementului producției, a organizării acesteia . și implementare. Desigur, nu poate fi vorba de o identificare primitivă a întregului proces de producție cu știința pe motiv că realizările științei sunt aplicate în producție. Asemenea idei nu au nimic în comun cu teza științei ca forță productivă directă, ceea ce înseamnă nu dizolvarea, ci participarea directă a științei la producție, cu păstrarea deplină și întărirea semnificativă a rolului său independent.
Uneori, teza științei ca forță productivă directă este văzută ca o simplă expresie a faptului că producția devine aplicația

tehnologică a științei. Această caracteristică a producției a existat și mai devreme: odată cu apariția producției de mașini. Rămâne și se extinde și se intensifică tot mai mult și acum. Dar principala caracteristică nouă a dezvoltării moderne a științei este că aceasta este din ce în ce mai organic combinată cu producția.

În consecință, revoluția științifică și tehnologică modernă se caracterizează printr-un proces în două direcții: pe de o parte, independența relativ mai mare a dezvoltării științei în raport cu producția și, prin urmare, progresul crescând al științei tehnologiei, producției și asupra de altă parte, și tocmai în legătură cu aceasta, creșterea din ce în ce mai mare a păianjenilor de semnificație practică, un compus organic din ce în ce mai mare cu producția. Ambele părți indicate de Marx caracterizează întărirea enormă a rolului principal al științei în modern

357

producție. O altă trăsătură caracteristică a producției moderne este indisolubil legată de aceasta: rolul special al optimizării sale folosind realizările matematicii, sistemele automate foarte dezvoltate și tehnologia electronică modernă de calcul. Dezvoltarea sistemului de management al complexelor complexe devine din ce în ce mai utilizată. Totuşi, doar în condiţiile socialismului există oportunităţi de management sistemic, bazat pe aspectul economic naţional, fără de care există şi nu poate exista o veritabilă optimizare a managementului şi funcţionării economiei.

Să ne oprim asupra particularităților procesului de transformare crescândă a științei într-o forță productivă directă, prevăzut de Marx, în formele în care acest proces are loc în condițiile revoluției științifice și tehnologice moderne.

În primul rând, știința a început să participe direct și la scară masivă la procesul actual de producție, la conducerea sa, la organizarea sa.

În al doilea rând, o tehnologie fundamental nouă, precum și multe alte tipuri de produse calitativ noi, sunt acum, de regulă, create pentru prima dată, obținând un „început în viață” direct în domeniul științei și dezvoltărilor științifice. În acest sens, și din cauza complicației excepționale a cercetării, a creșterii amplorii și a creșterii necesare a nivelului tehnic al acestei cercetări și dezvoltări științifice, știința în epoca modernă are o industrie proprie uriașă foarte dezvoltată. Astfel, păianjenul pătrunde din ce în ce mai direct în procesul de producție, iar producția în sfera cercetării științifice.

În al treilea rând, timpul necesar între cercetarea științifică și implementarea rezultatelor acesteia în tehnologie și producție este redus radical; nevoia devine din ce în ce mai acută și posibilitățile de accelerare a introducerii în producție a realizărilor științifice și tehnologice cresc.

În al patrulea rând, dependența producției și a dezvoltării tehnice și efectul economic al producției asupra descoperirilor și dezvoltărilor științifice crește într-o măsură decisivă.

În al cincilea rând, în legătură cu această dependență și accelerarea timpului de realizare a realizărilor păianjenului, a început să determine direct direcțiile pentru producerea și aplicarea noii tehnologii.

Să luăm în considerare aceste puncte, care constituie un singur complex și caracterizează legătura organică naturală, din ce în ce mai mare, a științei cu producția, care schimbă semnificativ natura și formele legăturii dintre ele. Pentru politica economică a construcției socialiste și comuniste este extrem de important să se țină cont de acest proces natural și să-l desfășoare sistematic în direcțiile corecte.
358
1. Dacă în trecut doar acele rezultate ale cercetării științifice au fost realizate în producție care au fost obținute mai devreme (adesea cu mult timp în urmă) și create în afara sferei imediate a producției, atunci în epoca modernă știința devine deja un element organic integral al acestei sfera producţiei curente. Acest lucru se datorează unei schimbări fundamentale în producția în sine - intensificarea ei fără precedent, accelerarea colosală și complicarea proceselor de producție, necesitatea unei optimizări cuprinzătoare, profund și clar dezvoltate a proceselor de producție, asigurând o acuratețe foarte mare și, în același timp, flexibilitate și adaptabilitate. la condițiile în schimbare în toate verigile tehnologiei, cerințe de puritate deosebită a materialelor, minimizarea toleranțelor, introducerea electronicii radio, telemecanicii, controlul automat cu programare pe scară largă, cibernetica tehnică. Optimizarea tot mai calculată a activității economice cu utilizarea sistemelor de control automatizate, tehnologia modernă de calcul electronic se transformă într-o necesitate obiectivă, atât tehnică, cât și economică, odată cu dezvoltarea revoluției științifice și tehnologice. Cerințele pentru optimizarea din ce în ce mai precis calculată a proceselor de producție provin din însăși natura tehnologiei și tehnologiei moderne (multifactorial, multi-detaliat și multi-operațional, multe variabile și necesitatea de a selecta cea mai bună soluție cu multivarianța unor astfel de soluții, etc.).
De aceea, în procesul producției curente, sunt din ce în ce mai necesare dezvoltări analitice, verificări experimentale și adoptarea unor decizii bazate științific. Producția într-o parte semnificativă și în creștere este deja practic imposibilă fără participarea directă a științei la ea. Din această cauză, cercetarea și dezvoltarea aplicată, activitățile institutelor de cercetare, subdiviziunile acestora, laboratoarele științifice, stațiile de testare științifică etc., devin din ce în ce mai mult verigi organice în procesul de producție actual. Aceasta înseamnă că formațiunile de cercetare științifică (indiferent dacă fac parte sau nu dintr-o anumită întreprindere de producție) se transformă de fapt în multe cazuri într-un element constitutiv obligatoriu al aparatului de producție. Proporția lucrătorilor științifici în numărul total al lucrătorilor de producție crește rapid.
Aceasta implică sarcinile organizării corecte a legăturilor directe pentru desfășurarea producției curente între
359
instituții științifice și organizații și întreprinderi industriale.
2. Procesul de transformare a științei într-o forță productivă directă a dus la apariția unei sfere industriale speciale - o sferă în care se creează dezvoltări științifice pentru fabricarea

și aplicarea de noi echipamente, noi materiale, introducerea de noi tehnologii și noi sunt determinate metodele de organizare a producției, tipuri fundamental noi de produse, noi moduri de producție, perspectivele de progres tehnic în continuare.
Fără o producție și o bază tehnică atât de puternică necesară pentru efectuarea cercetării, înființarea de experimente, realizarea de mostre, îndeplinirea rolului său cel mai important în formarea directă a ultimei tehnologii, știința modernă este de neconceput, nici dezvoltarea cercetării exploratorii fundamentale în științele naturii, nici implementarea cercetării teoretice aplicate la scara cerută nu este posibilă și nici dezvoltarea, nici crearea unei tehnologii fundamental noi. Dimensiunea uriașă a unei astfel de baze materiale și tehnice a științelor naturii este evidențiată, de exemplu, de lansarea în URSS a celui mai mare sincrotron cu protoni din lume, proiectat pentru o energie de 70 de miliarde de electroni volți etc.
Această industrie a științei (cu o anumită convenție a acestui termen) participă la procesele de producție ale tuturor industriilor și îndeplinește, de asemenea, funcții intersectoriale. Nivelul tehnic al economiei naționale este determinat acum de gradul de dezvoltare a științei ca sferă industrială specială și de implementarea practică a rezultatelor acesteia.
Caracterul industrial al sferei științei se exprimă în scara corespunzătoare a investițiilor de capital, nivelul tehnic al echipamentelor și materialelor, în dezvoltarea rapidă a proceselor de socializare în această sferă, în concentrarea enormă a resurselor și proceselor desfășurate, în dezvoltarea proceselor de specializare și cooperare aici, într-un nivel calitativ nou de muncă comună a oamenilor de știință și diviziunea muncii lor. Sfera industriei științei include o mare armată de muncitori și ingineri și tehnicieni care desfășoară producție în această sferă și îi servesc baza materială și tehnică.
Ratele de creștere ale acestei sfere (mărimea investițiilor de capital, mijloacelor fixe, volumul rezultatelor obținute în termeni valorici, dezvoltări și publicații care le reflectă, documentație științifică, mostre fabricate, echipamente fabricate, mașini, dispozitive, echipamente, materiale etc.) ar trebui să depășească semnificativ ratele de creștere ale întregii economii naționale în ansamblu. Cheltuielile pentru știință devin din ce în ce mai importante pentru economia națională. Asigurarea rapidă
360
dezvoltarea bazei materiale și tehnice a științei corespunde legilor obiective ale revoluției științifice și tehnologice. Astfel, știința acționează nu doar ca o sferă care produce și oferă economiei naționale evoluții implementate în producția socială, ci și ca consumator al unei mase din ce în ce mai mari de tehnologie și materiale primite din economia națională. Aceasta din urmă este, de asemenea, una dintre principalele forme de comunicare cu producția.
Echilibrul dintre cheltuielile societății pentru știință (materiale, tehnice, de muncă, financiare) și efectul pe care știința îl aduce economiei naționale (ținând cont pe deplin de viitor) ar trebui să facă obiectul celui mai atent studiu.

Bilanțul acestui echilibru este cu siguranță pozitiv pentru societate. Sarcina este de a crește constant acest echilibru cu o creștere rapidă, depășitoare a capitalului și a cheltuielilor curente pentru știință și utilizarea lor din ce în ce mai eficientă. Totuși, o economie iluzorie ar fi aici dezastruoasă, subestimând importanța cercetării științifice, cercetării (în primul rând fundamentale), dând rezultate după mult timp și purtând adesea, din punct de vedere al efectului, un caracter deosebit de probabilist.

Apropo, nu poate fi considerat corect atunci când știința, care participă la producția materială (nu numai în propria sa industrie, ci direct la dezvoltarea întregii producții sociale), nu este considerată parte integrantă a sferei producției. Atribuirea unei asemenea științe sferei producției nu numai că nu contrazice demersul materialist, ci o reflectă și direct, întrucât rezultă din caracteristicile producției moderne, care este știință din ce în ce mai „absorbantă”, din apariția unei un singur complex din viața reală Știință - Tehnologie - Producție, din nou natura și rolul științei, care se combină cu producția directă și se transformă într-o forță productivă directă.

3. Revoluția științifică și tehnologică se caracterizează printr-o accelerare excepțională a dezvoltării tehnologiei, o reducere a perioadei de uzură morală a acesteia, apariția și distribuția de noi tipuri de produse și ritmul rapid de dezvoltare a științei. De aici rezultă necesitatea obiectivă și posibilitatea unei reduceri fără precedent a termenilor de utilizare industrială a rezultatelor cercetării științifice și crearea condițiilor economice și organizatorice pentru realizarea la maximum a acestor posibilități. Aceasta are o influență decisivă asupra naturii conexiunii dintre știință și producție. Termenii posibili pentru implementarea realizărilor științei fundamentale în aplicații tehnice sunt semnificativ reduse.

361

Cercetare și în dezvoltări științifice și tehnice. Lungimea drumului de la cercetarea fundamentală în sine la producție este mult redusă (de exemplu, rachete, dispozitive de control, semiconductori, lasere, diamante artificiale, polimeri, antibiotice etc.).

Nevoia și posibilitatea scurtării drumului de la cercetarea și dezvoltarea științifică aplicată la dezvoltarea în masă a noii tehnologii sunt în special în creștere.

Potrivit Comisiei Senatului SUA pentru Relații între Tehnologie și Economie, diferența de timp dintre o descoperire științifică și implementarea ei economică a fost în medie cu aproximativ 30 de ani înainte de Primul Război Mondial, între Primul și Al Doilea Război Mondial această diferență s-a redus cu aproximativ jumătate. (aproximativ 16 ani), după al Doilea Război Mondial, s-a redus din nou la aproape jumătate, ajungând la 9 ani. În ultimii ani, pare să fi scăzut și mai mult. În ceea ce privește invențiile științifice și tehnice, perioada de implementare economică a acestora a devenit adesea de câteva ori mai scurtă.

4. Procesul de transformare a științei într-o forță productivă directă înseamnă fuziunea organică a progresului științei cu progresul tehnologiei într-un singur progres științific și tehnologic. De fapt, în multe cazuri este practic de neconceput

să luăm în considerare separat dezvoltarea științei și tehnologiei.

În același timp, revoluția științifică și tehnologică leagă știința și tehnologia de economia într-un mod nou. Eficiența producției sociale în condiții moderne într-o măsură decisivă depinde în mod direct de implementarea practică a progresului științific și tehnologic. Impactul științei (prin noua tehnologie) și nivelul și dinamica productivității muncii, producția produsului social total și a venitului național, masa profiturilor etc., sunt în creștere semnificativă.

Revoluția științifică și tehnologică modernă acutizează mai mult ca niciodată problema eficienței economice a producției, deoarece, pe de o parte, progresul științific și tehnologic necesită investiții de capital uriașe și alte costuri, iar pe de altă parte, deschide calea obținerii unui efect economic ridicat al acestor investiții. Dacă este asigurată ieftinitatea relativă a noii tehnologii în comparație cu rezultatul pe care îl aduce consumatorului și viteza de dezvoltare și utilizare a acesteia, atunci progresul științific și tehnologic nu numai că „se plătește de la sine”, ci servește și ca o sursă puternică de îmbunătățire a economiei generale. indicatori și accelerarea creșterii economice. Dacă mecanismul economic și aplicarea acestuia nu asigură o utilizare în masă suficient de eficientă și în timp util a noii tehnologii, atunci aceasta

duce la faptul că uriașele investiții de capital cerute de dezvoltarea noilor tehnologii nu dau roade în măsura necesară și „pun presiune” asupra economiei, intensitatea capitalului venitului național crește excesiv. Astfel, în primul rând, resursele necesare pentru sprijinirea economică a progresului științific și tehnologic sunt în consecință limitate și, în al doilea rând, costurile nejustificate din punct de vedere economic conduc la disproporții și dificultăți economice.

De aici una dintre sarcinile centrale pentru dezvoltarea economiei sovietice, pentru creșterea eficienței acesteia: crearea și îmbunătățirea unui astfel de mecanism economic de legătură între știință și producție, care să permită extragerea în cea mai mare măsură din progresul științific și tehnologic. efectul economic inerent acesteia.

Rolul direct al științei în producția curentă, în planificarea și asigurarea perspectivelor de dezvoltare a acesteia, în organizarea producției înseamnă că acum cercetarea științifică este într-o măsură mult mai mare asociată cu obținerea unor rezultate economice adecvate ale producției. Acest lucru crește rapid importanța producției directe a economiei și accelerează procesele de transformare a acesteia într-o forță productivă directă. Instituțiile economice și laboratoarele științifice economice speciale sunt implicate direct în introducerea controlului automatizat, în sprijinul științific pentru funcționarea rentabilă a acestuia, în trecerea la metode progresive de management planificat al producției, comercializării, aprovizionării etc., precum și în implementarea unor calcule adecvate.

Științele naturii pot juca rolul unei forțe productive directe într-o măsură mai mare, cu cât se ține mai mult cont de latura economică a dezvoltării lor. În consecință, știința economică

poate îndeplini acest rol cu atât mai intens, cu atât se bazează mai mult pe realizările științelor naturii, pe metodele matematice și pe tehnologia computerelor moderne. La baza rolului productiv al științei economice nu poate fi decât dezvoltarea creativă a teoriei economice, care face posibilă îmbunătățirea planificării și managementului economiei. Numai un sistem economic socialist planificat deschide posibilitatea unei combinații consistente a științei economice cu producția socială, în măsura în care planificarea științifică este elementul său organic.

5. Procesul de transformare a științei într-o forță productivă directă creează anumite corelații în dezvoltarea elementelor complexului Știință-Tehnologie-Producție. Programul PCUS arată că aplicarea științei devine un factor decisiv în creșterea forțelor productive. Modern

363

Revoluția științifică și tehnologică cere ca știința să depășească tehnologia. Această cerință trebuie asigurată prin crearea continuă de mari rezerve în cercetarea teoretică fundamentală și aplicată și dezvoltarea științifică pentru a deschide în mod sistematic și în avans perspective pentru progresul tehnologiei. Știința acționează ca principiu determinant al logicii interne a dezvoltării tehnologiei. Ea formează direcția dezvoltării tehnologiei. Rolul prognozelor științifice și tehnice este în creștere bruscă. Dezvoltarea științelor naturii dobândește acum o putere atât de dinamică încât rolul conducător și de conducere al științei în relație cu tehnologia și producția crește rapid în fața ochilor noștri. După cum a spus J. Bernal, „știința urmează tehnologia într-o măsură mai mică, iar tehnologia urmează din ce în ce mai mult pe urmele păianjenului”. Desigur, dependența științei de producție rămâne: dezvoltarea acesteia este determinată în cele din urmă de nevoile dezvoltării producției. Dar acum această dependență dobândește noi caracteristici. Știința anticipează nemăsurat mai mult tendințele și nevoile viitoare ale producției și tehnologiei și, pe această bază, determină direct căile producției și dezvoltării tehnice.

Revoluția științifică și tehnologică necesită un avans tot mai mare în dezvoltarea tehnologiei întregii producții în ansamblu. Această cerință determinată obiectiv presupune două sarcini interdependente.

În primul rând, asigurarea pregătirii constante a unor soluții tehnice complete, suficient de dezvoltate, gata de dezvoltare în producție, iar aceste soluții tehnice trebuie să fie pe deplin fundamentate din punct de vedere al eficienței economice a noii tehnologii pentru economia națională.

În al doilea rând, progresul tehnic trebuie să depășească dezvoltarea producției în ceea ce privește o dezvoltare mult mai rapidă a producției de noi tehnologii în comparație cu producția în ansamblu, cu o creștere treptată și semnificativă a ponderii acelor tipuri de producție care determină și caracterizează progresul tehnic. la fiecare etapă dată...

Funcționarea complexului Știință-Tehnologie-Producție poate satisface sarcini moderne în următoarele condiții: a) cercetarea teoretică fundamentală joacă de fapt un rol hotărâtor, călăuzitor în raport cu cercetarea teoretică aplicată; b) în același timp,

cercetarea teoretică aplicată stă la baza dezvoltărilor științifice; c) aceste dezvoltări, la rândul lor, sunt implementate în timp util în proiectarea tehnică și soluțiile de proiectare, în domeniul experimental, verificări experimentale, încercări, în domeniul preindustrial și industrial.
364
pregatirea productiei de echipamente noi, in deplina dezvoltare de catre producatori si consumatori, in realizarea parametrilor tehnico-economici proiectati; d) pornind de la cercetarea și dezvoltarea aplicată și în continuare la toate etapele ulterioare de pregătire pentru dezvoltarea de noi tehnologii, se calculează efectul economic și, pe baza acestui efect, se face selecția opțiunilor pentru soluții tehnice.
Legătura reciprocă a tuturor etapelor de pregătire și dezvoltare a producției de noi tehnologii într-un proces unic, organizat sistematic în condiții moderne este de o importanță capitală pentru dezvoltarea tehnică și economică a țărilor socialiste.
Asigurarea coerenței și sincroniei maxime în interacțiunea tuturor acestor etape ca elemente ale unui singur complex este o cerință indispensabilă a revoluției științifice și tehnologice moderne. Aceasta este o condiție indispensabilă pentru eficiența economică a progresului științific și tehnologic și, prin urmare, a întregii producții sociale.
Se poate spune fără exagerare că concurența economică și lupta dintre cele două sisteme mondiale sunt în mare măsură determinate de cine va fi mai consistent, mai rapid și mai rentabil în implementarea realizărilor revoluției științifice și tehnologice moderne în producție.
Avantajele socialismului în rezolvarea acestor probleme sunt incontestabile. Dar aceste beneficii nu pot fi realizate automat.
În special, trebuie subliniată necesitatea îmbunătățirii sistemului de aducere a rezultatelor cercetării științifice la implementarea economică în producție. Adesea, în țara noastră, descoperirile științifice nu sunt urmate de dezvoltarea lor în timp în masă în producție. Se pune problema asigurării aspectelor de planificare, economice și organizatorice ale rezolvării acestei probleme și depășirea rapidă a restanțelor din acest domeniu. Această sarcină, care iese acum în prim-plan, poate fi cu siguranță rezolvată cu succes în viitorul apropiat.
Există un set mare și divers de probleme ale mecanismului economic de legătură între știință și producție.
Acestea includ probleme legate, în primul rând, de sfera instituțiilor științifice, precum și de proiectare și alte organizații care constituie o legătură intermediară de transmisie de la instituțiile științifice la producție. Acestea sunt problemele aducerii dezvoltărilor științifice la implementarea lor economică deplină în producție, ceea ce necesită rezolvarea unei serii de probleme din domeniul organizării, managementului, planificarii, sprijinului financiar și material, stimularea cercetării, proiectării, lucrărilor experimentale și legarea acestora cu nevoile de producție și utilizarea unei noi tehnologii rentabile;
365
asigurarea unui interes material suficient al unităților științifice, de proiectare, experimentale în implementarea eficientă π producție rapidă a rezultatelor muncii lor.

În al doilea rând, acestea sunt probleme legate de sfera producției, de întreprinderi care implementează dezvoltări științifice și tehnice. Aici este necesar să se țină seama pe deplin de condițiile și interesele întreprinderilor care produc echipamente noi și ale întreprinderilor care utilizează echipamente noi (condițiile economice care fac echipamentele noi să fie rentabile din punct de vedere economic pentru ambele întreprinderi, interesul lor material în fabricarea de echipamente noi și în aplicarea acestuia, condiţiile organizatorice care contribuie la aceasta etc.).
O astfel de planificare și stimulare a progresului științific și tehnologic în toate etapele este necesară pentru ca producerea și utilizarea de noi tehnologii să aducă un efect suplimentar economiei naționale față de vechea tehnologie și acea parte a acestui efect să se îndrepte spre crearea unui interes economic, material suplimentar . atât pentru producători, cât și pentru consumatorii de noi tehnologii.
Astfel, este necesară combinarea intereselor institutelor științifice, ale departamentului de proiectare și inginerie, ale întreprinderilor care produc echipamente noi și ale întreprinderilor care consumă aceste echipamente, atât între ele, cât și cu interesele economiei naționale. Al doilea este decisiv pentru primul - interesele întregului popor trebuie să fie decisive pentru interesele tuturor acestor legături și pentru combinarea lor.
Principiul centralismului democratic în acest domeniu se exprimă în faptul că direcțiile principale ale unei politici tehnice unificate sunt stabilite în mod centralizat și sunt asigurate proporțiile economice necesare în repartizarea resurselor pentru implementarea progresului științific și tehnologic planificat. . Pe baza reformei economice și a dezvoltării ulterioare a acesteia, întreprinderilor li se creează suficiente oportunități economice și organizaționale pentru a manifesta inițiativa auto-susținătoare în găsirea celor mai bune modalități concrete de implementare a planurilor de dezvoltare tehnică, precum și interes material, auto-susținut în această implementare. .
Interesele progresului științific și tehnologic sunt contrazise de conceptul potrivit căruia politica tehnică se presupune că se poate forma la nivelul întreprinderilor și se conturează ca un fel de rezultat al rezultatelor activităților acestor întreprinderi. Acest lucru ar duce la pierderea aspectului prospectiv al economiei naționale, care este atât de important pentru progresul științific și tehnologic. Întreprinderile, desigur, nu au la dispoziție nici datele științifice necesare, nici resurse suficiente pentru investiții de capital. În același timp, planificare centrală
366
Calea progresului științific și tehnologic trebuie în mod necesar să fie combinată cu stimularea autosusținută și inițiativa autosusținută a întreprinderilor și asociațiilor, ceea ce este necesar pentru implementarea normală a realizărilor științifice și tehnologice.
Abordarea economică a tehnologiei, desigur, trebuie să fie strict diferențiată. Pentru producția de echipamente de natură specială și de importanță națională majoră (și ponderea unei astfel de producții într-o țară precum URSS nu poate decât să fie foarte

mare în condiții moderne), formele obișnuite de stimulente autosusținute pentru întreprinderi sunt mai puțin aplicabile. sau complet inaplicabil. Dar chiar și aici este necesară compararea cea mai atentă a costurilor și a rezultatelor economice.
Asigurarea în acest domeniu, fără a aduce atingere obiectivelor stabilite de economisire a costurilor, are o importanță economică națională extrem de mare.
Marx a prezentat o serie de propuneri fundamentale excepțional de importante despre avantajele enorme pentru progresul științific și tehnologic care sunt create de planificarea economică națională socialistă cuprinzătoare. Printre cele mai importante probleme economice ale progresului științific și tehnologic în URSS se numără problemele îmbunătățirii planificării și stimulării acestuia, al îmbinării organice a acesteia cu reforma economică pentru a crește efectul economic al noii tehnologii și pentru a asigura, pe baza acesteia, economia vieţii şi a muncii materializate.
Revoluția științifică și tehnologică provoacă o serie de schimbări semnificative în mecanismul prin care societatea socialistă folosește legea dezvoltării planificate, proporționale a economiei naționale. Ea cere ca, după determinarea nivelului și structurii nevoilor societății, baza inițială pentru satisfacerea acestora să fie dezvoltarea sistematică a unei tehnologii rentabile și, în consecință, evoluțiile științifice corespunzătoare.
Aceasta prevede că cercetarea științifică, tehnică și economică, ale cărei rezultate sunt destinate utilizării în economia națională într-o perioadă de planificare dată, ar trebui să preceda întocmirea planurilor în prealabil.
După determinarea nevoilor corespunzătoare în tehnologie, planificarea producerii și utilizării acesteia împreună cu toate elementele planului ar trebui, de fapt, să joace un rol principal în stabilirea modalităților specifice de dezvoltare a producției.
Posibilitățile acestei dezvoltări trebuie mai întâi luate în considerare și calculate pe baza planurilor de producție a unor astfel de echipamente, ceea ce aduce un efect suplimentar. Mai mult, desigur, se înțelege că nevoile în sine se vor schimba în consecință în funcție de dezvoltarea producției și a tehnologiei.
367
Aceasta presupune, la elaborarea planurilor, ajustarea reciprocă constantă (cu utilizarea tehnologiei electronice de calcul prin metodele aproximărilor de variante) a indicatorilor nevoilor de producție, dezvoltarea unei noi tehnologii și o analiză comparativă a efectului ei economic.
Combinația organică a dezvoltării științei și tehnologiei cu dezvoltarea economiei socialiste în ansamblu presupune o serie de factori. În primul rând, aceasta este asigurarea unității soluțiilor tehnice cu o evaluare economică a efectului lor economic național (ținând cont de condițiile care determină acest efect, factorul timp etc.) în toate etapele producției și utilizării tehnologiei.
În plus, se asigură unitatea planificării, statistica progresului științific și tehnologic cu planificarea, statistica întregii economii naționale (nevoile economiei, venitul național și distribuția acestuia, producția și structura acesteia, resursele naturale, investițiile de capital, resursele de muncă. ,

aprovizionarea cu materiale și cifra de afaceri comercială, prețuri, credit, finanțare etc.).
În sfârșit, se asigură unitatea de stimulare și dezvoltare a tehnologiei în organizațiile autosusținute cu întregul sistem de stimulente și autosusținere în economia națională. Stimularea noilor tehnologii rentabile ar trebui să fie un element organic, principal al stimulentei generale, deoarece modalitatea de creștere a eficienței producției constă în primul rând printr-o astfel de tehnologie.
Unitatea organică între elementele progresului științific și tehnologic în sine este de o importanță capitală.
Este nevoie de combinația cea mai eficientă într-un singur complex a tuturor domeniilor progresului științific și tehnologic, a tuturor ramurilor și tipurilor de tehnologie nouă și determinarea locului lor în toată tehnologia existentă și produsă. Acest lucru face posibilă formularea unei politici tehnice mai justificate din punct de vedere economic, cu dezvoltarea unor echilibre prospective adecvate de echipamente și materiale și creșterea semnificativă a efectului economic al noii tehnologii.
Se cere asigurarea unității tuturor etapelor de producție și utilizare a noii tehnologii, de la cercetarea științifică și aplicată până la funcționarea acesteia la întreprinderile de consum. Acest lucru vă permite să raționalizați întreaga cale de producție și utilizare a noii tehnologii.
În fine, unitatea în implementarea progresului tehnic între toate nivelurile de management, unitatea planurilor tehnice la nivel intersectorial, sectorial și la nivelul întreprinderilor este extrem de importantă. Acest lucru va face posibilă urmărirea unei politici tehnice unificate de sus în jos, adică de a aduce direcțiile acestei politici către producția directă, combinând organic

planificarea centralizată a noii tehnologii (în date agregate) cu inițiativa la întreprinderi.
De asemenea, trebuie remarcate problemele de îmbinare a planificării progresului tehnic cu planificarea resurselor de muncă. Marx a remarcat legătura organică dintre dezvoltarea industriei la scară largă și legea schimbării muncii. Acum, în condițiile revoluției științifice și tehnologice moderne, funcționarea acestei legi capătă un nou rol. Într-o economie socialistă planificată, în procesul de construire a comunismului, aplicarea consecventă, planificată a legii schimbării muncii este de o importanță capitală pentru dezvoltarea în continuare cu succes a economiei naționale și accelerarea progresului tehnic eficient din punct de vedere economic. Este din ce în ce mai necesar să se creeze un sistem bine organizat de utilizare planificată, redistribuire, formare și recalificare pe bază voluntară și pe baza unor stimulente economice pentru ca forța de muncă eliberată într-o zonă să o trimită în alta. Acest lucru este necesar mai ales în legătură cu creșterea dinamismului dezvoltării producției, tehnologiei și nevoilor. Planificarea locurilor de muncă și costul acestora este de mare importanță în legătură cu planificarea investițiilor de capital și a noilor echipamente.

Planificarea și stimularea progresului științific și tehnologic trebuie să asigure efectul economic național al noii tehnologii, astfel încât costurile suplimentare pentru aceasta să fie în cele din urmă mai mici decât creșterea efectului economic pe care societatea îl primește din această nouă tehnologie. Această diferență între efect și costuri ar trebui, în consecință, să se reflecte în linia generală către scăderea prețurilor pe baza progresului științific și tehnologic, respectând în același timp interesele atât ale producătorilor, cât și ale consumatorilor de noi tehnologii.
Pentru producătorii de noi tehnologii, este important să se efectueze compensații economice pentru costurile și pierderile necesare din punct de vedere social temporar ridicate în stadiul de stăpânire a producției acestei tehnologii, astfel încât o astfel de compensare să fie acoperită de efectul suplimentar pe care noua tehnologie îl aduce după dezvoltarea ei. . Problema costurilor mari ale perioadei de stăpânire a noii tehnologii a fost pusă de Marx. Soluția sa corectă, justificată economic prin mecanismul prețurilor, finanțării, creditului, deducerilor la fondurile de stimulare este o sarcină importantă pe care reforma economică o poate rezolva cu succes.
Pentru consumatorii de echipamente noi, este important să se tragă sistematic o linie pentru a reduce prețurile pentru acest echipament. O fundamentare profundă a regularității unei astfel de scăderi a fost dată de Marx. Este legat de întregul complex de factori pentru reducerea cheltuielilor necesare social pe baza progresului tehnologiei.

* *
*
Discursul a atins doar o mică parte din propunerile lui Marx privind problemele economice ale progresului tehnic. Dar chiar și aceste propuneri arată ce importanță extraordinară pentru construirea bazei materiale și tehnice a comunismului este implementarea lor în conformitate cu noile condiții ale timpului nostru. Marile avantaje ale unei economii socialiste planificate, realizate în modalitățile indicate de Marx și Lenin, vor face posibilă realizarea revoluției științifice și tehnologice în producția socială socialistă în mod consecvent și cu înaltă eficiență și vor asigura victoria completă pentru cauza comunism.
VLADISLAV ZASTAVNY (Polonia)
VITALITATEA IDEILOR LUI MARX ÎN DOMENIUL TEORIEI ECONOMICE ŞI PRACTICII ECONOMICE
„Știința a fost pentru Marx o forță revoluționară motrice din punct de vedere istoric...
Căci Marx a fost înainte de toate un revoluționar.
Aceste cuvinte ale lui Engels, rostite deasupra mormântului lui Marx, conțin cea mai scurtă și în același timp cea mai profundă generalizare a măreției lui Marx ca om a cărui contribuție științifică cuprinzătoare este greu de înțeles.
Sunt conștient că această expresie metaforică a gândirii poate simplifica problema, dar este imposibil de negat că punctul de vedere revoluționar al lui Marx i-a permis, pe baza întregii bogății de gândire umană acumulată până atunci, să creeze un metoda critică, adică revoluționară.studii ale lumii din jurul nostru, metoda dialectică, singura teorie științifică corectă a

dezvoltării sociale - materialismul istoric, teoria legilor mișcării și transformarea revoluționară a societății. Bazându-se pe metoda dialectică și pe materialismul istoric, Marx a făcut o analiză anatomică a societății capitaliste contemporane care este încă surprinzătoare în profunzimea ei. Și aceasta nu a fost făcută pentru a descrie lumea, ci pentru a arăta principalele sale tendințe de dezvoltare și pentru a schimba lumea. Meritul cel mai mare al lui Marx este indicația lui despre care clasă socială este destinată să fie groparul capitalismului, hegemonul revoluției socialiste, forța călăuzitoare a construcției socialiste.
În consecință, orice distincție a marxismului într-un sistem științific pur și ideologie este artificială. Aceasta este o încercare de a distorsiona marxismul pentru a-l dezarma ca idee care transformă lumea. Transferând marxismul în domeniul științelor economice, putem afirma că este imposibil să rămâi un economist marxist, smulgând economia politică a lui Marx din învățătura sa despre legile mișcării societății umane, fără a recunoaște determinismul economic.
1 K. Marx şi F. Engels. Soch., vol. 19, p. 351.
13*

Menționez asta pentru că revizioniștii burghezi care se află în ofensiva împotriva țărilor socialiste, știind că trebuie să rezolvăm multe probleme tehnice, organizatorice și economice complexe în fiecare zi, încearcă să ne convingă că economia politică ar trebui să fie o știință neutră ideologic a eficientei. , management rațional. În același timp, ei susțin că socialismul este pur și simplu un organism economic special, a cărui organizare și management eficient nu necesită deloc să fie un susținător al teoriei lui Marx.
Este adevărat că pentru construirea unei economii socialiste și conducerea economiei naționale nu este suficientă știința cea mai generală a tendințelor de dezvoltare a societății socialiste și a scopurilor acesteia, tendințe de natură sociologică. Totuși, este și adevărat că teoria economică marxist-leninistă nu este în conflict cu cunoașterea metodelor de management rațional, de organizare a producției, a metodelor de utilizare a diverselor forme și tehnici de calcul economic, inclusiv a formelor cibernetice și matematice . Trebuie avut în vedere faptul că nici cele mai perfecte calcule de optimizare matematică nu sunt în măsură să ofere criteriile generale pentru această optimizare, nu sunt capabile să reflecte latura calitativă a proceselor economice, nu sunt capabile să măsoare progresul către aprofundarea socialismului. relațiile sociale, spre depășirea supraviețuirilor capitalismului, într-un cuvânt, ele nu pot nici înlocui, nici schimba primatul teoriei economice marxist-leniniste.
Partidul nostru Unit al Muncitorilor Polonezi a pornit în urmă cu câțiva ani pe calea accelerării factorilor intensi ai progresului economic, dezvoltând un program amplu de raționalizare tehnică, organizatorică și economică a întregii economii, mobilizând atât personal științific, cât și tehnic, precum și iniţiativa largă a clasei muncitoare, de a realiza acest program. În același timp, Partidul are grijă să se asigure că raționalizarea nu este artă de dragul artei, că nu se abate de la obiectivele construcției

socialiste din țară. Această comparație continuă a fiecărei etape a politicii economice actuale cu criteriile date de teoria marxist-leninistă nu decurge deloc dintr-o fidelitate a priori și formal înțeleasă față de doctrină. Politica economică se formează ținând cont de experiența practică. Dar eficiența activității tehnice și economice, care nu corespunde principiilor socialismului, poate să nu fie eficiență reală, ci doar iluzorie. Credem că în aceasta sensul este exprimat nu vulgar
372
principiul leninist înțeles al primatului politicii asupra economiei.

Am subliniat de la început că marxismul este o viziune științifică revoluționară asupra lumii. Din această definiție rezultă că știința marxistă nu a fost niciodată și nu poate fi un complex complet și închis de teze definite. Altfel, propunerea marxistă din secolul al XIX-lea referitoare la capitalismul din perioada liberei concurențe ar avea doar o semnificație istorică, iar cei care se străduiesc atât de mult să ne convingă de presupusa învechire a marxismului ar avea dreptate. Atunci ar fi necesar să împărțim învățăturile lui Marx în marxismul secolului al XIX-lea și marxismul modern. În realitate, există un singur marxism, dezvoltat și îmbogățit de liderul Marii Revoluții din Octombrie, Lenin, dezvoltat și îmbogățit de mișcarea revoluționară și de practica construcției socialiste, care se numește acum marxism-leninism în întreaga lume. În această înțelegere, teoria și ideologia marxiste nu pot fi niciodată un sistem plin de fum și, prin urmare, nu au tendința de a îngheța. Marxismul nu este în pericol să devină învechit, așa cum încearcă să susțină propagandiștii anticomunismului și ai Războiului Rece. Marxismul-leninismul are nu numai o istorie remarcabilă, nu numai că privește deschis fenomenele și procesele prezentului, ci își îndreaptă și atenția către viitor. Este o învățătură în continuă evoluție și reînnoire. Și numai în acest sens este marxismul-leninismul, parcă, deschis. Dar subliniem că sloganul deschiderii marxismului nu are nimic în comun cu apelurile care sună identic ale revizioniștilor și ale altor forme de subversiune anticomunistă în ideologie. Pentru revizionism este nevoie de deschiderea marxismului pentru a-l amesteca eclectic cu ideologia burgheză, a-l dilua în ideologia burgheză și, prin urmare, a-l distruge.

Revizioniștii spun că în domeniul tezelor științifice deja dovedite nu se poate distinge între afirmațiile și teoriile marxiste și burgheze. Autorii unei astfel de idei „originale”, de fapt, încearcă să lichideze economia politică marxistă și să creeze pe ruinele ei o nouă economie politică, presupus universală.

Un exemplu mascat de acțiune revizionistă este următoarea afirmație: „Procesul de reducere a originalității școlilor și a tendințelor din economia politică modernă necesită integrare. Desigur, în literatura modernă coexistă două tendințe diferite și concurează între ele (vorbim despre tendințele marxiste și cele burgheze – V. 3.). Dar acest lucru poate fi explicat ca un fenomen trecator.

Partidul nostru se opune hotărât încercărilor de „înmuiere” ideologică și psihologică a marxismului întreprinse de reformiștii din Occident.
De aici rezultă că sarcina urgentă a lucrătorilor marxişti din ştiinţele sociale este de a depăşi slăbiciunile existente în aceste ştiinţe. De exemplu, sarcina filosofilor marxişti este, printre altele, de a critica diferitele încercări de speculare asupra fenomenelor revoluţiei ştiinţifice şi tehnologice, care ar face imposibilă realizarea scopurilor finale ale comunismului. Pe de altă parte, sarcina sociologiei noastre este, de asemenea, să critice teoria unei „societăți industriale unice globale” și teoria convergenței asociată acesteia, care prezice presupusa contopire a socialismului și capitalismului într-o anumită ordine socială „medie”. . Sarcina noastră este, de asemenea, să criticăm teoria care opune teoria marxistă a claselor sociale teoriei burgheze a stratificării sociale.
Ambele teorii sunt destinate nu atât pentru uzul propriu în țările capitaliste, cât pentru exportul ideologic ca mijloc de război psihologic.
Revizionismul încearcă să aplice aceste teze pseudoștiințifice la condițiile țărilor socialiste. Din păcate, sub această influență, ideile moderniste apar ici și colo, punând sub semnul întrebării nu doar rolul conducător al clasei muncitoare, ci și existența acesteia în general. Revizioniștii susțin că clasa muncitoare se dezintegrează, se dizolvă în societate. În opinia lor, aceste noi procese sunt în principal rezultatul dezvoltării tehnologiei și științei.
Cum arată cu adevărat această dezintegrare a clasei muncitoare? În Polonia, numărul lucrătorilor angajați în industria de mare și mică scară și în construcții a crescut de 4,5 ori în comparație cu nivelul de dinainte de război. Numărul total de muncitori în 1965 era de 5,6 milioane, iar împreună cu membrii familiei - aproximativ 13 milioane de oameni, ceea ce înseamnă 42% din populația totală a țării. Dar mai importante sunt schimbările calitative din clasa muncitoare și, mai ales, creșterea calificărilor profesionale. Granițele dintre oamenii muncitori sunt șterse în sensul că diferențele dintre muncitor, tehnician, inginer și inteligența în general se diminuează. Acesta este genul de dezintegrare de care avem nevoie. Înseamnă că inteligența creativă, mai ales în industrie, a crescut din clasa muncitoare, din oamenii muncitori și o servește.
. Clasa muncitoare sub socialism este stăpâna țării”. producție. Clasa muncitoare poloneză gestionează în comun producția sub forma unei instituții de autoguvernare a muncitorilor. În organele de autoguvernare a muncitorilor sunt aproximativ 250.000 de reprezentanți ai colectivelor de muncitori.
374
Forțele revizioniste, în ciuda faptului că se îmbracă în apărători ai democrației, atacă ideea de democrație a muncitorilor, proclamând teza că managementul producției este o funcție exclusiv profesională și specializată și, ca urmare, a muncitorilor. colectivele nu sunt în măsură să participe la gestionarea producției.
În calitate de susținători ai tehnocrației, ei spun că participarea lucrătorilor la conducerea producției este un mit romantic. Acest lucru este de înțeles, deoarece ei aderă la

conceptul de socialism tehnocrat, socialismul managerilor profesioniști și lucrătorilor care sunt executanți fără minte ai funcțiilor simplificate în producție.
În ultimele luni, clasa muncitoare poloneză și-a dovedit rolul principal nu în teorie, ci în practică. S-a opus forţelor reacţionare fără ambiguitate şi monolitic. El a acționat nu numai ca o clasă pentru sine, ci și ca o clasă capabilă să gândească și să acționeze în interesul întregului popor.
Astfel, astăzi aduce noi dovezi ale vitalității ideilor lui Marx.
G. A. K O 3 L O V
METODA MARX
ȘI ÎNTREBĂRI ALE ECONOMIEI POLITICE A SOCIALISMULUI
Ideologii burghezi și teoreticienii reformiști îl prezintă pe Marx ca pe un om care a încercat să prezică viitorul societății umane folosind intuiția. De fapt, marea predicție despre inevitabilitatea socialismului și comunismului a fost făcută de Marx pe baza metodei științifice pe care a dezvoltat-o. Această metodă a permis lui Marx să descopere principalele trăsături ale viitoarei societăți. Prognoza științifică a lui Marx a fost pe deplin confirmată și tot felul de „teorii” ale convergenței, idei antiștiințifice despre comunism ca ecuație în sărăcie etc., se prăbușesc.
Ideea lui Marx despre societatea viitoare nu a luat contur imediat, ci s-a dezvoltat treptat, odată cu dezvoltarea propriei sale metode și aplicarea acesteia la analiza formației capitaliste. Folosind metoda sa științifică, Marx a descoperit modelele de formare a forțelor productive ale capitalismului și a prezis inevitabilitatea dezvoltării lor mult mai înalte sub socialism.
Analiza făcută de Marx în Capitalul arată că capitalismul era la început, când încă nu exista producția tipică de mașini.
Dezvoltarea meșteșugurilor, dezvoltarea forțelor productive bazate pe tehnici manuale, a ajuns într-un asemenea stadiu încât a apărut posibilitatea și necesitatea întreprinderilor industriale de amploare.
Dezvoltarea efectivă a întreprinderilor mari a fost posibilă numai pe baza muncii salariate. Relațiile feudale s-au dovedit a fi o frână pentru o astfel de dezvoltare. Relațiile capitaliste, așadar, au apărut pe baza tehnicii manuale, tehnica perioadei feudale. Dar tocmai de aceea o astfel de tehnică (deși a fost folosită mai eficient sub capitalism) nu a asigurat încă victoria noului sistem.
Capitalismul a dat un spațiu relativ pentru dezvoltarea forțelor productive. Apariția tehnologiei mașinilor a fost cauzată de necesitatea economică. Au apărut forțe productive adecvate noului mod de producție.
Dezvoltarea socialismului arată că socialismul ia naștere și pe baza tehnologiei moștenite din capitalism. Mai mult, Lepin, dezvoltând creativ metoda lui Marx,
376
a dovedit (și acest lucru a fost confirmat de cursul dezvoltării istorice) că revoluția socialistă nu începe neapărat într-o țară în care la un moment dat există cel mai înalt nivel de dezvoltare a forțelor productive. Pentru aceasta este suficient un nivel mediu de dezvoltare bine-cunoscut.

Kautsky a încercat să-l acuze pe V. I. Lenin că ignoră importanța forțelor productive, deoarece Rusia este o țară înapoiată, iar revoluția va duce la distrugeri inevitabile și va scădea și mai mult nivelul forțelor productive.

Lenin le-a răspuns lui Kautsky, Suhanov și altora că istoria a plasat Rusia, în care relațiile capitaliste deja dominaseră, înainte de alegerea de a pieri ca țară independentă sau de a atinge un nivel înalt de dezvoltare a forțelor productive pe baza unor consacrate stabilite. relațiile socialiste, că aceste relații ar crea avantaje semnificative și ar asigura creșterea accelerată a forțelor productive, care vor depăși cu mult costurile inevitabile asociate revoluției. S-a dovedit că Lenin avea dreptate, nu Kautsky, pentru că Lenin a pornit de la o înțelegere creativă a teoriei lui Marx a corelației dintre forțele productive și formele sociale.

Construirea socialismului, chiar și pe baza forțelor productive moștenite din capitalism, asigură nivelul lor mai înalt, fie și numai pentru că însăși socializarea producției, socializarea proprietății, creează o nouă forță productivă suplimentară care face posibilă conducerea producției mai mult. eficient.

Experiența istorică a arătat că tocmai pe baza relațiilor socialiste forțele productive ating relativ repede un nivel înalt și că se creează baza materială și tehnică a socialismului. Dar aceasta este încă departe de a rezolva problema creării forțelor productive adecvate formației comuniste. Forțele productive adecvate modului de producție comunist, așa cum arată Marx și confirmat de experiența istorică, trebuie să fie calitativ diferite de forțele productive caracteristice condițiilor socialismului, adică prima etapă a societății comuniste.

Marx și Lenin au arătat că fiecare nou sistem social se bazează pe o productivitate mai mare a muncii. Dar ce anume ar trebui să fie această productivitate „mai mare” a muncii, cu cât ar trebui să fie ea mai mare decât ceea ce s-a realizat în condițiile moderne? Nu este suficient să definim această productivitate a muncii doar în așa fel încât să fie cea mai mare din lume. Desigur, productivitatea muncii în comunism trebuie să depășească cel mai înalt nivel atins de capitalism. Cu toate acestea, marxismul nu aderă la poziția că

377

În limitele capitalismului, forțele productive stagnează. Nu poate fi exclus ca, în cursul dezvoltării rapide și mai ales inegale, spasmodice, una sau alta țară capitalistă să poată depăși și cel mai înalt nivel de productivitate a muncii atins anterior de o altă țară capitalistă.

Analizând forțele productive ale capitalismului, Marx arată că trebuie să existe o corespondență între nivelul de dezvoltare a instrumentelor de muncă și puterea productivă a celui care folosește aceste instrumente. Această corelație în cadrul forțelor productive reflectă corespondența dintre relațiile de producție și forțele productive ale sistemului nou apărut. În acest sens, Marx a arătat principalele trăsături care ar trebui să fie caracteristice forțelor productive tipice unei formațiuni date, afirmând această formație. Marx a caracterizat producția de mașini ca un nivel de dezvoltare a forțelor productive, adecvat capitalismului, după cum urmează.

În primul rând, este un nivel care necesită un nou tip de muncitor, diferit de sclav și iobag. Tehnologia mașinilor în sine necesită un interes mai mare al fiecărui muncitor pentru muncă, pentru manifestarea unei anumite inițiative și pentru utilizarea rațională și corectă a acestei tehnologii și, în consecință, un nivel cultural mai înalt decât cel al unui sclav sau iobag. Acest tip de muncitor apare odată cu dezvoltarea sistemului de muncă salariată. Acest sistem apare înainte de producția mașinii.
În al doilea rând, acesta este un asemenea nivel de dezvoltare a forțelor productive la care muncitorul salariat este într-adevăr legat de capital și nu are altă opțiune decât să-și vândă puterea de muncă capitalistului. Întreprinderile bazate pe producția de mașini au distrus producția individuală, au făcut-o neprofitabilă, au ruinat micul producător și i-au deschis o singură cale – calea sclaviei salariale. Marx arată în Capitalul că subordonarea muncii față de capital în stadiul tehnicii manuale a fost preponderent formală și doar dezvoltarea tehnologiei mașinii asigură subordonarea reală a muncii față de capital.
În al treilea rând, era un nivel al forțelor productive care corespundea scopului producției capitaliste și mecanismului său economic. Acestea erau astfel de forțe productive care puteau crește relativ rapid profiturile și puteau fi utilizate în mod flexibil în lupta competitivă dintre capitaliști. În ansamblu, așadar, acesta este nivelul căruia îi corespunde structura de clasă a capitalismului.
378
Analiza lui Marx a trăsăturilor caracteristice ale bazei materiale și tehnice ale capitalismului ne oferă o serie de puncte de plecare pentru elucidarea în continuare a criteriilor socioeconomice pentru nivelul de dezvoltare a forțelor productive în societatea comunistă. Dacă, pe baza acestor prevederi, ne apropiem de formația comunistă, treapta ei cea mai înaltă, atunci forțele productive care îi sunt adecvate sunt:
necesită un nou tip de muncitor, un tip de muncitor care nu era necesar pentru capitalism. Nivelul de tehnologie adecvat comunismului este de așa natură încât poate fi aplicat numai de muncitori liberi cuprinzător dezvoltați, înalt calificați și excepțional de întreprinzători, suficient de interesați de muncă de dragul muncii în sine ca primă necesitate a vieții;
necesită eliminarea tuturor diferențelor sociale. Nivelul de dezvoltare tehnologică și caracterul social al procesului de producție în comunism fac deja imposibile distincțiile sociale între lucrătorii societății. Acest nivel de dezvoltare a forțelor productive asigură și consolidează victoria relațiilor comuniste în așa măsură încât exclude posibilitatea restabilirii capitalismului nu numai în sens politic și social, ci și în sens tehnic și economic (la fel ca, pt. de exemplu, victoria producției de mașini a făcut odată imposibilă restabilirea relațiilor feudale).
Forțele productive ale comunismului sunt calitativ atât de diferite de cele care le-au precedat, încât nu mai puteau fi aplicate, nici sub condiția existenței salariaților, nici în prezența diferențelor sociale între muncitori;
să ofere cele mai complete și flexibile forme de realizare a scopului producției, care este dictat în mod obiectiv de

proprietatea socială a mijloacelor de producție, adică dezvoltarea completă a personalității umane, ceea ce presupune: condiții de muncă extrem de estetice; b) satisfacerea deplină a tuturor nevoilor rezonabile ale membrilor societății; c) disponibilitatea unui timp liber suficient pentru perfecţionarea continuă a abilităţilor; d) libertate deplină a vieții, nelimitată de constrângere externă la muncă.

Doar un asemenea nivel de forțe productive, care oferă toate aceste caracteristici, poate însemna triumful complet al noii formațiuni. Numai productivitatea muncii corespunzătoare acestui nivel al forțelor productive poate fi caracterizată ca nouă calitativ, superioară celei care era în stadiul anterior al dezvoltării societății umane.

379

Când producția comunistă este caracterizată doar din punct de vedere tehnic ca fiind complet automatizată și electrificată, aceasta nu epuizează cele mai importante trăsături ale bazei materiale și tehnice ale comunismului. Caracteristicile sale economice sunt necesare, inclusiv caracteristicile noii calități pe care o persoană ar trebui să o posede ca principală forță productivă. Marx nu a redus forțele productive la tehnologie. Și acest lucru are o mare importanță practică pentru construcția socialismului și comunismului. Mai mult, descoperind rolul decisiv al fortelor productive in dezvoltarea relatiilor de productie si stabilind necesitatea interactiunii intre ele, Marx a aratat si o relatie mai complexa intre aceste doua elemente ale modului de productie. Și anume, influența directă a relațiilor de producție asupra formării puterii productive umane, dobândirea acesteia a acelor calități și trăsături care corespund unui anumit nivel de tehnologie. Puterea productivă a omului este legătura care leagă forțele productive cu relațiile de producție.

Dezvoltarea forţelor productive în general devine posibilă numai în măsura în care relaţiile date de producţie permit apariţia unei forţe de muncă de calitatea cerută pentru tehnica dată.

În construirea bazei materiale și tehnice a comunismului, trebuie să rezolvăm și o altă problemă economică conexă, să pregătim puterea productivă a omului necesară acestei baze tehnice: un muncitor de mare cult, cu o atitudine comunist-conștient față de muncă. Educația comunistă a omului este elementul cel mai important în crearea de noi forțe productive și, prin urmare, această sarcină trebuie privită nu numai ca una ideologică, ci și ca una economică. Toate acestea arată că corelarea și interacțiunea forțelor productive este mult mai complexă decât este descris uneori schematic.

Propunând crearea unui nou tip de muncitor - dezvoltarea versatilă, cu înalt caracter moral - ca sarcină economică, trebuie, evident, să ne gândim la un sistem adecvat de influență economică care să promoveze dezvoltarea tocmai a acestui tip de muncitor. Analiza lui Marx asupra capitalismului, prognoza sa științifică a comunismului, propunerile lui Lenin despre atitudinea comunistă față de muncă – toate acestea ne oferă indicații practice neprețuite despre modalitățile de creare a forțelor productive ale comunismului.

Condiția principală pentru dezvoltarea forțelor productive pentru construcția comunismului este întărirea și dezvoltarea

proprietății sociale. Înțelegem acest lucru atât în sens larg, în sensul unui sistem al tuturor relațiilor sociale, cât și
380
și mai restrâns, ca proprietate directă a mijloacelor de producție.
Unii autori consideră că stadiul socialismului corespunde dominației proprietății grupului, că dezvoltarea decurge de la proprietatea publică la proprietatea grupului sau că întreprinderile de stat combină deja proprietatea publică cu proprietatea grupului. Ideile despre trecerea de la dominația proprietății publice la proprietatea de grup (exprimată într-o formă deschisă sau voalată) sunt în esență reacționare.
Această întrebare a fost mult timp rezolvată de teoria marxistă în lupta împotriva diferitelor tipuri de elemente anarho-sindicaliste.
Lenin s-a opus cu hotărâre la orice denaturare a acestei propuneri a lui Marx, la încercările de a interpreta proprietatea publică ca proprietate aparținând colectivelor individuale.
Trecerea de la regula proprietății publice la proprietatea de grup ar însemna o mișcare înapoi, distrugerea avantajelor existente ale unei economii planificate.
* *
*
De o mare importanță metodologică pentru înțelegerea dezvoltării economice este relația dintre diferitele sfere ale economiei relevate de Marx: producție, distribuție, schimb și consum.
Marx a arătat că relațiile în procesul de producție sunt decisive pentru toate sferele economiei, că există interrelații între toate aceste sfere, iar aceste interrelații nu sunt de o simplă interacțiune, ci într-un anumit sens al întrepătrunderii unei sfere în alta. , cu rolul decisiv al producţiei. Aceste prevederi ale lui Marx au fost pe deplin luate în considerare în politica economică a statului sovietic și au fost confirmate în practica construcției socialiste. Astfel, natura planificată a procesului de producție impunea o distribuție planificată a mijloacelor de producție. Aceasta din urmă este uneori asociată cu o lipsă de mijloace de producție. Suficiența sau deficitul de mijloace de producție poate determina (în condițiile producției planificate) doar forma acestei distribuții planificate (comerț cu mijloace de producție sau distribuție „carte”). Dar producția planificată exclude distribuirea spontană a mijloacelor de producție.
Deja din primele zile ale puterii sovietice, Lenin a considerat necesar să sublinieze importanța distribuirii bunurilor de consum nu numai pentru asigurarea bunăstării oamenilor muncii, ci și ca factor de stimulare a creșterii producției. Amenda
381
este binecunoscută lupta pe care a dus-o Lepin împotriva tendințelor egalitare în materie de salarii. Lenin a sugerat să se caute forme specifice de remunerare care să conecteze în cea mai mare măsură măsura consumului cu măsura muncii.
În 1918, în lucrarea sa „Sarcinile imediate ale puterii sovietice”, Lenin a scris că era necesar să se pună la coadă „compararea câștigurilor cu rezultatele generale ale dezvoltării produsului sau cu rezultatele operaționale ale căilor ferate și apei . transportul” L

Necesitatea relațiilor de mărfuri în socialism este determinată nu numai de condițiile de schimb. Caracterul producției socialiste este de o importanță decisivă aici. Dacă munca individuală trebuie inclusă în sistemul muncii sociale prin stimulente materiale, atunci schimbul în societate trebuie să aibă loc într-o formă adecvată, să fie de natura schimbului de mărfuri.
În același timp, natura socialistă planificată a producției determină natura planificată și socialistă a relațiilor marfă-bani.
Relația dintre producție și consumul personal joacă un rol important. Consumul depinde, desigur, de producție, dar în același timp are o importanță deosebită pentru producție. În socialism, creșterea consumului de către mase este un factor intern decisiv în dezvoltarea forțelor productive.
Economia politică marxist-leninistă pornește din faptul că dezvoltarea formației comuniste este un proces firesc, sistematic, de creare a unor premise materiale, în primul rând în domeniul producției, apoi în toate formele economice și sociale corespunzătoare unui dat. nivelul de producție.
Însăși corespondența dintre diferitele sfere ale economiei și producției necesită anumite premise materiale. Pornind de la toate acestea, întrebarea care este momentul cheie în construcția comunismului a fost rezolvată în URSS. ,
Cel mai important aspect metodologic al teoriei lui Marx este aplicarea principiului istoricismului la categoriile și legile economice. Ele sunt considerate de Marx ca fiind în continuă dezvoltare și în cadrul fiecărei formațiuni date. Marx a arătat acest lucru excelent în funcționarea legii valorii și modificarea ei în legea prețului producției, în legea plusvalorii (plusvaloarea absolută și relativă), în legea rentei (renda diferențială în primul rând, renta diferențială). al doilea).
1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 36, p. 189.

Lenin, urmând metoda marxistă, a analizat dezvoltarea ulterioară a legilor economice în perioada capitalismului monopolist.
Toate acestea înseamnă că și legile formației comuniste se dezvoltă și suferă modificări. Nu există nicio îndoială că trebuie să existe o diferență între legile socialismului și legile comunismului propriu-zis.
Sub socialism, sunt niște legi care nu vor fi sub comunism. Dar legile comune ambelor etape suferă modificări semnificative. În socialism, scopul producției este același ca și în comunism, dar în comunism, producția este subordonată sarcinii de a satisface complet nevoile.
Legea dezvoltării planificate în socialism este indisolubil legată de mecanismul economic de stimulare a producției prin relații de mărfuri. Planificarea în socialism nu poate fi realizată fără stimulente materiale și relații de mărfuri. În comunism, planificarea va conține un mecanism diferit de acțiune. Domeniul de aplicare al legii dezvoltării planificate în comunism va fi mai larg decât în socialism.
Există o serie de sectoare în economia socialistă în care planificarea completă nu a fost încă realizată, unde există elemente de spontaneitate. Ele există, de exemplu, în domeniul distribuției forței de muncă. Practic, aici s-a realizat

instruirea și repartizarea sistematică a resurselor de muncă pe ramuri de producție și regiuni ale țării. Cu toate acestea, din cauza lipsei de resurse materiale (locuință și alte condiții) și a naturii muncii în ansamblu, există încă multă circulație liberă aici, care introduce anumite elemente de spontaneitate în procesul de producție.
Sfera vieții de zi cu zi este insuficient acoperită de regularitate. Gospodăria are un caracter individual, iar aici sunt și sursele apariției elementelor cunoscute ale elementelor. Astfel, nu este greu de stabilit că există diferențe în ceea ce privește funcționarea legilor economice în prima și a doua fază a comunismului.
Celălalt este mai dificil. Fără îndoială, dezvoltarea categoriilor și a legilor are loc în cadrul fiecărei etape. Socialismul nu este ceva fix. Relațiile socialiste se dezvoltă și se dezvoltă în relații comuniste. Aceasta înseamnă că categoriile și legile socialismului sunt inevitabil dezvoltate și modificate.
.
Dezvoltarea legilor și a categoriilor poate fi înțeleasă doar atunci când aderăm la metoda unității a demersului logic și istoric descoperit de Marx.
383
Astfel, de exemplu, nu există nicio îndoială că, odată cu creșterea bogăției societății socialiste, se dezvoltă și se modifică funcționarea legii distribuției în funcție de muncă. La o abordare superficială, descriptivă, poate părea că aplicarea acestei legi prin punerea în aplicare a interesului colectiv ar trebui atribuită numai întreprinderilor cooperative agricole colective, iar în întreprinderile de stat o astfel de formă, ca să spunem așa, lipsește prin natură. În consecință, odată cu convergența proprietății colectiv-fermă-cooperativă cu proprietatea întregului popor, distribuția sub formă de interes colectiv trebuie să dispară.
De fapt, este diferit. Creșterea bogăției societății socialiste este cea care face posibilă aplicarea principiului interesului colectiv mai deplin și mai eficient întreprinderilor publice. Fermele cooperatiste agricole trebuie să se dezvolte în continuare până în această etapă prin etapa satisfacerii mai consistente a nevoilor individuale, mai întâi prin abordarea formelor de salarizare individuală care au loc în întreprinderile de stat.
De remarcat că problema dezvoltării și modificării funcționării legilor economice ale socialismului nu a primit încă suficientă elaborare în economia politică.
♦*
*
După ce a stabilit că întreaga dezvoltare a societății are loc ca proces natural-istoric, bazat pe funcționarea legilor obiective, Marx a recunoscut în același timp rolul enorm al factorului subiectiv. Care este semnificația sa pentru dezvoltarea economiei sub socialism?
Există mai multe puncte de vedere asupra acestei probleme. Unii cercetători spun că legile economice ale socialismului sunt obiective și de aceea acțiunea lor se manifestă indiferent dacă le aplicăm sau nu. Alții susțin că legile socialismului nu pot opera deloc în afara aplicării lor conștiente. Alții susțin că

legile economice ale socialismului sunt produsul interacțiunii condițiilor obiective și a activității conștiente a oamenilor.
Într-o astfel de formulare a întrebării se confundă problema naturii legilor și a formei de funcționare a acestora. În primul rând, se pune întrebarea: este posibilă funcționarea legilor obiective ale socialismului dacă nu sunt aplicate în mod conștient? Dacă legea exprimă elementele cele mai esențiale ale relațiilor și aceste relații sunt păstrate, atunci, evident, legea va funcționa indiferent dacă o aplicăm în mod conștient sau nu. În rest, reiese că de voința noastră depinde funcționarea legii, dacă vrem sau nu să o aplicăm. Un alt lucru este cum se va manifesta efectul acestei legi dacă nu o facem

384

aplica in mod deliberat. În acest caz, el va acționa spontan, ne va forța spontan să acționăm așa cum o cere această relație. Dacă nu aplicăm în mod conștient legea dezvoltării planificate, atunci această lege va acționa într-o formă spontană și distructivă, vor apărea dezechilibre care ne vor obliga să acționăm în mod conștient într-o anumită direcție.

Forma spontană a funcționării legilor nu corespunde naturii socialismului, dar asta nu înseamnă că este imposibil, că este exclus.

Semnificația factorului subiectiv în socialism constă în primul rând în faptul că implementează acea formă de funcționare a legilor care corespunde naturii relațiilor socialiste. Fără aplicarea conștientă, funcționarea legilor va fi incompletă sau chiar distructivă. Forma de acţiune a legilor va fi spontană.

În plus, fiecare lege funcționează în combinație cu alte legi. Fiecare fenomen concret este rezultatul unei combinații a mai multor legi. Luați salarii, lanțuri, planuri specifice. Ele sunt supuse unei game largi de legi. În general, nici în natură, nici în societate nu funcționează o lege în mod izolat.

Cum se creează această combinație de funcționare a legilor în condițiile proprietății publice? Această combinație în sine are și o bază obiectivă clară. Dar nu ar trebui să fetișizezi funcționarea legilor, trebuie să ne amintim că legile pot fi folosite în mod activ. Acest lucru se aplică nu numai legilor naturii, ci și legilor societății.

Legea gravitației nu înseamnă deloc că toate corpurile trebuie să cadă neapărat la pământ sau unele la altele. Dacă cunoaștem funcționarea legii gravitației și funcționarea legii inerției mișcării, atunci putem crea în mod conștient o mișcare circulară pentru orice corp fără a „anula” funcționarea legii gravitației. Nu poate fi anulat deloc. Dacă un satelit artificial se învârte în jurul Pământului, asta nu înseamnă că am anulat legea gravitației. Am folosit doar acțiunea diferitelor legi în combinație.

Este destul de evident că în sistemul de planificare economică națională și în întreaga organizare a vieții economice putem folosi acțiunea diferitelor legi într-o anumită combinație, o anumită combinație a acestora. Combinația optimă a acțiunii legilor obiective trebuie să fie rezultatul activității noastre conștiente.

Semnificația factorului subiectiv constă nu numai în faptul că ținem cont de existența legilor, ci și în faptul că le putem și trebuie să le folosim activ într-un anumit

condiţii obiective leneşe. Putem prevedea științific cursul dezvoltării și să-l direcționăm în conformitate cu legile economice.
Întrucât dezvoltarea economiei socialiste este rezultatul activității conștiente a maselor populare, conduse de Partidul Comunist și statul socialist, cu cât masele sunt mai bine înarmate cu cunoașterea legilor economice, cu atât creăm mai mult spațiu pentru acțiunea lor. .
Astfel, caracterul obiectiv al legilor nu înseamnă că factorul subiectiv joacă un rol nesemnificativ. Legile obiective nu conţin niciun element subiectiv, dar cunoaşterea lor în condiţiile proprietăţii sociale determină libertatea în activitatea noastră.
Funcționarea spontană a legilor economice ale socialismului are loc în viața reală? În anumite limite, nu este doar posibil, ci și inevitabil. Ideea este că un nivel insuficient de dezvoltare a forțelor productive poate crea condiții care să restrângă sfera de aplicare a unui număr de legi economice. De exemplu, lipsa mărfurilor provoacă inevitabil anumite momente elementare în funcționarea legii valorii.
În general, legile vor funcționa spontan dacă nu le recunoaștem, sau dacă sunt recunoscute, dar sunt încălcate, dacă politica economică contravine cerințelor acestor legi, dacă nu sunt suficient de înțelese de masa muncitorilor, și , în sfârșit, dacă nu creăm condițiile organizatorice necesare care să dea loc acestor legi economice.
În același timp, semnificația factorului subiectiv caracterizează rolul enorm jucat de Partidul Comunist și de statul socialist în utilizarea legilor.
Folosirea legilor nu este doar o chestiune de teorie, ci și de practică și, prin urmare, de artă politică, o abordare creativă a ingineriei sociale.
Atâta timp cât există clase (acasă și la scară globală), folosirea conștientă a legilor economice presupune o anumită abordare politică. Folosirea legilor economice presupune o politică economică definită a statului socialist. Lenin spunea că „politica nu poate decât să aibă întâietate asupra economiei”. Subiectiviștii au încercat să interpreteze această propoziție a lui Lenin ca un indiciu că legile economice obiective au o semnificație subordonată (sau sunt complet absente). Dar acest lucru este departe de a fi adevărat. Lenin nu a anulat prevederile de bază ale marxismului, metoda sa, ci a pornit de la ea.
Poziția citată a lui Lenin înseamnă doar că este imposibil

rezolva problemele economice fără a lua în considerare în mod corespunzător problemele politice.
Politica, a subliniat Lenin, exprimă interesele clasei într-o formă concentrată. Interesele clasei muncitoare coincid cu cursul progresiv al dezvoltării sociale. Așadar, pornind de la interesele clasei muncitoare (înțelese în sens larg, și nu înțelese în mod restrâns), statul și partidul urmăresc o politică care creează cel mai mare spațiu pentru legile economice inerente socialismului.
Primatul politicii asupra economiei presupune, în socialism, luarea în considerare a intereselor claselor prietene și o astfel

de combinație a acestora încât într-o societate socialistă să asigure subordonarea interesului personal interesului colectiv, a interesului colectiv intereselor întregului popor. , și interesul național pentru interesele întregului sistem mondial de socialism și lupta maselor populare din întreaga lume pentru democrație și socialism.
Primatul politicii asupra economiei presupune nu doar satisfacerea celor mai vitale interese ale clasei, ci și subordonarea intereselor temporare perspectivelor pe termen lung ale luptei pentru comunism.
Tocmai o astfel de politică va însemna crearea condițiilor pentru utilizarea cât mai deplină a legilor economice ale socialismului, a legilor obiective ale mișcării societății către comunism.
Primatul politicii asupra economiei nu elimină faptul că politica este subordonată economiei, că reprezintă nevoile economiei într-o formă concentrată, exprimă o necesitate economică obiectivă.
În același timp, cea mai corectă politică, fără o organizare adecvată care să asigure utilizarea deplină a mecanismului legilor economice, atârnă în aer. Rolul organizatoric al statului este excepțional de mare.
Pentru prima dată în istorie, o societate socialistă direcționează în mod conștient producția în conformitate cu scopul ei determinat în mod obiectiv. Pentru prima dată în istorie, legea obiectivă a mișcării de formare (legea economică de bază) este cunoscută de societate π este aplicată ca o sarcină stabilită în mod conștient de către masele și organele de conducere ale societății.
Astfel, operarea legilor economice obiective ale socialismului presupune un rol foarte activ și responsabil pentru factorul subiectiv, semnificația enormă a statului socialist și a partidului comunist în direcția întregii dezvoltări.
Rolul mare al factorului subiectiv în întregul curs al dezvoltării economice a societății subliniază importanța teoriei economice, acea mare moștenire lăsată nouă de Marx și dezvoltată de Lenin și partidele marxist-leniniste.
387
ION CHETERKI (România)
MARXISMUL ȘI CONDUCEREA VIEȚII PUBLICE SUB SOCIALISM
Anul trecut am sărbătorit centenarul publicării celei mai mari lucrări a fondatorului socialismului științific, Karl Marx, Volumul I al Capitalului. Anul acesta, în legătură cu împlinirea a 150 de ani de la nașterea sa, popoarele lumii întregi sărbătoresc din nou măreția geniului gânditorului, învățătura lui nemuritoare, care astăzi nu numai că a cucerit mințile și inimile unei părți semnificative din umanitate, dar a intrat și în viața de zi cu zi a milioane de oameni.
Trăim într-o eră revoluționară a transformărilor economice, sociale și naționale profunde care lasă amprenta asupra întregii dezvoltări a lumii moderne. Viața confirmă pe deplin concluzia de bază a doctrinei marxiste că moartea sistemului capitalist este inevitabilă și înlocuirea lui cu un sistem superior – socialismul, comunismul. Exemplul țărilor socialiste, care au reușit să asigure dezvoltarea și prosperitatea popoarelor lor în toate sferele vieții publice: economic, politic, juridic, social și cultural, are o influență puternică asupra popoarelor lumii.

Construirea unei societăți socialiste este o întreprindere mare, dar dificilă și complexă. Măreția sa constă în faptul că deschide o perspectivă largă pentru dezvoltarea integrală a personalității umane, eliberată pentru totdeauna de orice asuprire.
Dezvoltarea de către Marx a viziunii asupra lumii a materialismului dialectic și istoric și, pe această bază, a legilor universale ale transformării revoluționare a societății, are o importanță inestimabilă pentru omenire. Forța deosebită a învățăturii marxiste constă în caracterul ei creativ, inovator, în dinamismul procesului de dezvoltare și îmbogățire ulterioară a acesteia. Într-o formulă concisă și profund semnificativă — marxismul nu este o dogmă, ci un ghid de acțiune — clasicii marxismului au fost primii care au dat un exemplu despre cum să înțeleagă și să aplice învățătura lor.
Complexitatea vieții moderne interne și internaționale necesită din partea fiecărui partid marxist-leninist o activitate teoretică bazată pe aplicarea creativă.
388
doctrina marxist-leninistă la condiţiile specifice în care operează. Sarcini deosebit de importante se confruntă cu partidele din țările socialiste, unde, ca partide de guvernământ, sunt chemate să conducă societatea către socialism și comunism. Înțelegând legile obiective care caracterizează transformările socio-economice care au loc în lumea modernă și în fiecare țară separat, concluziile corecte pentru fiecare partid marxist-leninist pentru a-și determina linia politică necesită o analiză științifică profundă a realității, o abordare creativă a teoriei. , care ar trebui să dea răspunsuri rezonabile la problemele ridicate de viața însăși. Dezvoltarea științelor sociale, a învățământului marxist-leninist în concordanță cu noile condiții istorice se produce ca urmare a cercetării și cercetării colective, într-o atmosferă de liber schimb de opinii inerente oricărei cercetări științifice. Viața a dovedit că Partidul Comunist, forțele revoluționare, patriotice ale țării date, care au dreptul exclusiv de a-și dezvolta linia politică în lupta revoluționară, aplicând creativ adevărurile universale ale marxismului-leninismului, pot înțelege cel mai bine situația economică și socială. -situaţia politică a unei ţări date. Astfel, cercetarea științifică a fiecărui partid sau a fiecărui om de știință este o contribuție care contribuie la dezvoltarea și îmbogățirea în continuare a tezaurului comun al marxism-leninismului.
În rezolvarea numeroaselor probleme care apar în procesul de construire a socialismului după cucerirea puterii politice de către proletariat, dezvoltarea principiilor și a celor mai eficiente metode de îndrumare a vieții sociale, dezvoltarea și aplicarea acestora în conformitate cu situația socio-economică a o anumită ţară aflată în diferite etape ale construcţiei socialiste, are o mare importanţă. Să ne oprim asupra unor aspecte ale acestei probleme.
Trebuie subliniat încă de la început că în stabilirea formelor și metodelor de îndrumare a vieții sociale, Partidul Comunist Român pleacă de la premisa că rolul forței politice conducătoare a societății revine Partidului Comunist, că statul îndeplinește funcția de principalul instrument al construcției socialiste, că dezvoltarea societății spre socialism presupune dezvoltarea

democrației socialiste.ca mod de guvernare în toate părțile organismului social și de afirmare liberă a individului. Experiența istorică a tuturor țărilor socialiste confirmă teza doctrinei marxist-leniniste a necesității
389
Partidul Comunist să fie forța politică principală în lupta pentru construirea unei societăți socialiste și comuniste. Înființarea Partidului Comunist Român în țara noastră ca forță de conducere în societate este rezultatul unui proces firesc al întregii dezvoltări istorice postbelice.
Partidul Comunist este o parte integrantă a poporului său, printre care a crescut. Ea reunește în rândurile sale pe cei mai avansați reprezentanți ai clasei muncitoare, țărănimii, inteligenței și muncitorilor de toate naționalitățile. Înarmată cu doctrina marxist-leninistă, este singura forță capabilă să ofere îndrumări conștiente întregii societăți pe calea construirii socialismului și comunismului.
Ca partid de guvernământ, înzestrat cu puterea și încrederea poporului, exercită un rol de conducere în toate domeniile vieții publice: politic, economic, ideologic, social, cultural, în activitățile tuturor organizațiilor de stat și publice. Ea dezvoltă linia generală a politicii interne și externe a țării, aplicând cu pricepere învățătura marxist-leninistă la condițiile specifice ale țării sale.
Desigur, de o importanță deosebită este modul în care Partidul își exercită rolul de conducere, stabilirea unor relații corecte între Partid, stat și organizațiile obștești, între Partid ca avangarda societății și întregul popor. Aici, implementarea consecventă a principiilor marxist-leniniste ale democrației interne a partidului și solidaritatea din ce în ce mai mare a partidului cu masele largi sunt de o importanță decisivă, deoarece partidul funcționează în mijlocul poporului, cu ajutorul poporului. și pentru popor și, prin urmare, cea mai mică înstrăinare a partidului de mase este în detrimentul cauzei socialismului. În plus, este important să se conducă o politică bazată pe știință, care decurge din analiza realității, ținând cont de caracteristicile specifice ale țării și folosind toate rezultatele gândirii științifice și realizările moderne; o abordare critică și autocritică a propriilor activități; identificarea de noi forme de organizare și adaptarea lor la noile cerințe; creșterea activității fiecărei organizații de partid și a fiecărui membru al partidului, întrucât autoritatea partidului se bazează în cele din urmă pe autoritatea și influența fiecărui comunist din colectivul său în producție și în viața publică. Conducerea partidului este conducere politică, nu administrativă. Partidul nu înlocuiește statul, organismele economice și organizațiile publice. Conducerea partidului se realizează prin mijloace profund democratice și
•390
politica sa este elaborată cu o largă participare și consultare a maselor.
Partidul Comunist Român acordă o atenție deosebită îmbunătățirii formelor activității sale de conducere și organizării socio-politice în ansamblu.
Al 9-lea Congres al Partidului, desfășurat în 1965, a elaborat o gamă largă de măsuri în acest scop, care au fost ulterior

dezvoltate în hotărârile Conferinței Naționale din decembrie 1967. Aceste măsuri reflectă nevoia de a uni eforturile întregului popor pentru dezvoltarea consecventă a unei abordări avansate, creative în construcția socialistă, pentru a depăși cu hotărâre vederile înapoiate, rutina și inerția atât în economie și cultură, cât și în gândirea socio-politică, pentru a adapta formele de organizare și metodele de lucru la condițiile stadiul actual prin care trece țara noastră. Pentru a dirija în mod conștient construcția unei noi societăți, este necesar în primul rând ca partidul, care îndeplinește sarcina de a organiza și dirija întreaga viață socială, să înțeleagă legile obiective ale dezvoltării sociale, să dezvăluie contradicțiile care apar în temeiul sistemul socialist în procesul de dezvoltare socială. Dacă acestea din urmă nu sunt rezolvate la timp, pot deveni antagoniste.

În trecut, au existat manifestări binecunoscute de conservatorism, voluntarism și subiectivism în activitățile partidului nostru și necunoașterea legilor obiective, ceea ce a cauzat daune grave cauzei construirii socialismului. Al 9-lea Congres al partidului a pornit hotărât pe calea eliminării unor astfel de fenomene.

Printre demersurile întreprinse recent în vederea îmbunătățirii formelor de conducere a vieții publice de către partid, trebuie menționate măsurile care vizează eliminarea paralelismului dintre activitățile organelor de partid și cele ale statului, sporirea rolului organelor de partid și stabilirea principiului colectivismului în muncă. , o consultare tot mai largă a maselor în rezolvarea celor mai importante probleme. .

Conferința Națională a Partidului a considerat necesar transferul unuia sau altul de activitate către administrație și sub responsabilitatea directă a uneia și aceleiași persoane de la conducere atât în partid, cât și în linia de stat. În ceea ce privește activitatea economică, s-a dovedit a fi nejustificată reținerea direcțiilor economice ale Comitetului Central, deoarece acestea dublau activitățile ministerelor. Practica recentă a arătat că nu toate problemele apărute în domeniul activității economice ar trebui supuse aprobării Comitetului Central al Partidului și a altor organe de conducere, ci doar întrebările generale legate de acesta.

391

orientare și direcție; alte probleme trebuie decise de Consiliul de Miniștri, membri ai guvernului care se ocupă de aceste domenii. Importanța crescută a gândirii sociale, dezvoltarea creativă și diseminarea viziunii noastre asupra lumii în rândul maselor, ridicarea nivelului de conștiință al maselor duce la creșterea importanței activității ideologice și politice, direct dirijată de Comitetul Central al Parte.

Îmbunătățirea activităților organelor de conducere colectivă ale Comitetului Central a condus la îmbunătățirea aparatului acestuia, menit să asiste conducerea partidului în asigurarea direcției și controlului asupra activităților organelor locale de partid și de stat și organizațiilor publice, fără a acționa ca veriga intermediara intre conducerea partidului si conducerea statului si a organismelor publice . Organele de partid se bazează din ce în ce mai mult pe activiști sociali largi, pe cei

mai buni specialiști în domeniul în care se preconizează să analizeze activitatea și să ia măsurile corespunzătoare.

După cum sa menționat deja, pentru a elimina paralelismul și dublarea, a fost introdus un sistem de combinare a funcțiilor de către una și aceeași persoană, atât pe linie de partid, cât și de stat. Astfel, de exemplu, primii secretari și alți lideri ai organelor locale de partid pot fi, de asemenea, aleși simultan președinți ai comitetelor executive ale consiliilor populare, adică șefi ai organelor locale ale puterii de stat. În acest fel, se creează condiții pentru o soluționare mai eficientă și mai eficientă a problemelor, dispersarea forțelor nu este permisă, iar responsabilitatea directă a lucrătorilor de partid pentru un anumit domeniu de activitate crește. Deoarece Partidul Comunist este partidul de guvernământ, este firesc ca cele mai bune cadre de partid să fie direct implicate în realizarea politicii partidului, în același timp lucrând în organele statului și purtând responsabilitatea directă pentru un anumit domeniu de activitate.

Practica construcției socialiste și dezvoltării sociale arată că, pe măsură ce construcția socialistă este finalizată și tranziția la comunism este finalizată, rolul principal al Partidului va crește. Partidului i se încredințează sarcina dificilă de a dirija în mod conștient procesul social larg de îmbunătățire a relațiilor socialiste de-a lungul drumului către comunism. Viața Partidului se va îmbina din ce în ce mai organic cu viața poporului, iar formele de cooperare dintre Partid și mase vor fi îmbunătățite.

Într-un cuvânt, în viitor, ca și până acum, conducerea Partidului va servi drept garanție pentru dezvoltarea democrației socialiste. Se ştie că unii burghezi

teoreticienii neagă caracterul democratic al sistemului socialist pentru simplul motiv că într-o serie de țări socialiste, inclusiv România, nu există un sistem multipartid. În acest sens, trebuie remarcat încă o dată că criteriile care au apărut într-o societate împărțită în clase antagoniste nu sunt valabile pentru aprecierea stării reale a lucrurilor în cadrul socialismului. Politica Partidului Comunist, bazată pe învățăturile lui Marx, Engels și Lenin, este o expresie a intereselor vitale ale întregului popor, ale unei societăți socialiste omogene, unite. Așadar, considerăm că a dovedit definitiv teza creșterii continue a rolului conducător al Partidului Comunist pe măsură ce construcția socialistă este finalizată și trecerea la comunism, desigur, cu o schimbare corespunzătoare în activitățile, formele de organizare și conducere ale acestuia.

Rolul cel mai important în construirea noii societăți îi revine statului socialist. Ca organizație a puterii muncitorilor din oraș și de la țară, a întregului popor, după eliminarea definitivă a claselor exploatatoare, statul este chemat să organizeze direct munca maselor populare în conformitate cu unificarea. plan de construire a socialismului, adoptat pe baza directivelor partidului.

Rolul statului în viața economică a societății este în continuă creștere. Economia socialistă, bazată pe proprietate publică - de stat și cooperativă - a mijloacelor de producție, este un întreg unic, un singur complex național care necesită conducere, un

singur plan de stat. Astfel, managementul planificat al economiei naționale este una dintre funcțiile principale ale unui stat socialist suveran. Planul de stat, adoptat de cel mai înalt organ al puterii pe baza directivelor de partid discutate de mase largi, este principalul instrument prin care statul își îndeplinește sarcinile politice și socio-economice. Acest lucru face de asemenea necesar ca statul socialist, în numele poporului, al națiunii, să rețină pe deplin și practic în mâinile sale toate pârghiile de direcționare a vieții economice și sociale.
Un rol important îl au activitățile statului care vizează ridicarea conștiinței socialiste a maselor și dezvoltarea culturii, științei și educației socialiste.
Statul poartă o înaltă responsabilitate pentru protecția ordinii publice, a drepturilor și libertăților civile, pentru întărirea statului de drept și aprofundarea în continuare a democrației socialiste.
393
De asemenea, statul rezolvă sarcini mari în domeniul vieții internaționale, al dezvoltării relațiilor cu țările fraterne socialiste, precum și cu statele lumii capitaliste, pe baza principiilor binecunoscute ale respectului pentru suveranitate, independență, egalitate deplină, neamestec în afacerile interne și beneficii reciproce.
În consecință, sistemul socialist are nevoie de stat, pentru a-și păstra și întări rolul atât în perioada de construire a socialismului, cât și în perioada de tranziție la edificarea comunismului. Nicio altă organizație publică nu poate înlocui statul, care combină conducerea centralizată în rezolvarea problemelor fundamentale, esențiale, cu independența și inițiativa largă a maselor și a organismelor, instituțiilor și întreprinderilor locale.
Aici trebuie remarcate două aspecte: în primul rând, statul socialist este un stat nou, a cărui principală trăsătură distinctivă nu este suprimarea maselor, ci organizarea poporului, a maselor largi, folosind mijloacele politice și legale necesare pentru construirea comunismului; în al doilea rând, formele de organizare, principiile și metodele de management sunt în permanență îmbunătățite și adaptate la noile condiții. Orice rigiditate, orice încercare de a se agăța de metode învechite și forme învechite este o sursă de birocrație și formalism.
O sarcină deosebit de importantă a Partidului este crearea cadrelor organizaționale specifice naturii sistemului socialist, diferitelor etape ale procesului de dezvoltare istorică și caracteristicilor naționale ale fiecărei țări. În afirmațiile lui V. I. Lenin despre imensa varietate a formelor politice din timpul tranziției de la capitalism la comunism, găsim un indiciu inestimabil care nu a fost suficient folosit, iar uneori interpretat într-un mod simplificat de unii autori, care s-au limitat la a lua în considerare doar două forme ale statului socialist „sovietic” și „democrat al poporului”, în timp ce, în realitate, fiecare țară socialistă introduce propriile elemente noi, iar practica fiecărei țări socialiste oferă o imagine clară a aplicării formelor specifice în implementarea principiilor universale: centralism democratic, legalitate socialistă, democrație socialistă, conducere de partid.

Unele aspecte ale îmbunătățirii activității statului în țara noastră în ultimii ani includ măsuri de îmbunătățire a managementului economiei naționale, activități socio-culturale și științifice, de ridicare la un nivel superior al planificării socialiste,
394
să extindă activitatea reprezentativă și a tuturor celorlalte organe ale statului. Aici vorbim și despre noua împărțire administrativ-teritorială a țării, simplificarea și reducerea aparatului administrativ, noi forme de relații între organele statului și organizațiile publice și atragerea cetățenilor de a participa la conducerea și decizia treburilor statului. .
Îmbunătăţirea managementului activităţilor economice şi sociale este poziţionată într-o formă sau alta în multe ţări socialiste ca o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea noului sistem. Dezvoltarea și consolidarea fiecărei țări socialiste, a sistemului socialist mondial și creșterea influenței socialismului în întreaga lume depind de soluționarea acestei sarcini. Ea se rezolvă însă diferit în țările socialiste, în funcție de condițiile economice și sociale specifice, de caracteristicile naționale și istorice, în conformitate cu care fiecare partid își dezvoltă linia politică și caută soluții practice.
Pe baza realității țării noastre, partidul a elaborat sub forma directivelor măsuri care vizează îmbunătățirea managementului și planificarii economiei naționale, modalități de organizare și îndrumare a vieții sociale în concordanță cu noua etapă de dezvoltare a țării, și a determinat principiile de bază pentru îmbunătățirea structurii administrativ-teritoriale a României. Aceste măsuri au fost supuse unei ample discuții în rândul maselor și apoi, după adoptarea lor de către cel mai înalt organ al statului, au primit forță de lege.
Pentru gestionarea industriei se creează trei verigi: o întreprindere ca unitate principală, o asociație industrială ca unitate economică independentă, care unește întreprinderi cu profil omogen sau industrii conexe și coordonează activitățile acestora și un minister economic, care este organ central de stat. cu un aparat semnificativ redus, a cărui sarcină este de a duce la îndeplinire politica partidului și a statului și implementarea unei conduceri unificate în această industrie. Având în vedere faptul că întreprinderile și asociațiile sunt organizate după principiul bunei gestiuni economice, funcțiile acestora au crescut semnificativ. La toate cele trei niveluri, principiul unității de comandă, care nu mai corespunde stadiului actual de dezvoltare a economiei naționale, a fost înlocuit de conducerea colectivă sub forma comitetelor de conducere la întreprinderi, consilii administrative și birouri executive în asociații, și colegii în ministere. Toate aceste organisme de lucru sunt învestite cu dreptul de a lua decizii în conformitate cu legile aplicabile asupra tuturor problemelor semnificative ale activității economice.
395
Măsurile de îmbunătățire a organizării și conducerii economiei naționale, care au fost luate în contextul unei redresări generale a economiei, și nu sub presiunea dificultăților economice, au scopul de a asigura o creștere a eficienței

activităților de producție a tuturor. sectoarelor și întreprinderilor, pentru a crește rolul factorilor financiari și economici în întreaga economie a țării, mai precis legați planificarea centrală cu rolul activ al pieței, relațiile marfă-bani pe baza cerințelor legii valorii. Organizarea științifică a producției, căreia Partidul nostru îi acordă o atenție neclintită, capătă o mare importanță în creșterea eficienței activității economice.

În ceea ce privește autoritățile statului, se are în vedere creșterea rolului Marii Adunări Naționale ca cea mai înaltă autoritate și un singur organ legislativ. În acest scop, se vor practica ședințe mai lungi, care să permită organului suprem să discute în mod direct, atent și „fără grabă” toate actele normative care au putere de lege; activitatea comisiilor permanente ale Marii Adunări Naţionale şi a deputaţilor va creşte.

Rolul organelor locale de putere și administrație de stat a crescut: județene, comunale, orășenești, în legătură cu desființarea regiunilor și raioanelor și înlocuirea lor cu județe. O legătură a fost eliminată și, astfel, s-a realizat apropierea organelor locale de mase, simplificarea structurii acestora.

În relația dintre organele de stat și organizațiile publice, mai trebuie remarcat un alt aspect nou: participarea legală a reprezentanților organizațiilor publice în guvern, colegii de ministere și alte organe centrale și locale ale statului. Astfel, în Consiliul de Miniștri fac parte Președintele Consiliului Central al Asociației Generale a Sindicatelor, Președintele Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și Prim-secretarul Uniunii Tineretului Comunist în calitate de ministru al Tineretului.

O astfel de strânsă împletire a activităților organelor de stat și a organizațiilor publice realizează o mai bună utilizare a abilităților mobilizatoare ale întregului organism social, fără a modifica natura lor socială. Cooperarea lor prietenoasă și coordonarea eforturilor sunt necesare pentru utilizarea pe deplin a potențialului lor, iar acest lucru este foarte posibil, deoarece urmăresc aceleași scopuri.

Procesul în curs de dezvoltare a democrației socialiste este caracterizat de fenomene precum rolul din ce în ce mai mare al organelor reprezentative alese ale puterii populare, extinderea funcțiilor organismelor locale, conducerea instituțiilor.

396

și întreprinderilor și depășirea fenomenelor de centralism excesiv, îmbinarea democrației reprezentative cu participarea directă a maselor și a organizațiilor publice la rezolvarea problemelor de gestionare a vieții publice, întărirea principiului leadershipului colectiv combinat cu responsabilitatea personală, aprofundarea leadership-ului bazat pe dovezi la nivelul toate nivelurile, raționalizarea și simplificarea aparatului de conducere, eliminând dublarea și reducerea (cu aproximativ 30%) a întregului aparat de stat.

Dinamismul vieții de stat presupune, așadar, îmbunătățirea constantă a principiilor de organizare și a metodelor de muncă, dezvoltarea activității în îndeplinirea funcțiilor interne și externe.

Partidul nostru consideră că, pentru a avansa mai departe pe calea finalizării construcției socialismului și a trecerii treptate la comunism, este necesară ridicarea la un nivel calitativ superior a rolului statului în întreaga viață socio-economică a țării.
Factorul obiectiv care determină rolul și responsabilitatea partidului în societate este modelul de dezvoltare independentă a fiecărei națiuni socialiste, a fiecărui stat socialist. Acest lucru necesită urgent un studiu amănunțit al realității specifice fiecărei țări de către partidul respectiv, elaborarea unei politici proprii care să răspundă acestei realități, căutarea și utilizarea formelor și metodelor adecvate pentru implementarea acesteia. În același timp, cooperarea între state și națiuni socialiste egale, suverane, independente și dezvoltate cuprinzător în domeniul economiei, științei și culturii contribuie la progresul fiecărei țări și la consolidarea sistemului țărilor socialiste în ansamblu. În construirea socialismului și comunismului, fiecare partid, fiecare stat socialist îndeplinește atât o sarcină națională, cât și una internațională și contribuie la mișcarea generală a omenirii către comunism.
Nicio măsură care vizează îmbunătățirea direcției vieții sociale nu poate ignora latura democratică a procesului istoric, căreia Marx i-a acordat mare atenție.
Asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea deplină a democrației este principala preocupare a partidului și statului nostru. În opinia partidului nostru, de o importanță capitală în acest sens este, în special, discutarea de către mase largi de oameni a problemelor cheie ale dezvoltării societății, crearea condițiilor pentru o participare tot mai largă a maselor la dezvoltarea și implementarea politicii partidului, în direcția treburilor statului. În această direcție evoluția
397
În ultimii ani, țara noastră a fost o democrație socialistă. Nu există o singură hotărâre mai mult sau mai puțin importantă adoptată după Congresul al IX-lea care să nu fi fost supusă discuției maselor largi, asupra căreia partidul și statul să nu se consulte cu cetățenii țării.
Discuțiile între oameni asupra celor mai importante probleme de politică internă și externă, implicarea largă a specialiștilor din toate domeniile de activitate în scopul soluționării științifice a numeroaselor probleme ale construcției socialiste au o importanță deosebită pentru asigurarea eficacității deciziilor luate la toate. nivelurile managementului vieții sociale. Această metodă este dictată de faptul că, în cele din urmă, democrația nu este un scop în sine, ci o necesitate obiectivă pentru soluționarea efectivă a problemelor construcției socialiste și a conducerii calificate a vieții sociale. Cu cât fiecare cetățean cunoaște mai bine politica partidului și a statului, cu atât își poate exprima mai liber opinia asupra diverselor probleme de politică internă și externă, de viață economică, socială și culturală, cu atât mai mare va fi, așa cum a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general. al Comitetului Central al PCR, a subliniat recent, că deciziile și măsurile luate răspund pe deplin aspirațiilor poporului, cerințelor dezvoltării țării.

Faptul că în cursul unor astfel de discuții pot apărea opinii diferite, chiar eronate, nu conține nimic dăunător intereselor dezvoltării societății și nu trebuie să provoace îngrijorare și reținere nejustificată în organizarea acestora. Dimpotrivă, este o discuție amplă care ajută la ridicarea nivelului de conștiință a oamenilor, a responsabilității tuturor cetățenilor față de patria lor.
Socialismul și democrația sunt legate organic, democrația este o parte integrantă a sensului însuși al existenței socialismului și, prin urmare, orice încălcare a principiilor democratice dăunează socialismului. Așa gândeau fondatorii comunismului științific despre socialism, așa li s-a părut tuturor celor care nu și-au crutat forțele și au făcut cele mai mari sacrificii în lupta brutală împotriva dușmanului de clasă, așa îl înțeleg milioane de oameni din întreaga lume. , care văd socialismul ca pe speranța lor pentru o viață mai bună. Democrația și afirmarea ei tot mai completă este legea existenței socialismului.
În plus, tocmai în sistemul socialist există posibilitatea unei veritabile și mai ample afirmații a democrației, deoarece sub socialism au fost depășite obstacolele obiective care împiedică implementarea sa efectivă într-o societate exploatatoare.
398
Una dintre sarcinile principale ale Partidului Comunist Român este de a transforma posibilitatea în realitate, de a extinde constant democrația socialistă în conformitate cu nevoile societății românești, în funcție de diferitele etape ale construcției socialiste, de tradițiile și caracteristicile noastre naționale . Victoria completă și finală a socialismului creează oportunități și mai largi pentru dezvoltarea și aprofundarea democrației.
În același timp, o afirmare tot mai completă a democrației socialiste are loc în cursul unui proces social conștient, o luptă împotriva tuturor tendințelor conservatoare, birocratice și anarhiste negative, manifestări de formalism și desconsiderare a intereselor populației, împotriva orice încălcare a legalității socialiste, a drepturilor și libertăților civile. O contribuție majoră la consolidarea sistemului socialist și a legalității socialiste va fi adusă și prin adoptarea unui nou cod penal, al cărui proiect a fost acum supus discuției publice de către public.
De mare importanță pentru creșterea activității politice a cetățenilor este marea muncă desfășurată de organizațiile de partid și de stat, instituțiile sociale și culturale pentru educația politică a maselor, ridicarea nivelului general de cultură și civilizație a populației.
Democrația socialistă înseamnă asigurarea activității tuturor membrilor societății în conducerea statului și a treburilor publice, în viața publică, înseamnă o manifestare largă a personalității fiecărei persoane în cadrul societății.
Fără îndoială, formele de participare a maselor la dezvoltarea politicii partidului și statului, în implementarea acesteia, sunt determinate de condiții obiective, în funcție de un anumit stadiu al dezvoltării sociale, de nivelul conștiinței sociale, de cerințele pentru eficienţa maximă a mecanismului utilizat pentru luarea deciziilor în diferite etape. Mandatul primit de Partid de la popor pe probleme de politică internă și internațională este

pus în practică. În acest fel, unitatea Partidului și a poporului este întărită din ce în ce mai mult, iar condiția primordială pentru asigurarea rolului de conducere al Partidului – sprijinul și aderarea poporului la politica sa – este realizată și aprofundată. Aceasta reflectă în același timp unitatea de interese ale poporului țării și politica statului, baza legitimității puterii socialiste, în care masele populare își văd propria putere, propriul stat.
În consecință, organizarea conducerii vieții sociale în cadrul socialismului capătă o mobilitate constantă pe liniile perfecționării și adaptării la noile etape ale procesului istoric. Stăpânire profundă a marxismului
399
doctrină care se îmbogățește constant cu noile realizări ale gândirii umane, folosirea cu pricepere a dialecticii în analiza diverselor aspecte ale proceselor sociale servește drept garanție că legile obiective ale dezvoltării societății vor fi aplicate ținând cont de condițiile specifice. existente în fiecare ţară, la fiecare etapă istorică.
În persoana lui Marx, socialismul științific a găsit un arhitect strălucit, creatorul doctrinei revoluționare, iar în persoana proletariatului, constructorul unei noi societăți. Marxismul-leninismul a devenit astăzi învățătura epocii moderne, care va conduce cu siguranță întreaga omenire la comunism.

T. S. HACHATUROV

DESPRE SECȚIUNEA „MARX ȘI PROBLEME ECONOMICE SOCIALISM"

Marele gânditor, om de știință, revoluționar, fondator al comunismului științific, Karl Marx a fost cel mai mare economist al tuturor timpurilor și popoarelor, creatorul economiei politice științifice.
Lucrarea principală a întregii vieți a lui Marx, Capitalul, este dedicată dezvăluirii legilor ascensiunii, dezvoltării și morții modului de producție capitalist, care este înlocuit de socialism într-un număr de țări. Aceste legi au fost deduse de Marx pe baza dialecticii materialiste pe care a creat-o, a înțelegerii materialiste a istoriei.
Capitalul conține descoperiri majore precum doctrina naturii duale a muncii: abstract și concret, teoria plusvalorii, care, după Lenin, este piatra de temelie a teoriei economice a lui Marx. După ce a dezvoltat teoria plusvalorii, Marx a dezvăluit secretul exploatării capitaliste și al însușirii de către capitaliști a produselor muncii neremunerate.
Marx a creat teoria reproducerii în Capital, a descoperit legea universală a acumulării capitaliste și alte legi economice. Marx a arătat cum, odată cu dezvoltarea capitalismului, se pregătesc premisele materiale pentru un nou sistem socialist.
Multe dintre legile și categoriile descoperite de Marx nu numai că au o formă specific capitalistă, dar se pot manifesta și într-o formă socială diferită sub socialism. Luați, de exemplu, teoria reproducerii. Formulele lui Marx de realizare a produsului social, raportul v + m din subdiviziunea I și c II sunt și ele de mare importanță pentru înțelegerea reproducerii socialiste, desigur, cu un conținut social diferit. Foarte importante în socialism sunt multe categorii de relații marfă-bani, care diferă

și ca conținut social de cele capitaliste. Capitalul, Manifestul Comunist, Critica programului Gotha și alte lucrări conțin indicii directe ale modelelor economice ale viitorului socialist.

o societate bazată pe proprietatea publică a mijloacelor de producție, ghidând sistematic dezvoltarea producției materiale. Marx a arătat, de asemenea, dezvoltarea acestor regularități în procesul de creștere de la stadiul socialismului la comunismul deplin.

Ideile lui Marx și învățăturile sale sunt utilizate pe scară largă în construcția unei societăți socialiste.

Știința economică marxist-leninistă s-a dezvoltat enorm sub socialism, ajutând la rezolvarea problemelor economice ale socialismului și luminând calea pentru practica dezvoltării economice. În URSS și în alte țări socialiste, știința economică a căpătat o semnificație statală și socială excepțională, pe care nu a reușit să o realizeze niciodată în capitalism. Acest rol înalt al științei economice sub socialism se explică prin faptul că întreaga dezvoltare a economiei naționale în țările socialiste are loc pe o bază economică științifică dezvoltată în lucrările lui Marx și Lenin. Masele largi de oameni, care pentru prima dată în istorie au început să dezvolte economia națională, să construiască o socialistă, iar la noi în prezent o societate comunistă, nu merg orbește, nu bâjbâie, ci în direcția indicată de științe economice și alte științe sociale. Dezvoltarea creativă a teoriei economice de către Partidul Comunist, îmbogățirea teoriei prin experiența maselor și testarea și confirmarea acestei teorii în cursul construcției socialiste au avut o importanță enormă pentru alegerea corectă a căilor socialiste. constructie.

În dezvoltarea teoriei economice, în dezvoltarea și perfecționarea economiei politice a socialismului, metoda dialectică marxistă, ascensiunea de la abstract la concret, abordarea de clasă a problemelor de teorie economică și a luptei împotriva ideologiei burgheze și o au fost utilizate analize economice naționale cuprinzătoare ale fenomenelor economice. Analiza cantitativă a fenomenelor economice aplicată de Marx și utilizarea metodelor matematice în economie au fost dezvoltate în continuare.

Lenin a stat la originile creării economiei politice a socialismului. El a dezvoltat propunerile teoretice ale lui Marx în raport cu economia socialistă, a pus bazele economiei politice a socialismului, a formulat legile economice ale socialismului și a arătat utilizarea lor în politică și în conducerea economiei. Pornind de la ideile lui Marx și Lenin, partidul nostru a arătat că dezvoltarea economiei socialiste se bazează pe interacțiunea legilor economice ale societății socialiste, conduse de legea economică de bază a socialismului. Printre marile realizări ale științei economice sovietice

ține de analiza funcționării legii dezvoltării planificate, proporționale a economiei naționale, dezvoltarea problemelor în teoria reproducerii socialiste. Pe funcționarea acestei legi, pe teoria reproducerii, se bazează planificarea economică națională, care este un mecanism complet nou de conducere a economiei apărut

sub socialism. Sunt cunoscute numeroase încercări ale capitaliştilor de a împrumuta de la socialism metode de planificare economică naţională. Dar aceste încercări sub capitalism nu pot decât să fie zadarnice, deoarece baza planificării și condiția ei este proprietatea socialistă a mijloacelor de producție.
În lucrările lui Lenin și în dezvoltarea ulterioară a teoriei economice de către Partidul Comunist, s-a arătat că în sistemul legilor economice ale socialismului, în mecanismul funcționării lor, legea valorii, relațiile marfă-bani, necesitatea dintre care rezultă din izolarea relativă a unităților economice individuale, întreprinderilor individuale, care sunt în același timp proprietate socialistă, din principiul echivalenței în schimb, din distribuția în funcție de muncă, din utilizarea mecanismului producției de mărfuri în economie națională. planificare. Partidul este ghidat de legile economice ale socialismului în politica sa economică.
Sarcinile cu care se confruntă în prezent țara noastră de implementare a reformei economice, îmbunătățirea planificării, întărirea stimulentelor economice și utilizarea mai deplină a legii valorii, Partidul le rezolvă pe baza moștenirii științifice a lui Marx și Lenin, aplicarea acesteia la noile condiții. pentru dezvoltarea economiei socialiste, la sarcinile de creștere a eficienței producției sociale, la sarcinile trecerii treptate de la socialism la comunism.
Numeroase studii care apar în prezent în legătură cu aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx nu sunt doar materiale comemorative pe care le aducem pe altarul memoriei unuia dintre cei mai mari oameni, unul dintre cei mai mari gânditori și oameni de știință ai omenirii . În același timp, ele reprezintă o elaborare ulterioară a întrebărilor de mare actualitate pe care societatea socialistă trăiește astăzi.
Acesta este un indicator al relevanței pentru întreaga viață a societății sovietice a acelor probleme teoretice care provin din moștenirea creativă a lui Marx și sunt de o importanță extraordinară și astăzi. Acest lucru arată încă o dată înșelăciunea oamenilor de știință burghezi și ecourile lor, care afirmă că teoria lui Marx ar fi depășită și inutilă.
14·
403
Nu, pe baza dezvoltării teoriei marxist-leniniste, pe baza economiei politice a socialismului, suntem și vom rezolva probleme stringente ale dezvoltării ulterioare a economiei socialiste.
Semnificația lucrărilor lui Marx pentru dezvoltarea economiei politice a socialismului, pentru soluționarea problemelor urgente ale economiei socialiste și pentru reformele economice care se desfășoară în țările socialiste, a fost arătată viu în discursurile din secțiunea problemelor economice. a socialismului.
În discursul lui A. I. Pashkov, membru corespondent al Academiei de Științe a URSS, „Marx și problemele economice ale socialismului”, s-a subliniat că Marx și Engels au conturat principalele direcții pentru transformarea socialistă a societății și au furnizat o fundamentare științifică a legile economice ale socialismului. În lucrările lui Marx și Engels a

fost indicată baza modului socialist de producție: proprietatea publică a mijloacelor de producție. Și de aici urmează trăsăturile caracteristice economiei socialiste: dezvoltarea planificată a dezvoltării ei, repartizarea în funcție de muncă, care operează în prima etapă a formării comuniste - sub socialism, folosirea în acest stadiu a intereselor materiale ca stimulente pentru creșterea productivității muncii. Marx a mai arătat principalele trăsături ale celei mai înalte etape a comunismului: transformarea muncii în prima necesitate a vieții, un nivel excepțional de ridicat de dezvoltare a producției, la care se realizează abundența, trecerea la repartizarea în funcție de nevoi. Dezvăluirea de către Marx a principiilor generale ale dezvoltării producției sociale, a remarcat A. I. Pashkov, a fost de mare importanță pentru înțelegerea reproducerii socialiste și a condițiilor pentru implementarea acesteia. Vorbitorul a acordat multă atenție dezvoltării de către V. I. Lenin a învățăturilor lui Marx despre economia socialistă și mecanismul managementului economic sub socialism, despre relația dintre planificare și relațiile marfă-bani. Raportul a arătat importanța propunerilor lui Lenin în lumina reformei economice în curs de desfășurare.

Raportul tovarășului Yaroslav Ladosh (Polonia) „Marx și problemele construirii unei societăți socialiste și comuniste” a evidențiat marea importanță a experienței sovietice în construirea socialismului și comunismului pentru sistemul mondial al socialismului, necesitatea unui continuu și in- dezvoltarea în profunzime a teoriei dezvoltării formației socialiste, studiul experienței tuturor țărilor comunității socialiste. Tovarășul Ladosh a remarcat că în lupta împotriva revizionismului și dogmatismului, teoreticienii marxişti din țările lumii socialiste ar trebui să facă generalizări teoretice ample ale practicii de construire a unei societăți socialiste, ținând cont de trăsăturile istorice specifice, concrete ale fiecărei țări.

404

În prezent, naționalismul și șovinismul de mare putere reprezintă un pericol serios pentru unitatea mișcării internaționale comuniste și muncitorești. Acest lucru este evident mai ales în dogmatismul teoreticienilor din grupul Mao Tse-tung. Vorbitorul a subliniat pe bună dreptate că soluționarea cu succes a problemelor interne din țările comunității socialiste va fi facilitată de studii teoretice și discuții ale istoricilor, economiștilor, sociologilor, juriștilor, filosofilor, care rezumă experiența cuprinzătoare a construirii socialismului și comunismului.

Profesorul Ion Cheterchi (România) a arătat importanța mare a partidului, rolul său conducător și organizator în construirea unei societăți socialiste. Raportul a analizat experiența conducerii Partidului Comunist Român în construirea unui nou sistem social. I. Cheterki a subliniat rolul mare al statului și al planificării statului în managementul economiei naționale, stabilirea de noi forme de relații între organele statului și organizațiile publice în construirea unei societăți socialiste.

Dezvoltarea democraţiei socialiste în conducerea ţării, a economiei naţionale, în discuţia celor mai importante acte de stat, a spus vorbitorul, este o parte inseparabilă a construirii socialismului în România. Raportul arată cum legile generale ale socialismului, descoperite de teoria economică marxist-leninistă,

găsesc o refracție specifică în condițiile istorice și economice specifice României.
Academicianul Ivan Stefanov (Bulgaria) și-a dedicat discursul problemelor de reproducere socialistă și planificare economică națională. El a făcut o analiză a dezvoltării planificării economice naționale în URSS, începând cu planul GOELRO, a vorbit despre principiile leniniste ale planificării economice naționale în legătură cu teoria reproducerii și despre rolul planificării în construcția socialistă. Luarea în considerare a acestor probleme a fost adusă în prezent. El a acordat atenție problemelor de actualitate ale îmbunătățirii planificării și, în special, aplicării metodelor economice și matematice, precum și sarcinilor de planificare pe termen lung.
Marx, cu o strălucită previziune, a prevăzut nu numai dezvoltarea relațiilor sociale sub socialism și comunism, ci și principalele linii ale progresului tehnic, rolul energiei electrice, automatizarea și importanța chimiei. Membru corespondent al Academiei de Științe a URSS L. M. Gatovsky a vorbit despre acest lucru în discursul său despre construcția bazei materiale și tehnice a comunismului. El a subliniat marea importanță a analizei relației dintre știință, tehnologie și producție. Marx
405
a subliniat transformarea științei într-o forță productivă directă. Acest lucru are o importanță deosebită în prezent, în epoca revoluției științifice și tehnologice moderne, care accelerează într-o măsură enormă ritmul de dezvoltare a forțelor productive. În alegerea celor mai eficiente modalități de dezvoltare a noii tehnologii, este necesar să se utilizeze pe scară largă calculele de eficiență economică. '
Reprezentantul Mongoliei, tovarășul Tsogtyn Namsaray, a vorbit despre problemele tranziției țărilor coloniale și dependente la socialism. Vorbitorul a subliniat că aceste întrebări au fost reflectate în lucrările lui Marx și Engels privind perspectivele de dezvoltare a Indiei coloniale, problemele mișcării revoluționare ruse și altele. Problema căii non-capitaliste de dezvoltare a popoarelor înapoiate a ocupat un loc important în lucrările lui V. I. Lenin. Astăzi, teoria marxist-leninistă a căii non-capitaliste a dezvoltării și-a găsit întruchiparea practică în construcția socialismului în țările din Orientul Sovietic și Republica Populară Mongolă.
Tovarășul Namsaray a criticat hotărât opiniile oportuniste ale grupului Mao Tse-tung, care neagă posibilitatea trecerii țărilor înapoiate la socialism, ocolind capitalismul, ignorând experiența istorică a MPR, care a făcut această tranziție cu ajutorul fratern al sovieticului. Uniune. Vorbitorul a descris în detaliu modul în care Partidul Revoluționar Popular Mongol, în condițiile țării lor, a aplicat în mod concret doctrina marxist-leninistă a revoluției socialiste și a construirii unei societăți socialiste. Experiența Mongoliei este de importanță internațională, deoarece țările înapoiate din Asia, Africa și America Latină vor lua mai devreme sau mai târziu calea construcției socialiste.
Membru corespondent al Academiei de Științe a URSS G. M. Sorokin și-a dedicat discursul sistemului socialist mondial ca întruchipare a ideilor marxism-leninismului. El a pus în contrast economia mondială sub imperialism cu toate contradicțiile sale cu sistemul socialist mondial, care se conturează ca urmare a

revoluțiilor socialiste și a victoriei relațiilor de producție socialiste. Au fost acoperite funcționarea legilor economice ale socialismului în țările socialiste, problemele dezvoltării planificate, diviziunea internațională a muncii, coordonarea planurilor și ratele de creștere economică.
Tovarășul Vladislav Zastavny, rectorul Școlii Centrale de Partid din cadrul Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, a vorbit despre vitalitatea teoriei lui Marx, despre semnificația acesteia pentru dezvoltarea economiei politice a socialismului și pentru rezolvarea problemelor contemporane ale construcției socialiste. . El i-a criticat pe revizioniștii care au încercat să nege folosirea
406
puntea teoriei revoluționare marxist-leniniste până în prezent și s-a oprit asupra sarcinilor imediate cu care se confruntă științele sociale în țările socialiste.
Una dintre principalele întrebări ale discursului tovarășului Liubislav Markovich (Iugoslavia) a fost o analiză a înțelegerii de către Marx a semnificației fundamentale a relațiilor de producție și a naturii lor obiective. Subliniind enorma importanță metodologică a analizei marxiste a capitalismului pentru vremea noastră, L. Markovich a subliniat că lumea modernă a reprodus practic, grație socialismului, logica dezvoltării sociale stabilită de Marx. Cu toate acestea, noile relații sociale de producție necesită și noi metode de analiză. Potrivit lui L. Markovich, nu ar trebui să căutăm un răspuns de la Marx la ceea ce istoria a creat mai târziu, deși o cunoaștere profundă a legilor mișcării capitalismului și a tendințelor lui l-au determinat pe Marx să înțeleagă fundamentele teoretice fundamentale ale socialismului.
Cu toate acestea, în analiza trăsăturilor viitoarei societăți, Marx a fost foarte reținut, notează L. Markovich.
Vorbind despre forma socialistă de proprietate asupra mijloacelor de producție, L. Markovich nu a arătat că forma de proprietate statală este cea mai înaltă și mai consistentă formă de proprietate socialistă.
În discursul profesorului G. A. Kozlov s-a evidențiat diferența dintre legile economice în socialism și comunism și au fost luate în considerare condițiile care determină nivelul de dezvoltare a forțelor productive în comunism. Tov. Kozlov a făcut o critică a teoriei convergenței. De asemenea, s-a oprit asupra rolului factorului subiectiv în dezvoltarea economiei socialiste, asupra semnificației politicii economice în asigurarea utilizării depline a legilor economice obiective ale socialismului.
În ansamblu, secțiunea a discutat o gamă largă de probleme legate de aplicarea teoriei economice a lui Marx pentru dezvoltarea economiei politice a socialismului, pentru rezolvarea problemelor moderne ale construcției socialiste în URSS și alte țări și problemele tranziției de la socialism. la comunism, creând baza materială și tehnică a comunismului și dezvoltarea relațiilor industriale socialiste în comunist.
Rezultatele discuției arată utilitatea și necesitatea unor astfel de întâlniri pe probleme de teorie economică. Acest lucru va ajuta la identificarea unui număr de probleme noi în dezvoltarea teoriei economice, va contribui la discuția lor cuprinzătoare și

va ridica nivelul teoretic al științei economice marxist-leniniste.

IV

MIȘCARE REVOLUȚIONARĂ MONDIALĂ
ȘI PROBLEMELE CAPITALISMULUI MODERN

Hanna lup
(GDR)

APLICAREA DOCTRINEI MARXISTE ASUPRA ROLULUI CLASEI MUNCITORICE ÎN RDG
ȘI PĂRȚILE LUI

În discursul meu, aș dori să mă opresc pe scurt asupra unor aspecte ale aplicării de către partidul nostru în patria lui Karl Marx, în RDG, primul stat muncitoresc și țărănesc de pe pământ german, a învățăturii marxiste privind rolul clasa muncitoare și partidul său în distrugerea revoluționară a capitalismului și construirea unui nou stat socialist.societate. Această doctrină, pe care V. I. Lepin a numit-o cea mai importantă în marxism, noi, marxişti-leniniştii, oamenii de ştiinţă din domeniul ştiinţelor sociale, trebuie în mod constant, în fiecare fază a luptei de clasă, în fiecare etapă a construcţiei socialiste, să fundamentăm şi să îmbogăţim cu noi fapte și propoziții teoretice...

Subliniez acest lucru nu pentru că consider că argumentul nostru actual este insuficient. Dimpotrivă, rolul clasei muncitoare și al partidelor ei marxist-leniniste în ultimii 50 de ani, de la Revoluția din octombrie, a crescut atât de mult încât suntem obligați să lucrăm constant, temeinic și rapid în domeniile teoretic, politic și ideologic. astfel încât să putem nu numai să ținem pasul cu clasa muncitoare și cu sarcinile ei, ci și să creăm un lider științific binecunoscut.

De asemenea, cred că tocmai în stadiul actual al tranziției omenirii de la capitalism la socialism la scară mondială, această problemă este punctul central al intensificării luptei ideologice de clasă.

Referindu-se în primul rând la realizările revoluției științifice și tehnologice și la creșterea temporară a nivelului de trai al unei părți a clasei muncitoare din cele mai tipice țări ale capitalismului târziu (SUA, Germania de Vest), practicile și ideologii imperialismului, precum și întrucât teoreticienii SPD, „teoreticienii” maoiştii şi aşa-zişii „marxişti moderni” de toate nuanţele îşi îndreaptă principala lovitură împotriva doctrinei marxiste a rolului clasei muncitoare şi a partidului său ca cea mai importantă forţă social-revoluţionară a timpul nostru.

Deci, ziarul „Industrikurier” (organul magnaților industriei grele din Germania de Vest) 16 octombrie 1965.

a declarat: „Toate prevederile... atât de convingător fundamentate cândva de Karl Marx sunt acum invalide. Cuvântul „proletar” a dispărut din dicționar și, într-adevăr, ca concept, fără a lăsa nicio urmă în urma lui.

În primul rând, marxismul este depășit, scria Salvador de Madariaga la 2 noiembrie 1967, într-un articol dedicat aniversării a 50 de ani de la Revoluția din octombrie, publicat în ziarul Neue Zuricher Zeitung (care, de altfel, este strâns asociat cu notoriu Axel Springer). Clasa muncitoare nu mai este revoluționară, continuă el, de fapt, este chiar „cea mai convinsă clasă capitalistă a lumii moderne”. „Aparent, clasa muncitoare nu

s-a realizat niciodată altfel decât într-un mod capitalist. Dacă muncitorii și-au urmat liderii socialiști... nu a fost deloc pentru că își împărtășeau principiile îndrăznețe, ci pentru că s-au străduit să se transforme din anexe plătite de mașini în coproprietari de mașini, adică în capitaliști.
„Teoreticienii” așa-zisei „noi stângi” mascați în revoluționari, a căror ordine socială constă în mod obiectiv în păstrarea mișcării anti-imperialiste a tinerei inteligențe (studenți), care se dezvoltă spontan în multe țări capitaliste, dezvoltându-se spontan în multe Țările capitaliste, dintr-o alianță cu clasa muncitoare și organizațiile sale revoluționare, sunt atacate în primul rând și de teza marxistă despre rolul conducător al clasei muncitoare și opun clasa muncitoare intelectualității.
Întrebarea privind diferența dintre „vechea” și „noua stângă” a primit recent răspunsul într-un interviu la televiziunea vest-germană de către unul dintre reprezentanții de seamă ai „teoreticienilor” stângi – germano-americanul Herbert Marcuse. În opinia sa, diferența constă în faptul că „noua stângă” nu mai consideră proletariatul ca fiind clasa revoluționară a societății. Există și o altă diferență. Noua Stânga aștepta din ce în ce mai mult de la socialism decât sugerează definițiile tradiționale.
Aceste opinii ale lui Marcuse coincid în mare măsură cu „teoria convergenței” propagată de apologeții imperialismului, care încearcă să demonstreze că dezvoltarea istorică modernă este determinată de știință și tehnologie în afara luptei claselor sociale și că conținutul principal al erei noastre nu este lupta între socialism și capitalism, între război și pace, dar, așa cum spun social-democrații, „explozia populației” și „explozia” științei sau, după cum spun „teoreticienii” maoiști, lupta dintre oraș și țară. Toate acestea se rezumă în cele din urmă la o negare a rolului clasei muncitoare și a definiției științifice marxist-leniniste a socialismului.
412
Câtă dreptate a avut însă Karl Marx când s-a opus cu hotărâre celor care și-au propus sarcina de a „da socialismului o direcție „superioară, ideală”, adică înlocuirea bazei lui materialiste (cerând, înainte de a opera asupra ei, un studiu obiectiv serios) - mitologia modernă” L În 1877, Marx scria despre noua răspândire a socialismului utopic: „De decenii am încercat cu mare dificultate să curățăm capetele muncitorilor germani de socialismul utopic și de superioritatea practică asupra francezilor și britanicilor. Dar acum socialismul utopic se răspândește din nou... Este de la sine înțeles că utopismul, care înainte de apariția socialismului materialist-critic îl ducea pe acesta din urmă în nuce12 în sine, acum, apărând pe scena post festum3, nu poate fi decât absurd, absurd, vulgar și fundamental reacționar” 4.
Invențiile criticilor contemporani ai marxismului au fost infirmate și sunt respinse în fiecare zi prin practică. Adâncirea contradicțiilor capitalismului în prezent și în țările imperialiste înalt dezvoltate dovedește corectitudinea și eficacitatea analizei capitalismului oferite de Marx și Lenin. „Marea Societate Americană”, proclamată cu lăudăroși de către președintele Johnson, a fost spulberată de războiul sordid din

Vietnam și de persecuția rasială abominabilă, culminând cu asasinarea lașă a doctorului Martin Luther King, Jr.
Înăbușirea luptei antinaziste a tinerei intelectualii din Germania de Vest prin metode fasciste mărturisește, printre altele, teama de panică a imperialiștilor și a ideologilor lor înaintea alianței dintre intelectualitate și clasa muncitoare, frica lor pentru sacru. idolul capitalismului – proprietate privată.
Discuțiile teoretice despre presupusa dispariție a clasei muncitoare și parteneriatul social egal au fost recent infirmate fără echivoc de ministrul de finanțe vest-german și de un reprezentant influent al capitalului de monopol vest-german, F. Strauss, într-un interviu despre rolul sindicatelor în producție. El a protestat direct împotriva oricărui control și amestec al muncitorilor, văzând acest lucru ca o amenințare serioasă la adresa dorinței șefilor.

1 A*. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 34, p. 234.
2 - în embrion (lat).
,3 - retrodatare (lat.).
4 K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 34, p. 235.

preocupări „să fii stăpânul casei" și amenințătoare deschis în cazul insistențelor sindicatelor cu concedieri și șomaj! Pe scurt, când vine vorba de lucruri serioase, nu există deloc unitate a oamenilor!
Teoriile dușmanilor marxismului sunt spulberate și de practica construcției socialiste în statele socialiste.
Care era situația în Germania în 1945?
Poporul sovietic a învins fascismul german. Aceasta a fost și este o dovadă serioasă a corectitudinii propunerilor lui Marx că clasa muncitoare, după ce și-a consolidat puterea și a construit socialismul împreună cu întregul popor, este în măsură să rezolve cele mai dificile sarcini impuse de istorie.
Dar cum rămâne cu clasa muncitoare germană? Ca clasă, el nu fusese organizat până atunci. Fascismul, războiul și înfrângerea i-au dezorientat pe muncitori și i-au descurajat pe mulți. Dar a existat un partid comunist, care în toată perioada fascismului a funcționat în subteran și în exil. Partidul știa că este posibil să reînvie Germania după război numai dacă reușește să organizeze proletariatul ca clasă în noile condiții și să creeze astfel cea mai importantă condiție și fundație pentru formarea unei națiuni socialiste.
Era necesar să se realizeze unitatea clasei muncitoare, unitatea mișcării muncitorești. Acest lucru a fost realizat în actuala Republică Democrată Germană în cursul lucrărilor de restaurare, organizarea celei mai primitive producții de necesități de bază. Acest lucru a fost realizat prin unificarea KPD și SPD și formarea Partidului Unității Socialiste din Germania. Deja aici clasa muncitoare s-a arătat ca o forță socială creatoare. A realizat fapte mari și a făcut cele mai mari sacrificii în interesul altor clase și pături.
A făcut și a trimis primele mașini în sat. În ciuda greutăților și a lipsei de forță de muncă, și-a trimis copiii la universități și a distrus monopolul claselor fost dominante asupra educației. A realizat o reformă agrară, o reformă școlară și o reformă a învățământului superior, a dezrădăcinat fascismul și a

democratizat viața socială și spirituală a majorității populației. Toate acestea nu le-a făcut singur și nu numai pentru el însuși. În fiecare zi am văzut cu toții confirmarea corectitudinii ideii lui Marx că clasa muncitoare, dorind să se emancipeze, trebuie să distrugă condițiile inumane de viață ale întregii societăți.
Prin urmare, clasa noastră muncitoare unită a acționat împreună nu numai cu aliatul său natural, țărănimea exploatată, ci și cu toți cei antifasciști.

forte. A creat Frontul Național al Germaniei Democrate, în care sunt reprezentate partidele politice de toate clasele și straturile, inclusiv întreprinzătorii privați și toate organizațiile publice. Treptat, cu prețul muncii grele, s-au creat condiții economice, politice, culturale și morale în care, așa cum spunea V. I. Lenin, nimeni nu vrea să se scufunde la nivelul unui exploatator. Astfel, ca urmare a revoluției democratice, s-a pregătit o tranziție pașnică la revoluția socialistă.
Experiența noastră respinge afirmația inamicului că acolo unde domnește clasa muncitoare, nu există democrație. Luați, de exemplu, problema votului. În toate etapele dezvoltării noastre, toți cetățenii, inclusiv proprietarii privați, soții Grossbau, aveau drept de vot. Numai criminalii de război, membrii CG și ofițerii Gestapo care se aflau în închisoare au fost lipsiți de drept de vot activ și pasiv. Nu erau, desigur, mulți.
Când puterea muncitorească-țărănească s-a consolidat și țăranii au pornit pe calea colectivizării zonei rurale, această cale nu a fost închisă nici lui Grossbauer. 14.200 de foști Grossbauer sunt acum membri ai cooperativelor de producție agricolă și se descurcă destul de bine.
Astăzi nu avem restricții privind drepturile civile și alte drepturi. Toți cetățenii sunt egali în toate privințele. Constituția noastră socialistă este cea mai democratică constituție adoptată vreodată în Germania.
Niciodată în țara noastră, inclusiv în vremea Republicii Weimar, atât de idealizată de unii, nu s-au acordat atâtea drepturi democratice tuturor cetățenilor ca în Republica Democrată Germană din 1945 până în prezent, adică în perioada în care clasa muncitoare. a jucat un rol decisiv într-o alianță din ce în ce mai strânsă cu toți oamenii muncitori: țărani, intelectuali, artizani și proprietari privați.
Este de la sine înțeles că democrația nu este un concept rigid, abstract, neclasist. Noi, marxiştii, nu înţelegem democraţia ca spontaneitate, nu anarhie, când toată lumea încearcă să se întrece cu fraze pseudodemocratice şi, în acelaşi timp, nu observă cum slujitorii capitalului monopolist ar dori să treacă prin democraţia burgheză a minciunii şi a exploatării. , mai întâi de la ușa din spate, apoi de la intrarea principală și, așa cum le place să spună acum, „să transforme socialismul”. Trăind sub focul constant al inamicului, nu vom ceda niciodată provocării conducerii de dreapta a SPD, cerând „liberalizare”

democrația noastră socialistă ca premisă și preț pentru unificarea Germaniei. Partidul nostru și clasa muncitoare au dezlegat intențiile miniștrilor social-democrați ai RFG, care,

prin „noul lor Ostpolitik”, vor să-și mascheze sprijinul deplin față de aspirațiile imperialismului vest-german de a izola Republica Democrată Germană de ceilalți socialiști. țări, astfel încât, la instrucțiunile imperialismului vest-german, mai întâi în RDG, și apoi în alte țări socialiste sub steagul „social-democratizării” pentru a restabili capitalismul. Prin urmare, suntem mereu vigilenți și mereu în alertă când auzim propuneri și vorbim despre democratizare de acest fel. Mergem pe drumul nostru și nu există o astfel de forță care ar putea opri lupta noastră pentru crearea unui sistem dezvoltat de socialism.

Democrația noastră socialistă se dezvoltă. Astăzi este mai puternic decât ieri, iar mâine va fi mai larg decât azi. Depinde de dezvoltarea și relațiile dintre clase. Democrația socialistă se poate și trebuie să se dezvolte într-un mod planificat și sistematic. De aceea, partidul nostru consideră că victoria relațiilor de producție nu este identică cu victoria socialismului, că socialismul este o etapă lungă în care se îmbunătățește planificarea și conducerea procesului de dezvoltare socială, în cursul căreia se dezvoltă și se formează ca un sistem social. Socialismul este mai presus de toate educația omului. Socialismul este o mare fază pregătitoare independentă a comunismului.

Toate marile realizări ale poporului nostru pe această cale au fost realizate datorită conducerii Partidului Marxist-Leninist. Toate cele mai importante propuneri de inițiativă, previziuni și planuri au venit de la ea. Pentru partidul, așa cum au spus Marx și Engels, cel mai bine vede modelele sociale nu datorită unui talent mistic, ci pentru că partidul își desfășoară activitățile pe baza principiilor științifice ale marxism-leninismului și în interesul poporului. Acest lucru a dat și continuă să le ofere dușmanilor noștri un pretext pentru a inventa minciuni despre dictatura partidului și a o contrapune dictaturii proletariatului. Ei vorbesc și scriu volume groase în sensul că partidul din țările socialiste este un corp străin în organismul poporului sau, pentru a spune „în termeni moderni”, este un organ al statului. Oponenții noștri sunt conștienți de faptul că clasa muncitoare nu poate construi socialismul fără un partid marxist-leninist și, prin urmare, caută mai presus de toate să discrediteze doctrina partidului și rolul său din ce în ce mai mare.

Partidul Marxist-Leninist nu se plasează deasupra proletariatului și a întregului popor. Face parte din clasa muncitoare, avangarda ei. Aici nu descopăr America, dar

416

Astăzi, cred că aceste întrebări sunt atât de acute încât marxiştii trebuie să se ocupe de ele în mod constant. Și aș dori să fac o propunere ca marxistii din toate țările să lucreze în comun în acest domeniu.

Partidul nostru vede condiția prealabilă decisivă pentru realizarea deplină a rolului și sarcinilor clasei muncitoare în educația poporului în spiritul internaționalismului socialist. Lupta noastră pentru dezvoltarea conștiinței de clasă a clasei muncitoare, pentru democrația adevărată, pentru socialism, atât în trecut, cât și în prezent, este cel mai strâns legată de educația maselor în spiritul prieteniei cu Uniunea Sovietică, primul stat muncitoresc şi ţărănesc.

La noi, din motive evidente, nu a fost ușor. Dar a fost hotărâtor pentru depășirea ideologiei fascismului, anticomunismului și naționalismului, care a fost lovită în poporul german de zeci de ani de către clasele exploatatoare. Am făcut acest lucru nu pentru că Uniunea Sovietică a fost țara învingătoare și de ceva timp puterea ocupantă și nici din motive mercantile, deși ne-a ajutat constant. Partidul nostru a tras concluzii corecte din istoria poporului nostru. SED credea și crede în continuare că prietenia strânsă cu PCUS și URSS - primul și cel mai puternic stat socialist - este o lege obiectivă a revoluției socialiste din fiecare țară. Acest punct de vedere este fixat și în programul partidului nostru. Studiul constant al istoriei PCUS, istoria construcției socialiste în URSS, ne-a ajutat într-o măsură decisivă să tragem lecțiile necesare din marea experiență a Uniunii Sovietice. Procedând astfel, am pornit de la faptul că principiile marxism-leninismului oferă cea mai bună bază pentru utilizarea creativă a acestei experiențe.
Menținem și dezvoltăm prietenia cu Uniunea Sovietică și alte state socialiste, în ciuda hărțuirii naționale constante din partea imperialismului vest-german, precum și a conducerii de dreapta a SPD, care neobosit, prin toate mijloacele, ar dori să-i convingă pe cetățenii noștri că RDG este o colonie a Uniunii Sovietice, iar SED ca agent al PCUS. În ciuda acestei propagande ostile, noi, în RDG, nu am vorbit niciodată despre o cale specială germană către socialism sau despre un socialism german special. Am depus și depunem toate eforturile pentru a aplica planul leninist de construcție socialistă în condițiile concrete ale RDG. Și aceste condiții, de altfel, au constat și în faptul că granițele noastre de vest au fost deschise până în 1961 și, de fapt, nici astăzi nu am putea spune că suntem eliberați de influența cartierului capitalist.
417
Prietenia cu Uniunea Sovietică și alte state socialiste a fost și rămâne condiția decisivă pentru succesul republicii noastre în domeniul economiei, politicii și culturii. Această prietenie a contribuit în mare măsură la întărirea constantă a suveranității republicii noastre.
Este de la sine înțeles că drumul nostru nu a fost neted. Am avut neajunsuri, nu totul a fost făcut așa cum ne-am planificat. Dar acest lucru, cred, este de vină în primul rând pentru imperialismul vest-german și, de asemenea, internațional, care a realizat scindarea patriei noastre, nu vrea să se împace cu stabilirea puterii clasei muncitoare pe o parte a teritoriului german. Ne-a secătuit resursele de ani de zile, trăind pe cheltuiala noastră, iar acest lucru a avut un impact negativ grav asupra rezultatelor, de exemplu, ale politicii noastre economice. Dar, desigur, tovarășii noștri, clasa muncitoare și partidul mai trebuiau să învețe să guverneze, să învețe să conducă poporul pe calea construirii socialismului. Greșelile, desigur, trebuie corectate. Dar nu putem uita un lucru: burghezia este de fapt la putere de 400 de ani. I-au trebuit atâția ani să folosească exploatarea, opresiunea și războiul, scăldându-se literalmente în sânge, pentru a crea în unele țări un sistem îmbunătățit de monopol de stat, care, totuși, explodează din toate punctele de vedere. Iar puterea clasei muncitoare există de doar 50 de ani,

iar noi avem doar 20 de ani în RDG.Dar cât de mult am realizat în acest timp!
Trebuie să le reamintim constant tuturor oamenilor noștri, și mai ales tinerilor, acest lucru, pentru ca ei să înțeleagă și mai bine că sistemul nostru, democrația noastră socialistă, nu poate fi măsurată după standarde capitaliste.
Evident, noi, cărturarii marxişti, din domeniul ştiinţelor sociale trebuie să investighem şi să definim mai precis şi mai bine conţinutul şi noile aspecte ale internaţionalismului proletar, care este nu numai scopul nostru, ci şi, împreună cu înţelegerea generală a socialismului ştiinţific, principalul lucru care ne leagă. Este clar că clasa muncitoare a fiecărei țări socialiste trebuie să parcurgă calea către scopul nostru ținând cont exact de condițiile naționale, fără a provoca pagube celeilalte țări socialiste și fără a oferi inamicului posibilitatea de a ataca cu scopul de a diviza și scinda.
Nu este vorba doar și nu numai de neintervenție! Este vorba și de consultări și informații reciproce, așa cum a făcut Lenin pe vremea lui, considerându-se responsabil în fața proletariatului internațional.
Prietenia din ce în ce mai mare cu Uniunea Sovietică aduce numai rezultate pozitive. Oamenii noștri sunt convinși

regularitatea logică a unei asemenea cooperări și prietenii.
Aceasta și-a găsit expresia în discuția democratică a constituției noastre socialiste, precum și în aprobarea articolului al 6-lea al acesteia, care spune: „Republica Democrată Germană, în conformitate cu principiile internaționalismului socialist, menține și dezvoltă cooperarea și prietenia integrală cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și a altor state socialiste” L
Aceasta este decizia suverană, voluntară, democratică a poporului nostru. Astfel, am dat caracterul legii actuale regularității istorice și am acționat în spiritul învățăturilor întemeietorului comunismului științific - Karl Marx și marelui său succesor V. I. Lenin, în interesul poporului nostru.
1 „GDR”, 1968, Nr. 6, Anexă.
JOHN BOYD (Canada)
DOCTRINA LUI MARX-IN MASE
De mai bine de 100 de ani, ideile lui Karl Marx s-au răspândit constant în secțiuni din ce în ce mai largi ale umanității. Acest proces, desigur, nu a fost uniform. În anumite perioade, mai ales în timpul crizelor și revoltelor revoluționare, interesul pentru marxism a fost mai mare decât în alte vremuri. Dar dorința de învățătură măreață nu a fost niciodată atât de largă și puternică ca astăzi.
În prezent, în întreaga lume capitalistă, masele de oameni sunt în mișcare, în luptă. Ei nu vor să suporte starea de fapt existentă, se străduiesc să găsească soluții la problemele care par insolubile. Tinerii sunt deosebit de activi în această căutare: tineri muncitori, studenți, luptători pentru eliberarea națională.
În Canada, de exemplu, populația de origine franceză a fost recent mai persistentă decât în toți cei peste 200 de ani care au trecut de la cucerirea engleză, apărându-și cererea pentru egalitate națională, dreptul la autodeterminare. Refuzul

cercurilor conducătoare ale Canadei de a răspunde acestor cereri i-a condus pe mulți tineri canadieni francezi la un grad extrem de naționalism, la apărarea separatismului. Dar este semnificativ faptul că, realizând deznădejdea și impracticabilitatea secesiunii, mulți dintre acești tineri apelează la marxism în căutarea unei soluții la problemă. Ca urmare, mulți dintre ei se alătură partidelor socialiste și comuniste și diferitelor grupuri de stânga.

Există și o întoarcere către marxism în rândul tinerilor negri în lupta pentru drepturile civile din Statele Unite, printre studenții din marile orașe din America, Europa și Japonia care se opun războiului de agresiune al SUA din Vietnam, printre tinerii revoluționari din America Latină și Africa. Și totuși suntem în ajunul unei creșteri și mai mari a interesului pentru marxism și socialism, din cauza problemelor apărute în cursul revoluției științifice și tehnologice în țările capitaliste dezvoltate.

420

Prin introducerea în producție a dispozitivelor de calcul și a elementelor de automatizare, monopoliștii caută să facă acest lucru în detrimentul muncitorilor. Muncitorii se opun. Dar, în același timp, văd că problema este mult mai complicată decât le părea înainte. Metodele pe care le-au folosit până acum în lupta pentru salarii mai mari, pentru condiții de muncă mai bune, pentru dreptul de a-și forma propriile organizații, se dovedesc acum insuficiente. Au apărut probleme precum relocarea și recalificarea lucrătorilor disponibilizați, problema impactului automatizării asupra altor secțiuni ale societății etc.

În încercarea de a rezolva unele dintre aceste probleme, monopolurile solicită din ce în ce mai mult intervenția guvernului. Dar tocmai pentru că statul este un instrument în mâna monopolurilor, nu poate rezolva aceste probleme. Muncitorii devin din ce în ce mai convinși prin propria experiență că statul acționează în interesul monopolurilor. Din ce în ce mai mult, ei realizează că întrebarea nu este dacă automatizarea ar trebui să aibă loc, ci mai degrabă cine beneficiază de ea și cine ar trebui să o controleze. Acest lucru ridică inevitabil întrebări în rândul milioanelor de oameni: „Cui interese servește statul și cum pot participa muncitorii la conducerea economiei țării?”

De asemenea, este inevitabil ca, în ciuda campaniei puternice duse de apărătorii capitalismului de dreapta și de stânga, tot mai mulți oameni, în special tineri, să apeleze și să continue spre marxism și socialism pentru a obține răspunsuri la întrebările lor. Acest proces afectează atât muncitorii care au devenit victime ale revoluției științifice și tehnologice, cât și oamenii de știință și inginerii a căror creativitate este împiedicată de obstacolele pe care capitalismul le ridică în calea progresului științific.

Dar întrebarea principală care ne este în fața este aceasta: suntem noi comuniștii pregătiți să profităm de oportunitățile care se deschid? Facem totul pentru a satisface acest interes crescând pentru marxism?

Din păcate, unii dintre noi, bătrânii comuniști, am uitat de inspirație, de visele de viitor, de entuziasmul pe care tinerii o simt când îi citesc pentru prima dată pe Marx și Engels. Mulți dintre noi, ferm convinși de corectitudinea acestei doctrine, sunt prea des înclinați să considerăm marxismul de la sine

înțeles, să sperăm că își va câștiga spontan noi adepți. Nu folosim suficient marxismul în lupta noastră și nu îl răspândim suficient.
Unul dintre cele mai bune evenimente din celebrarea a 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx este începutul unui intens

campanie mondială pentru a-și disemina opera oriunde este posibil, în fiecare colț al lumii capitaliste. Trebuie să luăm cărțile lui Marx de pe rafturi, să le luăm din librăriile noastre, din bibliotecile centrelor de partid și să le distribuim în rândul tinerilor care caută soluții la problemele lumii moderne complexe. Nu trebuie să așteptăm să vină băieții și fetele la noi, ar trebui să mergem noi înșine la ei. Trebuie să lansăm o contraofensivă îndrăzneață împotriva tuturor marxiștilor, revizioniștilor și calomniilor putrezici ai acesteia. Trebuie să dezvoltăm metode noi, îndrăznețe, care să îndeplinească cerințele de astăzi pentru a răspândi învățăturile lui Marx în rândul maselor.
În rapoarte serioase și detaliate la sesiunea noastră științifică, s-a dovedit că ideea și principiile lui Marx sunt mai mult ca niciodată vitale și aplicabile condițiilor timpului nostru. Dar Marx însuși, colegul său Engels și, după ei, Lenin, în munca lor practică, au dovedit irefutabil că aceste idei și principii pot influența cursul istoriei numai atunci când devin proprietatea maselor.
Sute de mii de bărbați și femei care participă astăzi la lupta din lumea capitalistă sunt pregătiți pentru percepția inspirată a învățăturii marxiste, gata să devină luptători activi pentru socialism. Trebuie doar să le transmiteți această învățătură.
Să fie aceasta una dintre sarcinile importante pe care ni le-am propus la aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx.
MIKAEL ROMBERG (Finlanda)
DESPRE POSIBILITĂȚIILE O TRANZIȚIE PĂSCĂ LA SOCIALISM ÎN FINLANDA
Aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx este sărbătorită în Finlanda în contextul dezvoltării dinamice a ideilor marxismului, când se fac eforturi semnificative pentru a uni întregul popor muncitor, „marea clasă muncitoare” într-un front unit împotriva capital de monopol. Vorbim nu numai despre manifestarea sa exterioară - crearea unui guvern al așa-zisului Front Popular cu un program mai mult sau mai puțin de compromis, ci și despre eforturile marxiștilor care caută să aplice marxismul în așa fel încât să poată servi. ca punct de plecare pentru o nouă ofensivă ideologică şi socială. Să luăm în considerare doar câteva aspecte ale luptei ideologice purtate de marxiştii finlandezi în ultimii ani. Cele mai importante aspecte ale acestei lupte sunt problema schimbărilor în structura populației, problema schimbărilor structurale în instituțiile democratice ale țării noastre și posibilitățile rezultate pentru trecerea la socialism.
O trăsătură caracteristică a viziunii despre lume a lui K. Marx este ideea că totul se schimbă, că o persoană, prin munca sa, schimbă constant lumea din jurul său și a lui însuși. Analizând societatea capitalistă, Marx a pornit de la faptul că schimbările care au loc în ea sunt rezultatul luptei dintre muncă și capital. Tipic pentru metoda sa de cercetare este faptul că, pe baza unei anumite ipoteze, examinează obiectul în detaliu și, pe baza

acestei cercetări, trage concluzii generale legate de un anumit timp și loc.

Marxiştii din Finlanda folosesc această metodă de a-l studia pe Marx în munca lor. Aplicând-o, Comitetul Central al Partidului Comunist din Finlanda a pregătit un proiect de program al partidului, care trebuie aprobat în final la cel de-al 15-lea Congres al său din 1969.

Cea mai mare parte a capitalului din Finlanda este concentrată în mâinile câtorva oameni. Sectorul privat deține aproape 90% din mijloacele de producție, ponderea statului

423

capitalul a crescut ușor în ultimii ani și acum se ridică la aproximativ 11%.

În prezent, Finlanda se află în pragul unei revoluții științifice și tehnologice, care îmbrățișează țările industrializate atât din lagărul socialist, cât și din lumea capitalistă. În ciuda faptului că revoluția științifică și tehnologică din țara noastră se află în faze foarte incipiente, am putut să vedem câteva dintre consecințele ei. Acest lucru este valabil mai ales în cazul schimbărilor în structura populației. În 1930 din cei 3,5 milioane de locuitori ai Finlandei, aproximativ 2,1 milioane de oameni locuiau în zonele rurale și erau ocupați în principal în agricultură și silvicultură. Acum locuiește doar aici

1,5 milioane, deși populația a crescut cu 1 milion din 1930. Potrivit estimărilor, în 1980 doar 18% din populație va locui în mediul rural, ceea ce va fi de aproximativ 800 de mii de oameni. Trebuie adăugat că, potrivit unor experți, această cifră este supraestimată, poate că se va dovedi reală doar dacă statul va lua măsuri speciale pentru a încetini cursul emergent al dezvoltării.

Modificările în structura populației se manifestă în următoarele procese. Creșterea lucrătorilor industriali este în scădere, în timp ce numărul personalului de serviciu, angajaților și funcționarilor este în creștere. Populația rurală și micii întreprinzători sunt în scădere. La o conferință științifică a marxiștilor desfășurată la Helsinki în aprilie 1968, vicepreședintele CPF, Erkki Salomaa, a declarat că din 2,2 milioane de persoane din populația care desfășoară activități independente, 1 milion 561 mii sunt muncitori salariați, dintre care, la rândul lor , 897 mii sunt printre muncitori, iar 664 mii sunt angajați și funcționari. Aceasta înseamnă că există o „mare clasă muncitoare” în Finlanda.

În Manifestul Comunist, Marx pictează în mod viu o imagine a modului în care proletarii individuali se adună într-o clasă în lupta împotriva burgheziei, cum trec muncitorii prin diferite faze de dezvoltare, cum progresul în industrie duce la faptul că o parte a burgheziei, în principal mica burghezie, este ruinata si furnizeaza noi cadre ale proletariatului.

În cel de-al treilea volum al Capitalului, în care este analizat profitul comercial, Marx tratează problema muncitorului salariat comercial și relația acestuia cu procesul de producție. Marx afirmă că acest muncitor nu produce plusvaloare, ci prețul muncii sale este determinat de valoarea forței sale de muncă, adică de costul producției acesteia. Sarcina lucrătorului comercial este de a reduce costurile în realizarea plusvalorii. Marx dă o

imagine clară a modului în care reproducerea lucrătorului de vânzări devine mai ieftină, salariile

Taxa este redusă. Pe măsură ce se dezvoltă modul de producție capitalist, salariile lucrătorului comercial, care au aparținut anterior clasei mai bine plătite de muncitori salariați, „tind să scadă chiar și în comparație cu salariile muncitorului mediu. Acest lucru se întâmplă parțial, scrie Marx, ca urmare a diviziunii muncii în cadrul biroului, în care este necesară doar dezvoltarea unilaterală a capacității de muncă, iar costurile de producție ale unei astfel de dezvoltări nu costă parțial nimic pe capitalist: arta. al lucrătorului se dezvoltă prin funcția însăși și, în plus, cu cât este mai rapid, cu atât este mai unilateral, devine odată cu diviziunea muncii. În al doilea rând, datorită faptului că învățământul elementar, cunoștințele de comerț și limbi etc., odată cu progresul științei și al învățământului public, se dobândesc mai rapid și mai ușor, se răspândesc din ce în ce mai mult, se reproduc cu atât mai ieftin, cu atât mai mult modul capitalist. de producţie dirijează metodele de învăţământ etc. în scopuri practice „\
Marx a prevăzut apariția unei „mari clase muncitoare” în societatea industrială modernă încă din anii ’60. În cele mai industrializate țări capitaliste are loc un proces în care comercianții, care înainte erau asociați cu sectorul burghez în virtutea tradiției, obiceiurilor și prejudecăților, se transformă acum în proletari. Numărul acestor proletari crește atât de rapid încât a devenit imposibil să menținem nici măcar aparența de privilegii care să-i deosebească de clasa muncitoare tradițională. Și din moment ce aceste grupuri includ nu numai comercianți, ci și ofițeri medicali, tehnicieni și chiar oameni de știință, a devenit imposibil să nu vedem conflictul în care sunt atrași în monopolizarea din ce în ce mai mare a capitalului. Adevărat, aceste grupuri diferă de clasa muncitoare tradițională prin prejudecățile lor inerente: nu au tradiție de luptă de clasă; în multe cazuri sunt legate de un fel de castă ereditară; iar acele prejudecăți care sunt condiționate de originea lor socială rămân vii în ciuda proletarizării. În același timp, există o neîncredere extrem de spontană, și uneori chiar dezgust total, din partea clasei muncitoare tradiționale în raport cu aceste noi pături.
În această situație, ar trebui făcut cel puțin două lucruri. În primul rând, să analizeze relațiile sociale și posibilitățile de contact ale noilor secțiuni ale populației cu clasa muncitoare tradițională și, în al doilea rând, pe baza acestei analize, să propună clasei muncitoare tradiționale și noilor secții un program de acțiune comună pentru interese comune.
1 K. Marx şi F. Engels. Soch., vol. 25, partea I, p. 329-330.

rouă, pentru a crea în acest fel o tradiție marțială comună. Această sarcină nu este deosebit de dificilă atunci când este vorba de persoanele angajate în sectorul serviciilor. Oamenii de vânzări și angajații de birou sunt adesea asociați cu clasa muncitoare tradițională prin legături de familie și unele legături sociale. Asistenții medicali, farmaciștii, angajații băncilor și lucrătorii de servicii sunt apropiati din punct de vedere profesional și social de clasa muncitoare tradițională. O

problemă mai complexă apare atunci când se stabilesc contacte pentru acțiuni comune cu astfel de grupuri de intelectuali precum ingineri, medici, avocați, oameni de știință etc.
Antonio Gramsci a analizat în detaliu atitudinea intelectualității față de partide. El a împărțit inteligența în două categorii: intelectuali „organici" și „tradiționali". Primului i-a atribuit ca atare pe cei care provin din clase sau grupuri sociale. El s-a clasat printre ei pe politicieni, jurnalişti, lideri de partide şi sindicate. Gramsci i-a considerat pe oameni de știință, avocați, medici, artiști etc., drept intelectuali „tradiționali", care, prin statutul lor social, nu aparțin niciunui grup politic, dar în condițiile dificile ale societății moderne pot aduce o contribuție serioasă la cauza petrecerilor când vine vorba de rezolvarea unor mari probleme. Această intelectualitate, după cum a subliniat Gramsci, se alătură unui partid politic, trece printr-o anumită etapă de dezvoltare istorică, contribuind la activitatea generală națională și internațională, căreia nu-i pasă de casta sa. În același timp, Gramsci subliniază că această problemă este un domeniu puțin studiat, care ar trebui studiat în cel mai serios mod.
Astfel, noile straturi nu reprezintă un singur grup care poate fi câștigat de partea marxismului de-a lungul modelului uniform dat. Cu toate acestea, există o cale generală despre care vorbea Marx, și anume calea luptei de clasă. Există o conștiință tot mai mare în rândul noilor straturi că capitalismul nu este sistemul social care le poate satisface și rezolva problemele societății în cel mai eficient mod. O atitudine critică față de societatea capitalistă crește pe măsură ce manifestări din ce în ce mai frecvente ale eșecului, nedreptății și, mai ales, caracterului anarhist al acesteia. Oricum, nimeni nu ia măsuri active și nimeni nu se alătură unui partid fără să fie convins că activitatea partidului corespondent este nu numai firească, ci și necesară. Și asta înseamnă că ideologia partidelor marxiste devine o piatră de încercare în cel mai înalt grad atunci când vine vorba de apropiere de aceste noi straturi. Dacă îi putem convinge că alternativa la partidele marxiste este mai bună decât alternativa pe care societatea capitalistă modernă o are de oferit
426
cu instituțiile sale democratice și sociale, ei se vor alătura mișcării marxiste.
Reprezentanții mișcării marxiste din Finlanda consideră că este posibil ca țara să treacă la socialism prin mijloace pașnice. Proiectul de program, care a fost pregătit de Comitetul Central al Partidului Comunist din Finlanda în septembrie 1967 pentru a fi discutat în organizațiile de partid, precizează: „Păstrarea păcii pe pământ și competiția pașnică a diferitelor sisteme mondiale creează în timpul nostru cele mai bune condiții. pentru lupta pentru socialism. Un război mondial cu folosirea armelor nucleare ar întrerupe pentru mult timp orice progres social și ar avea un efect negativ asupra perspectivelor de tranziție la socialism.Proiectul de program mai precizează că existența lagărului socialist face imposibil pentru străini. puteri de a se amesteca în treburile interne ale țării pentru a păstra sistemul capitalist.

Karl Marx a declarat, într-un discurs la o întâlnire de la Amsterdam din 8 septembrie 1872, că proletariatul trebuie „să preia puterea politică în propriile mâini”. În același timp, a adăugat:
„Dar nu am afirmat niciodată că acest obiectiv trebuie atins peste tot prin aceleași mijloace.
Știm că trebuie să luăm în calcul instituțiile, obiceiurile și tradițiile diferitelor țări; și nu negăm că există țări precum America, Anglia și dacă aș cunoaște mai bine instituțiile voastre, poate aș adăuga la ele Olanda, în care muncitorii își pot atinge scopul prin mijloace pașnice.
Am citat acest pasaj din literatura marxistă pentru a nu justifica înţelegerea de către marxiştii finlandezi a posibilităţilor reale pentru o tranziţie paşnică la socialism în Finlanda. Am făcut asta doar pentru a sublinia încă o dată trăsătura caracteristică a metodei marxiste de cercetare — nu pentru a trage concluzii generale fără a ține cont de timp și loc.
În lume sunt marxişti, dar există şi dogmatişti care, fie din lene, fie din aderarea la vechile scheme deterministe, în loc să analizeze factori sociali obiectivi şi subiectivi, preferă să stea în anticiparea crizelor la scară naţională. Ei speră că astfel de crize le vor crea o situație revoluționară, pe care V. I. Lenin a caracterizat-o în lucrarea sa „Boala copilăriei „de stânga” în comunism” cu cuvintele: clasele de jos nu vor, dar cele de sus nu pot rămâne.
1 „Folktidningen Ny Tid”, 20. X. 1967, nr. 39.
„ZГ. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 18, p. 154.
427
in aceeasi pozitie. Între timp, metoda marxistă presupune o astfel de interacțiune a factorilor obiectivi și subiectivi, în care activitatea revoluționară a marxiștilor înseamnă nu numai o enunțare a factorilor obiectivi, ci întreaga activitate a acestora în toate etapele servește direct sau indirect cauzei principale - mișcarea pentru socialism. .
Dar chiar dacă condițiile obiective din Finlanda sunt coapte pentru socialism, încă nu există factori subiectivi. Concentrarea capitalului în țară a devenit mai mare decât era în unele dintre țările de acum socialiste la momentul transformărilor lor socialiste, realizate în condiții subiective favorabile. Capitalismul a demonstrat o capacitate extrem de mare de adaptare și dezvoltare. Această capacitate este atât de mare încât se poate afirma cu deplină justificare că socialismul nu va fi nicăieri un dar din cer, produsul acțiunii forțelor obiective oarbe ale societății - va fi întotdeauna și pretutindeni rezultatul aspirațiilor revoluționare ale oameni.
„Tranziția la socialism înseamnă ruperea puterii marilor capitaluri financiare și modificarea relațiilor de proprietate în așa măsură încât cea mai mare parte a mijloacelor de producție să fie sub controlul și controlul organismelor înființate de parlament și ale organismelor alese democratic de cetățeni.” spune proiectul de program al CPF.
În Finlanda contemporană, două tendințe paralele contribuie la procesul pașnic de tranziție la socialism. Una dintre ele se manifestă prin creșterea influenței statului asupra vieții economice prin crearea de întreprinderi industriale de stat.

Trebuie depus toate eforturile pentru a direcționa capitalul de stat către crearea acelor ramuri ale industriei care vor deveni cheie în viitor. Statul trebuie să-și sporească influența prin stabilirea controlului asupra investițiilor, planificarea dezvoltării industriei și societății etc. Astfel de măsuri ar extinde sectorul de stat și ar reduce influența capitalului de monopol într-o măsură corespunzătoare.

A doua tendință care promovează o tranziție pașnică la socialism se referă la implementarea treptată a unor schimbări profunde care vizează reînnoirea structurii societății și a economiei prin așa-numitele reforme structurale. „Aceste reforme înseamnă trecerea afacerilor bancare și de asigurări în funcția de stat, naționalizarea marilor întreprinderi private și a resurselor naturale” 1 2, notează proiectul.

1 „Folktidningen Ny Tid”, 20. X. 1967, nr. 39.

2 Ibid.*

programe CPF. Astfel de reforme pot fi de natură revoluționară, dacă ne referim la implementarea schimbărilor sociale și, prin urmare, politice în structura societății cu ajutorul lor. Implementarea unor astfel de reforme poate duce la scăderea nu numai a puterii economice a capitalului monopolist, ci și a influenței sale politice. Reformele structurale înseamnă și o intensificare a luptei de clasă, pentru că cu greu pot fi realizate cu ajutorul deciziilor parlamentare în mod obișnuit. Astfel de reforme prevăd un schimb larg de opinii și exercitarea unei anumite presiuni din partea maselor muncitoare și a diferitelor grupuri ale populației. Caracterul revoluționar al reformelor structurale se evidențiază și se manifestă prin faptul că, ca urmare a implementării lor, impactul se extinde asupra acelor domenii care nu erau în prim-plan la început. Instituțiile de asigurări nu pot fi transformate în proprietatea statului fără a afecta investițiile în sectorul capitalului de monopol și fără a provoca o criză a capitalului de monopol. Prin urmare, este vorba despre un proces revoluționar care afectează dialectic echilibrul de putere în societate și poate duce la noi reforme structurale.

Totuși, crearea întreprinderilor de stat și schimbarea structurii economice a societății sub influența reformelor structurale, realizate pe măsură ce influența politică a clasei muncitoare crește, trebuie să se producă în paralel cu procesul de democratizare, care consolidează influența politică. a clasei muncitoare şi a societăţii în detrimentul capitalului de monopol. Această schimbare a gradului de posesie a puterii trebuie să se producă la toate nivelurile și în toate instituțiile publice. Ar trebui să se desfășoare la nivelul celor mai înalte organe ale statului din parlament și guvern. În autoguvernarea comunală, ea ar trebui să fie asociată cu crearea de instituții care să asigure o democrație dezvoltată în întreprinderi, la locul de muncă, în managementul întreprinderilor, în planificarea dezvoltării industriale, în raioane și în întreaga țară.

În Finlanda, există premise istorice pentru o astfel de reînnoire a societății. De aproape 70 de ani de existență, mișcarea muncitorească din țara noastră a fost cea mai avansată forță socială în lupta pentru reînnoirea democratică. A oferit poporului nostru drept de vot egal și universal în alegerile

pentru organele de stat și municipale, libertatea de exprimare și de presă, libertatea de a forma organizații și asociații, dreptul la grevă etc. Este clar că aceste instituții și aceste drepturi nu sunt doar un bun punct de plecare lupta pentru a limita puterea
429
capitalul de monopol – se pot dezvolta în continuare, influențând reciproc schimbările structurale din societate cu scopul de a face tranziția la socialism.
Cursul dezvoltării istorice în Finlanda a dus la faptul că mișcarea muncitoare de aici s-a împărțit în două direcții. În mișcarea de stânga au apărut două linii principale: comunistă și social-democrată. În plus, există un grup istoric stabilit al centrului. Reprezintă, în nu mică măsură, o pătură a țărănimii muncitoare: țărani mici, țărani mijlocii și rudele acestora care s-au mutat în oraș. Nu se poate imagina că marxiştii pun la îndoială dreptul oricăruia dintre aceste grupuri de a exista în viitor. Prin urmare, procesele profunde de reînnoire în timpul perioadei de tranziție nu pot fi rezultatul activităților unei părți din Finlanda. Aceste procese de reînnoire trebuie să aibă loc ca urmare a interacțiunii, în primul rând, a tuturor partidelor de stânga. Desigur, asta înseamnă că părțile trebuie să se maturizeze pentru rezolvarea unor noi sarcini. Acest proces de maturare are loc acum. În 1962 am participat la un seminar internațional care discuta posibilitățile de schimbare în activitățile social-democrației finlandeze. Atunci nici nu am putut visa că doar câțiva ani mai târziu vom fi martorii unor asemenea schimbări. Astăzi, social-democrații cooperează cu comuniștii și cu democrații populari în guvern și parlament și caută contacte pentru cooperare cu partidele comuniste din unele țări socialiste.
Se pune întrebarea: nu este ideea de a schimba treptat structura societății și de a slăbi puterea capitalului monopolist, în același timp, de a întări puterea clasei muncitoare în procesul de tranziție la socialism, o abatere de la ideea lui Marx a dictaturii proletariatului? Dar Marx nu a elaborat niciun model de dictatură a proletariatului. S-a limitat la a sublinia importanța clasei muncitoare în preluarea puterii politice și realizarea reformelor revoluționare necesare eliminării sistemului capitalist. Noi, marxiştii, am învăţat multe din experienţa luptei clasei muncitoare ruse pentru o societate socialistă. Cu toate acestea, nu putem folosi mecanic această experiență. Nici forma dictaturii proletariatului care s-a conturat în Uniunea Sovietică nu poate fi prezentată ca un model pentru toate țările. De asemenea, nu presupunem că clasa muncitoare a altor țări, în realizarea unei revoluții sociale, ar trebui să repete schema Revoluției din octombrie. Nu credem că o copie a formei sovietice a dictaturii proletariatului va fi creată în alte țări. Esența întrebării constă în modul în care socialistul
430
stat în fiecare țară dată și ce trebuie făcut pentru a preveni revenirea la capitalism. În acest sens, trebuie luate în considerare tradițiile, obiceiurile și instituțiile țării respective. Și asta înseamnă că formele statelor socialiste pot fi foarte diverse și colorate.

Atunci când noi, în Finlanda, subliniem că schimbările în structura societății în scopul transformării socialiste, realizate simultan cu procesul de anvergură de democratizare, stau la baza unei strategii socialiste, ne dăm seama că tradițiile noastre democratice sunt relativ puternice, că ele pot servi ca factor de influenţă a luptei dintre muncă şi capital. Dar înțelegem și că tradițiile noastre democratice se limitează la sectorul public și că pentru noi prima necesitate este implementarea democrației muncitorești în sectorul economic, la locul de muncă, în managementul întreprinderilor, că este necesar să creăm organisme de planificare a producţiei şi industrializării unor zone şi a ţării în general.
În acest sens, există motive să ne amintim că Marx a considerat problema puterii atât ținând cont de diverse subtilități, cât și, în sens larg, că o judecată doctrinară despre relația de putere într-o societate capitalistă îi era străină. Acest lucru, în special, este evidențiat de analiza sa asupra schimbărilor în relația de putere asociată cu un anumit timp și loc - el a luat în considerare situația din Franța după revoluția din 1848 până la momentul în care Louis Bonaparte a uzurpat puterea în 1851.
Antonio Gramsci a acordat o mare atenție analizei funcției și mecanismului puterii. A atras atenția asupra rolului social jucat de hegemonia clasei conducătoare în exercitarea puterii. Gramsci distinge între puterea dominantă și cea de guvernare. Puterea dominantă are la dispoziție instituții precum poliția, forțele militare și alte componente ale aparatului de stat de constrângere. Puterea de guvernare este predominantă, cu excepția momentelor de criză, și se exercită prin „agenția" grupului sau clasei dominante, adică prin partea sa intelectuală, prin aparatul administrativ și organizațiile sale, școlile și biserica. Îndeplinește și alte funcții ale „societății civile", așa cum o numește Marx, influențează opiniile politice și ideologice ale cetățenilor, creând hegemonia clasei conducătoare.
Procesul de democratizare, democrația în sine înseamnă că clasa asuprită începe lupta pentru stabilirea hegemoniei
431
pături largi ale clasei conducătoare. În societatea capitalistă industrializată de astăzi, mișcarea muncitorească a creat multe instituții care au devenit arme în această luptă. Vorbim despre partidele muncitorești, sindicate, presa muncitorească, organizații educaționale și sportive ale muncitorilor etc.
Partidele muncitorilor își educă propria inteligență, care, în condițiile decăderii ulterioare a capitalismului monopolist, câștigă adesea. intelectualii „tradiţionali". Recent, în Finlanda, acțiunile studenților și elevilor s-au apropiat de mișcarea muncitorească. Și deși majoritatea tinerilor acordă multă atenție studiilor lor, se poate observa că cei mai inteligenți și progresisti tineri din lumea studențească și școlară se apropie tot mai mult de forțele de stânga și manifestă un interes din ce în ce mai mare pentru marxism.
Toate aceste fenomene mărturisesc faptul că muncitorii din Finlanda au premisele obiective pentru desfășurarea cu succes a luptei pentru stabilirea hegemoniei politice și ideologice în societate. Pe măsură ce democrația economică se îmbunătățește și influența mișcării muncitorești asupra sectorului economic

crește, posibilitățile de a face tranziția la socialism în mod pașnic cresc.
Desigur, ni se poate obiecta că, la o anumită etapă de dezvoltare, capitaliştii pot recurge la aparatul de violenţă pentru a-şi consolida poziţia. Totul va depinde de cât de priceput sunt acțiunile tactice ale forțelor socialiste, în ce măsură reușesc să distrugă hegemonia politică și ideologică a capitalului, cât de puternică este influența clasei muncitoare în sfera vieții economice și, mai ales, dacă capitalismul în această etapă va putea continua să-şi folosească aparatul.violenţa creată de el pentru propria sa protecţie. Trebuie remarcat însă că lupta pentru hegemonie în societatea modernă se va combina în mod firesc cu lupta pentru elementele individuale care alcătuiesc aparatul violenței. Prin urmare, mult va depinde dacă aparatul violenței, „scheletul statului capitalist", va putea rezista presiunii pe care mișcarea ofensivă a clasei muncitoare, „marea clasă muncitoare" o va exercita în alianță cu cei mai săraci. țărănimea și inteligența. Această alianță este necesară oriunde se luptă pentru hegemonie politică și ideologică, pentru influența asupra aparatului de producție în condițiile creșterii constante a conștiinței de clasă a cetățenilor crescuți în lupta pentru reforme structurale.
Marxiştii finlandezi au elaborat o astfel de linie strategică. Nu este strict delimitat, pre-jocat
432
pe hartă calea către socialism. Suntem pregătiți pentru orice surpriză. Cu toate acestea, în dezvoltarea strategiei noastre, folosim descoperirile strălucitoare făcute de Karl Marx. Noi, marxiştii, înţelegem lumea ca fiind în veşnic schimbare, plecăm de la faptul că trăsătura caracteristică a societăţii capitaliste este lupta dintre muncă şi capital. În analiza noastră, am evitat generalizările fără legătură cu locul și timpul.
15 Marxismul și epoca noastră
JOSEPH SHLEIFSTEIN (Germania)
LA CHESTIUNEA DIALECTICII LUPTEI PENTRU DEMOCRATIE SI SOCIALISM
În scrierile istorice și politice ale lui Karl Marx și în întreaga practică a mișcării muncitorești legate de influența politică a lui Marx și Engels, problema relației dintre lupta pentru democrație și lupta pentru socialism, pentru democrație și socialism. revoluție, ocupă un loc extrem de important. Evoluția istorică de la „Manifestul Comunist" a arătat că mișcarea muncitoare a avansat și a câștigat victorii de durată doar atunci când proletariatul a înțeles legătura dintre lupta pentru democrație și lupta pentru socialism, între lupta pentru reformă și pentru revoluție într-un spirit istoric dialectic şi concret, conform învăţăturilor lui Karl Marx, când mişcarea muncitorească a acţionat pe baza unei înţelegeri corecte a problemei. Dar mișcarea muncitoare a obținut doar succese temporare și nu a fost rodnică sau s-a dovedit a fi aruncată în mod tragic înapoi dacă fie a uitat de scopul socialist al luptei, fie a neglijat sau a negat sarcinile democratice.
Marx și Engels au fundamentat necesitatea luptei pentru libertăți burghezo-democratice pentru clasa muncitoare și pentru toți oamenii muncitori, pentru o constituție democratică și o republică democratică, pornind de la înțelegerea materialistă generală a procesului istoric. Întrucât, spre deosebire de

reprezentanții tuturor curentelor socialiste utopice și mic-burgheze, Marx și Engels considerau socialismul rezultatul firesc al dezvoltării istorice și al luptei de clasă a proletariatului, ei au acordat întotdeauna o atenție deosebită acelor condiții în care conștiința de clasă a muncitorii s-au trezit, organizația lor a crescut și puterea lor s-a întărit. După înfrângerea revoluţiei din 1848-1849. Marx și Engels au ajuns la concluzia că clasa muncitoare nu își poate atinge imediat scopul - victoria socialismului. Fiind adevărați revoluționari, ei le-au spus muncitorilor: „Poate trebui să treci prin încă 15, 20, 50 de ani de război civil pentru
434
pentru a schimba condițiile existente și pentru a ne face capabili de dominare... „1

În acele lucrări în care Marx și Engels conturează tactica politică a mișcării revoluționare a clasei muncitoare, ei subliniază constant anumite principii de bază ale legăturii sarcinilor democratice și socialiste ale mișcării muncitorești, valabile în orice condiții istorice. În forma sa cea mai generală, ideea principală a acestei tactici este exprimată în Manifestul Comunist: „Comuniștii luptă pentru scopurile și interesele imediate ale clasei muncitoare, dar în același timp, în mișcarea de astăzi, luptă și ei. apără viitorul mișcării” 1 2. Marx și Engels au pornit de la faptul că clasa muncitoare și toți oamenii muncitori trebuie să obțină drepturi și libertăți democratice pentru a duce o luptă de eliberare. Ei trebuie să sprijine burghezia şi mica burghezie oriunde acţionează revoluţionar în lupta pentru democraţie, împotriva feudalismului, democraţia burgheză. Chiar și atunci, credea Engels, partidul muncitoresc nu avea de ales decât să continue, în opoziție cu burghezia trădătoare, agitația pentru libertatea burgheză, libertatea presei, libertatea de întrunire și dreptul de asociere. Fără aceste libertăți, ea însăși nu se poate dezvolta liber. În această luptă, ea luptă pentru fundamentele ei vitale, pentru aerul de care are nevoie să-l respire.

Totuși, mișcarea muncitorească nu ar trebui să se limiteze la lupta pentru libertăți burghezo-democratice. Desigur, în condițiile democrației burgheze, lupta de clasă a proletariatului se poate dezvolta mai liber și deschis, dar chiar și cea mai „liberă” republică burgheză, subliniau Marx și Engels, este o formă economică și politică de conducere de clasă a burgheziei. . Bogăția își manifestă puterea în ea indirect, dar cu cu atât mai multă soliditate.

Proletariatul poate deveni liber numai atunci când sparge puterea burgheziei, devine clasa conducătoare și trece de la democrația burgheză la cea proletariană.

Ideile de bază ale lui Marx și Engels asupra interconexiunii dialectice dintre lupta democratică și socialistă a mișcării muncitorești, rezumate aici, sunt susținute și îmbogățite de teoria și practica lui V. I. Lenin. De mare importanță este teza elaborată de Lenin în timpul primei revoluții ruse din 1905 despre excesul republicii democratice-burgheze.

1 K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 8, p. 582.
2 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 4, p. 458.
3 Vezi ibid., pp. 458-459.

435
evoluție într-o revoluție socialistă. Puterea sa de afirmare a vieţii a fost dovedită după cel de-al Doilea Război Mondial în noile condiţii istorice, în condiţiile revoluţiilor democratice ale oamenilor. De asemenea, importantă este ideea subliniată în mod repetat de Lenin că lupta pentru democrație, purtată din poziții revoluționare, nu poate înlocui sau slăbi niciodată lupta pentru socialism.
Deosebit de relevante pentru mișcarea revoluționară din țările capitaliste dezvoltate sunt gândurile pe care Lenin le exprimă despre tendințele recționare, antidemocratice ale imperialismului, împingerea spre opresiune, expansiune și război, și despre capitalismul monopolist de stat, ca prag imediat al socialismului. În același timp, Lenin a subliniat că tocmai tendințele extrem de antidemocratice ale imperialismului au evocat și au întărit tendința opusă în clasa muncitoare și printre alte pături ale poporului muncitor – împingându-i să lupte pentru democrație în toate sferele viata sociala.
Partidul nostru, Partidul Comunist din Germania, în cele mai dificile condiții subterane cu care se confruntă dușmanul imperialist încă puternic, încearcă în activitățile sale să se ghideze după aceste propuneri ale lui Marx, Engels și Lenin.
Trebuie subliniat că imperialismul german este încă un inamic periculos, deși forțele Uniunii Sovietice și țările socialiste unite prin Pactul de la Varșovia împiedică în prezent implementarea planurilor sale agresive. Pericolul acum nu este că imperialismul german se grăbește să obțină succese militare, așa cum era înainte de al Doilea Război Mondial. Astăzi, cu pretențiile și cursul său, menține tensiunea la joncțiunea celor două sisteme, sprijină alianțele militare, crește pericolul unui nou război și împiedică crearea unui sistem de securitate european.
Republica Federală, în ceea ce privește poziția sa economică, ocupă locul doi în rândul țărilor imperialiste ale lumii. Ea continuă să rămână în acest loc după șocul economic provocat de criza ciclică din 1966-1967. Ponderea Germaniei pe piața mondială și în sistemul monetar mondial nu a scăzut după această criză. Dimpotrivă, evenimentele recente din SUA și Marea Britanie au contribuit chiar la creșterea prestigiului RFG în acest sens. De mulți ani, cercurile conducătoare ale RFG încearcă să-și consolideze puterea militară, să preia poziții de comandă în NATO și să folosească avantajele economice pentru a obține o poziție dominantă în rândul țărilor vest-europene pe piața europeană. În același timp, imperialiștii
436
RFA a contat și mizează pe faptul că, ca urmare a sprijinului lor activ pentru strategia globală a imperialismului SUA și războiul său criminal împotriva poporului vietnamez, prin achiziții extinse de arme și asistență financiară, ei vor obține o favoare deosebită din partea forțelor imperialiste reacționare. al Statelor Unite. Cel mai important obiectiv al politicii lor de stat este în continuare obținerea dreptului de a dispune de arme nucleare independent sau în comun cu alte țări. Ar fi naiv și periculos să credem că cercurile conducătoare ale RFA au renunțat la atingerea acestui obiectiv doar pentru că proiectul de creare a forțelor nucleare multilaterale ale NATO sau alte proiecte

similare a eșuat. Rezistența acerbă a lui Bonn la un tratat de proliferare nucleară demonstrează că ei caută drepturi asupra armelor nucleare.
F. Strauss, în cartea sa Un proiect pentru Europa, a proclamat programul monopolurilor vest-germane. Această carte ar trebui recomandată pe lista de citit obligatoriu pentru politicienii și oamenii interesați de politică din toată Europa, deoarece exprimă cu mare sinceritate adevăratele obiective ale imperialismului vest-german. La urma urmei, Strauss nu este o persoană obișnuită, ci un „om puternic” în guvernul german. Principalele sale scopuri sunt crearea unei „Europei unite” în care RFG, desigur, va trebui să joace rolul principal datorită puterii sale economice; crearea unei „forțe nucleare europene” cu condiția „utilizarii egale a armelor nucleare” pentru RFG; „europenizarea” obiectivelor revanșiste ale RFG - anexarea RDG și revizuirea granițelor de-a lungul Oder-Neisse; în sfârșit, „eliberarea” țărilor socialiste ale Europei și „includerea” lor într-o „Europa unită”.
Acesta este adevăratul program de politică externă al celor mai puternice cercuri de monopol din RFG. Intrarea miniștrilor social-democrați în guvernul Kiesinger i-a schimbat planurile? Un răspuns pozitiv la această întrebare ar putea fi fatal. Nu trebuie uitat că liderii social-democrației germane reprezintă extrema dreaptă în rândul tuturor social-democraților europeni. Au crescut complet împreună cu sistemul de monopol de stat. Nu numai că au trădat principiile și tradițiile socialiste, dar astăzi renunță și la orice cerere serioasă de reforme democratice sau sociale. Într-un guvern de „mare coaliție”, ei sunt responsabili pentru cursul urmat de acel guvern. Nu trebuie uitat că din 1960 liderii de dreapta ai Partidului Social-Democrat au realizat ceea ce în SUA
437
numită „politică bipartizană”, adică acțiune comună cu CDU în chestiuni internaționale.
Intrarea miniștrilor social-democrați în guvern nu a schimbat politica externă a Bonnului. Schimbări de metode și stil, încercări de a face politica urâtă mai atractivă cu ajutorul chirurgiei plastice, au fost deja întreprinse de predecesorii lui Brandt. Guvernul de „mare coaliție” este ferm angajat într-un plan de schimbare a diviziunii teritoriale a Europei. Ea păstrează pretenții la dreptul unic de a reprezenta întreaga Germanie, refuză să recunoască RDG și să stabilească cu ea drepturi egale, obligatorii din punct de vedere al dreptului internațional, relații de stat. Esența politică a acestei dorințe de drept unic de a reprezenta Germania, stabilită legal în multe legi ale RFG, este o încălcare a independenței RDG, o încercare de a o anexa.
Guvernul Kiesinger nu recunoaște granița Oder-Neisse. În același timp, desigur, formularea lui Brandt, al cărei scop este să inducă în eroare publicul european, nu schimbă nimic. Afirmă că frontierele trebuie respectate înainte de încheierea tratatului, dar în același timp trebuie susținute și „pretențiile legitime ale Germaniei”. Cine induce în eroare populația vest-germană să creadă că problema frontierei poate fi reconsiderată seamănă semințele revanșismului. Aceasta creează terenul pentru demagogia naționalistă întunecată, pe baza căreia se dezvoltă neonazismul, care se poate transforma într-un pericol grav. Sub presiunea

membrilor Partidului Social Democrat, la ultimul său congres au fost luate unele decizii pozitive cu privire la războiul din Vietnam, situația din Grecia și interzicerea folosirii armelor nucleare. Cu toate acestea, liderii de dreapta ai Partidului Social Democrat și miniștrii sabotează aceste decizii.
În ceea ce privește problema armelor nucleare, poziția conducerii SPD practic coincide cu poziția lui Kiesinger și Strauss. În urmă cu câteva săptămâni, guvernul de coaliție, contrar propunerii liberalilor, a anunțat în Bundestag că va căuta vehicule de lansare nucleară. La ce altceva mai are rostul de a deține purtătoare de rachete atomice, dacă în spatele acestui lucru stă dorința celor de la putere de a achiziționa și focoase atomice? Conducerea SPD păstrează o tăcere semnificativă în RFG cu privire la planul de creare a unei „forțe nucleare europene” proclamat de colegii lor miniștri Strauss și Guttenberg. În același timp, în alte țări europene, încearcă să prezinte lucrurile ca și cum ar fi un oponent al armelor atomice. Mai mult, liderii de dreapta ai SPD resping toate propunerile venite din partea membrilor Partidului Social Democrat și ai sindicatelor de a crea
438
o zonă central-europeană fără energie nucleară sau reducerea cheltuielilor pentru arme.
În așa-numita „nouă Ostpolitik” din Bonn, două puncte sunt poate noi: primul este capacitatea de a ascunde cu îndemânare adevăratele intenții, al doilea este o încercare de a pune o pană în relațiile dintre țările taberei socialiste și mai ales în relaţiile lor cu RDG. O astfel de politică nu este deloc originală, căci oricine dorește să urmărească originile „noului Ostpolitik” a lui Brandt poate recomanda cartea profesorului Zbigniew Brzezinski, consilierul lui Dean Rusk pe probleme est-europene. Această carte a apărut în 1960 în Statele Unite și expune exact aceeași politică punct cu punct.
Este de datoria marxiștilor și reprezentanților forțelor progresiste din RF să arate prietenilor lor din alte țări imaginea adevărată a situației care s-a conturat în Germania de Vest, care este plină de o amenințare la adresa tuturor popoarelor Europei. Acest curs de politică externă este completat de o politică internă corespunzătoare: se încearcă concentrarea tuturor forțelor economice și politice pentru a realiza crearea unei mari puteri. În acest scop, guvernul „marii coaliții” dorește să adopte „legi de urgență” într-o manieră accelerată, care sunt menite să distrugă drepturile democratice fundamentale și drepturile sindicatelor, să introducă o formă de guvernământ reacționară și autoritara. încă din această vară. Acest lucru este facilitat de situația din domeniile social și economic: deteriorarea securității sociale, salariile mai mici, prețurile și taxele de locuințe mai mari, înghețarea semnificativă a salariilor și, în același timp, alocarea unor subvenții importante capitaliștilor pentru investiții. Se dezvoltă diverse forme de reglementare a monopolului de stat pentru a accelera procesul de concentrare a forțelor economice și politice, pentru a crește cheltuielile pentru domenii importante ale științei și tehnologiei, mai ales în cazurile în care realizările lor sunt folosite militar în scopul creșterii profitului. și ridică prestigiul marilor monopoluri.

Toate acestea sunt legate de un val murdar de neo-nazism și brutalitate polițienească, care a dus la un atentat asupra vieții liderului din Berlinul de Vest al Uniunii Studenților Socialiști, Rudy Dutschke, și acțiunile ulterioare brutale ale poliției împotriva demonstranților studenților. Prin interzicerea discuțiilor libere asupra proiectului de program al Partidului Comunist din Germania, prin inițierea de proceduri judiciare împotriva membrilor Biroului Politic al partidului nostru –
La 30 mai 1968, Bundestagul vest-german a aprobat proiectul „prin legi noi”. – Aprox. ed.
439
Max Schaefer și Herbert Mies, pronunțând o judecată grea în cazul a trei comuniști din Duisburg (printre ei un tovarăș care a luptat împotriva fascismului de partea coaliției anti-Hitler), guvernul a început astfel o nouă campanie de persecuție a KKE. .
Cu toate acestea, mișcarea de protest din partea forțelor democratice împotriva acestor manifestări de reacție este în creștere și extindere în ultima vreme. 300.000 de oameni au participat la campaniile de Paște desfășurate în solidaritate cu poporul din Vietnam, precum și împotriva adoptării „legilor de urgență”. Mișcarea împotriva „legilor de urgență”, care pentru prima dată în ultimii ani a realizat o asociere largă a membrilor de sindicat cu cercurile progresiste ale intelectualității și tineretului, se va ridica la un nou nivel pe 11 mai, în timpul marșului către Bonn. S-a schimbat atitudinea față de RDG a populației generale a RFG, există o creștere a forțelor politice care cer recunoașterea RDG și stabilirea unor legături normale de stat cu aceasta. Aceasta reflectă influența poziției de nezdruncinat a RDG și puterea sa în creștere. Se atrage atenția asupra mișcării care s-a desfășurat printre elevi și școlari. Cauzează îngrijorare serioasă cercurilor conducătoare, pentru că acești tineri nu doar protestează împotriva situației patriarhal-medievale care există în universități și instituții de învățământ superior, ei protestează și împotriva războiului murdar al imperialismului american din Vietnam, împotriva monopolurilor presei. exercitat de preocuparea arhi-reacționară Springer .
Această mișcare provoacă îngrijorare serioasă, deoarece protestul participanților săi se traduce prin critici la adresa sistemului de monopol.
În proiectul de program publicat, Partidul Comunist din Germania a oferit clasei muncitoare și tuturor forțelor progresiste ale RFG o alternativă democratică. Pe baza afirmațiilor de mai sus ale lui Marx, Engels și Lenin și aplicându-le la condițiile actuale ale capitalismului monopolist de stat din Germania de Vest, pornim de la premisa că lupta pentru democrație și socialism este în prezent, mai mult ca niciodată. , interconectate, că sarcinile și scopurile luptei antimonopol sunt mult mai strânse decât în vremurile trecute sunt legate de perspectivele revoluției socialiste. Și există motive obiective pentru aceasta, care constau în dezvoltarea capitalismului de monopol de stat, pe de o parte, și în creșterea influenței sistemului socialist mondial, pe de altă parte. Totuși, acolo
La 11 mai 1968, zeci de mii de democrați vest-germani s-au adunat la Bonn pentru a-și exprima protestul împotriva „legilor de urgență”, împotriva renașterii militarismului și a neofascismului. - Relatii cu publicul. ed.

440
Există și motive subiective importante, înrădăcinate în experiența istorică a popoarelor, dobândite de acestea în lupta împotriva formelor ultrafasciste de dominare a imperialismului și a războaielor sale barbare de agresiune.
Considerăm că transformarea democratică, anti-monopol a RFG și transformarea acesteia într-un „stat progresist-democratic și iubitor de pace” este o etapă relativ independentă în lupta revoluționară a forțelor socialiste și democratice din țara noastră. Acest obiectiv poate fi atins doar ca urmare a unei lupte ample, atotcuprinzătoare, pentru a schimba echilibrul de forțe din arena politică în favoarea clasei muncitoare și a tuturor oamenilor muncitori. Este necesar să luptăm pentru limitarea și eliminarea completă a dominației monopolurilor și a militarismului, pentru transformări economice și politice profunde. În același timp, lupta pentru revendicările sociale și democratice urgente, imediate, trebuie să fie legată de eforturile pentru reforme democratice de bază și pentru transformarea antiimperialistă a întregii vieți sociale.
Experiența istorică a mișcării muncitorești din țările capitaliste dezvoltate, pe care Lenin a subliniat-o imediat după primul război mondial, este necesitatea de a atrage majoritatea clasei muncitoare în pozițiile revoluției socialiste, de a nu rata acele momente de tranziție care ar facilita pe cât posibil acest proces. Acest lucru are o importanță deosebită în acele țări în care majoritatea muncitorilor se află sub influența partidelor social-democrate, ale căror activități teoretice și practice, așa cum se întâmplă în RFG, sunt determinate de liderii de dreapta ai social-democrației.
Proiectul de program al KKE pornește de la premisa că scopul reformelor democratice, anti-imperialiste, pe de o parte, este de a arăta în mod clar nevoia urgentă de schimbări democratice și sociale efectuate în interesul clasei muncitoare și al tuturor muncitorilor. oameni și, pe de altă parte, să promoveze procesul de maturizare și creștere a forțelor socialiste și democratice.
Transformările democratice ale RFA propuse de proiectul de program se aplică tuturor domeniilor vieții economice, politice și culturale. Se vorbesc despre participarea muncitorilor la toată viața economică, despre transformarea parlamentului într-un organ care exprimă voința poporului, despre democratizarea aparatului administrativ, a justiției și a armatei, despre reforma democratică a universului și învățământul superior, distrugerea privilegiilor în obținerea educației, despre planificarea democratică în politica economică, bazată pe participarea sindicatelor la elaborarea planurilor de transfer a preocupărilor militare și a celor mai importante întreprinderi mari în proprietate publică,
441
sub control democratic și control public.
Declarăm în proiectul nostru de program că Partidul nostru susține calea pașnică de dezvoltare a revoluției socialiste, deoarece această cale ar corespunde cel mai bine intereselor poporului. Totuși, în același timp, o asemenea preponderență a forțelor de partea oamenilor muncii, aflate deja în stadiul luptei antimonopol, este necesară pentru ca reacția să nu poată folosi forța militară. Partidul nostru se străduiește pentru o

acțiune comună cu social-democrații deja în cursul luptei pentru reformele democratice de bază și pentru crearea unei alianțe largi anti-monopol.
Răspunsul pe care proiectul programului nostru l-a primit în rândul publicului arată că autoritatea KKE a crescut odată cu apariția acestui proiect. Cererea de distribuire gratuită și de discuție a proiectului a devenit deja munca multor progresiste. Fabricațiile calomnioase și persecuțiile din cercurile conducătoare nu vor putea împiedica programul nostru să fie recunoscut ca o alternativă cu adevărat democratică și antimonopol, nu numai de comuniști, ci și de mulți sindicaliști, social-democrați, forțe progresiste ale tineretului muncitor. , dar și studenți. Astfel, tot mai mulți oameni vor înțelege că Partidul nostru Comunist este indispensabil și necesar pentru poporul muncitor, că lupta pentru legalizarea lui deplină este în interesele vitale ale tuturor democraților.
MARCOS II AS A DAS (Mexic)
MARXISMUL ȘI ROLUL CLASEI MUNCITORICE ÎN MIȘCAREA REVOLUȚIONARĂ A MEXICULUI
Comitetul Central al Partidului Comunist Mexican își exprimă profundă recunoștință față de Institutul de Marxism-Leninism din cadrul Comitetului Central al PCUS, Academia de Științe. URSS, Academia de Științe Sociale din subordinea Comitetului Central al PCUS pentru invitația de a participa la o întâlnire importantă a oamenilor de știință dedicată sărbătoririi a 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx, căruia proletariatul mondial îi datorează crearea teoria comunismului științific.
Nimeni, cu excepția lui Karl Marx, nu a adus o contribuție atât de mare la definirea feței clasei muncitoare, a „proprierilor forței de muncă”, care au devenit acum cea mai puternică forță socială transformatoare din istorie, nucleul puternic al internaționalității moderne. mișcare revoluționară.
Astăzi, când sărbătorim 150 de ani de la nașterea lui Marx, mișcarea comunistă fondată de Marx și Engels a atins proporții enorme. Acțiunile diferitelor sale detașamente sunt desfășurate la toate latitudinile planetei, confruntându-se cu diverse situații și sarcini. În rândurile mișcării se alătură tot mai mulți luptători pentru transformarea revoluționară a societății. Și niciodată înainte mișcarea revoluționară nu a fost atât de puternică. Știința marxist-leninistă este o bază teoretică de încredere pentru ghidarea acțiunilor acestei mișcări largi.
Mișcarea comunistă internațională a schimbat cursul istoriei cu succesul său. Primul stat socialist, născut acum o jumătate de secol ca urmare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, pune în prezent bazele unei societăți comuniste sub conducerea PCUS. Celelalte detașamente ale sale dintr-o serie de țări sunt la conducerea statului, iar aceste state formează sistemul socialist mondial, care este principala realizare a întregii clase muncitoare mondiale, cea mai importantă realizare în lupta sa.
În lumea capitalistă, numeroase partide comuniste reprezintă un puternic, militant, apti-impe-
443
putere realistă; ei conduc lupta clasei muncitoare, obțin succes în cauza unirii clasei muncitoare, luptă pentru o coaliție de forțe anti-imperialiste capabile să distrugă puterea capitalului. Multe partide comuniste își întăresc pozițiile în rândul

muncitorilor și maselor populare din țările lor, abordează creativ soluția marii sarcini istorice de a deveni avangarda popoarelor lor pentru conducerea cu succes a luptei împotriva exploatării capitaliste, pentru democrație și socialism. .
Ideologia marxist-leninistă este baza necesară restabilirii și consolidării unității mișcării comuniste internaționale, unitatea atât de necesară la care aspiră marea majoritate a partidelor comuniste, așa cum arată în mod clar rezultatele Întâlnirii Consultative de la Budapesta.
Rezoluția Plenului a IV-a a Comitetului Central al Partidului Comunist Mexican afirmă că în mișcarea comunistă internațională există dezacorduri semnificative între partidele comuniste individuale în evaluarea numeroaselor aspecte ale prezentului și perspectivelor de dezvoltare; dezacorduri apărute în cea mai mare parte din cauza naturii complexe și contradictorii a dezvoltării sociale. Fiecare partid își dezvoltă propria linie politică cu independență deplină, dezvoltă lupta în conformitate cu situația specifică din țara sa, legând particularitățile și tradițiile naționale de interesele clasei muncitoare internaționale și ale mișcării sale. În situația de astăzi, garanția coeziunii și dezvoltării mișcării este loialitatea față de învățăturile lui Marx și a strălucitului său succesor Vladimir Ilici Lenin.
Descoperirile științifice făcute de Marx și Engels datează din vremea când istoria punea pe ordinea de zi problema necesității unei acțiuni politice independente a proletariatului în cadrul societății burgheze. Descoperirile lor teoretice și activitățile practice corespundeau acestei necesități istorice. Marx și Engels au lansat lupta politică a clasei muncitoare, au pus bazele dezvoltării organizațiilor muncitorilor, le-au transformat într-un partid politic al clasei, au întemeiat mișcarea comunistă internațională și au dezvoltat strategia și tactica clasei muncitoare în lupta pentru emanciparea lor economică, a cărei implementare a fost cel mai important factor în victoriile istorice obținute de clasa muncitoare în lupta pentru socialism.
Marx și Engels au determinat valoarea și semnificația realizărilor și practicii științifice și, pe această bază, au realizat o profundă revoluție în știință; au creat o nouă tendință în filozofie — materialismul dialectic și istoric. În lor

În lucrările lor economice, ei au dezvăluit esența și mecanismul sistemului de producție capitalist, dovedind inevitabilitatea unei înlocuiri revoluționare a formațiunii socio-economice capitaliste cu una socialistă. Marx și Engels au transformat teoria socialismului, până atunci utopică, și au oferit o bază științifică pentru aceasta. Ei au definit fără greșeală scopurile socialiste ale proletariatului, dezvăluind în această clasă socială singura forță care este capabilă în mod obiectiv să distrugă ordinea burgheză și să construiască o nouă societate - o societate fără exploatare.
Folosind învățăturile lui Marx, a cărui teză despre rolul istoric mondial al clasei muncitoare ca mormânt al ultimului sistem de exploatare - capitalismul a fost confirmată de practică, Partidul Comunist Mexican susține că principala forță motrice și hegemon a populației. revoluție democratică și anti-imperialistă, a cărei chestiune este în condițiile moderne Mexic, va exista o clasă

muncitoare. Și asta nu contrazice faptul că astăzi, divizată de reformism, nu se află încă în fruntea maselor populare în lupta pentru cele mai importante reforme democratice și antiimperialiste.
În lupta pentru ca clasa muncitoare să câștige rolul de reformator și pentru conducerea mișcării revoluționare din țara noastră, noi comuniștii mexicani respingem teza care neagă în proletariatul modern capacitatea de a lupta și consideră proletariatul ca un subordonat, iresponsabil, detaşament reformist pentru multă vreme de acum încolo.
Particularitatea luptei ideologice constă în faptul că cei care neagă rolul clasei muncitoare nu resping teza lui Marx pe această problemă pe plan istoric general. Dar ei încearcă să o ocolească, să o încurce, împingând în urmă posibilitatea activității revoluționare a proletariatului doar într-un viitor îndepărtat. Factorii temporari, trecători, care explică dificultățile luptei clasei muncitoare sunt prezentați ca factori istorici de natură durabilă. În opinia acestor persoane, mișcarea muncitoare, inclusiv partidul său, nu poate juca decât un rol auxiliar pentru burghezie, iar doar mica burghezie rurală și urbană poate fi forța socială care va ocupa locul de avangardă.
Unul dintre exponenții celebri ai acestor idei, dr. Pablo González Casanova, în cartea sa Democrația în Mexic, conchide: „Avem o sarcină națională în fața noastră, deoarece există forme ale unei structuri semi-coloniale, iar această sarcină va exista ca atâta timp cât există aceste forme... Sarcina națională ne obligă să punem accent pe caracterul pașnic, legal al ciocnirilor... Lupta

stânga ar trebui să se concentreze pe încetarea colonialismului intern, câștigarea drepturilor și libertăților politice pentru populația indiană semi-colonială; să formeze organizații politice în mediul rural, în regiunile indiene și să formeze în orașe cadre de conducere dintre cei mai conștienți lucrători, pe baza faptului că Mexicul va rămâne o țară în care va exista un singur partid de guvernământ la putere până când capitalismul va fi pe deplin dezvoltat și colonialismul intern nu va dispărea. Până nu se va întâmpla acest lucru, nu vor fi condiții pentru activitatea partidului maselor proletare și lupta de clasă nu își va dobândi formele pure.
Asemănarea unor astfel de opinii cu tezele celor care mai devreme au proclamat subordonarea clasei muncitoare burgheziei este evidentă. Tezele „societății duale” și „marginalismului” propuse de sociologia reacționară modernă, care încearcă să ascundă contradicțiile de clasă ale capitalismului și agravarea conflictelor sociale inerente regimului burghez, de exploatare, au fost de mare ajutor pentru a ajunge la astfel de o concluzie. „Uniunea de pace” înseamnă jaf fără nici un protest și supunere față de conducerea partidului revoluționar constituțional burghez aflat la conducere. Partidul proletar și toți „marxiștii consecvenți” sunt sfătuiți să adere la o linie de conduită similară.
Un alt curent, ai cărui reprezentanți iau sau au luat parte la acțiunile unei mișcări democratice largi, dacă nu neagă complet că clasa muncitoare „conține în sine mari posibilități de transformare a societății noastre”, atunci în orice caz afirmă că

procesul necesar ca muncitorii să se cristalizeze într-o adevărată clasă revoluționară „pentru ei înșiși, este nevoie de timp” 1 2.
Reprezentantul acestei tendințe, Fernando Carmona, întemeiază această apreciere negativă astfel: „Faptele studiate ne permit să observăm prezența mai multor factori de dezbinare a proletariatului urban în creștere: origine țărănească, dispersie, dispersare în numeroase grupuri mici, mai înalte . salariile în întreprinderile mari, unde gradul de exploatare este peste normal. Majoritatea lucrătorilor și angajaților din oraș și în special din zonele rurale nu sunt membri ai niciunui sindicat sau fac parte dintr-unul dintre sindicatele controlate de guvern și controlate de stăpân, conduse de unii.
1 Pablo Gonzales Casanova. Democrația în Mexic, pp. 163—164.
2 Ferdinand Carmona. Reflecții asupra dezvoltării și formării claselor cociale în Mexic. În „American Notebooks”, 1967, N 5.

Dacă doriți să faceți acest lucru, îl puteți citi în dicționarul sud-african «vorbire»» 1 («vorbire», «s рубиян»—piele, zăpadă.).
Reprezentanții acestei tendințe, când vine vorba de clasa muncitoare, folosesc adesea tezele lui Franz Fenon că „proletariatul germinativ al orașelor este relativ privilegiat”.
O astfel de afirmație deschide calea reformismului. Aceasta din urmă este confirmată de faptul că dominația reformismului în mișcarea sindicală mexicană este o realitate. Poziția liderilor sindicali arată în mod deschis dorința de a acorda un sprijin constant burgheziei conducătoare, de a proclama așa-numita „pace de clasă”, de a realiza o creștere limitată a salariilor printr-o înțelegere amiabilă cu burghezia pentru a conduce masele muncitoare departe de lupta deschisă pentru scopurile cu adevărat revoluţionare ale proletariatului.
Este destul de evident că reformismul are o bază obiectivă în mișcarea muncitorească mexicană.
Regimul politic instituit ca urmare a Revoluției mexicane din 1910-1917 a câștigat. A fost păstrată și dezvoltată pe scară largă prin reforme burgheze și concesii substanțiale către masele muncitoare.
Drepturile consacrate în articolul 123 din constituție, reformele din 1935-1938, introducerea unor prestații de asigurări sociale, toate au făcut ca lucrătorilor din cele mai importante industrii să-și asigure relativ ușor cerințele economice.
Un alt factor obiectiv care favorizează dezvoltarea reformismului este noua generație a clasei muncitoare — mai ales imigranți recenti din țărănime.
Burghezia conducătoare, în cooperare cu marea majoritate a liderilor sindicali, a propagat ideea că puterea de stat patronează și patronează „clasele sărace”, că legislația muncii protejează muncitorul și că este mult mai ușor de obținut beneficii economice și alte beneficii sociale prin cererea guvernului.
Dezvoltarea acestei tendințe a fost favorizată în mod obiectiv de greșelile Partidului Comunist din trecut. În unele cazuri, de exemplu, în perioada 1938-1940, ea a luat poziții oportuniste de dreapta și a contribuit la intrarea organizațiilor sindicale în partidul burghez de guvernământ.

Reformismul burghez din mișcarea muncitorească mexicană a fost alimentat de ideologia Revoluției mexicane, una dintre cele mai importante

1 Fernando Carmona. Reflecții asupra dezvoltării și formării claselor sociale în Mexic. En "Cuadernos Americanos", 1967, N 5.

elemente din care era naționalismul unei țări cu dezvoltare semicapitalistă, cu dominația marii burghezii, strâns legată de imperialism.

Proletariatul mexican, în creștere rapidă în număr, rămâne în urmă în domeniul conștiinței de clasă și al luptei politice. Acest lucru se datorează, fără îndoială, lipsurilor în activitatea ideologică a partidului.

Prin urmare, rezoluția Plenului a șasea a Comitetului Central, aleasă la Congresul al XIV-lea, aprobată de Congresul al XV-lea al Partidului Comunist Mexican, pune sarcina de a uni socialismul științific cu mișcarea muncitorească în centrul muncii comuniste. Acest lucru va face posibilă depășirea ideologiei reformiste, care servește drept frână în lupta clasei muncitoare, împiedicând clasa muncitoare să-și ia locul cuvenit în mișcarea revoluționară.

În Mexic, ca și în multe țări din America Latină, clasa muncitoare reprezintă acum mai mult de 50% din populația activă economic. Conform datelor recensământului din 1960, din 11.332.000 de oameni activi economic, diferitele secții ale proletariatului reprezintă deja 5.797.000 de persoane, adică mai mult de 51%. Mai mult de jumătate dintre acești lucrători sunt în prezent angajați în agricultură. Detașarea muncitorilor agricoli este o forță esențială care începe să se reverse în mișcarea muncitorească. Totuși, așa cum a subliniat V. I. Lenin în mod repetat, rolul principal în lupta clasei muncitoare îl au muncitorii din fabrici, care constituie nucleul principal al clasei muncitoare.

Una dintre caracteristicile structurii sociale a Mexicului și schimbările care au avut loc în ultimii ani este concentrarea relativ mare a lucrătorilor angajați în industria prelucrătoare. Conform celui de-al VIII-lea recensământ industrial pe anul 1965, din 136.066 întreprinderi industriale care existau în țară, 69.616 erau mici ateliere de artizanat fără muncitori angajați, în timp ce 1.304.508 muncitori și angajați erau angajați în 66.450 întreprinderi.

904.555 de lucrători și angajați, adică 68,8%, sunt angajați în fabrici cu 50 sau mai mulți muncitori și 751.993, adică 57,2%, sunt concentrați în întreprinderile care angajează peste 100 de lucrători.

Trebuie subliniat că acest recensământ acoperă doar o parte din industriile de prelucrare și exclude, de exemplu, industria petrolului.

Cifrele prezentate arată că clasa muncitoare mexicană a atins un grad relativ ridicat de concentrare. Acest lucru este dovedit în primul rând de faptul că din 66.450 de întreprinderi incluse în recensământ, doar 4.549, adică 6,8%, erau întreprinderi cu peste 50 de lucrători,

iar 2382 de întreprinderi (3,5% din total) au angajat peste 100 de muncitori.

Fără îndoială, proporția din ce în ce mai mare a clasei muncitoare în structura socială a Mexicului și gradul relativ ridicat de concentrare a muncitorilor industriali sunt un factor obiectiv care determină condiții favorabile pentru ca clasa muncitoare să-și asume rolul principal, să devină avangarda în revoluționar. lupta.
În Mexic, perioada de conștiință scăzută a muncitorilor se apropie de sfârșit. În același timp, are loc un proces de consolidare relativ rapidă a noilor straturi de clasă. Creșterea autorității și influenței Partidului Comunist în clasa muncitoare (oricât de lentă ar fi aceasta) arată că dezvoltarea conștiinței nu necesită mult timp. Creșterea conștiinței lucrătorilor activează acțiunile acestora. Dificultățile cu care se confruntă proletariatul pe calea dobândirii unui rol de conducere în mișcarea revoluționară sunt numeroase. Dar ei nu sunt în nici un fel în măsură să oprească clasa muncitoare în lupta ei pentru a organiza acțiuni care, într-un timp relativ scurt, ar trebui să pregătească principalul detașament al revoluției.
Clasa muncitoare mexicană este exploatată cu brutalitate. Există ramuri ale industriei precum metalurgia feroasă, petrolul, energia electrică etc., unde plusvaloarea este mare. Pe această bază, există o acumulare semnificativă de capital, concentrarea acestuia și formarea de monopoluri.
Acea parte din venitul național care cade în ponderea clasei muncitoare este în scădere, în timp ce cealaltă parte, care merge către burghezie, crește. Salariile reale scad și sărăcia proletariatului mexican crește. Un rol important în deteriorarea poziției clasei muncitoare mexicane îl au monopolurile internaționale, în primul rând americane.
Unul dintre mijloacele folosite de burghezie pentru a crește plusvaloarea este creșterea productivității muncii, nu atât prin îmbunătățirea tehnică, cât prin intensificarea muncii.
Un alt mijloc frecvent utilizat în Mexic pentru a reduce veniturile clasei muncitoare este angajarea lucrătorilor sezonieri în aproape toate ramurile industriei. Acești muncitori lucrează continuu, dar în limitele drepturilor stabilite de lege pentru lucrătorii din plantație.
În ciuda faptului că statisticile oficiale nu conțin date relevante, în țară există un număr destul de mare de șomeri complet sau parțial. Dintre această populație, sute de mii de muncitori sunt angajați anual pentru a lucra în Statele Unite. Restricțiile care sunt introduse
449
în Statele Unite ale Americii pentru muncitorii mexicani și muncitorii agricoli exacerbează problema șomajului în Mexic.
Clasa muncitoare mexicană nu încetează să lupte pentru drepturile sale economice. În ciuda numărului mare de condiții necesare unei greve, acestea apar totuși. Există însă cazuri când grevele anunțate nu încep din cauza semnării unui acord în perioada pre-grevă. Organizând întâlniri, amenințând cu greve, sindicatele realizează periodic o oarecare creștere a salariilor și alte concesii.
Clasa muncitoare din Mexic, aflată în luptă, și-a demonstrat în mod repetat influența asupra situației din țară. Este suficient să reamintim că naționalizarea industriei petroliere din 1938 a urmat unei greve a muncitorilor din petrol; mișcarea grevă în

1958 și 1959 pentru marirea salariilor si pentru independenta sindicatelor fata de guvern a primit o mare rezonanta politica in tara.
Printre cei care neagă rolul clasei muncitoare în mișcarea revoluționară contemporană din Mexic, există indivizi care se aseamănă cu sociologul francez Régis Debre 1 și îi propagă conceptele.
Debre caracterizează formele specifice de organizare și activitate ale clasei muncitoare drept reformiste; el priveste proletariatul urban ca pe o clasa incapabila nu numai de a conduce, ci chiar de a impinge miscarea revolutionara. Debre consideră că partidele comuniste din America Latină „au făcut o serie de greșeli în urmă cu 30-40 de ani, în urma cărora s-a creat o situație dificilă”. Prin urmare, partidele nu pot servi ca o armă a proletariatului în lupta de clasă.
O astfel de ideologie nu are nimic de-a face cu mișcarea muncitorească. Pentru Debré, singura „linie de masă” posibilă este cea efectuată de detașamentele partizane. El neagă cu desăvârșire lupta politică proletariană, pornind din sarcini de clasă imediate, înlocuind-o cu războiul de gherilă armat, care înlătură clasa muncitoare din viața publică. Debre consideră că viitorul mișcării revoluționare constă în lupta armată lansată de un grup partizan izolat, care ar putea deveni nucleul partidului, al armatei revoluționare și al puterii politice.
Conceptele care pretind a fi teorii care sintetizează experiența revoluției cubaneze sunt de fapt, pe de o parte, o demonstrație de extremă disperare datorită faptului că
1 Vezi Debray Regis. Revoluție în Revoluție? Lutte armée ef lutte politique en Amérique Latine. Paris, 1967.

revoluția „nu vine” în țările din America Latină în momentul în care se presupunea, pe de altă parte, speranța că s-ar putea naște datorită ecourilor revoluției din altă țară.
Susținători activi ai luptei armate, convinși că, în condițiile Americii Latine, aceasta poate fi desfășurată numai sub formă de război de gherilă în mediul rural, Debre și adepții săi consideră clasa muncitoare și formele de luptă folosite acum ca un tot reformist. . Ei împiedică această luptă trasând o cale care neagă posibilitățile revoluționare contemporane ale maselor, în special ale proletariatului. Această cale respinge lupta care se desfășoară deja, transformând astfel masele într-un instrument orb, ascultător de cei care câștigă „revoluția”, fie că sunt sau nu socialiști, fie că sunt sau nu adevărați revoluționari.
Vorbim despre renașterea observată în prezent a conceptelor care au precedat marxismul, despre renașterea „socialismului non-clasic”. În esență, acesta nu este altceva decât blanquism, a cărui ineficiență a fost deja dovedită de mai multe ori.
Evaluând rolul clasei muncitoare ca principală forță motrice a revoluției democratice și anti-imperialiste a poporului și rolul său de hegemon, noi comuniștii mexicani considerăm clasa muncitoare în continuă creștere drept principala forță productivă. Pe măsură ce capitalismul se dezvoltă în țara noastră, clasa muncitoare crește, se concentrează și se dezvoltă. Dar procesul de dobândire a conștiinței socialiste nu poate fi spontan; este rezultatul muncii îndelungate și persistente; rezultatul reflectării unor fenomene concrete cu ajutorul

materialismului dialectic și în strânsă legătură cu lupta pentru drepturile lor, al cărei scop este nu numai obținerea unor beneficii pentru muncitori, ci mai presus de toate dobândirea propriei experiențe. Această lucrare a căzut în sarcina Partidului Comunist, care se confruntă cu sarcina de a elibera mișcarea sindicală de influența reformistă burgheză, de a insufla ideologia socialistă în principalele sale curente, cele mai active, și de a obține o poziție solidă în sindicate.
Istoria luptei proletare din Mexic confirmă corectitudinea teoriei marxiste, deoarece arată clar tendința de a apăra interesele muncitorilor prin luptă, printr-o ruptură deschisă cu lanțurile reformiste și cu liderii burghezi. Aceste caracteristici au apărut în 1958 și 1959. Clasa muncitoare din Mexic are un mare viitor revoluționar. Hibernarea s-a terminat. Nu poate exista nicio îndoială că clasa muncitoare va găsi o cale istorică pentru eliberarea ei de exploatare prin acțiunea decisivă a comuniștilor. Deşi dificultăţile
451
depășită încet, industria grea din Mexic se dezvoltă. Împreună cu el, proletariatul crește și se dezvoltă. Este foarte adevărat să spunem despre Mexic în cuvintele din istoricul „Manifestul Partidului Comunist” creat de Karl Marx și Friedrich Engels: „... Odată cu dezvoltarea industriei pe scară largă, însăși fundația pe care produce și îşi însuşeşte produse izbucnesc de sub picioarele burgheziei. Își produce mai ales propriii gropari. Moartea ei și victoria proletariatului sunt la fel de inevitabile.
1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 4, p. 436.
SULEYMAN REJEPAGIC (Iugoslavia)
RELEVANȚA LUI MARX
TEORII DE CLASĂ PENTRU MIȘCAREA MUNCĂ MODERNĂ
Printre reprezentanții mișcării muncitorești moderne, există acum diferențe mai semnificative de opinii asupra structurii societății decât în timpul vieții lui Marx. Să notăm doar câțiva dintre factorii care au determinat acest fenomen. Societatea modernă este mult mai complexă decât cea care era acum 100-150 de ani. Manifestându-se în diverse curente ideologice și politice și forme organizatorice, mișcarea muncitorească a crescut într-o forță socială care activează astăzi și în acele părți ale lumii în care nu a existat deloc în ultimul secol. Ideile lui Marx despre eliberarea omenirii s-au transformat într-o puternică mișcare de emancipare socială și națională care a măturat lumea modernă. Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a marcat un punct de cotitură istoric în acest proces.
Cu toate acestea, astăzi ne confruntăm cu opinii a căror trăsătură comună este afirmația că teoria claselor a lui Marx a devenit deja învechită. În acest sens, două puncte de vedere sunt caracteristice - unul dintre ele este apărat mai ales în țările capitaliste foarte dezvoltate, celălalt - în țările care s-au eliberat recent de opresiunea colonială. Deși aceste puncte de vedere sunt exprimate în condiții diferite în țările cu dezvoltare economică opusă, ele se rezumă în cele din urmă la afirmația că existența claselor nu este caracteristică structurii societății lor și că, prin urmare, nu există antagonisme de clasă.

Între timp, ambele puncte de vedere nu reflectă starea actuală de lucruri, adică existența obiectivă a societății moderne. Teoria claselor a lui Marx, azi ca și în trecut, își păstrează deplina semnificație pentru mișcarea muncitoare, în măsura în care principalii factori care au dus la apariția acesteia nu au dispărut.
Desigur, nu se poate nega că au avut loc schimbări semnificative în poziţia clasei muncitoare în ţările capitaliste dezvoltate. Un accent deosebit trebuie pus pe faptul că în
453
În sens larg, relația dintre muncă și capital, statul acționează ca un factor care realizează o anumită valorificare a muncii (fixarea salariului minim, sancționarea contractelor colective, recunoașterea unui număr de drepturi de natură socio-economică etc.). Prin intervenția sa, statul a limitat arbitrariul antreprenorilor și a oferit muncitorilor și organizațiilor lor o oportunitate de a lupta pentru anumite interese socio-economice și politice. Din complexul antagonic al relaţiilor de muncă şi al intervenţiei statului au apărut diverse instituţii menite să rezolve conflictele sociale colective şi individuale. În același timp, clasa muncitoare din țările capitaliste avansate a atins un nivel de trai mai înalt decât oricând. Acest lucru a dat naștere unor concepte precum teoria falsă că clasa muncitoare își epuizează energia revoluționară în structura existentă a societății, că conflictele de clasă au dispărut și, dacă există, sunt, în esență, conflicte de roluri, prestigiu şi profesii (teoria stratificării).
Totuși, poziția mai favorabilă a clasei muncitoare de astăzi decât în trecut nu poate servi drept dovadă că teoria claselor a lui Marx a devenit deja învechită. Dimpotrivă, înseamnă că capitalismul a fost forțat să facă concesii. Trebuie subliniat că clasa muncitoare nu a obținut un singur succes major fără o luptă împotriva capitalului. Lupta clasei muncitoare din aceste țări este, fără îndoială, facilitată de succesele din țările socialiste.
În căutarea unei soluții la problemele sale, capitalismul modern ia măsuri care atenuează cumva manifestarea contradicțiilor, care la rândul lor deschide noi oportunități de luptă a clasei muncitoare pentru interesele sale.
Cererile clasei muncitoare din prezent nu pot fi considerate static, folosind criteriile trecutului. Odată cu dezvoltarea forțelor productive și ridicarea nivelului general al culturii, cererile muncitorilor cresc și se schimbă, nu numai în ceea ce privește bunurile materiale, ci și în domeniul relațiilor umane. Muncitorii se străduiesc să se elibereze de toate formele de dependență și oprimare - economice, politice și spirituale. '
Dezvoltarea contemporană a societății capitaliste mărturisește tocmai faptul că nu a reușit să schimbe caracterul antagonic al structurii sale, că ea este încă împărțită în două clase de bază, burghezia și proletariatul, ca și până acum. Antagonismele de clasă din această societate se manifestă în diverse moduri și cu diferite grade de intensitate. Și în prezent își păstrează adevăratul sens Mar
454
ideea xenos că sub capitalism există „pe de o parte, proprietarul banilor, al mijloacelor de producție și al mijloacelor de

subzistență, care are nevoie să cumpere forța de muncă a altcuiva pentru a crește și mai mult valoarea ce i-a fost atribuită; pe de altă parte, muncitori liberi, vânzători de forță de muncă proprie și, în consecință, vânzători de muncă.
Monopolul capitalistului asupra mijloacelor de producție îi permite să atașeze acestor mijloace o anumită cantitate de forță de muncă, să-și însuşească surplusul de muncă, adică să-l exploateze. În consecință, nu au existat modificări semnificative în acest sens. Clasa deținătorilor de proprietăți are acum mai multă bogăție, putere economică și putere politică la dispoziție decât oricând. Clasa proprietară își folosește puterea economică și politică în principal împotriva clasei muncitoare, din ce în ce mai conștientă de faptul că poziția sa este zguduită de conflictele de clasă. Dezvoltarea economică și politică a societății duce la creșterea rolului clasei muncitoare. Organizațiile sale politice și de altă natură au devenit mult mai puternice și mai influente în toate domeniile vieții sociale și politice decât a fost sub Marx. Formele de antagonism de clasă se manifestă cel mai direct în activitățile organizațiilor muncitorești (partide și sindicate), în activități care pătrund în toate domeniile vieții economice, sociale și politice.
Mișcarea pentru dreptul lucrătorilor de a lua decizii comune în domeniul managementului întreprinderilor, care există sub diferite forme în aproape toate țările capitaliste înalt dezvoltate, este o parte integrantă a mișcării muncitorești.
Revendicările înaintate de această mișcare, începând cu limitarea puterii economice a clasei proprietarilor (reducerea ponderii participării la dispozițiile surplusului de muncă socială) și terminând cu socializarea mijloacelor de producție și gestionarea acestora. mijloacele de către producătorii direcţi, sunt, în esenţă, revendicările clasei muncitoare.
Recent, unii reprezentanți ai mișcărilor creștin-democratice au apărat punctul de vedere conform căruia capitalismul este un sistem învechit din cauza condițiilor inegale de viață, a concentrării bogăției în mâinile unei părți nesemnificative a populației.
Alături de aceasta, trebuie menționat că reprezentanții acelor tendințe din mișcarea muncitorească (un număr de partide social-democrate) care timp de decenii au apărat punctul de vedere conform căruia emanciparea clasei muncitoare este posibilă în cadrul
1 7L Marx şi F. Engels. Opere, vol. 23, p. 726.

a sistemului existent, în ultimii ani au cunoscut o scădere a influenței lor în rândul clasei muncitoare.
Pentru mișcarea muncitoare modernă, teoria claselor a lui Marx este relevantă nu numai pentru că realitatea socială își confirmă principalele prevederi, ci și pentru că indică perspectiva, modalitățile de rezolvare a contradicțiilor de clasă, care conduc la eliberarea clasei muncitoare. În ceea ce privește posibilitățile obiective de realizare a acestuia, împărtășim pe deplin punctul de vedere exprimat în revista Critica marxista, organul teoretic al Partidului Comunist Italian. „În timp ce în trecut, sau mai degrabă, într-o fază diferită a dezvoltării capitaliste”, scria Alberto Minucchi în articolul său „Clasa muncitoare și societatea”, revoluția socialistă a fost condiția

necesară pentru crearea de noi forțe productive, tehnologie îmbunătățită, știința, societatea industrială modernă, în prezent, în faza capitalismului matur, noile forțe productive, tehnologia, știința, școlile, societatea industrială sunt elementele care creează condițiile necesare revoluției socialiste, stimulează clasa muncitoare să câștige un singur. rol principal.

Dar poate că lupta de clasă este caracteristică doar țărilor capitaliste înalt dezvoltate și nu există în țările care s-au eliberat recent de dominația colonială? În majoritatea organizațiilor politice care au jucat un rol principal în lupta anticolonială, opinia predominantă a fost că societatea lor nu era dezvoltată, nu era diferențiată în termeni de clasă și că toți cei din ea erau „egali în sărăcie”. Acest punct de vedere și-a găsit expresia cea mai frapantă în perioada luptei pentru eliberare națională. Cu toate acestea, în cursul construcției de noi state, la suprafața vieții publice au început să apară diverse forme de conflicte sociale. În același timp, în rândurile unui număr semnificativ de mișcări, s-au polarizat forțele interne, grupurile fracționale și a avut loc dezintegrarea lor. Forţele reacţionare s-au opus regimurilor progresiste. Toate acestea au necesitat o analiză a cauzelor și esenței unor astfel de fenomene. Pe această bază, unii reprezentanți ai mișcărilor de eliberare și-au schimbat concepțiile despre lupta de clasă. Ei au ajuns la concluzia că lupta de clasă există, deși nu în aceeași formă ca în țările foarte dezvoltate, că ea se manifestă aici într-un mod specific (de exemplu, s-a remarcat că un mic antreprenor dintr-o țară capitalistă foarte dezvoltată poate să fie mai bogat decât un mare capitalist într-o țară înapoiată din punct de vedere economic).

1 «Critica marxistă», Roma, 1965, № 1.

Metoda dialectică a analizei marxiste a unei clase în cadrul unei societăți date (ținând cont de locul ei în producție, rolul său în organizarea socială a muncii și ponderea sa în bogăția socială) conduce la concluzia că și în aceste țări, structura societăţii este diferenţiată în termeni de clasă. În programele mișcărilor individuale ne întâlnim cu o analiză foarte detaliată a structurii societății, indicând nu numai aspectele sociale, ci și politice. Pe baza unei asemenea analize se construiește o linie politică de mișcare. O anumită specificitate a structurii societății acestor țări iese în prim-plan - prezența elementelor sistemului primitiv, diferite forme ale sistemului feudal și capitalist, care se împletesc și se negate reciproc, împletirea clasei și etnice, de clasă și elemente de eliberare naţională. Specificitatea se manifestă și în situația economică, rolul politic și modul de viață al acestor grupuri sociale.

Pe baza alinierii forțelor sociale din țară, Mișcarea Națională Revoluționară din Congo (Brazzaville) în programul său, de exemplu, a conturat: „Sub conducerea proletariatului, în alianță cu țărănimea, să se ralieze și să unească urbanul. mica burghezie, burghezia națională și toate elementele patriotice pregătite pentru o luptă decisivă împotriva imperialismului, feudalismului, burgheziei compradore și birocratice pentru a păstra independența națională, a construi un nou sistem democratic și a trece treptat spre socialism"\

În ciuda numărului mic, proletariatul acestei țări africane, organizat în sindicate, a jucat un rol principal în răsturnarea guvernului pro-imperialist Yulu în 1963, deschizând o nouă cale de dezvoltare. „Conștientă de semnificația dezvoltării dialectice a lumii moderne”, spunea programul, „Mișcarea Națională Revoluționară și-a determinat în sfârșit acțiunile, propunând socialismul științific ca scop final al dezvoltării...
Socialismul științific nu mai este o ipoteză. a fi testat. Ea exprimă aspirațiile popoarelor care l-au ales pentru calea lor de dezvoltare.
În consecință, este esențial pentru mișcările populare individuale ca acestea să arate din ce în ce mai clar că relațiile de clasă sunt baza imediată a evenimentelor politice. Totuși, asta nu înseamnă deloc că fiecare fenomen din aceste țări poate fi explicat doar prin momentul clasei. Dezvoltarea lor are loc sub puternic
* „La Chart” MNR, Brassaville, 1966, p. 27.
2 Ibid.
457
influenţa a numeroşi alţi factori care nu pot fi consideraţi izolat de procesele moderne generale la scară globală.
Realitatea a arătat că modelele generale de dezvoltare socială descoperite de Marx își găsesc manifestarea specifică în regiunile cele mai înapoiate ale lumii. Așadar, punctul de vedere conform căruia teoria claselor a lui Marx, care a apărut pe pământ european și a corespuns condițiilor europene, nu poate fi aplicată țărilor eliberate nu are o bază reală. Numai datorită teoriei lui Marx se poate înțelege esența conflictelor sociale și direcția dezvoltării lor.
Pentru mișcarea modernă a clasei muncitoare este deosebit de importantă o analiză profundă a proceselor obiective pe baza doctrinei marxiste a claselor. Limitându-ne doar la legile generale descoperite de Marx, este imposibil de înțeles întreaga complexitate a condițiilor vieții sociale moderne. Este necesară o aplicare științifică a teoriei lui Marx până în prezent. Acest lucru este cu atât mai important, cu cât în cadrul unei mișcări de clasă, a forțelor sale politice, pornind din aceleași poziții ideologice marxiste, într-o serie de probleme legate de lupta modernă pentru socialism, există diferențe de opinii cu privire la determinarea naturii. a proceselor obiective şi a consecinţelor lor social-politice.
Unul dintre subiectele dezbaterii polemice în rândurile organizațiilor sindicale și politice din țările în curs de dezvoltare este definirea principalei contradicții a societății. O astfel de definiție determină concluzia despre natura transformărilor sociale necesare, despre strategia și tactica forțelor care acționează. Există opinii diferite asupra acestei chestiuni, care sunt exprimate și de reprezentanții forțelor organizate ale clasei muncitoare, care pornesc din învățăturile marxiste. În determinarea naturii contradicției de bază a societății, punctul de plecare este binecunoscuta propoziție a lui Marx conform căreia, în capitalism, principala contradicție constă în contradicția dintre forțele productive și relațiile de producție, adică între caracterul social al producției și forma privată de însuşire. . Totuși, în unele țări în curs de dezvoltare se exprimă teza că relația dintre burghezie și

proletariat nu este o manifestare directă a acestei contradicții. În conformitate cu aceasta, înlăturarea burgheziei de la putere și punerea în aplicare a revoluției socialiste nu sunt propuse ca un scop imediat. Formele de clasă, politice ale contradicției principale sunt considerate ca fiind specifice, în timp ce alte contradicții apar în mod natural în prim-plan.
458
cerând permisiunea lor prealabilă. Totuși, aceasta nu înseamnă că lupta de clasă este astfel epuizată.
Există un punct de vedere că în prezent principala formă de manifestare a antagonismului social în aceste țări este contradicția dintre monopolurile străine și marii proprietari de pământ, pe de o parte, și alte forțe sociale, pe de altă parte. Pe scurt, problema principalei contradicții a societății din aceste țări, de soluția căreia depinde rezolvarea unui număr de alte contradicții, este considerată în sfera a două grupuri principale de factori, adică un grup de factori asociați cu nevoia de dezvoltare a forțelor productive și un grup de factori care împiedică acest lucru.dezvoltare, relații de producție înapoiate. În proprietatea pe scară largă, în relațiile sociale precapitaliste și în dominația monopolurilor străine în viața economică a acestor țări, forțele organizate ale clasei muncitoare văd personificarea relațiilor de producție înapoiate, relații care au devenit prea înguste pentru dezvoltarea fortelor productive. În același timp, este subliniat în mod special rolul monopolurilor străine. Proprietarii străini ai mijloacelor de producţie, cu ajutorul monopolurilor lor, îşi însuşesc produsul surplusului de muncă produs în aceste ţări. Capitaliștii străini, de fapt, extrag din aceste țări o parte semnificativă din venitul național. Această problemă este de mare importanță din punctul de vedere al intereselor nu numai ale clasei muncitoare, ci și ale altor secțiuni mai largi ale populației. Cu alte cuvinte, însuşirea privată a unei părţi din surplusul de muncă de către capitaliştii străini este o problemă la nivel naţional care are consecinţe nu numai economice, ci şi socio-politice. Fără a intra într-o prezentare mai detaliată a unei astfel de interpretări, observăm că dintr-o asemenea explicație se concluzionează că aceste contradicții pot fi rezolvate cu ajutorul unei revoluții care să elibereze aceste țări de exploatarea de către capitalul străin. Autorii acestui concept numesc acest aspect al revoluției anti-imperialist. În opinia lor, o astfel de revoluție va duce la desființarea proprietății mari a pământului și a relațiilor sociale precapitaliste și va fi de natură agrară. Pe scurt, această revoluție este cel mai adesea definită ca anti-imperialistă, democratică și agrară (prima etapă), apoi ca socialistă (a doua etapă).
În ceea ce privește capitalul național privat, există un punct de vedere conform căruia, în prima etapă a revoluției, relațiile capitaliste nu ar trebui să fie complet eradicate. Când se analizează natura revoluției antiimperialiste, agrare și democratice, motorul ei social
459
nye forte. Natura unei astfel de revoluții presupune includerea în ea a celor mai largi pături sociale, de la clasa muncitoare până la burghezie. Dintre reprezentanții mișcării muncitorești, punctul de vedere general acceptat este că în aceste țări lupta

împotriva imperialismului, împotriva exploatării imperialiste, iese acum în prim-plan. Cu toate acestea, există diferențe de opinie, care afectează grav relația, cu privire la problema determinării caracterului de clasă al acestei lupte. Teza că întreaga națiune este subiectul luptei împotriva imperialismului nu este general acceptată în rândurile mișcării muncitorești. În acest sens, problema rolului burgheziei în revoluția antiimperialistă, agrară și democratică este un subiect special de controversă. Această problemă este foarte relevantă. Ea constă din două întrebări principale: în primul rând, pe piața internă burghezia se confruntă cu capitalul străin, în mâinile căruia se află principala bogăție economică a unei țări date; prin urmare, este interesată de eliberarea țării. În același timp, burghezia națională este interesată de implementarea reformei agrare, deoarece structura existentă a proprietății în mediul rural duce la faptul că o masă uriașă a populației, majoritatea țăranii fără pământ, este aproape complet defavorizată. a oportunității de a participa activ la dezvoltarea pieței interne din cauza puterii de cumpărare insuficiente, iar acest lucru determină îngustarea pieței interne și împiedică în mod obiectiv dezvoltarea economică mai dinamică a țării. Pornind de aici, reprezentanții unei tendințe din mișcarea muncitorească susțin punctul de vedere conform căruia burghezia (națională) poate fi un aliat al proletariatului și al țărănimii în realizarea unei revoluții antiimperialiste, agrare și democratice. Reprezentanții unei alte tendințe în mișcarea muncitorească, plecând tot de la principiile teoretice ale învățăturilor lui Marx, susțin punctul de vedere conform căruia burghezia în ansamblu a cooperat întotdeauna într-un fel sau altul cu imperialismul, care deține principalele ramuri ale economia în multe țări, că în cea mai mare parte a fost recrutat dintre proprietarii de pământ și este strâns legat de aceștia, că nu este capabil să fie un luptător consecvent pentru realizarea sarcinilor revoluției antiimperialiste și agrare și că , în consecință, îi lipsesc acele atribute de independență la scară națională, pe care burghezia le avea în țările în care a reușit să distrugă structura societății care a precedat-o istoric. .

În același timp, se observă că burghezia din țările nedezvoltate nu este capabilă să rezolve contradicțiile între ei.

460

și marii proprietari de pământ, așa cum a făcut burghezia în țările capitaliste extrem de dezvoltate de astăzi. Dimpotrivă, cu cât antagonismul dintre muncă și capital devine mai acut, cu atât este mai strâns asociat cu capitalul imperialist și oligarhia moșierească, așa cum demonstrează numeroase exemple din istoria modernă a acestor țări.

Din aceste diferențe de vederi asupra subiectelor revoluției, care are un caracter antiimperialist și agrar, rezultă diferențe de păreri cu privire la caracterul de clasă al uniunii politice. Susținătorii punctului de vedere conform căruia burghezia nu și-a epuizat încă proprietățile revoluționare într-un număr de țări în curs de dezvoltare pledează pentru crearea unui front în care ar trebui inclusă și burghezia. Există o altă părere - despre necesitatea de a merge spre crearea unei uniuni politice, dar fără burghezie.

În opinia noastră, rolul burgheziei nu este pe deplin luat în considerare în cadrul acestor două puncte de vedere. Problema rolului burgheziei în lupta modernă pentru progresul social, în ceea ce privește rezolvarea problemei agrare și eliberarea de capitalul străin, este mult mai complexă și depinde de o serie de alți factori. Atitudinea față de burghezie depinde, în special, de gradul de organizare al clasei muncitoare însăși, de legăturile acesteia cu restul păturilor exploatate ale societății, de nivelul de dezvoltare a conștiinței de clasă, de importanța sarcinilor puse. înainte într-o anumită situație și posibilitatea soluționării lor, asupra acuității antagonismului de clasă - într-un cuvânt, din foarte numeroși factori obiectivi și subiectivi. În consecință, poziția în raport cu această problemă nu poate fi statică, deoarece realitatea în sine nu este. Natura dinamică a proceselor reale necesită o abordare dinamică, dialectică a acestora.
Conceptul că revoluția trebuie să treacă prin două etape în aceste țări poate rezista cu greu criticii științifice profunde. Luarea în considerare a întregului complex și varietate a condițiilor conduce la concluzia că procesul revoluționar se dezvoltă ca un proces unic în care conținutul antiimperialist, agrar și socialist își găsește expresia în același timp, sau ca un proces care trebuie să treacă prin două , trei sau mai multe etape, prin împletirea lor reciprocă.
Toate forțele de stânga organizate politic care luptă împotriva imperialismului pun acest lucru în prim-plan în programele lor. Dar când vine vorba de organizarea forțelor sociale, când este necesar să se determine strategia și tactica, să se dezvăluie forțele motrice ale procesului revoluționar și să se determine căile
461
dezvoltarea sa, apar astfel de diferențe care îi separă și diminuează șansele de a crea o platformă politică mai largă pentru transformarea revoluționară, reducând astfel rezultatele luptei împotriva imperialismului. În prezent, gândirea marxistă se confruntă cu sarcina de a da un răspuns științific la multe întrebări de mare importanță revoluționară tocmai din punctul de vedere al unei lupte mai reușite pentru socialism în condițiile moderne.

HUGO EREIRO (Argentina)

INTERNAȚIONALISMUL PROLETAR ȘI TACTICA COMUNISĂ

Permiteți-mi să-mi exprim recunoștința Institutului de Marxism-Leninism din cadrul Comitetului Central al PCUS pentru invitație, care mi-a oferit ocazia să vorbesc la acest mare for, care s-a adunat pentru a marca 150 de ani de la nașterea geniului. al revoluției, Karl Marx.
Una dintre trăsăturile remarcabile ale teoriei revoluționare pe care Marx a creat-o și dezvoltat-o, făcând-o o armă a clasei muncitoare, a fost doctrina internaționalismului proletar.
Pentru a sintetiza punctele de vedere ale lui Marx asupra practicii solidarităţii proletare, este suficient să reproducem fraza de încheiere a Manifestului Comunist, care * vorbeşte despre nevoia inevitabilă a internaţionalismului ca instrument al clasei muncitoare în lupta sa pentru cel mai înalt scop: crearea o societate comunistă.

Mai târziu, Lenin și partidul său au pus bazele practicii, implementării concrete a principiilor internaționalismului. Popoarele Rusiei au fost educate de Partidul Comunist pe acest principiu sacru. A fost o stea călăuzitoare în pregătirea revoluției și apoi baza activităților guvernului sovietic.
Astăzi a devenit la modă contestarea practicii internaționalismului, mai ales în America. Este contestat din stânga pentru a ajunge la concluzii corecte. Se dispută, din nou folosind metoda exagerării caracteristicilor naționale, împingându-le în prim-plan în toate modurile posibile și exagerându-și rolul excesiv, ceea ce în cele din urmă dăunează internaționalismului.
Credem că teoria și practica internaționalismului sunt meritul revoluționarilor, iar asta nu echivalează cu o negare a patriotismului național; pornim de la conceptul că patriotismul nu este nici naţionalism mic-burghez, nici egoism naţional. Marxismul-leninismul, în timp ce educă proletariatul în cele mai bune tradiții ale internaționalismului, îl învață - în același timp
463
strânsă legătură cu aceasta – să se inspire din cele mai pure tradiții patriotice ale țării lor.
Contrar a ceea ce cred unii oameni, marxismul a fost întotdeauna diferit de anarhism. Dacă acesta din urmă propagă nihilismul național, atunci marxismul evaluează în mod corect aspirațiile naționale ale popoarelor. De aceea partidele comuniste sunt cei mai dezinteresați luptători pentru independența economică și suveranitatea națională.
În prezent, unii vorbesc despre contradicția dintre obiectivele naționale și internaționalism, subestimând rolul internaționalismului în mai bună îndeplinire a obiectivelor naționale.
Nu suntem de acord cu asta. În primul rând, pentru că acum, în a doua jumătate a secolului XX, nu există nici un zid chinez între lupta anti-imperialistă, care constituie practica internaționalismului în America, și mișcarea de rezolvare a problemelor naționale care au apărut ca urmare a prezența imperialiștilor în țările noastre. Și, în al doilea rând, nu suntem de acord cu acest concept pentru că practica și-a confirmat falsitatea.
Permiteți-mi să susțin această afirmație cu câteva exemple luate din practica mișcării muncitorești și populare din țara mea, Argentina.
În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, la chemarea partidului din Argentina, a apărut o puternică mișcare de masă în sprijinul țărilor aliate, și mai ales a URSS. Ulterior, această mișcare, ca vârful unei sulițe, a fost îndreptată împotriva dictaturii lui Farel și Peron, care au uzurpat puterea. Mobilizarea largă a forțelor și acțiunilor îndreptate atunci împotriva nazismului și inspirate de victoriile armatei sovietice a contribuit decisiv la prăbușirea fascismului.
Dacă ne întoarcem la un moment ceva mai târziu, atunci ar trebui să spunem despre sarcinile de solidaritate în legătură cu revoluția cubaneză.
Există o școală în Cuba numită „Republica Argentina”. A fost construit cu bani care erau adunați cu bănuți în fabrici, piețe

și universități din țara noastră. Am trimis tractoare și materiale medicale în Cuba. Datoria unui popor este să sprijine un alt popor care luptă pentru eliberarea lui. Și întreb: aceasta a fost o subestimare sau o întârziere în implementarea obiectivelor noastre naționale? Departe de. Această mișcare a făcut posibilă cunoașterea susținătorilor regimului peronist, influențați de naționalismul burghez, cu realizările revoluției cubaneze. Datorită acestei mișcări, ei au putut compara politica decisivă a guvernului revoluționar cubanez cu cea a lui Perón, care, după 10 ani de
464
niya a lăsat intactă structura oligarhică a țării noastre. Prin astfel de contacte, mulți muncitori peronişti au aprobat linia corectă a Partidului Comunist. Mulți dintre ei s-au alăturat rândurilor sale. Și întrucât această mișcare, care câștigase o scară largă de masă, nu ar fi putut avea nicio altă formă, ea a ieșit în lupta pentru libertăți democratice, mai întâi împotriva guvernului corupt de la Frondisi și apoi împotriva dictaturii lui Guido.
Nu vedem nicio contradicție între sarcinile naționale și practica internaționalismului. Dimpotrivă, această practică este de o importanță fundamentală ca mijloc de conștientizare a clasei muncitoare.
Credem că cu ajutorul internaționalismului este mai ușor să explicăm clasei muncitoare și maselor populare rolul imperialismului, care este dușmanul lor, și rolul poporului față de care se manifestă solidaritate.
Un exemplu este mișcarea de solidaritate cu Vietnam, care a luat naștere în secțiunile progresiste ale diferitelor grupuri și clase ale societății. Această mișcare s-a ciocnit deja cu dictatura fascistă din Ongania pentru a zădărnici încercarea ticăloasă de a trimite soldați argentinieni în sprijinul agresorilor americani.
Subiectul de discuție a fost comerțul URSS cu țările din America Latină. Se exprimă uneori opinia că acest comerț înseamnă respingerea internaționalismului. Noi spunem: nu, nu înseamnă. Comerțul este una dintre multele și variatele forme prin care PCUS și URSS pun în practică principiul internaționalismului, deoarece acest comerț permite muncitorilor din America Latină să vadă singuri realizările puterii sovietice; pentru că le permite să evalueze și să compare termenii acordurilor comerciale încheiate cu țările imperialiste, să înțeleagă diferența fundamentală dintre astfel de acorduri și cele semnate cu URSS și alte țări socialiste.
Interesele popoarelor latino-americane impun dezvoltarea unei politici de legături comerciale largi cu URSS și alte țări socialiste. Aceasta este singura formă de creare a unui front care ar rezista hărțuirii economice și politice crescânde a monopolurilor imperialiste americane în fiecare zi. Oligarhia latifundiară și financiară care domină țările din America Latină provine din poziții opuse. Reprezentanții săi nu doresc ca relansarea comerțului cu URSS și cu întregul lagăr socialist să ofere o oportunitate de a rezolva problemele menținerii piețelor, prețurilor ridicate și facilitării condițiilor comerciale. Să remarcăm în trecere că aceste prețuri mari sunt plătite în cele din urmă de oameni.

Un fenomen negativ se vede în faptul că extinderea comerțului cu URSS va atrage după sine o scădere a șomajului. Se spune că aceasta ar fi o formă de asistență pentru oligarhia conducătoare. Acest tip de raționament îi face pe oameni să cadă în capcana teoriei „cu atât mai rău, cu atât mai bine”, care nu are nimic de-a face cu marxismul. Este suficient să reamintim că în Italia și Spania cele mai militante detașamente ale clasei muncitoare se găsesc în acele zone industriale în care muncitorii primesc salarii mai mari decât în restul țării.

În primele luni de stăpânire a lui Frondisi, când acesta încă nu capitulase în fața cererilor nord-americanilor, a fost semnat un acord comercial cu URSS, care avea drept scop reechiparea întregii industrie petroliere din Argentina. Din cauza acestui tratat, guvernul a fost aproape răsturnat printr-o lovitură de stat. Marile trusturi petroliere, prin agenții lor, au întreprins o mie și una de manevre și s-au asigurat ca acest acord deja semnat să nu se ducă la îndeplinire, iar mașinile și uneltele aduse în țară au rămas fără folosință. Și după aceea, au fost încheiate acorduri care au subminat suveranitatea Argentinei și au fost emise concesii de aservire către Standard Oil și Shell.

Evident, imperialismul nu este indiferent față de pozițiile anti-internaționaliste și de scindare, a căror expresie cea mai frapantă este gruparea Mao Tse-tung. La urma urmei, nu degeaba vicepreședintele american Humphrey a spus în 1964: „Diviziunea blocului comunist este cel mai important element al dezvoltării internaționale și trebuie folosit de Statele Unite în propriile sale scopuri”.

Este clar că imperialiștii iau ceea ce își doresc pentru realitate. Dar nu este mai puțin adevărat că sunt profund interesați de slăbirea unității mișcării comuniste.

Și fie că ne place sau nu, fie că acționăm conștient sau neintenționat, subestimarea politicii de solidaritate îi ajută pe imperialiști.

Fiecare parte este autonomă și independent, dar asta nu înseamnă că nu este responsabil în fața mișcării revoluționare mondiale. Această independență nu poate fi înțeleasă ca o negație a internaționalismului.

Există o strânsă legătură între unitate și internaționalism în mișcarea comunistă. Cine nu-i pasă de unitatea mișcării comuniste, care o subestimează sau care, în numele presupusei urgențe a problemelor naționale, evită practica internaționalistă, pune mai presus de interesele mișcării comuniste ceea ce Engels numea blestemul fatal, prejudecăți și aroganță națională.

466

Comuniștii argentinieni se străduiesc constant să promoveze această unitate. Acest efort poate fi dovedit prin participarea noastră la toate forurile mișcării revoluționare. Prin urmare, nu refuzăm munca activă de dragul solidarităţii reciproce între popoarele şi partidele continentului nostru. Credem că aceasta este o aplicație creativă a internaționalismului. Cu toate acestea, ne opunem încercărilor sub pretextul internaționalismului de a ne spune când, unde și cum să începem o revoluție și de a da alte instrucțiuni specifice. Nu suntem de acord cu această formulare a întrebării.

Pe măsură ce sărbătorim 150 de ani de la nașterea lui Marx, afirmăm că nu suntem singuri în apărarea principiilor internaționalismului. Suntem alături de Marx, care a salutat cu bucurie declarația membrilor parizieni ai Primei Internaționale, care au cerut unitatea internațională a proletariatului în lupta împotriva războiului.

Suntem alături de Marx, care a susținut poziția corectă a clasei muncitoare engleze, care a întins mâna fraternității muncitorilor din Franța și Germania. Marx spunea că acest fapt grandios, fără egal în istorie, deschide un viitor mai luminos. El arată că vechea societate, cu sărăcia ei economică și nebunia ei politică, va fi opusă de noua societate, al cărei principiu al politicii internaționale va fi pacea și în care munca va fi domnia națională în toate țările.

Suntem alături de Lenin, care a educat partidul în practică, în concordanță cu principiile internaționalismului. Deja în 1912, la a șasea Conferință desfășurată la Praga, Partidul Muncitoresc Social Democrat Rus a inclus în rezoluție un text care exprimă un sentiment de solidaritate cu popoarele din Persia, Finlanda și China. Cum a apreciat Lepin manifestările de solidaritate internațională a muncitorilor este evidențiat de înalta sa apreciere a poziției proletariatului britanic, care a prezentat și pus în aplicare sloganul „Nu vom permite războiul împotriva Rusiei!”.

Întreaga viață și activități ale PCUS sunt marcate de trăsături profunde ale solidarității internaționale.

Comuniștii argentinieni sunt inspirați de acest exemplu strălucit și, deși forțele noastre sunt încă modeste, ne străduim să educăm clasa muncitoare pe principiile internaționalismului proletar.

16·

KARKABI ZARHI (Israel)

INTERNAȚIONALISMUL PROLETAR ȘI CONFLICTUL ARAB-ISRAEL

Friedrich Engels, cel mai apropiat coleg și prieten al lui Marx, a spus despre el: „Și numele și fapta lui vor supraviețui veacurilor!” !. Numeroase întâlniri organizate în întreaga lume în legătură cu împlinirea a 150 de ani de la nașterea marelui gânditor și conducător al proletariatului internațional confirmă aceste cuvinte profetice. Puterea învățăturii lui Marx crește din ce în ce mai mult. Oamenii muncitori, ghidați în acțiunile lor de marxism-leninism, au reușit să schimbe lumea.

Marx a prezentat sloganul „Proletari din toate țările, uniți-vă!”. Lenin a dezvoltat această formulă în sloganul „Proletari din toate țările și popoarele asuprite, uniți-vă!”. Astăzi acest slogan devine din ce în ce mai important pentru lupta clasei muncitoare și a tuturor popoarelor asuprite. Unitatea puternică a mișcării comuniste este garanția unității tuturor forțelor revoluționare ale timpului nostru. Orice partid care subminează această unitate aduce un mare rău cauzei socialismului și intereselor propriului popor și împiedică lupta comună împotriva imperialismului. „

Imperialiștii sunt interesați să incite sentimente șovine care sunt fundamental contrare internaționalismului proletar. Ei contribuie la adâncirea conflictelor naționale și a dezacordurilor dintre popoare, folosindu-le în scopuri proprii. Orientul Mijlociu, în special în ultimul an, este un prim exemplu în acest sens. Războiul pe care cercurile conducătoare ale

Israelului, cu sprijinul imperialiştilor, l-au purtat în 1967 împotriva statelor arabe vecine, mărturiseşte modul în care imperialiştii folosesc conflictele locale pentru a lupta împotriva mişcării de eliberare naţională şi a independenţei naţionale a ţărilor lumii arabe. .
Este absolut clar că imperialiştii au jucat un rol murdar în agravarea „chestiunii palestiniene” şi în conflictul arabo-israelian. Nu există nicio îndoială că acest conflict nu ar fi atins o asemenea acurateţe şi ar fi posibil să găsim oportunităţi

1 K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 19, p. 352.

să o rezolve pe cale paşnică, dacă imperialiştii nu au folosit Israelul ca instrument pentru a-şi atinge obiectivele.
Cercurile conducătoare ale Israelului, care aderă la o politică pro-imperialistă, o politică de duşmănie faţă de popoarele arabe, au refuzat constant să recunoască drepturile legitime ale arabilor din Palestina. Ei au declanşat de două ori războaie agresive împotriva poporului arab, acţionând la instrucţiunile imperialiştilor şi crezând după fiecare dintre aceste războaie că au reuşit să-şi ducă la îndeplinire planurile de cucerire, anexaţiune.
Sursa acestei politici este dominaţia absolută a marilor capitaluri străine în economie şi în toate domeniile vieţii israeliene. Sursa sa este ideologia reacţionară şi şovină a sionismului. În acelaşi timp, trebuie remarcat faptul că greşelile şi slăbiciunile mişcării arabe de eliberare naţională şi anti-imperialiste, cum ar fi, de exemplu, declaraţiile despre existenţa Israelului şi lipsa unui program democratic pentru o soluţie paşnică a problema palestiniană, a făcut mai uşor pentru imperialişti şi cercurile conducătoare ale Israelului declanşarea ostilităţilor. Imperialiştii au putut folosi contradicţiile existente împotriva luptei popoarelor pentru independenţă, împiedicând o soluţie democratică a problemei, în care drepturile ambelor popoare să fie respectate în mod egal.
Prin urmare, cea mai importantă sarcină este de a întări solidaritatea forţelor revoluţionare din regiune.
Partidul nostru, Partidul Comunist Israelian, este singurul partid din ţară care a urmat în mod constant o politică bazată pe lupta împotriva imperialismului, a internaţionalismului proletar şi a poziţiei dreptului naţiunilor la autodeterminare. Partidul nostru a luptat tot timpul pentru o schimbare radicală în politica israeliană, pentru o politică de pace, independenţă şi neutralitate, pentru o soluţie paşnică a chestiunii palestiniene bazată pe recunoaşterea drepturilor naţionale legitime atât ale evreilor, cât şi ale arabilor şi în în special dreptul refugiaţilor arabi de a alege între a se întoarce în ţara lor de origine şi a primi compensaţii financiare.
Partidul nostru a fost întotdeauna fidel acestei politici. Am luptat întotdeauna pentru frăţia arabilor şi evreilor împotriva tuturor formelor de naţionalism şi şovinism. Suntem mândri de componenţa internaţională a partidului nostru, partidul comuniştilor evrei şi arabi. Acesta este un exemplu izbitor că adevăraţii reprezentanţi ai popoarelor noastre pot găsi foarte bine un limbaj comun, anticipând astfel natura viitoare a relaţiilor dintre arabi şi evrei din Israel, precum şi dintre

Israel și popoarele arabe din Orientul Mijlociu, eliberate de semănătorii imperialişti ai discordiei şi acoliţii lor
469
Le-am explicat întotdeauna oamenilor muncii, atât evrei, cât și arabi, că sunt frați și că toată responsabilitatea pentru crimele comise împotriva popoarelor arabe vecine și pentru opresiunea națională a populației arabe din Israel nu revine poporului muncitor evreu, dar cu cercurile conducătoare proimperialiste. Partidul nostru a fost întotdeauna solidar cu popoarele arabe în lupta lor împotriva imperialismului. Întotdeauna am expus rolul cercurilor conducătoare ale Israelului, slujitorii imperialiștilor, în lupta împotriva popoarelor arabe. Punem în practică sloganul „Cu poporul arab împotriva imperialismului, nu cu imperialismul împotriva popoarelor arabe!” Ne vom aminti mereu cu mândrie că partidul nostru, în timpul orelor de proces, a rămas fidel principiilor sale internaționaliste și a condamnat încă de la început războaiele agresive pe care cercurile conducătoare ale țării noastre le-au declanșat împotriva Egiptului și a statelor arabe vecine în 1956 și 1967. . Astfel, ne-am îndeplinit datoria internațională, exprimând interesele reale ale poporului israelian.
Partidul nostru a purtat întotdeauna o luptă împotriva opresiunii naționale a populației arabe din Israel, pentru egalitatea acesteia. Ne-am luptat pentru abolirea legilor militare care l-au dominat, ne-am opus confiscării pământurilor fellahilor arabi, împotriva oricăror tipuri de discriminări. Nu o dată am reușit să creăm un front larg, împreună cu diverse secțiuni ale populației, atât evreiești cât și arabi, împotriva politicii de opresiune națională.
Pentru această politică patriotică, internaționalistă, Partidul nostru a fost supus calomniilor și calomniilor. Membrii săi au fost arestați, concediați de la locul de muncă. Aceste atacuri calomnioase au atins apogeul în timpul ultimului război și au dus la atacul criminal al pats. Meir Vilner, liderul partidului nostru. Demn de menționat este faptul că criminalul care l-a rănit pe tovarăș. Vilner, a fost condamnat de instanță la doar 18 luni de închisoare.
Partidul nostru este, de asemenea, supus unor atacuri calomnioase sălbatice din partea grupului Mikunis-Sukha. Acești oameni, care au trădat principiul internaționalismului proletar, au dus la scindarea partidului nostru în 1965. Trădarea lor a fost dezvăluită cu toată deplinătatea și claritatea ei după ce Israelul a declanșat războiul de agresiune în 1967. Au stat în spatele guvernului, apărând această agresiune și spunând că acesta este războiul cel mai drept din istoria omenirii. Acum au luat poziții extrem de șovine, atacând constant Uniunea Sovietică, comuniștii israelieni și mișcarea de eliberare națională a popoarelor arabe.
470
De asemenea, este necesar să răzbunăm pagubele enorme care au fost provocate poporului nostru ca urmare a politicii militariste, agresive a cercurilor conducătoare ale Israelului. Această politică pune în pericol securitatea țării și crește șovinismul în zonă. Oamenii muncitori plătesc prețul pentru această politică. Ca urmare a prețurilor și a impozitelor mai mari, a salariilor mai mici și a șomajului în creștere, nivelul

lor de viață scade continuu. În același timp, guvernul asigură capitaliștilor, străini și locali, cele mai mari profituri.

„O conferință a milionarilor organizată recent în Israel a promis profituri și mai mari pentru marii capitaliști. Conform planului, o conductă de petrol cu o capacitate anuală de 50 de milioane de tone de petrol, care este construită cu ajutorul capitalului străin, va lega Marea Roșie de Mediterana și va trece prin teritoriul Israelului. Acesta este un exemplu al modului în care cercurile conducătoare ale Israelului ajută monopolurile și încalcă drepturile popoarelor arabe.

Cercurile reacţionare din ţara noastră atacă şi defăimează necontenit Uniunea Sovietică. A devenit parte a politicii guvernamentale. Subiectul acestor atacuri îl reprezintă așa-numitul „antisemitism” în Uniunea Sovietică, solidaritatea URSS cu popoarele arabe și cu partidul nostru. Propaganda reacționară îndreptată din centrele Războiului Rece face parte din războiul ideologic purtat de imperialism împotriva socialismului. Scopul său este de a distrage atenția comunității mondiale de la crimele imperialiștilor americani din Vietnam și de la discriminarea negrilor din SUA. Conducătorii Israelului au emis un „certificat de încredere” naziștilor din Germania de Vest. Opp a rămas tăcut când președintele Republicii Bonn a fost condamnat pentru construirea lagărelor morții sub Hitler. Și atacă Uniunea Sovietică, care a fost prima care a declarat antisemitism în afara săpăturii!

Partidul nostru a respins întotdeauna această calomnie, considerând că este de datoria sa internaționalistă să o combată. Ea a luptat pentru relații de prietenie între popoarele israelian și sovietic. Suntem recunoscători Uniunii Sovietice pentru politica sa principială în Orientul Mijlociu, care răspunde intereselor tuturor popoarelor acestei regiuni, inclusiv ale poporului evreu.

Din primul moment, Partidul nostru a condamnat agresiunea din iunie 1907 și a cerut retragerea trupelor israeliene din teritoriile ocupate. Am condamnat ferm actele de violență comise de ocupanții israelieni împotriva populației arabe.

Guvernul Israelului, în loc să respecte decizia Consiliului de Securitate și să-și retragă trupele, deschizând astfel calea pentru o rezoluție deplină a israelo-arabe.

471

conflict, continuă actele de agresiune, complicând situația și complicând soluționarea politică a problemei. Situația în acest domeniu este foarte tensionată. Este plină de pericolul unui nou război, care poate avea consecințe de amploare pentru pacea mondială. Fără îndoială că conducătorii Israelului îndrăznesc să-și continue politica aventurieră doar datorită sprijinului imperialiștilor americani, care împiedică rezolvarea acestei probleme în propriul lor interes.

Partidul nostru luptă pentru o ieșire politică din criză. Există diferiți factori internaționali și locali care fac posibilă găsirea unei oportunitati de a rezolva problema într-un mod politic. Solidaritatea și asistența Uniunii Sovietice și a altor țări socialiste sunt cei mai importanți dintre acești factori. Cercurile conducătoare ale Israelului nu vor putea sustrage punerea în aplicare a deciziei Consiliului de Securitate, adoptată în noiembrie 1967, prin care se cere retragerea trupelor

israeliene din teritoriile ocupate, încetarea stării de război între Israel și arabii. țări, și pentru recunoașterea dreptului fiecărui stat din regiune la existență și siguranță.
Trăiască principiile internaționalismului proletar, trăiască marxismul-leninismul!

PA ULYANOVSK

MARX SI PROBLEME ACTUALE ELIBERARE NAȚIONALĂ MIȘCĂRI

1. Marx și problema colonială în Asia în secolul al XIX-lea

Socialismul științific este doctrina de clasă a proletariatului. Este de natură internațională. Marx și Engels au creat teoria socialismului științific și au fost liderii mișcării internaționale a clasei muncitoare într-o epocă în care arena luptei revoluționare era în principal continentul european; revoluţiile burgheze din acea vreme au acoperit ţări care urmăreau să finalizeze tranziţia la formaţia capitalistă într-un timp istoric scurt. Vastele mase ale popoarelor asuprite din Orient erau considerate încă obiecte ale istoriei. Doar câteva decenii mai târziu s-au trezit pentru o luptă politică activă conștientă pentru libertate și independență.
Încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, lupta pentru emanciparea socială a clasei muncitoare din țările capitaliste s-a împletit istoric din ce în ce mai strâns cu lupta popoarelor asuprite din colonii și țările dependente împotriva colonizatorilor.
Marx a arătat în cercetările sale că bazele sistemului colonial al capitalismului au fost create în secolele XVII-XVIII, că cuceririle coloniale sunt istoric inerente modului de producție capitalist, începând din perioada acumulării capitaliste primitive. În Capital, Marx ajunge la concluzia că expansiunea colonială a capitalismului a legat întreaga lume, că modul de producție capitalist a confruntat omenirea cu cea mai profundă diviziune socio-economică și politică a țărilor și popoarelor: la un singur pol. este un mic grup de țări capitaliste - cuceritori și înrobitori de alte țări și popoare, pe partea opusă, marea majoritate a țărilor și popoarelor înrobite și exploatate, a căror bogăție și muncă au devenit cele mai importante mijloace de accelerare a tranziției către capitalismul industrial în Europa și America de Nord.

Marx, într-un număr din lucrările sale economice și istorice, a arătat că dezvoltarea independentă a țărilor din Asia și Africa, cursul normal al proceselor socio-economice din ele, a fost fundamental perturbată atunci când au devenit obiecte ale expansiunii coloniale de către capitalistul european. puterile. Aceste popoare, după ce au fost subjugate, s-au trezit atrase cu forța în sfera pieței capitaliste mondiale în curs de dezvoltare. Marx a dezvăluit tipul de acumulare capitalistă primitivă. El a văzut-o nu numai în proletarizarea populației metropolei, în comerțul cu sclavi, ci și în invadarea țărilor din Asia și Africa de către forțele armate europene, misionari, comercianți și după ei producători și capitaliști industriali, în invadarea acestor ţări de mărfuri ieftine de producţie capitalistă şi în prăbuşire a meşteşugurilor locale. El a arătat că toate acestea au fost însoțite de o utilizare fără precedent a muncii forțate a

sclavilor și iobagilor în țările cucerite. Marx și Engels, cu cea mai mare obiectivitate științifică, bazându-se pe surse care erau exhaustive la acea vreme, au relevat că cuceririle coloniale au dus la moartea civilizației tradiționale în țările cucerite, la distrugerea gigantică a populației, a forțelor productive și a moștenirii culturale. a popoarelor cucerite din Asia si Africa. Astfel, așa cum a remarcat adesea Marx, procesul istoric progresiv al formării economiei capitaliste mondiale a fost însoțit de un proces furtunos de distrugere a structurilor sociale precapitaliste, închise natural, patriarhal-feudale, primitive comunale și tribale din Asia și Africa, care, după cum știți, a format adesea baza unor formațiuni statale centralizate și despotice.
Cercetările efectuate de cercetători sovietici și de alți cercetători marxiști cu privire la acea epocă istorică și care acoperă o gamă largă de noi surse originale mărturisesc că într-un număr de țări din Asia și Africa de Nord, înainte de a fi capturate de europeni, în sânul formației feudale, a început procesul propriei lor acumulări capitaliste inițiale, simplă cooperare și manufactură, se pregăteau condițiile istorice pentru trecerea la producția capitalistă. Aceste studii confirmă încă o dată sociologia lui Marx, comunitatea istorică și regularitatea căilor de dezvoltare socio-economică atât ale popoarelor europene, cât și ale popoarelor afro-asiatice, precum și faptul că în secolele XV-XVIII țările europene din perioada feudalismul tîrziu, dintr-o serie de motive speciale, a depăşit dezvoltarea ţărilor din Est.pe drumul către capitalism.
474
Cuceririle coloniale au exclus posibilitatea dezvoltării progresive a țărilor cucerite din Asia și Africa pe o bază națională independentă. Aceste țări au fost forțate să treacă printr-un proces lung și dureros de adaptare forțată a economiei lor primitive la economia capitalistă mondială. Toate acestea au fost arătate cu brio de Marx atât în Capitalul, cât și în alte lucrări.
Multe dintre lucrările lui Marx mărturisesc faptul că, din punctul său de vedere, cuceririle coloniale nu numai că au aruncat în spate țările aservite, făcându-le tributari ale capitalismului european, ci și au sporit gigantic dezvoltarea neuniformă a țărilor capitaliste vest-europene înseși.
Creșterea dezvoltării inegale a țărilor europene s-a exprimat, în special, în tranziția rolului principal în dezvoltarea capitalismului din Spania și Portugalia, blocat în perioada de acumulare și fabricație primitivă, până în Olanda, Franța și mai ales Anglia. , care a făcut revoluția industrială mai devreme decât toate celelalte țări. Mai presus de toate clasele societății de atunci: proprietarii de pământ, clasele muncitoare și feudalii, „s-au ridicat clasa capitalistă, burghezia” L
În celebrele sale scrisori despre India, Marx a arătat cu brio cum, la începutul secolului al XIX-lea, exploatarea colonială, realizată de oligarhia feudală în alianță cu monopolurile capitaliste comerciale, a început să împiedice dezvoltarea industrial-capitalistă independentă a Angliei. Lupta lungă a claselor proprietare ale Angliei între ele s-a încheiat cu victoria burgheziei industriale. Finalizarea revoluției industriale din Anglia și, odată cu ea, stabilirea puterii

burgheziei, au condus la o schimbare semnificativă a formelor și metodelor politicii coloniale. Producția de mașini a început să prezinte o cerere tot mai mare de materii prime și să solicite insistent noi piețe. Politica de jaf nedissimulat a țărilor ocupate și a popoarelor cucerite a fost înlocuită treptat de o politică pe termen lung de exploatare a acestora ca anexe agricole, piețe și apoi surse de forță de muncă ieftină. Aceasta a continuat până în anii 60-70 ai secolului al XIX-lea, când exportul capitalului monopolist englez, care se conturase deja la acea vreme, și „transplantul producției capitaliste" din țara mamă în colonii și odată cu venirea redistribuirea coloniilor după principiul forței, a marcat debutul unei noi etape imperialiste în dezvoltarea capitalismului și a politicii coloniale imperialiste agresive adecvate acestuia.
1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 4, p. 154.

Astfel, cel mai mare merit al lui Marx constă în faptul că a stabilit diferența calitativă dintre politica colonială a capitalismului în stadiile ei incipiente și în perioada de glorie a capitalismului industrial. El a arătat că politica colonială a capitalismului este fundamental diferită de politica agresivă a țărilor europene din Evul Mediu timpuriu, lumea antică și marile cuceriri asiatice, că este legată de procesele care au pregătit revoluția industrială și apoi de instaurarea capitalismului industrial, care a cerut pentru sine extinderea pietei mondiale de schimb general.bunuri - mijloace de productie si consum, materii prime si munca. În cele din urmă, a fost politica colonială a capitalismului mondial. Politica colonială a metropolelor a fost pusă în slujba întregii clase capitaliste, în slujba industrialului, iar apoi monopolurile financiare care treptat au apărut și și-au afirmat dominația.
Marx a supraviețuit doar până la perioada inițială a acestei noi etape de monopol a dezvoltării capitaliste și, prin urmare, în mod firesc, nu a putut abandona studiul acestei probleme. Această sarcină, la o treime de secol după moartea lui Marx, a fost îndeplinită de V. I. Lenin.
* *
*
Explorând și expunând expansiunea colonială a capitalismului, Marx a fost martor și cel mai profund cercetător al primelor revolte de eliberare în masă și al războaielor populare revoluționare din colonii împotriva țărilor mame. A fost primul revoluționar internaționalist proletar care a participat activ la lupta de clasă, politică a proletariatului european împotriva politicii coloniale a capitalismului, în apărarea popoarelor înrobite din Asia și Africa.
Se știe că în timpul revoluției industriale în Anglia, și apoi în alte țări ale Europei, adică într-o perioadă egală cu mai bine de un secol, politica colonială s-a întărit, cuceririle s-au succedat una după alta. Dar tocmai această perioadă a fost caracterizată și de rezistența în creștere a maselor populare față de colonialiști și de începutul tranziției maselor populare din colonii la lupta pentru independența națională.
În fruntea luptei pentru independența politică din secolul al XVIII-lea se aflau coloniile engleze și franceze ale Lumii Noi, conduse de burghezia care se dezvoltase acolo. Marx a apreciat

foarte mult semnificația istorică progresivă a războiului de eliberare națională al coloniilor britanice de peste mări împotriva Angliei și a formării Statelor Unite ale Americii de Nord. În același timp, Marx a remarcat în mod repetat că, după ce a obținut un capitalist independent
476
dezvoltare, Statele Unite în sine se implică treptat din ce în ce mai mult în lupta pentru colonii atât în America, cât și în Asia. Marx a apreciat pozitiv rolul revoltelor populare care au avut loc la începutul secolului al XIX-lea în coloniile din Spania și Portugalia, din America Centrală și de Sud. Ei erau conduși și de burghezia națională în curs de dezvoltare, straturi ale țărănimii, artizani apropiați, straturi democratice de ofițeri de armată și cler. Burghezia latino-americană s-a străduit să creeze state suverane independente în mod formal în interesele lor de clasă. În același timp, Marx a remarcat modul în care statele sud-americane nou formate au căzut treptat în dependență de Anglia capitalistă, care domina apoi piața mondială, cum umbra cartierului periculos al SUA atârna din ce în ce mai mult peste ele.
Marx a lăsat în scrierile sale și în moștenirea epistolară studii istorice, economice și militaro-strategice remarcabile despre revolte și războaie, despre rezistența eroică a popoarelor din Asia și Africa, pe care le-au oferit colonialiștilor europeni. Lucrările lui Marx și Engels datând din acea vreme nu doar mărturisesc o înțelegere profundă a luptei naționale inevitabile din punct de vedere istoric împotriva colonialiștilor. Lucrările lui Marx și Engels sunt pline de simpatie pentru popoarele suferinde și justifică istoric formele violente ale mișcărilor populare din India, Birmania, Indonezia, China, Egipt, Algeria împotriva aservitorilor britanici, olandezi, francezi. Studiind aceste mișcări, Marx a stabilit că ele se aflau, de regulă, sub conducerea aristocrației feudale sau a reprezentanților elitei tribale. Cu toate acestea, în niciun caz nu a condamnat aceste mișcări pentru îngustimea lor inerentă și limitarea sarcinilor lor. El a văzut adevăratul lor scop: eliminarea puterii străinilor, protejarea libertății țării și asigurarea dezvoltării sale independente. Marx a folosit material istoric bogat pentru a dovedi inconsecvența conducerii feudale și tribale în revoltele și războaiele anticoloniale. Acesta a fost cazul, de exemplu, cu evaluarea conducerii feudale a revoltei indiene din 1857-1858, a războiului țărănesc Taiping din China și altele. În același timp, Marx și Engels au fost primii care au descoperit în revoltele și războaiele anticoloniale din a doua treime a secolului al XIX-lea tendințe active ale așa-numitei influențe plebei, adică participarea la revolte și războaie ale largilor mase muncitoare. , în principal țărănimea și micii artizani și oamenii din oraș. Interesele sociale ale acestor pături s-au ciocnit cu conducerea feudală, deși, după cum a observat Marx, ele nu au fost exprimate în scopurile consecvente ale luptei anticoloniale și anti-feudale.
477
Niciuna dintre mișcările rebele de masă din acea vreme nu a câștigat și nu a putut câștiga. Marx și Engels au subliniat că, de regulă, aceste mișcări, într-o măsură mai mare sau mai mică, au cerut trecutului, refacerii, păstrării unei structuri sociale

arhaice, condamnată deja la distrugere prin pătrunderea relațiilor capitaliste.
În scrisorile despre India dedicate așa-numitei răscoale Sepoy, în articole despre China dedicate războaielor opiumului și războiului țărănesc de la Taipip, Marx a dezvăluit conținutul conceptului de „naționalism feudal”. El a arătat că „naționalismul feudal” asiatic era logic din punct de vedere istoric, dar nu avea viitor, mai putea rezista, dar, desigur, nu mai era o alternativă reală și, prin urmare, nu putea rezista luptei împotriva capitalismului.
Marx și Engels au subliniat că țările cucerite din Asia și Africa la acea vreme aveau o singură cale de dezvoltare - cea capitalistă. Dar nu era o chestiune de indiferență pentru ei dacă această dezvoltare va avea loc în mod liber sau dacă va fi blocată de ghearele colonialismului. Marx și Engels au fost întotdeauna susținători ai unei căi politice și economice independente de dezvoltare, contrastând-o cu calea colonială, cea mai dureroasă pentru mase.
Marx a fost nemiloasă față de colonialiști. Discursurile sale de dezvăluire împotriva cuceritorilor englezi își păstrează până astăzi ascuțimea, semnificația lor cognitivă. Cât de actuală este și astăzi, în zilele agresiunii americane din Vietnam, condamnarea furioasă de către Marx a barbariei civilizației burgheze din colonii!
Cu mai bine de 100 de ani în urmă, în legătură cu înăbușirea revoltei populare indiene, Marx scria: „Ipocrizia profundă și barbaria inerente civilizației burgheze apar goale în fața ochilor noștri când observăm această civilizație nu acasă, unde îmbracă forme respectabile, dar în colonii, unde ea cântă fără nicio acoperire" \
Marx avea toate motivele să-i avertizeze profetic pe colonizatorii europeni că prin cruzimea lor își creau în Asia și Africa astfel de adversari care le-au alimentat și le-ar prețui cea mai mare afecțiune ereditară pentru ei. El i-a avertizat că această ură alimentată de ei în memoria poporului va trece prin generații de luptători pentru libertate și cu siguranță se va manifesta într-o altă situație istorică.
Revoltele și războaiele popoarelor înrobite din Asia și Africa din a doua treime a secolului al XIX-lea au fost încăpățânate și au fost însoțite de eroism de masă. Cu toate acestea, ele nu au însemnat încă

1 h\ Marx π F. Engels. Lucrări, vol. 9, p. 229.

judecăți asiatice. În cele din urmă, au apărat independența statelor feudale despotice mari și mici și a organizațiilor tribale arhaice, au apărat tradițiile miticei „epoci de aur” asiatice.
A fost nevoie de aproape 50 de ani de dezvoltare dureroasă pe calea capitalismului colonial pentru apariția unor noi pături sociale, noi clase sociale, partide politice și lideri care să înceapă lupta împotriva colonialiștilor, ridicând steagul democrației, libertății naționale și independenței. De la începutul secolului al XX-lea, popoarele din Asia au început să se trezească. Undeva la orizont se afla zorii marii lupte democratice, antiimperialiste, de eliberare națională pentru libertate. Marx a prevăzut-o. Lenin a subliniat: „Trezirea Asiei

și începutul luptei pentru putere de către proletariatul avansat al Europei marchează o nouă perioadă în istoria lumii care s-a deschis la începutul secolului al XX-lea” L.
Lenin, la începutul secolului al XX-lea, avea tot dreptul să declare că muncitorul european conștient avea deja camarazi asiatici. Și asta a însemnat, în cele din urmă, că aveau obiective comune, dușmani comuni și un principiu comun de luptă - solidaritatea internațională.
2. Marx și problema națională în Europa în secolul al XIX-lea
Declarațiile lui Marx și Engels, referitoare la problemele mișcării de eliberare națională din Europa în secolul al XIX-lea, au o semnificație științifică și politică durabilă pentru epoca noastră, când fluxul revoluționar, depășind canalul european relativ îngust, a izbucnit în lumea.
Concluziile lui Marx și Engels cu privire la problema națională sunt strâns legate de principiile generale ale socialismului științific care stau la baza mișcării muncitorești și comuniste internaționale moderne. O serie de probleme politice concrete cu care se confruntă acum susținătorii socialismului științific, în ciuda tuturor diferențelor fundamentale ale epocii noastre, dezvăluie în multe aspecte o oarecare asemănare cu problemele rezolvate în secolul al XIX-lea de Marx și Engels în condițiile și la scara contemporană. Europa.
În acea epocă, lumea capitalistă europeană era incomparabil mai puțin „uniformă” în ceea ce privește gradul de dezvoltare socio-economică decât este astăzi. Fondatorii socialismului științific au văzut alături de Anglia capitalistă
1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 23, p. 146.

Germania semifeudală fragmentată, aflată în fața unei revoluții burghezo-democratice; lupta popoarelor asuprite din „periferia europeană” pentru independența națională împotriva regimurilor recționare – Rusia țaristă și Austria Habsburgică – se desfășura; Rusia pornise atunci pe calea dezvoltării capitaliste accelerate, iar începând cu anii 1960, mișcarea revoluționară s-a intensificat în ea; au izbucnit unul după altul războaie sângeroase, care erau direct legate de cucerirea și afirmarea independenței și suveranității naționale a unui număr de țări; Prima revoluție proletariană din lume a avut loc în timpul războiului Franței împotriva Prusiei lui Bismarck, care și-a afirmat unitatea germană în acest război, iar până la sfârșitul războiului a devenit un invadator care a suprimat Comuna din Paris.
Marx și Engels au elaborat în practică linia Consiliului General al Primei Internaționale asupra tuturor acestor probleme complexe.
Abordarea de clasă și internaționalistă a problemei naționale și a mișcărilor naționale din Europa secolului al XIX-lea l-a distins fundamental pe Marx ca un teoretician revoluționar proletar și internaționalist.
„Spre deosebire de proudhoniştii”, scria Lenin, „care au „negat” chestiunea naţională „în numele revoluţiei sociale”, Marx a scos în prim-plan, având în vedere mai ales interesele luptei de clasă a proletariatului. în ţările avansate, principiul fundamental al internaţionalismului şi socialismului: nu poate exista un popor liber care să asuprească alte popoare. Din punctul de vedere al

intereselor mișcării revoluționare a muncitorilor germani, Marx a cerut în 1848 ca democrația victorioasă a Germaniei să proclame și să realizeze libertatea popoarelor asuprite de germani. Din punctul de vedere al luptei revoluţionare a muncitorilor englezi, Marx a cerut în 1869 separarea Irlandei de Anglia... Numai punând o asemenea cerere Marx a educat cu adevărat muncitorii englezi într-un spirit internaţionalist.
Sarcina imediată a proletariatului european de atunci, Marx a considerat lupta pentru implementarea revoluției democratice și pentru crearea condițiilor pentru tranziția la revoluția socială europeană. În lumina acestor sarcini, pentru Marx și Engels a existat un rol reacționar indubitabil al Rusiei țariste și al Austriei Habsburgice, care au suprimat mișcările democratice ale națiunilor asuprite și acțiunile revoluționare de masă din Polonia și Ungaria. Marx a considerat necesar să sprijine mișcările naționale îndreptate împotriva țarismului rus și a monarhiei austriece și le-a caracterizat drept reacționari.
1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 27, p. 259. (Italicile mele. - R. U)
480
Toate acestea sunt mișcări naționale care ar putea duce în mod obiectiv la întărirea acestor fortărețe ale reacției europene. Se știe că din acest punct de vedere, Marx considera mișcarea națională din Ungaria, care submina monarhia austriacă, obiectiv revoluționară, iar mișcarea națională a slavilor, asociată cu autocrația rusă, obiectiv reacționară. În același timp, este important de menționat că Marx și Engels au subliniat rolul progresist al slavilor de sud în lupta lor împotriva Turciei pentru crearea unor state independente.
Poziția lui Marx cu privire la unificarea națională a Germaniei este de mare interes. El a susținut unificarea Germaniei pe baze democratice; în același timp, Marx s-a luptat cu Lassalle, care a oferit muncitorilor să-l sprijine pe Bismarck în dorința sa de a uni Germania pe o bază prusac-junker.
„... Am caracterizat politica externă cerută de Internațională”, scria Marx în Primul apel al Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor asupra războiului franco-prusac, „în următoarele cuvinte: „... să ne străduim să asigurați-vă că legile simple ale moralității și justiției pe care persoanele private ar trebui să le ghideze în relațiile lor reciproce, au devenit cele mai înalte legi în relațiile dintre popoare"" \
Se știe că Marx a considerat războiul din 1870 din partea Germaniei ca fiind defensiv. El a scris: „Dacă clasa muncitoare germană permite ca acest război să-și piardă caracterul pur defensiv și să degenereze într-un război împotriva poporului francez, atunci atât victoria, cât și înfrângerea vor fi la fel de dezastruoase.” internaționalism și le-a pus în practică în contextul pregătirile de către clasele conducătoare pentru războiul franco-prusac. El afirmă cu îndrăzneală că „indiferent de rezultatul războiului abominabil iminent, uniunea muncitorilor din toate țările va eradica în cele din urmă toate războaiele. În timp ce Franța oficială și Germania oficială se aruncă într-o luptă fratricidă, muncitorii francezi și germani își transmit reciproc mesaje de pace și prietenie. Numai acest fapt măreț, fără egal în istorie, deschide speranțe pentru un viitor mai luminos.

Marx credea că o Germanie unită ar fi un domeniu de activitate incomparabil mai bun pentru clasa muncitoare germană decât o confederație condusă de Prusia. Dar i-a avertizat pe muncitori să nu sprijine războiul împotriva francezilor

1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 17, p. 1.
2 Ibid., p. 4.
3 Ibid., p. 5. (Italicile mele. - R.W.)

oameni. Cât despre Bebel și Liebknecht (reprezentanți ai social-democrației în Landtag-ul prusac), aceștia au luat într-o oarecare măsură o poziție nihilistă, potrivit căreia muncitorilor nu le păsa de război, deoarece, din punctul lor de vedere, în țara lor nu a fost o revoluție burghezo-democratică, o revoluție socialistă. Engels s-a opus lui Liebknecht, arătând că, în cazul înfrângerii Germaniei, luptă pentru unificare, regimul reacționar al lui Bonaparte ar da o asemenea lovitură clasei muncitoare germane, după care aceasta nu s-ar mai putea ridica timp de multe generații. În legătură cu aceasta, Engels și-a propus propria soluție a problemei, care se remarcă atât prin dialectică profundă, cât și prin faptul că a fost un exemplu de considerație istorică concretă a problemei naționale. Marx a susținut pe deplin propunerile lui Engels.

„Cred”, scria Engels, „poporul nostru ar putea: 1) să se alăture mișcării naționale... în măsura în care și atâta timp cât aceasta se limitează la apărarea Germaniei... 2) să sublinieze diferența dintre național-german și dinastic. -interesele rusești; 3) să se opună oricărei anexări a Alsaciei și Lorenei... 4) de îndată ce un guvern republican, nonșovin este la putere la Paris, căutați o pace onorabilă cu acesta; 5) să sublinieze în mod constant unitatea de interese ale muncitorilor germani și francezi, care nu au aprobat războiul și nu sunt în război între ei ... "L

Și până astăzi, în problemele complexe ale relațiilor naționale în statele multinaționale burgheze și în curs de dezvoltare, fiecare susținător al socialismului științific și al democrației naționale poate extrage din această poziție a fondatorilor marxismului o mulțime de lucruri utile pentru dezvoltarea propriei linii tactice. -

La 17 august 1870, Marx i-a scris lui Engels că gândirea lui Liebknecht nu are dualitate: el a confundat sarcinile național-democratice și socialiste ale revoluției. În schimb, Marx, ținând cont de perspectiva unei revolte revoluționare în Franța, a cerut un lucru de la muncitorii germani: atitudinea lor față de război ar trebui să fie sprijinul pentru războiul împotriva bonapartismului și nu mai mult. Iar la sfârșitul întregului său concept asupra chestiunii naționale germane, Marx prevedea că, în cazul căderii lui Ludovic Napoleon și al instaurării unei republici în Franța, războiul din partea Germaniei va dobândi un caracter agresiv, poziția a clasei muncitoare germane s-ar schimba imediat cu 180 de grade.

Când, la 3 septembrie 1870, Louis Napoleon a fost capturat de prusaci în Sedan, a venit acel moment. mișcarea muncitorească

K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 33, p. 34.

în Franța era în creștere. Pe 10 ianuarie, Marx a scris într-o scrisoare către Daily News că Franța își apăra acum nu numai independența națională, ci și „libertatea Germaniei și a

Europei”. După înființarea republicii în Franța la 4 septembrie 1870, războiul din partea Germaniei a căpătat un caracter deschis agresiv. Expunând planurile de cucerire ale claselor conducătoare germane și activitățile diplomației lor prusace, Marx trage marea concluzie istorică că „forța reală capabilă să reziste la renașterea discordiei naționale... este doar clasa muncitoare”\
Marx a căutat influența activă a muncitorilor din toate țările organizate în Internațională asupra schimbului guvernului cu scopul de a împiedica implementarea planurilor de prădare ale militariștilor prusaci și de a-i forța pe aceștia din urmă să încheie un tratat de pace cu Republica Franceză.
În ceea ce privește sarcinile și tactica clasei muncitoare franceze, Marx își exprimă convingerea fermă că o Franță învinsă poate fi salvată numai de masele revoluționare și numai dacă înțelege „că sunt necesare măsuri revoluționare și energie revoluționară pentru a duce un război revoluționar. "
Tactica lui Marx în timpul războiului franco-prusac este un excelent exemplu de internaționalism, o combinație a sarcinilor naționale și internaționale ale clasei muncitoare germane și franceze, nevoia de a lua în considerare orice problemă națională în cele mai complexe, acute și confuze situații concret și istoric. , în legătură directă cu sarcinile fundamentale ale clasei muncitoare, cauză a revoluției democratice și socialiste.
Marx și Engels au acordat o mare importanță transformării revoluționare și mișcării de eliberare națională a popoarelor asuprite din Europa. Prin urmare, au atribuit un loc important luptei de eliberare a poporului polonez. Polonia independentă și democratică a fost privită de Marx și Engels ca un aliat de încredere al democrației revoluționare în lupta împotriva țarismului rus și a altor forțe europene recționare. Ei au considerat că lupta poporului polonez pentru eliberarea lor națională este parte integrantă a luptei pentru transformarea democratică a Europei. Cererea de restabilire a unei Polonii democratice a făcut posibil ca muncitorii din fiecare țară să expună politica externă reacționară a guvernului lor. Era unul dintre acele sloganuri din jur
1 K. Marx şi F. Engels. Soch., vol. 33, p. 109. ~ Ibid., p. 155.

care a fost posibil în Prima Internațională să realizeze unitatea de acțiune a diferitelor detașamente ale proletariatului.
Corespondența dintre Marx și Engels arată că, datorită eforturilor lor, Consiliul General al Primei Internaționale a urmărit o linie internaționalistă consecventă asupra chestiunii poloneze, susținând aripa democratică revoluționară a mișcării poloneze de eliberare națională și expunând rolul „moderatului”. ” aripa democratică burgheză care a trădat interesele poporului polonez.
Ceea ce contează cel mai mult pentru un marxist-leninist este metoda și fundamentele teoretice prin care fondatorii socialismului științific și-au elaborat politica față de mișcările naționale. Dacă Marx și Engels au venit în sprijinul uneia sau alteia mișcări naționale, asta nu însemna deloc că au luat punctul de vedere naționalist îngust al reprezentanților acestei mișcări. Dimpotrivă, atât Marx, cât și Engels au făcut acest lucru îmbinând strict interesele naționale ale mișcării date cu interese internaționaliste, ei au pornit din interesele

luptei de clasă a proletariatului, având ca scop distrugerea oricărei opresiuni, inclusiv a opresiunii naționale.
Dacă Marx și Engels nu au considerat că una sau cutare mișcare națională merită susținere, asta nu însemna deloc că au neglijat aspirațiile naționale ale unuia sau aceluia popor. Dimpotrivă, ei au pornit de la premisa că o astfel de mișcare, care împiedică lupta proletariatului european (adică, de fapt, mondial) pentru scopurile sale democratice și socialiste, se întoarce în cele din urmă împotriva intereselor naționale autentice ale poporului dat. Cu alte cuvinte, Marx, în lupta sa împotriva lui Proudhon și a altor curente, a avansat ideea de semnificație istorică mondială: mișcările naționale pot deveni aliați puternici ai proletariatului revoluționar. Pe aceste poziții ale lui Marx a stat Lenin, ducând o luptă teoretică împotriva Rosei Luxemburg și propunând la cel de-al Doilea Congres al Internaționalului comun ideea unui front unit al proletariatului cu popoarele asuprite din colonii și semicolonii. . Mai mult, faptul că revoluția socialistă a câștigat într-una dintre metropole nu a însemnat deloc, după Lenin, că rolul revoluționar al mișcărilor de eliberare națională era de domeniul trecutului. Dimpotrivă, în fața lor s-a deschis o perspectivă strălucitoare de raliune în jurul primului stat muncitoresc și țărănesc socialist.
În epoca noastră de confruntare între socialism și imperialism pe plan istoric mondial, nu există precondiții obiective pentru ca mișcarea de eliberare a unui sau aceluia popor să fie îndreptată inevitabil împotriva forțelor revoluționare.

Socialismul mondial acționează ca apărător al tuturor popoarelor și nu ca opresor al acestora. Așadar, în epoca noastră s-au conturat condițiile obiective, datorită cărora orice mișcare de eliberare națională autentică are un caracter antiimperialist. Aceasta nu înseamnă însă că procesul de eliberare națională decurge automat. Imperialismul se străduiește în toate modurile posibile nu numai să încetinească mișcarea de eliberare națională, ci și să profite de unele dintre aspectele acesteia. Se poate spune că, cu cât naționalismul oamenilor asupriți este mai puțin conștient, mai „orb”, îngust, șovin, cu atât mai multe oportunități se deschid imperialismului în acest sens. Imperialismul încearcă să umfle artificial contradicțiile și să se opună intereselor socialismului mondial și ale popoarelor înapoiate din punct de vedere economic. El găsește sprijin în acest sens în grupul Mao Tse-tung, care încearcă să devieze mișcarea de eliberare a poporului chinez și a altor popoare din Asia și Africa de la calea antiimperialistă către un canal antisovietic; imperialismul stârnește și susține pe scară largă mișcările separatiste, opunându-se procesului de creare a marilor state multinaționale și jucând pe aspirațiile tribale ale anumitor grupuri etnice (Indonezia în anii 50, Nigeria în 1967, sprijinul pentru triburile nomadice din Arabia împotriva regimului progresist din Yemen). , etc.); aprinde războaie între noile state libere (conflictul indo-pakistanez din 1965 și altele).
Atitudinea clasei muncitoare revoluţionare faţă de astfel de fenomene este determinată, după cum a învăţat Marx, de interesele sale internaţionaliste de clasă. Având în vedere absența oricărei comunități obiective de interese între mișcările de eliberare

autentice și imperialism, clasa muncitoare revoluționară vede clar perspectiva eliminării acelor aspecte ale mișcărilor naționale care creează posibilitatea utilizării lor de către imperialism și își construiește politica în conformitate cu această perspectivă. În ceea ce privește acele tendințe separatiste și tribaliste care sunt esențial antinaționale, clasa muncitoare revoluționară nu poate lua în mod firesc decât o atitudine negativă față de ele.
Discursurile lui Marx împotriva subestimării problemei naționale sunt de o importanță excepțional de mare. El a arătat că această subestimare duce la o slăbire a pozițiilor proletariatului și are adesea o origine naționalistă.
Marx a purtat o luptă fără compromis împotriva celor care credeau că națiunile și naționalismul sunt categorii aparținând trecutului și a susținut crearea unor state naționale democratice independente.
485
Este important de subliniat faptul că, în epoca următoare, negarea semnificației revoluționare a mișcărilor democratice de eliberare națională din partea „stângii”, autointitulându-se uneori comuniști, de regulă, a fost combinată cu naționalismul îngust. În 1920, această legătură a fost arătată de V.I.Lenin în critica sa la adresa poziției lui M. N. Roy la al II-lea Congres al Komintern. În timpul nostru, este vizibil în mod deosebit în teoria și practica grupului lui Mao Tse-tung.
Marx nu s-a oprit în fața celor mai complexe, îndrăznețe și responsabile concluzii, dacă acestea s-au bazat pe analiză științifică și au curgeat dintr-o perspectivă reală. Așadar, el a analizat în detaliu întrebarea dacă coloniile vor primi libertatea de la revoluția din țara-mamă sau o vor realiza pe cont propriu.
În 1853, Marx încă mai credea că Irlanda va fi liberă doar printr-o revoluție în Anglia. Zece ani mai târziu, când mișcarea Fenian se intensifica în Irlanda, iar reformismul afecta tot mai mult mișcarea muncitorească engleză, Marx a ajuns la concluzia că, dimpotrivă, eliberarea Irlandei era o condiție necesară pentru dezvoltarea cu succes a mișcării revoluționare. in tara mama. În noiembrie 1867, Consiliul General al Asociației Internaționale a Muncitorilor a discutat pentru prima dată această poziție în raport cu mișcarea națională din Irlanda și a susținut-o. În ceea ce privește India, Marx a recunoscut că „India va face o revoluție, chiar foarte probabilă” și va câștiga libertatea indiferent de rezultatul luptei din țara mamă. Aceasta a fost o nouă formulare a întrebării, a avut o semnificație istorică, a fost dezvoltată în continuare în lucrările lui V. I. Lenin în raport cu scara mondială a erei imperialismului. A fost o idee excepțional de fructuoasă. A redus de la culmea unui principiu de nezdruncinat, în esență teza luxemburgheză că independența politică a coloniilor nu poate fi decât rezultatul unei revoluții socialiste în țările-mamă.
În această perioadă, Marx și Engels au ajuns la o altă concluzie de cea mai mare importanță: mișcarea de eliberare națională servește nu numai intereselor națiunii care se luptă în sine, ci și intereselor clasei muncitoare a națiunii opresoare.
Muncitorii din țările capitaliste dezvoltate susțin mișcarea de eliberare din țările asuprite nu din considerente sentimentale,

ci ca urmare a unei anumite regularități, care constă într-o comunalitate reală, obiectivă, de interese. Tocmai această descoperire științifică a lui Marx, dezvoltată de Lenin și realizată practic astăzi, a devenit obiectul celor mai aspre atacuri din partea grupului Mao Tse-tung.
Lui Marx și Engels îi aparține onoarea celei mai mari descoperiri, a cărei semnificație este încă pe deplin apreciată de toată lumea, oh

posibilitatea de a ocoli capitalismul ca sistem social de către cei ai popoarelor eliberate care sunt capabili să creeze un mediu favorabil pentru aceasta în propria lor țară și să urmeze cu fermitate orientarea socialistă, folosind exemplul țărilor dezvoltate ale socialismului victorios.
Într-o scrisoare binecunoscută adresată editorilor Otechestvennye Zapiski (noiembrie 1877), Marx a exprimat o idee strălucitoare despre posibilitatea dezvoltării non-capitaliste în Rusia: „Am ajuns la această concluzie. Dacă Rusia continuă să urmeze calea pe care a urmat-o din 1861, atunci ea va rata cea mai bună oportunitate pe care istoria a oferit-o vreodată oricărui popor și va experimenta toate neajunsurile fatale ale sistemului capitalist” \ Oportunitatea de a evita „toate fatale”. nenorociri sistem capitalist” Marx s-a conectat cu ajutorul revoluției europene victorioase.
Engels scria într-o scrisoare către Kautsky din 12 septembrie 1882: „Odată ce Europa și America de Nord vor fi reorganizate, aceasta va da o putere atât de colosală și un astfel de exemplu încât țările semicivilizate ne vor urma de la sine; numai nevoile economice se vor ocupa de asta. Prin ce faze sociale și politice vor trebui să treacă apoi aceste țări înainte de a ajunge și ele într-o organizație socialistă, despre asta, cred, am putea înainta doar ipoteze destul de inutile.
Astfel, imaginându-și în mod clar rezultatele naturale ale dezvoltării civilizației burgheze în condițiile societății orientale și inevitabilitatea convergenței ulterioare a mișcării internaționale de eliberare națională și a clasei muncitoare internaționale într-un singur proces revoluționar mondial care răstoarnă formația capitalistă, Marx a exprimat previziunile fundamentale care sunt cele mai importante pentru zilele noastre: dezvoltarea forțelor productive capitaliste în condiții coloniale nu va aduce maselor populare o îmbunătățire a condițiilor lor sociale și materiale, nu le va aduce libertate până când nu vor prelua puterea;
vor putea lua puterea în propriile mâini și se vor bucura de roadele civilizației în două cazuri: a) dacă puterea claselor burgheze conducătoare din metropolă, adică puterea colonialiștilor, este înlocuită cu puterea muncitorilor. clasa și b) dacă popoarele înrobite înseși devin suficient de puternice pentru a răsturna puterea colonialiștilor;
după ce au preluat puterea, popoarele țărilor eliberate, cu sprijinul țărilor socialismului victorios, vor avea ocazia
1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 19, p. 119.
- K. Marx şi F. Engels. Soch., vol. 35, p. 298. (Italicile mele. - R. W.)

alege calea dezvoltării lor socio-economice ulterioare, ocolind (în totalitate sau parțial) formația capitalistă.
Aceste predicții s-au dovedit a fi profund realiste. Ele au fost acum verificate de o vastă experiență istorică.
În ultimii 50 de ani, eliberarea popoarelor din Asia și Africa de sub dependența colonială a mers tocmai pe acele două căi pe care le-au prevăzut Marx și Engels în urmă cu aproape un secol.
Puterea clasei muncitoare, stabilită în metropola rusă în 1917, a eliberat numeroase popoare ale Rusiei de dependența colonială. Și acesta a fost primul triumf al marxismului în rezolvarea chestiunii coloniale, pe calea instaurării dictaturii proletariatului într-o țară cunoscută ca închisoare a popoarelor. Deja în acel moment, pentru un număr de popoare înapoiate din punct de vedere economic, s-a deschis posibilitatea unei căi de dezvoltare fundamental nouă, necapitalistă.
Zeci de popoare coloniale au profitat de slăbirea puterii colonialiştilor britanici, francezi, olandezi, belgieni, italieni, japonezi, nord-americani, care s-a produs ca urmare a învingător al Marelui Război Patriotic al Uniunii Sovietice şi al antifascistului. război a numeroase state și popoare din Europa, Asia, Africa și America. Bazându-se pe Uniunea Sovietică, pe puterea clasei muncitoare, stabilită într-un număr de țări europene, ei au aruncat pentru totdeauna sub dominația colonialiștilor, fără a aștepta până când clasa muncitoare a metropolelor europene va fi capabilă să „iasă cu forța” și scoateți de la putere burghezia conducătoare. Și acesta a fost al doilea mare triumf al marxismului în soluționarea chestiunii național-coloniale, prevăzută de Marx.
3. Câteva probleme noi ale mișcării de eliberare națională
Fără impactul revoluționar enorm al Revoluției din octombrie, ale cărei realizări au devenit o bază puternică pentru transformările revoluționare din lume, este imposibil să înțelegem și să explicăm victorii istorice atât de importante ale mișcării de eliberare națională precum zdrobirea imperiilor coloniale cândva puternice. , intrarea popoarelor eliberate pe arena internațională ca forță activă și independentă și, în sfârșit, dorința lor irezistibilă de independență politică și economică, de progres social.
Acum nu există aproape nicio mișcare de eliberare națională care a apărut în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și după
488
pentru victoria coaliției anti-hitleriste. Acest lucru se aplică cu atât mai mult la mișcarea de eliberare națională care a apărut și s-a dezvoltat în perioada dintre primul și al doilea război mondial. Atât condițiile externe, cât și structura internă a mișcării de eliberare națională s-au schimbat semnificativ.
Compoziția forțelor motrice ale luptei de eliberare națională a suferit o schimbare. În cadrul mișcării în sine, din ce în ce mai mult se conturează, iar într-un număr de țări a luat deja contur o corelare mai complexă și mai profundă a forțelor de clasă.
Schimbările se datorează atât factorilor interni – realizarea obiectivelor inițiale, preponderent naționale, ale mișcării, schimbarea compoziției claselor și straturilor sociale care participă la mișcare, cât și influenței proceselor internaționale și, mai ales, rolul istoric mondial pe care îl joacă acum sistemul socialist mondial.

Se poate considera condiționat că în prezent trei grupuri principale de state naționale tinere au fost relativ clar definite. Prima dintre acestea este condusă de burghezia națională în ansamblu sau în alianță cu semifeudala și, uneori, cu moșierii burghezi. În aceste țări, cu precădere în Asia de Sud și de Sud-Est, Orientul Mijlociu și unele țări din Maghreb, și mai ales în orașele acestor țări, au mai mult sau mai puțin dezvoltate clase de societate burgheză, care coexistă cu societatea semifeudală din mediul rural. , supus exploatării precapitaliste și capitaliste originare. Domeniul rural precapitalist sau de tranziție predomină numeric; domină și economic. Cu toate acestea, orașul capitalist conduce, determină direcția dezvoltării, trage cu el și mediul rural. Burghezia națională din aceste țări este clasa principală, care în cele din urmă le împiedică trecerea pe calea dezvoltării socialiste. În jurul acestei întrebări se desfășoară lupta de clasă în acest grup de țări. Imperialismul sprijină dezvoltarea lor capitalistă, căutând să se bazeze pe burghezia națională.
Calea de dezvoltare a altor țări care și-au câștigat independența de stat (oricât de formală ar fi uneori) nu a fost încă determinată definitiv. Acest grup mare include în primul rând un număr semnificativ de țări africane cu o structură de clasă socială slab dezvoltată; în ele există o luptă pentru alegerea căii de dezvoltare, al cărei rezultat este încă greu de prevăzut. Odată cu aceasta, numărul țărilor africane și asiatice este în creștere, pornind pe calea progresului social, calea dezvoltării non-capitaliste; aceste țări se străduiesc să se desprindă de orbita capitalistă. Acest al treilea grup de țări acționează ca avangarda forțelor naționale și sociale
489
eliberarea popoarelor din Asia și Africa ca aliat direct al sistemului socialist mondial și al mișcării internaționale a muncii.
Democrații revoluționari au ajuns la putere în aceste țări. Odată cu intensificarea luptei interne de clasă și contradicțiile cu imperialismul, aici începe să se contureze un stat național-democrat. Național-democrații continuă să efectueze transformări sociale și economice importante, aplicând în acest scop măsuri radicale de modificare a relațiilor de proprietate în sfera aproape tuturor structurilor economice. Aceste țări includ Republica Arabă Unită, Republica Populară Democrată Algeria, Republica Arabă Siriană, Uniunea Birmania, Republica Mali, Republica Guineea, Republica Congo (Brazzaville). Republica Unită Tanzania pornește și ea pe această cale. În termeni de politică externă, aceste state ocupă poziții anti-imperialiste. În forurile internaționale lucrează îndeaproape cu statele socialiste în lupta pentru pace, independență națională, securitatea popoarelor și împotriva imperialismului și colonialismului. În condiții interne și externe favorabile de dezvoltare, cu rolul din ce în ce mai mare al ideologiei socialismului științific, aceste țări au oportunități favorabile de a urma exemplul istoric mondial al tranziției la socialism printr-o cale de dezvoltare non-capitalistă, exemplu arătat pentru prima dată de către republicile din Orientul Sovietic şi Republica Populară Mongolă.

Nu fără motiv țările național-democrate trezesc răutatea tot mai mare a imperialismului. Ideologii și politicienii imperialismului sunt bine conștienți că în alți 10-15 ani de dezvoltare cu succes a țărilor care s-au angajat pe o cale non-capitalistă, iar procesul de tranziție a acestora la socialism va deveni ireversibil, forțele sociale și puterea național-democrată. lupta pentru progresul social va deveni mai puternică și mai stabilă.se va apropia de socialismul științific, va depăși acele dificultăți serioase în construirea unei noi societăți pe care o întâlnesc și pe care capitalul străin o folosește împotriva lor.

Mișcarea de eliberare națională, după ce și-a rezolvat prima sarcină: realizarea autodeterminării naționale și a suveranității statului, adică ceea ce numim de obicei independență politică, intră acum într-o nouă fază a dezvoltării sale. Se caracterizează printr-o divergență mai profundă de interese și scopuri ale diferitelor forțe sociale, care până de curând au acționat relativ unit sau chiar ca un front național unit. Unele dintre aceste forțe se străduiesc să aprofundeze și mai mult mișcarea de eliberare pe calea lui

490

finalizarea revoluţiei naţional-democrate şi trecerea ulterioară la revoluţia socială a poporului muncitor. Ei susțin transformări sociale fundamentale în interesul poporului, în interesul majorității muncitoare. Aceste forțe includ partidele marxist-leniniste, unde s-au conturat, partea conștientă și organizată a muncitorilor și țăranilor muncitori, național-democrații, inteligența muncitoare, care doresc să-și servească poporul cu onoare. Alte forțe care împiedică dezvoltarea mișcării de eliberare înclină treptat spre cooperare și alianță cu reacția și imperialismul. În efortul de a folosi libertatea pe care au câștigat-o pentru interese egoiste, reprezentanții burgheziei naționale, mai ales marii, se opun satisfacerii intereselor poporului, conspiră cu elemente de dreapta și de ultradreapta împotriva libertății și democrației. Indonezia este un exemplu în acest sens.

Obținerea independenței politice de către țările din fosta periferie colonială a imperialismului este o schimbare revoluționară profundă. Oportuniștii „de stânga”, dogmatiștii de la Peking, aderă la punctul de vedere aparent radical că victoria independenței politice de către majoritatea fostelor colonii și afirmarea statalității lor de către acestea este o realizare serioasă. Conducerea Mao Zedui de la Peking nu recunoaște în esență propunerea prezentată în documentele conferințelor internaționale ale partidelor comuniști și muncitorești privind dezintegrarea sistemului colonial al imperialismului. Între timp, vechiul sistem colonial al imperialismului nu mai există; formele politice ale colonialismului cândva atotputernic s-au dezintegrat aproape peste tot sub presiunea luptei popoarelor. În fostele colonii au ajuns la putere forțe și straturi de clasă noi și, de regulă, anticoloniale. Cu toate contradicțiile interne inerente mișcării de eliberare națională, prima etapă a acesteia s-a încheiat practic cu o victorie istorică mondială asupra imperialismului, care a dus la distrugerea monopolului politic al imperialismului. Punctul de plecare pentru această mare realizare este Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și instituirea sistemului socialist mondial.

În ciuda dezvoltării neuniforme a mișcării de eliberare națională, a discrepanței semnificative în momentul prăbușirii formelor politice și economice de colonialism (acestea din urmă sunt deosebit de rezistente și vor continua să provoace suferință popoarelor pentru o lungă perioadă de timp de acum încolo) , realizarea independenței naționale creează premisele necesare pentru continuarea luptei pentru eliberarea socială, pentru rezolvarea sarcinilor unei eliberări naționale și sociale cuprinzătoare și complete. Oferă un puternic stimul forțelor democratice ale poporului,
491
degajând calea dezvoltării luptei de clasă pentru trecerea la socialism.

Eliberarea politică dă deja primele roade. Lupta de clasă în țările proaspăt libere s-a adâncit și s-a intensificat. Organizațiile clasei muncitoare, ale țărănimii și ale inteligenței sunt din ce în ce mai puternice. Au început să se alăture experienței politice avansate a luptei naționale și sociale. Au devenit mai aproape de lumea socialismului. Plecând de la calea obișnuită de a urma burghezia națională, ei și-au lărgit orizonturile, sunt convinși de necesitatea construirii unei societăți pe baza independenței, democrației, progresului social, pe principii opuse capitalismului. Forțele productive din noile țări libere se dezvoltă mai repede decât înainte, iar ratele lor de creștere sunt, în medie, ceva mai mari decât în țările capitaliste dezvoltate. În același timp, aceste rate nu corespund deloc cu nevoile reale ale țărilor eliberate politic și nu sunt suficiente pentru a elimina înapoierea. În multe țări eliberate, se pun bazele economiei de stat și a început formarea industriei grele interne. Poziția imperialismului în economia lor a fost relativ slăbită. Și deși imperialismul ține încă cu tenacitate aceste țări în strânsoarea dependenței economice, este totuși evident că tocmai după obținerea independenței politice s-au deschis perspective mai favorabile pentru lupta pentru eliminarea resurselor sociale, economice și naturale. pe o bază economică națională, sfidând imperialismul, împotriva monopolului său economic. Se deschid perspective și oportunități mai clare pentru lupta de a elibera zeci de milioane de oameni de foamete, sărăcie și dispariție. În cele din urmă, cooperarea globală între lumea socialistă și țările în curs de dezvoltare a început și se dezvoltă intens — un factor a cărui importanță cu greu poate fi supraestimată. Ea se manifestă cel mai clar în perioadele de evenimente majore, de cotitură, critice, care marchează, parcă, un test de forță între tabăra socialismului mondial și imperialism, între două linii în politica modernă: linia către o alianță a forțelor eliberarea socială şi naţională şi linia de agresiune şi neocolonialism. Vietnam și Orientul Mijlociu sunt exemple convingătoare ale semnificației acestei alianțe.

Totuși, din cauza incompletitășii lor, mișcările de eliberare națională care au început după victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, după înfrângerea fascismului german și a militarismului japonez în cel de-al Doilea Război Mondial, nu s-au rezolvat și nu s-au putut rezolva mai mult sau mai puțin simultan. problema problemelor atât politice cât şi economice .

dependențe. Revoluțiile de eliberare națională au confirmat în mod convingător predicția lui Lenin că perioada de trezire a Orientului în revoluția modernă va fi urmată de participarea popoarelor Orientului la hotărârea soartei întregii lumi. Și nicio țară nou-eliberată nu poate participa efectiv la această sarcină istorică mondială fără a continua lupta anti-imperialistă și, în cele din urmă, a obține independența națională și, în consecință, economică completă. Țările care au fost reținute de imperialism la marginea istoriei au acum oportunități de participare activă la viața internațională și de a duce o politică externă independentă anti-imperialistă. Tineriile state naționale, întărind legăturile cu lumea socialistă, devin o forță majoră în întregul sistem de relații internaționale moderne. Dacă aceste țări nu și-ar fi câștigat independența politică, atunci imperialismul ar fi încă dominat politic nedivizat asupra majorității omenirii. Acum, fără participarea activă a noilor țări libere, soluția unei probleme fundamentale a vieții internaționale este de neconceput.

Semnificația internațională a luptei de eliberare a popoarelor din Asia, Africa și America Latină, străduindu-și să-și întărească politica și să câștige independența economică în alianță cu socialismul mondial, este foarte mare. Are o semnificație istorică mondială, fiind o parte inseparabilă a procesului revoluționar mondial.

♦*
*

Majoritatea țărilor eliberate din Asia și Africa continuă să rămână în sistemul economiei capitaliste mondiale. Nici măcar țările care au pornit pe calea dezvoltării non-capitaliste nu au scăpat și încă nu pot scăpa complet de influența economiei capitaliste mondiale. Această împrejurare determină o trăsătură esențială, specifică a dezvoltării lor, care nu a fost caracteristică nici republicilor sovietice din Asia Centrală, nici MPR. Acest lucru creează mari dificultăți economice și politice care împiedică progresul noilor țări libere pe calea progresului social. Deși rămân dependente economic de piața capitalistă mondială pentru moment, țările eliberate sunt exploatate de capitalul financiar internațional. În noua sa înfățișare, neo-colonială, imperialismul, ca și în trecut, ajută la păstrarea structurilor socio-economice depășite. Dacă acest lucru eșuează și amenință cu complicații sociale, atunci

oii încearcă să le modernizeze prin reforme, dar fără a se lipsi de sprijinul social necesar. Toate acestea au un efect negativ asupra dezvoltării progresive a noilor țări libere și agravează instabilitatea lor socială și politică și întăresc forțele de reacție.

Aceste țări nu vor putea ieși din economia capitalistă mondială fără o revoluție socialistă, adică fără implementarea cu succes a dezvoltării non-capitaliste ca primă etapă a acestei revoluții cu ajutorul sistemului socialist mondial. Capitalismul mondial se străduiește în mod constant să reproducă baza economică a poziției inegale și dependente a noilor țări libere. Aceasta duce la faptul că realizările în dezvoltarea forțelor de producție moderne, revoluția științifică și tehnologică sunt utilizate în principal de puterile imperialiste. Situația economică a țărilor

recent libere nu se îmbunătățește în niciun fel, ci se deteriorează din mai multe puncte de vedere. Ele nu au devenit țări industrializate și, în cel mai bun caz, în cea mai mare parte se află în perioada producției, a acumulării primitive de capital sau în perioada timpurie a dezvoltării industriei mașinilor. Structura lor socio-economică este încă extrem de împovărată de povara feudalelor, iar în majoritatea țărilor din Africa tropicală, a condițiilor de viață prefeudale. Țările eliberate care urmează calea capitalistă își pierd și se pare că își vor pierde resursele economice până când lupta lor împotriva imperialismului și pentru independența economică le va conduce către o cale fundamental diferită, socialistă de dezvoltare. Numai în aceasta constă, în ultimă analiză, adevărata lor mântuire.

Nu există forme politice anterioare de colonialism sau aproape deloc. Dar în economie, colonialismul nu a dispărut, el continuă să existe, aduce cu sine diverse, așa cum sunt denumite în mod obișnuit, forme de exploatare neo-colonialiste, printre care schimbul inegal, care reflectă cel mai pe deplin dependența economică a națiunii tinere-. state, este forma principală. Documentele de program ale Conferințelor internaționale ale Partidelor Comuniști și Muncitorilor din 1957 și 1960, Programul PCUS și documentele congreselor acestuia notează că, odată cu întărirea în continuare a independenței politice, finalizarea eliminării colonialismului și rasismului. , eliminarea dependenței economice de imperialism devine sarcina principală a noii perioade de eliberare națională.luptă. Doar rezolvarea acestei probleme, oricât de dificilă ar fi, deschide posibilitatea reducerii treptate a disproporției care este dezastruoasă pentru țările subdezvoltate economic.

494

în nivelul de dezvoltare a forţelor productive şi a productivităţii muncii, care este principala manifestare a înapoierii şi dependenţei ţărilor eliberate.

Lupta pentru obținerea independenței economice durează, evident, mai mult decât lupta pentru independența politică. Dacă independența politică este câștigată în lupta națională revoluționară prin mijloace armate sau pașnice, alungând robii imperialiști, rupând aparatul lor de violență, atunci lupta pentru independența economică necesită aplicarea pe termen lung a unor forme și metode specifice de acțiune constructivă, economică, activitatea științifică, tehnică, culturală, organizatorică și administrativă a noului stat, îmbunătățirea bunăstării maselor muncitoare și realizarea transformărilor sociale în interesul poporului. De aceea lupta pentru independența economică nu este în niciun caz doar economică; apare simultan ca cea mai profundă luptă politică și, în cele din urmă, de clasă. UE, desigur, nu poate fi redusă la acele forme externe de revolte populare în masă care au fost caracteristice perioadei luptei pentru independență politică. Nici nu poate fi redusă la rezistența armată la imperialism sau la acțiune armată împotriva cutare sau acel tâlhar imperialist. Cu ajutorul acestor forme de luptă, care au jucat un rol important în obținerea independenței politice, în distrugerea regimului de dominație politică străină, care va continua să joace un rol primordial în lupta politică împotriva imperialismului și a reacției, împotriva

agresiunii, firesc, este imposibil de rezolvat sarcinile de construire a unei economii naționale dezvoltate cuprinzător. Rezolvarea acestei sarcini grandioase pentru fiecare țară eliberată necesită, în primul rând, reunirea forțelor avansate ale poporului, conducerea politică corectă a acestora, asigurarea unei păci durabile și de încredere, muncă asiduă în interesul poporului. , securitatea țării, slăbirea constantă a forțelor de reacție, apărarea independenței naționale, și, în consecință, continuarea luptei antiimperialiste.

Astfel, lupta pentru independența economică este atât o luptă politică, cât și una economică. Opa reprezintă unitatea celor mai diverse forme și metode de luptă politică și economică. Cu toate acestea, oricât de diverse ar fi acestea, ele se bazează în primul rând pe implementarea practică a unei politici socio-economice cu adevărat independente și progresive, adică activitatea constructivă pe termen lung și profundă a statului național, capabilă să gestioneze eficient munca și economie în interesul poporului.

495

Desigur, într-o societate de clasă, diferitele clase și pături sociale au atitudini diferite față de problema independenței economice și caută modalități diferite de a o atinge. Burghezia națională formulează și implementează politica de stat în majoritatea țărilor nou-eliberate în raport cu interesele lor de clasă. Se străduiește să obțină independența economică fără a depăși cadrul sistemului burghez, pe calea dezvoltării capitaliste. Din această cauză, burghezia locală este capabilă să ducă o luptă împotriva imperialismului pentru independența economică pentru o perioadă relativ lungă de timp. Rolul său în acest sens în multe țări nu a fost încă epuizat. Bineînțeles, ea caută o soluție la această problemă care să corespundă obiectivelor de întărire a domniei sale ca purtător al intereselor națiunii burgheze. De aceea nu toate aspectele politicii economice a burgheziei au întotdeauna, încă de la începutul luptei pentru independență economică, un caracter antipopular. Totuși, experiența ultimilor 15-20 de ani relevă o înclinație evidentă a burgheziei naționale de a-și rezolva contradicțiile economice cu capitalul străin, nu numai prin înlăturarea acestuia din pozițiile sale cheie, ci și prin revizuirea condițiilor tehnice, financiare și a formelor de cooperarea, nu numai într-o luptă decisivă împotriva monopolurilor străine.prin naţionalizarea proprietăţii acestora, ci şi pe baza unor înţelegeri cu aceştia, fără a eradica baza puterii lor economice.

În unele dintre marile țări eliberate din Asia, burghezia conducătoare se străduiește să creeze baza materială și tehnică pentru reproducerea extinsă a capitalismului național. Creșterea exploatării oamenilor muncii, atragerea pe scară largă a fondurilor împrumutate străine, mizând pe ajutorul statului burghez, burghezia creează bazele industriei grele, precum și infrastructura modernă. În ţările mai mici ca mărime şi populaţie şi, în consecinţă, din punct de vedere al posibilităţilor de acumulare, burghezia locală îşi direcţionează acumulările în sfera circulaţiei, acţionând mai ales în rolul banului-comerciant şi numai parţial al burgheziei industriale. Totuși, în toate aceste țări, se manifestă capacitatea limitată a capitalului

privat, chiar și cu sprijinul activ al statului, de a rezolva cu succes cea mai dificilă problemă a industrializării.
Ce mijloace au la dispoziție clasele burgheze conducătoare pentru a atinge acest scop? În mâinile lor, în primul rând, se află puterea, potențial cea mai mare forță economică, precum și politica fiscală, pe care le folosesc în scopul acumulării. Dar în acest domeniu, posibilitățile sunt destul de limitate. Se știe că venitul național în țară

inghinul în cauză este 50-80% creat în agricultură. Și deși elementele capitaliste cresc treptat în ea, are loc diferențierea țărănimii, impozitul pe pământ încasat de stat îi aduce rareori mai mult de 5-7% și doar în unele cazuri - aproximativ 10% din veniturile statului. Consumul neproductiv enorm de către proprietarii de pământ feudali sau semifeudali, liderii tribali și de castă, comercianții și cămătarii din țările din Asia de Sud-Est și Orientul Îndepărtat se ridică de la V4 la 1/3 din venitul brut din agricultură, ceea ce reduce fondul potențial de acumulare cu aproximativ 35-50%.
Rolul de reglementare, administrativ al statului în țările în curs de dezvoltare în domeniul acumulării de capital a crescut semnificativ în comparație cu perioada colonială, dar este mult mai mic decât în țările dezvoltate ale capitalismului. În aceasta din urmă, statul acumulează de la 25 la 35-40% din venitul național, în timp ce în majoritatea țărilor subdezvoltate economic este de doar 15-20%. Este de remarcat faptul că nu există o singură țară din Asia și Africa în care, în ultimii 15-20 de ani, ponderea investițiilor de capital de stat să fi depășit V6 din veniturile statului. În aceste condiții, este de înțeles dorința administrației de stat din aceste țări de a recurge la subvenții și împrumuturi externe, care la mijlocul anilor ’60 acopereau până la 30-35% din investițiile în mijloacele fixe ale țării. În același timp, ponderea surselor externe în totalul investițiilor continuă să crească de la an la an, ajungând la 17–20% în țările din Asia de Sud-Est și Orientul Îndepărtat și 37–40% în țările africane din totalul investițiilor în fix. capital. Pericolul acestei situații constă în dependența tot mai mare a țărilor subdezvoltate economic de capitalul financiar internațional.
Orice fonduri împrumutate primite din afara burgheziei locale încearcă să folosească pentru a întări și accelera procesele de acumulare capitalistă, nivelul său în ansamblu rămâne scăzut, nedepășind o medie de 12-15%, iar în majoritatea țărilor mici - 5-7% a capitalului social total.produs. Un astfel de nivel de acumulare asigură o creștere anuală a produsului brut în limitele de 4-5%, iar ținând cont de creșterea medie a populației, de 2-3% pe an; creșterea medie anuală a venitului național pe cap de locuitor este de numai 1,5-2%.
Țările în curs de dezvoltare vor avea nevoie de aproximativ 80-100 de ani pentru a atinge nivelul actual al venitului pe cap de locuitor din Europa de Vest la astfel de rate pe calea de dezvoltare capitalistă. Capitalismul nu are un secol întreg în rezervă, istoric nu are o perspectivă de acest fel pe termen lung.

* *

*
a țărilor proaspăt libere este încă acută din punct de vedere politic . Este vorba de dezlănțuirea energiei sociale și politice a imensei populații a acestor țări în interesul eliberării naționale complete. Regimul colonial a fost eliminat, iar în aparatul de stat au venit oameni noi, în special în cele mai înalte funcții de conducere, dar birocrația din vechile timpuri coloniale continuă să stea în toate verigile principale ale aparatului de stat. În plus, multe personalități noi care au ocupat poziții proeminente în stat aderă la poziții anti-popor. Aparatul de stat este plin în principal cu oameni din straturile proprietate. Astfel, o adevărată democratizare a vieții sociale și politice nu a fost realizată în majoritatea țărilor nou-eliberate.
În armată, în organele securității statului, în poliție, în aparatele economice și administrative ale mai multor țări, corupția și nepotismul s-au dezvoltat până la pericolul social. Utilizarea aparatului de stat în scopul îmbogățirii personale a devenit regula de conduită pentru milioane de funcționari mici și mari. Mita și corupția au devenit un mijloc de pregătire și desfășurare a unor complicații politice grave, de organizare a conspirațiilor și a loviturilor de stat.
În ţările eliberate care au pornit pe calea dezvoltării capitaliste, aparatul de stat este pus de burghezia naţională în slujba acumulării. Există o discrepanță tot mai mare între sarcinile de aprofundare a mișcării de eliberare națională și monopolul puterii politice a burgheziei locale. Ineficiența și birocrația structurii de stat create devin evidente. Există o nevoie din ce în ce mai mare de a-l înlocui.
În țările proaspăt libere, contradicțiile de clasă cresc și se adâncesc – o consecință inevitabilă a dezvoltării capitaliste. Devine evident că burghezia națională și liderii ei sunt încă în stare să promită - și sunt încă crezuți de mulți - dar nu sunt în stare să rezolve problema îmbunătățirii bunăstării maselor.
În ultimii 10-15 ani o serie de țări eliberate au suferit o schimbare de regimuri politice, într-un fel sau altul cauzată de faptul că masele, oamenii muncitori, care au făcut cele mai mari sacrificii în lupta împotriva imperialismului, nu au primit scăpa de exploatare.

și sărăcia, nu au primit o ușurare vizibilă în viața lor. Libertatea de imperialism nu a adus beneficiile sociale pe care le meritau.
Forțele progresiste ale acestor țări au înțeles de mult că pentru a realiza transformările necesare poporului, pentru ca tendințele revoluționare ale luptei naționale să se manifeste în sfera socială, conducere politică apropiată poporului, bazată pe un bloc social larg, în care forțele patriotice luptă împotriva imperialismului și acele pături sociale care înțeleg nevoia de a trece pe o cale de dezvoltare non-capitalistă.
În acest sens, se pune din nou problema rolului burgheziei naționale. Rolul său în etapa actuală ar trebui evaluat ținând cont de diferitele interese economice și sociale ale straturilor sale individuale, evaluând corect atât aspectele reacționare, cât și cele progresiste ale politicii sale.

În perioada luptei împotriva regimurilor coloniale, burghezia națională a condus-o adesea. În stadiul actual al luptei de eliberare națională, ea nu mai este capabilă să îndeplinească acest rol în multe țări. Acest lucru, desigur, nu înseamnă că în toate țările și în toate cazurile a încetat deja să participe la lupta anti-imperialistă. Secțiuni separate ale burgheziei vor continua, evident, să ia parte la ea pentru o perioadă considerabilă de viitor.

Totuși, tendința istorică în mișcarea de eliberare națională este către o creștere treptată a rolului clasei muncitoare. Cu toate acestea, proletariatul din majoritatea țărilor nou-eliberate nu și-a câștigat încă rolul principal. Îi va aparține atunci când, participând activ la lupta cotidiană împotriva imperialismului și colonialismului, pentru interesele poporului, va aduna în jurul său țărănimea muncitoare, mica burghezie urbană și masele muncitoare neproletare.

Experiența ultimilor 10-15 ani a mai arătat că în acele țări în care proletariatul încă se formează, unde nu s-a format într-o forță de clasă organizată, rolul conducător în procesul de aprofundare a revoluției de eliberare națională îl asumă democrația revoluționară, care este strâns legată de țărănimea, de mica burghezie urbană. Democrația revoluționară, exprimând interesele maselor largi ale poporului, încalcă monopolul politic al cercurilor conducătoare burgheze sau burghezo-moșiere. În stadiul actual al revoluției, ar fi greșit să subestimăm potențialul antiimperialist și anticapitalist al democrației revoluționare, precum și să le supraestimăm.

17

499

În țările în care național-democrații au ajuns la putere, se conturează treptat un front național, nou în structura sa socială, al cărui scop este realizarea unor reforme anticapitaliste.

Dacă privim cu atenție programul socio-economic al național-democraților, putem stabili aproximativ următoarele trăsături. În toate aceste țări, sectorul public se dezvoltă într-un ritm mai mult sau mai puțin accelerat, menit să asigure atât creșterea forțelor productive, cât și să înlocuiască sau să limiteze antreprenoriatul capitalist privat. Există o naționalizare a capitalului străin. Pozițiile economice și politice ale elementelor burgheze și moșiere locale sunt subminate. Se înființează structuri politice care poartă caracterul unor regimuri militare de partid unic. Se realizează reforme semnificative pentru oameni în domeniul legislației muncii. Se desfășoară reforme agrare mai profunde decât în alte țări eliberate, subminând proprietatea pământului și a străinilor. Se urmează un curs de dezvoltare industrială. Se urmărește o politică externă progresistă și se stabilesc legături de prietenie cu tabăra socialistă.

Comuniștii și național-democrații, în ciuda diferențelor care există între ei, dobândind uneori un caracter tensionat, se află până la urmă în aceeași tabără antifeudală, antiimperialistă, anticapitalistă. Acolo unde există un conflict deschis între ei, este mai degrabă o stratificare a perioadei trecute decât o regularitate a viitorului. În fața lor se află un dușman comun și de lungă durată – imperialismul, adică amenințarea reală a

absorbției țării date de către capitalism, venirea la putere a burgheziei sau a unei coaliții de proprietari de pământ burghezi, birocrația burgheză, care, împreună cu ajutorul neocoloniștilor, va trage poporul în servitutea penală capitalistă.

În ciuda diferențelor fundamentale de natură ideologică și politică care există între comuniști și național-democrați, pentru ei este evident că numai socialismul poate rezolva cu succes problemele dezvoltării țării și a poporului. Aceasta este adevărata bază a unității care, în cursul luptei comune, se conturează treptat într-un număr de țări între comuniști și național-democrați.

Pozițiile comuniștilor și ale național-democraților, în ciuda comunității lor în multe probleme, nu coincid complet. Acest lucru se aplică nu numai ideologiei și religiei. Alături de o zonă importantă de diferențe ideologice, ele constau în înțelegerea formelor și metodelor de transformare, a modalităților de reorganizare ulterioară.

500

revoluție, implicarea maselor largi de oameni în administrarea statului, în determinarea rolului diferitelor pături și clase sociale, în determinarea, înainte de toate, a rolului clasei muncitoare, socialismul științific.

Cei mai buni dintre național-democrații asimilează treptat principiile socialismului științific. Când ne întoarcem la Carta de Acțiune Națională a Republicii Arabe Unite, principalele documente ale Partidului Birman al Programului Socialist sau Carta Frontului de Eliberare Națională din Algeria, programul Partidului Uniunii Sudaneze, nu putem să nu remarcăm. că toți au experimentat influența ideologică și politică enormă a socialismului științific, a mișcării internaționale a muncii, a sistemului socialist mondial. Toate aceste documente mărturisesc o creștere a nivelului general de conștiință politică a forțelor naționale democratice, faptul că chiar și o aplicare parțială a principiilor socialismului științific face posibilă determinarea mai corectă a drumului pentru dezvoltarea și aprofundarea ulterioară a revoluția de eliberare națională.

Astfel, interesele luptei din țările nou-eliberate împotriva imperialismului și interesele dezvoltării necapitaliste de succes în țările care s-au îmbarcat pe calea dezvoltării național-democratice necesită cea mai mare unitate posibilă a tuturor forțelor de stânga, adică formarea unui puternic bloc socialist de stânga.

Nu există o formă unică de organizare a cooperării între forțele de stânga, potrivită pentru toate țările. Metodele și formele de organizare a cooperării între forțele socialiste de stânga ale mișcării de eliberare națională sunt acum elaborate de viața însăși în raport cu condițiile specifice fiecărei țări. Un experiment de acest fel are o mare importanță teoretică și practică.

Nu trebuie uitat că cu ajutorul anticomunismului răspândit în noile țări libere, folosind diverse prejudecăți, ideologii imperialismului și burghezia națională caută să scindeze mișcarea de eliberare națională.

Cursul revoluției risipește iluzia că transformările sociale profunde sunt presupuse posibile fără lupta de clasă. Mulți național-democrați înțeleg că este necesar să se folosească

bogăția ideologică a socialismului științific și experiența sa istorică.
Socialismul științific al lui Marx, Engels și Lenin oferă o soluție de principiu la problemele fundamentale cu care se confruntă noile țări libere. De peste o jumătate de secol socialismul științific a inspirat și ghidat puternicul stat socialist sovietic. comunitatea socialistă şi
501
Mișcarea internațională a muncii se bazează pe socialismul științific. Ea luminează calea forțelor de avangardă ale mișcării de eliberare națională. Numai el este capabil să îndrepte eroica luptă antiimperialistă a maselor populare spre reorganizarea socialistă a societăţii.
Socialismul științific este steagul celei mai mari mișcări sociale din istoria omenirii. Sub acest stindard se adună clasa muncitoare, masele muncitoare din țările din Asia și Africa. Împreună cu țările socialiste și mișcarea internațională a clasei muncitoare, ele reprezintă o forță invincibilă.

NGUYEN VINh (DRV)

MARXISM-LENINISM ȘI REVOLUȚIA VIETNAM

Delegația noastră a avut marea onoare de a participa la conferința științifică care a avut loc în patria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, dedicată aniversării a 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx, fondatorul socialismului științific, marele profesor al clasei muncitoare și oamenii muncitori din întreaga lume.
În acest sens, în numele tovarășilor care lucrează la Școala Superioară de Partid din cadrul Comitetului Central al Partidului Muncitoresc din Vietnam și la Academia de Științe Sociale din Vietnam, permiteți-mi să transmit Institutului de Marxism-Leninism, Academiei de Științe Sociale, Școala Superioară de Partid din cadrul Comitetului Central al PCUS și Academia de Științe a URSS cele mai calde și fraterne felicitări.
De asemenea, salutăm din toată inima toate delegațiile partidelor fraterne care participă la această conferință științifică.
* *
*
În istoria omenirii nu a existat nicio doctrină care să aibă o influență atât de profundă asupra dezvoltării societății umane precum învățăturile lui Marx. Pe baza tuturor realizărilor gândirii sociale, rezumând experiența luptei proletariatului și a poporului muncitor din vremea lor, Marx și Engels au creat o doctrină armonioasă, completă și corectă, în care conținutul științific înalt se îmbină cu spiritul revoluționar consistent. Această învățătură nu numai că explică lumea, ci și o transformă. Este cea mai eficientă armă ideologică a proletariatului în lupta pentru propria sa eliberare și pentru eliberarea omenirii de orice oprimare și exploatare.
Asemenea soarelui răsărit, care alungă ceața și întunericul, marxismul trezește proletariatul și toate popoarele asuprite ale lumii, îi eliberează de jugul ideologic și deschide calea spre construirea unui viitor mai luminos. Marxismul, unit cu mișcarea muncitoare, se transformă într-o forță invincibilă, creează o credință de nezdruncinat a proletariatului în misiunea sa istorică, în

victoria socialismului și comunismului, duce înainte lupta de clasă sub sloganul „Proletari din toate țările, uniți-vă!”.

La începutul secolului al XX-lea, în epoca imperialismului și a revoluțiilor proletare, V. I. Lenin, marele conducător al proletariatului și al popoarelor asuprite din întreaga lume, a continuat și a dezvoltat învățăturile lui Marx. Pornind din marxism și păstrându-și cu grijă natura revoluționară și științifică, Lenin, într-o nouă situație istorică, a creat teoria imperialismului ca ultimă etapă a capitalismului, a dezvoltat doctrina marxistă a revoluției proletare și a dictaturii proletariatului, poziția asupra alianța clasei muncitoare și a țărănimii, a tras noi concluzii asupra chestiunii naționale, a dezvoltat doctrina construirii de partid, a dezvăluit conținutul luptei de clasă în noua eră sub sloganul „Proletari din toate țările și popoarele asuprite, uniți-vă! ".

Revoluția din octombrie din Rusia, prima revoluție proletariană care a triumfat pe o șesime din pământ, a inaugurat o nouă epocă, epoca prăbușirii capitalismului și a victoriei socialismului. Victoria Revoluției din octombrie a fost o victorie comună pentru proletariat și popoarele asuprite din întreaga lume. Uniunea Sovietică, creația Revoluției din octombrie, a devenit patria comună a proletariatului, baza comună revoluționară și a devenit steagul unei noi ere.

Victoriile mișcării revoluționare din întreaga lume după Revoluția din octombrie dovedesc pe zi ce trece marea valoare și forța invincibilă a marxism-leninismului ca culme al rațiunii umane. În prezent, socialismul a depășit granițele unei singure țări și a devenit un sistem mondial care include țările din Europa, Asia și America Latină, cu o populație de aproximativ un miliard de oameni. Sistemul socialist, bastionul revoluției mondiale, a devenit un factor care determină dezvoltarea omenirii. În fiecare zi, forțele revoluționare, al căror nucleu este tabăra socialistă, se întăresc în lume, iar criza imperialismului se adâncește în fiecare zi.

În prezent, socialismul a devenit scopul direct al luptei popoarelor lumii. Există trei mari mișcări revoluționare în lume: lupta pentru construirea socialismului și comunismului în țările din lagărul socialist, lupta pentru o cale de dezvoltare non-capitalistă în țările care și-au câștigat recent independența și lupta pentru revoluția socialistă în ţările capitaliste. Și deși aceste mișcări au conținut diferit și joacă roluri diferite, toate împreună creează condițiile pentru dezvoltarea revoluției socialiste în epoca noastră și direcționează dezvoltarea omenirii de la capitalism la socialism.

Trăim într-o epocă eroică. Aceasta este „epoca luptei a două sisteme sociale opuse, era socialistă
504
revoluții și revoluții de eliberare națională, epoca prăbușirii imperialismului, lichidarea sistemului colonial, epoca tranziției către calea socialismului tuturor popoarelor noi, triumful socialismului și comunismului la scară mondială "L

Forța procesului revoluționar mondial constă în unitatea forțelor revoluționare care avansează din toate părțile împotriva imperialismului mondial condus de Statele Unite. Aceste forțe au

ca scop atingerea celor trei obiective ale erei noastre: independența națională, pacea și socialismul.
Analizând situația internațională la ora actuală, vedem superioritatea incontestabilă a forțelor revoluționare și iubitoare de pace asupra forțelor imperialismului și războiului. Forțele revoluționare duc o luptă ofensivă, o luptă grea și grea, pentru a forța imperialismul să renunțe la pozițiile sale, să-l zdrobească bucată cu bucată și să-l aducă la prăbușire completă. În epoca noastră, comuniștii vietnamezi, ca toți comuniștii din lume, trebuie să ridice și mai sus steagul marxism-leninismului și să fie fideli principiilor Declarațiilor de la Moscova din 1957 și 1960. Comuniștii trebuie să lupte pentru întărirea unității lagărului socialist și a mișcării comuniste mondiale pe baza marxism-leninismului și internaționalismului proletar, pentru a uni toate forțele cu care este posibilă o alianță, pentru a crea un front mondial unit împotriva imperialismului condus de Uniunea Europeană. Statele Americii. Comuniștii trebuie să dezvolte cu hotărâre ofensiva împotriva imperialismului, să depășească toate obstacolele și să promoveze procesul revoluționar mondial.
Clasicii marxism-leninismului spuneau că învățătura lor nu era o dogmă, ci un ghid de acțiune. Prin urmare, comuniștii fiecărei țări nu trebuie să se bazeze doar pe formule revoluționare gata făcute, ci și să aplice creativ marxismul-leninismul. Ei trebuie să plece de la situația concretă a fiecărei țări pentru a determina linia revoluționară corectă pentru conducerea maselor în lupta pentru victoria revoluției din țara lor, aducând astfel o contribuție activă la dezvoltarea teoriei și practicii marxismului. -Leninismul.

* *
*

Fiind sub jugul robitorilor străini, poporul vietnamez, torturat de sclavia colonială, înainte de apariția

1 „Declarația Reuniunii Reprezentanților Partidelor Comuniști și Muncitorilor, desfășurată la Moscova în noiembrie 1960”. „Documentele de program ale luptei pentru pace, democrație și socialism”. M., 1961, p. 39.

Partidul clasei muncitoare din Vietnam a ieșit în mod repetat să lupte pentru salvarea patriei, a ridicat în mod repetat revolte armate eroice. Dar toți au eșuat pentru că nu a existat o linie revoluționară corectă.
Revoluția din octombrie a trezit popoarele din Orient și a adus poporului vietnamez marea învățătură a marxism-leninismului. Tov. Ho Chi Minh, primul comunist vietnamez, a spus: „Pentru revoluționarii din Vietnam, a fost ca apa mult așteptată pentru un călător însetat, ca orezul care satură și revigorează” L
În 1930, a luat naștere Partidul Comunist din Indochina, partidul clasei muncitoare din Vietnam, marcând o schimbare fundamentală în lupta de eliberare națională a poporului nostru. Aplicând creativ propunerile generale ale marxism-leninismului în conformitate cu situația concretă a revoluției vietnameze, partidul nostru în primul său program politic a remarcat că în epoca imperialismului și a revoluțiilor proletare, revoluția vietnameză a devenit parte integrantă a revoluționarului mondial. proces. Pe baza naturii societății vietnameze: colonială și

semifeudală, revoluția vietnameză trebuie să rezolve simultan două sarcini strâns legate: să răstoarne dominația imperialismului și să desființeze opresiunea feudală. Și când sarcinile revoluției național-democrate vor fi finalizate, Vietnamul va trece la socialism, ocolind stadiul de dezvoltare capitalist.
Pe parcursul derulării revoluției, Partidul nostru a îmbinat corect lupta împotriva imperialismului cu sarcinile luptei împotriva feudalismului, considerând că lupta principală este împotriva imperialismului. În același timp, lupta împotriva feudalismului în toate etapele trebuie să fie strâns legată de lupta împotriva imperialismului.
Clasa muncitoare vietnameză, sub conducerea partidului lor, a preluat și a susținut steagul democrației naționale. Prin urmare, încă din primele zile de la intrarea sa pe arena politică, el a respins reformismul burghez, a oprit activitățile provocatoare și subversive ale troțchiștilor, a dezvăluit presupusa politică supraclasă a diferitelor pături mic-burgheze și, prin urmare, și-a confirmat conducerea Revoluția.
Ținând cu fermitate steagul democrației naționale în mâinile sale, Partidul nostru a rezolvat corect problema țărănească, conținutul de bază al problemei naționale, iar problema agrară, conținutul de bază al problemei democratice. Ca urmare, țărănimea a stabilit o alianță strânsă cu clasa muncitoare. Și aceasta a întărit rolul de conducere al clasei muncitoare și
1 Ho Chi Minh. Articole și discursuri selectate. M., 1959, p. 725.

a sporit forța principală a revoluției: alianța clasei muncitoare și a țărănimii muncitoare.
Pe baza acestei alianțe puternice, Partidul Muncitoresc vietnamez a fost capabil să unească toate forțele naționale și democratice într-un singur front larg, să reunească toate forțele patriotice și progresiste și să dirijeze vârful de lance al revoluției împotriva imperialismului și a secușilor săi.
Întrebarea fundamentală a revoluției este problema puterii. În Vietnam, forțele imperialismului și feudalismului au suprimat brutal mișcarea revoluționară. Prin urmare, poporul vietnamez nu avea altă cale de a prelua puterea decât prin violența revoluționară. Pentru a răsturna puterea reacționarilor și a o câștiga pentru popor, partidul nostru a format cu insistență forțele politice ale maselor populare. Pe această bază, ea a creat forțele armate. Organizând acțiuni revoluționare neîntrerupte, partidul nostru a îmbinat cu pricepere formele legale și ilegale de luptă în diferite etape ale revoluției.
Creandu-si un mediu favorabil, a condus cu promptitudine masele de popor, folosind flexibil diverse forme de violenta revolutionara, combinand forta politica cu forta militara, lupta politica cu armatul pentru dezvoltare in toata tara, in oras si sara, un revolutionar puternic. mișcare, pentru o ofensivă decisivă împotriva inamicului. A folosit violența revoluționară pentru a respinge violența contrarevoluționară, pentru a prelua puterea în mediul rural și, în cele din urmă, folosind ocazia, a mobilizat rapid masele pentru o revoltă generală pentru a răsturna puterea imperialistă și feudală.

Revoluția din august 1945 a câștigat, a fost creată Republica Democrată Vietnam, primul stat de muncitori și țărani din Asia de Sud-Est. Dar colonialiștii francezi, cu ajutorul imperialismului britanic și american, au început un război agresiv în încercarea de a restabili dominația colonialismului și feudalismului în Vietnam.
Pentru a apăra realizările revoluției, poporul vietnamez, după ce a răspuns la apelul partidului nostru, condus de tovarășul Ho Chi Minh, a lansat un război de rezistență la nivel național, multilateral și pe termen lung, bazându-se în principal pe propriile sale forțe. Luptând pe fronturi, oamenii noștri s-au ocupat în același timp de a crea o armată și de a întări spatele. În timpul Războiului de Rezistență, chiria a fost redusă pas cu pas, s-a realizat reforma agrară, iar sloganul „Totul pentru front, totul pentru victorie!”.
Războiul popular s-a desfășurat din ce în ce mai larg și s-a încheiat cu o victorie strălucitoare lângă Dien Bien Phu. Acordurile de la Geneva
507
1954 a recunoscut independența, suveranitatea, unitatea și integritatea teritorială a Vietnamului.
Cu toate acestea, revoluția de eliberare națională a poporului vietnamez nu a fost încă finalizată. În timp ce Vietnamul de Nord complet eliberat a procedat la construirea socialismului, în Vietnamul de Sud a continuat un război revoluționar foarte dificil și eroic împotriva imperialiștilor americani și a acoliților lor, pentru finalizarea revoluției național-democrate. Spre deosebire de francezi, imperialiștii americani au urmat o politică neo-colonialistă voalată în Vietnam de Sud. Dar neocolonialismul nu este ceva fundamental nou. Această politică a SUA urmărește să întârzie dezvoltarea procesului revoluționar mondial și declanșarea furtunilor revoluționare în țările din Asia, Africa și America Latină. Această politică are ca scop prevenirea influenței enorme a lagărului socialist asupra mișcării de eliberare națională. Această politică blestemată este un produs al falimentului vechiului colonialism. Aceasta este politica imperialismului american, care se străduiește să joace rolul unui jandarm internațional și se străduiește pentru dominația lumii.
Imperialiștii americani au avut de la bun început intenția insidioasă de a pune mâna pe Vietnam, când, după ce și-au asumat 80% din cheltuielile militare, i-au ajutat pe colonialiștii francezi să ducă un război agresiv. După înfrângerea acestuia din urmă, imperialiștii americani, bazându-se pe acoliții colonialismului, reprezentanți ai intereselor burgheziei compradore și ai proprietarilor feudali, i-au înlăturat pe colonialiștii francezi și au pus mâna pe Vietnamul de Sud, transformându-l în colonia și baza lor militară. S-au pregătit pentru un atac asupra Vietnamului de Nord și a țărilor socialiste, au împiedicat dezvoltarea revoluției vietnameze și influența taberei socialiste în țările din Asia de Sud-Est. Folosindu-se de puterea păpușilor lor, imperialiștii americani au prezentat verbal astfel de sloganuri precum „împotriva colonialismului, împotriva feudalismului”, „reforma agrară”, „îmbunătățirea economiei”. Au folosit steagul național-democrat, sperând să înșele masele, în special țăranii. Dar diverse

secțiuni ale populației Vietnamului de Sud, în special țărănimea muncitoare, care au trecut prin școala a 30 de ani de luptă revoluționară și nouă ani de război de rezistență pentru puterea democratică a poporului, au primit deja drepturi naționale și democratice reale de la muncitorii. clasa şi din guvernul condus de clasa muncitoare. De asemenea, au participat victorios la Revoluția din august, și-au luat puterea în propriile mâini pentru un timp și s-au simțit păstoriți.

actualii stăpâni ai ţării. Au avut un exemplu bun în fața ochilor lor: Vietnamul de Nord, care a încheiat revoluția național-democrată și a început să construiască socialismul. Așadar, guvernul marionetă, ascuns sub o mască națională și democratică, a pierdut-o din primele zile, s-a expus ca un agresor al agresorilor americani, ca un trădător al patriei. Și oamenii din Vietnam de Sud au început o luptă energică împotriva invadatorilor și a păpușilor lor. Acesta a fost primul și cel mai fundamental motiv al eșecului politicii agresive a imperialiștilor americani, cauza tuturor înfrângerilor imperialismului american în Vietnamul de Sud.
Victoriile obținute în lupta revoluționară a poporului sud-vietnamez sunt victoriile revoluției național-democrate conduse de clasa muncitoare. În același timp, ele sunt o victorie pentru cursul corect urmat de oamenii din Vietnamul de Sud în revoluție timp de 14 ani.
Pentru a distruge neocolonialismul american, este necesar nu numai să se contureze clar scopul și sarcina strategică a revoluției, ci și să se aplice formele corecte de luptă. Pentru a atinge scopul revoluției, este necesar să se ia în considerare corect raportul de forțe dintre revoluție și inamic.
Spre deosebire de vechiul colonialism, care a dus o politică de represiune deschisă, neocolonialismul, deși se opune și independenței și democrației, este nevoit, pentru a înșela masele și a evita loviturile revoluției, să se bazeze pe guvernul marionetă și pe armata de marionete, se ascunde în spatele măștii „independenței" și „democrației". Aceasta creează o oportunitate pentru masele revoluţionare, sub lozincile independenţei şi democraţiei, de a îmbina lupta politică cu lupta armată, de a se opune imperialiştilor şi complicilor acestora şi de a atinge scopurile fiecărei etape a revoluţiei.
În primii ani după semnarea Acordurilor de la Geneva din 1954 asupra Indochinei, trupele noastre au trecut în Vietnamul de Nord. Echilibrul de putere dintre revoluție și contrarevoluție din Vietnam de Sud s-a schimbat în favoarea imperialismului și feudalismului. În acești ani, revoluția din Vietnam de Sud a intrat temporar în defensivă. Dar am purtat o ofensivă politică continuă, folosind forme legale și ilegale de luptă, cu scopul de a păstra forțele revoluționare. În această perioadă, i-am expus pe imperialiștii americani și complicii lor ca agresori și trădători ai patriei, ca acaparatori de pământ de la țărani, ca încălcatori ai Acordurilor de la Geneva, împiedicând astfel reunificarea Vietnamului. Mascarea politicii lor de teroare fascistă și exterminare în masă a oamenilor cu cuvinte despre un „război special", „local

război”, imperialiștii americani și-au recunoscut astfel înfrângerea.
Pentru a atinge principalele obiective imediate - independența, democrația, pacea, neutralitatea, prosperitatea și unificarea pașnică a țării - oamenii din Vietnam de Sud în prezent nu au altă cale decât violența revoluționară îndreptată împotriva celei mai crude violențe contrarevoluționare. Aplicând în mod creativ teoria marxist-leninistă a revoluției, oamenii din Vietnamul de Sud combină două forme de luptă revoluționară: politică și armată.
Revoluția este lupta maselor largi de oameni împotriva stăpânirii asupritorilor și aservitorilor. Numai stând pe pozițiile revoluției populare se poate înțelege esența violenței revoluționare. Lupta armată este cea mai acerbă formă de violență revoluționară care vizează răsturnarea claselor conducătoare, care urmăresc să înece mișcarea revoluționară în sânge.
Forța armată a revoluției este foarte importantă. Fără ea, revoluția nu poate câștiga și nu poate păstra și consolida victoria câștigată. Cu toate acestea, forța armată este doar o parte a forțelor revoluționare. Prin urmare, numai pe baza a două forțe: politică și militară, combinând cu pricepere formele de luptă armată și neînarmată în conformitate cu situația specifică, puterea revoluționară a maselor poate fi utilizată pe deplin și o ofensivă decisivă împotriva inamicului poate fi dezvoltată atunci când situația revoluționară este coaptă. Despre îmbinarea luptei politice cu cea militară, V. I. Lenin scria: „... tocmai această combinație caracterizează întreaga perioadă a „vârtejului revoluționar”” L
În lupta pentru a-și salva patria, poporul vietnamez s-a confruntat cu cel mai bogat și mai lacom dușman, liderul imperialismului. „... Ar fi o greșeală să consideri doar lupta armată drept violență și, în consecință, să evaluăm raportul de forțe al revoluției și contrarevoluției doar pe baza unei evaluări a forțelor militare adverse. În acest caz, nu vom vedea puterea revoluționară deplină, nu vom avea suficientă hotărâre pentru a ridica masele de oameni la revoltă, iar dacă acestea s-au ridicat, nu vom avea suficientă hotărâre pentru a continua ofensiva pentru ca revoluția să meargă înainte. , iar dacă o luptă armată a început, o tranziție la o strategie defensivă este inevitabilă.
În prezent, nu numai forțele armate participă la revoluția din Vietnam de Sud, ci și zeci de mii, milioane de oameni muncitori, care constituie o forță politică puternică.
1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 41, p. 378-379.
2 Le Duan. Înainte sub marele stindard al lunii octombrie. Afaceri Internaționale, 1967, nr. 11, p. 25.

armată. Această forță politică s-a născut într-un lung proces de luptă revoluționară. S-a întărit și dezvoltat pe scară largă și a fost prezentat în perioada luptei politice de după Convențiile de la Geneva în cele mai diverse forme. Acea forță s-a ridicat ca apa peste un baraj rupt. Cu sprijinul forțelor armate de autoapărare în „revoltele simultane” de la sfârșitul anului 1959, a sfâșiat cleștele inamicului, a distrus în părți autoritățile sale locale, a învins o serie de lagăre de concentrare și a devenit stăpânul unei mari părți. a zonelor rurale. De atunci,

revoluția din Vietnam de Sud a trecut de la defensivă la ofensivă.
Apoi, în fața unei înfrângeri majore, imperialiștii americani și-au arătat deschis natura agresivă. Cu ajutorul consilierilor lor și al unei armate de marionete, au lansat un război nedeclarat, numindu-l „război special”. După ce au suferit o înfrângere în ea, au trimis un număr mare de trupe expediționare în Vietnam de Sud și au început un „război local” acolo. În același timp, aviația și marina lor au început un război distructiv deschis împotriva Republicii Democrate Vietnam.
Pentru a câștiga atât războaiele „speciale”, cât și „locale”, care sunt manifestări ale neo-colonialismului american, poporul din Vietnam de Sud, pe baza victoriilor obținute, trebuie să-și dezvolte forțele politice și armate la o nouă scară și salariu. un puternic război popular. Stăpânind teoria militară a marxism-leninismului și legile războiului popular, dezvoltând arta militară populară într-o țară cu un teritoriu restrâns și cu o populație nesemnificativă, folosind o strategie ofensivă, oamenii din Vietnamul de Sud și-au intensificat lupta armată și politică. S-au ridicat revolte în diferite părți ale țării. Forțele vii ale trupelor americane și ale armatei marionete erau epuizate. Autoritățile locale marionete au fost zdrobite. Teritoriul regiunilor eliberate s-a extins. Astfel, masele de oameni și-au apărat dreptul de a fi stăpâni pe țară. Sub steagul Frontului de Eliberare Națională, compatrioții noștri din Vietnam de Sud au câștigat „războiul special” și prima fază a „războiului local”. Agresorii americani sperau să suprime revoluția din Vietnam de Sud, bazându-se pe potențialul lor economic și militar. Ei au contat pe superioritatea lor în armele moderne. Dar practica războiului arată că armele americane nu sunt atotputernice. Trupele americane echipate cu aceste arme moderne nu pot scăpa de înfrângere.
511
În război, armele sunt un factor necesar, dar condiția decisivă pentru victorie nu sunt armele, ci oamenii. Bărbații care sunt conduși corect și duc în mod conștient o luptă dreaptă au o putere morală extraordinară. Sunt gata să depășească toate obstacolele și dificultățile, hotărâți să câștige. Temperați în lupte și stăpânind arta războiului, bine organizați în conformitate cu condițiile luptei, acești oameni pot folosi întregul potențial al armelor, sunt capabili să creeze noi forme de luptă. Ei pot provoca înfrângerea inamicului, deși puterea lor este nesemnificativă, iar puterea inamicului este enormă. Cu forțe mici, dar selecte, ei sunt capabili să câștige victorii legendare. Se caracterizează prin spiritul curajului revoluționar. Riscul lor este justificat, pentru că nu numai că au curajul să lupte, ci știu și să câștige. Aceasta este puterea războiului popular. Oamenii și forțele armate ale Frontului de Eliberare Națională din Vietnam de Sud au reușit să înfrângă o serie de expediții punitive ale inamicului, care a căutat să „cercece și să extermine” rebelii și să „pacifice” zonele eliberate, au dejucat două „contrari strategice”. -ofensive” și a sfâșiat de două ori cleștii flexibili ai încercuirii. Opp nu numai că a zădărnicit încercările agresorilor americani de a „spărge scheletul comuniștilor vietnamezi” și de a „cuceri inimile și mințile poporului”, dar a dat și lovituri zdrobitoare

inamicului, care l-au obligat să treacă de la „strategia ofensivă”. „la apărare. O armată de peste 1.200.000 de soldați dotați cu cele mai moderne arme, care include Forța Expediționară Americană, trupele țărilor satelit și armata păpuși, nu poate scăpa de înfrângere - politică și militară, strategică și tactică - în marea de foc a războiul popular.

Inamicul spera să-și întărească dominația bazându-se pe orașe în care avea superioritate militară. Dar orașele joacă un rol foarte activ în revoluția vietnameză. Clasa muncitoare nu este doar lider, ci, împreună cu țărănimea, constituie principalul detașament al revoluției. Forțele revoluționare s-au format nu numai în mediul rural, ci și în oraș. Lupta politică și armată în forme adecvate s-a dezvoltat nu numai în mediul rural, ci și în oraș. Mișcările și revoltele revoluționare din mediul rural nu puteau exercita o influență puternică asupra orașelor. Au exacerbat contradicțiile inerente orașelor, au ajutat mișcarea revoluționară a clasei muncitoare și a locuitorilor din orașe. Pe de altă parte, mișcarea revoluționară din oraș, în însăși cetatea inamicului, a contribuit activ la mișcarea revoluționară din mediul rural. Ofensiva generală și revoltele din 64 de orașe, orașe și multe zone rurale de la sfârșitul lui ianuarie 1968 sunt un exemplu concret și viu de reciprocitate.

512

acţiuni ale mişcării rurale cu oraşul. În această ofensivă am combinat atacurile militare cu revoltele populare și propaganda în cadrul armatei inamice. Acestea sunt formele dezvoltate de combinare a luptei armate cu cele politice. Această ofensivă și o serie de răscoale au dus războiul în orașe, adică în spatele care părea în siguranță, în fortăreața inamicului. Au provocat pierderi grele forței de muncă a inamicului, au distrus o serie de instalații militare și baze de aprovizionare, au învins majoritatea organelor locale și au paralizat puterea păpușă în județe și provincii, au învins o parte semnificativă a armatei marionete și au forțat astfel inamicul să treci în defensivă.

Marea victorie câștigată de oamenii din Vietnamul de Sud de această dată este generală. Aceasta este o victorie militară, politică și morală. A oferit forțelor revoluționare din Vietnam de Sud oportunitatea de a se dezvolta în continuare. A creat o nouă situație, a creat condiții favorabile pentru victoria poporului și a forțelor armate populare pentru eliberarea Vietnamului de Sud în războiul declanșat de agresorii americani.

Această mare victorie, ca toate victoriile câștigate de poporul nostru în războiul împotriva imperialiștilor americani, pentru salvarea patriei, este o victorie pentru mersul corect al revoluției, o victorie pentru războiul popular. Aceasta este o victorie pentru teoria militară a marxismului-leninismului, care, în epoca imperialismului muribund și a revoluțiilor socialiste victorioase, se poate dezvolta într-un grad înalt chiar și într-o țară agrară, înapoiată, al cărei popor are o înaltă conștiință politică și tradiții eroice de lupta împotriva invadatorilor străini. Acest popor are, de asemenea, un spate solid sub forma Vietnamului de Nord socialist și primește ajutor și sprijin din partea țărilor și popoarelor socialiste fraterne din întreaga lume.

Au trecut 14 ani de când Vietnamul de Nord a preluat conducerea. a băut la construcţia socialismului. Spre deosebire de multe țări

socialiste, nu a existat nicio industrie pe scară largă înainte de revoluția din Vietnam de Nord. Vietnamul de Nord era o regiune economică înapoiată dominată de producția la scară mică. Industria abia începea să se dezvolte, locul principal în economia naţională îl ocupau agricultură şi producţia meşteşugărească. Era aproximativ un hectar de teren la 10 persoane. Pe 95% din teren sa folosit munca manuala. Productivitatea muncii era foarte scăzută, nivelul de trai al oamenilor nu era ridicat.

Rezoluția adoptată de cel de-al 3-lea Congres al Partidului Popular Muncitor din Vietnam a menționat că Vietnamul de Nord, pentru a trece de la producția agricolă înapoiată la socialism, trebuie „să folosească puterea democratică a poporului pentru a îndeplini sarcinile istorice ale dictaturii proletariatului, pentru a realizează transformări socialiste în agricultură”.

513

economie, industrie meșteșugărească, comerț mărunt, industrie și comerț capitalist privat; să dezvolte sectorul de stat al economiei, să realizeze industrializarea socialistă prin dezvoltarea rațională predominantă a industriei grele, cu dezvoltarea concomitentă a agriculturii și a industriei ușoare în toate modurile posibile; pentru a avansa revoluția socialistă în domeniile ideologic, cultural și tehnic pentru a transforma țara noastră într-o țară socialistă cu industrie modernă, agricultură modernă, cultură și știință avansate” L

Cu alte cuvinte, pentru a trece de la o economie cu producție preponderent de mărfuri la scară mică la o producție socialistă pe scară largă, trebuie să realizăm simultan trei transformări revoluționare: o revoluție în relațiile de producție, o revoluție tehnică și o revoluție în domeniu. de ideologie şi cultură.

Revoluția în relațiile de producție vizează în primul rând transformarea relațiilor de producție nesocialiste în relații socialiste și, în principal, transformarea proprietății private și capitaliste asupra instrumentelor și mijloacelor de producție în diferite forme de proprietate socialistă. Partidul nostru crede că revoluția în relațiile de producție va continua chiar și după finalizarea transformărilor practic socialiste și stabilirea relațiilor de producție socialiste. În această etapă, scopul său va fi întărirea și îmbunătățirea continuă a noilor relații industriale, în special în domeniul distribuției și managementului economic.

Îmbunătățirea relațiilor socialiste de producție trebuie realizată cu o succesiune revoluționară π în etape, în conformitate cu noile condiții create de revoluția tehnică și revoluția din domeniul ideologiei și culturii. Aceasta va asigura dreptul real al maselor de oameni de a fi stăpâne pe țară și va deschide calea dezvoltării forțelor productive.

În condițiile țării noastre, care a început să construiască socialismul, ocolind stadiul de dezvoltare capitalistă, sarcina primordială este realizarea unei revoluții tehnice. În primul rând, este necesar să se transfere toată producția socială bazată pe munca manuală pe calea producției industriale pe scară largă, care este principala condiție pentru creșterea productivității muncii. Dotarea tuturor ramurilor economiei cu noi tehnologii, realizată în țara noastră datorită asistenței și cooperării cu tabăra socialistă

1 „Al treilea Congres al Partidului Muncitorilor din Vietnam”. M., 1961, p. 277.

rem, se realizează în două moduri: pe de o parte, se face o tranziție directă de la producția artizanală la tehnologie modernă, de ultimă generație; pe de altă parte, are loc o tranziție treptată de la munca meșteșugărească la munca semimecanizată, iar apoi la munca mecanizată.
Pentru a transforma agricultura înapoiată, poporul nostru nu are altă cale decât industrializarea socialistă. Pentru Vietnam, implementarea industrializării socialiste pentru a crea baza materială și tehnică a socialismului este o condiție. victoria sa deplină este sarcina principală a întregii perioade de tranziție, legea revoluției socialiste. Implementarea industrializării socialiste în țara noastră este „crearea unei economii socialiste construite rațional, moderne, care îmbină industria și agricultura, o economie în care industria grea stă la bază, în timp ce dezvoltarea agriculturii și a industriei ușoare în toate modurile posibile, pentru să ne transformăm țara dintr-o țară agrară înapoiată într-o țară cu industrie modernă și agricultură modernă”*, într-o țară cu cultură și știință avansate.
Industrializarea țării este o condiție necesară pentru crearea unei economii independente. Industrializarea creează echilibrul corect între industrie și agricultură, condiții bune pentru o diviziune rațională a muncii, utilizarea rațională a forței umane și a resurselor materiale, iar pe această bază pentru implementarea cu succes a diviziunii muncii și a cooperării cu țările socialiste frățești.
Concomitent cu revoluția în relațiile industriale și cu revoluția tehnică, are loc și o revoluție în domeniul ideologiei și culturii. Scopul său este de a elimina rămășițele vechiului sistem și de a crea treptat o nouă ideologie și cultură corespunzătoare bazei socialiste. Revoluția ideologică și culturală este chemată să educe o nouă persoană cu o viziune marxist-leninistă asupra lumii, o morală comunistă, o persoană cu un înalt nivel științific și tehnic, îmbinând patriotismul înflăcărat cu internaționalismul proletar, tradițiile glorioase ale trecutului cu cele mai bune realizări. a culturii moderne.
Revoluția socialistă din Vietnamul de Nord, al cărei conținut principal sunt cele trei transformări revoluționare de mai sus, care sunt strâns legate între ele și se stimulează reciproc, este o formă de luptă de clasă intensă și complexă, în cursul căreia problematica
1 „III. Congresul Partidului Muncitorilor Vietnamezi. M., 1961, p. 280.

„cine învinge”, lupta dintre socialism și capitalism. A folosi dictatura proletariatului pentru a realiza aceste transformări revoluţionare înseamnă a duce cea mai consistentă luptă de clasă. Această luptă nu numai că duce la lichidarea claselor exploatatoare, ci creează și condițiile pentru victoria completă a socialismului. Având în vedere importanța acestui lucru, Partidul nostru a acordat o mare atenție întăririi dictaturii democratice a poporului, a cărei esență este dictatura proletariatului. Partidul a folosit-o ca o armă puternică în mâinile proletariatului, pe de o parte, pentru transformările

socialiste și construirea socialismului, întărirea continuă a unității politice și ideologice a poporului, întărirea uniunii muncitorilor şi ţăranii, conduşi de clasa muncitoare, şi întărirea unităţii naţiunii. Pe de altă parte, să exercite dictatura împotriva contrarevoluționarilor, să fie gata să respingă orice intrigă agresivă a imperialiștilor americani și a secușilor lor, să suprime la timp elementele recționare angajate în activități subversive împotriva revoluției socialiste și a luptei pentru reunificare. al țării.

Înainte de revoluție, poporul vietnamez a trăit mult timp sub jugul feudalismului și imperialismului. Nu cunoștea nicio democrație, nici măcar burgheză. Pentru a asigura dreptul maselor de a fi stăpânii țării, pentru a asigura posibilitatea dezvoltării conștiente a creativității lor revoluționare după preluarea puterii și mai ales în cursul construirii socialismului, Partidul nostru a acordat o mare atenție realizarea democraţiei pentru popor, luptat împotriva oricărui absolutism. Cu toate acestea, democrația socialistă nu este o democrație pentru toți. Am exercitat democrația pentru popor, dar în același timp am folosit dictatura pentru o luptă hotărâtă împotriva curentelor burgheze liberale, i-am suprimat hotărât pe cei care, sub steagul „libertății” și „democrației”, s-au opus dictaturii proletariatului. Acestea au fost grupurile „Nan Wang” („Umanismul”), „Zai Pham” („Capodopera”) (1956-1957) și grupul oportunist de dreapta din revista „Van” („Literatura”) (1962).

În cei 10 ani de construcție socialistă, poporul vietnamez a obținut succese strălucitoare. Economia Vietnamului de Nord devine independentă, diferitele sale zone se dezvoltă cu succes. Practic, exploatarea omului de către om a fost desființată. S-au stabilit relaţii socialiste de producţie, pe baza cărora se creează unitatea politică şi ideologică a poporului. Nivelul vieții materiale și culturale este în continuă creștere.

Dar în august 1964, după ce au fost învinse în Vietnam de Sud, forțele aeriene și marina barbarilor americani au început cu nebunie.

516

război devastator împotriva Vietnamului de Nord, dorind să împiedice ajutorul Nord-Sud, să dăuneze construcției socialiste a Vietnamului de Nord, să submineze hotărârea poporului vietnamez în războiul de rezistență împotriva imperialiștilor americani, să forțeze guvernul Republicii Democrate Vietnamul să negocieze cu Statele Unite în condiții favorabile pentru ei.

Dar oamenii din Vietnamul de Nord nu se clatine niciodată. La apelul președintelui Ho Chi Minh „Independența, libertatea este cel mai prețios lucru!” Oamenii și armata Vietnamului de Nord au preluat în mod viguros și eroic dezvoltarea producției, pornind simultan într-o luptă activă. Unitatea politică și ideologică a poporului, unitatea lor în jurul Partidului Muncitorilor din Vietnam și al guvernului DRV pentru a apăra realizările socialismului, precum și pentru a ajuta Vietnamul de Sud fratern - toate acestea sunt forța motrice care ajută oamenii și forțele armate ale Vietnamului de Nord să dea lovituri zdrobitoare agresorilor americani. Într-un război popular fără precedent împotriva aeronavelor inamice din istoria Vietnamului, întregul popor vietnamez - femei și bărbați, tineri și bătrâni - a doborât deja aproximativ 3.000 de avioane până în aprilie 1968, inclusiv

cele mai moderne, cum ar fi B- 52, F-105, F-111-A și a capturat mulți piloți pirați. Zeci de nave de război americane s-au scufundat.
În domeniul producției, comunicațiilor și transporturilor, am depășit multe dificultăți create de război. Ne-am reconstruit economia pe picior de război, am evacuat marile întreprinderi din orașe și am intensificat desfășurarea industriei locale. Prin urmare, în ciuda bombardamentelor aprige ale agresorilor americani, care au provocat mari pagube țării noastre, construcția socialistă din Vietnamul de Nord nu numai că nu s-a oprit, dar continuă să se dezvolte. În agricultură, suprafețele câmpurilor pe care se recoltează recolte bogate sunt în creștere. Industria locală se dezvoltă din ce în ce mai mult în fiecare zi. Mii de uzine și fabrici construite în diverse părți ale țării au început să producă unelte și bunuri de larg consum. Comunicațiile și transportul, pe care inamicul a încercat să le distrugă, au fost restaurate și sunt menținute în stare bună. Vietnamul de Nord continuă să-și îndeplinească datoria sacră de un mare spate pentru un mare front în sud. Datorită voinței lor de nezdruncinat de a câștiga, grație nivelului științific și tehnologic înalt atins în anii de construire a socialismului și experienței acumulate în lupta împotriva inamicului, cu ajutorul țărilor socialiste frățești și al popoarelor lumii întregi, poporul și armata Vietnamului de Nord au condamnat războiul distructiv lansat de agresorii americani.

Această victorie este o victorie pentru Vietnamul de Nord, care are avantajele unui sistem socialist.
Aceste realizări arată încă o dată că în prezent o țară agrară înapoiată poate trece la socialism fără a trece prin stadiul de dezvoltare capitalist. Pe plan intern, avem ocazia să trecem la socialism pentru că în cursul revoluției s-a înființat hegemonia clasei muncitoare și a avangardei acesteia - Partidul Muncitoresc Vietnamez, s-a înființat o alianță puternică a muncitorilor și țăranilor. create, toate secțiunile poporului sunt unite într-un singur front național pentru a finaliza revoluția națională democratică a poporului și a trece la revoluția socialistă. Aceasta este calea revoluției indicată de Lenin.
Revoluția socialistă din țara noastră are propriile caracteristici, dar am urmat practic calea indicată de octombrie, calea principiului, ale cărui legi universale au fost rezumate de Conferința de la Moscova a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste. în 1957.
Pe plan internațional, avem ocazia să începem construcția socialistă, pentru că suntem ajutați de o puternică tabără socialistă. Partidul nostru și poporul nostru apreciază foarte mult rolul taberei socialiste. Credem că existența acestei tabere și asistența ei este o condiție necesară pentru trecerea țării noastre la socialism. Dar poporul nostru trebuie în primul rând, bazându-se pe propriile forțe, să construiască în mod activ o economie independentă pentru a folosi bine asistența țărilor frățești și a contribui activ la cauza cooperării internaționale.
* *
*

Drumul pe care l-a parcurs și îl urmează poporul vietnamez este greu și complex. Dar luminat de lumina marxism-leninismului,

partidul nostru depășește toate dificultățile și conduce cu succes poporul vietnamez. Aceasta este victoria marxism-leninismului într-o fostă țară colonială, agrară înapoiată.
În actualul război de rezistență împotriva imperialismului american, ca și în procesul lung de revoluție din trecut, ni s-a acordat și ni se oferă asistență materială și morală din partea Uniunii Sovietice, China și alte țări fraterne socialiste. Suntem susținuți și de mișcarea internațională comunistă și muncitorească și de popoarele lumii, inclusiv de poporul american. Poporul vietnamez nu va uita niciodată acest ajutor. Victoriile câștigate de el sunt
518
rezultatul muncii comune sunt victoriile lagărului socialist și ale forțelor revoluționare ale lumii întregi.
Mai mult, credem că victoriile câștigate de Uniunea Sovietică în crearea bazei materiale și tehnice a comunismului, victoriile câștigate de alte țări socialiste fraterne în construirea socialismului, precum și victoriile mișcărilor comuniste, muncitorești și de eliberare națională sunt victoriile noastre comune, sprijin activ pentru revoluția vietnameză.
În prezent, lupta poporului vietnamez împotriva agresorilor americani pentru salvarea patriei lor, atât în nordul, cât și în sudul țării, intră într-o nouă etapă. Noua perioadă de luptă va fi cea mai aprigă, dar și cea mai glorioasă. Ca urmare a înfrângerilor continue, sub presiunea opiniei publice atât în interiorul țării, cât și în întreaga lume, Președintele SUA a anunțat recent încetarea parțială a bombardamentului DRV. Această declarație, pe de o parte, arată că imperialiștii americani au eșuat. Dar, pe de altă parte, indică faptul că guvernul SUA își menține cu încăpățânare designurile agresive. Oyo a declarat cu nerăbdare că va continua să trimită trupe în Vietnamul de Sud și să intensifice războiul de agresiune acolo, să mărească cheltuielile militare, să continue bombardarea unei părți importante a teritoriului Vietnamului de Nord de la paralela 17 la 20 și alte acte de război. împotriva DRV-ului. Este clar că declarația SUA despre „bombardamentele parțiale” este un truc insidios pentru a liniști opinia publică internațională și americană. Imperialiștii americani nu au răspuns în mod serios și complet la cererile juste ale guvernului DRV, la cerințele opiniei publice progresiste din Statele Unite și din întreaga lume.
Cu toate acestea, guvernul Republicii Democrate Vietnam, de bună-credință, a declarat că este gata să trimită un reprezentant care să se întâlnească cu reprezentantul american pentru a-i determina pe americani să oprească bombardamentele și alte acte de război împotriva DRV fără niciun fel. condiţii, pentru a începe negocierile.
Înaintea acestei poziții de bunăvoință, imperialiștii americani au făcut tot posibilul să întârzie stabilirea contactelor dintre DRV și SUA respingând locurile de întâlnire propuse de guvernul DRV, deși însuși președintele Johnson a declarat de multe ori că SUA este pregătită. să se întâlnească oricând și în orice loc cu reprezentanții DRV pentru negocieri.
Cu mai bine de 20 de ani în urmă, poporul vietnamez s-a ridicat în arme pentru a-și apăra dreptul sacru la viață.

1 Negocierile dintre DRV și SUA au fost începute la Paris în mai 1968 - Notă. ed.

Prin urmare, el înțelege bine valoarea păcii, valoarea independenței și a libertății. Poziția poporului vietnamez este enunțată în cele 4 puncte ale guvernului Republicii Democrate Vietnam și în programul politic al Frontului de Eliberare Națională din Vietnam de Sud. Această poziție se rezumă la următoarele: agresorii americani trebuie să înceteze bombardarea întregului teritoriu al DRV fără nicio condiție, să oprească toate celelalte acțiuni militare împotriva DRV, să oprească agresiunea împotriva Vietnamului, să retragă trupele americane și trupele țărilor satelit din sud. Vietnam pentru ca poporul vietnamez să poată decide propriile afaceri. Această poziție întruchipează principiile de bază ale Acordurilor de la Geneva din 1954 privind Vietnamul și reprezintă o bază bună pentru o soluție politică la problema vietnamezei.

Iar dacă oamenii aroganți și lacomi de la Casa Albă și de la Pentagon nu vor să tragă concluziile necesare din înfrângerile continue și să ducă în continuare un război agresiv, atunci poporul vietnamez este plin de hotărâre sub steagul marxismului-leninismului, mizând în principal pe propriile forțe și cu ajutorul și sprijinul țărilor din lagărul socialist și al popoarelor lumii întregi, să lupte până la victoria completă în războiul dezlănțuit de agresorii americani, pentru independența și unitatea țării, pentru socialism, pentru îndeplinirea obligației internaționale sacre față de toate popoarele care luptă împotriva imperialiștilor americani, pentru pacea mondială.

JAYATILAKA DI SILVA (Ceylon)

MARX ȘI MIȘCAREA NAȚIONALĂ DE ELIBERARE

Asistăm la o eră a transformărilor revoluționare fără precedent. Aceasta este epoca marii ascensiuni a clasei muncitoare și a mișcării de eliberare națională. Milioane de oameni din Asia, Africa și America Latină s-au trezit din somn și au început să decidă singuri soarta. Mișcarea de eliberare națională a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare. Desigur, în această situație revoluționară, au apărut multe teorii pseudo-marxiste și naționaliste diferite ale socialismului. De aceea trebuie să ne întoarcem la lucrările lui Marx, Engels, Lenin, dedicate mișcării de eliberare națională. Este bine cunoscut faptul că Marx a studiat îndeaproape mișcarea de eliberare a popoarelor coloniale, în timp ce a acordat o atenție deosebită problemei coloniale din India și China. Marx a înțeles semnificația revoluționară a luptei de eliberare națională și importanța acesteia pentru mișcarea muncitorească din țările care aveau colonii.

Studiul problemei irlandeze i-a permis lui Marx să vadă legătura directă dintre mișcarea muncitorească internațională și mișcarea de eliberare națională. El a arătat că aceste procese sunt interdependente. Pe de o parte, el a ajuns la concluzia că „o lovitură decisivă pentru clasele conducătoare din Anglia (și este decisivă pentru mișcarea muncitorească din întreaga lume) poate fi dată nu în Anglia, ci doar în Irlanda” L Marx a căutat să transmite conștiinței clasei muncitoare din Anglia ideea necesității de a sprijini lupta de eliberare a poporului irlandez și de a se disocia de politica burgheziei. „Și o astfel de politică trebuie să fie urmată de proletariatul englez nu din

simpatie pentru irlandezi, ci pentru că este necesară din punctul de vedere al propriilor interese.”
Pe de altă parte, Marx a înțeles limitele mișcării de eliberare națională. Și-a văzut dependența de mișcarea muncitorească internațională. Marx considerat național
1 K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 32, p. 556.
2 Ibid., p. 531.

Eliberarea națională este o etapă intermediară pe calea țărilor înapoiate către socialism. El a subliniat că eliberarea definitivă și completă de opresiunea națională nu poate veni decât cu victoria proletariatului, doar cu victoria socialismului. Această poziție a fost demonstrată în mod viu în practică în timpul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și al altor revoluții socialiste din timpul nostru.
Marx credea că sistemul colonial a apărut ca o continuare a modului de producție capitalist și a fost una dintre metodele de acumulare primitivă a capitalului. De aici rezultă în mod firesc că eliminarea definitivă a opresiunii naționale este posibilă numai cu distrugerea definitivă a bazei contradicțiilor de clasă – proprietatea privată. Marx scria: „În aceeași măsură în care exploatarea unui individ de către altul este distrusă, va fi distrusă și exploatarea unei națiuni de către alta.
Odată cu antagonismul claselor în interiorul națiunilor, vor cădea și relațiile ostile ale națiunilor între ele.
Prin urmare, nu putem fi de acord cu revizioniștii de stânga moderni care afirmă că preocuparea pentru distrugerea finală a imperialismului ține doar de mișcarea de eliberare națională. Numai clasa muncitoare internațională, legată de cele mai avansate forme de producție, poate îndeplini această misiune istorică. Puternicul său detașament este clasa muncitoare a țărilor socialiste, care se află în fruntea mișcării revoluționare mondiale.
Astăzi, după ce a câștigat în principal independența politică, mișcarea de eliberare națională și-a propus o sarcină mai dificilă: câștigarea independenței economice. Sub imperialism, independența economică a unei țări sau alteia nu poate fi obținută fără eliberarea de sub dominația pieței capitaliste mondiale. Soluția acestei întrebări depinde de cât de departe a rupt țara de lanțurile pieței capitaliste mondiale, cât de strânse a stabilit ea cu sistemul socialist mondial, care fac posibilă obținerea independenței economice. Prin însăși natura sa, lupta anti-imperialistă are acum un caracter anticapitalist. Pentru țările înapoiate din Asia și Africa, care au obținut recent independența politică, calea capitalistă de dezvoltare nu mai este o necesitate, deoarece există o alegere mai bună: calea non-capitalistă de dezvoltare către socialism, calea care se potrivește cel mai bine condiţiile specifice acestor ţări.
Zi*. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 4, p. 445.

Geniul lui Marx și Engels este dovedit de faptul că în urmă cu aproape 100 de ani au prevăzut posibilitatea țărilor înapoiate de a „scurta considerabil procesul de dezvoltare către o societate socialistă” \ Abia acum se poate aprecia pe deplin sensul acestor cuvinte. . Fondatorii marxismului au înaintat două condiții necesare pentru o astfel de reducere a procesului de dezvoltare

spre socialism: în primul rând, capitalismul trebuie să se supravieţuiască istoric şi trebuie să sosească timpul să-l înlocuiască cu socialismul; în al doilea rând, avem nevoie de victoria revoluției socialiste și de edificarea socialismului în țările capitaliste dezvoltate.
Astăzi, ambele condiții au devenit realitate. Marx și Engels au legat dezvoltarea țărilor înapoiate către socialism cu existența statelor socialiste. Aceia dintre noi care am venit la conferință din țări proaspăt independente care luptă pentru independența politică și economică definitivă știm din propria noastră experiență că tranziția popoarelor noastre la socialism este inevitabil legată de mișcarea internațională a muncii, în principal cu avangarda ei, sistemul socialist mondial... Fără asistență activă din partea sistemului socialist mondial, nu putem lupta cu succes împotriva imperialismului, nu putem obține independența economică și nu putem avansa pe calea progresului social. Prin exemplul propriei noastre țări, Ceylon, vedem că doar țările socialiste ne oferă asistență sinceră în construirea unei economii independente. Pentru noi nu există o cale „specială", „izolata", „separată" către socialism, pe care să o urmam fără să primim niciun ajutor din partea mișcării muncitorești internaționale.
Prin urmare, nimic nu este mai drag trecutului decât loialitatea față de marxism-leninism și internaționalismul proletar. Marx a fost primul care a explicat nevoia vitală a internaționalismului proletar, nevoia de cooperare și solidaritate între forțele socialismului și forțele de eliberare națională. Credem că cooperarea de succes pe arena internațională între forțele socialiste și forțele de eliberare națională contribuie la o cooperare mai largă între forțele socialiste și forțele de eliberare națională din propriile noastre țări. La rândul său, o mai mare cooperare în interiorul țării contribuie la un proces similar pe arena internațională. Noi, comuniștii ceylonezi, vom continua eforturile pentru a consolida o astfel de cooperare atât în interiorul țării, cât și pe arena internațională.
1 J. Mirke şi F. Engels. Lucrări, vol. 22, p. 446.

Nu mi-aș face datoria dacă nu m-aș opri pe scurt asupra rolului moștenirii lui Marx pentru comuniștii din Asia - este studiul lui Marx asupra dezvoltării istorice a sistemului socio-economic din Asia, pe care l-a numit modul de producție asiatic. . Aplicând metoda materialistă istorică la analiza sistemului socio-economic din Asia, el a dezvăluit multe dintre trăsăturile sale caracteristice. Astăzi, studiul lucrărilor lui Marx ne ajută să vedem și să înțelegem particularitățile relațiilor sociale, psihologia socială a oamenilor, relațiile lor cu instituțiile religioase și de stat, cu socializarea mijloacelor de producție etc. (vezi K. Marx). , Forme care preced producţia capitalistă). Inutil să spun că o astfel de înțelegere a problemelor este foarte importantă în determinarea drumului către socialism, mai ales în viitoarea tranziție la transformările socialiste în mediul rural.
Marx a studiat nu numai relațiile socio-economice anterioare, ci și impactul cuceririi coloniale asupra acestor relații.
Moștenirea lui Marx este de natură enciclopedică. Cercetările sale acoperă nu numai India și China, ci și Ceylon. Marx cunoștea

bine relațiile agrare din mediul rural din Ceylon. Acest lucru se poate vedea din observațiile sale cu privire la munca lui J. Fir „Satul arian în India și Ceylon” L

Marx face aici o analiză atentă a prăbușirii comunității agricole sub dominația britanică. Comentariile sale asupra operei lui Fir mărturisesc o cunoaștere profundă a istoriei relațiilor sociale din Ceylon.

Secolul nostru este secolul victoriei marxism-leninismului. Este cert. Sub steagul marxismului-leninismului, umanitatea își construiește deja propria viață - o viață de pace, prosperitate și fericire. După ce a construit prima fază a societății comuniste — socialismul — Uniunea Sovietică a început deja să creeze baza materială și tehnică pentru a doua fază, superioară — comunismul. Astfel, URSS deschide calea pentru restul umanității. În partea nesocialistă a globului, unde trăiește 12/3 din umanitate, milioane de oameni au ales marxismul ca filozofie de viață, ca principiu călăuzitor al acțiunii revoluționare. Marxismul face pași mari chiar în cetatea imperialismului. El câștigă inimile din ce în ce mai mulți oameni.

Este imposibil să nu observăm că democrații revoluționari individuali și alți lideri ai mișcării de eliberare națională găsesc în marxism din ce în ce mai atractivi pentru

1 Publicat prima dată de Institutul de Marxism-Lepipism sub Comitetul Central al PCUS în revista „Poporul Asiei și Africii”, 1966, nr. 6,

tine momente. Sunt atrași de el, deși merg pe drumul lor, nu fără ezitare.

Viitorul aparține fără îndoială marxism-leninismului. Marxismul a apărut în Ceylon acum aproximativ 30-35 de ani. Până acum, marxiştii au purtat o luptă acerbă, rezistând numeroaselor atacuri din partea burgheziei şi imperialiştilor. Marxismul devine acum din ce în ce mai popular. În curând vom sărbători cea de-a 25-a aniversare a Partidului Comunist din Ceylon, a cărui istorie este istoria luptei marxismului împotriva diverselor ideologii nemarxiste și burgheze.

În Ceylon, ca și în alte părți ale lumii, viitorul aparține marxism-leninismului.

LUIS SILVA REERMANN (Uruguay)

MARX ŞI PROBLEME MODERNE ALE MIŞCĂRII DE ELIBERARE NAŢIONALĂ

La data semnificativă a împlinirii a 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx, suntem încântați de schimbările profunde revoluționare care au avut loc în lume și de puternica vitalitate a teoriei, care exprimă unitatea științei și a mișcării muncitorești. Istoria modernă confirmă cuprinzător conceptul și metoda universală a lui Marx și, mai mult ca niciodată, necesită dezvoltarea creativă a teoriei sale. O astfel de continuitate și reînnoire sunt condiționate reciproc; ele constituie esența dialectică a marxismului.

Această combinație invariabilă cu o forță deosebită se manifestă într-o analiză concretă a problemelor contemporane ale mișcării de eliberare națională, care se înscrie în procesul istoric general, care se caracterizează printr-o tranziție revoluționară de la capitalism la socialism.

1. Marx și problema eliberării naționale

Marx și Engels considerau împărțirea lumii capitaliste în țări asuprite și țări opresoare o consecință a însăși dinamicii de dezvoltare a modului de producție burghez, rezultat al formării unei piețe mondiale, universalizării sistemului social, principalul contradicție internă a căruia este antagonismul dintre clasa muncitoare și clasa capitalistă. Aceasta înseamnă că în analiza problemelor complexe legate de colonialism și eliberarea națională, abordarea de clasă ar trebui utilizată ca criteriu principal.

Manifestul Comunist spune că, forțând toate țările să adopte propriul mod de producție, burghezia „își creează o lume după chipul și asemănarea ei.” Astfel, așa cum burghezia și-a creat mormântul.

K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 4, p. 428.

proletariatul, acesta, incluzând Asia, Africa și America în sistemul mondial de relații economice, a contribuit istoric la accelerarea propriei răsturnări revoluționare, întrucât nevoile dezvoltării societății moderne impun eliminarea stăpânirii coloniale. Creatorii socialismului științific din timpul lor au indicat împletirea proceselor în cursul eliberării sociale și naționale a popoarelor. Ei au proclamat că oamenii care asupresc alte popoare nu pot fi liberi. În același timp, Marx și Engels au pornit nu numai și nu atât din motive morale, ci din premise obiective inevitabile, din interesele reciproce ale popoarelor.

Când problema irlandeză a devenit tema centrală a politicii engleze în urmă cu 100 de ani, Marx a încurajat în mod activ Prima Internațională să se solidarizeze cu lupta împotriva dominației britanice. El a insistat în special asupra „trezirii în clasa muncitoare engleză a conștiinței că eliberarea națională a Irlandei nu este pentru ei o chestiune abstractă de dreptate și filantropie, ci prima condiție a propriei eliberări sociale” x.

Marx s-a ocupat de problemele naționale și coloniale într-o serie de articole menite să ajute la întărirea mișcării împotriva jugului străin în Europa, India și China. De aici rezultă concluzia, care rămâne pe deplin valabilă și astăzi, și constă în luarea în considerare a problemelor care se ridică din punctul de vedere al intereselor fundamentale ale revoluției, în pofida clamorului anarhist despre națiune ca pe o „prejudecată învechită” și inevitabila rezistenţă a apărătorilor naţionalismului burghez, care se opun internaţionalismului proletariatului, care este conştient de interesele sale de clasă.

În 1882, Engels scria că, în opinia sa, țările coloniale în care trăiește populația europeană vor deveni independente, iar astfel de țări aservite cu populații autohtone precum „India, Algeria, posesiunile olandeze, portugheze, spaniole, proletariatul va trebui temporar adoptă și conduc cât mai curând la independență. Engels clarifică imediat: „Este dificil de spus exact cum se va desfășura acest proces”. Cu toate acestea, gândindu-se la viitoarea transformare socialistă a țărilor din Europa și America de Nord, el a prevăzut că „aceasta va da o putere atât de colosală și un asemenea exemplu” încât alte țări „ne vor urma de la sine; numai nevoile economice se vor ocupa de asta.”12 Astfel, nu numai legătura dintre

1 K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 32, p. 558-559.

2 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 35, p. 298.

527
lupta socială din țările dezvoltate și mișcarea de eliberare națională în teritoriile supuse puterilor coloniale, dar și rolul istoric decisiv al proletariatului în obținerea independenței de către toate națiunile și semnificația exemplului de putere odată câștigat. Totuși, influența factorului internațional nu poate înlocui funcționarea legilor interne ale fiecărui proces național. De aceea, Engels spune pe aceeași pagină că în această privință ar putea înainta „doar ipoteze destul de inutile” și adaugă: „Un lucru este cert: proletariatul învingător nu poate impune niciun fel de fericire vreunui popor străin fără ca prin aceasta să-și submineze. propria victorie.” . Următoarea afirmație a lui Engels este de asemenea importantă: „Desigur, aceasta nu exclude în niciun fel războaiele defensive de diferite feluri”.
Se știe că, în ciuda schimbărilor profunde care au avut loc în cursul dezvoltării istorice începând cu epoca lui Marx și Engels, principalele lor teze despre lupta de eliberare națională își păstrează semnificația definitorie. Și acest lucru nu este surprinzător, deoarece aceste teze fac parte integrantă din conceptul principal al marxismului despre lupta de clasă. În același timp, este necesar să ne ghidăm după formularea lui Marx însuși: „Apărați interesele revoluționare într-un mod care să corespundă circumstanțelor schimbate” 1 2.
2. Problema luptei de eliberare națională în teoria leninistă a revoluției
Un exemplu de fidelitate și abordare creativă a moștenirii lui Marx și Engels este activitatea teoretică și practică a lui V. I. Lenin, care marchează trecerea marxismului într-o nouă etapă, într-o nouă eră - în era marxism-leninismului.
Dezvoltarea capitalismului pre-monopol în imperialism, punerea pe agenda istoriei revoluției proletare ca sarcină practică și trecerea de la capitalism la socialism care a început după Marea Revoluție din Octombrie - toate acestea au condus la faptul că problemele mișcării de eliberare națională au primit o acuitate deosebită și o importanță din ce în ce mai mare în procesul revoluționar mondial general. Aceasta a determinat atât semnificația lor, cât și reflectarea lor largă în teoria revoluției a lui Lenin.
1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 35, p. 298.
2 K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 31, p. 438.
528
După ce a stabilit o relație dialectică între diferite procese care duc la o perspectivă socialistă comună și legând astfel soarta mișcărilor de eliberare națională cu victoria proletariatului, Lenin a dezvoltat conceptul de tranziție de la capitalism la socialism. El a scris că epoca revoluției socialiste combină atât lupta proletariatului împotriva burgheziei, cât și „o serie întreagă de mișcări democratice și revoluționare, inclusiv mișcări de eliberare națională în națiunile nedezvoltate, înapoiate și asuprite” L.
Din punctul de vedere al lui Lenin, mișcările de eliberare națională nu sunt elemente secundare ale revoluției proletare moderne și procese care ar trebui considerate doar ca rezerve ale acesteia: ele acționează ca elemente care caracterizează esența acestei revoluții, care nu poate fi neglijată și care nu poate fi

subestimată. . Poate că ar trebui să acordăm mai multă atenție următoarelor cuvinte ale lui Lenin: „Astfel, revoluția socialistă nu va fi numai și în principal lupta proletarilor revoluționari din fiecare țară împotriva propriei burghezii; nu, va fi lupta tuturor coloniilor și țările asuprite de imperialism, dintre toate țările dependente de imperialismul internațional” 1 2.
Respingând oportuniștii de dreapta și de „stânga”, care au disprețuit în egală măsură de lupta poporului din țările coloniale și dependente, Lenin și-a ridiculizat invențiile despre o revoluție proletariană „pură”:
„Pentru a crede că o revoluție socială este de conceput fără o răscoală a națiunilor mici în colonii și în Europa, fără explozii revoluționare ale unei părți a micii burghezii cu toate prejudecățile ei, fără o mișcare a maselor iresponsabile proletare și semiproletare. împotriva asupririi moșierului, bisericii, monarhistului, național etc. - a gândi așa înseamnă a renunța la revoluția socială...
Cine așteaptă o revoluție socială „pură” nu o va aștepta niciodată” 3.
Concepția lui Lenin de un singur flux, care se formează din diverse surse, conținea o dezlegare decisivă și neechivocă atât de „șovinismul social”, care era larg răspândit în mișcarea muncitorească europeană, cât și de naționalismul burghez, care avea o orientare antisocialistă.
Lenin a subordonat toate mișcările și orice luptă sarcinilor socialiste la scară mondială, le-a considerat din singurul punct de vedere care ar corespunde internaționalului.

1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 30, p. 112.
2 V. I. Lenin. Etaje. col. cit., vol. 39, p. 327.
3 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 30, p. 54.

interesele proletariatului și corespundea posibilităților de independență națională autentică a tuturor popoarelor. Desigur, aceasta nu a fost o decizie voluntară, ci o concluzie obiectivă atent gândită, care a fost bazată pe partid și clasă și bazată pe recunoașterea principalei contradicții a timpului nostru - opoziția dintre capitalism și socialism.

3. Principalele curente ale procesului revoluționar mondial și interacțiunea lor între ele

Revoluția Socialistă din octombrie, cu evidenta elocventă caracteristică celui mai mare eveniment istoric, a confirmat teoria leninistă a revoluției, inclusiv acea parte semnificativă a acesteia care se referă la mișcarea de eliberare națională. În același timp, trebuie amintit că atunci când vine vorba de o teorie organic integrală, nu se poate face abstracție de niciunul dintre elementele ei, nu se poate considera mișcarea de eliberare națională separat de procesul revoluționar mondial. În ceea ce privește lupta antiimperialistă, pornind de la concepția leninistă, nu trebuie să uităm, de exemplu, de legăturile dialectice dintre sarcinile democratice și socialiste ale revoluției, despre rolul conducător al proletariatului și politica dinamică a alianțelor, despre necesitatea unui nou tip de petrecere etc.
Apariția puterii sovietice și, mai târziu, triumful socialismului în URSS și formarea unui sistem de state socialiste, au schimbat

radical imaginea generală a lumii. Formarea a două sisteme socio-economice opuse a schimbat semnificativ formularea problemei naţionale şi coloniale în favoarea cauzei eliberării popoarelor. Revoluția din octombrie a trezit popoarele, în special din Orient, la lupta pentru eliberarea națională. După victoria asupra fascismului, al cărui rol principal în înfrângerea a fost jucat de poporul eroic al Uniunii Sovietice, a început o nouă ascensiune puternică a mișcării de eliberare națională. Datorită acestei lupte a popoarelor și unui moment atât de important precum transformarea sistemului socialist mondial într-un factor decisiv al dezvoltării istorice, sistemul colonial al imperialismului se prăbușește.

Cu toate acestea, imperialismul nu va dispărea în niciun caz automat. Depune eforturi disperate pentru a supraviețui, recurge la metodele neocolonialismului, însoțește sau alternează represiunea cu înșelăciunea reformistă (un exemplu al căruia este așa-numita

530

„dezvoltare” în țările din America Latină), mobilizează toate rezervele swap, inclusiv cele ideologice, și, ghidat de o strategie globală, recurge la mijloace de cruzime extremă (agresiune criminală și tentative de genocid în Vietnam), urmărind astfel să prevină lupta. popoarelor pentru pace, independență națională, democrație și socialism.

Corelația internațională de forțe extinde posibilitățile de luptă victorioasă a popoarelor. Totuși, agonia fără speranță a imperialismului necesită efortul maxim al energiei revoluționare și combinarea luptei pentru eliberare cu o politică fermă menită să prevină un război mondial, care, în condițiile actuale de progres științific și tehnologic, ar duce la un teribil. catastrofă atomică cu consecinţe incalculabile. Istoria și-a pronunțat deja verdictul asupra imperialismului, acea ultimă formațiune socială bazată pe exploatare, care aduce imense suferințe și pierderi popoarelor.

Momentul și condițiile pentru începerea luptei pentru eliberarea socială și națională depind în mare măsură de cât de precis sunt luate în considerare natura epocii și interconectarea principalelor procese ale timpului nostru în dezvoltarea strategiei și tacticii revoluționare. .

Este destul de evident că în prezent sistemul socialist mondial, mișcarea de eliberare națională și lupta clasei muncitoare din țările capitaliste dezvoltate constituie principalele curente ale revoluției mondiale. Dar nu este suficient doar să recunoaștem aceste trei curente. Distorsiunea sau absolutizarea rolului unuia dintre ei duce la separarea lor metafizică, la o disproporție care încalcă trăsăturile specifice acestui sistem interconectat. În realitate, aceste trei fluxuri determină întreaga structură, ele sunt inseparabile în dezvoltarea lor istorică.

În acest sens, considerăm că este necesar și oportun să subliniem două pericole enorme care, în opinia noastră, îngreunează ca forțele revoluționare să folosească oportunitățile oferite de epoca noastră.

În primul rând, apar tendințe și apar „teorii” corespunzătoare, ai căror reprezentanți, dacă nu distorsionează, atunci subestimează principalul factor al procesului revoluționar din lumea modernă. Este bine cunoscut faptul că contradicția

principală este aceea care determină conținutul oricărui aspect al realității și fără a ține cont de care este imposibil să se detecteze alte contradicții, proprietăți sau trăsături secundare ale unui anumit fenomen. Corectitudinea caracterizării lui Lenin a epocii noastre ca una de tranziție de la capitalism la socialism rezultă dintr-o analiză a contradicției de bază a modernității prezentate de state cu diferite 18 531 socio-economice .
mimează sistemul, ca să spunem așa, într-un plan „vertical”. Dar această caracterizare pleacă și dintr-un plan „orizontal”, nu se limitează la granițele naționale și presupune recunoașterea celor două clase principale ale lumii moderne – proletariatul și burghezia. Principala contradicție a epocii moderne mărturisește faptul că factorul decisiv în dinamismul său istoric este clasa muncitoare, a cărei principală realizare a fost sistemul socialist mondial. Prin urmare, neglijarea sau subestimarea rolului decisiv al sistemului socialist mondial duce la respingerea conceptului dialectic de modernitate.
Uneori, principala contradicție este confundată cu evenimentele sau posibilitățile imediate de revoluție din anumite părți ale lumii, în special în țările din Africa, Asia și America Latină. În astfel de cazuri se confundă trei factori care, deși interconectați, au însă propriile lor trăsături specifice: 1) principala contradicție a epocii; 2) locul sau locurile unde diverse contradicții se împletesc și devin cele mai critice; 3) zonele în care lupta capătă caracterul cel mai crud și sângeros. Primul factor (contradicția dintre imperialism și socialism) se manifestă în principal sub forma unei contradicții între statele imperialiste și socialiste. Dar, fiind o contradicție istorică, se dezvăluie și prin alți factori. Și deși într-o țară sau alta, în diferite împrejurări, alte contradicții ies în prim-plan, contradicția de bază rămâne, în ciuda faptului că nu există război între statele imperialiste și cele socialiste. În prezent, Vietnamul, cu lupta eroică a poporului său împotriva agresiunii criminale americane, este punctul central în care converg cele mai mari contradicții ale epocii și se împletesc cu o acuitate dramatică. Și Cuba a demonstrat deja că printre cele mai slabe verigi din lanțul imperialist în prezent se numără țările din America Latină. În același timp, trebuie menționat că anumite evenimente din viața modernă nu pot fi explicate corect fără a înțelege rolul internațional al avangardei proletariatului, îndeplinit în principal de Uniunea Sovietică și alte țări socialiste.
Evenimentele din ultimii cincizeci de ani confirmă clar și incontestabil această funcție istorică internațională. Practica dovedește foarte elocvent rolul Uniunii Sovietice – primul stat socialist care a construit comunismul cu succes, principalul bastion al lagărului socialist, centrul cu cea mai bogată experiență din mișcarea revoluționară mondială. URSS împreună cu alte țări socialiste
532
Este un sprijin ferm și un scut de încredere pentru popoarele care luptă pentru libertatea lor. Pe continentul nostru latino-american, Cuba, eroismul poporului său, este dovada acestui lucru. Pe glorioasa lor insulă, cubanezii își construiesc o viață nouă, socialistă, la doar câteva zeci de mile de monstrul

imperialist, în ciuda acțiunilor sale agresive, a amenințărilor constante și a blocadei îndelungate.
Fără îndoială, diverși factori influențează persoanele care neagă direct sau indirect acest lucru. Aici se manifestă îngustimea ideologică și prejudecățile unor persoane a căror sinceritate revoluționară este incontestabilă. Amploarea și varietatea în creștere a formelor mișcării antiimperialiste, fiind fenomene profund progresive, presupun și apariția unor complicații suplimentare. Cu toate acestea, este important de subliniat principala sursă de tendințe și „teorii”, care, cu toate diferențele dintre ele, datorită fluctuațiilor micii burghezii și strategiei ideologice conștiente a imperialismului, se disting prin diferite grade de antisovietic. orientare. Aceasta din urmă este o manifestare a celei mai încăpățânate obsesii politice a anticomunismului.
Astfel, o subestimare a contradicției dintre socialism și capitalism și o promovare insuficient fundamentată a luptei popoarelor „lumii a treia” împotriva imperialismului în prim plan smulge o secțiune importantă a frontului din bătălia comună, din interacțiunea istorică mondială. a principalelor forțe, conduce la o interpretare subjugatoare sau distorsionată a rolului pe care în prezent timpul îl joacă clasa muncitoare din țările capitaliste dezvoltate. Referirile la „burghezia” fictive și incapacitatea muncitorilor din aceste țări pentru acțiunea revoluționară semnifică abandonarea unui aliat de urgență și limitarea geografică a sarcinilor antiimperialiste. În același timp, ele oferă claselor conducătoare din țările capitaliste dezvoltate material pentru demagogia socială.
Succesele strălucitoare ale marxism-leninismului din zilele noastre în domeniul ideologiei îi obligă pe apărătorii unor astfel de concepții să recurgă la mascarea naturii lor burgheze cu ajutorul frazeologiei revoluționare, care îi poate deruta pe cei prost informați . Apar concepte care încearcă să dea un aspect „marxist” cu ajutorul unor concepte precum națiunile burgheze și națiunile proletare etc. Țările subdezvoltate se opun celor dezvoltate, contradicția dintre „periferia colonială și semicolonială” și metropolele imperialiste si .T. etc. Speculând fapte individuale care sunt luate abstract și izolat de situația generală, adică acționând pur metafizic, reprezentanții unor astfel de mișcări tac sau pretind
533
culege conceptul marxist-leninist al claselor sociale. Lupta de clasă se manifestă acum nu numai în interiorul fiecărei țări capitaliste, ci și în relațiile internaționale, în măsura în care proletariatul are poziții puternice în întregul sistem de stat.
Între timp, reprezentanții curentelor menționate mai sus se străduiesc să înlocuiască lupta de clasă cu reconcilierea claselor. În țările înapoiate din punct de vedere economic ei dezvoltă naționalismul. În țările industrializate, susținătorii acestor teorii încearcă să nege caracterul de clasă al exploatării proletariatului, profitând de faptul că în unele cazuri nivelul de trai al unui muncitor calificat din aceste țări poate fi mai ridicat decât cel al unui burghezi exploatând munca altora într-o țară înapoiată. Fără niciun motiv, ei acuză țările care construiesc socialismul de întărirea legăturilor internaționale cu țările imperialiste. O astfel de concluzie

pleacă din faptul că se acordă prioritate factorului abstract de „dezvoltare” și recunoașterea tacită a presupusei dependențe a progresului unui sau aceluia sistem socio-economic nu de relațiile de producție, ci mai ales de dezvoltarea forte productive. Cea mai elementară cunoaștere a istoriei și numeroasele fapte ale realității moderne mărturisesc faptul că dezvoltarea capitalistă are loc nu numai prin jefuirea țărilor coloniale și dependente, ci este determinată nu numai și nu atât de aceasta. Este suficient să amintim exemplul Spaniei, care a rămas slabă și înapoiată din punct de vedere feudal, în ciuda faptului că râurile de aur și argint curgeau în țară din coloniile americane. În realitate, principala sursă a profitului burghez, a dezvoltării capitaliste a economiei, este plusvaloarea creată de oamenii muncitori ai țării respective.
Diferența dintre națiunile opresoare și națiunile asuprite nu este un mit, ci o reflectare a realității adevărate. Prin urmare, la Congresul TT al Internaționalei Comuniste din 1920, Lenin a subliniat în primul rând necesitatea unei analize specifice a problemei naționale și coloniale. Totuși, a adăugat imediat: „Al doilea gând călăuzitor al tezelor noastre este că, în situația mondială actuală, după războiul imperialist, relațiile reciproce ale popoarelor, întregul sistem mondial de state, sunt determinate de lupta unui grup restrâns. a națiunilor imperialiste împotriva mișcării sovietice și a statelor sovietice, în frunte cu standurile Rusia sovietică. Dacă pierdem din vedere acest lucru, nu vom putea pune corect o singură întrebare națională sau colonială, chiar dacă se referă la cel mai îndepărtat colț al lumii. Numai din acest punct de vedere pot fi puse corect întrebările politice şi
534
rezolvată de partidele comuniste atât în țările civilizate, cât și în cele înapoiate” L
Înțelegem că principalul lucru este să ne bazăm acțiunile pe definiția profundă a lui Lenin. Necesitatea acestui lucru este deosebit de evidentă acum, când, pe de o parte, criza generală a capitalismului, care trece prin a treia etapă, se intensifică, iar, pe de altă parte, sistemul socialist mondial, condus de Uniunea Sovietică. , se întărește constant. Contribuția inestimabilă a Uniunii Sovietice constă în faptul că ea servește ca exemplu de construire a unei noi vieți, acordă asistență popoarelor care luptă pentru libertate în toate domeniile și, prin urmare, contribuie la accelerarea globală a procesului revoluționar mondial.
O evaluare corectă a celor trei fluxuri ale procesului revoluționar mondial necesită un studiu mai bun și mai cuprinzător al specificității și interrelațiilor lor. Momentele noi din revoluțiile naționale ale epocii noastre nu au fost încă asimilate adecvat la scară mondială. În special, acest lucru este valabil și pentru trăsăturile specifice care se conturează concret, de exemplu, în America Latină, și responsabilitatea comună pe care o poartă muncitorii țărilor capitaliste dezvoltate și luptătorii pentru eliberarea națională.
Exprimând o astfel de îngrijorare, nu negăm că nu numai Uniunea Sovietică și alte țări socialiste, ci și partidele comuniste și toate forțele revoluționare ale Europei ajută popoarele care duc o luptă de eliberare antiimperialistă. Vorbim despre necesitatea

unor noi eforturi în analiza marxistă a problemelor țărilor în curs de dezvoltare, despre depășirea schemelor elementare și egalitare aplicate diferitelor situații din aceste țări, despre aprofundarea, la nivelul modernității, pentru asimilarea învățăturilor Marx, Engels, Lenin despre adevărata semnificație a problemei naționale din perspectiva revoluției socialiste. Acest lucru nu va scăpa cu nimic de principiul internaționalismului proletar, care ar trebui aplicat în acțiuni concrete mai larg și cu mai mult succes.
Astfel, vorbim despre a pune întrebarea nu în spiritul frazelor grandilocvente și al sentimentelor umane, ci din punctul de vedere al condițiilor obiective ale luptei. Problemele mișcării de eliberare națională îi afectează pe revoluționarii din țările dezvoltate, indiferent dacă aceste țări au sau nu colonii, întrucât aceste întrebări formează o parte inseparabilă a revoluției socialiste mondiale. Marxismul-leninismul are o perspectivă istorică, mondială. Și deși fiecare Partid Comunist poartă responsabilitatea în primul

1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 41, p. 212.

rândul său în fața clasei muncitoare și a poporului propriei țări, există și responsabilitatea sa internațională în fața proletariatului și a mișcării revoluționare a lumii întregi. Prin urmare, fiecare parte face inevitabil eforturi deosebite pentru a cerceta orizonturile vizibile, care nu numai că nu se limitează la cadrul european, dar implică într-o serie de cazuri transferul centrului unor evenimente internaționale importante pe alte continente.
Lipsa unei înțelegeri aprofundate a problemelor care depășesc cadrul european îngust contribuie de fapt la existența tendințelor periculoase de mai sus și a diviziunilor naționaliste sau regionale. Aceasta explică în mare măsură de ce, pentru un anumit timp, acțiunile monstruoase de scindare ale grupului Mao Tse-tung în domeniul politicii și ideologiei au găsit un oarecare răspuns în verigile înapoi ale mișcării noastre.
Remarcăm în special lipsa unei analize suficient de profunde a problemelor Americii Latine. De exemplu, se poate face referire la faptul că chiar și în documentele internaționale excelente se întâmplă să întâlnească prevederi care includ America Latină, împreună cu țările din Africa și Asia, într-un spațiu comun atunci când se pune problema „democrației naționale” și alegând o cale de dezvoltare non-capitalistă. De fapt, în America Latină este imposibil să facem o astfel de alegere din simplul motiv că majoritatea țărilor noastre, cu excepția Cubei moderne, care a ales calea socialismului, au urmat calea capitalismului în condiții politice formale. independenţa de mulţi ani, deşi dezvoltarea ei a fost distorsionată.dominaţia imperialistă şi rămăşiţele sistemului monopolist-latifundist de proprietate.
Tocmai această împrejurare și rolul crescând al clasei muncitoare din America Latină determină caracterul antiimperialist și agrar al revoluției noastre, care este orientată spre dezvoltarea rapidă într-o revoluție socialistă.

4. Revoluția Latino-Americană și problemele Uruguayului

Fără îndoială că țările din America Latină au intrat pe arena evenimentelor moderne, mai ales după victoria revoluției cubaneze. Gândirea marxistă mondială nu a studiat încă suficient

acest fapt și nu a oferit o analiză științifică profundă a acestui nou fenomen istoric.
La cel de-al 16-lea Congres, desfășurat în 1955, Partidul Comunist din Uruguay, conștient de responsabilitatea sa, a dezvoltat
536
un concept unificat al revoluției din America Latină și, în special, al revoluției din Uruguay. Acest concept a sugerat analize și dezbateri suplimentare pe această temă. În ciuda erorilor în aplicarea acestui concept, acesta a fost în mare măsură confirmat de practica socială. Se bazează pe documentele ultimelor patru congrese ale Partidului Comunist din Ucraina și pe munca specială a liderilor de partid, în special pe munca primului secretar al Comitetului Central, R. Arismendi.
Partidul aplică metoda marxist-leninistă în analiza realității noastre: pornește de la o analiză concretă a bazei materiale a societății, evaluează datele obiective ale acestei analize din punct de vedere istoric și dezvoltă în mod consecvent o viziune de clasă, proletără a lumii. Acest lucru i-a permis să concluzioneze că, cu toate specificul național, facem parte din America Latină. Existența unui inamic comun, care în mod constant, la scară continentală, desfășoară acțiuni agresive împotriva popoarelor noastre, precum și intensificarea luptei în fiecare țară, leagă tot mai strâns scopurile și acțiunile popoarelor din America Latină. în cursul dezvoltării istorice, acordând o importanță deosebită sarcinilor de solidaritate și strategie comună.
Victoria revoluției cubaneze a deschis o nouă etapă - etapa eliberării naționale, revoluțiilor democratice și socialiste pe continent. Analiza crizei structurilor din țările noastre și aplicarea rezultatelor acesteia în America Latină în conformitate cu relațiile mondiale servesc drept suport obiectiv de încredere în determinarea direcției strategice și elaborarea diferitelor orientări tactice. În funcție de caracteristicile naționale, aceste setări sunt specificate.
Considerăm revoluția cubaneză nu ca un act separat, ci ca un semn al timpului nostru, ca începutul unei noi etape, în primul rând pentru America Latină, care, în același timp, are semnificație mondială în practica și teoria marxismului. leninismul. De aceea, încă de la început, partidul nostru și-a asumat obligațiile de solidaritate, nu numai în planul obișnuit al internaționalismului revoluționar. Partidul Comunist din Uruguay și-a arătat solidaritatea în stabilirea obiectivului strategic. Și-a îmbunătățit linia politică și ideologică, ținând cont de noile metode folosite de Cuba, contribuind la îmbogățirea principiilor de bază ale marxism-leninismului. Partidul a făcut acest lucru, desigur, nu prin copiere. Acesta din urmă ar denatura principiul corect de utilizare a experienței cubaneze. Partidul a cerut să țină mai mult cont de particularitățile condițiilor din Uruguay, îmbinând armonios naționalul și internațional și fără a se rupe de realitate.
537
Revoluția cubaneză a arătat că în condiții moderne etapa democratică a luptei de eliberare națională din America Latină nu poate fi altceva decât primul pas pe drumul revoluției socialiste, prologul ei istoric. Așa a pus problema partidului

nostru în Declarația sa de Program încă din 1958, ieșind cu acest concept constructiv împotriva acelor oameni care au comparat realitatea latino-americană cu situația din țările semifeudale și semicoloniale din Asia și Africa. „Răspundem”, clarifică Arismendi, „cu ajutorul lui Lenin și al definițiilor sale din America Latină. Folosim o analiză a realității noastre, subliniind caracterul capitalist urât al societăților noastre.”[1]
Într-adevăr, Lenin nu a inclus republicile latino-americane în categoria țărilor coloniale și semicoloniale. În lucrarea sa clasică despre imperialism și în alte lucrări, el definește clar diferența dintre țările coloniale și semicoloniale și țările dependente, care sunt țările Americii Latine. Aceste lucrări leniniste au jucat un rol foarte important, corectând diverse greșeli pe această temă din pozițiile marxiste. În orice caz, aceste lucrări au contribuit la creșterea exigențelor în dezvoltarea teoretică și aprofundarea programelor noastre pe baza analizei realității continentale și, bineînțeles, naționale. În ceea ce privește oamenii de mai sus, în contextul agravării formelor economice și politice ale crizei structurale din America Latină și al dependenței tot mai mari de imperialismul american, conceptele lor erau departe de conceptul organic al revoluției latino-americane.
Partidul nostru a analizat particularitățile dezvoltării capitaliste desfășurate în cadrul urât al subjugării imperialismului, în prezența proprietății private asupra pământului de către marii proprietari de pământ și a altor supraviețuiri semifeudale, care au provocat o creștere a înapoierii și sărăciei și a creat dificultăți în dezvoltarea. a luptei de clasă.
În acest caz, este important de menționat că imperialismul nu este doar o forță externă care se opune națiunilor noastre pe calea realizării independenței lor. În cartea „Problemele revoluției latino-americane”, referindu-se la uniformitatea contradicțiilor socio-economice, R. Arismendi subliniază că din punct de vedere dialectic „imperialismul, pe de o parte, acționează ca un factor extern al opresiunii naționale, dar, pe de o parte. cealaltă mână,
1 R. Arismendi, Conversación con Los jovenes. Algunos teme în discuție despre revoluția noastră. Ed. de La CN propaganda de PC Montevideo, 1968.

pe de altă parte, este țesut organic în relațiile de producție ale țării, deoarece imperialiștii străini dețin întreprinderi, terenuri și, în plus, participă la alte întreprinderi, latifundii și bănci, împreună cu capitaliștii și proprietarii de pământ anti-naționali uruguayeni. burghezia cu marii proprietari de pământ burghezi și, la rândul lor, toate aceste pături cu investitori și bancheri americani este o trăsătură caracteristică, în continuă creștere, a claselor conducătoare ale țării noastre. În consecință, lupta antiimperialistă în acest caz este inseparabilă de lupta internă de clasă, care se manifestă în Uruguay pe parcursul intensificării tot mai mari a conflictelor sociale.
Se pune întrebarea dacă recunoașterea dezvoltării, deși urâtă, a capitalismului în America Latină nu contrazice recunoașterea dezvoltării unui proces revoluționar continental. Într-adevăr, o

asemenea dezvoltare a capitalismului a determinat profilul național al fiecăreia dintre țările noastre și, în schimb, a sporit denivelările dezvoltării, a exacerbat disproporțiile și contradicțiile capitalismului atât în toate țările noastre, cât și în fiecare dintre ele. În același timp, în procesul dezvoltării capitaliste, modelele generale caracteristice tuturor țărilor continentului au început să se manifeste mai puternic.
Există diverse premise politice, culturale, militare și de altă natură, precum și condiții geografice care determină soarta istorică comună a popoarelor noastre. În plus, există factorul principal - identitatea principalelor caracteristici ale structurilor noastre socio-economice. Efectul acestui factor este completat de faptul că ne confruntăm cu un principal inamic comun - imperialismul american, iar acesta este de o importanță decisivă. Imperialismul american caută să subordoneze popoarele noastre care se luptă ordinii sale mondiale. Nu este vorba doar de un concept teoretic, ci și de faptele din ultimele două decenii, care confirmă strânsa interconectare a problemelor, dependența directă dintre politica imperialismului american și victoriile sau eșecurile fiecărei țări. Faptele arată clar că este avantajos să răspundem strategiei globale a imperialismului american și planurilor sale mondiale cu acțiuni naționale coordonate pe frontul continental unit.
Este destul de evident că o astfel de coerență privește o întreagă perioadă istorică, și nu un singur act. Nu implică nicio nivelare a situațiilor, oportunităților,
1 Rodney Lrismendy. Problemele revoluției latino-americane. M., 1964, p. 490.

ritmul, formele și sincronizarea discursurilor. Acest lucru nu are nicio legătură cu respingerea limitelor geografice și politice actuale, cu uitarea caracteristicilor inerente fiecărei națiuni. Comparația istorică cu revoluția de eliberare din secolul al XIX-lea din America Latină, care nu a fost nici un act unic, nu implică o repetare a acțiunilor și nu se identifică cu naționalismul și regionalismul, deoarece acestea din urmă ignoră conținutul actualului istoric istoric. epoca și rolul sistemului socialist mondial.
Teza despre necesitatea transformărilor revoluţionare în America Latină nu conţine recunoaşterea simultaneităţii maturizării situaţiei revoluţionare în toate ţările. Nu echivalează cu a pune problema unei lupte imediate pentru putere în fiecare dintre țări, fără a lua în considerare corelarea forțelor în fiecare caz concret. Vorbind despre scopul ultim, R. Arismendi amintește adesea de afirmațiile lui Lenin referitoare la situația creată în Europa ca urmare a războiului imperialist. El face o distincție clară între linia noastră strategică și tactică și aventurismul iresponsabil sau frazeologia „radicală” goală, precum și oportunismul limitat de dreapta, ai cărui reprezentanți se tem să vadă în oglinda istoriei perspectiva schimbării revoluționare și reflectarea diferitelor forme. de luptă.
Având în vedere particularitățile realității latino-americane și prezența imperialismului american pe continentul nostru, Partidul Comunist din Uruguay a subliniat încă din 1956 că lupta armată va fi calea cea mai probabilă pentru o revoluție latino-americană. Congresul 20 al PCUS a analizat experiența și opiniile mișcării

comuniste mondiale, ai cărei reprezentanți s-au pronunțat în favoarea unei abordări ample și creative a posibilităților de tranziție la socialism, descriind diferitele condiții ale acestei tranziții. Partidul nostru a evaluat în mod corespunzător aceste concluzii din învățăturile lui Marx, Engels și Lenin, dezvoltate creativ în conformitate cu noua realitate istorică. Cu toate acestea, al 20-lea Congres nu a absolutizat nicio cale. Am abandonat și repetarea mecanică a formulărilor de valoare teoretică universală, dar a căror aplicare practică este mai potrivită în alte situații decât condițiile contemporane latino-americane. Mai mult, am respins orice tendință spre unilateralitate și ne-am opus subestimării marii responsabilități care vine din locația noastră, când imperialismul american și popoarele din vechea ei „curte” se opun. În aceste condiții, este necesar să se facă distincția între trecerea la socialism după revoluția agrară și antiimperialistă și calea cea mai probabilă care duce la atingerea scopurilor acestei prime etape, care
540
care este acum necesar pentru majoritatea țărilor din America Latină. Această diferență nu contrazice faptul că în epoca noastră există o unitate dialectică între această etapă și revoluția socialistă, care este asigurată de rolul conducător al proletariatului, care face posibilă trecerea rapidă de la o etapă la alta a revoluției. . În același timp, declarăm mereu că ne-am dori să alegem calea cea mai puțin dureroasă pentru oameni. Folosim orice ocazie pentru o schimbare revoluționară fără război civil. Nu vom lăsa fără atenție nici cea mai mică ocazie de a reduce pierderile și suferința, fără a pierde din vedere, desigur, scopurile luptei. Ne amintim însă că clasele conducătoare nu vor renunța la putere în mod voluntar, deși corelarea specifică a forțelor și alte circumstanțe pot crea situații diferite de toate precedentele.
În această întrebare, de o importanță deosebită este respingerea atât a deciziilor dogmatice, cât și a oricărui empirism, care, în condițiile în care problema puterii este plasată în centrul realității noastre istorice, transformă clarificarea posibilităților într-o ipoteză nedefinită și oferă un caracter voluntarist. alegere sau așteptare dubioasă. Nu este suficient doar să spunem că calea revoluționară poate fi pașnică sau nepașnică și că este necesar să fim pregătiți pentru cutare sau cutare posibilitate. Este necesar să vedem tabloul general, să înțelegem situația socială concretă și tendințele dezvoltării acesteia. Și o astfel de abordare a realității latino-americane a zilelor noastre arată că calea cea mai probabilă este lupta armată. Uruguay nu este nici cel mai tipic exemplu, nici excepția în acest sens. Vecinătatea cu regimurile dictatoriale de gorilă din Brazilia și Argentina, caracterul internațional al politicii expansioniste a SUA și agravarea situației interne din țară nu ne permit să visăm la posibilitatea unui traseu mai mult sau mai puțin idilic al evenimentelor din Uruguay. Anumite referiri la condițiile geografice se referă doar la una dintre diferitele forme de război. Ei nu țin cont de evenimentele istorice anterioare din țara noastră și, ceea ce este și mai grav, ignoră decizia comuniștilor uruguayen de a-și îndeplini, dacă este cazul, datoria lor revoluționară - în orice împrejurare de a

preveni folosirea armată a țării noastre ca bază pentru agresiune împotriva altor popoare.
Astfel, drumul general al unui posibil proces nu trebuie confundat cu formele și metodele de luptă. Drumul principal de pe continentul nostru - calea luptei armate - presupune posibilitatea folosirii, simultan sau alternativ, a metodelor asa-zis legale, pasnice. În același timp, nu trebuie să fii surprins dacă, într-o luptă care este în mare parte pașnică,

vor exista momente de acțiune armată în apărarea libertăților democratice sau ca răspuns la violența din partea claselor conducătoare în timpul conflictelor sociale. În plus, însăși conceptele unei căi pașnice sau non-pașnice, a căror convenționalitate și relativitate sunt binecunoscute, nu ar trebui identificate cu definiția unei metode violente sau non-violente, deoarece violența într-o formă sau alta este întotdeauna desfășurate în lupta de clasă, mai ales în epoca imperialismului, iar semnificația sa specială nu este diminuată în perioada luptei armate.
Recunoașterea faptului că lupta armată ia diferite forme (de exemplu, războiul de gherilă, răscoala armată împotriva tentativelor reacționale de lovitură de stat) ar trebui să însemne că mișcarea insurecțională trebuie considerată în concepția marxist-leninistă ca o artă, și nu ca o aventură eroică disperată, sau doar ca dovadă a curajului personal în afara contactului cu masele și legile obiective ale istoriei.
Desigur, este imposibil să se încadreze în scheme teoretice întreaga diversitate a vieții, care este mai bogată decât orice previziune. Odată cu începutul luptei de gherilă în unele țări din America Latină, partidul nostru și-a exprimat în primul rând solidaritatea față de aceasta și, neconsiderând forma de gherilă ca fiind obligatorie pentru toate țările, a considerat necesară aprecierea și asimilarea acestei forme de luptă. , inclusă în experiența revoluției latino-americane.
Combinația dintre legile fundamentale ale revoluției cu particularitățile naționale este o problemă de preocupare constantă pentru partidul nostru. În contextul actualei agravări a situației din America Latină și al alinierii internaționale a forțelor, care devine din ce în ce mai favorabilă socialismului, este vorba de consolidarea forțelor revoluției uruguayene și de îndeplinirea tuturor sarcinilor de anti- solidaritatea imperialistă și internaționalismul proletar vizau întărirea unității mișcării comuniste mondiale. Ne străduim să creăm un front democratic de eliberare națională, în care rolul principal să aparțină proletariatului în alianță cu țărănimea. Inteligentsia și studenții, angajații publici și privați, pensionarii, artizanii și micii comercianți ar trebui să se unească în jurul acestei uniuni. Crearea acestei uniuni va depinde de puterea și amploarea mișcării, care poate pune presiune asupra unor secțiuni ale burgheziei naționale. Deși acesta din urmă este interesat de eliberarea de imperialism și de reformele agrare, este totuși blocat de îngustimea de clasă și este absolut incapabil să conducă procesul de eliberare. Frontul Democrat de Eliberare Națională este în mod esențial înțeles

ca o mișcare largă de masă. Bazat pe interesele și aspirațiile diferitelor clase și pături ale poporului și însumând diferitele lor cerințe vitale într-un program constructiv de acțiune, acest front mobilizează și organizează tot mai mult poporul, luptă spre unitatea lui pentru realizarea revoluționară a sarcinile democratice şi antiimperialiste ale etapei prezente. În legătură cu rolul conducător al proletariatului, problema principală este organizarea și extinderea partidului însuși, întărirea influenței sale ideologice și politice.

Trăim o perioadă caracterizată prin adunarea forțelor, dobândirea experienței și diseminarea ei în rândul maselor în cursul luptei și atragerea majorității clasei muncitoare în pozițiile marxism-leninismului. Totuși, trebuie avut în vedere că vorbim despre adunarea forțelor în împrejurări foarte specifice, determinate de natura epocii, de agravarea situației din America Latină, de criza structurală din țara noastră însăși și de creșterea lupta socială în Uruguay. Fără a face previziuni frivole, se poate exprima totuși încrederea că nu vor exista surprize în schimbările calitative în viitorul apropiat, acțiunile impetuoase în lupta pentru putere, datorită pregătirilor persistente pentru acțiuni generale: și să lucreze pentru ridicarea conștiinței clasa muncitoare și masele.

Partidul nostru este ghidat de un astfel de curs de evenimente. Conduce masele în lupta lor, susține cu fervoare cererile economice imediate și apără libertățile democratice, unind și câștigând constant clasa muncitoare și aliații ei, întărind solidaritatea cu revoluția cubaneză și Vietnamul eroic și lucrând activ pentru unitatea comunistului mondial. circulaţie.

Din poziția de avangardă, Partidul Comunist din Uruguay promovează acțiuni atât de importante precum dezvoltarea unei mișcări pur sindicale a muncitorilor într-o mișcare de muncă puternică, extinderea sindicatelor proletariatului și a diferitelor mișcări de masă, crearea Frontul de Eliberare din Stânga ca nucleu și pârghie pentru formarea unui front anti-imperialist democratic mai larg și întărirea sistematică a propriilor rânduri, ceea ce este o necesitate revoluționară. În contextul falimentului partidelor tradiționale ale claselor conducătoare, Frontul de Stânga se conturează din ce în ce mai mult ca o alternativă națională. Are propriul prestigiu, un program clar și influențează alte tendințe sociale în mișcarea sindicală a clasei muncitoare. Succesele Partidului nostru fac acum posibilă îndreptarea luptei pe deplin și cu mai mult curaj pentru a câștiga mase vaste de oameni.

543

Situația actuală din Uruguay este foarte dificilă: a fost afectată de contraofensiva imperialiștilor americani, care au tras propriile concluzii din victoria revoluției cubaneze. Cu toate acestea, evenimentele recente arată că imperialismul american este un colos cu picioare de lut. Gravitatea situației se datorează, în special, strângerii din nou a șuruburilor în economie și politică de către guvernul Uruguayului, ca urmare a presiunilor din partea Fondului Monetar Internațional. Consecințele unei astfel de politici se manifestă printr-o scădere bruscă a nivelului de viață al oamenilor și prin restricții ale libertăților democratice și suveranității naționale. Realitatea modernă uruguayană este plină de conținut

revoluționar profund. Combină lupta pentru revendicările directe ale maselor cu apărarea câștigurilor democratice și a suveranității naționale, cu implementarea unui program patriotic constructiv. Intensificarea continuă a luptei maselor, întărirea tendințelor spre unitate politică, noile poziții ale păturilor religioase influente, inclusiv reprezentanți ai ierarhiei bisericești, rolul din ce în ce mai mare al mișcării muncitorești, influența Frontului de Eliberare de Stânga și a consolidarea treptată a partidului și a Ligii Tineretului Comunist - toate acestea sunt un semn promițător al unor ciocniri sociale și politice grave.
Pentru a obține victoria, este necesar să ne ghidăm după ideologia marxism-leninismului, care reflectă cele mai profunde tendințe ale epocii. După 150 de ani de la nașterea lui Marx, gândul lui strălucit continuă să lumineze drumul nostru revoluționar.

JOSE CADEMARTORI (Chile)

MARX ŞI PROBLEMELE MIŞCĂRII DE ELIBERARE NAŢIONALĂ

Acum 150 de ani, când s-a născut cel mai mare geniu al omenirii, în America Latină aveau loc bătălii sângeroase pentru eliberarea de sub jugul spaniol. Această luptă ne-a lăsat o moștenire a patriei și un sentiment al demnității umane. Am fost implicați în vârtejul dezvoltării capitaliste din secolul al XIX-lea, deși trebuie menționat că popoarele noastre au intrat cu întârziere pe arena istorică.
Fondatorul comunismului științific a rezumat pe bună dreptate rolul pe care l-a jucat exploatarea colonială în nașterea capitalismului: „Descoperirea minelor de aur și argint în America, eradicarea, înrobirea și îngroparea de vie a populației autohtone în mine, primii pași către cucerirea și jefuirea Indiilor de Est, transformarea Africii într-un câmp rezervat de vânătoare a negrilor - așa a fost zorii erei capitaliste de producție. Aceste procese idilice sunt principalele momente ale acumulării primitive” L
De-a lungul vieții sale, Marx a urmărit îndeaproape acțiunile puterilor colonizatoare, condamnând războaiele de cucerire, anexarea teritoriilor și venalitatea conducătorilor locali. În multe dintre scrierile sale despre problema colonială, Lenin a găsit anticipări valoroase ale evenimentelor și indicii pe care le-a folosit în dezvoltarea doctrinei sale despre imperialism și politica sa colonială.
Astăzi, sistemul colonial al imperialismului se prăbușește sub atacul mișcării de eliberare națională. Statele Unite, Marea Britanie și alte puteri imperialiste încearcă să folosească în relațiile lor cu noile state din Asia și Africa toată experiența lor de peste un secol în jafurile coloniale ale țărilor din America Latină. Dar obligați în multe cazuri să acorde independență formală coloniilor, imperialiștii recurg la o scară tot mai mare la metode neo-colonialiste. Înfrângerile imperialismului american în Vietnam, eșecurile lui în

1 K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 23, p. 760.

multe țări din așa-numita „Lumea a treia” îi forțează pe politicienii de la Washington să caute noi modalități de exploatare a popoarelor.

Țara noastră, Chile, ca și alte state latino-americane, a atins un anumit grad de dezvoltare capitalistă, al cărui caracter se datorează influenței monopolurilor internaționale și supraviețuirilor semifeudale în mediul rural. De aici, nu numai caracterul antiimperialist și antifeudal al revoluției chiliane în curs de dezvoltare, ci și particularitățile luptei de eliberare națională , în care atât proletariatul, cât și burghezia, cele două clase ocupând o poziție de conducere în viața socială a țării. , participă în primul rând. La aceasta trebuie adăugat regimul politic al democrației burgheze, care a fost rezultatul luptei burgheziei liberale împotriva oligarhiei și al luptelor clasei muncitoare pentru drepturile politice ale maselor.

În aceste condiții, imperialismul american folosește în țara noastră o serie întreagă de tactici și metode neo-colonialiste constant reînnoite. Imperialiștii americani nu se mai bazează doar pe vechii și tradiționalii lor aliați – marii proprietari de pământ și burghezia comercială. Acum acestea sunt păturile sociale care părăsesc arena politică și o parte semnificativă a reprezentanților lor politici au fost îndepărtați de la putere. Pe măsură ce criza agrară se adâncește, se creează asociații comerciale internaționale ale țărilor din America Latină și în ele se dezvoltă o industrie pe scară largă, monopoliștii nord-americani își pun speranțe din ce în ce mai mari în burghezia industrială locală. Această burghezie are propriile ei asociații, dar ocupă o poziție secundară în America Latină. Este interesat de dezvoltarea capitalistă a țărilor sale și își face iluzii cu privire la ajutorul capitalului străin. Această parte a burgheziei, aflată sub influența monopolurilor americane și având adesea interese conflictuale care îi paralizează acțiunea, încearcă să transfere rezultatele deplorabile ale politicii sale pro-imperialiste asupra proletariatului și asupra poporului.

O astfel de situație face adesea ca o anumită parte a poporului să cadă în eroare cu privire la principalul inamic, să slăbească acțiunile antiimperialiste și să participe involuntar la jocul celor mai reacționare grupări oligarhice, declarându-și opoziția față de guvern și dorind să prezinte doar partea burgheziei aflată la putere, și nu străinii, ca vinovați ai crizei, imperialiștii și magnații locali.

Consecința acestei concepții eronate este credința la fel de eronată că o deteriorare bruscă a situației

546

masele este singurul mijloc pentru ei de a-și dezvolta conștiința de sine revoluționară. Și din aceasta, anumite grupuri mici-burgheze derivă tactica „catastrofelor” constând în refuzul „sarei și apei” guvernului burghez, rezistând oricărei reforme și, prin aceasta, privând guvernul de autoritate.

Într-o țară ca Chile, relativ mică și săracă, imperialiștii sunt în măsură să întârzie temporar agravarea crizei economice. Aceasta nu înseamnă, desigur, că imperialiștii pot întârzia mult timp dezvoltarea conștiinței maselor. Totuși, cu cât imperialiștii arată astăzi capacitatea de manevră mai mare, cu atât mai mult motiv pentru a respinge teza falsă că sentimentele antiimperialiste apar numai sub influența scăderii nivelului de trai.

Marx a învățat că nevoile sociale nu sunt statice, că se schimbă în cursul istoriei. Trăim într-o perioadă de mari schimbări, care are loc ca urmare a revoluției științifice și tehnologice și a creării de noi nevoi, a reactualizării pe cele vechi sau a schimbării modului în care acestea sunt satisfăcute. Prin urmare, nemulțumirea maselor apare și odată cu apariția unor noi nevoi care înainte nu erau disponibile. Nu întâmplător unii pleacă de la faptul că există o relație directă între nivelul și atingerea așteptărilor neîmplinite, pe de o parte, și posibilitatea unor conflicte interne, pe de altă parte. Ei se bazează pe afirmația sociologului burghez David Reisman că popoarele asuprite nu se luptă în timp ce situația lor pare fără speranță, ci intră în luptă doar atunci când încep să vadă vag posibilitatea evazivă a unei vieți mai bune.

Această viață mai bună există deja în țările socialiste, unde sănătatea, educația și munca sunt garantate tuturor. Uniunea Sovietică are acum cea mai scurtă zi de lucru din lume. Acolo s-au creat cele mai bune condiții pentru protecția maternității și a copilăriei.

Conștientizarea faptului că oamenii muncitori din lagărul socialist au drepturi și avantaje necunoscute lumii capitaliste, și în special țărilor dependente, este forța motrice din spatele creșterii conștiinței și capacității de luptă a maselor.

Strategii de la Washington își pun speranțe din ce în ce mai mari în dezbinarea forțelor care li se opun, și în special în izolarea proletariatului de restul oamenilor muncii și de alte secțiuni ale societății. Ele sunt jucate în mâinile unor oameni care acuză clasa muncitoare că stă deoparte de lupta anti-imperialistă. Nu mai există declarații false.

În diferite țări ale continentului sud-american, proletariatul și-a întărit conștiința de clasă în lupta împotriva

547

Imperialismul american și complicii săi. În plantațiile tropicale în care se cultivă banane, trestie de zahăr și bumbac, în minele de cupru, salpetru și staniu, în câmpurile de petrol și în întreprinderile de metalurgie feroasă și neferoasă, muncitorii din diferite țări din America Latină s-au întâlnit față în față cu SUA. monopoluri.

Pe măsură ce producția capitalistă se dezvoltă pe continent, rândurile clasei muncitoare cresc. Acest lucru se întâmplă nu numai ca urmare a creșterii sale naturale, ci și ca urmare a proletarizării țăranilor și artizanilor. S-a calculat că dacă din 1950 până în 1967 populația totală a crescut cu 59%, atunci numărul proletariatului din componența sa a crescut la 67%, iar proletariatul industrial la 75%. În Chile și în alte țări, clasa muncitoare reprezintă deja mai mult de jumătate din populația muncitoare. Mai mult decât atât, muncitorii industriali depășesc numărul proletariatului agricol.

În țările noastre există și un anumit tip de proletariat lumpen – „acel produs pasiv al decăderii păturilor cele mai de jos ale vechii societăți”\ care „pe alocuri este atras în mișcare de revoluția proletariană.”12 mai mult decât „unul”. dintre cele mai spontane și radicale forțe revoluționare”, conform lui F. Fanon. Unii subestimează lupta clasei muncitoare pentru a-și satisface revendicările, criticând-o constant ca fiind „economică” mai degrabă decât politică. Dar pe măsură ce influența socială a

proletariatului crește, luptele sale depășesc cadrul economic și capătă semnificație politică. Cu această ocazie, Marx scria: „... orice mișcare în care clasa muncitoare se opune, ca clasă, claselor conducătoare și caută să le învingă prin presiunea din afară, este o mișcare politică... Și astfel, din cei împrăștiați. mișcări economice ale muncitorilor, peste tot crește o mișcare politică, adică mișcarea unei clase care se străduiește să-și realizeze interesele într-o formă generală, adică într-o formă care are forță coercitivă pentru întreaga societate.
Exact aceasta este situația în Chile. Această mișcare a devenit cunoscută drept „bătălia pentru egalizarea salariilor”. Timp de șapte luni, muncitorii au purtat o luptă intensă, folosind greve parțiale și generale, urmărind stabilirea unui salariu și salariu minim legal, fără contribuții obligatorii și fără restrângerea dreptului la

1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 4, p. 434.
2 Ibid.
8 #. Marx şi F. Engels. Soch., vol. 33, p. 282-283.

grevă. Aceste ultime două cereri au fost opuse de Fondul Monetar Internațional și Departamentul de Stat. În cursul acestei bătălii, guvernul s-a simțit obligat să ia înapoi o carte de salarii și să schimbe substanțial alta. Din aceleași motive, doi miniștri de finanțe au fost înlocuiți în acest timp.
Astfel, în practică, se realizează o îmbinare a luptei pentru satisfacerea cererilor economice urgente cu lupta politică. În același timp, clasa muncitoare dobândește o conștiință a puterii sale și o experiență bogată a luptei de clasă.
În prezent, când clasele conducătoare folosesc din ce în ce mai mult aparatul de stat ca instrument de încălcare a drepturilor clasei muncitoare și de a rezista cererilor sale tot mai mari, poziția lui Marx asupra relației dintre lupta economică și politică devine și mai proeminentă. Prin urmare, următoarea concluzie a Tezelor Comitetului Central al PCUS la 50 de ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie este absolut corectă: „În condițiile capitalismului de monopol de stat, când nu numai întreprinzătorii individuali și asociațiile lor, ci și statul burghez însuși, lupta economică muncitorii capătă în mod obiectiv un caracter politic.” L
Este absolut esențial ca clasa muncitoare din Chile să ducă o politică de alianțe cu alte clase și secțiuni ale societății supuse exploatării imperialiste. Astăzi, când chipul „jandarmului internațional” apare mai mult ca niciodată în adevărata sa formă, aceste părți ale națiunii sunt și ele înclinate spre acțiuni antiimperialiste.
Dar frontul unit al proletariatului și al mic-burgheziei înseamnă, în același timp, o polemică constantă cu ideologii și politicienii săi pe probleme de tactică, metode revoluționare și doctrina socialismului. Proletariatul, desigur, trebuie să susțină anumite revendicări ale păturilor mijlocii, dar în același timp să respingă concepțiile burgheze și mic-burgheze pe care le poartă aceste pături.
Reprezentanții tendințelor politice mic-burgheze consideră adâncirea crizei imperialismului ca pe un proces care duce automat la maturizarea conștiinței de sine revoluționare a maselor. Pe această bază se nasc tot felul de aventuri și

încercări de a accelera artificial cursul procesului revoluționar. Este vorba de a lua poziția „avangardei”, a stângii stângii, cu orice preț și, indiferent de starea de spirit a maselor,

1 „50 de ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie”. Rezumate ale Comitetului Central al PCUS. M., 1967, p. 57.

cu dorinta sau nedorinta lor, de a urma calea trasata de acesti ultra-revolutionari.

În raport cu marxismul, curentele ideologice mic-burgheze iau alternativ poziții dogmatice și revizioniste. Ele preiau uneori judecăți corecte de la Marx, dar sunt aplicabile doar momentelor istorice specifice, neavând caracterul unei legi generale valabile în orice împrejurare și în orice loc.

Ca exemplu, se poate cita poziția lui Marx în raport cu sarcinile și tacticile specifice ale Primei Internaționale și ale clasei muncitoare engleze în problema irlandeză din anii '70 ai secolului trecut. Marx credea că „o condiție prealabilă pentru emanciparea clasei muncitoare engleze este transformarea uniunii forțate existente – adică înrobirea Irlandei – într-o uniune egală și liberă, dacă este posibil, sau o separare completă dacă este necesar” 1 și că „o lovitură decisivă pentru clasele conducătoare din Anglia... poate fi dată nu în Anglia, ci numai în Irlanda” 1 2.

Această poziție, care era absolut corectă pentru acea vreme, nu poate fi aplicată astăzi în sensul că lovitura decisivă adusă capitalismului mondial trebuie să fie dată în țările „lumii a treia”. A înțelege astfel gândirea lui Marx ar însemna a nu recunoaște existența unui mare detașament al clasei muncitoare aflate deja la putere și a nega rolul țărilor socialiste în lupta împotriva imperialismului.

Clasa muncitoare a țărilor coloniale și dependente face parte din proletariatul internațional, cel mai puternic detașament al căruia este clasa muncitoare a lagărului socialist. Clasa muncitoare a țărilor socialiste este avangarda proletariatului internațional, întrucât sarcina pe care o îndeplinește - construirea unei noi societăți fără orice fel de exploatare - este misiunea istorică mondială a proletariatului ca clasă.

Întrucât socialismul există într-o treime a globului, nu doar ca teorie, ci și ca realitate vie, lupta împotriva imperialismului depinde acum în mare măsură de răspunsul la întrebarea: este socialismul existent într-adevăr modelul pentru care oamenii muncitori al lumii capitaliste ar trebui să lupte? Fiecare realizare economică a taberei socialiste, fiecare succes al politicii sale externe și interne, fiecare îmbunătățire a condițiilor materiale și spirituale de viață ale popoarelor țărilor socialiste au un impact enorm asupra sentimentelor anti-imperialiste ale maselor din întreaga lume, spori puterea de luptă a detașamentelor la nivel național.

1 Ya. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 16, p. 438.

2 lim. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 32, p. 556.

mișcarea de eliberare da naștere la noi speranțe și aspirații în luptătorii săi.

Existenţa taberei socialismului, întărirea şi dezvoltarea lui au creat premise obiective extrem de favorabile mişcării

antiimperialiste din colonii şi semicolonii. La aceasta trebuie adăugat un alt factor obiectiv – contradicțiile ascuțite dintre puterile imperialiste și popoarele din Lumea a Treia. Toate acestea ne conduc la concluzia că acum posibilitățile revoluționare în țările dependente sunt mai mari ca niciodată. Desigur, instabilitatea cronică și crizele politice acute nu duc întotdeauna la o soluție revoluționară, la cucerirea puterii de către mișcarea democratică, antiimperialistă. Uneori vin la putere noi regimuri reacţionare, antidemocratice, adesea mai rele decât cele care existau înainte.
Pentru revoluționarii proletari s-a pus pe ordinea de zi problema studierii și soluționării problemei condițiilor subiective ale luptei populare, a condițiilor interne propice dezvoltării forțelor antiimperialiste.
Accentul este pus pe problema întăririi Partidului Marxist-Leninist și a îndeplinirii sale a funcției de avangarde a clasei muncitoare. Domeniul de activitate pentru o astfel de petrecere devine din ce în ce mai larg și mai variat. În ceea ce privește Chile, vorbim despre lupta sindicală, despre munca în parlament și în autoritățile locale, despre organizarea diverselor asociații și mișcări de muncitori, despre lupta ideologică împotriva tendințelor ostile proletariatului. În sfârșit, putem vorbi despre lupta armată, care este o nevoie urgentă pentru unele partide și un scop mai îndepărtat pentru altele. Cum putem începe să îndeplinim aceste sarcini complexe și chiar contradictorii, astfel încât niciuna dintre ele să nu-i împingă pe alții în plan secund?
Principalul lucru în această întrebare este funcția politică a partidului, iar restul trebuie să îi fie subordonat. Linia strategică este firul călăuzitor, începutul începuturilor, căruia trebuie să i se subordoneze totul, inclusiv întrebările organizatorice. Iar această linie nu poate fi altceva decât strategia proletariatului, a intereselor sale fundamentale de clasă.
Imperialiștii au și o linie proprie, pe care o urmăresc în funcție de condițiile locale în sindicate, în sfera ideologiei, în lupta armată. Puterea lor nu poate fi subestimată. Dușmanii clasei muncitoare își inovează metodele, folosind realizările științei și tehnologiei pentru a înșela masele oamenilor, pentru a restructura tactica forțelor armate, pentru a reglementa acțiunile guvernelor etc.
Particularitățile luptei de clasă din Chile ne convin din ce în ce mai puternic că pentru succesul eliberării naționale
551
În primul rând, mișcarea are nevoie de un partid comunist puternic, ferm în principii, flexibil în tactici, cu rădăcini adânci în mase, capabil să le conducă în orice împrejurare. Încă nu avem destui oameni, dar trebuie să creăm o armată autentică de activiști, cadre de nivel mediu pregătite care să poată lucra printre masele largi de oameni din oraș și țară.
Experiența noastră arată că astăzi Partidul Comunist are nevoie de un întreg arsenal de mijloace moderne precum institute de cercetare, mijloace tehnice de comunicare cu masele, școli de perfecționare, un aparat care pregătește materiale statistice, documentare etc. şi resursele economice capătă importanţă. De

asta depinde și răspândirea influenței partidului în rândul maselor.
Relațiile interpartide au devenit acum o sferă specială de activitate pentru partidele comuniste. Rolul fiecărei partide în mișcarea comunistă internațională a crescut. Au crescut posibilitățile și, în consecință, cerințele pentru o mai bună coordonare a acțiunilor diferitelor sale detașamente naționale și regionale. Creșterea legăturilor economice internaționale a sporit interdependența clasei muncitoare în diferite țări și, prin urmare, a extins baza materială a mișcării comuniste internaționale.
În vremea noastră, trebuie încă recunoscută necesitatea unor norme organizatorice proprii pentru diferitele contingente ale mișcării comuniste internaționale. Astăzi, când avantajul autonomiei fiecărui partid față de orice formă de autoritarism este confirmat în acest sens, ar trebui să ne amintim cuvintele lui Engels: „Este deci absurd să înfățișăm principiul autorității ca fiind absolut rău, iar principiul de autonomie ca fiind absolut bun. Autoritatea și autonomia sunt lucruri relative, iar aria lor variază în funcție de diferitele faze ale dezvoltării sociale.” A trasa granițele corecte între autonomie și autoritarism în condițiile moderne este una dintre sarcinile puse în fața mișcării comuniste internaționale . Aceasta este o problemă care necesită găsirea echilibrului corect între sarcinile naționale și internaționalismul proletar. Pentru un partid precum Partidul Comunist din Chile, care participă la mișcarea de eliberare națională, îndeplinirea obligației sale internaționaliste este o tradiție neschimbată, lăsată moștenire de fondatorul său, Luis Emilio Recabarren.
1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 18, p. 304,
ALI BUSHAKJI (Algeria)
MARXISMUL ŞI MIŞCAREA DE ELIBERARE NAŢIONALĂ
Semnificația sărbătoririi a 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx, în ceea ce privește efectul său inspirator asupra mișcării internaționale a clasei muncitoare, este la fel de mare ca și sărbătorile dedicate aniversării a 50 de ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Numele lui Marx este asociat cu astfel de evenimente decisive de dezvoltare mondială precum victoria Revoluției din octombrie sub conducerea lui V.I. Din ce în ce mai mulți revoluționari din lumea arabă, țările din Africa, Asia și America Latină se îndreaptă acum către învățăturile lui Marx. După secole de stagnare și apoi opresiune colonială, multe dintre aceste țări sunt acum independente din punct de vedere politic, capabile să își înceapă propria istorie adevărată.
Există o tradiție valoroasă în mișcarea muncitorească. De fiecare dată când reprezentanții săi se întâlnesc pentru a sărbători un eveniment semnificativ din istoria acestei mișcări, ei caută să învețe din această întâlnire, să rezumă experiența dobândită în lupta lor și să dobândească noi cunoștințe și forțe pentru luptele viitoare. Din acest punct de vedere, împlinirea a 150 de ani de la nașterea celui care, în cercetarea științifică și în lupta revoluționară, a dezvoltat doctrina misiunii istorice mondiale a clasei muncitoare, este un eveniment de o importanță capitală.
Apreciem foarte mult semnificația acestei conferințe, desfășurată în cadrul acestei tradiții. Mulțumim organizatorilor săi -

Institutul de Marxism-Leninism, Academia de Științe Sociale și Școala Superioară de Partid din cadrul Comitetului Central al PCUS, precum și Academia de Științe a URSS. Suntem recunoscători că partidului nostru a avut ocazia de a participa la această conferință.

Este clar că, în cadrul regulilor acestei conferințe, niciun partid nu ar putea spune despre tot ce îi datorează lui Marx pentru victoriile câștigate în lupta pe care o duce. Ar putea spune și despre toate eșecurile pe care le experimentează de fiecare dată când dintr-un motiv oarecare

refuză să aplice preceptele de bază ale lui Marx sau vrea să pună sub semnul întrebării anumite principii ale învăţăturii sale.

În opinia noastră, principalul lucru în marxism este doctrina misiunii istorice a clasei muncitoare. Iar noi, revoluționarii lumii arabe, Africii, Asiei și Americii Latine, dorim să subliniem din nou că noua istorie a țărilor noastre confirmă valabilitatea acestei învățături, care a fost dovedită de multe ori în alte țări.

Voi prezenta doar concluziile referitoare la experiența clasei muncitoare algeriene din ultimii ani. Această clasă este cantitativ mică, numeric mai mică decât, de exemplu, clasa muncitoare din Egipt. Dar, din motive istorice, este mai activă, are tradiții revoluționare și o anumită experiență dobândită în lupta dură împotriva colonialismului, în apărarea drepturilor sale economice, sociale și politice, în lupta pentru victoria independenței naționale .

Nu se punea problema clasei muncitoare din țările noastre, a rolului ei istoric, în momentul în care Marx și Engels vorbeau despre asta în raport cu Europa. În același mod, era imposibil atunci să ne imaginăm o mișcare puternică de eliberare națională împotriva opresiunii imperialiste, care să cuprindă toate secțiunile populației din țările aservite - o mișcare care, în sensul modern al cuvântului, nu exista pe vremea lui Marx. Totuși, acest lucru este de înțeles, pentru că în acea epocă țările noastre se aflau într-o stare de stagnare, ceea ce făcea din ele, așa cum scria Marx în 1853 referitor la India, societățile care se aflau în fața Europei, care trecea printr-o perioadă industrială și capitalistă. ascensiune, „o victimă neputincioasă a oricărui invadator” L

Istoria celei de-a doua jumătate a secolului trecut a confirmat pe deplin validitatea acestei predicții sumbre. Și nu a fost un accident. Cert este că Marx, analizând pentru prima dată științific capitalismul ca formațiune socio-economică, a arătat esența, cauzele profunde și consecințele sistemului colonial, precum și locul acestuia în întregul sistem de oprimare socială și națională pe care burghezia îl are. realizate la scară globală. Pentru această mare lucrare, Marx merită din partea celor două treimi ale omenirii aflate sub jugul colonial o recunoștință nu mai puțin profundă decât cea pe care i-o arată astăzi clasa muncitoare a Europei - în acele țări în care a ajuns la putere și în care încă luptă. pentru cucerirea ei.

Marx a arătat că lupta purtată împotriva noastră de Europa capitalistă nu a fost nici o luptă rasială, nici o luptă.

1 Ya. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 9, p. 135.

religios. A fost lupta burgheziei europene pentru materii prime, piețe, forță de muncă ieftină și, prin urmare, fundamental, lupta clasei capitaliste pentru a stabili dominația politică și economică asupra popoarelor înrobite.
Un alt merit istoric al lui Marx este că a demascat și a condamnat cu pasiune brutalitatea cuceririlor coloniale și dominația barbară care le-a urmat. Prin participarea sa directă, clasa muncitoare internațională și-a făurit o tradiție minunată de a sprijini popoarele care luptă pentru eliberarea lor. Nu este același spirit pe care a putut să-l inspire în mitingurile organizate cu ajutorul său în apărarea eliberării Poloniei sau Irlandei și pe care l-am simțit ieri la Paris, la Cairo sau la Moscova la întâlnirile de susținere a războiului de eliberare? al poporului algerian, ne simțim din nou astăzi peste tot - până la New York și Washington - la mitinguri în sprijinul poporului eroic din Vietnam!
Acest sprijin, pe care proletariatul Europei îl acordă mișcării de eliberare națională, Marx a dat o bază științifică. Victoriile decisive câștigate în ultimii 10 ani mărturisesc eficiența unității clasei muncitoare internaționale și a aliaților săi în lupta împotriva imperialismului, fie că sunt detașamentele clasei muncitoare care au creat state puternice ale comunității socialiste, fie că sunt acestea. cei care duc o luptă neîncetată împotriva stăpânirii politice și economice a burgheziei monopoliste.
Dar care ar trebui să fie relația dintre clasa muncitoare și mișcarea de eliberare națională astăzi, când sistemul colonial a fost în mare măsură distrus? Această întrebare trebuie să fie legată de o altă întrebare: țările care și-au câștigat recent independența mai păstrează acele proprietăți care, după cum a observat Marx, le fac victime neajutorate ale oricărui invadator, sau s-au schimbat în esența lor?
Prima cunoaștere a situației internaționale arată inegalitatea dintre națiunile așa-numitei „Lumi a treia” și națiunile Europei și Americii. Această inegalitate nu numai că rămâne la fel ca acum 100 de ani, dar, după cum arată cele mai recente statistici, continuă să crească. În condițiile revoluției științifice și tehnologice care se desfășoară în lumea modernă, sarcina cu care se confruntă țările subdezvoltate - de a ajunge din urmă cu țările avansate - devine din ce în ce mai complicată.
Ce devine, în aceste condiții, gândirea lui Marx despre societățile care au fost victimele invadatorului? Marx însuși ne va ajuta să răspundem corect la această întrebare importantă. Marx ne-a învățat să nu studiem niciodată fenomenele sociale într-un mod izolat, unilateral
555
picătură și stare statică. Prin urmare, spre deosebire de cei care pun întrebarea în acest fel și, prin urmare, ajung la concluzii false și periculoase, să o punem în aspectul potrivit. Acest aspect este decorul unei noi ere, radical diferită de cea în care a trăit Marx; epoca care a fost deschisă de Revoluția Socialistă din octombrie și care este epoca tranziției de la capitalism la socialism la scară mondială. Principalele caracteristici ale acestei epoci sunt următoarele:
existența Uniunii Sovietice și a întregului lagăr socialist, a cărui putere crește pe zi ce trece;

prezența unei mișcări largi de eliberare națională; existenţa unei mişcări muncitoreşti care este ferm organizată şi se bucură de o influenţă tot mai mare în ţările capitaliste dezvoltate.

În acest mediu, clasa muncitoare a devenit o forță definitorie la scară globală. Influența sa, într-o formă sau alta, crește peste tot în lume unde au loc evenimente sociale importante.

În această situație, clasa muncitoare a țărilor noastre duce o luptă foarte grea și grea. Credem că apariția și dezvoltarea, deși lentă, a clasei muncitoare a fost cea care a introdus schimbări fundamentale în societățile noastre, le-a adus, nu doar politic, ci și istoric, din postura de victimă a oricărui invadator. În ciuda slăbiciunii sale în multe privințe, proletariatul țărilor coloniale, împreună cu țăranii săraci și cu mica burghezie revoluționară, a jucat deja un rol decisiv în lupta pentru eliberarea națională, deși, din cauza condițiilor istorice, nu a condus acest lucru. circulaţie. Experiența ultimilor ani demonstrează în mod irefutat că victoriile taberei socialiste contribuie în mare măsură la creșterea influenței ideologiei comunismului științific în țările noastre. În același timp, influența clasei muncitoare naționale asupra straturilor largi non-proletare este în creștere, ceea ce indică faptul că viitorul în țările noastre aparține proletariatului.

Care este locul și sarcinile sale în prezent? La această conferință, organizată în memoria strălucitului creator al doctrinei misiunii istorice mondiale a clasei muncitoare, este important să confirmăm solemn valabilitatea absolută a acestei doctrine, inclusiv pentru țările noastre.

Această confirmare este necesară, în primul rând, pentru a infirma argumentele ideologiștilor noii noastre burghezii, care, contrar realității, neagă complet existența claselor în societățile noastre și „demonstrează” că lupta de clasă ar fi doar un articol de import și nu contează nici măcar pentru acele societăți din care provine.

556

Această confirmare este necesară pentru a infirma argumentele și ideologii micii burghezii, ale cărei concepte reapar acum, la trei sferturi de secol după teoriile populiste, a căror nefondare a fost dovedită atât de strălucit de marele succesor al operei lui Marx, Lenin, și necondiționat confirmat de întregul curs al istoriei atât în Rusia, cât și astăzi în țările noastre. Acești ideologi opun țăranul muncitorului, numesc țărănimea clasa care este purtătoarea revoluției, singura capabilă să conducă revoluția și să o ducă până la capăt. De fapt, ei luptă împotriva viitorului, propun diverse pretexte și justificări pentru lupta pe care o poartă burghezia împotriva acestui viitor.

Dar ni se pare că, în plus, bazându-ne pe învăţăturile lui Marx, este necesar să infirmăm argumentele anumitor „marxişti” care, prin eroare sau rea-credinţă, încearcă să ne demonstreze că, din moment ce clasa muncitoare în epoca modernă este forța socială conducătoare și îndeplinește, mai ales datorită existenței țărilor socialiste, rolul dictaturii proletariatului la scară internațională, în țările care și-au câștigat recent independența, se va putea face fără cucerirea puterii de către clasa muncitoare, nu numai pentru a îndeplini toate sarcinile revoluției național-democrate, ci și pentru a ghida tranziția la socialism. Desigur, clasa muncitoare este principala forță a

modernităţii, dar nu trebuie să ne aşteptăm totul de la clasa muncitoare internaţională. Clasa muncitoare a fiecărei ţări, oricât de mic ca număr, trebuie să lupte pentru a construi socialismul în patria sa.
Aceşti „marxişti” ne mai spun că este necesară adaptarea învăţăturilor lui Marx mai întâi la punctele principale ale modernităţii, iar apoi la condiţiile specifice ale ţărilor care au parcurs o cale specială de dezvoltare – modul de producţie asiatic. Această adaptare pe care o recomandă ei ar trebui exprimată în acceptarea tezei conform căreia mica burghezie naţionalistă şi revoluţionară, aflată la putere în unele ţări din „Lumea a treia”, ar fi chemată istoric să-şi conducă ţările către socialism. În acelaşi timp, aceştia îi acuză pe adevăraţii marxişti de dogmatism, care rămân fideli doctrinei misiunii istorice mondiale a clasei muncitoare, numindu-i „colportanţi ai ideilor străine” şi „agenţi străini”.
Nu ne opunem căutării şi dezvoltării creative a marxismului. Dimpotrivă, credem că a ridica rezultatele cercetării lui Marx, limitate inevitabil de timp şi spaţiu, într-o dogmă înseamnă a-l trăda pe Marx. Totuşi, nu putem decât să-i expunem pe cei care, ascunzându-se în spatele numelui lui Marx,
557
Se amestecă în teorii pripite care devin o armă periculoasă în mâinile oponenţilor eliberării popoarelor, oponenţilor marxismului.
Nu uităm în niciun caz nici amploarea, nici complexitatea sarcinii pe care noi, marxiştii algerieni, trebuie să o îndeplinim prin aplicarea marxismului în condiţiile socio-economice inerente ţării noastre, nici tradiţiile progresiste ale poporului nostru şi moştenirea lor culturală.
Dar ne desfăşurăm activităţile prin asimilarea creativă a învăţăturilor lui Marx şi ale succesorilor săi credincioşi, partidele comuniste, în legătură directă cu lupta dusă de clasa noastră muncitoare, şi nu cu ajutorul nenumăratelor cărţi ale aşa-zişilor „marxologi”.
Principalul lucru în învăţătura lui Marx este definirea locului şi rolului clasei muncitoare în viaţa naţiunii, capacitatea ei de a se organiza şi, cu ajutorul organizaţiilor sale, de a participa la implementarea democraţiei în viaţa naţiunii. natiunea. Acest lucru principal a fost confirmat pozitiv de exemplul ţărilor care construiesc socialismul şi negativ (dacă pot să spun aşa) de exemplul unor ţări în care nu a fost acceptat sau nu a putut fi luat în considerare din motive obiective. Acest lucru este valabil pentru Indonezia, Algeria, Ghana, Republica Arabă Unită şi alte ţări.
Subestimarea într-un număr de ţări din Lumea a treia a locului şi rolului clasei muncitoare în rezolvarea problemelor politice şi economice de bază este în detrimentul intereselor luptei împotriva imperialismului şi pentru pacea mondială. Principalul fenomen remarcat în viaţa ţărilor nou eliberate este dezvoltarea luptei interne de clasă. Se desfăşoară în condiţii dificile şi uneori ia forme greu de înţeles la prima vedere.
Într-un număr de ţări nou-eliberate, există o tendinţă ca noua burghezie să se consolideze relativ rapid. Unificarea ei are loc în jurul şi pe baza fracţiunilor sau grupărilor fracţionale ale

micii burghezii naționaliste, care și-a asumat rolul principal în lupta pentru eliberare națională.
Noua burghezie, neconstituind încă o clasă, se află pe calea formării accelerate a clasei și are o triplă origine în aceste țări.
Primul grup este burghezia rurală, care a apărut ca urmare a dezvoltării relațiilor de producție capitaliste în mediul rural. De remarcat că adoptă o poziție contradictorie: pe de o parte, este interesată de eliminarea proprietății feudale mari asupra pământului, pe de altă parte, este, parcă, în opoziție cu adevărata reformă agrară, care îi poate amenința. interese. ·

Al doilea grup este de origine birocratică. Este format din funcționari superiori care ocupă posturi de comandă în aparatul de stat, în special în armată, și în economie. Cei mai influenți dintre ei, proveniți din secțiile cele mai prospere ale micii burghezii urbane și rurale, au fost educați în universitățile occidentale, ceea ce, fără îndoială, și-a pus amprenta asupra lor.
În sfârşit, al treilea grup este burghezia urbană, reprezentând sectorul capitalist din economie (industrie, comerţ, operaţiuni de afaceri), dezvoltându-se în detrimentul sectorului public.
Această neo-burghezie, după cum arată experiența cotidiană, este supusă a două tendințe opuse. Pe de o parte, nevoia de a rezista dominației politice și economice a imperialismului este o conditio sine qua non 1 a dezvoltării sale relative. Pe de altă parte, atât din cauza intereselor sale economice (datorită slăbiciunii potenţialului economic şi financiar), cât şi din cauza fricii de avântul mişcării maselor, manifestând o nerăbdare din ce în ce mai mare, şi mai ales în faţa acţiuni din ce în ce mai serioase ale clasei muncitoare și ale țăranilor săraci, ea, cel puțin partea ei cea mai reacționară, caută garanții pentru a-și menține dominația în întărirea legăturilor cu imperialismul.
În aceste condiții, ni se pare că lupta clasei muncitoare naționale și internaționale ar trebui să meargă în două direcții: pe de o parte, susținerea fermă și deplină a mișcării antiimperialiste care se observă în țările „lumii a treia”. ”, pe de altă parte, ferm și într-o formă adecvată poziție critică față de tendințele antipopulare, antidemocratice și antimuncitorești din aceste țări și compromisuri cu neocolonialismul. Aceasta înseamnă că clasa muncitoare din țările noastre trebuie să acorde mai multă atenție luptei pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și a oportunităților, pe care este important să le sporească în orice mod posibil.
Ni se pare că de acum înainte, mai mult ca niciodată, când vorbim de mișcarea de eliberare națională, trebuie să avem în vedere mișcarea muncitoare din țările noastre în general și în special. Aceasta înseamnă că trebuie să fim mai puțin ghidați de imperativele partizane unilaterale, care ar duce la un sectarism periculos, și să plecăm de la cerințele obiective ale realității însăși, care răspund nevoilor luptei. Este evident că proletariatul țărilor eliberate și ideologia lui sunt prevestitorii viitorului. Primind sprijin și asistență din partea clasei muncitoare internaționale, o va face
1 - o condiție indispensabilă (lat.).

capabil să joace din ce în ce mai mult rolul de avangardă în revoluția națională, democratică și apoi în revoluția socialistă. Apelul invariabil și pe deplin valabil făcut acum 120 de ani de Marx și Engels în Manifestul Comunist este „Proletari din toate țările, uniți-vă!” - a găsit un răspuns din partea proletarilor din Africa, Asia și America Latină. În practică, acest lucru se exprimă în existența partidelor marxist-leniniste acolo.
Credem că acest slogan, îmbogățit de Lenin, este „Proletari din toate țările și popoarele asuprite, uniți-vă!” – poate fi implementat cu succes numai în măsura în care apelul propus de Marx este îndeplinit. Pe această bază, trebuie să se formeze și să funcționeze un front antiimperialist mondial.
Partidul nostru, Partidul Avangardei Socialiste din Algeria, aflat într-o situație dificilă, în ciuda tuturor dificultăților și obstacolelor, luptă pentru a organiza clasa muncitoare în sindicate pe baze democratice și pentru a-și ridica conștiința de clasă, pentru a organiza țărănimea. și se străduiește în activitățile zilnice să stabilească o alianță a clasei muncitoare și a țărănimii.
Se străduiește să realizeze unitatea tuturor forțelor anti-imperialiste în lupta pentru democrație, independență națională și pace, să le unească într-un front larg anti-imperialist și anti-reacționar.
Acționând în acest fel, simțim că ne aducem modesta contribuție la întărirea coeziunii mișcării internaționale comuniste și muncitorești, precum și la întărirea și unificarea frontului antiimperialist mondial.
Loialitatea noastră față de Marx și respectul pentru memoria sa trebuie să găsească, pe lângă această conferință și demonstrații organizate cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la nașterea lui, cea mai bună expresie la viitoarea întâlnire internațională a partidelor comuniști și muncitorești care va avea loc la Moscova. . Cel mai bun angajament pe care îl putem lua în timpul acestei sărbători este să folosim toate mijloacele posibile și să ne exercităm toată puterea pentru ca această întâlnire să fie un succes.

ZAHIR ABDEL S AM AD (Siria)

ROLUL CLASEI MUNCITORICE ÎN MIȘCAREA NAȚIONALĂ DE ELIBERARE ÎN ȚĂRILE ÎN DEZVOLTARE

Întreaga omenire progresistă sărbătorește 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx, fondatorul socialismului științific. Teoria sa a fundamentat rolul istoric și politic al clasei muncitoare, al partidului ei. Marxismul a devenit ideologia proletariatului în lupta pentru abolirea exploatării omului de către om și crearea unei societăți socialiste.
În practică, corectitudinea ideilor, propozițiilor teoretice și legilor lui Marx descoperite de el a fost confirmată. Revoluțiile socialiste desfășurate sub conducerea clasei muncitoare, în alianță cu masele țărănești, au triumfat în Uniunea Sovietică și în multe alte țări ale lumii. Un sistem socialist mondial a luat forma. Dimensiunea clasei muncitoare internaționale, care în epoca lui Marx se ridica la aproximativ 9 milioane de oameni, a crescut în vremea noastră la aproximativ 550 milioane.Teoria luptei revoluționare a proletariatului s-a îmbogățit semnificativ, iar proletariatul însuși a a dobândit cea mai valoroasă experienţă politică.

Mișcarea de eliberare națională s-a extins foarte mult și a căpătat un conținut social progresiv. Legăturile sale cu țările socialiste au fost întărite. Datorită acestui fapt, mișcarea de eliberare națională a reușit să dea lovituri decisive colonialismului și neocolonialismului și să elibereze majoritatea coloniilor și țărilor dependente.

Aceste procese confirmă rolul din ce în ce mai mare al clasei muncitoare în viața politică, economică și socială a societății umane.

Cu toate acestea, unii politicieni și teoreticieni, în special în țările nou eliberate, consideră că clasa muncitoare nu poate fi forța conducătoare aici, că rolul său este nesemnificativ și chiar dispare cu totul. Dimpotrivă, în astfel de țări, susțin ei, rolul principal revine maselor țărănești, precum și straturilor și partidelor burgheze mici și mijlocii.

Astfel de opinii contrazic, fără îndoială, realitatea și într-o oarecare măsură seamănă cu opiniile unor figuri

mișcarea muncitorească din Occident, care a negat posibilitățile revoluționare ale țărănimii și ale secțiilor mic-burgheze ale orașului.

Marx a criticat ambele curente. În Manifestul comunist, în Lupta de clasă în Franța, în celelalte lucrări ale sale și în corespondența cu prietenul și colegul său Friedrich Engels, el a arătat că rolul principal în revoluția socialistă nu poate aparține nici unei alte clase decât proletariatului.

Marx a scris că această clasă este generată de industria pe scară largă, progresul științific și tehnologic. Proletariatul crește proporțional cu dezvoltarea și centralizarea industriei, se organizează într-un partid politic independent și duce simultan o luptă de clasă pentru propria sa emancipare și pentru emanciparea tuturor muncitorilor de sub oprimare și exploatare.

Marx credea că dintre toate clasele care se opun burgheziei, doar una, proletariatul, este o clasă cu adevărat revoluționară. Clasele rămase își pierd semnificația socială și pierd pe măsură ce industria pe scară largă crește, în timp ce proletariatul însuși este produsul său.

În același timp, Marx a subliniat importanța alianței dintre proletariat și masele țărănești. El credea că exploatarea țăranilor sub capitalism diferă de exploatarea proletariatului doar prin formă. Marele conducător al clasei muncitoare a mai subliniat că așa-numitele pături mijlocii - micii industriași, comercianți, artizani și țărani - se luptă cu burghezia pentru a se păstra ca grupuri sociale. Prin urmare, ei nu sunt revoluționari, ci conservatori. Dacă aceste straturi trec în rândurile proletariatului, atunci în acest caz își apără interesele nou dobândite, renunță la fosta lor viziune asupra lumii și dobândesc o nouă ideologie proletariană.

V. I. Lenin a completat și dezvoltat moștenirea lui Marx și Engels în epoca imperialismului și a revoluțiilor socialiste. Într-o luptă încăpățânată împotriva populiștilor și socialiștilor-revoluționari, care au negat rolul istoric al clasei muncitoare, el a apărat principiile marxismului, a fundamentat cuprinzător semnificația alianței proletariatului cu masele țărănești. Lenin a dezvăluit procesul constant de diferențiere în rândurile țărănimii, natura duală a micului și

mijlociu-burgheziei, a arătat că ea oscilează când la dreapta, când la stânga, urmărind interese de clasă conflictuale. În consecință, această burghezie nu poate juca rolul principal în revoluție, care aparține clasei muncitoare, partidului său, ideologiei sale.
În prezent, învățătura marxist-leninistă își păstrează în întregime ascuțimea și vitalitatea. Practică
562
o confirmă și o îmbogățește zilnic, din oră, din fiecare minut. Pe baza unei analize științifice a dezvoltării sociale, Marx a putut fundamenta misiunea istorică mondială a clasei muncitoare atunci când aceasta era încă relativ slabă și mică ca număr. În prezent, semnificația și rolul său nu pot fi comparate cu niciuna dintre celelalte clase, nici în țările industrializate, nici în alte țări. Clasa muncitoare este în creștere, influența sa socială și conștiința de clasă cresc constant.
Clasa muncitoare este, de asemenea, principala forță socială în țările nou eliberate din Asia și Africa, precum și în acele țări care sunt încă sub jugul colonialismului și neocolonialismului. Rolul proletariatului în aceste țări este măsurat nu numai prin ponderea sau numărul său relativ într-o țară dată. De asemenea, este determinată de influența întregii clase muncitoare internaționale și, în mare măsură, de rolul Uniunii Sovietice și al altor țări din lagărul socialist în care clasa muncitoare și partidele sale au ajuns la putere. Influența proletariatului în țările în curs de dezvoltare este determinată și de semnificația ideologiei și a teoriei revoluționare a clasei muncitoare. Simpla existență a unei clase muncitoare, chiar dacă nu și-a realizat încă suficient misiunea istorică, simpla existență a unui partid comunist, chiar dacă este mic și nu are încă o autoritate largă în rândul maselor, înseamnă că această clasă și aceasta. petrecerea sunt o garanție fermă a viitorului.
În timp, amândoi – atât clasa cât și partidul – vor crește și vor deveni mai puternici. Ei vor putea, mizând pe cooperarea cu diverse forțe progresiste din interiorul și din afara țării, cu condiția să urmeze o politică corectă, să își asume rolul principal în lupta națională și democratică pentru tranziția la socialism.
Ca urmare a marilor schimbări în situația internațională, răspândirea ideilor socialiste, criza profundă a imperialismului mondial, anumite secțiuni ale țărănimii, burghezia urbană mică și mijlocie din țările din Asia și Africa s-au apropiat sau au început să se apropie. să se apropie de ideologia și punctele de vedere ale clasei muncitoare, de teoria sa revoluționară a socialismului științific.
Sprijinul acestor pături de către țările socialiste și acordarea de asistență acestora în diverse domenii ale politicii, economiei, afacerilor militare și culturii sunt firești și evidente. De asemenea, este nevoie de asistență pentru eliminarea diferitelor tipuri de dificultăți în formarea personalului, în construirea întreprinderilor și în construirea bazei materiale și tehnice a economiei naționale. Nu există nicio îndoială că orice apropiere între Progressive 19   563
între țările în curs de dezvoltare și țările socialiste este o evoluție pozitivă. Aceasta servește drept garanție că aceste pături, unite cu clasa muncitoare și cu alte forțe avansate ale

țărilor lor, vor putea deveni un factor important în păstrarea și consolidarea transformărilor progresive și în avansarea către socialism. Comuniștii sirieni susțin necondiționat o astfel de politică.
Dar este, de asemenea, clar că un astfel de sprijin nu ar trebui să fie în detrimentul partidelor comuniste și muncitorești din țările în curs de dezvoltare. Acest lucru este valabil mai ales pentru țările în care astfel de partide au o influență largă în rândul maselor populare, o mare experiență și tradiții în lupta revoluționară, apărarea drepturilor clasei muncitoare, a țărănimii și a tuturor oamenilor muncitori.
În partidele progresiste ale micii burghezii există tendința de a elimina partidele comuniste locale de pe arena politică, de a le slăbi rolul.
Promotorii acestei tendințe distorsionează cu insistență natura luptei naționale și sociale a comuniștilor, încearcă să le împiedice munca și să-i împiedice să-și exprime opinia. Fără nicio justificare, burghezia țărilor eliberate se străduiește să se prezinte ca singura forță călăuzitoare a națiunii. În același timp, partidele burgheze și mic-burgheze încearcă să-și întărească legăturile cu țările socialiste și cu partidele lor comuniste, fără însă a recunoaște dreptul altor forțe progresiste de a face acest lucru. Dar, alături de această aripă dreaptă a mișcării burgheze progresiste, există și alte tendințe de stânga care solicită cooperarea cu comuniștii locali și cu partidele comuniste străine. Într-o astfel de cooperare deschisă și sinceră, comuniștii sirieni văd principalul punct de cotitură pe drumul către consolidarea câștigurilor naționale progresiste.
Efortul unor partide fraterne pentru câștiguri temporare efemere, încercări de a câștiga de partea lor diferite grupuri ale burgheziei naționale progresiste în detrimentul comuniștilor locali, este o politică miop. Această politică este eronată atât din punct de vedere principial, cât și din punct de vedere tactic. Încurajează acțiunile elementelor de dreapta ale mic-burgheziei nu numai împotriva comuniștilor locali, ci și împotriva forțelor de stânga din partidele mic-burgheze. O astfel de politică nu are viitor. Ea aparține numai clasei muncitoare și partidelor sale.
PCUS, partidele comuniste fraterne ale unui număr de alte țări socialiste și Partidul Comunist Francez au luat o poziție internaționalistă de principiu, refuzând să sacrifice interesele clasei muncitoare și ale partidelor comuniste din unele țări din Asia și Africa în favoarea naționalistelor progresiste.
petreceri. Ei au sunat
564
la cooperarea dintre forțele avansate ale fiecăreia dintre aceste țări în lupta pentru păstrarea independenței, consolidarea câștigurilor progresive și acțiunile comune pe drumul către socialism.
Partidul Comunist Sirian consideră că este de datoria sa să salute o astfel de poziție internaționalistă, care este în concordanță cu interesele comune ale mișcării muncitorești comuniste internaționale, precum și cu interesele clasei muncitoare, ale maselor muncitoare și ale secțiunilor progresiste ale burgheziei naționale. a ţărilor în curs de dezvoltare.

Rolul de conducere al unui partid sau al unuia, al acestei clase sau al aceleia nu sunt simple cuvinte. Timpul nostru arată că fie proletariatul, înarmat cu ideologia marxism-leninismului, fie burghezia, sprijinindu-se pe o ideologie ostilă progresului, poate conduce. Toate transformările și măsurile progresive efectuate în cutare sau cutare țară au fost realizate sub influența ideologiei clasei muncitoare, chiar dacă au fost realizate de reprezentanți ai micii sau mijlocii burghezie.

Mica și mijlocie burghezie fie acceptă ideologia clasei muncitoare și se află astfel de partea forțelor progresiste, fie urmează ideologia burgheziei imperialiste și trece prin aceasta la poziția de reacție. În cele mai multe cazuri, mica și mijlocie burghezia, în virtutea naturii lor duale, adoptă poziții contradictorii și sunt influențate de ideologia proletariană, pe de o parte, și de ideologia burgheză, pe de altă parte. Uneori poate părea chiar că are propria sa ideologie independentă.

Astăzi este caracteristic ideologiștilor mic-burghezi să nege sau să slăbească semnificația luptei de clasă, să nege sau să ignore rolul clasei muncitoare și al partidelor comuniste în țările eliberate și recent eliberate. Au și naționalism. Ele se caracterizează prin indecizie și slăbiciune a spiritului revoluționar, șovăieli, inconsecvență în chestiunile de cooperare cu Uniunea Sovietică și alte țări socialiste, contradicție între cuvânt și faptă, frică de mase, aventurism și pasivitate.

Nu există nicio îndoială că unii reprezentanți ai micii burghezii sunt ghidați în politicile lor de bune intenții, dar alții provin din legături și interese pro-imperialiste și recționare.

Țărănimea și masele mic-burgheze ale orașului, partidele și organizațiile lor joacă un rol important în practica politică și revoluționară, mai ales atunci când percep ideile marxism-leninismului. Împreună cu clasa muncitoare, ei formează forța principală în revoluția național-democrată și socialistă. Dar țărănimea și meschinul urban

565

burghezia singură nu poate, prin ea însăși, nici după venirea la putere și după ce a luat anumite măsuri decisive progresive și revoluționare, să creeze o bază solidă pentru păstrarea și dezvoltarea acestor realizări. Sunt incapabili să le apere și să le dezvolte din cauza ezitării și lipsei de determinare. Din cauza tendințelor contradictorii din rândurile lor, ei reprezintă cumva o amenințare pentru realizările naționale.

Experiența dură pe care popoarele arabe au avut-o în timpul și după ultima agresiune imperialistă israeliană împotriva Republicii Arabe Unite, Siriei și Iordaniei a arătat acest lucru în mod deosebit de clar. Procesele unui număr de lideri militari din UAR au scos la iveală cine a fost responsabil pentru înfrângere, pentru mediul de decădere, pentru trădare, pentru îmbogățirea ilegală. În discursurile sale, președintele Gamal Abdel Nasser a subliniat grupurile care au împiedicat cursul transformărilor sociale, formate într-o nouă clasă care a căutat să ia locul foștilor capitaliști în exploatarea și jefuirea oamenilor.

Fără îndoială, situația din alte țări arabe semăna în multe privințe cu situația din UAR.

Măsuri anunțate recent: epurarea armatei, urmărirea penală și condamnarea celor responsabili pentru pregătirea unei lovituri

militare, înfrângerea grupurilor reacționale, dezvoltarea democrației, creșterea rolului maselor în protejarea și extinderea reformelor progresive, în pregătirea lichidării consecințele agresiunii, întărirea tot mai mare a cooperării cu țările socialiste etc. – toate acestea sunt pași importanți, a căror punere în aplicare practică este posibilă numai cu sprijinul clasei muncitoare, al comuniștilor și al tuturor forțelor care luptă spre socialism.
Cercurile imperialiste şi reacţionare încearcă să slăbească legăturile dintre clasa muncitoare şi partidele sale cu alte forţe progresiste, să semene dezbinări şi diferenţe între ele, sugerându-le acestora din urmă, mai ales dacă sunt la putere, că comuniştii încearcă să ia. locul lor, pentru a le slăbi pozițiile, pentru a le izola.de mase. Este clar ce scopuri urmărește imperialismul în acest sens: urmărește să slăbească alianța forțelor revoluționare și progresiste care luptă împotriva lui și să le pună unele împotriva altora.
Partidul Comunist Sirian, ca și alte partide comuniste, continuă în politica și tactica sa din sloganul marxist-leninist: „Proletari din toate țările și popoarele asuprite, uniți-vă!”. Ea crede că în țară și pe arena internațională, orice forță națională progresivă are posibilitatea de a dezvolta activități revoluționare. Luptă pentru adunarea acestor forțe și pentru cooperarea lor în lupta împotriva imperialismului și a reacției, pentru libertate,
566
democratie si socialism. În politica internă, urmărește să consolideze și să extindă cooperarea cu toate forțele, straturile și elementele progresiste care acționează ca un front național unit sau sub orice altă formă. Ea reprezintă menținerea și întărirea tuturor schimbărilor progresive, pentru întărirea cooperării cu Uniunea Sovietică și alte țări socialiste, cu partidele frățești comuniste și muncitorești, cu mișcarea de eliberare națională din țările din Asia, Africa și America Latină.
Comuniștii sirieni sunt și vor fi supuși unor critici constructive poziția unuia sau aceluia partid progresist, a acestui sau aceluia guvern progresist, vor face propuneri pentru dezvoltarea ulterioară a transformărilor sociale. În acest fel, Partidul Comunist Sirian speră să păstreze și să consolideze realizările țării, să evite multe greșeli care pot amenința regimurile progresiste, să le determine să se desprindă de masele poporului și să servească numai în folosul imperialistului. , cercuri sioniste si reactionare.
Țări arabe precum Siria și UAR au fost și sunt supuse presiunilor, conspirațiilor și agresiunii imperialiste și sioniste, în scopul de a înființa guverne recționare care duc o politică benefică pentru cercurile imperialiste din Washington, Londra și Bonn. Ca urmare a atacului din 5 iunie 1967, agresorul imperialist Israel a ocupat o parte din teritoriul Republicii Arabe Unite, Siriei și Iordaniei. El refuză să-și retragă trupele și să respecte deciziile Consiliului de Securitate. În fiecare zi el comite noi acțiuni agresive, expulzează sute și mii de locuitori arabi din casele lor, le distruge casele. Israelul caută să colonizeze teritoriile ocupate, să consolideze ocupația și să stabilească o bază puternică a imperialismului în zonă. El

plănuiește acest lucru împreună cu cercurile internaționale imperialiste și sioniste. Aproximativ 800 de reprezentanți ai monopolurilor și băncilor s-au întâlnit deja de două ori în Palestina ocupată pentru a discuta despre planurile de exploatare a țărilor arabe ocupate și de jefuirea bogățiilor acestora.
Caracterul imperialist agresiv al mișcării sioniste a devenit clar pentru mulți reprezentanți ai maselor populare din întreaga lume. Dar mai există oameni care au fost înșelați de sioniști, care nu văd legătura strânsă dintre ei și imperialismul internațional. Lupta împotriva sionismului nu este o luptă împotriva evreilor. Este o luptă împotriva imperialismului și colonialismului. Mișcarea sionistă reprezintă un pericol nu numai pentru țările arabe, ci pentru fiecare mișcare națională, progresistă, socialistă din lume. Aceasta este o parte
567
mișcarea imperialistă și colonialistă mondială. Recent, rolul sionismului în activitățile subversive împotriva anumitor țări socialiste a devenit mai clar.
Amenințarea imperialistă și sionistă care planează asupra țărilor arabe arată din nou importanța alianței și cooperării muncitorilor, țăranilor și tuturor forțelor progresiste. Această alianță este necesară nu numai pentru a proteja și a multiplica succesele țărilor arabe și mișcarea lor pe calea dezvoltării socialiste. De asemenea, este necesară eliminarea consecințelor agresiunii sionist-imperialiste.
În situația actuală, coordonarea acțiunilor politice, militare și economice ale Republicii Arabe Unite, ale Siriei și ale tuturor forțelor anti-imperialiste și anti-sioniste este de o importanță deosebită pentru a elimina consecințele agresiunii, pentru a preveni posibila repetare a acesteia și proteja câștigurile sociale progresive.
Trăiască alianța muncitorilor, țăranilor și tuturor forțelor progresiste în lupta pentru pace, eliberare națională, democrație și socialism!
Trăiască clasa muncitoare și partidele comuniste care poartă steagul marxism-leninismului și luptă pentru o viață mai bună pentru oamenii lumii!
Trăiască ideile marxism-leninismului, deschizând calea către un viitor mai bun, chemând la o luptă revoluționară împotriva imperialismului și a reacției, pentru progres și socialism!
MUHAMMED JUNDI (Siria)
MARXISMUL ŞI UNELE ÎNTREBĂRI ALE MIŞCĂRII DE ELIBERARE NAŢIONALĂ
În prezent, țările așa-numitei „Lumi a treia” duc o luptă activă antiimperialistă. În trecut, imperialismul i-a transformat în anexul său agricol, i-a condamnat la înapoiere și sărăcie extremă, a supus populația la cea mai prădătoare exploatare, jaf și oprimare.
Logica istoriei a dus la o explozie revoluționară inevitabilă care a deschis calea către eliberare pentru popoarele asuprite. În aceste condiții, imperialismul a luat contramăsuri, căutând să suprime cele mai mici manifestări de opoziție și recurgând în acest proces la arbitrar și la represiune.
Țările „lumii a treia” ocupă teritorii vaste care alcătuiesc mai mult de jumătate din suprafața globului, iar populația lor ajunge la un miliard și jumătate de oameni. Aceste țări diferă între ele prin compoziția etnică a populației, obiceiuri și nivelul de

dezvoltare socială. Aici găsiți cele mai diverse tipuri de relații sociale, începând cu comunal primitiv și terminând cu capitalismul de dezvoltare medie.
O caracteristică comună a acestor țări este dependența lor (desigur, în diferite grade) de statele imperialiste și înapoierea economică și culturală care rezultă. Ceea ce au în comun aceste țări este apariția unor mișcări anti-imperialiste, desigur, diferite ca forță și organizare.
Să considerăm aceste mișcări sub două aspecte: din punct de vedere al acțiunilor strategice și din punct de vedere al teoriei.
Apropo de aspectul strategic, nu trebuie decât să aruncăm o privire asupra situației în care se află principalele puteri imperialiste pentru a înțelege rolul enorm jucat de popoarele țărilor în curs de dezvoltare în subminarea fundamentelor imperialismului.
Contradicțiile grave care zguduie în prezent sistemul imperialist au escaladat până la capăt
569
gradul în care însăși existența imperialismului este amenințată. Unele dintre aceste contradicții au apărut ca urmare a loviturilor puternice aduse imperialismului în cursul luptei de eliberare națională.
Această luptă nu numai că contribuie la eliberarea în continuare a țărilor în curs de dezvoltare și le plasează în condiții noi, dar va fi și un factor important în eliberarea popoarelor statelor imperialiste înseși.
În consecinţă, studiul luptei ţărilor din Lumea a treia din punct de vedere al strategiei are o importanţă deosebită pentru trezirea din ce în ce mai multor forţe lupte la lupta antiimperialistă, pentru coordonarea acţiunilor acestor forţe, pentru o mai bună organizare a acestora.
Din punctul de vedere al socialismului științific, multe probleme teoretice ale mișcării de eliberare națională rămân, de asemenea, nepe deplin dezvoltate, deși epoca revoluționară modernă a dat un răspuns practic la o serie de întrebări importante.
Marxismul-leninismul învață că creatorul revoluției este proletariatul, care este generat de societatea capitalistă. Poziția însăși a proletarilor în această societate îi împinge să lupte pentru abolirea capitalismului. Odată cu dezvoltarea capitalismului cresc și numărul, conștiința de clasă, experiența revoluționară și organizarea proletariatului. În cele din urmă, clasa muncitoare face o revoluție, preia puterea de stat, socializează mijloacele de producție și folosește toate acestea pentru a construi o societate socialistă.
În ceea ce privește celelalte clase exploatate, ele se străduiesc să păstreze condițiile sociale distruse de capitalism, adică încearcă să întârzie dezvoltarea socială. Prin urmare, singura cale corectă pentru ei constă printr-o alianță cu proletariatul, care în revoluție protejează interesele tuturor muncitorilor și apoi se neagă ca clasă, construind o societate fără clase.
Totuși, în țările „Lumii a treia” proletariatul este un grup extrem de nesemnificativ al populației. Astfel, în Asia nu există mai mult de 8,5% din populație angajată, în Africa - 5,5%, în America Latină - 14%. Numărul lucrătorilor angajați în industrie și construcții este mai mic de un sfert din numărul indicat. Cea

mai mare parte a clasei muncitoare din țările în curs de dezvoltare este concentrată în întreprinderile mijlocii și mici. Procentul de proletari necalificați și semicalificați este, de asemenea, foarte mare. Numărul muncitorilor sezonieri, de asemenea necalificați, este semnificativ. Astfel, în țările „lumii a treia” creatorul revoluției – proletariatul – nu a crescut încă în număr.
Din aceasta, se pot trage următoarele concluzii importante.
570
În primul rând, prezența imperialismului condiționează existența în țările în curs de dezvoltare a unei burghezii slabe din punct de vedere economic, incapabile să avanseze pe calea dezvoltării capitaliste intensive. Mai presus de toate, această burghezie este strâns legată de monopolurile imperialiste și nu poate acționa ca competitor economic sau politic al acestora.
În al doilea rând: condițiile țărilor „lumii a treia” nu contribuie la acumularea de capital, ceea ce ar permite crearea unei economii proprii dezvoltate pe baza relațiilor capitaliste. Chiar dacă condițiile de acumulare a capitalului sunt relativ favorabile, mecanismul de exploatare imperialistă fie îngheață aceste capitaluri, fie le scoate din țară și le folosește în interesul tâlharilor străini. Așa este cazul profiturilor primite de monopolurile străine din extracția petrolului din țările arabe. În orice țară din Lumea a Treia, vom constata că mărimea capitalului național, atât privat, cât și public, îi permite să finanțeze doar parțial proiecte individuale mici, iar balanța lor comercială externă este, de regulă, pasivă.
În al treilea rând: în țările în curs de dezvoltare, țărănimea, reprezentată de mici proprietari și mârșători, are cea mai mare importanță. Această clasă este cea care predomină aici numeric, și aceasta este cea care lâncește sub povara tuturor formelor existente de exploatare.
Oportuniștii Internaționalei a II-a susțineau că soarta țărilor înrobite depindea în întregime de colonialiști. Colonialiștii, la rândul lor, s-au apărat spunând că au adus progres cu ei și că fără ei ar fi fost imposibil să se dezvolte vastele teritorii ale Asiei și Africii.
În 1904, la un congres la Amsterdam, reprezentantul social-democrației olandeze, Van Kol, spunea: „Putem lăsa jumătate de glob în mila popoarelor care sunt încă în anii copilăriei, care nu folosesc imensa bogăție a pământul, nu cultivați cele mai fertile părți ale planetei noastre ?? Sau ar trebui să intervenim în interesele omenirii și să forțăm roadele teritoriilor care sunt proprietatea întregii rase umane? Propunerea înaintată de el spunea: „Noile nevoi ne obligă să recunoaștem nevoia de colonii după victoria clasei muncitoare și emanciparea ei economică, și chiar și sub sistemul socialist... Statele moderne nu se pot lipsi de regiuni care furnizează anumite tipuri. de materii prime și produse tropicale necesare industriei..." L
1 „Congresul Internațional Socialist de la Amsterdam din 14-20 august 1904”. Bruxelles, 1904, p. 49, 62.
571
Această direcție în Internaționala a II-a a ignorat în mod destul de neechivoc interesele populației coloniilor și a luat în considerare doar interesele stăpânilor globului - europenii.
Același Van Kol a vorbit trei ani mai târziu, în 1907, la un

congres la Stuttgart: „Ce crezi că vor face sălbaticii din Africa Centrală când le vom aduce o mașină? Probabil că vor dansa dansul lor sălbatic în jurul ei. Sau vor adăuga unul nou unui număr mare de zei. Sau vom fi sfătuiți să trimitem europeni acolo cu mașinile pentru a le controla?... Poate sălbaticii ne vor sparge mașinile, poate ne vor ucide... Dacă am veni la băștinași cu unelte și mașini, am fi complet lipsiți de apărare. , și am -ar fi trebuit să luăm arme cu noi, în ciuda faptului că Kautsky numește acest lucru imperialism.
Dacă ne amintim că această propunere a oportuniștilor asupra chestiunii coloniale a primit aproape jumătate din voturi la Stuttgart, atunci putem înțelege pericolul pândit în confuzia teoretică în problema colonială. Tendințele oportuniste există și astăzi. Cu toate acestea, oportuniștii nu au putut face nimic când a fost vorba de întrebări clare. De aceea încearcă să folosească probleme controversate, încă nerezolvate, pentru a înșela masele.
Se știe că V. I. Lenin și-a exprimat puternica indignare față de comportamentul oportuniștilor de la Stuttgart. În articolele sale despre congres, el a scris că votul a scos la iveală oportunismul social și a arătat pericolul acestuia.1 2 Lenin era bine conștient de importanța mișcărilor revoluționare care au apărut sau încă se dezvoltau în țările dependente. El a tratat aceste mișcări cu mare atenție, a analizat situația din aceste țări, a proclamat dreptul popoarelor la autodeterminare și a apărat acest drept. V. I. Lenin a considerat lupta împotriva dominației imperialiste în colonii una dintre etapele epocale pe calea revoluției proletare.
Totuși, se pune întrebarea: au fost rezolvate în sfârșit problemele teoretice ale lumii a treia și lupta ei împotriva imperialismului? De la primele discuții și până în prezent au apărut mulți factori suplimentari și s-a acumulat cea mai bogată experiență a transformărilor socialiste grandioase. Cu toate acestea, o serie de prevederi teoretice nu sunt încă clare.
În prezent, mișcarea de eliberare națională se află într-o etapă nouă, importantă în dezvoltarea sa. În unele cazuri, este capabil să dezvolte strategia corectă

1 „Congresul Internațional Socialist de la Stuttgart”. SPb., 1907, p. 29.

2 Vezi V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 16, p. 67-74 şi 79-89.

și un program pe termen lung. Această mișcare devine din ce în ce mai capabilă să reziste intrigilor statelor imperialiste, să respingă atacurile armatelor și forțelor lor de atac și alte încercări de a o distruge. O confirmare clară a acestui lucru este războiul din Algeria, care a durat 7 ani. Armata punitivă cu milioane de puternice, echipamentul militar greu și organizațiile fasciste create special pentru a lupta împotriva mișcării de eliberare națională s-au dovedit neputincioase în a suprima lupta poporului algerian.
Exemple de astfel de înaltă ascensiune revoluționară sunt acum observate în multe părți ale globului. Acesta nu este un fenomen simplu; necesită o analiză atentă.
În prezent, revoluțiile din țările „Lumii a treia” au părăsit stadiul luptei spontane, care s-a caracterizat prin inițiativă

locală, acțiuni dispersate și lipsă de coordonare. S-au creat acum organizații revoluționare cu disciplină fermă, ceea ce se impune, conform teoriei revoluționare, într-o societate în care proletariatul a atins un grad suficient de mare de maturitate. Pe de altă parte, supraviețuirile feudale și tribale nu au fost încă eliminate în țările în curs de dezvoltare. Clasa muncitoare este încă mică și incapabilă să-și îndeplinească sarcinile pe care le propune teoria marxist-leninistă a revoluției.

Toate acestea ne oferă din ce în ce mai multe fapte noi care necesită explicații și demonstrează că problemele teoretice legate de lupta de eliberare a țărilor în curs de dezvoltare nu au fost încă rezolvate. Aceste probleme necesită un studiu profund, serios, luând în considerare totalitatea problemelor economice, politice și strategice legate de lupta pentru eliberare.

Esența acestor probleme teoretice necesită o revizuire a opiniilor asupra studiului dinamicii forțelor imperialiste, asupra analizei mecanismului de acțiune și exploatare a acestora în țările dezvoltate și în curs de dezvoltare.

În prezent, imperialismul reprezintă cel mai înalt grad de concentrare a capitalului. Au fost create monopoluri financiare enorme care exercită controlul asupra economiilor majorității țărilor globului în diverse moduri. Totodată, trebuie subliniat că concentrarea capitalului a avut loc sub forme noi. Aceasta nu a fost o concentrare de capital industrial, ci în primul rând de capital financiar.

În prezent nu există mai mult de o sută de monopoluri financiare gigantice în lumea capitalistă, care domină toate domeniile economice. Este suficient să ne amintim cât de importantă a fost devalorizarea lirei britanice pentru economia mondială, în general.

573

Într-o serie de țări, după prăbușirea lirei, tranzacțiile financiare s-au oprit complet.

Monopolurile imperialiste jefuiesc țările „Lumii a treia” în felul următor: 1) prin pomparea resurselor naturale precum petrol, minereu etc.;

2) prin vânzarea de produse manufacturate; 3) prin exportul principalelor produse pe care aceste țări le produc; 4) prin pomparea capitalului acumulat prin burse și bănci (adică în primul rând venituri din petrolul arab).

În consecință, nu numai proletariatul suferă de pe urma exploatării imperialiste. Sunt exploatate și alte straturi largi ale populației din țările în curs de dezvoltare, care, în număr, constituie principala forță antagonistă împotriva imperialismului.

În Europa, progresul tehnologic a fost însoțit de dezvoltarea capitalismului. Capitalismul a adus anumite elemente de progres în societate, dar în același timp a adus cu el cele mai acute contradicții de clasă între burghezi și muncitori. În ceea ce privește popoarele coloniilor, acestea au devenit complet dependente de elementele burgheze și feudale, întrucât colonialiștii profitau de conflictele tribale și feudale din țările aservite și au stabilit o alianță cu burghezia locală, care ocupa o poziție de intermediar între străini. capitalistii si piata interna... Capitalismul a cultivat înapoierea în

colonii, a limitat utilizarea tehnologiei, iar ulterior a aplicat ultimele realizări tehnice pentru a se îmbogăți doar în domeniul finanțelor, în loc să le folosească în producție.
În prezent există un nou mecanism de exploatare, mai dezvoltat decât cel care exista în zorii apariţiei burgheziei. Dezvoltarea sistemului de exploatare duce absolut incontestabil la o ascensiune revoluționară.
Deci, putem evidenția un grup de probleme fundamentale, vitale, care necesită cea mai rapidă cercetare și soluție științifică:
1) Este necesar să se schimbe viziunea asupra populației țărilor înapoiate, întrucât rolul pe care acestea sunt chemate să-l joace în istorie este semnificativ și de durată. Populația acestor țări reprezintă adevărata bază de masă a revoluției. Este capabil să depășească stadiul luptei spontane și să se organizeze în cursul luptelor revoluționare. În acest sens, trăsăturile caracteristice proletariatului ţărilor dezvoltate pot fi pe bună dreptate atribuite populaţiei acestor regiuni. Imperialismul exploatează, asuprește și distruge forțele productive ale țărilor din Lumea a Treia. Contradicțiile dintre exploatatori și exploatați sunt din ce în ce mai accentuate. Drept urmare, conștiința maselor ajunge într-un stadiu în care acestea sunt capabile

face o revoluție. Această revoluție ar trebui să ducă în viitor la construirea unei societăți socialiste.
Maselor populare din țările în curs de dezvoltare li se reproșează uneori că au trăsături utopice, oportuniste, demagogice sau mic-burgheze în conceptul lor de socialism.
Totuși, trebuie făcută o distincție între mișcarea acestor mase și între literatura politică care se produce în procesul acestei mișcări. Chiar și proletariatul conștient de clasă în dezvoltarea sa trece uneori prin perioade revoluționare complet diferite și este supus uneia sau aceleia influențe străine.
2) Expansiunea colonială este în mare măsură unul dintre indicatorii creșterii capitalismului. Pe de o parte, contribuie la dezvoltarea sa, iar pe de altă parte, la adâncirea contradicțiilor capitaliste și la crearea unei baze extinse pentru dezvoltarea proletariatului. Trebuie rezolvată și această problemă.
3) Țările din „lumea a treia” nu vor putea trece prin stadiul de dezvoltare capitalistă în sensul european al cuvântului. Ei nu vor trece printr-o perioadă caracterizată de stăpânirea burgheziei naţionale. Dar burghezia națională din „lumea a treia” este capabilă să se disocieze de interesele imperialismului și, în consecință, de imperialismul însuși și nu este capabilă să asigure dezvoltarea economică independentă a statelor sale. În prezent, formele de colonialism și neocolonialism sunt strâns împletite în țările „Lumii a treia”, precum și contradicțiile între puterile imperialiste înseși, folosite de burghezia națională.
4) Trebuie regândită și chestiunea unei alianțe între clasa muncitoare și țărănime. Trebuie explorate legăturile dintre forțele organizate din țările din Lumea a treia și forțele organizate din țările dezvoltate. În prezent, coordonarea strategiei revoluţionare este de fapt principala problemă a întregii mişcări de eliberare a omenirii.

Schimbările istorice din țările în curs de dezvoltare pun din ce în ce mai multe probleme noi cercetătorilor care trebuie rezolvate atât din punct de vedere al strategiei, cât și din punctul de vedere al teoriei socialismului științific.
Această sesiune va ajuta fără îndoială cercetarea problemelor menționate și va face pași mari pe parcurs.
JALIL JANDAL. (Irak)
SUB CE HEGEMONIE DE CLASĂ
ESTE POSIBIL SA REALIZEAZA SOCIALISMUL OTORIND ETAPA DE DEZVOLTARE CAPITALISTĂ
Înainte de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și de formarea sistemului socialist mondial, popoarele din Asia, Africa și America Latină nici măcar nu puteau visa la o astfel de perspectivă precum finalizarea unei revoluții național-democrate și o tranziție directă la o revoluție socialistă, ocolind capitalism. În cele două decenii de după octombrie, împreună cu republicile sovietice din Asia și Mongolia Populară, unde Partidul Marxist-Leninist a jucat rolul principal, s-au format câteva state burgheze noi. Independența politică a acestor state era în esență nominală. Motivul a fost faptul că la acea vreme prima stare a dictaturii proletariatului nu era la fel de puternică ca acum. Câteva zeci de state noi s-au format în două decenii de la apariția sistemului socialist mondial. Astăzi este posibil nu numai să se obțină efectiv independența politică națională, ci și să se obțină independența economică națională, bazându-se pe asistența altruistă a Uniunii Sovietice și a altor state socialiste. Mai mult decât atât, chiar și partidul mic-burgheziei naționaliste poate acum să direcționeze dezvoltarea țării lor, nu pe baza creșterii predominante a capitalismului privat, ci chiar să ia unele măsuri preliminare care au caracterul unei transformări socialiste. Un astfel de partid se bazează pe ajutorul dezinteresat și pe sprijinul total al dictaturii proletariatului la scară internațională - sistemul socialist mondial. Aceste măsuri includ naționalizarea băncilor și a marilor întreprinderi industriale, precum și utilizarea sectorului public în scopuri de acumulare socialistă. În ultimii ani, acest proces a început efectiv în unele țări.
Dar întrebarea principală este cât de departe și cât de mult se poate dezvolta acest proces sub conducerea partidelor mic-burgheze. Vor ajunge liderii lor la o înțelegere a principiilor de bază ale marxism-leninismului în mod spontan, fără ideologie?

lupta partidului marxist-leninist? Și ce ar trebui să facă un partid marxist-leninist în țările care proclamă dezvoltarea către socialism, ocolind capitalismul? Ar trebui partidul marxist-leninist să se dizolve sau să se limiteze la rolul unui simplu anexă la un sistem eterogen de partid unic și să se specializeze, să zicem, în domeniul activităților economice, filantropice și culturale? Sau nu numai că ar trebui să tragă lecții din revoluție, ci să dea și lecții revoluției, așa cum a spus Lenin, adică să lupte pentru a conduce procesul revoluționar? Dacă dictatura internațională a proletariatului, care a triumfat pe un sfert din planeta noastră, a reușit să-i influențeze chiar și pe reprezentanții micii burghezii revoluționare și să-i îndrepte pe calea socialismului, ocolind capitalismul, atunci de ce nu poate ea? să ne imaginăm că, în timp, această dictatură internațională

a proletariatului va spori foarte mult oportunitățile politice și influența partidului marxist-leninist și va întări rolul de conducere al proletariatului în curs de dezvoltare, dar deja revoluționar, în ciuda relativei sale slăbiciuni cantitative și organizatorice, chiar și în astfel de situații. țări înapoiate precum Irakul?
Un astfel de proletariat își poate stabili hegemonia atunci când avangarda sa este unită și organizată într-un partid marxist-leninist mai mult sau mai puțin consistent. În special, aceasta se referă la situația revoluționară pe care am prevăzut-o în 1958-1959. în Irak sau în 1964 în Sudan. Existența unui sistem socialist mondial, și mai ales puterea universală a Uniunii Sovietice, este o condiție prealabilă necesară nu numai pentru câștigarea unei veritabile independențe politice, pentru victoria și consolidarea revoluției dintr-un plan pur strategic, adică politic și militar. , punct de vedere, dar și pentru sarcina mai dificilă de a stabili independența economică națională și de a realiza transformarea socialistă a societății, ocolind în același timp stadiul capitalist de dezvoltare.
Imperialismul și neocolonialismul ocupă încă poziții de conducere în economia națională a Irakului. Capitalul de monopol și monopol de stat anglo-american-francez-olandez controlează întreaga industrie extractivă, exporturile (în măsura în care conductele petroliere și petroliere aparțin acestui capital), rafinarea și comercializarea petrolului în străinătate. Recent, costul țițeiului produs într-un an a fost de 350 de milioane de lire sterline. Artă. comparativ cu valoarea produsului național total, care a fost estimată la 500 de milioane de lire sterline. Artă. Dacă capitalul financiar internațional încearcă să înăbușe revoluția noastră prin economic
577
a unui boicot militar, el va suspenda extragerea și exportul de țiței, iar Irakul va fi imediat privat de principalele surse de mijloace de plată și de masa principală, dacă nu toată, a veniturilor sale actuale de stat, ceea ce determină posibilitățile de întreaga economie naţională. Într-o astfel de situație, ne putem aștepta la ajutor imediat și decisiv doar din partea Uniunii Sovietice și a altor țări socialiste. Prin urmare, proiectul programului nostru nu propune naționalizarea capitalului străin în industria petrolieră ca obiectiv imediat după victoria revoluției noastre, ci, dimpotrivă, conturează o tranziție treptată către crearea unei industrii naționale independente pentru extracția, prelucrarea și exportul petrolului pe baza zăcămintelor preluate de la companii străine în anul 1961. d. Acest proces va continua până când se vor îndeplini condițiile pentru naționalizarea concesiunilor existente. Între timp, actualii noștri conducători militari s-au întors anul acesta invitând reprezentanții statului și capitalului financiar francez să exploateze peste 10 mii de metri pătrați. km din regiunea petrolieră, selectată în 1961 din cartelul internațional capitalist al petrolului.
Speranța pentru dictatura internațională a proletariatului nu se limitează la a se baza pe ajutorul țării, lucru menționat mai sus. Proiectul nostru de program prevede necesitatea unei diviziuni socialiste internaționale a muncii pentru a construi socialismul în Irak, ocolind capitalismul.

♦*
*
Partidul Comunist Irakian a publicat un proiect de program pentru discuții publice sub sloganurile:
pentru o republică democratică revoluționară sub conducerea clasei muncitoare;
pentru finalizarea revoluției național-democrate, pentru începutul revoluției socialiste!
Acesta este scopul strategic formulat de partidul nostru. O atenție deosebită trebuie acordată faptului că partidul prevede închiderea ultimei etape a revoluției național-democratice irakiene, care a obținut o victorie majoră la 14 iulie 1958 și a fost întreruptă un an mai târziu de trădarea burgheziei naționale, cu stadiul inițial al revoluţiei socialiste. Este posibilă o astfel de „fuziune” a acestor două revoluții fundamental diferite? În proiectul nostru de program, se face o distincție atentă între sarcinile democratice și cele socialiste. Afirmăm că viitoarea revoluție din Irak va fi în primul rând, dar în niciun caz pur sau exclusiv, o revoluție democratică.
578
pentru ea. Lenin, cel mai mare marxist, a respins afirmația că revoluțiile sociale „pure” sunt posibile și a avertizat că nimeni nu va trăi pentru a vedea astfel de revoluții. În 1905, Lenin scria: „La urma urmei, cu toții ne opunem revoluției burgheze și revoluției socialiste, toți insistăm necondiționat asupra necesității celei mai stricte distincții între ele, dar este posibil să negați că în istorie elemente separate, particulare ale ambelor revoluțiile se împletesc? Nu cunoaște epoca revoluțiilor democratice din Europa o serie de mișcări socialiste și încercări socialiste? Și nu este oare viitoarea revoluție socialistă din Europa mult de făcut în sensul democrației?” H
Astfel, teoretic pare posibil ca următoarea și ultima etapă a revoluției democratice din Irak să coincidă cu etapa inițială a revoluției noastre socialiste. Dar pe ce bază va fi posibilă îndeplinirea anumitor sarcini socialiste în perioada finalizării revoluției democratice? Pe ce bază poate Irakul să ocolească capitalismul în dezvoltarea sa către socialism? Care sunt condițiile de bază necesare pentru finalizarea unei revoluții democratice și implementarea simultană a anumitor transformări socialiste? Următoarele puncte sunt notate în proiectul de program al partidului nostru.
Numai sub hegemonia clasei muncitoare, condusă de Partidul Comunist Irakian, poate fi finalizată revoluția național-democrată. Această perspectivă se bazează pe teoria marxist-leninistă și dovedită de experiența ultimilor zece ani de revoluție și contrarevoluție din Irak. Burghezia liberală a ieșit în prim-plan ca clasă conducătoare în revoluția național-democrată din 14 iulie 1958. Cu toate acestea, ea nu a reușit nici măcar să-și înființeze propriul guvern parlamentar și a fost forțată să lase puterea în mâinile unei caste militare dureroase.
, care în această calitate îi depășește cu mult pe omologii săi din alte țări arabe. Această burghezie a lăsat marea majoritate a țărănimii fără pământ, menținând în același timp opresiunea proprietarilor de pământ. Înspăimântată de ascensiunea revoluționară a maselor populare, pe de o parte, și de amenințarea imperialistă, pe de altă parte, burghezia

conducătoare a recurs la măsuri polițienești și a introdus legea marțială pentru a suprima mișcarea de masă și, pas cu pas, a elimina toate acelea. libertăţi pentru care s-a susţinut înainte de preluarea puterii şi pe care masele au fost cucerite cu greu de acţiunile lor revoluţionare. Burghezia liberală, chiar și partea ei mai progresistă, a demonstrat maselor nedorința lor de a finaliza revoluția democratică.
1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 11, p. 74.
579
Cele mai radicale partide mic-burgheze din Irak, care proclamă socialismul și revoluționismul, au participat la mai multe guverne începând cu 14 iulie 1958. Toate nici măcar nu au reușit să pună în aplicare o lege privind reformele agrare fără inimă sau să extindă drepturile democratice. și libertățile politice ale lucrătorilor. Motivele acestui fapt stau, pe de o parte, în faptul că aceste partide erau parteneri * fie ai partidelor burghezo-liberale, fie ai unei caste militare care se temea de moarte de democrație și, pe de altă parte, în faptul că aceste partide socialiste arabe Partidele mic-burgheze, indiferent dacă, așa cum se numesc, au o antipatie față de democrația autentică. Fiecare dintre ei a arătat o înclinație pentru un sistem de partid unic. În 1963, au recurs chiar la distrugerea fizică a comuniștilor într-o încercare disperată de a monopoliza arena vieții politice din Irak. Aceste partide au putut să facă pe plac doar imperialiștilor și reacționarilor și nu au oferit decât teroare maselor de oameni. Au fost capturați de propria lor atitudine ostilă față de Partidul Comunist. Aceste partide nu s-au putut împăca cu faptul că existența comuniștilor devenise necesară din cauza dezvoltării istorice a luptei revoluționare a poporului și a luptei de clasă a proletariatului în curs de dezvoltare. Acest proletariat s-a dezvoltat ca clasă înainte ca burghezia națională să se dezvolte. Numai în alianță cu el și cu Partidul său Comunist poate fi realizat orice program progresist și dobândită autoritate.
Unii oameni își exprimă îndoielile cu privire la natura obiectivă a hegemoniei clasei muncitoare irakiene în etapa finală viitoare a revoluției democratice. În anul revoluționar din iulie 1958 până în iulie 1959, numărul muncitorilor salariați urbani, angajaților de birou și altor categorii de muncitori salariați a fost de aproximativ 1 milion de salariați, adică aproximativ 15% din populația țării. Raportul dintre populația urbană și cea rurală a fost de 5:8. Astfel, ponderea clasei muncitoare urbane în populația totală a țării a fost ceva mai mică decât această cifră în Rusia prerevoluționară.
În ceea ce privește gradul de concentrare, poziția proletariatului irakian este mult mai puțin favorabilă decât poziția proletariatului rus în ajunul revoluției. Același lucru este valabil și pentru conștiința de clasă a clasei muncitoare. Dar, în ciuda acestor diferențe cu Rusia prerevoluționară, care au fost nefavorabile Irakului, în anul revoluției din Irak a fost posibilă organizarea a 350.000 de muncitori salariați urbani (din totalul de 500.000) în sindicate, aproximativ 500.000 de țărani au fost uniți. în asociaţiile ţărăneşti, circa 500 mii
580
tineri - în Uniunea Tineretului Democrat, precum și zeci de mii de studenți și profesioniști au fost membri ai organizațiilor

relevante. Clasa muncitoare urbană, condusă de partidul său, nu numai că a condus lupta de clasă pentru revendicările economice, dar a acționat și ca forță principală în lupta politică național-democrată împotriva imperialismului, feudalismului și reacției. Cu toate acestea, nivelul de conștiință de clasă și experiența politică a clasei noastre muncitoare și a partidului său comunist s-au dovedit a fi insuficiente pentru ca aceștia să poată prelua puterea în această situație revoluționară unică. Puterea de stat a rămas în principal în mâinile burgheziei patriotice. La mijlocul anului 1959, revoluția a stagnat și s-a retras în următorii patru ani până când a fost înecat în sânge în februarie 1963. Cu toate acestea, experiența revoluției și contrarevoluției nu a fost în zadar pentru popor și pentru partidul nostru.
Țăranii, care constituie majoritatea absolută a populației, și-au dat seama că numai într-o luptă revoluționară și în alianță cu clasa muncitoare sub conducerea Partidului Comunist își puteau ridica capul, își pot recăpăta demnitatea umană și pot îndeplini o serie de revendicări economice. Nu este surprinzător că niciun alt partid politic din țara noastră nu se bucură de sprijinul țărănimii ca și Partidul Comunist Irakian. În mintea țăranilor, cuvântul „pământ” (vorbim despre pământ cultivat) este acum asociat cu cuvântul „comunism”, care, desigur, implică hegemonia clasei muncitoare, condusă de partidul ei comunist. Înțelegerea acestei împrejurări se datorează parțial dușmanilor partidului nostru, inclusiv dușmanilor direcți ai țărănimii însăși, care în anul revoluționar din iulie 1958 până în iulie 1959 au strigat sfâșietor lumii întregi despre „potopul roșu” sau „pericol comunist” în Irak.
Este clar de ce burghezia, încurcată în mrejele proprietății funciare, s-a dovedit incapabilă să ducă la îndeplinire o reformă agrară fundamentală. Dar pare un fel de paradox că nici cea mai radicală mică burghezie, ai cărei reprezentanți se autointitulează socialiști și chiar au naționalizat firmele și capitalul burgheziei patriotice, nu a reușit să ducă la îndeplinire o reformă agrară radicală. Uneori, pentru a justifica acest lucru, este invocată teama firească de o defalcare catastrofală a producției agricole. Dar s-au întâmplat nenorociri asemănătoare în fermele capitaliste franceze din Algeria, abandonate de proprietarii înșiși, sau pe moșiile moșiere semifeudale bazate pe agricultura țărănească individuală în unele țări în care puterea era în mâinile revoluționarului?

democrati? Răspunsul la această întrebare trebuie căutat în altă parte. La urma urmei, era relativ ușor pentru orice stat din Asia, chiar și sub conducerea proprietarilor de pământ și a capitaliștilor, ca să nu mai vorbim de guvernele revoluționare mic-burgheze, să monopolizeze sau să naționalizeze orice firmă care i se părea guvernului profitabilă sau importantă din punct de vedere strategic. Uneori era de ajuns să emiti un decret pe o foaie de hârtie și să trimiți o echipă de polițiști care să naționalizeze orice întreprindere, desigur, cu excepția întreprinderilor monopolurilor imperialiste. Vorbind despre aceasta, nu intenționăm în niciun caz să subestimăm marea semnificație progresivă a unor astfel de acțiuni. Dar reforma agrară este cu totul diferită. Căci aici, mai mult decât în orice alt domeniu, decretele de stat ca atare se dovedesc insuficiente

chiar și acolo unde există un guvern care decretă o reformă agrară radicală. Aici, mai mult decât în orice alt domeniu, este nevoie de inițiativa revoluționară a maselor. Cu toate acestea, ni se pare că, cu rare excepții, democrații noștri revoluționari nu sunt complet scutiți de teama de inițiativa și activitatea revoluționară a maselor largi de oameni. Credem că unul dintre principalele motive pentru aceasta este lipsa unui partid politic revoluționar avansat, care să aibă experiență în conducerea luptei de clasă a poporului muncitor.
Există un astfel de partid în Irak, Partidul Comunist, care este avangarda clasei muncitoare și a prins rădăcini adânci în țărănime. Partidul Comunist Irakian conduce lupta maselor pentru o revoluție agrară care va mătura rămășițele feudalismului și a proprietății pământului și va curăța terenul, astfel încât țara, ocolind capitalismul, să se dezvolte pe calea socialismului. Acest lucru este precizat clar în proiectul noului nostru program. Nicio altă parte nu poate satisface pe deplin nevoile țăranilor.
Proiectul de program al partidului nostru recunoaște dreptul deplin al poporului kurd la autodeterminare, inclusiv secesiunea și formarea unui stat național independent. În același timp, luptăm pentru punerea în aplicare a cererii urgente de autonomie a Kurdistanului în cadrul Republicii Irakului fără nicio rezervă. Niciun alt partid politic nu are un astfel de program și nici măcar naționaliștii kurzi nu au luat niciodată o poziție complet consecventă în această problemă. În același timp, partidul nostru este singurul partid la nivel național din Irak în sensul deplin al cuvântului - este singurul care are organizații de partid și o masă de susținători dintre toate naționalitățile Irakului. Prin urmare, partidul nostru nu este doar întruchiparea vie și sediul alianței revoluționare a clasei muncitoare și țărănimii, ci și legăturile vii care

care unesc toate naționalitățile și minoritățile naționale ale Irakului într-o luptă comună. Se poate considera că există cea mai importantă condiție prealabilă pentru hegemonia proletariatului în revoluția irakiană. Partidul nostru consideră revoluția kurdă împotriva opresiunii naționale, în timpul căreia poporul kurd s-a luat armele din septembrie 1961 împotriva asupritorilor din Irak, una dintre principalele forțe motrice ale revoluției noastre, contribuind la întărirea rolului de conducere al proletariatului.
Pe baza unei analize marxiste, istorice, autorii proiectului de program al partidului nostru concluzionează că nu numai partidele burgheze, ci chiar și cele mic-burgheze și-au demonstrat incapacitatea de a obține victoria în lupta democratică a popoarelor arabe pentru unitate. Acest lucru a fost dovedit de viață, căci chiar și atunci când un partid naționalist mic-burghez era la putere în două țări arabe învecinate - Siria și Irak sub conducerea Partidului Ba'ath în 1963, aceste țări nu s-au putut uni. Chiar și reprezentanții celor mai radicale curente mic-burgheze din lumea arabă au arătat că nu sunt lipsiți de interese și prejudecăți locale și sectare, care au jucat un rol fatal în evenimentele care au avut loc în iunie 1967. partide care revendică socialismul în timp ce opus partidelor comuniste. Aceste spectacole au luat adesea forma terorii polițienești,

reprimare și chiar masacre. Fosta iluzie a unor cercuri naționaliste, care sperau că unitatea arabă poate fi realizată prin neutralizarea (dacă nu chiar cu acordul) imperialismului american, a jucat un anumit rol negativ în generarea ostilității față de partidele comuniste din lumea arabă. Evenimentele din iunie 1967 au spulberat această iluzie, dar în niciun caz nu au eliminat sentimentele negative față de partidele comuniste și nu au spulberat complet iluzia că se poate realiza unitatea arabă fără un partid comunist. Spunem „Partidul Comunist" tocmai pentru că în ultimii ani unii marxişti l-au înlocuit în mod deliberat cu cuvântul „comunişti", considerând că este destul de acceptabil şi acceptabil să se adopte o atitudine umană faţă de comunişti ca indivizi, în ciuda atitudinii ostile faţă de existenţa Partidul Comunist însuși. Nu vom tolera niciodată o asemenea poziție, căci
1 Vorbim despre agresiunea israeliană împotriva țărilor lumii arabe. – Aprox. ed.

recunoaștem că existența și lupta activă a unui partid marxist-leninist independent și consecvent, adică un partid care nu renunță la niciunul dintre principiile marxism-leninismului, inclusiv doctrina sa despre dictatura proletariatului, este unul dintre principalele și premisele necesare și în cauza realizării unității arabe revoluționare, care vizează nu numai construirea socialismului în viitor, ci și împotriva imperialismului, sionismului, feudalismului, capitalismului și reacției. A suprima sau a „dizolva" Partidul Comunist înseamnă a juca cu bună știință sau inconștient în mâinile dușmanilor unității arabe.

În proiectul programului nostru, se pledează unirea tuturor forțelor patriotice și progresiste la scara fiecărei țări arabe și a lumii arabe în ansamblu.

Am luptat și luptăm pentru frontul unic militant al partidului nostru și al altor partide patriotice, fără a face excepții sau a pune condiții. Nu vom înceta niciodată să luptăm pentru asta.

Prin urmare, în proiectul programului nostru, alături de obiectivul strategic, este propus un program al celor mai generale și urgente cerințe ale prezentei perioade de tranziție.

În primul rând, aceasta este o cerință a democrației politice, deoarece actuala dictatură militară antidemocratică 1 suprimă libertatea presei, de exprimare, de întrunire, de sindicate și de partide politice din toate direcțiile, cu excepția unei singure organizații - Socialistul Arab. Uniunea, în programul căreia „imperialism, sionism și comunism" (!). Sistemul de partid unic din Irak este cel mai insuportabil dintre toate sistemele din țările afro-asiatice, deoarece partidul este înființat oficial, impus prin lege.

Programul partidului nostru prevede că sarcina luptei tuturor forțelor frontului unit după răsturnarea actualului regim este crearea unui guvern de coaliție al tuturor forțelor și grupurilor patriotice. Aceasta va servi la democratizarea vieții politice a țării, la abordarea celor mai urgente probleme și la convocarea unei Adunări Constituante naționale suverane care va alege un nou guvern.

Principalii reprezentanți ai burgheziei liberale, reprezentați de Partidul Național Democrat, au criticat cuprinzător proiectul nostru de program. Ei au respins categoric obiectivul nostru strategic în ansamblu, opunându-se conceptului de hegemonie a

proletariatului în special în revoluția irakiană. Ca alternativă, au propus trei

1 Vorbim despre guvernul răsturnat ca urmare a unei lovituri de stat militare din 17 iulie 1968 v. - Aprox. ed.

cerând un „guvern de coaliție", insistând în același timp că acesta nu ar trebui să fie nici „provizoriu", nici „tranzitoriu". Ei oferă o coaliție permanentă cu burghezia ca alternativă la o dictatură democratică sub hegemonia proletariatului și propun ca o condiție indispensabilă pentru un front unit cu partidul nostru cererea ca să renunțăm la propaganda scopului nostru strategic și să nu încercăm. a „impune" orice revendicări frontului unit sau guvernului de coaliție prin „un fapt împlinit" „cu ajutorul străzii", adică prin intermediul luptei de masă. Burghezia țării nu uită în niciun caz că Partidul Comunist Irakian a ieșit din clandestinitate la 14 iulie 1958 și, în câteva luni, a reușit să mobilizeze forțele politice revoluționare de masă, care includeau majoritatea covârșitoare a oamenilor muncii, și „cu ajutorul a străzii", adică prin lupta de masă, pentru a realiza implementarea celor mai importante solicitări economice urgente ale lucrătorilor manuali și psihici.

Nu putem face concesii și nu le vom face în favoarea vreunei părți a burgheziei, oricât de progresistă ar fi aceasta. Nu vom renunța la limitele independenței noastre de clasă sau de partid în domeniul ideologic și politic. Nu vom renunța la propaganda punctului nostru de vedere de clasă, la revendicările de libertate de acțiune, atât timp cât și în măsura în care aceasta este în interesul vital al oamenilor muncii. Cu toate acestea, proiectul programului nostru în domeniul transformărilor socialiste este mai restrâns în raport cu interesele burgheziei liberale, mijlocii, preponderent industriale, decât orice platformă socialistă mic-burgheză. Socialiștii mic-burghezi susțin că toate secțiunile burgheziei, mari și mijlocii, și-au pierdut semnificația progresivă. Nu împărtășim acest punct de vedere. Ne așteptăm să obținem sprijin sau, în orice caz, neutralitate pozitivă, din partea burgheziei mijlocii, în special industrială, într-un moment în care am reînviat alianța dintre oamenii muncitori și forțele de stânga. O criză de durată suficientă, precum criza din iunie 1967, va contribui la grăbirea procesului de construire a unui front larg progresiv, proces care decurge acum foarte lent.

Burghezia națională din Irak a arătat de multă vreme lipsa de dorință și incapacitatea de a finaliza revoluția națională democratică. Cu toate acestea, straturile sale industriale în general și partea progresistă a intelectualității în special sunt încă interesate de democrația politică și, prin urmare, pot fi atrase de partea frontului unit național-democrat în lupta împotriva imperialismului și a actualului regim dictatorial.

Cât despre acele grupuri și organizații mic-burgheze care proclamă „socialismul" drept scop, care timp de câțiva ani au fost în alianță cu casta militară și au împărțit puterea politică cu aceasta ca parteneri juniori, în ciuda celor mai bune intenții, s-au dovedit incapabile să ducă eliminarea oricărei reforme sau radicale, cu excepția decretelor de naționalizare din 1964, care, după cum sa menționat deja, erau îndreptate împotriva

capitaliștilor patrioti, în principal industriașilor. Capitalul privat național a fost apoi estimat (iulie 1964) la 25 de milioane de lire sterline. Art., în timp ce capitalul fix al sectorului public din sistemul bancar, transport și industrie a ajuns deja la 150 de milioane de lire sterline. Artă. În economia națională (cu excepția capitalului străin investit în industria petrolieră irakiană), sectorul public domina deja. Aceasta va fi una dintre condițiile favorabile care va facilita transformarea socialistă odată ce o dictatură revoluționară va fi instaurată în Irak. În plus, acest fapt este una dintre principalele condiții favorabile pentru instaurarea hegemoniei proletariatului.

Cele mai radicale grupuri din partidele mic-burgheze au făcut o întoarcere de partea Opoziției de Stânga împotriva actualului regim militar dictatorial. Cu toate acestea, ei se apropie de poziţia partidului nostru foarte încet. Principala dificultate aici este problema conducerii politice: sub hegemonia cărei clase sau sub conducerea ce partid politic ar trebui să existe un front unit și un guvern de coaliție? Bineînțeles, întrebarea nu necesită un răspuns fără echivoc, iar noi, la rândul nostru, nici în propaganda teoretică nu punem ca o condiție indispensabilă cerința ca frontul unit sau guvernul de coaliție să fie sub conducerea partidului nostru. O asemenea condiție a fost înaintată de sectanți, ceea ce, desigur, seamănă cu copilăria și echivalează cu confundarea a două lucruri diferite: un scop strategic și o linie de tranziție care presupune implementarea celor mai urgente și urgente cerințe.

Toate celelalte partide din Irak au învățat din experiența ultimilor ani că partidul nostru va putea din nou să conducă mișcarea de masă prin inițiativa sa revoluționară, independența politică și dedicarea necondiționată pentru îndeplinirea cerințelor poporului. Aceste partide știu că un front unit va facilita eforturile partidului nostru de a reînvia și de a conduce mișcarea de masă. De acestea din urmă se tem cel mai mult și ei sunt cei care își pot prezenta condițiile pentru a lega inițiativa revoluționară și independența politică a partidului nostru.

586

Ghinionul socialiștilor mic-burghezi este că ei reprezintă o minoritate politică în Irak, fiind împărțiți în mai multe partide, sau mai degrabă grupuri. Cu toate acestea, nu au renunțat niciodată la ambiția lor de a monopoliza conducerea mișcării revoluționare sau a puterii de stat. Chiar dacă ar fi majoritar, partidul nostru nu s-ar putea împăca cu ideea că sub hegemonia micii burghezii și sub conducerea unui socialist mic-burghez, adică nu a unui partid marxist-leninist, o dictatură revoluționară împotriva imperialismul, capitalismul și feudalismul ar putea fi stabilite, pentru a ocoli stadiul capitalist de dezvoltare și pentru a construi socialismul. Această teză nu a fost dovedită nici teoretic, nici practic. Teoria și practica noastră revoluționară au arătat că o astfel de cale poate fi parcursă numai sub conducerea unui partid marxist-leninist. Și acest lucru a fost demonstrat de republicile sovietice din Asia și Mongolia Populară. Cu cât revoluția se dezvoltă mai progresivă în țară, cu atât crește nevoia unui partid marxist-leninist consistent.

Unii socialiști mic-burghezi au început de fapt să ia măsuri menite să ocolească capitalismul prin implementarea unui program de naționalizare amplă chiar înainte de sfârșitul revoluției democratice, în special în mediul rural. Dar una este să începi o revoluție socială, iar alta este să finalizezi și să consolidezi revoluția democratică și să-i asigurăm dezvoltarea într-una socialistă. Una dintre cele mai complexe și de nesoluționat probleme din țările în curs de dezvoltare este transformarea maselor mic-burgheze din marea majoritate a populației țărilor în curs de dezvoltare din Asia și Africa din producători individuali la scară mică în muncitori în colective socialiste. Această problemă, printre altele, nu poate fi rezolvată fără hegemonia clasei muncitoare industriale, fără disciplina sa de fier, întruchipată în avangarda organizată - partidul marxist-leninist. Nu este exclusă posibilitatea ca unele partide revoluţionare mic-burgheze să adopte treptat, fragmentat, marxismul-leninismul. Dar ar trebui să ne bazăm pe spontaneitate în educarea maselor de oameni, inclusiv a reprezentanților acestor partide revoluționare mic-burgheze, în spiritul revoluționismului și marxism-leninismului? Am arăta tailism dacă am urma mișcarea spontană. Dacă vrem să aducem masele, inclusiv partidele de masă mic-burgheze, în pozițiile marxism-leninismului, trebuie în primul rând să organizăm propriul nostru partid marxist-leninist consistent, oricât de mic ar fi acesta la început . Trebuie să câștigăm credibilitate vorbind cu
587
o doctrină revoluționară temeinică și cuprinzătoare, luptă pentru autoritatea organizației noastre și disciplina proletară. Marxismul-leninismul este un sistem unic, iar a-și abandona filosofia sau doctrina dictaturii proletariatului înseamnă a distorsiona complet toate părțile sale constitutive, inclusiv socialismul științific. Dacă partidul marxist-leninist renunță la una dintre părțile sale constitutive, de exemplu, filosofia materialistă, își pierde chiar independența politică, pe care nicio popularitate temporară nu o poate înlocui. Partidul nostru are propria experiență. Avem membri de partid țărănesc care cred în Dumnezeu, la fel ca mulți țărani din toate părțile Asiei. Totuși, nici loialitatea lor față de partid, nici popularitatea partidului nostru în rândul țărănimii nu au suferit vreun prejudiciu serios atunci când cele mai înalte autorități religioase au anatemizat apartenența la Partidul Comunist. Din partea noastră, nu am ascuns niciodată viziunea noastră materialistă asupra lumii. Popularitatea partidului nostru, chiar și în rândul celor mai religioase mase, se bazează pe o bază solidă – devotamentul său necondiționat față de interesele vitale ale oamenilor muncii, testat sub foc. Dacă ar fi să facem concesii asupra problemelor ideologice, am sacrifica independența noastră politică și, în cele din urmă, hegemonia proletariatului în revoluția noastră.

Există un punct de vedere, reprezentanții căruia susțin că actualele regimuri de partid unic din unele țări care se dezvoltă pe o cale non-capitalistă sunt un fel de dictaturi revoluționare anti-imperialiste. Totuși, nu este clar cum dictatura revoluționară poate persecuta partidul comunist cu aceeași cruzime cu care îl persecută dictatura pro-imperialistă? Cum se poate accepta, cel puțin parțial, marxismul-leninismul,

socialismul științific și, în același timp, să-i suprima întruchiparea vie, partidul marxist-leninist?
Marxismul-leninismul ne învață că problema fundamentală a oricărei revoluții este întotdeauna problema puterii de stat. Proiectul nostru de program prevede o dictatură democratică revoluționară a clasei muncitoare și a țărănimii și a altor secțiuni ale poporului muncitor sub hegemonia clasei muncitoare conduse de Partidul Comunist. Guvernul unui asemenea stat revoluționar poate include reprezentanți ai oricărui partid care își recunoaște programul și conducerea politică, poate include chiar, în aceleași condiții, reprezentanți ai straturilor progresiste ale burgheziei. Dar un astfel de guvern nu este guvernul interimar de coaliție la care se face referire în programul nostru minim, dictat de corelarea actuală a forțelor politice și nu de corelarea potențialelor forțe ale societății, care

se va dezvolta progresiv în procesul ascensiunii revoluţionare a maselor în favoarea clasei muncitoare şi a avangardei acesteia.
Sarcinile principale ale dictaturii revoluționar-democratice, așa cum se prevede în proiectul programului nostru, vor fi finalizarea revoluției național-democratice și începerea imediată a revoluției socialiste prin măsuri precum transformarea în sectorul socialist al actualului sector de stat, care este relativ dominantă în economia națională (Excepție este, după cum sa menționat deja, industria petrolului, unde domină capitalul străin). Va fi relativ ușor de făcut acest lucru în comparație cu alte transformări socialiste, care vor implica direct câteva milioane de producători individuali de mărfuri la scară mică în producția socialistă colectivă, la scară largă. Căci numai o dictatură socialistă va putea împiedica atunci restaurarea capitalismului, care, așa cum ne învață marxismul-leninismul, se dezvoltă spontan, zilnic, din oră. Căci atunci va trebui să se confrunte cu ceea ce Lenin caracterizează drept „forța teribilă a obiceiului” a milioane de mici proprietari. Proiectul nostru de program indică faptul că doar dictatura socialistă a clasei muncitoare, care va însemna apoi o alianță între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, va fi demnă de această sarcină gigantică, complexă și extrem de dificilă. Cea mai strictă disciplină proletară, socialistă va fi și mai necesară în această etapă. Atunci însăși dictatura revoluționar-democratică va fi transformată în dictatura socialistă a clasei muncitoare.
Inițiativa recentă a muncitorilor polonezi în materie de reeducare a studenților și a intelectualității în spiritul disciplinei proletare, socialiste este o excelentă ilustrare a ceea ce înseamnă exact rolul dictaturii socialiste proletare în raport cu mica burghezie și mica burghezie. -intelligentsia burgheza. Acest lucru va da o lovitură acelor oameni care, într-un fel sau altul, cred în posibilitatea realizării pe deplin a transformării socialiste a societății sub hegemonia intelectualității.
Trăiască învățătura irezistibilă a lui Karl Marx, care va triumfa în întreaga lume!
FADIALA KEITA (Guinea)
PENTRU SOLIDARITATE PROLETARIANĂ INTERNAȚIONALĂ!

Vă mulțumesc pentru marea onoare de a mă adresa acestei Adunări. Sunt bucuros să mă adresez acestei întâlniri minunate în numele partidului meu, al Partidului Democrat din Guineea și al poporului din Guineea. Partidul meu și poporul meu știu ce datorează marxismului-leninismului, a cărui măreție o înțeleg toate popoarele, unității internaționale de acțiune, solidarității internaționale proletare.

Partidul meu și poporul meu au putut în mod repetat să aprecieze această solidaritate reală și efectivă și să înțeleagă semnificația ei pentru toate forțele progresiste ale lumii. Când partidul nostru s-a consolidat și a început lupta pentru adevărata libertate și independență împreună cu poporul, a fost ghidat de ideile nobile și mobilizatoare ale marxism-leninismului.

În 1958 a început mișcarea de eliberare a poporului nostru, condusă de tovarășul Sekou Toure. Și nu există nicio îndoială că vom aduce această luptă în finală, acum victorie aproape.

Clasa muncitoare și partidele comuniste din țările capitaliste precum Franța au jucat un rol important în formarea proletariatului nostru național. Ei au jucat un rol important în educația acelor oameni care ne-au condus oamenii. Acești lideri au primit o educație marxistă — o bază teoretică solidă pentru lupta pentru unitatea poporului, pentru obținerea independenței. Astfel, știm ce este solidaritatea, ce este unitatea internațională a proletarului.

În septembrie 1958, poporul nostru, vorbind împotriva capitalismului, spunea: nu vrem războaie, vrem libertate și independență; nu avem nevoie de iluzia prosperității capitaliste. Cu toții, ca o singură persoană, am spus: să fie independență, să nu fie exploatare capitalistă!

A fost o provocare pentru întregul sistem capitalist. Forțele capitalismului și colonialismului pe care le-am provocat

590

s-a opus poporului nostru. Și am acceptat această luptă inegală pentru că am avut prieteni alături - toate țările socialiste, toată omenirea progresistă, marele popor sovietic, care ne-au susținut în lupta împotriva capitalismului, împotriva colonialismului și a neocolonialismului. Am făcut o alegere, am mers la această luptă și am câștigat.

În 1958 eram una dintre puținele țări eliberate din marea colonială fără margini. Dar am spus nu capitalismului, nu exploatării. Am spus „da” libertății, „da” independenței. Ne-am simțit responsabili față de oamenii noștri.

Și ce s-a întâmplat în 1960? Cei care erau gata să lupte împotriva capitalismului și colonialismului, pentru libertatea popoarelor africane, au obținut libertatea și independența.

În 1958, au fost doar câteva țări care au obținut independența cu ajutorul tău, cu solidaritatea ta, iar în 1960 au câștigat deja 14 state, care au câștigat libertatea și independența.

Am fost martorii câte popoare africane și-au declarat independența. Această puternică revoluție de eliberare națională în mai puțin de 2 ani a acoperit vastele întinderi ale Africii, care are acum aproape 40 de state independente.

Sunt sigur că solidaritatea a jucat un rol uriaș în aceste transformări revoluționare. Popoarele africane trebuie să fie mereu recunoscători solidarităţii internaţionale proletare,

marelui popor al Uniunii Sovietice, care l-a dat lumii pe Lenin, care nu a prevăzut nici un efort pentru a le sprijini în lupta împotriva imperialismului pentru libertate şi independenţă adevărată!
Cu toate acestea, independența politică în sine nu este suficientă - poate servi ca o nouă formă de mistificare, înșelăciune a maselor. În cursul marii lupte, este posibilă o retragere strategică. Poate este în mișcarea de eliberare. Înspăimântați de o mișcare puternică pentru libertate, colonialiștii aruncă o mască și încearcă să înșele oamenii cu alta - masca independenței. Ei spun: vrei independență, noi ți-o oferim! Ei acordă independență poporului, dar în același timp rămân în țară aceleași clase exploatatoare, aceeași structură colonială, aceeași armată.
În acest caz, considerăm câștigarea independenței doar începutul luptei. Țara a devenit independentă, are propria ei reprezentare într-o organizație internațională. Dar lupta nu se poate opri în acest stadiu. Și în țara noastră mică, ne-am dat seama că, în ciuda condițiilor speciale, trebuie să câștigăm adevărata independență.
591
Moștenirea colonială trebuie depășită în două aspecte. Vorbim despre realizarea independenței economice și educația ideologică a oamenilor. Este necesar ca un popor suveran să aibă un nou sistem de vederi sociale. Acest nou sistem presupune o muncă zilnică, constantă în domeniul ideologiei, deoarece în cursul dezvoltării noastre apar noi contradicții care trebuie depășite. Aceasta este a doua etapă, în care se obține nu numai independența economică, ci și reală.
Oamenii noștri datorează mult țărilor socialiste, mișcării progresiste din lume. Fără acest ajutor, lupta noastră ar fi durat foarte mult timp. Suntem din toată inima de acord cu tine. Înțelegem valoarea și marea semnificație a tot ceea ce faci în domeniul ideologic. Ai o mare contribuție la lupta tuturor popoarelor noastre. Oamenii noștri vă mulțumesc pentru acest lucru și vă asigură că sunt deplin solidari cu dumneavoastră.
În concluzie, vreau să mulțumesc marelui popor sovietic, marelui popor al lui Lenin, pentru tot ceea ce fac pentru a finaliza cu succes lupta pe care o ducem la scară globală. Nu există imperialism local, nu există forțe locale progresiste. Numai în unitate putem găsi calea de a învinge inamicul nostru comun din Africa, Asia, America Latină și Europa.
Suntem fideli ideilor lui Marx, Engels, Lenin. Solidaritatea și unitatea noastră nu vor fi niciodată rupte. Trebuie să ne dublăm eforturile pentru a obține o victorie comună. Încă o dată, dragi prieteni, vă mulțumesc. Oamenii noștri vor fi mereu alături de tine!
SAMNATH LAHIRI (India)
UNELE PROBLEME ALE MIȘCĂRII DE ELIBERARE NAȚIONALĂ DIN INDIA CREȘTE ÎN LUPTA PENTRU SOCIALISM
Karl Marx, revoluționar și filozof, fondatorul socialismului științific, a manifestat un mare interes pentru problemele Indiei, Chinei și țărilor coloniale în general încă din primii ani ai activității sale științifice.
Începând cu Manifestul Comunist, care exprima pe deplin conceptul de marxism revoluționar, scrierile lui Marx conțin numeroase

referiri la probleme indiene legate de toate aspectele vieții țării, fie că este vorba despre istorie, filozofie, economie, structură socială sau evenimente politice care au avut loc în timpul perioada.viaţa lui Marx. În toate volumele „Capitalului” se găsesc numeroase referiri la sistemul de relații funciare din India, la formele și modalitățile de prăbușire a comunismului primitiv din India etc. Friedrich Engels a manifestat și un mare interes pentru problemele indiene. Material valoros pe acest subiect poate fi găsit în corespondența dintre Marx și Engels.
Cele mai faimoase lucrări ale lui Marx despre țara noastră sunt scrisorile sale despre India, publicate în New York Daily Tribune în 1853, și articolele despre revolta sepoy-urilor Indiei (cum era numită la acea vreme de conducătorii britanici), care consideram ca prima etapa a luptei.pentru independenta. Marx a scris despre revolta indiană din 1857 nu ca o revoltă a sepoy, ci ca o revoltă politică masivă ca răspuns la jefuirea Indiei de către britanici.
Scrisorile lui Marx despre India, scrise pe când avea doar 35 de ani, rămân astăzi un exemplu incomparabil de analiză a punctelor forte și a punctelor slabe ale structurii socio-economice datorită existenței unei comunități rurale și existenței proprietății comune a pământului, care erau o moştenire a trecutului îndepărtat. Scrisorile oferă, de asemenea, un exemplu clasic de caracterizare clară a subjugării britanice politice și economice a Indiei și a controverselor cauzate de dominația britanică.
Este destul de firesc că a fost Marx, înainte ca orice alt autor european sau patriot indian să poată vedea

problemele și forțele revoluționare care au apărut ca urmare a cursului economic și politic britanic în India. Marx a fost cel care a văzut că aceste forțe vor răsturna mai devreme sau mai târziu dominația britanică.
Iată câteva afirmații ale lui Marx care mărturisesc puterea previziunii sale. „Căile ferate”, a scris el, „vor deveni... în India adevăratul prevestitor al industriei moderne. Acest lucru este cu atât mai adevărat cu cât locuitorii Indiei, potrivit autorităților britanice înseși, au o capacitate deosebită de a se aplica unor tipuri de muncă complet noi și de a dobândi cunoștințele necesare pentru a opera mașina. , va duce la descompunerea sistem de diviziune ereditară a muncii... „1 2.
Apoi citim: „Orice va fi probabil forțată să facă burghezia engleză în India nu va aduce libertate maselor de oameni și nu le va îmbunătăți semnificativ poziția socială, căci ambele depind nu numai de dezvoltarea forțelor productive, ci și pe faptul că dacă oamenii le dețin. Dar ceea ce va face burghezia este să creeze premisele materiale pentru îndeplinirea fie a uneia, fie a celeilalte sarcini. A făcut burghezia mai mult vreodată?” 3
Marx a mai scris: „Poporul Indiei nu va putea culege roadele maturizării acelor elemente ale unei noi societăți pe care burghezia britanică le-a semănat printre ei până când actualele clase conducătoare din Marea Britanie nu vor fi înlocuite de proletariatul industrial. , sau până când indienii înșiși devin suficient de puternici pentru a răsturna definitiv jugul englez” 4.

Au durat 94 de ani până când poporul indian, așa cum a prevăzut Marx, să poată obține independența politică. Dar cea mai importantă predicție a lui, că poporul indian va stăpâni noi forțe productive, trebuie, desigur, încă să fie realizată și pusă în practică.
De când Marx a scris aceste cuvinte au avut loc schimbări enorme. Capitalismul occidental s-a transformat în imperialism, cea mai înaltă și ultima etapă a capitalismului, așa cum a stabilit Lépine. În 1917 a avut loc Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. După al Doilea Război Mondial, multe țări noi au luat calea socialismului, formând un sistem socialist mondial. Mișcarea de eliberare națională a devenit parte a revoluției socialiste mondiale. Lor-
1 2Λ Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 9, p. 228.
2 Ibid.
8 Ibid.
4 Ibid., p. 228-229.

Perialismul este într-o criză profundă. Echilibrul de forțe în lume se schimbă în favoarea socialismului și a luptătorilor pentru distrugerea revoluționară a sistemului capitalist.
Lenin a dezvoltat doctrina marxistă și a elaborat strategia și tactica proletariatului mondial pentru epoca noastră. Vorbim despre problemele contemporane ale mișcării revoluționare mondiale, care sunt considerate în conformitate cu principiile marxism-leninismului.
Principala problemă a țării noastre după obținerea independenței naționale în 1947 este finalizarea revoluției naționale democratice. Aceasta presupune distrugerea completă a cetăților din economie, care sunt în mâinile imperialiștilor Marii Britanii și ale altor țări; eliminarea proprietății mari asupra pământului și repartizarea pământului între cei care îl cultivă; limitarea capitalului de monopol indian, care a crescut rapid datorită faptului că, după independența țării, liderii partidului Congresul Național Indian au fost orientați către dezvoltarea pe calea capitalistă; rate mai mari de dezvoltare economică și o creștere a nivelului de viață al oamenilor, care, desigur, depinde de îndeplinirea primelor trei sarcini.
Mijloacele politice necesare pentru atingerea acestor obiective sunt crearea unui puternic front național democratic, bazat pe alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea și care să includă nu numai păturile de mijloc și intelectualitatea, ci și elementele patriotice ale burgheziei naționale, care sunt capabili să participe la un astfel de front și să acționeze în interesele sale. Cu toate acestea, nici măcar această parte a burgheziei nu poate fi contată că va urma în mod consecvent o politică antiimperialistă, antimonopol, antifeudală: reprezentanții ei vor șovăi, așa cum au făcut-o în trecut. Există experiență relevantă în acest sens. Ei joacă într-adevăr un rol dublu. Dar se poate spune cu fermitate – iar experiența practică mărturisește acest lucru – că în condițiile moderne ale Indiei, alături de o atitudine critică față de oscilațiile lor, este extrem de necesar să-i tratăm favorabil, atrăgându-i pe frontul democratic național și ajutând în fiecare modalitate posibilă de a depăși oscilațiile.

Intențiile reacției externe și interne a Indiei sunt de a îndrepta lovitura împotriva Partidului Comunist și împotriva sindicatelor pe care le conduce. Izolați comuniștii de forțele de stânga și democratice, apoi învingeți-i unul câte unul și instaurați o dictatură reacționară - aceasta este baza cursului politic actual al reacției indiene, condusă și condusă de Agenția Centrală de Informații a SUA. De aceea asigurarea unei alianţe cu patriotii 20 595
elemente ale burgheziei naționale (supuse unei abordări critice) devine o sarcină vitală în India.
În opinia noastră, un astfel de front național democratic va fi întărit în principal datorită creșterii constante a luptei active a maselor și a progresului amplu posibil în cadrul unui sistem parlamentar. Va pune capăt monopolului de putere al burgheziei, care a făcut un compromis cu imperialismul și elementele feudale. Frontul va crea un stat național-democrat și va duce revoluția național-democratică până la capăt.
Un stat național-democrat este un stat revoluționar în care rolul de conducere al clasei muncitoare este întărit. Va începe să construiască socialismul, luând calea non-capitalistă a dezvoltării.
Așa ne definim sarcinile și perspectivele pentru trecerea de la lupta pentru câștigarea independenței naționale la lupta pentru socialism.
Urmărirea acestui curs, adaptat circumstanțelor locale ale fiecărui stat, ne-a permis, împreună cu aliații noștri, să învingem Congresul Național Indian la alegerile generale din 1967 într-un număr de state și să stabilim guverne democratice în cinci state, dintre care cele mai avansate sunt cele din Kerala și Bengalul de Vest. Partidul burghez de guvernământ, Congresul Național Indian, continuă să dețină puterea centrală în țară, dar majoritatea pe care o are este foarte nesigură.
Am acumulat o experiență valoroasă în conducerea guvernelor democratice în ultimul an. Constă în faptul că dominația marilor capitaluri și proprietarilor de pământ existentă în țara noastră, birocrația exclusiv reacționară, dominația forțelor recționare în congresul central, drepturile financiare și constituționale extrem de limitate ale guvernelor de stat - toți acești factori, chiar dacă există un guvern democratic în stat, împiedicați orice reforme socio-economice serioase în interesul clasei muncitoare, țărănimii și păturilor mijlocii. Această concluzie nu apare pentru că nu am reușit să realizăm implementarea unor măsuri care să îmbunătățească situația. S-a realizat o anumită ușurare pentru diferite segmente ale populației.
Cele mai importante realizări au fost realizate prin activitățile unui număr de guverne la care am participat. Dar nu pentru asta am luptat și am apărat în domeniul libertăților civile. În condițiile Indiei, sensul practic al acestei cerințe este de a oferi oamenilor oportunitatea
596
capacitatea de a organiza o luptă pașnică de masă în apărarea intereselor lor și împotriva exploatatorilor de clasă, excluzând intervenția poliției și a aparatului guvernamental de violență, care coboară cu pumnul greu pe umerii poporului pentru a-i proteja pe capitaliștii urâți. , proprietari de terenuri, antreprenori, speculatori, oameni de afaceri, cumpărători și

altele asemenea din mânia oamenilor, manifestată în acțiune organizată.
Principalul nostru succes constă în faptul că am limitat activitatea aparatului de violență, deși, desigur, nu am reușit să o prevenim complet. În același timp, muncitorii, țăranii și alte secțiuni ale populației au intrat în lupta pentru interesele lor.
Este exact ceea ce indienii au nevoie și își doresc cel mai mult. El este destul de capabil să înțeleagă și să aprecieze limitele financiare și constituționale ale puterii conferite guvernelor de stat. Prin urmare, el nu cere imposibilul de la guverne. Dar el cere ca guvernul, care se bucură cu adevărat de sprijinul poporului, să ofere suficientă libertate pentru a-i permite să-și regleze conturile cu sângeașii săi în cursul unor acțiuni organizate și disciplinate.
Într-o serie de state au avut loc diverse proteste ale oamenilor, cauzate de politica despre care am vorbit mai devreme. Influența maselor și prestigiul guvernelor au crescut rapid, ceea ce înseamnă în esență o creștere a consolidării frontului democratic de masă, a cărui creare o considerăm principala sarcină în India. Așa cum era de așteptat, forțele de reacție ale țării au ridicat imediat un urlet despre „încălcarea legii și ordinii” în aceste state, vehiculând amenințări cu retragerea capitalului, lichidarea pieței principale etc.
Mai mult, au făcut apel la guvernul central. Reactionarii au cerut dizolvarea guvernelor democratice in conformitate cu presupusul drept constitutional al guvernului central, care este obligat sa mentina ordinea in toata tara.
Răutatea forțelor reacționare a fost îndreptată în principal împotriva stângii și împotriva guvernului democratic din Bengalul de Vest, deoarece acel stat este o fortăreață a marilor afaceri și proprietari de pământ străini și autohtoni și pentru că revoltele populare din Bengal au fost foarte active.
După cum se știe, guvernul Bengalului de Vest, care s-a bucurat de sprijinul poporului, a fost dizolvat ilegal de guvernul central. În urmă cu câteva luni a fost impus oamenilor un guvern marionetă. Alte două guverne au căzut și ele victime ale reacției. Există un impuls pentru dizolvarea guvernelor statelor Kerala și Bihar.
597
Unele elemente de ultra-stânga din Bengalul de Vest, precum și radioul din Beijing, au reacționat la evoluții spunând că democrația parlamentară din India este depășită și că singurul lucru rămas este pregătirea pentru lupta armată. Noi și aliații noștri am avertizat poporul că nu ar trebui să se facă iluzii cu privire la democrația parlamentară. Am lansat acum o luptă largă la nivel de bază, cerând dizolvarea guvernului marionetă ilegal și organizarea de alegeri generale la mijlocul mandatului în stat. Guvernul central a fost obligat să cedeze cererii noastre ca în noiembrie 1968 să aibă loc astfel de alegeri. Aceasta este într-adevăr o mare victorie pentru oameni.
O problemă similară, care variază în funcție de condițiile locale, apare în alte state. Nu este necesar să se examineze fiecare caz individual, deoarece Bengalul de Vest este cel mai proeminent exemplu.

Lecțiile de anul trecut în India oferă material serios pentru o analiză mai concretă a problemei unei tranziții pașnice la socialism. Nu susținem în niciun caz că o astfel de tranziție va avea loc în India. Dar recunoaștem această posibilitate și vom depune toate eforturile pentru ao folosi, fiind pregătiți pentru orice neprevăzute.
Tocmai din cauza nemulțumirii masive și militante care a cuprins întreaga țară față de politica antipopulară a guvernului Congresului și în legătură cu incapacitatea claselor conducătoare de a reține revoltele populare prin metode parlamentare sau de a le suprima cu ajutorul represiunile polițienești deschise, reacția externă și internă au recurs la metode extrem de periculoase, răutăcioase, provocatoare și distructive de ofensivă furioasă, al cărei scop este distrugerea unității tot mai mari a forțelor populare.
Reacţionarii încearcă să crească tensiunea dintre India şi Pakistan, India şi China. Ei folosesc probleme comunale, lingvistice, tribale și de altă natură pentru a atrage poporul în mișcări politice reacționare și a-i îndrepta împotriva forțelor de stânga, democratice.
Expunând aceste acțiuni de reacție, înțelegem că dezvoltarea luptei muncitorilor, țăranilor și inteligenței pentru revendicări progresiste și întărirea mișcării democratice este cel mai bun răspuns la provocarea de reacție.
Iată spre ce vizează eforturile noastre.
MUHAMMED IBRAHIM NU GOOD (Sudan)
MARXISMUL ŞI PROBLEME DE STAT ÎN ŢĂRILE ÎN DEZVOLTARE
În ziua aniversării a 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx, marxiştii din întreaga lume pot fi mândri pe bună dreptate că împărtăşesc ideile acestui mare geniu. Învățătura teoretică a lui Marx a devenit o forță materială invincibilă care ghidează toate aspectele vieții oamenilor și ale societății într-o treime din umanitate. Restul lumii se apropie de crearea unei astfel de noi societăți.
Trăim într-o altă perioadă decât Marx, dar ideile și metoda lui au fost și vor fi știința dezvoltării societății și a revoluției sociale, știința construirii unei noi vieți pe ruinele lumii vechi, dărăpănate.
Marxismul este o știință care nu poate fi o dogmă sau un set de idei rigide, nereînnoibile. Marxismul este dezvoltarea gândirii umane care a apărut într-o ființă rațională încă de la primii pași ai activității sale sociale. Prin urmare, marxismul este deschis oricărei experiențe umane, accesibil tuturor noilor tendințe. El influențează și este el însuși influențat, dă și primește, interacționează cu lumea exterioară. Iar cel mai bun lucru pe care marxiştii îl pot face în memoria lui Marx este să abordeze studiul noilor probleme ale secolului cu aceeaşi energie, cu aceleaşi criterii ştiinţifice obiective, care erau inerente lui Karl Marx.
eu
Fiind în țările africane din „Lumea a treia”, înțelegem responsabilitatea noastră în rezolvarea acelor sarcini care sunt legate de studiul problemelor de înapoiere, dezvoltare, iluminare și ridicarea conștiinței popoarelor noastre, crearea unei avangarde și organizarea larg. mase de oameni în numele reînnoirii vieții și alăturarii secolului XX.

Înțelegem că aceasta nu este o chestiune ușoară sau simplă. Înțelegem, de asemenea, că revoluția socială din țările noastre, mai mult decât oriunde altundeva, are nevoie de dezvoltarea unui front ideologic, în

599

un înalt nivel de înțelegere teoretică atât a problemelor generale ale secolului, cât și a particularităților societăților noastre. O astfel de activitate este necesară pentru ca mișcarea de eliberare națională să nu se oprească la jumătate, obținând doar primele victorii, pentru a nu se izola în coaja dogmatismului, care transformă știința într-un set de citate și axiome necontenit repetate. Dogmatiștii recunosc doar capacitatea unei persoane de a gândi, asemănându-l cu un magician care trăiește într-o pădure deasă.

Am dori să ne oprim asupra unora dintre problemele asociate doctrinei marxiste a statului, considerând că aceste probleme sunt de mare importanță pentru țările „lumii a treia”, care, după declararea independenței naționale, s-au confruntat cu sarcina de a renovarea societății, revigorarea moștenirii culturale și istorice. În aceste țări, a început o perioadă de căutare a căilor de dezvoltare non-capitalistă care să conducă la socialism și să deschidă perspective favorabile pentru aderarea la civilizația secolului XX.

Problema statului și conceptele conexe ocupă un loc important în activitățile teoretice și ideologice ale reprezentanților mișcării de eliberare națională. Partidele comuniste trebuie să depună toate eforturile pentru a obține o claritate ideologică fundamentală în această problemă. O astfel de claritate este necesară pentru însumarea rezultatelor activității revoluționare, pentru studierea condițiilor istorice și sociale locale care influențează apariția statului, pentru dezvoltarea creativă a marxismului.

Această claritate este necesară mai ales în acele țări care au obținut independența politică și unde revoluția națională s-a apropiat de revoluția socială, unde este vorba de pași și programe practice de reînnoire a vieții societății. Schimbarea socială nu poate avea loc decât dacă problema puterii politice este rezolvată. Aceasta este determinată nu numai de ce forță socială își stabilește dominația, ci și de natura însăși a acestei puteri, de formele ei și de sarcinile urgente pe care și le stabilește.

Problema statului a fost și rămâne întrebarea pe care teoreticienii și politicienii burghezi încă o distorsionează și o confundă. Folosind statul însuși în aceste scopuri și ascunzându-se în același timp în spatele cuvintelor că statul ar fi o instituție supraclasă, ei susțin că exprimă interesele generale, servește tuturor și, prin urmare, toată lumea trebuie să se supună statului.

Superioritatea marxismului față de alte teorii sociale și viziuni asupra lumii constă în faptul că el expune

600

a înșelat falsitatea acestor afirmații, a scos acoperirea din natura statului, a explicat unde a apărut și care este conținutul său de clasă, și-a arătat rolul de instrument de clasă, a determinat legătura dintre stat și relațiile de producție dominante, precum și ca legătura de idei, teorii și vederi asupra

statului cu materialele fundamentele societății. Marxismul le-a dezvăluit popoarelor un mare și simplu adevăr: a arătat cât de importantă este stăpânirea puterii politice, care este condiția de bază și indispensabilă pentru a pune capăt exploatării, tiraniei și aservirii, pentru a construi o nouă ordine socială și reînnoiește viața societății.
Partidele comuniste din țările socialiste, dezvoltând învățăturile lui Marx, Engels și Lenin în această chestiune, au creat state noi, socialiste. În conformitate cu condițiile țărilor lor, au găsit o modalitate de a sparge vechiul și de a crea un nou aparat de stat. Astăzi ei continuă să depună eforturi pentru îmbunătățirea și dezvoltarea statului socialist însuși. Noi succese în acest sens au fost obținute de Uniunea Sovietică, unde are loc trecerea de la socialism la comunism.
În țările lumii capitaliste, partidele comuniste continuă să dezvolte doctrina marxistă a statului. Aceștia operează în condițiile capitalismului de monopol de stat, prăbușirii sistemului colonial, dominației militarismului în politică și economie și crizei sistemului capitalist mondial. În aceste țări se observă diferite forme de luptă a maselor pentru influențare asupra aparatului de stat: există o luptă pentru a opri activitățile monopolurilor sau a le împiedica să restrângă în același mod drepturile democratice ale oamenilor, lupta pentru a depăși. aspectele negative ale sistemului parlamentar occidental, care paralizează acțiunile unui mare bloc de deputați de stânga, format din comuniști, susținători sinceri ai socialismului etc. În unele țări se realizează reforme parțiale ale aparatului de stat.
Activitățile partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste și capitaliste dezvoltate cu privire la problema statului au fost și se desfășoară în condițiile unei lupte ideologice ascuțite împotriva ideilor vechi și noi burgheze. Acestea includ, în special, conceptele de „transformare a statului burghez și a democrației sale”, de „neutralitate a aparatului de stat”, de „un stat bazat pe voința poporului”, de „stat bunăstării” etc. ., etc. Lupta se desfășoară și împotriva abaterilor de dreapta și de stânga în însăși gândirea marxistă.
601
II
Fondatorii marxismului și marxiştii moderni au creat o doctrină mare, valoroasă și multifațetă a statului. Partidele marxiste din țările „Lumii a treia” o pot folosi în studiul problemei puterii politice în țările lor, care este de cea mai mare importanță din următoarele motive.
O serie de lideri naționali moderni ai mișcării de eliberare nu pot înțelege natura statului. Datorită originii lor de clasă și a pozițiilor ideologice, ei nu înțeleg importanța distrugerii vechii mașini de stat și a creării unei noi mașini de stat după obținerea independenței. Ei se mulțumesc cu vechiul aparat moștenit de la imperialismul străin și nu merg mai departe de schimbări precum numirea patrioților în posturile ocupate anterior de colonialiști.
Unii lideri naționali moderni au opinii liberale asupra problemei statului și a aparatului său legislativ, judiciar și executiv al puterii. Procedând astfel, ei urmează modelul occidental al

democrației burgheze, nevăzând nicio diferență în condițiile și limitările istorice ale democrației burgheze clasice.
Unii lideri naționali consideră că declararea independenței politice și instituirea unui guvern național reprezintă sfârșitul luptei pentru eliberare. Păstrând vechiul aparat de stat, ei nu înțeleg că acesta este incapabil să asigure rezolvarea sarcinilor renașterii naționale și să satisfacă nevoile poporului, pentru care masele luptă după independență. Acești lideri nu pot înțelege contradicțiile și luptele care au apărut între mișcarea populară și aparatul de stat, prin care au început acum să guverneze în numele poporului.
Acești lideri dezvoltă treptat un concept de stat, conform căruia, după obținerea independenței, statul devine pretins național, statul tuturor forțelor care au luptat pentru independență, dar nu instrumentul de dominare a unei anumite clase. Existența claselor sociale este negata, în timp ce recunoașterea claselor și a luptei de clasă este privită ca un import străin realității locale.
Influența unora dintre acești lideri naționali este încă mare, așa că sarcina în fața partidelor comuniste din țările „lumii a treia” este de a obține o claritate teoretică deplină asupra problemei statului. Toate aceste țări sunt caracterizate în centru de instituțiile și aparatul statului capitalist modern, iar în localități prin aparatul și instituțiile
602
vechiul sistem tribal care exista înainte de sosirea colonialiştilor. Imperialismul străin a păstrat și întărit pozițiile acestor vechi instituții și instituții în propriul său interes. Liderii tribali feudali și semifeudali au devenit pilonul principal al stăpânirii imperialiste în aceste țări, iar puterea lor a devenit coloana vertebrală în crearea statului. Toate aceste puncte obligă partidele comuniste din țările „lumii a treia” să ia în serios studiul și studiul acestei probleme, întrucât lupta după obținerea independenței necesită crearea unui stat modern și familiarizarea majorității populației din ţări care trăiesc într-o stare de înapoiere faţă de condiţiile acestui secol. Aceasta este o sarcină dificilă și dificilă. Ascunzându-se în spatele dificultății problemei, gânditorii naționali burghezi încearcă să infirme marxismul, declarând că învățătura lui privește numai statul corespunzător condițiilor Europei și țărilor dezvoltate și că nu are nicio legătură cu țările în curs de dezvoltare.
III
În majoritatea țărilor din Lumea a Treia, instituțiile statului capitalist modern au apărut ca urmare a invaziei imperialiste străine. Formele puterii de stat și aparatul său reflectau influența colonialiștilor și particularitățile propriilor state; diferenţa era doar în metodele de dominare asupra coloniilor. Înainte de sosirea colonialiștilor într-un număr de țări din Lumea a Treia, să zicem, în Egipt, se formaseră deja state feudale cu putere centrală. În alte zone, centralizarea nu s-a limitat la cadrul unei țări, ci a fost realizată la scara imperiilor (Imperiul Turc poate servi drept exemplu). În cel de-al treilea grup de țări - așa cum a fost cazul în Africa - existau state mici mozaic, sultanate și numeroase asociații

tribale. Și abia după venirea imperialiștilor, aici s-au creat state cu o formă de guvernare burgheză.
Formele de pătrundere a imperialismului în aceste țări sunt diferite, ceea ce a dus la rândul său la diferite metode de creare a statelor. Astfel, companiile britanice, după ce au pătruns în India, au creat mici colonii în zonele lor de activitate, iar apoi guvernul britanic s-a declarat patronul lor și a stabilit un regim imperialist în India. Aceleași procese au avut loc într-un număr de țări africane în care s-au stabilit coloniști albi (de exemplu, în Kenya, Rhodesia, Africa de Sud). În ceea ce privește Sudanul, capturarea sa de către britanici a avut loc prin ocupație militară sub pretext

protejarea intereselor guvernului egiptean; atunci au început să pătrundă acolo companii imperialiste. Starea actuală a fost creată sub forma unui condominiu anglo-egiptean. Guvernul imperialist, prin legislație și crearea de instituții administrative și economice, a deschis calea pătrunderii companiilor și capitalului britanic.
Astfel, în ţările în curs de dezvoltare, procesul de constituire a statalităţii a avut loc nu prin autodezvoltare internă, ci prin acţiunile violente ale imperialiştilor care au plantat state „moderne”.
Țările în curs de dezvoltare nu cunosc dezvoltarea pozitivă care s-a datorat activităților statului european „modern” în perioada revoluțiilor burgheze până în a doua jumătate a secolului trecut, dar au învățat toate aspectele negative care împiedică dezvoltarea. Aceasta a dus la hegemonia formelor precapitaliste în sfera puterii politice și a relațiilor industriale în cea mai mare parte a teritoriului, în rândul majorității populației țării. Instituţiile statului „modern”, puse în slujba intereselor imperialismului, s-au bazat pe aceste forme învechite. Acest lucru a împiedicat dezvoltarea instituțiilor moderne precum sistemul judiciar, serviciile publice etc. și le-a transformat în instrumente de dominație imperialistă.
Astfel, partidele comuniste din aceste țări se confruntă cu o nouă sarcină, care necesită folosirea învățăturii marxiste și a metodei sale științifice pentru a găsi calea potrivită de a dărâma acest vechi aparat și de a crea aparatul unui stat modern. Gânditorii burghezi din „Lumea a treia”, oricât de sincere ar fi intențiile lor, nu sunt capabili să rezolve această problemă, întrucât sunt orientați spre dezvoltarea țării după independență pe calea capitalistă.
IV
Repetăm că partidele comuniste din țările „Lumea a treia” trebuie să dezvolte și să rezolve problema statului și a puterii politice, întrucât aceasta este cea mai importantă problemă în lupta pentru trecerea de la revoluția națională la etapa revoluției sociale, la căutarea căii cele mai acceptabile de dezvoltare non-capitalistă și trecerea la socialism. . Și aceasta, la rândul său, necesită luarea în considerare a aspectelor noi, contemporane, care au apărut în mișcarea de eliberare națională.
Prin aceste momente înțelegem faptul existenței unor grupuri de democrați revoluționari care desfășoară

yut conducerea mișcării naționale sau a ajuns la putere în țări precum Republica Arabă Unită, Algeria, Siria, Guineea, Tanzania și altele. Propunând sloganuri și concepte generaliste socialiste, acești lideri depun eforturi mari pentru a lega bătălia pentru eliberarea și suveranitatea națională cu lupta pentru transformarea socială. Ei luptă împotriva imperialismului în arena străină și împotriva feudalilor, marilor capitaliști și birocraților de acasă. Din punctul de vedere al mișcării național-democrate, ei încearcă, cu ajutorul experimentelor și experienței, să rezolve problemele țărilor lor și să găsească calea dezvoltării non-capitaliste.

Cu toate acestea, un număr de democrați revoluționari au rezerve sau neînțelegeri față de marxism, fie din cauza fondului lor social sau a opiniilor ideologice, fie din cauza condițiilor sociale în care conduc mișcarea națională, fie din cauza diferențelor ideologice dintre liderii la putere. Unii dintre ei nu aveau propriul partid și nu au venit cu un concept teoretic înainte de a veni la putere (de exemplu, Egiptul) sau (cum era cazul în Algeria) aveau un partid care era de fapt frontul tuturor* forţe ostile imperialismului cu viziuni ideologice diferite.

Desigur, partidele comuniste depun mari eforturi pentru a-i ajuta pe democrații revoluționari să se apropie de cunoașterea socialismului științific criticându-le ideile eronate și analizând activitățile lor. În același timp, se subliniază că marxismul este o nouă experiență a omenirii în domeniul posibilităților revoluționare. Aparent, se poate spune că problema statului — natura și scopul lui, nevoia de a distruge vechiul și de a crea un nou aparat de stat — este una dintre întrebările fundamentale despre care democrații revoluționari din aceste țări nu au încă. o idee suficient de clară și de care ei, într-un fel sau altul, motivează că nu vor să o abordeze dintr-o poziție marxistă.

Unii dintre ei, după cum am menționat deja, se mulțumesc cu preluarea puterii și numirea revoluționarilor patrioti în funcțiile principale din aparatul de stat.

Alții, după venirea la putere, se mărginesc să adopte legi revoluționare și să proclame reforme, fără să-și dea seama că vechiul aparat întârzie punerea în aplicare a acestor măsuri, împiedică implementarea lor și îngheață legislația.

Uneori dau lovituri puternice într-una sau alta parte a vechiului aparat, uitând că o nouă mașină de stat nu apare spontan, că nu poate fi creată prin legi sau măsuri noi și că doar

un partid revoluționar condus de o idee revoluționară și având o teorie integrală asupra problemei statului.

Ei nu înțeleg că noul aparat de stat joacă un rol limitat, chiar dacă este un aparat nou, revoluționar; că rolul său nu poate înlocui rolul de conducere al partidului revoluționar sau rolul maselor unite în organizații democratice. Chiar dacă în fruntea acestui aparat există revoluționari, acesta nu poate funcționa normal decât dacă există o participare activă, constantă și independentă a maselor la treburile guvernării țării.

Ei se abțin de la conducerea luptei ideologice și politice și nu o duc la finalul logic atunci când descoperă că unele elemente care au participat la lupta revoluționară în timpul revoluției de

eliberare națională manifestă limitare și incapacitate de a acționa și chiar împiedică lupta revoluționară la nivel stadiu de transformare socială, având un caracter socialist. Se mulțumesc să schimbe oamenii în poziții și încearcă să satisfacă toate părțile, sacrificând principiile unor considerente secundare. Problemele contemporane ale mișcării de eliberare națională îi obligă pe comuniști să studieze mai profund doctrina lui Marx despre stat, să dezvolte marxismul analizând condițiile din țările lor și să salute orice experiență și idei pozitive ale liderilor naționali revoluționar-democrați. Prin munca lor teoretică și ideologică intensă și fructuoasă la nivelul și în forma potrivită, marxiştii ajută la atragerea acestor lideri către socialismul științific.

În chestiunea statului, Marx a fost ferm și sincer, nu numai cu dușmanii săi, ci și cu socialiștii și democrații revoluționari ai timpului său. Unii socialiști au încercat să limiteze semnificația marxismului la faptul că a deschis pentru prima dată lupta de clasă.

Cu toate acestea, în scrisoarea sa către Weidemeier din 5 martie 1852 și mai târziu în lucrarea sa despre lovitura lui Louis Bonaparte, Marx a declarat cu toată sinceritatea că nu a fost primul care a descoperit lupta de clasă, că aceasta a fost descoperită de alți gânditori. înaintea lui. Ceea ce este nou în dezvoltarea acestei probleme constă în ideea că această luptă va duce inevitabil la instaurarea puterii și la crearea unui stat al poporului muncitor, la înlocuirea vechiului aparat de stat.

Partidele comuniste din țările „Lumii a treia” vor trebui inevitabil să se confrunte cu chestiunea unui nou stat, născut în cursul luptei național-democratice împotriva imperialismului în forma sa veche și nouă, împotriva feudalismului.

606

Dales, agenți ai capitalului străin și mari birocrați din propriile țări. Ele trebuie inevitabil să ofere avangardei poporului o imagine ideologică, teoretică și politică completă și clară a naturii acestui stat, a structurii sale sociale, a rolului și funcțiilor sale etc. Aceasta nu este o sarcină ușoară. Este și mai complicată de faptul că formele precapitaliste de structură socială și guvernare locală domină încă în majoritatea acestor țări.

V

În ultimii zece ani, mișcarea comunistă internațională a reușit să sintetizeze experiența procesului revoluționar mondial și în declarații la conferințe și în materialele congreselor partidelor comuniste fundamentarea teoretică a unui număr de probleme contemporane. A fost acordată atenția cuvenită problemelor mișcării de eliberare națională, inclusiv problemei statului. Și acest lucru este firesc, deoarece majoritatea coloniilor și-au câștigat independența națională, iar mișcarea de eliberare națională a intrat într-o nouă etapă - etapa revoluției sociale, necesitând crearea unui nou aparat de stat capabil să devină un instrument pentru îndeplinirea sarcinilor acestei revoluții. .

Obiectivele revoluției sociale și starea democrației naționale sunt enunțate în Declarația Conferinței Partidelor Comuniști și Muncitorilor din 1960. După această Declarație, a apărut un grup de state progresiste, conduse de democrații naționali revoluționari. Aceste state au început să ia măsuri clare în

domeniul revoluției sociale: realizarea unei reforme agrare democratice; naţionalizarea mijloacelor fixe de producţie; definirea structurii sociale a statului ca stat al muncitorilor, țăranilor, inteligenței naționale, burgheziei naționale; lupta împotriva neocolonialismului; deplasarea capitalului străin din economia națională; crearea unui sector public în industrie, bancar, transport, irigații, electricitate etc.
După Revoluția din octombrie 1964, timp de 111 zile, puterea în Sudan a fost exercitată și de guvernul național, la care au participat forțe revoluționare - muncitori, țărani, intelectualitate națională. Oamenii se așteptau să aleagă o nouă cale de dezvoltare.
De menționat că partidele comuniste nu mai sunt în fruntea țărilor menționate. Deși liderii acestor state vorbesc despre simpatia lor față de marxism, ei nu împărtășesc viziunea sa asupra lumii și nu se lasă ghidați de ea în chestiuni sociale.
607
Schimbare. Să luăm Egiptul ca exemplu. Liderii revoluției egiptene au decis ca 50% din locurile din organele legislative și guvernamentale locale să aparțină muncitorilor și țăranilor. A fost o măsură progresivă, care a ajutat la înțelegerea naturii revoluției sociale și a forței ei. Cu toate acestea, definiția a cine este muncitorul și țăranul era foarte departe de înțelegerea științifică, marxistă. De exemplu, oricine a lucrat pentru salariu era considerat muncitor. Aceasta a deschis o breșă pentru păturile mijlocii și pentru burghezia națională. Același tablou s-a observat și în abordarea țăranilor, căci fiecare persoană angajată în agricultură a început să fie considerată țăran, chiar dacă deținea 25 de feddani de pământ, adică era un reprezentant al burgheziei rurale. În virtutea capacităților și experienței lor, această strată a ocupat o poziție dominantă, ceea ce a dus la uitarea rolului țăranilor săraci și muncitorilor agricoli, care constituie o forță importantă în revoluție.
Ca latură negativă a acestei experiențe, să subliniem și atitudinea față de birocrația capitalistă, care domină instituțiile sectorului public și gestionează fondurile uriașe ale marilor întreprinderi. Același lucru se poate spune despre reprezentanții conducerii armatei, care, în virtutea rolului lor anterior în revoluția națională, au ocupat posturi cheie în înaltul comandament. Acest lucru s-a întâmplat fără a ține cont de capacitatea lor de a ține pasul cu revoluția, de a stăpâni știința și tehnologia militară modernă și de a rezolva problema noii componențe sociale a armatei.
În același timp, vedem că liderii acestor state au o nouă înțelegere a naturii democrației. Ei resping democrația liberală occidentală și aderă la principiul: democrația pentru poporul muncitor și restrângerea libertății de acțiune a reacției. Ei caută să izoleze reacția și să lichideze (în diferite țări în moduri diferite) baza sa materială.
Experiența țărilor socialiste arată clar că starea perioadei de tranziție la socialism trece printr-o serie întreagă de etape, reforme și transformări, care vizează constant creșterea activității maselor, creșterea rolului acestora în viața politică și guvernare. a ţării, în activităţi politice, ideologice şi administrative, care vizează lupta împotriva vechilor forţe tradiţionale. Diverse instituții ale vechiului aparat de stat

suferă numeroase schimbări și transformări, se reorganizează și se creează noi instituții, se transferă rolul anumitor instituții și organe către organizațiile muncitorești etc. Relația dintre autoritățile centrale și locale în se schimbă și chestiunile de producție, management etc. Cu alte cuvinte, ,
608
conceptul de democraţie şi metodele de implementare a acesteia suferă schimbări semnificative atât în formă, cât şi în conţinut. Noul stat nu se poate limita la o recunoaștere elementară a principiului: democrația este pentru popor, și nu pentru forțele reacționale.
Rezumând cele de mai sus, putem concluziona că teoria statului pe calea non-capitalistă, dezvoltată de mișcarea comunistă internațională, trebuie dezvoltată și rafinată în continuare în lumina noilor experiențe pentru a prezenta clar cursul posibil al evenimentelor. într-o lume aflată în schimbări rapide. Aș dori ca următoarele concepte să fie mai clar definite:
starea democrației naționale, noua democrație, democrația socialistă, limitările și contradicțiile democrației burgheze, sarcinile noului stat în îmbunătățirea lui.
VI
Reprezentanții mișcării comuniste internaționale au studiat și alte probleme noi ale luptei de eliberare națională. Ca exemplu, să subliniem o problemă precum rolul armatelor naționale și trecerea majorității soldaților și ofițerilor lor de partea poporului în lupta pentru dezvoltarea socială și transferul puterii politice în mâinile naționale. forte. Acesta este un factor nou, decisiv, care își pune amprenta asupra caracterului statului din țările în curs de dezvoltare.
După cel de-al Doilea Război Mondial, lumea arabă a fost martoră la numeroase evenimente și schimbări în care armata a jucat un rol major. Cea mai importantă dintre acestea este lovitura de stat din iulie 1952 din Egipt, efectuată sub conducerea organizației Ofițeri Liberi, care a dus la expulzarea regelui și la proclamarea unei republici. După ce au parcurs un drum șerpuit, plin de lupte interne, căutări și greșeli, revoluționarii egipteni consideră această lovitură de stat un prolog al actualei revoluții egiptene, parte integrantă a acesteia. În același timp, armata este considerată ca parte a mișcării populare egiptene. Irakul, Sudanul, Siria și alte țări arabe au fost, de asemenea, martorii la numeroase încercări ale armatelor lor de a efectua lovituri de stat care au fost atât progresiste, cât și reacționare. Situația a devenit atât de acută încât, uneori, rezultatele luptei socio-politice au depins de gradul de influență al uneia dintre partidele de luptă asupra conducerii armatei și de capacitatea acestei părți de a folosi armata pentru a prelua puterea, așa cum, pt. de exemplu, sa întâmplat de mai multe ori în Siria.
609
În acest sens, marxiştii caută o înţelegere clară a rolului armatei, a funcţiilor şi a locului acesteia în societate şi în aparatul de stat. Armata este un instrument de suprimare, nu o clasă sau vreo forță socială independentă. Chiar dacă partea patriotică a armatei, la un moment dat în evoluția crizei revoluționare, iese în mod independent și decide deznodământul bătăliei în favoarea mișcării populare, asta nu înseamnă deloc că

funcțiile armatei. s-au schimbat, că a devenit avangarda mișcării populare sau o forță care luptă „în numele” sau independent de clasele de voință. Chiar dacă componența socială a armatei se schimbă și devine o armată de muncitori, țărani și alți oameni muncitori, atunci nici atunci funcțiile sale nu se vor schimba - va fi un instrument de protecție a puterii și a sistemului popular, un instrument de suprimându-și dușmanii.
De asemenea, marxiştii vor să aducă o claritate deplină la problema rolului militarilor armatei naţionale în aparatul de stat şi de producţie. O societate nu poate fi transformată într-o societate militară doar pentru că armata a preluat puterea politică. Anumite aspecte ale vieții politice sunt, desigur, în curs de schimbare, dar numai relațiile de producție predominante determină caracterul societății și nu pot fi schimbate prin faptul că puterea militară este stabilită în locul puterii civile.
Mult, desigur, depinde de cursul revoluției sociale, de corelarea forțelor, de maturitatea crizei revoluționare, de măsura în care forțele naționale din armată care au preluat puterea corespund caracterului revoluției și nu numai la manifestările sale exterioare.
Chiar dacă forțele naționale din armată hotărăsc bătălia pentru putere în favoarea mișcării populare, ele nu pot fi considerate un substitut sau un gardian al mișcării populare. În acest caz, armata face parte din forțele revoluției. Noua putere politică trebuie să se bazeze pe toate forțele asociației naționale democratice, în special pe muncitori, țărani, intelectualitatea națională și burghezia națională, și să întărească armata, pornind din rolul ei de apărător al noului regim național.
Aceasta este o sarcină dificilă, îngreunată parțial de faptul că militarilor le este frică de activitatea maselor, parțial de lupta pentru putere în cadrul armatei însăși.
Experiența UAR și a Algeriei dovedește în mod convingător corectitudinea propunerilor marxiste despre armată și stat. Revoltele cu care se confruntă puterea politică și structura acesteia în aceste țări (înfrângerea militară a UAR în timpul războiului din iunie 1967, tentativele de lovituri de stat din Algeria) sunt cea mai bună dovadă a necesității de claritate științifică asupra structurii sociale a statului și rolul pe care ar trebui să-l joace armata în mod nou.
610
Acum, după apariția sistemului socialist mondial, asistăm la modul în care aceste principii teoretice sunt transpuse într-o realitate obiectivă tangibilă, care la rândul ei necesită urgent un studiu, asimilare și dezvoltare a marxismului. Acest lucru este cu atât mai necesar pentru că există oameni care văd în aceste fapte obiective o „greșeală” și o „infirmare” a marxismului.
În ceea ce privește problema statului, gândirea marxistă trebuie să dezvolte idei despre necesitatea dărâmării vechii mașini de stat și a o înlocui cu una nouă în cursul revoluției social-democrate în țările mișcării de eliberare națională, trebuie să determine ce trebuie spart în vechiul aparat de stat și ce trebuie lăsat, schimbându-i caracterul prin democratizarea vieții sale interioare.
VII

Să ne oprim asupra unor probleme de stat și putere politică în Sudan. Actualul stat sudanez a apărut în 1898. Acest lucru s-a întâmplat după ce trupele imperialismului britanic au învins revoluția mahdistă, iar Lord Kitchener a fost numit conducător militar al Sudanului pentru a supraveghea subjugarea țării prin metode militare, înrobirea ei politică și gestionarea în interese. al Regatului Unit. Astfel, primul aparat al statului capitalist modern din Sudan (sub forma administrației imperialiste) a fost aparatul militar, urmat de alte instituții administrative și aparatul de serviciu.
În secolul trecut, înainte de stabilirea stăpânirii engleze, Sudanul cunoștea următoarele trei forme de formațiuni statale:
1. State mici din diferite părți ale Sudanului, dintre care statul Fung din Seinar a fost cel mai semnificativ. Deținea cele mai fertile pământuri din Sudanul Central de pe malurile Nilului Albastru. Acest mic stat, sau sultanat, era un exemplu de stat feudal-tribal, unde puterea era moștenită, conducătorii regiunilor erau subordonați sultanului, iar armata sultanului era formată din captivi și sclavi. Sub sultan a existat o curte și grupuri de personalități religioase, a existat legislație scrisă cu privire la pământ, agricultură, impozite, creșterea animalelor, pășuni, comerț și pedepse. Sultanatul era angajat în comerț exterior și schimb valutar. Și-a avut reprezentanții în alte țări și și-a primit ambasadorii.
611
2. Aparatul de stat al Imperiului Otoman, creat după cucerirea Sudanului de către domnitorul egiptean Muhammad Ali Pașa în 1821. Sub el, guvernul central a fost stabilit pentru prima dată în Sudan. Țara a fost împărțită în unități administrative (9 provincii), conduse de conducători care erau subordonați autorității centrale din Khartoum. A fost creată și o administrație centralizată a armatei, finanțelor, comunicațiilor etc.. Guvernul central, la rândul său, era subordonat autorităților din Egipt.
3. Statul mahdist, care a fost creat în timpul revoluției mahdiste, care avea ca scop eliberarea triburilor sudaneze de sub dominația turcă străină. Acest stat, după capturarea Khartumului în 1882, și-a extins puterea în întregul Sudan. Sub Mahdi a fost creat un guvern central, bazat pe uniuni tribale supuse lui, care, sub conducerea liderilor lor tradiționali, erau gata în orice moment să apere Mahdismul cu armele în mână. Prin natura sa, era un stat religios (teocratic), condus de Mahdi, care era considerat reprezentantul lui Allah și al profetului Mahomed, trimis pentru a îmbunătăți situația musulmanilor și a reînvia spiritul islamului timpuriu. În această asociație religios-tribală, cuvântul decisiv aparținea triburilor din Occident, pentru că ei, împreună cu Mahdi, au capturat Khartoum și au luptat cu trupele turcești. O influență foarte mare au avut și personalitățile religioase, care, după ce au încheiat un acord cu Mahdi, au refuzat să asculte vocea altor clerici care au respins învățăturile mahdiste. În perioada dominației, acest stat a reușit să dezvolte diverse instituții, să creeze o conducere centralizată a armatei (dacă a apărut o nevoie militară, armata a fost împărțită în mai multe formațiuni autonome), să creeze o gardă specială pentru a proteja conducătorii statul, să dezvolte un sistem financiar, să stabilească monedă, să creeze o

trezorerie centrală, să publice legislația referitoare la terenurile irigate de Nil în nordul Sudanului, precum și terenurile și pășunile pluviale. A eficientizat comerțul intern, sistemul fiscal, a determinat puterile conducătorilor diverselor regiuni, a dezvoltat legislația civilă privind căsătoria, divorțul, poziția soțiilor și văduvelor soldaților etc.
Cu toate acestea, ulterior, legătura religioasă și tribală care a stat la baza creării și unității acestui stat a fost, la rândul său, principalul factor de prăbușire și lichidare a acestuia, care a deschis calea cuceritorilor și restabilirea puterii străine în Sudan.
612
O trăsătură comună a acestor trei forme de statalitate este că se bazau pe forme precapitaliste de relații de producție și management. Sistemul tribal era dominant, deși condițiile de viață ale acestor triburi și gradul lor de dezvoltare erau diferite. Deci, baza existenței triburilor Sudanului de Vest a fost creșterea animalelor, a Sudanului Central - agricultura pluvială, iar triburile care trăiesc pe malurile Nilului - agricultura irigată.
Toate aceste trei entități statale au folosit munca de sclavi (sau forma estică a sclaviei) în agricultură și irigații printre triburile arabe din Centrul, Nordul și Vestul Sudanului, au condus comerțul cu sclavi atât în interiorul țării, cât și cu alte state. Sudanul de sud, unde locuiau triburile negre, a servit ca furnizor de sclavi.
Autoritatea locală dintr-un sat sau un grup de sate aparținea conducătorilor tribului. Negustorii de sclavi aveau sub stăpânire mici aşezări cu propriile lor gărzi şi legi speciale.
După cucerirea engleză, imperialiștii au început să impună prin forță aparatul statului burghez (sub formă de administrație imperialistă), păstrând formele de dominație și guvernare precapitaliste tribale și aparatul creat de autoritățile turce. După ce au păstrat toate manifestările de înapoiere, le-au folosit ca stâlp al puterii lor.
În materie de construcție a statului, autoritățile britanice nu au aderat la o politică omogenă: întărirea guvernului central prin extinderea și îmbunătățirea aparatului modern, emiterea unui număr de legi de bază privind proprietatea pământului, comerț, agricultură, comunicații, impozite, creșterea animalelor. , etc., au întărit treptat pozițiile conducătorilor de triburi. Această politică a luat forme ascuțite ori de câte ori s-a ridicat valul mișcării moderne de eliberare națională, mai ales după 1919-1924, când a avut loc o revoltă de ofițeri și soldați în Sudan, susținută de elemente progresiste ale populației urbane împotriva stăpânirii britanice. Britanicii au aderat la această linie până la declararea independenței Sudanului.
VIII
Trebuie remarcate două trăsături în stabilirea puterii în Sudan, care au influențat forma dezvoltării acesteia. Prima caracteristică este că administrația britanică din Sudan nu a fost un singur om, ci a fost introdusă sub sloganul cooperării cu autoritățile turco-egiptene și al păstrării intereselor acestora din urmă. Deși guvernul din Sudan a fost numit un condominiu, cuvântul decisiv pentru toate problemele a fost

englezii. A doua caracteristică este că dominația engleză a fost stabilită înainte de sosirea companiilor engleze sau de așezarea coloniștilor albi. Aceasta a dus la faptul că guvernul, deschizând calea pătrunderii capitalului britanic, a preluat construcția căilor ferate și dezvoltarea transportului fluvial, crearea de ateliere de reparații și tot ce se numește acum infrastructură. Aceasta, la rândul său, a influențat construcția de rezervoare și canale de irigare în zonele de cultură a bumbacului - principala materie primă de care avea nevoie Anglia. Guvernul a devenit partener al companiilor britanice de bumbac din Jazira (o regiune a Sudanului între Nilul Alb și Nilul Albastru). Dacă firmele nu reînnoiau contractul, suprafețele cultivate treceau la guvern. Din 1950, cultivarea bumbacului a trecut în întregime în mâinile statului, întrucât termenul fostului contract a expirat, iar unul nou nu a fost încheiat.
În plus, guvernul a efectuat o carte funciară. În unele zone, proprietatea privată sau familială a terenului a fost fixată, iar toate terenurile care nu aveau proprietari au devenit proprietatea guvernului. Guvernul avea dreptul de a pune mâna pe pământ de la proprietarii săi dacă interesul public o impunea. A fost stabilită o chirie foarte mică pentru teren - 10 kurush pentru 1 feddan pe an.
Astfel, sectorul public a fost creat și a început să se dezvolte în Sudan, care acum joacă un rol major în economia țării. Deține o cale ferată cu material rulant și ateliere, transport maritim și fluvial cu ateliere, plantații mari de bumbac, un sistem de irigații, fabrici de coșare, zahăr, industria de prelucrare a fructelor și lactate, spitale, instituții medicale etc.
Apariția sectorului privat în Sudan s-a bazat pe sprijinul capitalului britanic, iar după independență, pe sprijinul neocoloniștilor și al capitalului sudanez.
Burghezia sudaneză și lorzii semi-feudali care au preluat puterea politică după declarația de independență, precum și neocoloniștii, se străduiesc în toate modurile posibile să slăbească sectorul public și să-l sacrifice sectorului privat.
În domeniul securității guvernamentale și a statului, administrația britanică a început să construiască școli primare și secundare care pregătesc funcționari și funcționari pentru aparatul guvernamental, iar forțele armate autonome au fost create din soldați și ofițeri sudanezi sub comanda britanică. Astfel, baza aparatului de stat a fost în mare parte sudaneză, în timp ce
614
cele mai înalte posturi erau în mâinile britanicilor și parțial ale egiptenilor. Armatele britanice și egiptene erau staționate în Sudan, sub comanda Înaltului Comisar britanic, care a fost numit de guvernul britanic cu aprobarea Egiptului.

IX

După cel de-al Doilea Război Mondial, sub influența creșterii mișcării de eliberare națională, autoritățile britanice au fost nevoite să efectueze unele reforme și schimbări în aparatul de stat pentru a slăbi puterea rezistenței populare. În 1946, a fost creat Consiliul Consultativ pentru Sudanul de Nord, iar apoi, în 1948, Adunarea Legislativă. A fost elaborat un proiect de constituție, au fost reorganizate departamentele administrative, au fost create ministere, a fost dezvoltat cu atenție sistemul de

administrație locală pe baza consiliilor locale și a autoguvernării tribale, au fost revizuite reglementările privind salariile și posturile înalților funcționari guvernamentali, iar sistemul de promovare a fost eficientizat. Pentru realizarea acestor reforme, imperialiștii au mobilizat forțele de reacție – elementele semifeudale și administrația tribală locală, precum și marii birocrați și politicieni asociați acestor forțe sociale. Mai mult ca niciodată în trecut, a devenit evidentă împletirea organelor statului burghez cu formele precapitaliste de guvernare, care nu numai că au susținut dominația imperialismului în țară, ci i-au provocat și înapoierea.

X

După proclamarea independenței în 1956, burghezia și semifsodalii sudanezi, care au preluat puterea în țară, au lăsat intact vechiul aparat de stat, efectuând în el doar „sudanizarea”, adică transferul posturilor ocupate anterior de britanici. sudanezilor din rândul persoanelor crescute de armata, poliția și serviciul public colonialiști. Aceasta a dus la faptul că aparatul de stat s-a dovedit izolat de popor, îndepărtat și ostil față de ei încă din primele minute ale declarației de independență.

Singura reformă nouă realizată după independență a fost proclamarea unui regim de democrație burgheză: alegeri, un parlament, un consiliu de miniștri, un senat care acționează ca șef de stat, o distincție clară între puterile judecătorești, executive și legislative. Această reformă a fost un mare pas înainte și a contribuit la dezvoltarea mișcării populare și la intensificarea luptei pentru democrație.

615

libertate, pentru participarea cetățenilor la guvernarea țării, pentru transformarea independenței politice într-un instrument de reînnoire a vieții societății. Totuși, aparatul de stat, rămânând vechi, nu a putut extinde mișcarea democratică a poporului și a-și îndeplini cerințele de transformare și progres social. Astfel, pentru prima dată, participanții la mișcarea populară au făcut cunoștință cu adevărata natură a aparatului de stat, deoarece independența a fost rezultatul unei lungi lupte democratice împotriva imperialismului, pentru libertăți democratice și transformări sociale. În ceea ce privește aparatul de stat (numit independent), acesta se transformă într-un obstacol în calea aspirațiilor maselor, într-o forță ostilă acestora, într-un instrument de implementare a vechilor legi imperialiste care servesc intereselor capitalului străin, semi -lorzi feudali, capitalisti si mari birocrati.

Un Sudan independent se confruntă cu o problemă națională acută - problema Sudului, unde trăiesc triburile negre. Masele populare au sperat că această problemă poate fi rezolvată în mod democratic, garantând drepturile acestor popoare și păstrând unitatea țării. Cu toate acestea, aparatul de stat a continuat să urmeze vechea politică. Burghezia sudaneză nu a dorit să adapteze aparatul de stat, acordând autonomie locală Sudului în cadrul statului sudanez. Mișcarea națională din Sud nu a fost suficient de matură și dezvoltată pentru a înțelege importanța unirii luptei sale cu mișcarea populară din Nord în interesul reformei și al progresului general al țării. Imperialismul, care se pregătea de mulți ani să folosească momentul potrivit, a declanșat o rebeliune în rândul unei părți a sudicilor care

servesc în armată și în aparatul civil, a declanșat un război civil, ale cărui flăcări sunt aprinse până astăzi de cercurile imperialiste, misionari și lideri ai mișcărilor separatiste din țările vecine Sudanului.

Eșecul reformei aparatului de stat a dus la slăbirea poziției revoluției de eliberare națională, adâncind contradicțiile dintre mișcarea populară, pe de o parte, și forțele tradiționale care dominau conducerea mișcării politice și a aparatului de stat, pe de altă parte. De asemenea, a contribuit la pătrunderea diferitelor forme de neocolonialism, care, cu ajutorul comandamentului birocratic al armatei, a dat o lovitură puternică mișcării populare prin organizarea unei lovituri de stat militar în noiembrie 1958. Ca urmare a acestei lovituri de stat. , au fost lichidate libertățile democratice, au fost dizolvate parlamentul, partidele politice, sindicatele și organizațiile populare. În perioada de conducere militară, care a durat până în octombrie 1964,

616

Au fost luate o serie de măsuri pentru consolidarea aparatului de stat. A fost introdusă legislația de urgență și apărare pentru Sudan; consolidat aparatul armatei, poliției și serviciilor de securitate de stat; a avut loc o contopire a burgheziei birocratice cu instituțiile neocolonialismului și burgheziei sudaneze; teroarea militaro-politică și persecuția în Sud s-au intensificat; militarii au început să fie numiți guvernatori ai diferitelor provincii, șefi ai tuturor departamentelor și ministerelor majore etc.

XI

În timpul revoluției din 21 octombrie 1964, mișcarea populară din Sudan a adoptat pentru prima dată o abordare decisivă și nouă a problemei aparatului de stat. Revoluția, care a luat forma unei greve politice generale, a paralizat complet vechiul aparat de stat, care s-a manifestat în momentele următoare.

A avut loc o grevă generală a funcționarilor și angajaților aparatului de stat și ai instituțiilor sale administrative, industriale, agricole, transporturi, bănci, școli și alte sectoare de servicii. O grevă politică a început într-unul dintre organele sale cele mai sensibile - instanța, unde judecătorii au făcut apel să se alăture grevei politice. Grevele s-au transformat în demonstrații populare, care au dus la slăbirea și prăbușirea aparatului polițienesc. Ofițerii subalterni și soldații forțelor armate au refuzat să tragă în oameni și au cerut încetarea regimului militar, ceea ce a dus la izolarea elitei militare de conducere. Autoritățile tribale locale nu au îndrăznit să se opună mișcării și au fost nevoite să ia o poziție de neintervenție.

Cu toate acestea, paralizia și prăbușirea vechiului aparat nu ar putea duce de la sine la crearea unui nou aparat de stat. Aceasta a necesitat o acţiune mai hotărâtă şi mai extinsă din partea mişcării revoluţionare. S-a creat un front de organizații, unind toți greviștii, care cerea înființarea unui nou guvern. La rândul lor, forțele civile de dreapta, formate din lideri de partide tradiționale și mari birocrați, precum și cercurile imperialiste, și-au adunat rândurile și s-au grăbit să ia măsuri pentru a împiedica forțele revoluției să preia puterea. Această manevră a fost facilitată de faptul că forțele naționale din armată nu erau

suficient de puternice și de hotărâtoare. Forțele revoluționare nu aveau propriile lor detașamente armate pentru a prelua puterea.
Forțele de dreapta din conducerea armatei, clica conducătoare și conducerea partidelor au profitat de acest moment și au recurs la
617
manevră prin începerea negocierilor privind transferul puterii. Participarea forțelor de dreapta la negocieri a dus la un compromis, la o soluție cu jumătate de inimă și la intrarea lor în noul guvern.
În ciuda acestor momente și a factorilor de slăbiciune internă inerenți revoluției în sine și a principalelor ei forțe motrice, s-a exercitat presiune și s-a luat inițiativă în căutarea metodelor de spargere a vechiului și de creare a unui nou aparat de stat.
Cele mai izbitoare trăsături ale revoluției sudaneze din 21 octombrie în problema aparatului de stat s-au manifestat în cele ce urmează.
Înțelegerea noii democrații a devenit mai clară, nu doar din punct de vedere teoretic, ci și în practică. Pentru prima dată a fost creat un guvern care reprezenta direct poporul. Toate organizațiile în grevă și-au trimis miniștrii la ea. Guvernul includea un ministru din muncitori, fermieri, din Partidul Comunist și din cele patru partide tradiționale, doi miniștri din Sud și miniștri reprezentanți a inteligenței. Reprezentarea forțelor revoluționare în guvern a fost o nouă formă de democrație directă, anterior necunoscută Sudanului.
În toate cele mai importante organe ale statului, în special în armată, poliție, serviciul de securitate a statului, serviciul public, la cererea revoluției, s-a efectuat o epurare de elemente dubioase și ostile. S-au luat măsuri împotriva elementelor capitaliste care au profitat pe cheltuiala poporului și a corupției aparatului de stat, toți soldații și ofițerii destituiți de clica militară aflată la conducere au fost readus în serviciu, iar această clică însăși a fost adusă în fața justiției, deși au fost a promis că nu va urmări penal în timpul negocierilor pentru transferul puterii .
Cererea pentru abolirea autorităților tribale locale a devenit o cerere populară de revoluție în oraș și țară. Aceasta a fost una dintre cele mai radicale și mai importante lozinci ale revoluției, căci a însemnat răspândirea democrației în mediul rural, eliberarea marii majorități a populației din cătușele sistemului primitiv și implicarea acesteia în activitatea politică și socială. revoluţie.
Revoluția a cerut abolirea tuturor legilor care îngăduiau libertatea, π introducerea unei noi legislații care să corespundă spiritului revoluției și să garanteze păstrarea realizărilor poporului.
De asemenea, a cerut ca lucrătorilor să li se acorde dreptul de a participa la conducerea întreprinderilor industriale și de altă natură, garantarea drepturilor organizațiilor sindicale și respectarea rolului lor.
Revoluția a cerut o soluție justă, democratică la problema națională a Sudului, prin acordarea popoarelor care trăiesc acolo autonomie regională în cadrul statului sudanez.

Pentru a corecta toate greșelile trecutului, a elibera țara de sistemul de guvernare tribală, a lichida instituțiile imperialismului, a epura aparatul de stat și a pedepsi pe cei care au complotat împotriva democrației prin intermediul instanțelor de judecată, revoluția a cerut organizarea rapidă a alegerilor. . Conform noii legi electorale, majoritatea secțiilor de votare urmau să fie în orașe și zonele rurale dezvoltate, a fost necesară crearea unei curii pentru muncitori, fermieri și intelectuali, să se adopte legi și măsuri adecvate pentru a preveni utilizarea posturilor de reprezentare și de responsabilitate. în scopuri personale și de îmbogățire, precum și pentru a stabili dreptul alegătorilor să-și revoce deputații dacă nu țin cont de cerințele poporului.
În cele 111 zile de putere națională, revoluția a reușit să realizeze parțial aceste cerințe, deschizând astfel perspectiva construirii unui nou aparat de stat. În ciuda înfrângerii revoluției, oamenii au devenit și mai convinși de necesitatea finalizării revoluției democratice pentru a atinge aceste și alte obiective pentru a construi un stat modern în Sudan.
Importanța Revoluției din Octombrie din Sudan pentru rezolvarea problemei aparatului de stat constă în faptul că a dat conceptelor noii democrații un conținut popular profund. A fost prima încercare de a construi un nou aparat prin distrugerea unora dintre instituțiile vechii mașini de stat, democratizarea și îmbunătățirea părților rămase în numele democrației și progresului social, creând premisele tranziției la socialism.
V. S. SEMENOV
PROBLEME ALE IMPACTULUI SCHIMBĂRILOR ÎN ECONOMIE ASUPRA STRUCTURII SOCIALE A ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVizate
Secolul al XX-lea a adus schimbări revoluționare în imaginea socială a lumii, a provocat schimbări semnificative în viața internă a tuturor țărilor. Noile fenomene din economie au dus la schimbări în domeniul social, iar procesele socio-economice au afectat viața politică, ideologică și spirituală.
În țările capitaliste dezvoltate, schimbările în viața socială, în structura socială, s-au manifestat cel mai intens la mijlocul acestui secol, în anii 1950 și 1960. Ele sunt legate în primul rând de progresul tehnic și științific, de revoluția științifică și tehnologică.
1. Schimbări în economie în legătură cu revoluția științifică și tehnologică
În capitalism, dezvoltarea forțelor productive, inclusiv a tehnologiei, este determinată de mișcarea plusvalorii, întrucât tot progresul tehnologiei și științei vizează maximizarea producției de plusvaloare.
Abordând problema din punct de vedere al profitului maxim, întreprinzătorii capitalişti decid, de obicei, introducerea noii tehnologii în funcţie de raportul dintre costul tehnologiei şi suma costurilor de plată a muncitorilor înlocuiţi de această tehnologie. Potrivit lui Marx, pentru un capitalist, „utilizarea unei mașini este oportună numai în limitele diferenței dintre costul mașinii și costul forței de muncă pe care o înlocuiește”.
1 h\ Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 23, p. 404.

nu va intra. După cum a observat V. I. Lenin, „în fiecare societate capitalistă, utilizarea mașinilor este adesea

împiedicată de salarii prohibitiv de mici (= nivelul scăzut de consum al maselor). Nu numai atât: chiar se întâmplă ca utilajele achiziționate de antreprenori să fie inactiv, pentru că prețurile la forța de muncă scad până la punctul în care munca manuală devine mai profitabilă pentru proprietar! În consecință, a concluzionat V. I. Lenin, există o contradicție „între dorința capitalismului de a dezvolta fără limite forțele productive și limitarea acestei dorințe de către statul proletar, sărăcia și șomajul poporului” 1 2.

Dar capitalistul caută să introducă o nouă tehnologie nu doar pentru a economisi pe salariile muncitorilor, ci și pentru a economisi pe materii prime, materiale, semifabricate, unelte, zone de producție etc.

Într-un cuvânt, capitalistul, în dezvoltarea forțelor productive, încearcă să economisească atât pe partea vie a acestor forțe productive, adică pe oamenii muncitori, pe puterea de muncă, pe plata acesteia, cât și pe partea „mortă”, reală. a fortelor productive - pe materiale, materii prime, unelte, etc. In ambele cazuri, vorbim de economisire la munca folosita: intr-un caz, la munca vie, in celalalt, la munca materializata.

Până în anii 1950, în țările capitaliste dezvoltate se dezvoltaseră condiții care făceau ca antreprenorii capitaliști, ghidați doar de gânduri de profit, nu numai profitabile, ci și cu adevărat posibile să implementeze progresul tehnic rapid. Am dori să subliniem două astfel de condiții de bază.

Prima condiție a fost o creștere a costului forței de muncă, o creștere a salariilor unei părți semnificative a oamenilor muncii, ceea ce a făcut profitabilă înlocuirea forței de muncă vie cu mașini. O astfel de creștere s-a produs atât pentru că forța de muncă în sine a devenit mai calificată, mai scumpă în legătură cu cerințele impuse acesteia, cât și pentru că unele țări, în primul rând Statele Unite, au profitat de pe urma celui de-al Doilea Război Mondial și au mers să îmbunătățească condițiile de viață ale muncitorilor. , și deci că această îmbunătățire în sine nu a fost dată pur și simplu de capitaliști muncitorilor, ci smulsă de aceștia din urmă capitaliștilor, câștigată într-o luptă de clasă încăpățânată și consecventă. Muncitorii unui număr de țări metropolitane (și la acea vreme prăbușirea colonialismului nu sosise încă) au primit și ei acțiuni din exploatarea de către aceste țări metropolitane a numeroase colonii și teritorii dependente.

1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 4, p. 162.

2 Ibid.

Salariile nominale ale muncitorilor din Statele Unite pentru anii 1939-1950. sa dublat în multe industrii. Astfel, câștigurile săptămânale ale lucrătorilor din industria minieră de la 28,49 USD la 64,67 USD, în industria prelucrătoare de la 23,64 USD la 58,32 USD, iar în industria auto de la 33,58 USD la 74,85 USD, salariile muncitorilor extractivi au crescut de la 56,7 USD. în 1938 la 140.7s. în 1950, lucrătorii din metalurgie (și o serie de alte industrii) de la 59,7s. în 1938 la 159.6s. în 1950 1 2 S-au schimbat şi salariile reale ale muncitorilor. Astfel, în Anglia, luată ca 100 în 1900, a fost egală cu 98 în 1939, 107 în 1950, 123 în 1955 și 1403 în 1960, adică a crescut semnificativ față de 1939 până în anul antebelic.

Într-un cuvânt, în țările capitaliste dezvoltate, salariile muncitorilor în anii 1950 crescuseră semnificativ în comparație cu perioada premergătoare celui de-al Doilea Război Mondial și, prin urmare, introducerea noii tehnologii a devenit o afacere foarte profitabilă pentru antreprenori.
A doua condiție principală care a condus la revoluția științifică și tehnologică a fost realizarea gândirii științifice și științifice și tehnice pe baza tuturor științelor naturii, ceea ce a făcut posibilă construirea producției pe baze fundamental noi și, prin aceasta, înlocuirea radicală a vechii tehnologii cu o unul nou, mai productiv, mai economic, eficient.
Un asemenea progres în gândirea științifică a fost stimulat în mare măsură și de condițiile celui de-al Doilea Război Mondial, care au necesitat căutarea unor noi și noi mijloace tehnice de război, până la crearea unei bombe atomice bazată pe stăpânirea reacțiilor termonucleare. Știința a descoperit noi surse de energie, în primul rând termonucleare, materiale fundamental noi, în primul rând sintetice, au creat sisteme de automatizare și tehnologie cibernetică de autoreglare. Secolul XX a început să fie numit epoca atomică, iar revoluția în știință și tehnologie - revoluția cibernetică.
Prezența acestor două condiții principale, și deloc preocuparea antreprenorilor capitaliști pentru progresul social, pentru înflorirea omenirii, pentru creșterea bunăstării fiecărui muncitor și persoană, a condus la transformarea tehnologiei pe noi științifice. fundamente – la revoluția științifică și tehnologică, la pătrunderea realizărilor științifice și tehnice în orice.ramuri ale economiei țărilor capitaliste dezvoltate.
Reînnoirea științifică și tehnică a afectat toți factorii importanți de producție

1 „Munca sub capitalism”. Culegere statistică. M., 1964, p. 428, 430.
2 Vezi ibid., p. 500.
8 Ibid., p. 665.

va - surse de energie, unelte și obiecte de muncă, toate sferele producției și economiei - industrie, construcții, transporturi, agricultură, comerț, servicii, sisteme de management.
Procesele reale ale revoluției științifice și tehnologice, așa cum s-au manifestat, de exemplu, în Statele Unite ale Americii în anii 1950 și 1960, au adus schimbări semnificative în viața economică a acestei țări principale a capitalismului. Aceste schimbări în domeniul economiei în principalele caracteristici sunt următoarele:
1. Creșterea semnificativă a cheltuielilor pentru cercetare și îmbunătățire, ale căror rezultate sunt trimise economiei. În 1964, Statele Unite au cheltuit de 133 de ori mai mult pentru cercetare și îmbunătățire decât în 1921 și de 35 de ori mai mult decât în 1940.
2. Timpul pentru punerea în practică a descoperirilor științifice a fost drastic redus. Potrivit lui W. Buckingham, dacă în secolele XVII-XVIII intervalul de timp dintre apariția unei teorii științifice și implementarea acesteia într-o invenție era de 50-100 de ani sau mai mult, acum s-a redus la 10 ani și uneori chiar mai puțin. \

3. Cercetarea științifică și tehnică s-a concentrat în cea mai mare măsură în industria aviației și a rachetelor, industria chimică, inginerie electrică, metalurgia neferoasă și inginerie mecanică. Principala pondere a investițiilor de capital privat și de stat a început să fie direcționată către aceste ramuri, drept urmare și-au sporit cel mai mult locul și ponderea în sistemul economiei capitaliste americane. În 1967, 42% din investițiile brute de capital privat erau în industria prelucrătoare, 14,1% în producția de energie electrică și gaze de către utilitățile publice (față de 7,3% în 1947).
4. Antreprenorii capitalişti au preferat nu atât să extindă capitalul fix cât să îl înlocuiască şi să-l modernizeze. Dacă în 1950, în industria prelucrătoare, 43% din totalul investițiilor de capital au mers la extindere, iar 57% la modernizare, atunci în 1963, respectiv, 32, respectiv 68%. În industria auto în 1950, 51% din toate investițiile de capital au fost destinate extinderii capitalului fix, iar 49% către modernizare. În 1963, respectiv - 11, respectiv 89%. Cu alte cuvinte, principalele investiții au început să se facă în modernizarea producției.
1 Vezi W. Buckingham. Automatizare: impactul său asupra afacerilor și oamenilor. New York, 1961, p. 1.
623
5. Ca urmare a acestei reutilizări tehnice intensive a producției, raportul dintre valoarea totală a capitalului fix dintre valoarea și ponderea clădirilor și construcțiilor, pe de o parte, și a mașinilor și utilajelor, pe de altă parte, a schimbat. În valoarea reziduală a capitalului fix al firmelor private de producție din SUA, ponderea mașinilor și echipamentelor în 1929 a fost de 32,1%, în 1945 - 39,7, în 1950 - 46,5, în 1955 - 50,2 , în 1962 - 52% >.
6. Partea principală a echipamentelor în producție s-a dovedit a fi actualizată, nouă, construită pe baza celor mai recente realizări ale științei. Încă din 1958, din toate capacitățile de producție din SUA, doar 33% au fost moderne, instalate după 1950, iar 48% au fost instalate înainte de al Doilea Război Mondial, 19% între sfârșitul războiului și 1950. La sfârșitul anului 1961, a devenit modern deja 60% din capacitățile industriei prelucrătoare: 33% dintre acestea au fost instalate în perioada 1956-1961, 27% între 1950 și 1956. Și doar 40% au fost instalate înainte de 1950.
7. Cheltuielile pentru modernizare s-au dovedit a fi mai eficiente decât cheltuielile pentru extinderea capacității de producție; adică, cu mai puține investiții în capitalul fix, a început să se realizeze o creștere mai rapidă a producției. Acest lucru s-a reflectat în rambursarea rapidă a investițiilor de capital industrial. Potrivit McGraw-Hill Publishing Company, investițiile făcute în 1963 în echipamente noi și modernizate ar trebui rambursate, potrivit majorității firmelor chestionate, în trei-cinci ani, iar conform a 25% dintre firme, în doar doi ani. ani. În mod caracteristic, în 1955, doar 17% dintre firme se așteptau ca astfel de investiții să se achite în doi ani12.
Acest lucru a fost exprimat și în creșterea rapidă a capacității de producție (acest termen în SUA este de obicei folosit pentru a desemna cantitatea de produs care poate fi produsă pe unitatea de timp folosind o anumită cantitate de clădiri, echipamente, forță de muncă și materiale). Mai mult, creșterea capacității de

producție în industria de producție din SUA a depășit atât rata de creștere a investițiilor de capital, cât și rata de creștere a producției. Cu o creştere faţă de 1948-1962. investiții de capital în active fixe cu 37% (inclusiv în clădiri și structuri - 18%, în mașini și echipamente - 61%), volumul fizic al capacităților de producție a crescut cu 112%, ceea ce a făcut posibilă reducerea intensității capitalului unei unități. a capacităţilor de producţie cu 35% în ansamblu. Este adevarat,

1 Vezi Almanahul economic 1964, p. 260-261.

2 A se vedea Planurile de afaceri pentru instalații și echipamente noi, 1963/1966, p. 9.

din cauza neutilizarii, subutilizarii acestor capacitati de productie, volumul productiei de produse reale a crescut nu cu 112, ci cu 72%, iar scaderea intensitatii capitalului unei unitati de productie s-a produs nu cu 35, ci doar cu 35. 20%.

8. Creșterea capacității de producție a dus la o creștere semnificativă a productivității muncii, care este cel mai complet indicator al schimbărilor științifice și tehnologice în producție. În ultimul sfert de secol, raportul capital-muncă al muncitorului din Statele Unite a crescut cu aproximativ V3. Din această cauză, productivitatea muncii a crescut de multe ori, deși ocuparea forței de muncă s-a schimbat foarte puțin, iar timpul petrecut la muncă a rămas aproape neschimbat sau chiar a scăzut.

Din 1948 până în 1964, productivitatea muncii pe oră de om a crescut în SUA în toate ramurile întreprinderii private cu 69,9%, în agricultură cu 167,7%, iar în industria prelucrătoare cu 59,3%. Cea mai semnificativă creștere a productivității muncii în agricultură se datorează procesului de intensificare, industrializare a agriculturii, implementării mecanizării extensive, chimizării producției agricole, introducerii selecției și producției de semințe. Totodată, ocuparea forței de muncă în toate sectoarele a crescut cu doar 16%, în agricultură a scăzut cu 44,3%, în industria prelucrătoare a crescut cu 11% (în timp ce până în 1953 ocuparea în industria prelucrătoare a crescut la 12,7%, iar apoi toate timpul era sub nivelul anului 1953, ceea ce însemna transferul muncitorilor din industria prelucrătoare în alte industrii). Numărul de ore de muncă lucrate a crescut la fel de puțin între 1948 și 1964: cu 7,9% în toate sectoarele, cu 10,9% în producție și cu 50,3% în agricultură.

Într-un cuvânt, creșterea excepțional de rapidă a productivității muncii, în primul rând, în agricultură, și în al doilea rând, în industria prelucrătoare, a dus la o ieșire puternică a forței de muncă din aceste ramuri, îndreptată în principal către comerț, servicii și anumite ramuri ale producției materiale.

Astfel, progresul științific și tehnologic din SUA s-a exprimat în schimbări în reproducerea capitalului fix al industriei, în structura sa sectorială, tehnologică și reproductivă, în schimbări semnificative în relația dintre sferele întregii vieți economice a acestui capitalist dezvoltat. țară.

Este clar că toate aceste schimbări foarte semnificative în viața economică a țărilor capitaliste dezvoltate

1 Vezi Raportul Manpower al Președintelui. Washington, martie 1965, p. 256. ,

în cursul revoluției științifice și tehnologice, nu a putut decât să afecteze starea și dezvoltarea structurii sociale a țărilor dezvoltate ale capitalismului.

2. Consecințele sociale în raportul dintre muncă și capital

Structura socială a societății capitaliste se învârte în jurul a două fenomene de bază: capitalul și munca. Capitalul acţionează ca proprietate asupra mijloacelor de producţie create de munca altora, excluzând munca proprie a capitaliştilor asupra acestor mijloace de producţie. Munca acționează ca proces de muncă al muncitorilor asupra mijloacelor de producție, excluzând orice proprietate a muncitorilor asupra acestor mijloace de producție. Cu alte cuvinte, în forma sa pură, capitalul exclude munca, activitatea muncii, iar munca exclude capitalul, proprietatea asupra mijloacelor de producție.

Tendința dezvoltării capitaliste este de a separa și de a se opune capitalului și muncii. „Dezuniunea apare în societatea actuală ca o relație normală... Aici, în mod destul de izbitor, se relevă faptul că capitalistul ca atare este doar o funcție a capitalului, în timp ce muncitorul este o funcție a puterii de muncă” h

Cum, deci, aceste două elemente principale ale structurii sociale a capitalismului, corelarea lor, sunt afectate de schimbările vieții economice care au avut loc în țările capitaliste dezvoltate în legătură cu revoluția științifică și tehnologică?

Faptele arată că revoluția științifică și tehnologică, care sub capitalism, din punct de vedere social, reprezintă cea mai recentă metodă științifică și tehnologică de producție maximă a plusvalorii, duce la o accelerare a separării capitalului și muncii, la o polarizarea în continuare a populației țărilor capitaliste dezvoltate, pe de o parte, în numai proprietari de capital și, pe de altă parte, numai muncitori care nu dețin proprietate privată. Cu alte cuvinte, revoluția științifică și tehnologică lovește în primul rând acele grupuri sociale ale populației care, contrar tendinței principale de dezvoltare capitalistă, unesc atât capitalistul, cât și muncitorul într-o singură persoană, adică lovește mica burghezie, la mici producători de mărfuri care lucrează pe terenurile ce le aparțin, în ateliere și întreprinderi mici, în magazine și magazine mici.

De ce se întâmplă asta? În principal pentru că progresul științific și tehnologic, ca cel mai recent capitalist

1 K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 26, partea I, p. 419.

modul de producere a plusvalorii se dovedește a fi dincolo de posibilitățile reale ale micului producător, dincolo de puterea lui. Nici micul proprietar-fermier, proprietarul-țăran, nici micul proprietar-întreprinzător, proprietarul-meșter, nici micul proprietar-negustor nu sunt în măsură să realizeze progrese științifice și tehnologice serioase ca mijloc de producție pentru ei înșiși de Valoarea surplusului. În aceasta pierd imediat în fața marelui capitalist, capitalist-monopolist, suferă faliment, înfrângere, drept urmare funcțiile combinate anterior atât ale capitalistului, cât și ale muncitorului în persoana lor sunt separate și rămân, de regulă, numai muncitori. Legea inexorabilă a dezvoltării capitaliste se face simțită cu brutalitate în condițiile revoluției științifice și tehnologice!

Într-adevăr, este cu adevărat posibil ca micii producători să efectueze cercetări și îmbunătățiri științifice ample, să le introducă în practică, să realizeze o modernizare amplă a capitalului fix și, în plus, să înlocuiască tocmai tehnologia mașinilor - această parte a capitalului fix care este cea mai mare? scump pentru un mic producător, să-l crească într-o măsură uriașă datorită modernizării vechilor și introducerii de noi echipamente productivitatea muncii? Nu, toate aceste metode economice de a face afaceri în condițiile revoluției științifice și tehnologice sunt dincolo de puterea unui mic producător de mărfuri.
Este suficient să spunem că în industria prelucrătoare din SUA, din majorarea totală a capitalului fix pentru anii 1954-1962. în valoare de 25,8 miliarde de dolari, 24 de miliarde de dolari, au reprezentat cele mai mari corporații cu un capital fix de peste 100 de milioane de dolari, 1,7 miliarde de dolari de creștere - pentru corporațiile cu un capital de 50 până la 100 de milioane de dolari și 0,1 miliarde de dolari , creștere - pe toate celelalte corporații și companii (dintre care multe nu au avut deloc creștere).
Acest lucru sugerează că, în condițiile revoluției științifice și tehnologice, marile întreprinderi capitaliste devin și mai mari, iar cele mici devin și mai mici și în cele din urmă dau faliment.
În același timp, creșterea concentrării puterii productive a corporațiilor capitaliste nu se exprimă acum neapărat într-o creștere a concentrării muncitorilor, ci în primul rând într-o creștere a concentrării producției în sine.
Procesul de eroziune a micii burghezii, în special a celei rurale, se exprimă printr-o reducere bruscă a numărului de angajați în agricultură însăși. De exemplu, în SUA în 1947, 21,3% din populația ocupată lucra în agricultură, iar în 1963 - doar 13,9%. În Germania, în 1950, erau 1252,4 mii proprietari și lucrători independenți în agricultură și silvicultură, iar în 1961 - 1127 mii. În Elveția, numărul proprietarilor și
21 627
lucrătorii independenți din agricultură și silvicultură au scăzut de la 171.000 în 1950 la 146.000 în 19601
Procesul de polarizare a populației țărilor capitaliste dezvoltate între cei care dețin doar capital și masa oamenilor care numai lucrează, cu o scădere simultană a numărului de proprietari-lucrători, se manifestă clar în viața socială a Statelor Unite în prima jumătate a secolului al XX-lea. Dacă luăm date privind distribuția pe grupuri a populației ocupate, atunci imaginea va fi următoarea (în % din întreaga populație activă) 1 2.

1900 1940 1959
I. Capital (antreprenori) și auto- 29.615.09.6
lucrători (proprietar-lucrători)
Inclusiv:
a) proprietari (alții decât fermierii) 8.24.95.1
b) fermieri 21.410,14,5
II. Munca 69.284.089,1
Inclusiv:
a) clasa muncitoare 56.558.654,5
b) intelectuali si salariati 12.725.434,6

În condițiile Germaniei, unde volumul transformărilor științifice și tehnologice a fost mai mic decât în Statele Unite, imaginea
I. Capital (proprietari) și lucrători independenți
II. Muncă
Inclusiv:
a) muncitori
b) salariatii
III. Membrii familiei neplătiți
a fost oarecum diferit
1939 1950 1961
14.4 14.812.6
67.8 70.877.3
46.8 50.948.7
21.0 20.028.6
17.8 14.410.1
În Norvegia, imaginea generală a structurii sociale a fost, de asemenea, oarecum diferită.
1920 1930 1950
I. Capital (antreprenori) și auto- 25.927.624,8
muncitori la caroserie
II. Munca74.172.475,2
Inclusiv:
a) muncitori60.658.755,4
b) intelectuali si salariati13.513.719,8
1 Vezi Munca sub capitalism, pp. 78-79, 96.
2 Vezi ibid., p. 117.
8 Vezi ibid., p. 118.
4 Vezi ibid.

Oricât de concret ar putea diferi datele citate de la o țară la alta, ele mărturisesc aceleași tendințe în schimbările continue în structura socială a țărilor capitaliste dezvoltate. În primul rând, ponderea proprietarilor de capital a scăzut, și cu atât mai mult în acele țări în care capitalul este mai dezvoltat și concentrat într-un monopol. În al doilea rând, ca urmare a revoluției științifice și tehnologice și a schimbărilor economice care au avut loc în legătură cu aceasta, armata muncii a crescut semnificativ. În al treilea rând, ponderea proprietarilor-lucrători a scăzut, adică. mica burghezie, mai ales in agricultura. Astfel, compoziția socială a populației din țările capitaliste dezvoltate a devenit și mai polarizată în grupuri sociale reprezentând capital și grupuri sociale reprezentând muncă.
3. Schimbări sociale în clasa muncitoare și intelectualitate
Ce schimbări în procesul de revoluție științifică și tehnologică au loc chiar în sfera muncii? .
În primul rând, trebuie subliniată o schimbare extrem de importantă care are loc sub influența revoluției științifice și tehnologice în armata muncii salariate sub capitalism.
Până la mijlocul secolului al XX-lea, angajații erau reprezentați de oameni care, prin munca lor directă, creau valori materiale și spirituale, produceau capital și plusvaloarea. Muncitorul, cu sau fără mașină, producea direct mărfuri; om de știință, proiectant și inginer au inventat și proiectat echipamente, lucrând direct cu care lucrătorii sau specialiștii produceau diverse produse.

Odată cu revoluția științifico-tehnică, situația a început să se schimbe. Oamenii de știință, proiectanții, inginerii au început să inventeze și, împreună cu muncitorii, să construiască mașini și unități care, lucrând singure, fără munca directă a muncitorilor sau intelectualilor din jurul lor, ca urmare a controlului cibernetic, au început să producă anumite valori materiale.

Cu alte cuvinte, a apărut un nou tip de muncitor angajat care creează valori materiale în masă nu prin propria muncă directă, ci prin inventarea, proiectarea și crearea de unități automate care desfășoară procese de producție fără participarea umană directă.

Este destul de clar că capitalistul este interesat în primul rând de astfel de muncitori și, prin urmare, dezvoltarea armatei muncii salariate în ultimele două decenii se caracterizează în primul rând prin cea mai rapidă creștere a numărului.

629

și ponderea specifică a grupului de muncitori care creează mașini autoproducătoare.

Acestea sunt grupuri de oameni de știință, designeri, ingineri, un anumit grup de muncitori calificați și semicalificați.

În SUA pentru anii 1950-1960. Numărul oamenilor de știință și inginerilor angajați în economia națională și în instituțiile de cercetare și învățământ a crescut cu 57,3%, în timp ce numărul total al angajaților din țară a crescut cu doar 14,5%.

Următoarele categorii au crescut cel mai mult în deceniu: matematicieni - cu 345,1%, ingineri aeronautici - cu 192,9, ingineri electricieni - cu 73,7%. Proporția tuturor oamenilor de știință și inginerilor în numărul total de angajați a crescut de la 1,2% în 1950 la 1,65% în 1960. Desigur, această cifră este încă mică, dar este important de remarcat cea mai progresivă tendință de creștere a acestui grup social. În plus, nu trebuie să uităm că mașinile auto-producătoare sunt create nu numai de oameni de știință și ingineri, ci și de muncitori împreună cu ei.

A doua direcție importantă a schimbărilor în componența muncitorilor salariați, care deja creează direct valori materiale și spirituale, este transferul unora dintre ele din sfera producției materiale în sfera producției spirituale și sectorul serviciilor. Creșterea mare a productivității muncii în domeniul producției materiale, ca urmare a progresului științei și tehnologiei, face de prisos concentrarea unei forțe de muncă atât de semnificative în ea, iar o parte din aceasta se revarsă în domeniul serviciilor și al producției spirituale. În SUA, de exemplu, în aceste ultime două sfere în 1947 erau angajați 40% din toți muncitorii, iar în 1963 - 50,3%, adică puțin mai mult de jumătate. O creștere similară a numărului și proporției lucrătorilor din sfera producției spirituale și din sectorul serviciilor înseamnă că, prin urmare, în raportul dintre muncitori, pe de o parte, inteligență și angajați, pe de altă parte, grupul celor din urmă crește. mai semnificativ, pentru că marea majoritate a oamenilor sunt angajați în producția și serviciile spirituale.intelectuali și angajați și, într-o măsură mai mică, muncitori.

A treia direcție importantă în dezvoltarea grupurilor de muncitori, condiționată de revoluția științifică și tehnologică, este schimbarea raportului dintre lucrătorii manuali și mentali

în direcția unei creșteri mai rapide a numărului și proporției acestora din urmă. Progresul științific și tehnologic se realizează în primul rând pe baza muncii mintale, ceea ce determină o creștere deosebit de semnificativă a intelectualității în armata muncitorilor din țările capitaliste dezvoltate. Proporţia specialiştilor cu studii superioare şi medii de specialitate în componenţa populaţiei active a Statelor Unite pentru anii 1947-1964. sa dublat de la 6,6% la 12,1%.

În comparație cu munca manuală, ponderea lucrătorilor fără muncă fizică, reprezentată de o parte semnificativă a lucrătorilor de birou, a vânzătorilor și a lucrătorilor de servicii, este, de asemenea, în creștere. Ca parte a populației angajate a Statelor Unite pentru perioada 1947-1964. ponderea angajaților de birou a crescut de la 12,4% la 15,2%, a lucrătorilor din servicii - de la 10,4% la 13,2%, a agenților de vânzări - de la 5,9% la 6,3%
Aceste schimbări cauzate de revoluția științifică și tehnologică înseamnă că clasa muncitoare din țările capitaliste dezvoltate „dispare”, pierzându-și locul, importanța și rolul? Nu, nu este.
După cum arată faptele, răspândirea de la producția materială în sfera serviciilor și de la munca fizică la munca neindustrială nu are loc în mod egal în detrimentul tuturor lucrătorilor, ci în principal pe cheltuiala muncitorilor agricoli. Cu alte cuvinte, nucleul clasei muncitoare – muncitorii urbani, industriali și mai ales din fabrici – este mai puțin supus deplasării sociale, mișcării, instabilității decât alte părți ale clasei muncitoare.
Dar ei sunt afectați și de revoluția științifică și tehnologică.
În SUA pentru 1947-1964. ponderea muncitorilor în numărul total de angajați în industria prelucrătoare a scăzut de la 83,6% la 74%, în ingineria transporturilor - de la 81,5% la 69,8%, în industria chimică - de la 75,2% la 60,4%, în industria alimentară - de la 77,5 la 66,1%. Dar în toate aceste domenii ale producției materiale clasa muncitoare rămâne forța decisivă, coloana vertebrală a întregii industrii.
Mai mult decât atât, nu numai că nu scade, dar cel mai rapid crește numărul de muncitori calificați asociat cu dezvoltarea și întreținerea producției moderne cu echipamente tehnică înalt.
Dacă creșterea anuală a ocupării forței de muncă în rândul muncitorilor calificați pentru perioada 1951-1960 a fost de 1,1% în SUA, atunci în rândul muncitorilor calificați în inginerie mecanică a fost de 5,2%, iar operatorii de mașini calificați din construcții - 6,5%. Ponderea totală a muncitorilor calificați și semicalificați din Statele Unite a crescut în perioada 1947-1964. de la 75,1 la 79%. Aceasta este partea cea mai instruită a clasei muncitoare.
Schimbările care au loc în raportul în cadrul armatei dintre muncitori, pe de o parte, și intelectuali și angajați, pe de altă parte, mărturisesc nu diminuarea rolului și importanței clasei muncitoare, ci altceva.
În secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, în țările capitaliste, locul dominant în economie era ocupat de producția materială, iar sub forma activității, munca fizică. De aici
1 Vezi Raportul Manpower al Președintelui. Washington, Mardi 1965, p. 202-203.

doar figura principală, dar și complet dominantă a muncitorului salariat era atunci muncitorul, proletarul. La mijlocul secolului al XX-lea, în țările capitaliste dezvoltate, producția materială nu a mai ocupat un loc covârșitor, iar în tipurile de activitate, alături de munca preponderent fizică, a avansat în prim-plan și munca psihică și non-fizică. Noi sfere ale economiei, noi tipuri de activitate în țările capitaliste dezvoltate au cerut, alături de muncitorii calificați, un muncitor angajat altul decât fostul proletar. Ei au cerut un muncitor-intelectual, un muncitor-angajat care este și el exploatat de capital.
Așa cum în trecut capitalismul a educat, iluminat, educat clasa muncitoare ca principal reprezentant al muncii salariate, tot așa și astăzi capitalul monopolist educă, educă și educă populația intelectualității, care servesc ca reprezentanți ai muncii salariate. În trecut, clasa muncitoare și-a căutat și și-a găsit un aliat ferm, mai ales în persoana țărănimii, acea altă mare parte a muncitorilor (și proprietarii în același timp). Astăzi, clasa muncitoare nu numai că are aliați fideli în persoana țărănimii, dar o dată cu ea o parte a intelectualității și a angajaților duc o luptă comună.
În condițiile capitalismului modern dezvoltat, care se află sub influența revoluției științifice și tehnologice, clasa muncitoare rămâne principala forță de producție (în primul rând producția materială), principalul producător (mai exact în domeniul muncii preponderent manuale), forţă principală în componenţa tuturor muncitorilor. Și odată cu aceasta, trăsăturile de forță considerabilă în viața economică (în producția spirituală și sectorul serviciilor), în munca mentală și non-fizică, sunt dobândite de către inteligență și angajați sub influența revoluției științifice și tehnologice.
Astfel, puterea clasei muncitoare nu este diminuată, ci înmulțită, completată de forța și importanța unei noi secțiuni mari a clasei muncitoare care a apărut și a crescut - intelectualitatea și muncitorii de birou.
Îmbinarea fermă pe o singură bază ideologică a acestor două forțe principale ale muncii salariate moderne, împreună cu alianța lor puternică cu țărănimea muncitoare, este garanția unor noi victorii pentru mișcarea muncitoare, mișcarea tuturor muncitorilor exploatați împotriva dominaţia capitalului, pentru socialism şi comunism.

FRANCETTA LAZAR (Franța)

TEORIA ECONOMICĂ A LUI MARX ȘI CAPITALISMUL MODERN

Tema „Marxism-leninism și epoca modernă” este de mare interes. În Comisia Economică a Comitetului Central al PCF, ne străduim să dezvoltăm lucrări colective de cercetare în acest domeniu, bazându-ne pe o analiză fundamentală a legilor și contradicțiilor capitalismului, descoperite de Marx și Engels și investigate în continuare de Lenin.
Ocupându-ne în principal de problemele capitalismului modern, vom studia în primul rând capitalismul monopolist de stat ca fază modernă a imperialismului.
La conferința internațională pe care am organizat-o în mai 1966 la Choisy-le-Roi s-a făcut prima încercare de generalizare și concretizare a acestor căutări de cercetare și au fost identificate câteva dintre principalele trăsături care caracterizează capitalismul de monopol de stat.

Pe baza definiției date în 1960 la reuniunea de la Moscova a 81 de partide muncitorești și comuniste, considerăm capitalismul de monopol de stat ca fiind faza modernă a imperialismului; cu alte cuvinte, legile și trăsăturile caracteristice ale capitalismului de monopol de stat determină esența imperialismului în prezent, dezvoltarea lui, contradicțiile sale. În acest sens, analiza capitalismului de monopol de stat se aplică modului de producție capitalist luat în ansamblu în faza sa actuală de dezvoltare, se referă la baza sa economică precum și la suprastructurile sale politice și ideologice. În timp ce explorăm în mod specific fiecare dintre aceste probleme, încercăm, de asemenea, să identificăm interacțiunile lor.

Am încercat să studiem relațiile economice în sine, care s-au schimbat în condițiile capitalismului de stat-monopol sub influența dezvoltării obiective a contradicțiilor de bază ale capitalismului.

În acest sens, de mare interes este dezvoltarea poziției lui Marx asupra supraacumulării de capital, formulată de acesta în al treilea volum al „Capitalului” și considerată în legătură cu tendința

633

scaderea ratei profitului. Necesitatea deprecierii unei părți din capitalul suplimentar pentru a menține rata medie a profitului la un nivel adecvat reflectă teoretic realitatea specifică și variată a dezvoltării monopolurilor și a finanțării de stat a producției. Relațiile de proprietate capitaliste nu pot fi menținute decât în condițiile unei socializări pe scară largă a producției, cu condiția ca acestea să se nege parțial la scară socială și datorită intervenției directe tot mai mari ale statului.

Astfel, capitalismul de monopol de stat este cauzat de o necesitate obiectivă, care se intensifică și devine din ce în ce mai evidentă pe măsură ce tendința de socializare a producției se intensifică în cursul revoluției științifice și tehnologice în curs de dezvoltare.

În același timp, prin extinderea funcțiilor economice ale statului, capitalismul monopolist de stat crește rolul și semnificația factorilor subiectivi ai luptei sociale, politice și ideologice, a căror influență activă asupra bazei economice, la rândul ei, devine mai mult directă şi decisivă.

În acest sens, dezvoltarea capitalismului de monopol de stat ca fenomen internațional este direct legată de întărirea sistemului socialist mondial, de lupta clasei muncitoare și a forțelor iubitoare de pace și democratice ale lumii.

În fiecare țară imperialistă, luată separat, formele concrete și specifice ale capitalismului de stat-monopol sunt determinate direct de corelarea forțelor, de cursul luptei sociale și politice, care este determinat de condițiile particulare ale poziției țării date în lumea imperialistă.

Legând analiza acestor forme specifice cu legile generale ale dezvoltării capitaliste, marxismul-leninismul face posibilă înțelegerea esenței și necesității capitalismului monopolist de stat, trecând dincolo de simpla descriere din pozițiile pozitiviste sau subiectiviste. Studiul științific al capitalismului de monopol de stat face posibilă determinarea unor noi posibilități de acțiune revoluționară în timpul tranziției la

socialism în condițiile specifice fiecărei țări capitaliste.
Aici, în Comisia Economică a Comitetului Central al PCF, ne străduim să stabilim conținutul și semnificația programului democratic antimonopol care deschide calea către socialism.
Este imposibil să facem o analiză completă a acestui lucru într-un singur discurs. Aș dori să subliniez câteva dintre punctele care au fost re-dezvoltate de la conferința Choisy-le-Roi. De fapt, facem tot posibilul
634
leagă mai strâns studiul realității economice și politice în dinamică. În ultimii doi ani, în Franța, am început să investigăm noi fapte despre dezvoltarea formelor specifice de capitalism monopolist de stat în legătură cu recenta agravare a contradicțiilor interimperialiste, ceea ce ne-a permis să definim mai bine și mai concret principalele limitele sistemului existent.
Totodată, succesele luptei democratice din țara noastră, discuția și dezvoltarea, împreună cu Federația Forțelor de Stânga Democrată și Socialistă (FDSLS), a unui program minim de acțiune comună ne-au convins de necesitatea aprofundării și concretizării. programul nostru democratic.
Dezvoltarea capitalismului monopolist de stat în Franța, susținut de guvernul gaulist din 1958 și intensificat mai ales în ultimii doi-trei ani, exprimă tendința burgheziei monopoliste a țării noastre de a păstra și, dacă este posibil, de a contribui la extinderea sfera de influenţă a imperialismului francez.
În ciuda aparentelor contradicții, politica gaulistă, internă și externă, este o unitate profundă, determinată de conținutul ei esențial imperialist și exprimată în întărirea capitalismului de monopol de stat în condițiile specifice ale Franței.
Intervenția directă a statului gaullist în toate domeniile vieții economice, sociale, ideologice și politice urmărește două scopuri, interconectate și proclamate deschis de șeful statului în Planul V și la diferite conferințe de presă.
Primul obiectiv este dezvoltarea competitivității grupurilor de monopol franceze pe piețele mondiale, fără a se limita la cele șase țări ale Europei unite în Piața Comună.
Al doilea scop este folosirea tuturor izvoarelor puterii de stat, atât din punct de vedere financiar, cât și economic, cât și politic și ideologic, pentru a consolida sistemul existent.
Fondurile publice nu pot crește la infinit din motive economice și politice (în ultimii patru ani, impozitul pe venit a crescut de 3,6 ori, iar numărul contribuabililor doar s-a dublat din 1958).
În plus, autoritățile statului încearcă să limiteze, să normalizeze utilizarea acelor fonduri de stat care nu au legătură directă cu aceste obiective.
Acest lucru duce la o modificare a regulilor tradiționale de utilizare a fondurilor publice, care în Franța sunt încă
635
De atunci, acestea au fost supuse controlului public și unor standarde destul de stricte.
Legătura dintre expansiunea capitalismului de monopol de stat și conținutul său imperialist devine clară dacă luăm în considerare care sunt aceste obiective primare:

consolidarea monopolizării pentru a crea grupuri de scară internațională în industriile de vârf; având în vedere dimensiunea redusă a țării, Planul al V-lea precizează precis și pe scurt: 1 sau 2 grupuri în sectorul industrial;
să permită acestor grupuri să obțină o competitivitate mai mare, ținând cont de rolul din ce în ce mai decisiv al științei și tehnologiei în competiția inter-imperialistă.
Finanțarea cercetării științifice și investițiile mari în domeniile de vârf ale științei conduc la o astfel de înghețare a capitalului permanent, care are un efect extrem de greu asupra nivelului profitului mediu al capitalului de monopol.
În acest domeniu, capitalismul de monopol de stat din Franța, în ciuda dezvoltării semnificative a sectorului naționalizat, s-a trezit cu mult în urmă, de exemplu, în Statele Unite, unde guvernul federal finanțează în principal programul de cercetare și dezvoltare al celor mai puternice grupuri private .
Acest decalaj relativ poate fi explicat prin originile istorice ale sectorului public din Franța. Acestea din urmă au apărut în mare parte sub presiunea forțelor democratice, mai ales după eliberare, și împreună cu întreprinderile și industriile naționalizate anterior, au devenit un potențial semnificativ pentru acțiunea anti-monopol.
De aici și dorința autorităților statului, până de curând, de a-și limita dezvoltarea la minimul necesar funcționării echipamentelor principale, și de a transfera valoarea maximă creată către consumatorii monopoli, punând în mișcare un mecanism tarifar slab diferențiat.
Dar odată cu deschiderea granițelor (adică integrarea în cadrul Pieței Comune.—N.red.) și creșterea concurenței într-o perioadă de uzură accelerată a echipamentelor, această politică nediferențiată s-a dovedit a fi foarte insuficientă, iar burghezia monopolist a încetat să ignore dezvoltarea formelor de stat, pe care le experimentează a considerat potențialul forțelor antimonopol. Finanțarea de stat masivă și extinsă a părții tot mai mari din investițiile monopolurilor în ramurile conducătoare de producție a devenit o condiție pentru păstrarea fundamentelor naționale ale imperialismului francez.
636
Întrebarea se pune astfel: monopolurile franceze pot păstra controlul asupra principalelor sfere de producție, asupra principalelor surse de plusvaloare, sau ar trebui să transfere acest control către concurenții străini care ocupă o poziție de lider în domeniul noii tehnologii, precum Statele Unite, limitându-se în cel mai bun caz să închirieze la împărțirea plusvalorii produse.
Această întrebare este de o importanță decisivă, ea conține sensul politic al imperialismului francez ca factor independent în cadrul taberei imperialiste, factor care a fost și este considerat semnificativ. Într-un efort de a păstra fundamentele naționale ale imperialismului francez, guvernul gaulist ia poziții pe care le considerăm pozitiv, în măsura în care sunt opuse imperialismului american în acest moment. Dar aceste poziții nu pot fi considerate izolat de scopurile și conținutul lor imperialist.
Scopurile primare determinate de puterea de stat se reduc la măsuri, a căror caracter contradictoriu abia începe să se

manifeste. Recent, în Franța - și acesta este un fapt nou - s-a observat într-adevăr, în același timp, o oarecare consolidare a sectoarelor de stat și naționalizate existente și chiar dezvoltarea sectorului de stat în noi ramuri de producție, precum și apariția de noi forme de intervenţie a statului – mixtă, contractuală, coordonată – care permit consolidarea finanţării publice fără a afecta temeiul legal al însuşirii monopoliste a profiturilor.

Extinderea sectorului public (crearea unui sector public în industria petrolieră, concentrarea treptată a băncilor și companiilor de asigurări naționalizate, a industriei chimice naționalizate, a aviației) are un dublu scop: în primul rând, stimularea, prin metode mai puternice de concurență. lupta, concentrare considerată insuficientă în sectorul privat; în al doilea rând, să folosească sectorul public ca punct de sprijin pentru realizarea acţiunilor strategice ale industriaşilor şi imperialiştilor.

Iată trei exemple.

Recent formată în afara cartelului petrolier global, societatea petrolieră de stat ERAP a încheiat acorduri petroliere cu țări din lumea a treia; aceste acorduri prevăd încheierea unor contracte importante de cumpărare de petrol în schimbul echipamentelor franceze.

Fabricile de mașini de stat „Repo” încearcă să încheie acorduri cu diferite țări socialiste.

637

În cooperare cu Anglia, societatea franceză „Sud-Aviation” proiectează avioane supersonice „Concorde”.

În ultimii doi ani, sectorul de stat și naționalizat din Franța a suferit mai multe schimbări structurale decât în ultimii 20 de ani. Sunt așteptate noi schimbări importante, în special în sectorul bancar public.

Toate acestea vizează creșterea eficienței intervenției guvernamentale.

În același timp, se încurajează o dezvoltare fără egal a formelor de intervenție a statului care păstrează întreaga structură a proprietății monopoliste, în timp ce atacurile la naționalizare sunt intensificate în domeniul politic și ideologic.

Să remarcăm că aceste atacuri vizează prezentarea întreprinderilor naționalizate ca fiind sclerotice și birocratice, în timp ce monopolurile private ca întreprinderi a căror dezvoltare răspunde nevoilor sociale și intereselor naționale.

Astfel, încercarea de a păstra cu orice preț relațiile capitaliste de producție se bazează pe un argument ideologic care neagă însăși existența lor. Chiar și reformele de management acum discutate în economiile țărilor socialiste sunt folosite pentru a încerca să demonstreze inutilitatea creșterii sectorului naționalizat.

Formele economice contractuale au primit recent o largă dezvoltare în Franța. Au fost semnate tratate între stat și grupurile private care domină această zonă de producție, în dezvoltarea cărora, din punct de vedere global, este interesat capitalul de monopol. Subvențiile acordate de stat sub formă de subvenții și împrumuturi cu dobândă redusă, scutiri de taxe au

fost asociate cu realizarea operațiunilor de concentrare a producției și cu fabricarea anumitor tipuri de mărfuri.

Toate acestea fac posibilă creșterea artificială a ratei profitului realizabil în vânzarea mărfurilor prin subvenționarea unei părți din capitalul constant cu acele capitaluri care nu necesită compensare. Mai mult, riscul asociat implementării sau inovațiilor tehnologice este suportat integral de stat. Guvernul gaullist promovează, de exemplu, dezvoltarea unei industrii naționale producătoare de mașini electronice de calcul. Și în urmă cu câțiva ani, capitalul financiar francez, temându-se de o rentabilitate scăzută, a cedat trustului american General Electric o parte semnificativă din acțiunile franceze din această industrie. După câteva ezitări, autoritățile gaulliste au elaborat un „plan de calcul” de un an încoace. Este, totuși, despre

638

radio de tip imperialist, inerent capitalismului de monopol de stat. Burghezia de monopol, luată în ansamblu, se teme să predea controlul complet asupra acestei ramuri de producție firmelor americane, a căror dezvoltare senzațională în câțiva ani poate crea o sursă privilegiată de profit. În același timp, pierderea controlului asupra unei industrii cheie va pune sub semnul întrebării însăși fundamentele imperialismului.

De aici și finanțarea integrală din fonduri de stat ale companiilor private internaționale, care, fiind asigurate de piața de stat franceză, caută activ piețe în diverse țări, inclusiv în țările socialiste europene.

Deși se vorbește mult despre acest tratat, conținutul a zeci de alte tratate încheiate în ultimii ani este ținut secret.

„Politica industrială” este pe ordinea de zi în pregătirea celui de-al șaselea Plan. Scopul său este de a introduce un anumit sistem în acest tip de intervenție și de a stabili o ierarhie de alegere, care până de curând se desfășura în funcție de circumstanțe.

Scopul principal al politicii de intervenție a statului este întărirea sau sprijinirea imperialismului francez, lăsând un grup de monopoluri în continuă scădere să se mulțumească cu un nivel adecvat de concurență. Toate formele de intervenție guvernamentală servesc sectorului privilegiat: asistență la export sau, pe scurt, finanțare guvernamentală, directă sau indirectă, pentru vânzarea produselor industriale în străinătate. Statul și sectorul naționalizat joacă rolul de pilot în acest caz. Statul, prin dezvoltarea unor forme mai extinse de asistență reciprocă sau acorduri bilaterale, face posibil ca firmele, în special constructoare de mașini sau de echipamente, să își exporte capitalul, având o garanție de la stat, și să obțină profituri mari.

Astfel, dezvoltarea capitalismului de monopol de stat este o condiție pentru păstrarea imperialismului. În centrul intervenției statului se află întărirea monopolurilor capitaliste, care, potrivit lui Lenin, constituie esența imperialismului.

De aceea, studiul capitalismului de stat-monopol ne obligă să clarificăm ce aduce epoca modernă în înțelegerea monopolurilor – să subliniem contradicțiile și principalele limite ale modului de producție capitalist.

Această întrebare este de mare importanță în lupta ideologică, și mai ales în lupta împotriva teoriilor „convergenței capitalismului și socialismului” și „societății industriale”.
639
Într-adevăr, pdeologii nemarxişti nu mai ezită să nege existenţa exploatării capitaliste în forma sa modernă complexă. Opp, negând existența relațiilor de producție capitaliste, înfățișează diviziunea tehnică a muncii ca fiind socială și maschează diviziunea socială, transformând-o într-una tehnică. Astfel, antagonismul social dintre manageri (manageri angajați ai firmelor monopoliste) și muncitori este prezentat ca o diviziune tehnică a muncii.
Prin urmare, este clar cu ce ușurință reprezentanții acestor concepte elimină granițele relațiilor de producție capitaliste și fac din manageri purtătorii progresului inevitabil al științei și tehnologiei, revoluționarii timpului nostru, în același timp, în esență, portretizând revoluționarul. mișcarea muncitorească ca fiind conservatoare.
Aceste opinii au fost exprimate în lucrarea franceză recent publicată a lui J. J. Servan-Schreiber, The American Challenge.
În toate aceste concepții ideologice, discutată unilateral este singura problemă ridicată de socializarea tot mai mare a mijloacelor umane materiale de producție, care se bazează pe revoluția științifică și tehnologică, care duce inevitabil la internaționalizarea producției.
Toate se bazează pe rolul din ce în ce mai mare al formelor specifice de stat ale capitalismului de stat-monopol pentru a dovedi transformarea cu succes a capitalismului în socialism sub presiunea doar a necesității obiective a tehnologiei moderne.
Adesea, referindu-se la progresele uimitoare ale informației datorate celei de-a treia generații de mașini electronice de calcul, ele raționează astfel: introducerea acestor mașini electronice de calcul presupune administrația publică (concurența și rivalitatea duc inevitabil la socializarea utilizării lor), așadar, sub ochii noștri, în țările capitaliste avansate sunt socializate.
Ca o concluzie din aceste prevederi, toate problemele economice sunt prezentate ca probleme tehnice (tehnologia producției, managementului, calculului). Se presupune că este vorba despre găsirea unei soluții tehnice la problema relației dintre acumulare și consum, plan și întreprindere, preț și valoare.
Căutarea unei soluții la aceste probleme este realizată atât de sistemul capitalist, cât și de cel socialist, iar atunci când se găsește o soluție, aceasta va fi impusă ambelor sisteme. Dar asta se va întâmpla dacă vor fi eliminați conservatorii, adică cei care, în numele intereselor personale sau al dogmatismului teoretic, refuză să accepte soluții tehnice care să asigure o dezvoltare socială optimă.
640
Culegând aceste teze despre convergență într-o singură formulă, unul dintre ideologii moderni ai FDSLS, Pury, care se ocupă de problemele economice și sociale în „cabinetul din umbră” format de această federație, a scris recent: „La noi, raționalul stânga ar trebui să facă ceea ce stânga cinstita ar putea face drepturi”.

Dar evoluțiile recente din sfera socială, economică și monetară din lumea imperialistă arată din ce în ce mai mult că relațiile de producție capitaliste sunt mai greu de separat de lumea reală decât miturile de ideologie.

Dificultățile din sistemul monetar internațional, neputința tuturor țărilor capitaliste de a găsi o cale de ieșire din cercul vicios al inflației sau stagnării, au scos la iveală recent din ce în ce mai clar principalele contradicții ale sistemului capitalist - contradicții pe care capitalismul de stat-monopol, proiectat. să le netezească, păstrează, face comune și nu poate atenua. Aceste contradicții ajung la limite extreme, făcând din ce în ce mai necesară obiectiv tranziția revoluționară la socialism.

În acest sens, aș dori să mă refer la analiza pe care am efectuat-o recent asupra chestiunii limitelor pe care capitalismul monopolist de stat nu le poate depăși în mișcarea sa și care determină necesitatea intervenției revoluționare a maselor în legătură cu revendicările progres social.

Inițial, am atras atenția asupra semnificației definiției capitalismului de stat-monopol ca combinație a monopolurilor și a statului într-un singur mecanism reprezentând un agregat organic, o fuziune a monopolurilor și a statului . Rolul crescând al statului se manifestă şi în producerea şi vânzarea profiturilor monopolurilor capitaliste. Intervenția statului se conformează legilor economice ale modului de producție capitalist, a cărui existență se presupune că o perpetuează. Această intervenție, combinând într-un singur organism formele de stat și de monopol, intervenția de piață și cea non-piață, se realizează în numele profitului. Investițiile publice contribuie la funcționarea sistemului social, „depreciind” o parte din ce în ce mai mare a capitalului social acumulat. Dar utilizarea economică a restului capitalului în ansamblu este subordonată realizării profitului de monopol.

Organizarea forțelor productive nu este supusă nevoilor tehnice ale producției, care singure ar contribui la progresul științei managementului. Este încă determinată de rivalitatea dintre firmele de monopol conform legii dezvoltării inegale, care se manifestă

641

în prezent la scara lumii imperialiste luate în ansamblu.

Iar mecanismul însuși al acumulării capitaliste, care determină dezvoltarea forțelor productive, își atinge limita istorică în cadrul relațiilor de monopol de producție în stadiul actual de dezvoltare a capitalismului de stat-monopol.

Marx a fost cel care a arătat că acumularea de capital se datorează realizării profitului în procesul de vânzare a produsului final pe piață, în valoare socială, în care se cristalizează plusvaloarea obținută în procesul de producție propriu-zis.

În aceste condiții, câștigul din productivitate, care crește plusvaloarea relativă, se va exprima nu în creșterea cererii efective pentru o anumită cantitate de bunuri, ci în realizarea pe piață a valorii sporite convertită în capital și participarea la acumulare. De aici rezultă supraacumularea de capital la un moment dat în comparație cu profitul posibil pe piața dată.

* Capitalismul monopolist de stat, intensificând procesul de monopolizare, nu poate depăși aceste limite obiective ale sistemului capitalist, care au fost subliniate de Marx.
Toate încercările de a lupta împotriva trendului descendent al ratei profitului adâncesc și dezvoltă contradicțiile sistemului capitalist.
Creșterea ratei plusvalorii ca urmare a răspândirii relațiilor de exploatare capitalistă, a extinderii sistemului muncii salariate, a intensificării muncii și a păstrării duratei acesteia, se întâlnește cu o intensificare a luptei dintre muncitorii. Recent, monopolurile franceze, căutând să sporească sursele de acumulare pentru a rezista concurenței acerbe, au reușit să ridice rata plusvalorii. În Franța, intensitatea orară a muncii, precum și durata acesteia, este cea mai mare în țările capitaliste dezvoltate, în timp ce rata salariilor pe oră rămâne cea mai scăzută.
De aceste întrebări se leagă succesele recente ale opoziției democratice față de gaullism din țara noastră.
De asemenea, ar trebui să subliniem jaful altor segmente ale populației prin canalele sistemului fiscal și al bugetului în scopul acumulării de capital de către monopoluri. Opresiunea lor devine cu atât mai sensibilă, cu cât raționalizarea în funcționarea echipamentelor colective și de stat a atins punctul maxim.
Polarizarea relațiilor sociale transformă oligarhia, încă foarte mică și bazată pe stat, într-un exploatator colectiv al națiunii în ansamblu, a stabilit ea.
642
redefinește principalele limite obiective ale sistemului și dă un nou impuls luptei democratice și sociale.
Dar în sfera structurilor economice înseși, și într-un fel din punct de vedere strict capitalist, sistemul de stat-monopol își atinge propriile limite, care se manifestă în dilema ciclică a inflației sau a stagnării. Această dilemă a avut loc la toate nivelurile și în momente diferite în toate țările capitaliste, indiferent de nivelul luptei de clasă din țară și de severitatea bătăliilor politice, al căror scop este depășirea granițelor sistemului de monopol.
Într-adevăr, tendința descendentă a ratei profitului este mascată în primul rând de creșterile inflaționiste ale profiturilor.
Însă, în momentul de față, consumul, redus de inflație pe piețele interne, nu ține pasul cu vânzarea produselor, iar acest lucru dăunează mecanismului de acumulare. Odată cu creșterea schimburilor și intensificarea concurenței între țările imperialiste, aceeași dificultate se reproduce la nivel internațional, dar acum se exprimă în criza sistemului monetar capitalist.
Încetarea acumulării se exprimă în stagnare, mai mult sau mai puțin limitată de stat, sau într-o scădere a ritmului de creștere. O încetinire a producției, o creștere a șomajului, inflația – acestea sunt formele concrete ale ciclului în stadiul capitalismului de monopol de stat, care s-a manifestat cel mai clar în ultimii ani în Franța, Italia și Germania de Vest, precum și în Japonia, și cu manifestări deosebite mai complexe în SUA.
În momentul în care deschiderea frontierelor vamale face imposibilă recurgerea la inflație pentru o lungă perioadă de

timp, limitele capitalismului de stat-monopol, care sunt ele însele determinate de relațiile de proprietate de monopol, devin mai clare.
Acest lucru este dovedit de dezbaterea care se desfășoară în Franța cu privire la mijloacele de stimulare a economiei.
Platforma minimă de acțiune comună conturată de partidul nostru și FDSLS este un pas înainte foarte important deja în virtutea existenței sale, precum și datorită numeroaselor puncte de contact. Dar nu este încă programul general al unui viitor guvern democratic. În realitate, nu face posibilă, în starea sa actuală, ocolirea contradicțiilor și limitelor sistemului de stat-monopol.
Aș dori să mă concentrez asupra celor mai importante două probleme care se discută acum.
Unii oameni contrastează de bunăvoie politica gaulistă străină și internă și toată lumea știe că socialul francez
643
democrația nu și-a rupt încă complet legăturile pro-americane. Ca urmare, în problemele care afectează direct interesele naționale ale țării noastre, aceasta ia adesea poziții mai retrograde decât gaullismul; acest lucru poate fi văzut mai recent în atitudinea ei față de probleme precum agresiunea Israelului, aderarea Marii Britanii la Piața Comună și problemele valutare internaționale.
Dar la fel cum politica gaulistă în ansamblul ei, în aspectele sale interne și externe, exprimă interesele imperialismului francez în fața actualului echilibru de forțe din lume, tot așa neînțelegerile dintre partidul nostru și FDSLS nu le schimbă natura. , indiferent dacă se referă la politica internă sau externă. Este vorba de definirea cu precizie a unei orientări neimperialiste în politica externă, ceea ce în politica internă înseamnă inevitabil o ruptură cu sistemul de stat-monopol.
Astfel, discutarea întrebărilor despre situația din Europa și supranaționalitate este legată de discuția despre naționalizarea.
În ambele cazuri, poziția FDSLS se exprimă în omisiunile sale cu privire la intrarea efectivă în pământul democrației antimonopol și, în consecință, în omisiunile sale cu privire la ruptura cu practica cooperării de clasă, așa cum s-a exprimat în politica. al Muncii britanici, al social-democrației în RFG sau al „centrului de stânga” italian.
Forța propunerilor noastre pentru un program democratic constă în primul rând în realismul lor, în faptul că pleacă de la existența capitalismului de stat-monopol, se ocupă cu depășirea contradicțiilor și a granițelor acestuia.
Ele se sprijină pe o bază solidă de socializare datorită dezvoltării moderne a forțelor productive, care cer urgent – și acest lucru este înțeles din ce în ce mai mult de către masele largi – reforme structurale profunde.
A existat o dezbatere cu privire la forma și amploarea acestor reforme structurale. Pe problema centrală a naționalizării a existat o anumită opinie, care a arătat nivelul înalt al acestei discuții.
Întrebarea s-a pus în mod concret după cum urmează: este necesară naționalizarea industriilor cheie într-un moment în care noile instituții publice de planificare, intervenție contractuală a statului, finanțare de stat a investițiilor devin flexibile și eficiente.

Experiența recentă a țării noastre ne-a arătat cu mare certitudine importanța unei analize concrete a naturii capitalismului de stat-monopol pentru a fundamenta propunerile noastre.
644
Unii din stânga necomunistă ne acuză de doctrinarism, chiar de dogmatism, declarând că vedem naționalizarea ca pe un „panacee”. Dar tocmai respingerea lor dogmatică a naționalizării se dovedește a fi doctrinară în momentul în care măsurile de intervenție a statului vizează depășirea cadrului relațiilor stat-monopol, dar nu pot preveni ciclul de stagnare și inflație.
Departe de a se opune celor două forme de naționalizare și intervenție a statului, credem că ele sunt reciproc dependente și fac posibilă dezvoltarea unor noi structuri economice în condițiile sociale și politice ale țării noastre.
Capitalismul de monopol de stat, conform formulei exprimate acum 50 de ani de Lenin, este pragul socialismului, neseparat de acesta prin nicio treapta intermediara.
Mai mult ca niciodată, această formulă se confirmă în țara noastră, unde socializarea în creștere a vieții economice cere urgent o tranziție revoluționară la socialism.
Tocmai faptele noi ale dezvoltării capitalismului monopolist de stat fac posibilă prevederea posibilității acestei tranziții revoluționare prin mijloace democratice, cu condiția să se dezvolte o puternică luptă antimonopol a maselor.
Natura democratică și forța acestei lupte a maselor influențează însăși dinamica capitalismului de monopol de stat, care se exprimă în extinderea sistemului muncii salariate, concentrarea unui număr semnificativ de salariați din cele mai diverse categorii în întreprinderi într-o dimensiune din ce în ce mai mare.
Semnificația calitativă nouă a luptei democratice reflectă rolul din ce în ce mai mare al statului în toate domeniile vieții sociale.
Mașina statului, care își păstrează încă caracterul deschis de clasă, se transformă în cursul procesului obiectiv de socializare a bazei economice și de dezvoltare a instituțiilor de dezvoltare socială necesare în mod obiectiv, care sunt folosite într-un mod nedemocratic pentru a menține relații monopoliste de producție.
Democratizarea aparatului de stat la toate nivelurile (plan, buget, sectoare de stat si nationalizate, intreprinderi mixte etc.) ofera fortelor muncitoare si democratice mijloace puternice de interventie indreptate direct si profund impotriva puterii monopolistilor.
Programul nostru oferă modalități care permit
1 Vezi V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 34, p. 193.
645
să folosească pe deplin aceste mijloace, insistând asupra termenilor veritabilei lor democratizări, care să permită maselor largi de oameni să intervină efectiv acolo unde pot acționa eficient, în primul rând în marile întreprinderi, în orașe și orașe etc.
Dar aplicarea îndrăzneață a acestor forme de intervenție a statului pe o bază democratică se datorează extinderii sectorului naționalizat în industrii cheie. Cum altfel putem schimba mecanismul acumulării monopoliste, să justificăm o politică

socială, a cărei implementare determină dezvoltarea acțiunilor oamenilor?

Cum se rezolvă problemele obiective ridicate de creșterea concurenței între monopoliști? Cum să găsești o cale de ieșire din cercul vicios al inflației, stagnării, șomajului?

Ne străduim acum din acest punct de vedere să subliniem semnificația programului de naționalizare pe care îl propunem: în rezolvarea scopului politic, să lipsească burghezia monopolistă de baza principală a puterii sale sociale. Naționalizarea oferă în același timp o soluție la una dintre cele mai importante probleme economice și sociale.

De exemplu, subliniem legătura dintre propunerile noastre de naționalizare în interiorul țării și programul nostru extern de dezvoltare îndrăzneață a cooperării internaționale în numele perspectivelor de conviețuire pașnică.

Naționalizarea și gestionarea democratică a sectoarelor vitale ale economiei țării fac cu adevărat posibilă creșterea productivității principalelor industrii ale țării și nu subordonarea dezvoltării acestora stării existente a relațiilor de putere dintre monopoliști.

Internaționalizarea în creștere a forțelor productive și a producției este un fenomen inevitabil. Astfel, importanța independenței politice crește din cauza necesității de a o alinia la nevoile și capacitățile țării.

Lupta împotriva monopolurilor din interiorul țării este în același timp o luptă împotriva imperialismului, mai precis, împotriva politicii externe imperialiste a Franței.

Prin urmare, deși ne opunem oricărei politici supranaționale sau pro-atlantice, ne opunem radical politicii externe a lui de Gaulle, propunem ca politica externă a țării noastre să fie dusă pe o cale neimperialistă.

Însă orientarea politică pe care ne-o propunem (democratizarea instituțiilor „Păței comune", stabilirea unor relații variate cu toate statele, fără a scăpa de importanța relațiilor bilaterale și multilaterale), ar rămâne nerealistă dacă inițiativa pozitivă a francezilor. guvernarea democratică nu se putea baza pe comun

646

acțiunile întreprinderilor naționalizate puternice, stimulând cooperarea economică și producția pe scară largă în sectoare cruciale și în beneficiul reciproc.

Astfel, un program democratic și social avansat care ține cont de dezvoltarea capitalismului de monopol de stat în stadiul actual al imperialismului nu poate fi realizat decât dacă limitele sistemului capitalist sunt depășite, deschizând calea directă sau tranziția către socialism.

În această dezvoltare democratică, metodele de intervenție și organizare, sistematizate conform planului și bazate pe un vast sector naționalizat, pot avea o influență decisivă asupra stimulării reformelor structurale, stabilirii de noi relații industriale, dezvoltării cooperării în agricultură, comerț. și mica industrie, organizarea de mici servicii susținute de sectoare naționalizate etc.

În economia însăși, aceste măsuri pot crea condiții materiale care ar putea atrage mase largi de lucrători salariați la ideea de socialism și să realizeze tranziția la socialism într-un mod democratic, cu participarea indispensabilă la puterea diferitelor

politici politice. partide care exprimă diversitatea socială și ideologică din țară în condițiile specifice ale Franței.
Încă o remarcă privind definirea sensului luptei ideologice.
Experiența noastră recentă de discuții cu partenerii noștri de stânga a confirmat încă o dată importanța unei astfel de definiții. O analiză științifică a situației actuale determină elaborarea unui program politic realist, care să fie în legătură directă cu problemele propuse de viața însăși.
În condițiile unei tranziții democratice la socialism în cadrul unui sistem multipartid și a coexistenței pașnice a diferitelor sisteme sociale, dezvoltarea teoriei marxiste are o importanță decisivă în lupta ideologică și politică.
Dacă întreaga lume cunoaște rolul din ce în ce mai direct al științelor naturii în producția materială, atunci doar comuniștii indică rolul decisiv al cunoașterii științifice a relațiilor sociale și a acțiunilor oamenilor: justificând viziunea științifică asupra lumii, Marx a dat mișcării muncitorești o teorie revoluționară. .
Într-un moment în care agravarea luptei ideologice ne pune o responsabilitate din ce în ce mai mare, avem nevoie mai mult ca niciodată să dezvoltăm și să îmbogățim această teorie, teoria marxism-leninismului. Este în interesul nostru să ținem dezbateri teoretice internaționale, deoarece gândirea colectivă a devenit forma modernă de cercetare științifică.

ANTHONY KRCZMAREK (SUA)

KARL MARX SI CRIZA CAPITALISMULUI AMERICAN

Sărbătorim 150 de ani de la nașterea lui Marx și 98 de ani de la nașterea lui Lenin - cele mai mari figuri care simbolizează esența erei lor în istoria omenirii: apariția unei mișcări revoluționare proletare conștiente și teoria ei științifică a transformării. al societății, începutul unei ere a tranziției practice de la capitalism la socialism.
Marx și Lenin sunt una. Învățătura lor este o stea călăuzitoare, conducând cu încredere omenirea pe calea dificilă a transformării revoluționare a societății.
Ultimul secol a confirmat corectitudinea și puterea teoriei marxiste, analiza marxistă a naturii și legilor dezvoltării societății capitaliste, baza structurii sale de clasă, contradicțiile sale interne, rolul clasei muncitoare și procesele dialectice care conduc la apariţia unei noi ordini sociale.
Teoria marxismului este pe deplin aplicabilă SUA. Corectitudinea analizei marxiste a fost confirmată de cursul dezvoltării moderne a capitalismului în America de Nord și de dezvoltarea unei mișcări militante de masă, care are o sferă largă și o mare putere.
Această mișcare se dezvoltă în principal în trei direcții: lupta pentru pace; lupta poporului negru împotriva nedreptății, opresiunii și rasismului; grevă economică activă a clasei muncitoare.
Aceste trei curente puternice se contopesc într-o singură luptă împotriva unui inamic comun. Împreună creează o criză în clasa conducătoare a Statelor Unite. Ele provoacă schimbări în viața socială și politică a țării.
Cu toate acestea, chiar și acum în Statele Unite există mulți ideologi, atât de dreapta, cât și de stânga, care declară că marxismul nu are acum nimic de-a face cu societatea capitalistă

americană, care se presupune că și-a găsit propria cale de dezvoltare diferită.
648
Unii susțin că această societate a devenit un tip „caritabil” de „capitalism al oamenilor” și a depășit cu mult teoria dezvoltată de Karl Marx.
Alții susțin că teoria luptei de clasă nu mai este valabilă, că este depășită, că clasa muncitoare nu mai este o forță pentru schimbarea socială revoluționară. Un astfel de rol aparține acum altor grupuri și clase.
Capitalismul american a atins într-adevăr punctul culminant al dezvoltării sale. Statele Unite ale Americii sunt cea mai bogată și mai puternică țară capitalistă. Capitalismul american și-a arogat rolul principal în lumea capitalistă. Folosind enorma sa putere, el caută să întârzie procesul de transformare socială mondială, care a cuprins toate continentele.
Statele Unite sunt astăzi principala fortăreață a imperialismului și a reacției mondiale. Acumularea capitalului și centralizarea puterii în mâinile unui număr tot mai mic de indivizi din cea mai înaltă oligarhie a atins aici proporții incredibile. Aproximativ 78 de milioane de americani lucrează pentru a produce marea bogăție a țării, dar nu își pot controla activitățile productive.
Proiectul de program al Partidului Comunist SUA oferă următoarea caracterizare a situației: „Vârful societății americane este acum format din monopoluri puternice. Aproximativ 500 de corporații controlează economia națională, iar aproximativ 5.000 de directori de corporații conduc economia țării.
Dar nici măcar aceste date nu dezvăluie pe deplin concentrarea puterii economice. Aceste 500 de corporații se despart la rândul lor în filiale controlate de o mică mână de șefi financiari, dintre care cei mai puternici poartă numele binecunoscute ale elitei financiare: Morgan, Rockefeller, DuPont, Mellon.
Prin urmare, ceea ce există în Statele Unite este un sistem de capitalism de monopol de stat, și nu altceva, care seamănă chiar și pe departe cu „capitalismul popular”. Esența societății americane a fost clar caracterizată de Lenin.
Monopolurile Statelor Unite exercită control financiar economic la scară globală. Cel mai recent raport al Bursei de Valori din New York arată că 2.100 de corporații americane au avut operațiuni în străinătate în 102 din cele 115 țări membre ale Națiunilor Unite. Raportul notează
1 „Noul program al Partidului Comiminist SUA (un proiect)”. New York, 1966, p. 12.
649
de asemenea, că valoarea mărfurilor vândute pe piețele externe de companiile în care este investit capital american este de aproape 100 de miliarde de dolari pe an și că activele controlate de SUA în străinătate sunt evaluate la 90 de miliarde de dolari. Aceasta arată esența capitalismului american „caritabil”.
Karl Marx spunea că nu este suficient să înțelegem realitatea - trebuie să ne străduim să o schimbi. Cu câteva săptămâni înainte de asasinat, dr. Martin Luther King Jr. și-a exprimat o părere similară: „Nu este suficient ca oamenii să fie supărați. Sarcina principală este de a organiza și aduna oamenii în așa fel încât furia lor să devină o forță transformatoare.

Însăși bogăția și puterea pe care capitalismul american le are la dispoziție îl pun în conflict direct cu popoarele din toate țările și este cauza unor revolte de masă active în Statele Unite. Folosirea din ce în ce mai mare a forței militare uriașe pentru a stabili dominația mondială și a întârzia procesul de transformare socială în lume provoacă o criză în politica externă și internă a SUA.

Rezultatul imediat și principal al războiului murdar de agresiune împotriva poporului vietnamez este că acesta a devenit baza politicii externe americane și sursa unor probleme din ce în ce mai complexe în străinătate și acasă. De fapt, s-a dovedit că o forță militară atât de uriașă nu a fost capabilă să învingă și să subjugă acest mic popor din Asia.

Guvernul Johnson spera cu încredere să obțină o victorie militară într-un timp scurt. Nu se aștepta la o rezistență eroică din partea poporului din Vietnam. Și aici se afla eroarea politicii sale. Ofensiva patrioților vietnamezi de la începutul anului 1968 a fost o lovitură și mai mare pentru cei care fac politică la Washington. Le-a spulberat speranțele și previziunile privind o victorie militară iminentă, în ciuda superiorității militare covârșitoare a SUA.

Această ofensivă a contribuit la agravarea contradicțiilor în toate domeniile vieții chiar în Statele Unite. Mișcarea de masă împotriva agresiunii este în creștere, îmbrățișând secțiuni din ce în ce mai largi ale populației. Oamenii încep să evalueze costul pierderilor umane și materiale și scăderea prestigiului mondial al țării lor. Furia lui se intensifică.

Niciun guvern din Statele Unite nu s-a confruntat vreodată cu o asemenea opoziție în masă față de războiul pe care îl poartă acum. Mișcarea împotriva războiului depășește diferențele de clasă, ocolește barierele religioase și ideologice. Problema centrală a războiului și a consecințelor acestuia afectează orice problemă internă, mare sau mică.

Războiul valorează acum peste 30 de miliarde de dolari pe an, iar această sumă va crește cu încă 3 miliarde în anul viitor. Finan
650

Cheltuielile sociale cauzate de războiul de agresiune au pus în pericol sistemul monetar mondial al capitalismului, care este direct legat de dolarul american. Principalul motiv al deficitului balanței de plăți a SUA este scurgerea a peste 2 miliarde de dolari pe an pentru a acoperi cheltuielile militare de peste mări. Până la reducerea acestor cheltuieli, toate celelalte măsuri care vizează stabilizarea dolarului vor fi inutile.

Dar această cale este respinsă de cercurile conducătoare, care propun noi măsuri menite să pună povara războiului asupra săracilor, muncitorilor și oamenilor de rând. Președintele Johnson a cerut națiunii să „susțină programul de austeritate națională pentru a asigura prosperitatea economiei noastre și redresarea situației noastre financiare”.

El propune o creștere bruscă a impozitelor, limitarea creșterii salariilor muncitorilor, reducerea cheltuielilor alocate în conformitate cu programele de combatere a sărăciei și educație.

Spectrul unei crize valutare este combinat cu amenințarea creșterii prețurilor, a impozitelor, a inflației și a deteriorării nivelului de viață al oamenilor.

O consecință directă a acestui fapt este o creștere bruscă a opoziției în masă față de război și un protest împotriva cheltuielilor militare. Clasa muncitoare refuză să accepte un plafon salarial, insistând pe salarii mai mari și beneficii de asigurări mai mari.

Rezistența corporativă a declanșat grevă de milioane de lucrători din multe industrii. Grevele sunt din ce în ce mai lungi și mai intense. Greva muncitorilor din industria de topire a cuprului a durat peste 7 luni până la câștigarea unor concesii. Lucrătorii din cauciuc sunt în grevă de 3 luni, lucrătorii auto Ford de 2 luni și lucrătorii medicali din Cleveland de peste un an.

Secțiuni noi, până acum neorganizate, ale clasei muncitoare – lucrători de telefonie, șoferi de taxi, gunoi și așa mai departe – desfășoară greve militante. Câștigând o grevă în Memphis, Tennessee, orașul în care a fost asasinat Dr. Martin Luther King, Jr., colectorii de deșeuri de bucătărie au început o campanie organizată în Sud, care ar putea avea un mare impact asupra dezvoltării luptei pentru unitatea muncitorilor negri.

Recrutarea tinerilor americani pentru serviciul militar a declanșat o mișcare largă de „rezistență în recrutare” și o opoziție militantă împotriva războiului în fiecare universitate din SUA. Tineretul a acţionat cu îndrăzneală. Activitatea maselor a fost enormă. mii de molo

651

mulți oameni au fugit în Canada, sute au fost condamnați la închisoare.

Arestarea și judecata dr. Benjamin Spock pentru opoziția sa față de război și conscripție au dus la proteste masive în rândul publicului universitar în apărarea sa. 9.300 de profesori și profesori americani au publicat în The New York Times (14 aprilie 1968) o declarație în sprijinul doctorului Spock, exprimându-și solidaritatea față de el.

O conferință națională a sindicatelor pentru apărarea păcii a avut loc la Chicago, care a reunit toate secțiunile mișcării sindicale. Participanții săi au abandonat politica de susținere a războiului, proclamată de conducerea sindicatelor, conduse de Mini.

Criza politicii de război își găsește manifestarea vie în opoziția în masă a tuturor segmentelor populației americane. Această opoziție crește rapid. Niciun alt guvern nu s-a confruntat cu o asemenea opoziție.

Natura stridentă a acestei opoziții față de acțiunile agresive din Vietnam a provocat schimbări dramatice în campanie. Președintele la putere este în mod tradițional nominalizat de partidul său drept candidat la președinție pentru un nou mandat, pentru că are prestigiu, conduce mașina de partid, gestionează un buget federal uriaș, are acces zilnic la toate mijloacele de comunicare cu masele etc.

Cu toate acestea, evenimentele s-au desfășurat diferit. Candidatura senatorului Eugene McCarthy, o persoană necunoscută în viața politică care a venit cu un program opus politicii militare a lui Johnson, a devenit centrul aspirațiilor pașnice ale poporului american. Victoriile sale surpriză asupra lui Johnson în mai multe primare de stat au schimbat rapid cursul campaniei. McCarthy a devenit un candidat serios la președinție.

Senatorul Robert Kennedy a decis, de asemenea, să-l ia pe Johnson.
Sub presiunea maselor și în legătură cu creșterea cheltuielilor militare, mari grupuri de mari capitaliști au început să se preocupe de criza în creștere. Acest lucru a fost reflectat în Wall Street Journal, The New York Times și în alte ziare influente. A devenit clar că, chiar dacă Johnson ar fi reales, nu va mai putea guverna țara.
Confruntat cu o înfrângere rușinoasă la alegerile primare, cu pierderea sprijinului nu numai din partea maselor, ci chiar

1 La puțin peste o lună după această conferință științifică, în iunie 1968, Robert Kennedy a fost asasinat. – Aprox. ed.

din partea marilor afaceri, Johnson a decis să renunțe la lupta pentru președinție. Aceasta este o victorie foarte importantă, deși limitată, pentru masele de oameni, care trebuie să acționeze în condiții dificile. Propunerea lui Johnson de a negocia cu Vietnamul este următorul tribut adus acțiunii maselor. Ea deschide noi posibilități pentru o luptă de succes.
Un alt aspect al crizei naționale profunde din SUA este marea mișcare pentru libertatea negrilor. Prin militantismul ei dinamic, amploarea și intensitatea sa, influența sa revoluționară, lupta negrilor pentru libertate se ridică deasupra altor probleme naționale, spune proiectul de program al Partidului Comunist. Această luptă implică 22 de milioane de americani de culoare, majoritatea muncitori și săraci, care trăiesc în ghetouri urbane și la ferme din statele sudice.
Trei secole de sclavie și opresiune i-au ridicat să lupte împotriva sistemului de discriminare din America. Această luptă masivă, în creștere, nu mai poate fi limitată sau amânată. Dovadă în acest sens este tulburările tot mai mari din ghetourile negre.
În 1967 au avut loc revolte violente în 120 de orașe. Prejudiciul material ca urmare a distrugerii s-a ridicat la 270 de milioane de dolari. Aproximativ 120 de oameni au fost uciși și 4.000 de răniți, iar 4.000 au fost arestați. Trupele au fost chemate de 23 de ori pentru a suprima aceste revolte.
În aprilie 1968, după asasinarea doctorului Martin Luther King Jr., violența a fost folosită în 126 de orașe, 100.000 de soldați au ocupat zone de ghetou, inclusiv în Washington. 39 de oameni au fost uciși, 1.500 au fost răniți și 80.000 au fost arestați.
În ciuda faptului că lupta în masă a cuprins întregul popor negru, el nu a reușit aproape nimic.
Lupta poporului negru împotriva nedreptății, pentru libertate deplină și egalitate în toate domeniile vieții publice, este intensificată sub influența războiului. Fondurile necesare pentru a reconstrui orașele care se prăbușesc, pentru a distruge mahalale etc., sunt consumate de un război fără sens.
Criza dublă a războiului agresiv din Vietnam și revolta poporului negru de acasă împotriva nedreptății zguduie capitalismul american din temelii. Este imposibil de evitat ciocnirile născute din aceste două probleme.
Cele trei domenii de luptă despre care am vorbit mai sus se contopesc treptat într-un singur flux puternic. Ei deschid perspectiva unei noi dezvoltări, mai progresive, pe măsură ce se unesc în lupta împotriva șefilor Statelor Unite.

Diferențele se adâncesc în cadrul clasei conducătoare în problema politicilor agresive. Ei au găsit o anumită reflectare în dezangajarea forțelor la nominalizarea candidaților pentru post
653
Președinte, în Congres, în influența presa burgheză. Grupările merg astfel:
Johnson, Nixon, Reagan, Rockefeller, Humphrey sunt în favoarea continuării politicii actuale cu unele amendamente la aceasta;
pentru schimbarea tacticii - Kennedy, McNamara;
pentru o revizuire cuprinzătoare a politicii externe - Fulbright, McCarthy, Morse și alți senatori. Ei sunt mai mult decât alții influențați de starea de spirit pașnică a oamenilor.
Capitalismul american se află la o răscruce. S-a confruntat cu o criză în politica sa cauzată de rezistența poporului din Vietnam, a lumii întregi și a propriului popor.
Poate fi forțat să se retragă dacă presiunea de masă se dezvoltă pe toate fronturile. Ea creează o oportunitate istorică pentru toate popoarele, dar în primul rând pentru oamenii Americii.
Criza reflectă falimentul izolării americane, boicotul comercial, Războiul Rece, neocolonialismul, dominația mondială, agresiunea militară.
Bazele acestei crize sunt înrădăcinate în însăși esența și natura capitalismului. Toate contradicțiile și conflictele interne descrise de Karl Marx pot fi acum văzute clar în exemplul capitalismului american. Ele apar dintr-o politică care ignoră legile de bază ale dezvoltării sociale și este în conflict cu aceste legi.
Puterea gândirii și analizei marxiste este confirmată de evenimentele din Statele Unite. Suntem încrezători că poporul american va intra într-o confruntare mai decisivă cu capitalismul de monopol de stat american mai devreme decât cred mulți.
Asteptam evenimente mari.

YULIY BA HNE V, STOYAN SHAL A MANOV (Bulgarpl)

TEORIA LUI MARX A RENDIEI PĂMÂNURILOR ȘI PROBLEMELOR AGRICULTURII CAPITALISTE MODERNE

Teoria rentei pământului a lui Karl Marx este o parte integrantă a doctrinei sale economice. Această teorie s-a dezvoltat într-o critică fără compromisuri a punctelor de vedere ale economiștilor burghezi și mici-burghezi asupra rentei pământului. Deja în Sărăcia filozofiei, Marx a subliniat greșeala fundamentală a lui Ricardo în studiul său despre renta capitalistă. „După ce a presupus producția burgheză”, notează Marx, „ca o condiție necesară pentru existența rentei, Ricardo aplică totuși conceptul său de rente proprietăților funciare din toate timpurile și popoarele. Aceasta este o concepție greșită comună în rândul tuturor economiștilor care trec relațiile de producție burgheză drept categorii eterne. Vedem că chiar și în această lucrare timpurie Marx caracterizează renta pământului ca o categorie economică tranzitorie istoric asociată cu existența și dominația relațiilor de producție capitaliste în agricultură. .
Atunci când investigăm relațiile funciare și rentele funciare în agricultura capitalistă modernă, trebuie să avem în vedere în primul rând această indicație metodologică a lui Marx. Dar în Sărăcia filozofiei, Marx nu depășise încă complet conceptele lui Ricardo despre rendia pământului. El va face acest lucru mai târziu, creându-și teoria rentei absolute a terenului.

În scrisorile lui Karl Marx către Friedrich Engels din 1862, găsim o expunere a principalelor prevederi ale teoriei sale a rentei absolute. La 18 iunie 1862, Marx scrie: „În același timp, am scăpat în sfârșit și de rentea murdară a pământului... Am avut multă vreme îndoieli cu privire la corectitudinea completă a teoriei lui Ricardo și acum am expus în sfârșit înşelăciune” 1 2. Şi într-o scrisoare Pe 2 august, Marx schiţează pe scurt soluţia problemei rentei absolute a pământului. „Vreau să vă spun”, scrie Marx, „
1 Ya. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 4, p. 173.
2 Ya. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 30, p. 204.
G55
în câteva cuvinte această poveste foarte lungă și complicată, ca să-mi spui părerea ta.
În forma sa terminată, teoria rentei funciare o regăsim în Capitalul lui Marx, dar în toate lucrările sale, care tratează problemele rentei funciare, există o singură abordare, succesiune logică și conexiune internă a prevederilor studiate. În studierea problemelor rentei pământului în agricultura capitalistă modernă, trebuie să ținem cont nu de gândurile individuale ale lui Marx asupra rentei pământului, ci de teoria sa în ansamblu.
Teoria lui Marx a rentei capitaliste a pământului a fost criticată de mai multe ori de către diverși economiști. Această teorie a fost criticată de economiștii burghezi și mic-burghezi, de populiști, de menșevici și de alți revizioniști ai marxismului. V. I. Lenin, care a apărut în apărarea teoriei lui Marx a rentei pământului, a dezvoltat această teorie în continuare. În investigarea problemelor rentei pământului capitaliste în condițiile actuale, trebuie să luăm în considerare și această circumstanță.
În prezent, a izbucnit din nou o discuție cu privire la principalele întrebări ale teoriei marxist-leniniste a rentei pământului. Mulți participanți la discuție caută noi soluții la problemele rentei pământului capitaliste, punând în același timp la îndoială valoarea epistemologică a modelelor marxist-leniniste ale rentei pământului. Argumentele unor autori pe această temă urmează următoarea linie: prevederile clasicilor marxism-leninismului privind rentea pământului erau adevărate pentru epoca lor, iar acum, în condițiile capitalismului de monopol, mai precis, după cel de-al Doilea Război Mondial, astfel de schimbări fundamentale au avut loc în agricultura capitalistă care necesită o soluție fundamental nouă. De exemplu, spun ei, Marx a subliniat în mod corect existența unei legi economice de creștere a rentei funciare capitaliste, dar acum, în condițiile capitalismului de monopol , lucrurile ar fi invers: există o lege a rentei funciare capitaliste în scădere. Alți critici concluzionează că chiria absolută a terenului a dispărut.
Pentru economiştii marxişti, nu există nicio îndoială că trebuie căutate şi noi soluţii în noile condiţii. Dar aceste soluții la problemele care apar în cursul dezvoltării agriculturii capitaliste moderne nu pot fi date decât pe baza teoriei marxist-leniniste a rentei pământului, bazându-se pe principalele sale prevederi, și nu negându-le sau ignorându-le.
Principalele prevederi ale teoriei marxist-leniniste a rentei pământului sunt bine cunoscute și nu ne vom atinge de ele. in orice caz

1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 30, p. 216.

În elucidarea esenței rentei funciare în condiții contemporane, este necesar să se țină cont, în primul rând, de caracterizarea lui Marx a esenței rentei funciare absolute. Marx și Lenin au subliniat în mod repetat că renta funciară este în primul rând o categorie economică, relațiile de producție.
Într-o scrisoare către Engels din 9 august 1862, Marx scrie: „I. Singurul lucru pe care trebuie să-l dovedesc teoretic este posibilitatea chiriei absolute fără a încălca legea valorii. Acesta este punctul în jurul căruia se învârte controversele teoretice de pe vremea fiziocraților până în zilele noastre... II. În ceea ce privește existența rentei absolute a terenului, aceasta este o întrebare care ar trebui rezolvată pentru fiecare țară pe baza statisticilor.” În aceeași scrisoare, Marx subliniază că Ricardo, negând existența rentei absolute a pământului, se bazează pe o falsă dogmă adoptată de la A. Smith a presupusei identități a prețului producției și a valorii mărfurilor, că ori de câte ori Ricardo ilustrează întrebarea prin exemple, el își asumă constant condiții în care fie producția capitalistă nu există, fie proprietatea funciară nu există. , în fapt sau în drept.
Astfel, în studierea chestiunii rentei pământului în condițiile agriculturii capitaliste moderne, este necesar: 1) să se demonstreze teoretic existența rentei pământului în capitalismul monopolist și 2) să se investigheze existența și mișcarea rentei pământului în ţările capitaliste dezvoltate individuale. Este de la sine înțeles că aceste două sarcini nu sunt doar legate, ci reprezintă și două aspecte ale aceleiași probleme. În opinia noastră, unii dintre economiștii marxişti care au luat parte la actuala discuție despre rentea pământului își concentrează atenția asupra soluționării celei de-a doua probleme a cercetării științifice. Ei studiază doar mișcarea cantitativă a rentei pământului în condițiile capitalismului modern. În practică, argumentarea lor duce la o subestimare sau negare efectivă a semnificației epistemologice a modelelor lui Marx de rentă a pământului pentru clarificarea problemelor rentei pământului în condițiile capitalismului modern. Ei caută să demonstreze că modelul general al rentei pământului capitalist al lui Marx (cele trei clase și relațiile lor de producție în agricultura capitalistă) are o valoare limitată din punct de vedere istoric și este acum învechit.
Cum sta cu modelul general al rentei terenului al lui Marx? Credem că acest model general al lui Marx devine din ce în ce mai complicat, dar
1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 30, p. 225-226.

nu își pierde valoarea educațională. Renta capitalistă a pământului este o categorie economică tranzitorie din punct de vedere istoric, care exprimă relațiile de producție a trei clase: clasa marilor proprietari de pământ, arendașii capitaliști și muncitorii agricoli salariați. În acest sens, renta funciară capitalistă îmbrățișează relațiile de producție și distribuție a plusvalorii; nu este doar o categorie distributivă, ci și o categorie de producție.

Ce schimbări au loc în aceste trei clase? Cum se schimbă relațiile în producția și distribuția plusvalorii în condițiile agriculturii capitaliste moderne? Datele pe care le avem, și cele raportate în timpul discuției, arată că cele mai mari schimbări au loc în cadrul clasei marilor proprietari de terenuri. Care este natura acestor schimbări? În primul rând, marii proprietari de pământ își investesc capitalul în diverse ramuri ale economiei capitaliste. În acest sens, fața aristocrației funciare se schimbă cu adevărat. Totuși, nu își pierde pozițiile, nu încetează să fie proprietarul terenului. Pe de altă parte, marii proprietari de pământ încep să-și cultive loturile de pământ pe o bază capitalistă. Rezultatul este un fenomen binecunoscut în literatura economică: figurile proprietarului de pământ și ale capitalistului se contopesc într-o singură persoană.
Mai are loc și un alt proces: transformarea chiriașului capitalist în proprietar de terenuri mari. Un nou proces caracteristic capitalismului de monopol este pătrunderea pe scară largă a marii oligarhii financiare în agricultura capitalistă modernă. Marile monopoluri devin proprietari de pământ și organizează producția de produse agricole. Și totuși, până în prezent, marele capital de monopol subjugă agricultura în principal nu ca organizator al marilor întreprinderi de producție agricolă pe acțiuni, ci prin credit, transport și comerț. În cadrul agriculturii capitaliste, pământul este concentrat din ce în ce mai mult în mâinile marilor producători capitalişti de produse agricole, fermieri capitalişti mari, dar individuali.
Schimbări au loc și în rândul muncitorilor din agricultură. În unele țări capitaliste numărul muncitorilor agricoli permanenți este în scădere, în timp ce numărul celor temporari crește; în altele, numărul muncitorilor agricoli permanenți și temporari este în creștere; în al treilea rând, numărul muncitorilor angajați este în scădere, dar, în același timp, numărul fermierilor independenți este și mai redus. Ca urmare a progresului tehnologic, care
658
acoperă, de asemenea, agricultura, iar calificările muncitorilor din agricultură sunt în curs de creștere. Relațiile de producție dintre proprietarii de pământ, capitaliști și muncitori salariați în agricultura capitalistă devin din ce în ce mai complexe, dar nu sunt eliminate. Tendința marelui monopolist capitalist de a deveni proprietar de pământ nu desființează renta pământului ca categorie economică care exprimă relațiile de producție care există între aceste trei clase în legătură cu producția și distribuția plusvalorii create în agricultura capitalistă. Realizând din punct de vedere economic proprietatea funciară privată, marii magnați financiari, marii monopoliști devin beneficiari ai rentei pământului.
Transformarea unui proprietar de teren într-un magnat financiar nu schimbă esența problemei. Chiria funciară nu își schimbă natura; ea rămâne forma economică de realizare a proprietății funciare private, indiferent de cine o primește. Prin urmare, sarcina studiului este de a dezvălui o tendință cu adevărat existentă: contopirea monopolului proprietății private a pământului cu monopolul capitalului de monopol financiar, de a dezvălui mecanismul complex de manifestare a relațiilor de producție în agricultura capitalistă modernă, de a investiga

efectul legilor economice în agricultură sub dominația capitalului de monopol.

Nu putem analiza în detaliu toate întrebările legate de elucidarea relației celor trei figuri economice în agricultura capitalistă modernă. Dar vrem să răspundem la o întrebare. În literatura economică marxistă au fost exprimate opinii că teoria rentei diferențiale își pierde puterea și în condițiile agriculturii capitaliste moderne. Argumentul principal pentru negarea valorii cognitive a modelului lui Marx al rentei diferențiale a pământului este poziția conform căreia, în condițiile capitalismului modern, legea prețurilor de producție încetează să mai funcționeze.

E chiar asa? Este clar că dominația capitalului de monopol în condițiile capitalismului modern nu desființează, ci complică funcționarea legii prețurilor de producție în agricultură. Modificarea funcționării legii valorii nu neagă existența vechilor forme de plusvaloare în agricultură. Cu toate acestea, în epoca imperialismului, mai ales în perioada postbelică, agricultura capitalistă s-a ridicat la un nivel superior al dezvoltării sale tehnice. Progresul tehnologic în agricultură duce la o creștere a dependenței acesteia de capitalul de monopol, care produce mașini agricole complexe. Simultan 22   659
Este un mare capital de monopol care concentrează comerțul cu produse agricole. Cu această poziție, unii economiști se grăbesc să concluzioneze că a devenit imposibil să se cuantifice rentea terenului pe baza prețului de producție și a modelului lui Marx al rentei diferențiale. Ei concluzionează că definiția lui Marx a rentei diferențiale a pământului ca diferență dintre prețul social al producției și prețul individual de producție pentru produsele agricole produse în condiții mai proaste își pierde forța în condițiile actuale ale dezvoltării agriculturii capitaliste.

Unii economiști consideră că astăzi renta diferențială a terenului reprezintă diferența dintre prețul angro de pe piață și costul individual de producție, mai degrabă decât diferența dintre prețul social și individual de producție. Argumentele acestor economiști, care se rezumă la faptul că masa rentei funciare este în scădere din cauza scăderii importanței terenului pentru producția de produse agricole, că astăzi prețul producției în general nu este baza materială pentru prețul produselor agricole, nu sunt convingătoare. În țările capitaliste, în agricultură, nu există doar întreprinderi agricole capitaliste mari, ci și mijlocii și mici, există agricultura comercială la scară mică. Dezvoltarea producției în aceste ferme nu se realizează pe baza profiturilor de monopol ridicate, ci pe baza profitului mediu, din care o parte este însușită de întreprinderile cu monopol. Aici ar trebui căutat rolul modificator al prețurilor monopolistice ridicate sau monopolistic scăzute dictate de monopoluri.

Dominanța monopolurilor în agricultură modifică funcționarea legii prețurilor de producție și determină o abatere semnificativă a prețului produselor agricole de la prețul lor de producție. Renta diferențială a terenului nu mai este determinată de diferența dintre prețul de piață și costurile individuale de producție, ci de diferența dintre prețurile monopolistic scăzute la care produsele agricole sunt vândute de fermieri și prețurile

monopolistic ridicate la care monopolurile vând aceste produse consumatorilor. În consecință, modificarea modelului marxian al rentei diferențiale constă nu în negația modelului în sine, ci în transformarea unei părți a rentei diferențiale a terenului într-o sursă de monopol profituri mari ale capitalului de monopol, ceea ce duce la ruinarea masivă a ferme.
Astfel, dominația capitalului de monopol în agricultură extinde sursa monopolului ridicat
660
sosit. Chiria diferențială este plătită nu numai de fermieri, ci și de consumatorii urbani de produse agricole. Renta în sine este concentrată în mâinile marilor capitaluri de monopol. Omagiul pe care societatea îl plătește marilor proprietari de terenuri este în creștere. Partea leului din acest tribut cade în mâinile capitalului monopolist.
Doctrina lui Marx despre chiria absolută a devenit, de asemenea, subiect de controverse aprinse. Au fost exprimate diverse opinii, dar în cele din urmă ele pot fi reduse la două puncte principale. Unii economiști consideră că în agricultura modernă din principalele țări capitaliste au avut loc astfel de schimbări care au dus la dispariția condițiilor de formare a rentei absolute. Pe această bază, acești economiști concluzionează că renta absolută dispare sau a dispărut deja în agricultura capitalistă modernă. Un alt grup de economiști consideră că, în ciuda schimbării condițiilor care dau naștere rentei absolute, aceasta din urmă persistă în agricultura capitalistă modernă, dar mecanismul și sursa formării acesteia s-au schimbat.
Știu că Marx a dovedit teoretic existența rentei absolute, pornind din monopolul proprietății private asupra pământului și din compoziția organică mai scăzută a capitalului în agricultură în comparație cu compoziția organică a întregului capital social. În același timp, așa cum am observat deja, proprietatea privată capitalistă exprimă relații de producție între trei clase: proprietarii de pământ, chiriașii capitaliști și muncitorii salariați. În același timp, este necesar să ne răzbunăm că primul grup de economiști nu ține cont de faptul că aceste două împrejurări joacă un rol diferit în formarea chiriei absolute. Și Marx și Lenin au subliniat foarte clar că motivul formării rentei absolute este proprietatea privată a pământului, iar compoziția organică mai scăzută a capitalului determină diferența dintre valoarea produselor agricole și prețul social al producției, care este sursa de producție. această chirie.
Întrebarea existenței rentei absolute în condițiile capitalismului modern este destul de firească. În agricultura capitalistă modernă au avut loc schimbări semnificative, care se referă în primul rând la tehnica de producție, dar afectează și anumite alte aspecte ale agriculturii capitaliste, inclusiv relațiile de proprietate.
Nu există nicio îndoială că în agricultura capitalistă are loc un progres tehnic rapid, mai ales după cel de-al Doilea Război Mondial, când s-au creat condiții favorabile pentru acumularea extinsă. În același timp, creșterea
661
salariile muncitorilor agricoli si ieftinirea comparativa a utilajelor agricole i-au stimulat pe fermierii capitalisti sa accelereze inlocuirea muncii manuale cu masini. Un rol important

îl joacă în acest sens politica guvernelor burgheze ale țărilor capitaliste dezvoltate.
Reechiparea tehnică a agriculturii duce, fără îndoială, la schimbări cantitative și calitative semnificative în agricultura capitalistă. Revoluția tehnică duce la o creștere a compoziției organice a capitalului. Unii economiști concluzionează de aici că compoziția organică a capitalului în agricultură s-a echilibrat deja, iar unii susțin că a depășit compoziția organică a capitalului în industrie. Alții adaugă că s-a schimbat și proprietatea privată asupra pământului, deoarece există o fuziune între proprietarul terenului și chiriașul capitalist. De aici se trage concluzia generală că au dispărut condițiile economice ale chiriei absolute și, prin urmare, a dispărut și chiria în sine. Ei susțin această teză cu unele prevederi ale lui Marx și Lenin, care, în opinia autorilor acestui concept, au permis posibilitatea dispariției rentei absolute chiar și sub capitalism, în prezența proprietății private a pământului.
Principala întrebare discutabilă este problema compoziției organice a capitalului în agricultură. A atins nivelul compoziției organice a întregului capital social? În opinia noastră, faptele care sunt citate în sprijinul acestei afirmații nu sunt convingătoare.
În primul rând, în studiul problemei compoziției organice a capitalului în agricultură și industrie, se comit unele erori metodologice și metodologice, care conduc la o interpretare greșită a faptelor.
1. La compararea compoziției organice a capitalului în agricultură și în industria prelucrătoare, este trecută cu vederea împrejurarea că sursa rentei absolute nu este diferența dintre compoziția organică a capitalului în agricultură și industrie, ci diferența dintre compoziția organică a capitalului în agricultura și compoziția organică a întregului capital social. . Capitalul de producție ca parte a capitalului social este utilizat pentru a caracteriza compoziția organică a întregului capital social. În consecință, chiar dacă pe baza datelor statistice se poate dovedi că compoziția organică a capitalului în agricultură s-a echilibrat cu compoziția organică a capitalului în producție, aceasta nu înseamnă că alinierea acestuia la compoziția organică a tuturor a fost statistic. dovedit.
662
capital public. În plus, dezvoltarea rapidă a tehnologiei de producție în industria extractivă, în transporturi, în comerț are, fără îndoială, un impact asupra modificărilor compoziției organice a întregului capital social.
2. Unii economiști, deși susțin opinia că compoziția organică a capitalului în agricultură s-a echilibrat cu cea a industriei, demonstrează acest lucru prin simplul fapt al progresului tehnic în agricultură. Nu există nicio îndoială că progresul tehnologic are un impact asupra compoziției organice a capitalului. „... Un fapt indubitabil și de mult cunoscut”, scria Marx, „este că progresul agriculturii în sine se exprimă constant în creșterea relativă a părții constante a capitalului în comparație cu variabila.” de asemenea, Marx. Dar nu a tras de aici concluzia că acesta din urmă egalizase sau depășise compoziția organică a capitalului în industrie.

3. Ca dovadă că compoziția organică a capitalului în agricultură și industrie s-a echilibrat, sunt date date despre raportul dintre salarii și valoarea capitalului fix, sau despre raportul dintre capitalul fix și numărul de lucrători angajați. Aceste comparații se fac cu rezerve, se ia doar o parte din capitalul permanent - capital fix - și nu este inclus capitalul circulant. În acest caz, nu vorbim despre compoziția organică a capitalului, ci despre structura sa valorică. Dar compoziția organică a capitalului este determinată nu numai de valoare, ci și de compoziția tehnică a capitalului. Compoziția valorică a capitalului se poate modifica în timp ce compoziția tehnică rămâne aceeași și invers. Aceasta înseamnă că modificările în compoziția valorii a capitalului nu sunt întotdeauna reflectate direct în compoziția organică a capitalului. De exemplu, salariile muncitorilor din agricultură, chiar și în condiții moderne, sunt în urmă cu salariile muncitorilor din industrie. Acest lucru crește mai degrabă compoziția valorii a capitalului decât compoziția sa organică. Prețurile pentru mașinile agricole în Statele Unite pentru anii 1940-1960. crescut de 2,5 ori. Acest lucru duce și la o creștere a compoziției valorice a capitalului, dar compoziția organică nu se modifică. Karl Marx părea să prevadă posibilitatea unei astfel de iluzii, el a subliniat: „... dacă luăm în considerare problema exclusiv din punct de vedere al structurii valorice, capitalul unei structuri organice inferioare, datorită unei simple creșteri a valorile părților sale permanente, se pare că pot crește cu unu

K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 25, partea a II-a, p. 319.

663

treaptă de mac cu un capital cu o compoziție organică mai mare” L Și mai departe: „În consecință, capitalurile cu aceeași compoziție organică pot avea o compoziție valorică diferită, iar capitalurile cu același procent din compoziția valorii pot ocupa diferite niveluri de structură organică... singura împrejurare că, conform structurii valorice capitalul agricol ar fi la nivel general, nu ar dovedi încă că puterea productivă socială a muncii a atins același nivel general cu el.

Aceasta este tocmai esența problemei. Chiar dacă compoziția valorică a capitalului este nivelată, aceasta nu înseamnă că compoziția organică a capitalului în agricultură și industrie este nivelată. Aceasta demonstrează că, cu aceeași compoziție valorică a capitalului, se pune în mișcare o cantitate inegală de muncă vie. Iar aceasta din urmă înseamnă că se păstrează condiția care generează un plus de valoare față de prețul producției, adică se păstrează sursa rentei absolute.

Susținătorii punctului de vedere al dispariției rentei absolute în capitalismul modern se bazează pe ideea lui Marx că „dacă compoziția medie a capitalului agricol ar fi aceeași cu structura capitalului social mediu sau mai mare, atunci renta absolută... ar dispărea . ..” 3.

Este lesne de observat că în toată expunerea ulterioară a acestei întrebări, Marx nu admite posibilitatea practică a unei asemenea alinieri.

Compoziția organică mai scăzută a capitalului este asociată cu particularitățile producției agricole. În primul rând, producția agricolă este legată de condițiile naturale. Pe lângă forța productivă socială, la ea participă și forțele naturale - o

împrejurare care poate influența întârzierea creșterii compoziției organice a capitalului. Marx a subliniat: „Să presupunem că mașinile care economisesc forța de muncă, ajutoarele chimice etc., își găsesc o aplicație mai largă în agricultură, că, prin urmare, capitalul constant crește din punct de vedere tehnic, adică crește nu numai în valoare, ci și în masă în raport cu masa forței de muncă angajate” 4. Cu toate acestea, „este posibil ca creșterea forței productive sociale în agricultură să compenseze, sau chiar să nu compenseze în totalitate, scăderea forței naturale de muncă.

1 K. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 25, partea a II-a, p. 326.
2 Ibid.
3 Ibid., p. 325.
4 Ibid., p. 326-327.

rezistență ... astfel încât, în ciuda progresului tehnic, produsul nu devine mai ieftin, ci doar creșterea și mai mare a prețului este împiedicată ”L

Să remarcăm încă o caracteristică a agriculturii. Majoritatea mijloacelor de producție sunt create în afara agriculturii, în industrie. În același timp, mijloacele de producție produse de industrie au o influență decisivă asupra compoziției organice a capitalului în agricultură. În acest sens, industria joacă un rol principal în raport cu agricultura. Având în vedere această situație, compoziția organică a capitalului în agricultură nu poate fi mai mare decât în industrie. Este esențial ca compoziția organică a capitalului să crească în industrie, iar apoi în agricultură. Aceasta înseamnă că rolul principal al industriei se bazează pe o creștere mai rapidă a compoziției organice a capitalului în comparație cu agricultura.

Toate acestea arată că este teoretic inacceptabil și practic imposibil să egalezi compoziția organică a capitalului angajat în agricultură cu compoziția întregului capital social. Faptele care sunt folosite pentru a dovedi egalizarea compoziției organice a capitalului în agricultură și industrie nu corespund realității.

Toate acestea ne dau motive să concluzionăm că chiar și în agricultura capitalistă modernă, în ciuda progresului tehnic rapid, compoziția organică a capitalului în agricultură continuă să rămână în urma compoziției organice a întregului capital social. Aceasta înseamnă că sursa chiriei absolute a fost păstrată - surplusul de plusvaloare sub profitul mediu. Prezența unui astfel de surplus, desigur, nu înseamnă prezența unei rate absolute. Pentru ca acest surplus să fie convertit în rentă absolută este necesară existența unui monopol al proprietății private asupra pământului.

Iată gama de probleme pe care am decis să le aducem în discuția acestei conferințe.

1 Ya. Marx şi F. Engels. Lucrări, vol. 25, partea a II-a, p. 327.

TUDOR IOSTALACHE (România)

ÎNTREBĂRI METODOLOGICE ALE ANALIZEI MARXISTE A CAPITALISMUL MODERN

În teoria economică a lui Karl Marx, un loc important ocupă fundamentarea principiilor metodologice de analiză a proceselor de apariție, dezvoltare și tendință istorică a capitalismului. Mai bine de un secol de dezvoltare a societății burgheze a

dovedit valabilitatea principalelor concluzii ale autorului Capitalului, forța principiilor metodologice pe care se bazează analiza marxistă a capitalismului.
Nu există nicio îndoială că multe fenomene noi au apărut în societatea capitalistă modernă. Analiza teoretică a acestor fenomene poate avea succes numai dacă principiile metodologice elaborate de Marx sunt folosite în conformitate cu noile condiţii de dezvoltare.
Ca orice alt mod de producție, capitalismul nu este un sistem pietrificat; el este supus unei evoluții dialectice continue.
O trăsătură distinctivă a stadiului actual al capitalismului este contopirea organică a monopolurilor cu statul, transformarea statului într-un agent direct al vieții economice.
Din înțelegerea capitalismului de monopol de stat ca o nouă fază a societății burgheze rezultă necesitatea dezvoltării unui sistem de categorii economice corespunzător acestei noi faze.
Relațiile economice, a căror totalitate formează structura economică a societății, au semnificații diferite π origine; unele sunt forme specifice unui anumit mod de producție sau doar o etapă anume a dezvoltării acestuia, altele pot avea trăsături comune mai multor formațiuni sociale. Dar aceste relații nu doar coexistă, nu sunt o legătură mecanică, ci sunt interdependente, conectate pe baza unui număr de relații numeroase și diverse, întrepătrunderea, relațiile economice formează o formă organică.
666
sistem, iar aceasta, la rândul său, necesită în termeni teoretici crearea unui sistem unificat de categorii economice.
În cadrul unui sistem științific, o categorie economică decurge din alta și fiecare dintre ele cuprinde atât trăsăturile categoriilor anterioare, cât și germenii celor viitoare.
Astfel, dezvoltarea unui sistem de categorii este unul dintre cele mai importante momente ale trecerii de la abstract la concret, reflectând realitatea în toată diversitatea conexiunilor sale interne.
Această diversitate este exprimată clar și semnificativ în cele mai înalte etape de dezvoltare ale structurii economice. În condiţiile în care, în cadrul aceluiaşi sistem, coexistă etape şi faze diferite, parcă, cu trăsături net limitate, sistemul de categorii economice suferă inevitabil schimbări. Aceasta nu va însemna însă construirea continuă a sistemului de categorii, cu adaptarea structurii acestuia la cerințele metodologice impuse de particularitățile noii faze de dezvoltare. În opinia noastră, acesta este cazul și în cazul capitalismului de monopol de stat.
Dezvoltarea unui sistem de categorii de capitalism de monopol de stat presupune folosirea creativă a principiilor metodologice dezvoltate de Marx și aplicate cu brio de acesta în Capitalul.
Sistemul de categorii de capitalism de stat-monopol trebuie să țină cont de faptul că statul a devenit agent direct al vieții economice, că intervine activ în diverse ramuri ale economiei în concordanță cu interesele oligarhiei de stat-monopol.
Funcțiile economice ale reglementării sociale a reproducerii înseamnă că forțele productive moderne necesită o structură diferită, necapitalistă a societății. Astfel, există o contradicție specifică între funcția de reglementare a economiei, care în sine necesită lichidarea sistemului capitalist, și

încercarea statului burghez de a-l concilia cu sistemul capitalist, cu interesele burgheziei monopoliste.
Problema trăsăturilor funcțiilor statului burghez modern și a contradicțiilor specifice care apar pe această bază are o mare importanță pentru soluționarea corectă a problemei noului raport dintre economie și politică.
De asemenea, trebuie subliniată necesitatea studierii relaţiilor economice în legătură mai strânsă cu dezvoltarea forţelor productive. Economia politică marxistă nu se poate limita la schițarea evoluțiilor istorice generale.

puterea pe care sistemul capitalist o asigură pentru dezvoltarea forţelor productive. În același timp, trebuie să surprindă procese care sunt caracteristice unor perioade mai scurte pentru a face posibilă evaluarea mai precisă a tendințelor economiei capitaliste. De aceea o serie de categorii generale și indicatori tehnici și economici trebuie să ocupe un loc important în sistemul categoriilor economice ale capitalismului de stat-monopol.
O altă cerinţă metodologică este ca în sistemul de categorii economice ale capitalismului monopol de stat să existe o legătură strânsă între indicatorii cantitativi şi cei calitativi.
Analizând sursa plusvalorii, mecanismul exploatării capitaliste, Marx pune accent pe analiza calitativă, oferind în același timp exemple în Capital și MácTepcKoro de utilizare a analizei cantitative pentru a clarifica conținutul categoriilor economice.
Importanța crescută a analizei cantitative este asociată cu particularitățile producției moderne. Crearea calculatoarelor electronice oferă o astfel de analiză.
Existența a două sisteme socio-economice mondiale dă naștere unei contradicții specifice: contradicția dintre socialism și capitalism.
În aceste condiții, analiza capitalismului modern nu poate să nu țină seama de schimbările care au loc în societatea burgheză sub influența apariției și dezvoltării unui nou sistem socio-economic. Aceasta însă nu anulează rolul decisiv al factorilor interni, contradicțiile interne ale capitalismului.
Influența socialismului asupra întregii lumi nu este automată. Întărirea acestei influenţe este în legătură directă cu succesele ţărilor socialiste în construcţia economică şi în dezvoltarea democraţiei socialiste.
O condiție importantă pentru creșterea influenței socialismului în lume este unitatea țărilor socialiste, întărirea relațiilor dintre ele bazate pe egalitate, respectul pentru suveranitate și independență, beneficiul reciproc și principiile internaționalismului socialist.
Contradicția dintre socialism și capitalism se concretizează în diverse moduri în diferite țări, pătrunzând organic sistemul de contradicții caracteristic unei anumite etape și țării capitaliste corespunzătoare.
În țările aparținând sistemului capitalist, există forțe politice și sociale care luptă împotriva dominației monopolurilor, pentru restructurarea relațiilor sociale, pentru trecerea la socialism.
De aceea

teza metodologică formulată de Marx despre rolul decisiv al contradicţiilor interne ca sursă de dezvoltare îşi păstrează pe deplin semnificaţia.
Tipurile de capitalism condiționate istoric sunt reproduse concret în prezent, în măsura în care există simultan țări cu capitalism monopolist de stat, țări în care dominația monopolurilor este mai puțin pronunțată sau capitalismul este chiar în stadiul inițial, precum și țări ale căror economia este în mare măsură subordonată capitalului de monopol străin.
În astfel de condiții, se pune adesea întrebarea: este admisibilă și în ce măsură ipoteza că țările care se află în stadiile „inferioare” de dezvoltare a capitalismului vor descrie aceeași sau aproximativ aceeași traiectorie de dezvoltare ca și țările mai dezvoltate? ?
După cum se știe, Marx a folosit în mare măsură modelul englez pentru analiza sa, argumentând că alte țări ar urma aceeași cale. Când Marx și-a început analiza teoretică a capitalismului, practic doar Anglia era o țară a capitalismului industrial. În alte câteva țări, revoluția industrială era în plină desfășurare, dar majoritatea celorlalte erau încă în stadiul de tranziție de la formele de producție precapitaliste la capitalism. Este destul de clar că, în asemenea împrejurări, capitalismul ar putea fi studiat doar după exemplul Angliei.
Fără îndoială, Anglia a arătat restului ţărilor viitorul lor în sensul că înlocuirea sistemului feudal cu modul de producţie burghez era o necesitate obiectivă a dezvoltării socio-economice.
În prezent, situația s-a schimbat: ritmul de dezvoltare s-a accelerat și s-a desfășurat fanul posibilităților de dezvoltare istorică. Prin urmare, ar fi o analogie mecanică, artificială, să încercăm să facem o analiză teoretică pe baza unei singure țări, oricât de dezvoltată ar fi aceasta.
Ne amintim că, pe măsură ce capitalismul s-a dezvoltat în alte țări, Marx și-a studiat cu atenție trăsăturile. Dar cel care a realizat o sinteză fără precedent a cercetării teoretice și a practicii revoluționare nu s-a limitat doar la dezvăluirea trăsăturilor particulare ale dezvoltării diferitelor țări; din definirea caracterului obiectiv al acestei dezvoltări, el a tras o concluzie de mare însemnătate politică. El a subliniat că problemele cu care trebuie să se confrunte clasa muncitoare într-o țară sau alta pot fi foarte diverse, alegerea căilor și formelor de luptă a proletariatului fiecărei țări trebuie să fie făcută chiar de clasa muncitoare din acea țară.
669
Problema teoretică complexă legată de funcționarea sistemului capitalist în stadiul actual poate fi rezolvată cu succes doar ca urmare a eforturilor comune ale marxiştilor - cercetători din diferite ţări, atât capitaliste, cât şi socialiste, ca urmare a unui schimb liber de opinii. .
În alegerea unui sistem de categorii, așa cum a susținut Marx în Capitalul, definiția relației economice centrale, care își lasă amprenta asupra principalelor aspecte și aspecte ale structurii economice, are o importanță deosebită. O trăsătură distinctivă a fazei actuale de dezvoltare a capitalismului este îmbinarea puterii monopolurilor cu statul. Această combinație se manifestă în toate fazele producției, este indisolubil legată de schimbările din principalele aspecte ale societății burgheze și

se regăsește din nou și din nou în formele și procesele numeroase și variate ale vieții economice ale țărilor capitaliste dezvoltate.
În opinia noastră, relația economică stat-monopol este relația economică centrală a stadiului actual de dezvoltare a capitalismului.
Definirea relatiei centrale este insa doar unul dintre momentele dezvoltarii unui sistem de categorii. De o mare importanță științifică și metodologică este explicarea genezei relației economice centrale, adică legătura internă a acestei relații cu primele relații, mai generale (în sens logic).
Atât în determinarea categoriei centrale, cât și în dezvăluirea genezei acesteia, este necesară o aplicare strictă a metodei logice. Categoriile economice, după cum a subliniat Marx, nu trebuie luate în ordinea în care au jucat istoric un rol mai mult sau mai puțin semnificativ, ci în funcție de semnificația și corelarea lor la cel mai înalt stadiu de dezvoltare a modului de producție corespunzător. Cu alte cuvinte, din totalitatea relațiilor economice, este necesar să le evidențiem pe cele care asigură pe deplin determinabilitatea calitativă a sistemului economic studiat. Pentru capitalismul de stat-monopol, „baza” pe care se construiesc alte relații, inclusiv relația economică centrală, este, după părerea noastră, capitalul de monopol, care constituie condiția de bază pentru funcționarea organismului economic, fiind o societate social care se reproduce constant. - forma economica.
Legătura dintre capitalul de monopol și relația stat-monopol nu este directă. Se realizează printr-un întreg complex de contradicţii generate de dominaţia monopolurilor şi
670
transformarea statului într-un agent direct al vieţii economice.
În concluzie, vreau să spun: viața a arătat că problema unității țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a întăririi solidarității permanente a acestora pe baza marxism-leninismului și internaționalismului proletar, adunarea tuturor anti -Forțele imperialiste este o cerere categoric, o condiție suplimentară pentru creșterea luptei împotriva imperialismului și, în cele din urmă, reprezintă o problemă vitală pentru clasa muncitoare internațională și pentru întreaga omenire progresistă.
ALADAR SHIPOSH (Ungaria)
CATEVA PROBLEME ALE REPRODUCERII CAPITALISTE MODERNE
După al Doilea Război Mondial au avut loc schimbări semnificative în economiile principalelor țări capitaliste. Esența acestor schimbări este că capitalismul de monopol se transformă în capitalism de monopol de stat. Acest lucru nu putea decât să se reflecte în ciclul reproducerii capitaliste. Această întrebare are o mare importanță nu numai teoretică, ci și politică, în măsura în care influențează lupta clasei muncitoare din țările capitaliste, precum și politica partidelor marxist-leniniste care conduc lupta de clasă.
Transformarea capitalismului de monopol în capitalism de monopol de stat afectează și relațiile de producție capitaliste. Alături de proprietatea capitalistă privată apare și proprietatea capitalistă de stat. Cel mai important mijloc de influență a statului asupra cursului reproducerii capitaliste este creșterea ponderii statului în suma totală a investițiilor de capital, ceea

ce îi permite să contrabalanseze parțial reducerea oportunistă a investițiilor private prin creșterea investițiilor de stat. Activitatea întreprinderilor de stat are o influență incontestabilă asupra formării ciclului. Statul capitalist, ducând o politică economică contraciclică, își poate crește investițiile tocmai atunci când investițiile private sunt reduse. Acest lucru este benefic în special în cazurile în care vorbim despre astfel de întreprinderi de stat, a căror activitate nu crește oferta de bunuri materiale (de exemplu, transport, comunicații).

Astfel de măsuri de monopol de stat însuflețesc întreaga viață economică, întrucât odată cu creșterea activității întreprinderilor de stat, odată cu creșterea investițiilor acestora, crește și volumul comenzilor de la întreprinderile capitaliste private, iar dificultățile de implementare se reduc. Aceasta duce la o creștere a numărului de lucrători,

672

angajați în sectorul public, reducerea șomajului, creșterea cererii efective.

Schimbarea sistemului de distribuție constă în faptul că statul capitalist include o parte semnificativă a venitului național în bugetul de stat, datorită căruia se creează o piață specifică de monopol de stat, care este mai stabilă decât piața capitalistă privată.

Prin acestea și prin alte mijloace, statul poate exercita o influență semnificativă asupra cursului reproducerii capitaliste. Totuși, un studiu al economiei capitalismului modern arată că capitalismul monopolist de stat nu este capabil să asigure o dezvoltare fără criză a producției capitaliste. Acest lucru este dovedit de dezvoltarea economică postbelică a Statelor Unite și a altor state capitaliste. Activitatea economică a unui stat monopolist, menținând în același timp relații de producție capitaliste, nu poate atinge niciodată un nivel care să ofere o oportunitate de reglementare a întregii producții sociale, de eliminare a crizelor economice. Statul capitalist, chiar și sub capitalismul de monopol de stat, poate reglementa doar parțial economia. Nici proprietatea statului asupra marii majorități a mijloacelor de producție, nici implicarea majorității profiturilor la bugetul de stat nu sunt incompatibile cu capitalismul. Toate acestea încalcă interesele capitalului monopolist și reprezintă o negație a esenței societății capitaliste. Un stat capitalist monopolist, atât în domeniul naționalizării, cât și în cel al impozitării profiturilor, poate proceda doar atâta timp cât este avantajos pentru capitalul monopolist. „Capitalul își poate permite să fie impozitat în scopuri de război, dar nu va suferi ca aceeași sumă să fie impozitat pe asigurările sociale. În primul caz, el încearcă să compenseze profiturile...

Pe de altă parte, cheltuielile cu asigurările sociale par o pură extravaganță, ca un consum nerambursabil de profituri private... În plus, cheltuielile militare pot fi oprite dacă profiturile așteptate încep să scadă. Cheltuielile publice de bunăstare, odată începute, nu pot fi oprite atât de ușor.

De asemenea, trebuie subliniat faptul că statul capitalist nu poate reglementa capitalul

1 G. M. Gillman. Prosperitate în criză. New York, 1965, p. 193-194.
673
Reproducere talistică chiar în măsura în care dispune de proprietatea statului și concentrează venitul național în buget. Activitatea economică a statului este limitată de mulți factori. Astfel, în majoritatea țărilor capitaliste, nu organele bugetare centrale, ci cele locale – provinciale, regionale, urbane și rurale – dispun de o parte destul de importantă din veniturile statului. În Republica Federală Germania, de exemplu, în 1958 veniturile statului erau egale cu 68 de miliarde de mărci, din care 38,3 miliarde de mărci erau venituri ale organelor bugetare locale. O situație similară se observă și în alte țări capitaliste dezvoltate.
Având în vedere faptul că o pondere semnificativă a veniturilor și cheltuielilor bugetare este concentrată în organele locale și aceste activități nu pot fi coordonate corespunzător, cheltuirea sumelor puse la dispoziția statului capitalist nu poate fi suficient de eficientă. Eficacitatea măsurilor guvernamentale este, de asemenea, redusă deoarece sectorul de monopol privat se opune adesea măsurilor guvernamentale.
Sub capitalismul monopolist, conducerea centralizată a întreprinderilor de stat întâmpină și o serie de obstacole. O competiție acerbă este adesea purtată între întreprinderile capitaliste de stat și private. În această situație, statul capitalist este nevoit să acorde întreprinderilor de stat o independență economică semnificativă pentru ca acestea să poată răspunde rapid la schimbarea condițiilor pieței și să ia decizii economice rapide. Toate acestea limitează sever reglementarea întreprinderilor de stat. Mai mult decât atât, adesea activitățile lor sunt reglementate și mai slab decât activitățile întreprinderilor private capitaliste.
Capitalismul monopolist de stat, însă, nu este capabil să prevină crizele din alte motive. Am subliniat că investițiile de stat afectează reproducerea capitalistă. Dar aceasta nu înseamnă că ei pot exercita o influență decisivă asupra cursului reproducerii capitaliste, deoarece în capitalism cea mai mare parte a mijloacelor de producție sunt deținute de capitaliști privați. Rezultatul acestor investiții poate fi o creștere a disproporționalității și anarhiei producției.
Statul capitalist poate influența în mare măsură piața prin achiziționarea de produse militare, întrucât , în anumite condiții, crește cererea. Cheltuielile militare, însă, pot doar
674
să aibă un efect de expansiune asupra pieței dacă se fac cheltuieli noi sau se măresc treptat cele vechi și, de asemenea, dacă trec de la producția anumitor tipuri de arme la producerea altor tipuri de arme. Acest lucru, la rândul său, împreună cu creșterea investițiilor de stat, impune statului capitalist să-și majoreze cheltuielile bugetare, ceea ce are și limitele sale. Deoarece costul armamentului este finanțat în principal din impozitele pe muncitori, venitul real al acestora este redus în această măsură. În consecință, achiziționarea de produse militare poate îmbunătăți situația pieței într-un mod foarte limitat. În acest caz însă, salariile reale ale lucrătorilor scad, astfel încât cererea agregată poate crește într-o oarecare măsură doar

pentru că efectul transformator al produselor militare este mai mare decât cel al bunurilor de larg consum. Dar statul capitalist nu poate să-și mărească cheltuielile militare la nesfârșit, deoarece nu își poate crește veniturile prin creșterea impozitării capitaliștilor și nici nu poate elimina profiturile capitaliștilor. Mai mult, nici măcar nu poate reduce semnificativ rata profitului, deoarece în cazul unei reduceri semnificative a acesteia, capitaliștii privați cu siguranță nu ar crește, ci ar reduce producția, ceea ce ar duce la o scădere a cererii agregate.

Contradicții serioase apar și în finanțarea cheltuielilor bugetare prin acordarea de împrumuturi guvernamentale și emiterea de bani de hârtie. O creștere a gradului de îndatorare a statului capitalist poate duce la dificultăți economice, întrucât o creștere a împrumuturilor de stat duce la o creștere a cantității de bani în circulație. Aceasta, la rândul său, provoacă creșteri inflaționiste de preț. O parte semnificativă a valorilor materiale este cheltuită neproductiv de statul burghez. Cu cât datoria statului este mai mare, cu atât inflația este mai puternică, cu atât creșterea cererii reale este mai mică.

Finanțarea prin deficit bugetar este mai potrivită pentru reducerea profunzimii crizei decât pentru prevenirea acesteia.

Din cele de mai sus reiese clar că capitalismul de monopol de stat are un efect contradictoriu asupra economiei capitaliste. În cadrul unui singur discurs este imposibil să ofer o analiză cuprinzătoare a problemei, așa că m-am concentrat doar pe unele dintre aspectele acesteia. Un studiu profund al acestor probleme este o sarcină importantă a economiei marxiste. Pentru a determina cursul reproducerii capitaliste în viitor, este nevoie de multă experiență istorică și de o analiză mai profundă a economiei capitaliste. Pe baza cunoștințelor actuale, peso-

675

Aparent, se poate stabili că există o tendință de modificare a ciclicității reproducerii capitaliste în comparație cu cursul ciclului din secolul al XIX-lea - în epoca capitalismului pre-monopol. În același timp, capitalismul monopolist de stat nu este capabil să asigure o dezvoltare fără criză a economiei.

Capitalismul monopolist de stat are la dispoziție mijloace eficiente de reducere a profunzimii crizei care a început. Cu toate acestea, se poate dovedi că contradicțiile ascuțite ale reproducerii capitaliste nu vor fi rezolvate nici măcar temporar.

Cursul ciclului poate fi perturbat: o criză ciclică poate fi urmată de o nouă criză într-o perioadă relativ scurtă de timp și este posibil să nu existe etape de prosperitate. Un exemplu în acest sens este criza parțială din 1960-1961 care a urmat crizei din 1957-1958 din Statele Unite. În țările capitaliste pot apărea multe crize diferite, dar, fără îndoială, cea mai importantă dintre ele este criza periodică a supraproducției. Alături de aceasta, categoria crizelor economice include crizele intermediare, parțiale, financiare, crizele inflaționiste, crizele balanței de plăți etc. Toate acestea prezintă și probleme serioase pentru statele capitaliste.

Ca urmare a dezvoltării capitalismului de monopol de stat în statele capitaliste din Europa de Vest, aceste crize economice non-ciclice apar acum mai frecvent decât înainte de al Doilea Război Mondial. Întrucât în viitor este de așteptat întărirea

tendințelor de monopol de stat, este posibil ca aceste crize non-ciclice să devină mai caracteristice economiei capitaliste decât oricând. Asemenea crize, după cum este confirmată de dezvoltarea postbelică a statelor vest-europene, influențează în mod firesc contradicțiile reproducerii și, într-o anumită măsură, dezamorsează tensiunea acesteia. Cu cât se observă mai des fenomene de criză care nu sunt cauzate de cursul direct al ciclului industrial, cu atât este mai puternic acest efect de atenuare și cu atât mai puternic este impactul crizelor parțiale asupra mișcării ciclice a producției.
Astfel, crizele economice aciclice pot, într-o anumită măsură, să înlocuiască crizele periodice de supraproducție. Dar nu elimină factorii care provoacă crize periodice de supraproducție.
JAROSLAV MATEYKA (Cehoslovacia)
MARXISM-LENINISM ŞI NOI FENOMENE ÎN SOCIETATEA MODERNĂ
Sunt foarte recunoscător pentru invitația de a participa la această conferință. Subiectul discursului meu este oarecum neobișnuit, dar cred că este viu și relevant. Se poate întâmpla ca, în opinia unei persoane, problema pe care o iau în considerare să fi fost de mult rezolvată sau concepută. Cu toate acestea, experiența Cehoslovaciei și a altor țări arată contrariul.
Revoluția socialistă a triumfat asupra vastelor întinderi ale planetei noastre. Ideile marxiste au influențat sute de milioane de oameni. Și, în ciuda acestui fapt, o serie de publiciști și teoreticieni, politicieni, intelectuali, lucrători ai literaturii și artei și pur și simplu oameni muncitori care se află în afara cadrului mișcării comuniste, ridică constant întrebarea: s-a supraviețuit oare învățătura clasică a lui Marx?
Ei recunosc geniul lui Marx, contribuția lui enormă la știință. Mulți savanți care nu se consideră marxişti folosesc, de exemplu, metoda lui Marx ca metodă de lucru în istoriografie sau științe economice. Dar, în același timp, susțin că ideile lui Marx pot fi recunoscute ca fiind valabile doar pentru secolul al XIX-lea, în timp ce în vremea noastră lumea s-a schimbat atât de mult încât, în opinia lor, aceste idei au devenit deja învechite.
Regularitățile și tendințele dezvoltării sociale, despre care a scris Marx, ar fi devenit diferite; ele pot fi influențate de presiunea forțelor democratice, în timp ce societatea însăși se va schimba prin transformare.
Principalele argumente pentru astfel de afirmații sunt fenomene noi în economia societății capitaliste moderne, în stratificarea claselor și a straturilor populației, în schimbarea conștiinței și psihologiei clasei muncitoare, a păturilor mijlocii, a inteligenței, a tineretului și a parte a cercurilor guvernamentale și apropiate guvernamentale, succesele obținute de mișcarea clasei muncitoare și de forțele progresiste în cadrul sistemului capitalist existent, dezvoltarea instituțiilor parlamentare și guvernamentale pe linia democratizării, ca una

iz rezultatele presiunii puternice create tocmai de curentele politice progresiste.
Există multe astfel de fenomene și ar merita conferințe speciale, simpozioane și cooperare între savanții marxisti în domeniile filozofiei, economiei, istoriei, sociologiei, științelor politice, dreptului și așa mai departe.

Anterior, nu am răspuns suficient la aceste probleme mereu emergente. În loc de un dialog calificat, am condus monologuri. Am plecat de la presupunerea că majoritatea muncitorilor din lume erau de mult convinși că avem dreptate. Cu toate acestea, în realitate, acest lucru nu este întotdeauna cazul. Atitudinea față de socialismul științific, față de marxism va fi determinată într-o măsură decisivă de rezultatele experimentului istoric care se desfășoară în prezent într-un întreg grup de țări socialiste, de măsura în care va fi posibilă implementarea marilor idei umane ale clasicii noștri în noile condiții ale lumii moderne, care nu numai că se bucură de beneficiile civilizației și dezvoltării tehnice, io și suferă foarte mult de pe urma lor.

Cu toate acestea, nu poate fi preocupat să aștepte rezultatele finale ale acestui experiment și să sperăm că acestea vor avea un efect de la sine. Omenirea caută în mod constant răspunsuri la întrebările sale și modalități de a le rezolva. Oamenii muncitori din țările capitaliste dezvoltate, în ciuda creșterii economice semnificative și a creșterii nivelului general de viață, nu sunt mulțumiți de societatea în care trăiesc. Într-o formă sau alta își exprimă protestul împotriva acestei societăți. În fața lor apar diferite căi și poziții de pornire. Și aici ne confruntăm cu o întrebare cardinală: putem noi, marxiştii, comuniștii, să dăm explicația necesară, să propunem programe de acțiune, să conturam căile dezvoltării? Am înțeles pe deplin și în profunzime realitatea prezentă, putem răspunde la întrebări despre natura societății moderne, putem face o analiză corectă a bolilor sale, putem înfrânge argumentele oponenților noștri, putem dovedi convingător că singura cale de ieșire constă în revoluționarul socialist? schimbari in societate?

Lumea s-a schimbat foarte mult în ultima sută de ani. Muncitorul anilor 1960 seamănă foarte puțin cu muncitorul secolului trecut. Încă mai produce plusvaloare pentru capitalist. Dar atât în forme, cât și în gradul de exploatare, multe s-au schimbat.

În statele capitaliste dezvoltate există numeroase pături ale populaţiei al căror nivel de trai este mult sub nivelul de subzistenţă. Dar acest minim nu este deloc la fel ca acum câteva decenii. Pentru o mare parte a clasei muncitoare, standardul mediu a crescut. A venit

G78

rezultatul dezvoltării de ansamblu a forțelor productive și succeselor obținute în cursul luptei economice grație influenței Uniunii Sovietice și a altor state socialiste. Muncitorii au început să se bucure de avantajele multor mijloace tehnice inerente civilizației moderne. În fiecare zi primesc o mulțime de informații diferite, conștiința lor este influențată de propagandă, publicitate, care de multe ori nu le oferă posibilitatea de a respira calm, de a gândi, de a compara. Toate acestea schimbă conștiința, psihologia. Elemente de conștiință caracteristice straturilor mijlocii pătrund în mare măsură în psihologia muncitorilor, în special a celor bine plătiți. S-a schimbat și conceptul de aristocrație a muncii.

Nu vorbesc deliberat de acele pături mature politic care sunt de acord cu programul de transformare socialistă a societății și care sunt acum principala rezervă a mișcării comuniste internaționale. Mă preocupă în primul rând cei pentru care mai trebuie să luptăm în noile condiții dificile.

În ciuda faptului că dezvoltarea societății și întărirea influenței ideologice dezorientează o parte semnificativă a oamenilor muncii din țările capitaliste, mulți dintre ei adesea simt spontan, inconștient viciile sistemului modern, înțeleg că ei înșiși nu sunt egali, nu au încredere socială, ceea ce se manifestă prin nemulțumire profundă. Tocmai aici se află solul pe care se pot face multe, așa cum ne convin, de exemplu, tovarășii italieni și francezi.

În trecut, anumite îndoieli cu privire la corectitudinea drumului italian către socialism au apărut și în rândul unor reprezentanți ai mișcării comuniste. Cu toate acestea, succesele camarazilor italieni distrug îndoielile. Trebuie să ne obișnuim cu faptul că fiecare partid caută în cadrul ideilor generale și al principiilor teoretice ale marxismului propriile forme și metode eficiente de abordare a socialismului.

Există multe probleme noi în societatea modernă. Luați, de exemplu, problema relației dintre clasa muncitoare și capitaliști. Formele acestor relații s-au schimbat în multe feluri. După așa-numita „revoluție managerială”, capitalistul-proprietar nominal părăsește cel mai adesea conducerea producției. Pare să dispară din ochii muncitorilor. Apare iluzia despre distrugerea relațiilor de bază de clasă. Muncitorii, tehnicienii, funcționarii sunt bătuți în ideea că interesele producătorilor sunt aceleași pentru toată lumea - de la manager până la ultimul muncitor, că toată lumea ar trebui să facă un efort comun pentru a crea un stat social, că lupta de clasă este o relicvă. .

Ideologii societății capitaliste au creat o întreagă doctrină și au dezvoltat un sistem de așa-zis uman
679
purtarea (relații umane), în cadrul cărora încearcă să convingă, în primul rând, tinerii muncitori, că departamentele de personal ale întreprinderilor au mai multă grijă de interesele lor decât organizațiile de clasă ale muncitorilor, sindicatele.

Sistemul managerilor, noile fenomene din capitalism, noile relații care apar de obicei sub influența luptei de clasă, precum și schimbările sociale - toate acestea și multe altele fac obiectul cercetării savanților marxişti. Acest lucru este deosebit de important pentru că există deja o cantitate imensă de literatură de valoare variabilă care încearcă să demonstreze că capitalismul s-a schimbat fundamental, că legile lui s-au schimbat și că capitalismul, strict vorbind, nu mai este capitalism. Aceasta, spun ei, este un fel de societate mixtă, în care există suficient spațiu pentru a satisface atât interesele individuale, cât și cele colective. Și, prin urmare, aici se creează condiții ideale pentru transformare. De aceea marxismul și-a pierdut puterea.

Nu sunt economist, dar cred că avem mult de lucru înaintea noastră în studiul capitalismului modern de stat-monopol, în special a ciclurilor sale economice. S-a păstrat ciclul economic sau s-a deformat? De unde își trage capitalismul puterea de a depăși contradicțiile care persistă în ciuda tuturor acestor schimbări?

Structura și caracterul păturilor de mijloc și ale inteligenței s-au schimbat; s-au schimbat interesele și conștiința tinerilor. S-au schimbat atitudinile diferitelor pături față de partidele și

organizațiile politice. Fața acestor organizații se schimbă și ea. Diferite sisteme politice iau forme noi.
În țările capitaliste, noi și noi grupări de stânga apar constant. Profilul lor este diferit. Activitatea lor se dezvoltă și în diverse moduri. Adesea au scopuri democratice. Există adesea un interes puternic pentru socialismul științific. Aici sunt uriașe rezerve potențiale ale mișcării comuniste. Dar nu suntem întotdeauna capabili să înțelegem natura acestor curenți, să găsim calea către ele, să le pătrundem și să le direcționăm. Există o serie de astfel de probleme. În scurtul meu discurs, nu pot nici să le analizez, nici măcar să le enumer în întregime. Vreau doar să subliniez necesitatea cooperării internaționale în studiul acestor întrebări cu care viața ne confruntă zilnic.
Un întârziere semnificativ în studiul unui număr de probleme, un nivel insuficient de analiză a unora dintre ele a creat o situație în care uneori așteptam procese care nu au avut loc, în propriile activități și evaluări nu am ținut cont de dificultățile de mișcarea în aceste zone și sfere.
680.
În plus, toate aceste fenomene noi, cu o atenție insuficientă acordată lor de către marxişti, au creat în rândul unor oameni o iluzie că marxismul nu era capabil să le analizeze, să le dea un răspuns și să arate o cale practică de ieșire din situație, că aceasta, prin urmare, și-a depășit utilitatea și lumea modernă are nevoie de un nou program și de noi idei.
Totuși, și astăzi adevărul constă în sens invers: marxismul-leninismul rămâne o doctrină permanent vie, în ciuda greșelilor și gafelor unuia sau altuia dintre reprezentanții săi. Singura cale de ieșire pentru lumea modernă este victoria socialismului științific, care se va îmbogăți constant cu date noi și va trage noi concluzii care corespund timpurilor moderne. Tiparele generale ale dezvoltării sociale își păstrează forța chiar și în condiții schimbate.
Unele prevederi sunt acum cu adevărat depășite, au devenit învechite, dar esența și metoda de predare rămân în vigoare. A dovedi acest lucru lumii din nou și din nou - în teorie și în practică - este sarcina istorică a generațiilor noastre.
Sunt departe de a da vreun sfat aici. Aș dori doar să subliniez că trebuie să căutăm constant forme de cooperare în studiul epocii moderne, căile revoluției socialiste, să facem mai des schimburi de experiență, deoarece oamenii de știință și politicienii unei țări nu sunt capabili să acopere un astfel de gamă largă de probleme într-o lume în schimbare rapidă.
În continuare, voi aborda problemele țării noastre. Tot ceea ce am vorbit aici și multe alte lucruri care decurg din dezvoltarea noastră internă se reflectă foarte sensibil în politica și viața socială a Cehoslovaciei. Țara noastră este foarte aproape de Occident atât geografic, cât și datorită anumitor legături istorice. Avem o ciocnire constantă de opinii. Opinia noastră publică este influențată de dezvoltarea societății vest-europene. Ideile socialiste sunt adânc înrădăcinate în marea majoritate a populației Cehoslovaciei, care nu poate imagina sau admite nicio altă alternativă socială.
Ne-am început revoluția cu succes. A plecat din bogatele tradiții democratice ale popoarelor noastre, ținând cont că vom construi socialismul într-o țară industrializată, o țară care avea un

sistem parlamentar burghezo-democrat și mari tradiții prezidențiale; într-o țară în care aproape fiecare cetățean a participat la vreo organizație sau mișcare de masă, în cea mai mare parte cu caracter patriotic, progresist; într-o țară cu o clasă muncitoare dezvoltată, precum și cu o puternică stratā de elemente mic-burgheze.
681
Evenimentele din februarie 1948 au avut loc într-o oarecare măsură prin mijloace parlamentare. Acest lucru a fost posibil grație marelui prestigiu al partidului, dobândit de acesta în timpul ocupației și în primii ani postbelici. Majoritatea popoarelor noastre au fost alături de noi când reacția a vrut să realizeze o revoluție contrarevoluționară. Cu un bagaj politic atât de mare, ne-am apucat să construim o societate socialistă. Revoluția socialistă a plecat direct din tot ceea ce era tradițional și progresist și democratic în țara noastră. Datorită entuziasmului și eforturilor enorme ale poporului nostru, ajutorului Uniunii Sovietice și a altor țări socialiste, am obținut un succes extraordinar. Dar am făcut și o serie de greșeli grave.
La început am căutat specificul drumului cehoslovac către socialism. Cu toate acestea, aceste încercări au fost curând condamnate ca fiind naționaliste. În loc de o abordare creativă, a început copierea, care nu îndeplinea condițiile noastre.
Țara trecea printr-o perioadă dificilă. Războiul Rece a început. Imperialiștii au tăiat unilateral legăturile economice tradiționale. A existat o puternică infiltrare ideologică, iar o reacție internă a reînviat. Am schimbat întreaga structură economică. Noua putere de stat a trebuit să se apere împotriva atacurilor din interior și din exterior. Toate acestea erau necesare și firești în stadiul actual al dictaturii proletariatului.
Dar tocmai în acest moment au început să opereze factorii externi și interni care au influențat negativ construcția socialismului: o reevaluare a laturii violente a revoluției, impactul cultului personalității.
În ciuda acestui fapt, producția a crescut, nivelul de trai a crescut, țara și-a dezvoltat industria. Sursele interne ale economiei noastre erau cu adevărat puternice.
În același timp, a avut loc o încălcare a formelor tradiționale de viață democratică în societatea noastră. Au fost lichidate o serie de organizații de masă, în care reacționarii au activat o anumită perioadă de timp, dar care, datorită bazei lor de masă, puteau deveni un sprijin semnificativ pentru partid.
Subiectivismul a început să predomine în politică și economie. Structura de monopol a întreprinderilor a fost distrusă. În procesul de colectivizare a zonei noastre rurale extrem de dezvoltate și cultivate, s-au folosit adesea metode prea dure, care au discreditat principiul colectivizării socialiste. Statul a lichidat prea în grabă producția artizanală, fără a o înlocui în gradul și la nivelul corespunzător cu servicii publice.
GS2
Teoria dăunătoare conform căreia lupta de clasă s-a intensificat după victoria socialismului a dus la schimbări în funcțiile statului și la schimbări în cadrul partidului. Rezultatul a fost

o serie de procese ale căror tragice consecințe morale le simțim cu intensitate astăzi.

Planurile economice prost concepute, nefondate științific și sistemul de investiții de capital au creat tensiuni și disproporții în economia națională. Teoria era în impas. Am început să ne descurcăm, dar am încetat să mai convingem. Marxismul a început să apară oamenilor ca un sistem neconvingător de dogme de stat de nivel înalt.

Congresul al XX-lea al PCUS a servit drept un puternic imbold pentru renașterea țării noastre. A existat un val puternic de activitate, care a fost însoțit de unele extreme. Un factor grav care a împiedicat dezvoltarea a fost noua ofensivă a forțelor conservatoare din țară. S-au schimbat multe în cei 12 ani care au trecut de atunci. Valul progresist a lăsat o amprentă profundă în mintea comuniștilor și a unora dintre oamenii care nu fac parte din partid.

Cu toate acestea, reprezentanții tendințelor conservatoare din partid și din stat au încercat să se întoarcă în trecut, să rezolve contradicțiile apărute prin întărirea regimului de putere personală, folosind metode antimarxiste, paralizarea partidului și restrângerea activității maselor. .

Disproporțiile din economie au crescut. A existat o luptă acerbă în căutarea unor noi metode de management.

La fel ca în restul lumii, în țara noastră se schimbau clasa muncitoare, țărănimea, inteligența, adică toate secțiunile populației. Societatea a făcut față provocărilor perioadei moderne cu mijloace, arme și idei vechi. Prin urmare, au început să apară conflicte, care erau simptome de contradicții profunde. Diverse straturi și grupuri au căutat să-și folosească drepturile democratice naturale, în special dreptul de a discuta deschis probleme de importanță națională și generală de partid. Aceștia au fost în primul rând economiști, istorici, scriitori și o parte din lucrătorii de partid.

Reprezentanții curentelor conservatoare au încercat să rezolve aceste dispute în mod vechi. Între timp, societatea s-a schimbat. Și acest lucru a fost înțeles în primul rând de partea progresistă a liderilor de partid, care a încercat multă vreme să schimbe situația din partid, să revigoreze partidul și să-i redea rolul de lider în rândul celor mai progresiste forțe din țară.

Plenul din ianuarie a Comitetului Central din 1968 a fost rezultatul uneia și începutul altei etape de dezvoltare.

Tot ceea ce se întâmplă acum nu este o negație a dezvoltării anterioare. Dimpotrivă, vorbim cu mândrie despre marile succese ale socialismului din țara noastră. Dar in acelasi timp
683
analizăm cu atenție greșelile grave care ne-au încetinit dezvoltarea.

Căutăm căi de a trece de la dictatura proletariatului la democrația întregului popor. Aceasta pare a fi una dintre cele mai dificile sarcini ale fiecărei revoluții. Trebuie să folosim propriile noastre forme, legându-le de propriile noastre tradiții. Asta nu are nimic de-a face cu naționalismul. Rămânem internaționaliști. Suntem încrezători că, dacă vom reuși să creăm în Cehoslovacia un stat în curs de dezvoltare al democrației socialiste, un stat cu economie dezvoltată și cultură înaltă, vom ajuta cel mai bine lupta noastră comună în cadrul mișcării

comuniste internaționale. În același timp, aceasta va fi modesta noastră contribuție la a demonstra că marxismul creativ și în continuă dezvoltare este singura învățătură vie care deschide perspective pentru dezvoltarea lumii moderne pe calea umanismului.

ITSURO SAKISAKA (Japonia)

OFENSIVA IDEOLOGICĂ A CAPITALISMULUI MONOPOL MODERN ÎN JAPONIA

În prezent, principala ofensivă ideologică a capitalismului monopolist împotriva clasei muncitoare din Japonia se desfășoară pe trei direcții.

Prima dintre acestea este negarea inevitabilității socialismului, despre care Karl Marx a scris în Capitalul său.

„Capital” este cea mai iubită și populară carte a tineretului japonez modern. După ce a demonstrat că dezvoltarea forțelor productive, pe măsură ce contradicția fundamentală a capitalismului se adâncește, are loc numai în detrimentul sacrificiilor din partea clasei muncitoare, Marx a fundamentat în această carte propoziția că socialismul este inevitabil. Această inevitabilitate nu poate fi împiedicată nici măcar prin transformarea capitalismului în capitalism de monopol de stat, sub care contradicția de bază devine și mai acută. De aceea, ideologii capitalismului monopolist poartă cea mai amară ofensivă tocmai împotriva teoriei sărăcirii expusă în capitolul 23 din volumul I al Capitalului, mai exact împotriva legii generale a acumulării capitaliste.

Datoria noastră este să confirmăm în mod concret validitatea principalei concluzii a lui Marx despre inevitabilitatea victoriei socialismului în condițiile capitalismului modern și să promovăm realizarea acestei concluzii prin conducerea luptei clasei muncitoare.

A doua direcție a ofensivei ideologice a capitalismului de monopol în Japonia este de a opune tânărului Marx lui Marx care a scris Capitalul. Fără îndoială, Marx a adoptat moștenirea teoretică a lui Hegel și Feuerbach și a dezvoltat teoria alienării în primele sale scrieri. Cu toate acestea, el a transformat acest concept într-o teorie mai perfectă a legii generale a acumulării capitaliste, prezentată în Capitalul.

Încă de la început, Marx a considerat teoria alienării ca o lege istorică în raport cu producția de mărfuri, societatea capitalistă. Ideologii capitalismului monopolist încearcă să generalizeze teoria alienării,

prezentați-o ca pe o lege științifică și tehnică naturală, aplicați-o și în societatea socialistă și, prin aceasta, confundați această întrebare și dovedesc că nu există alte modalități de a o rezolva decât învățăturile morale. Sensul acestor perversiuni constă în încercarea de a dovedi lipsa de sens a implementării socialismului și imposibilitatea depășirii „înstrăinării omului”. Acești critici mizează, cel puțin, pe stoparea impulsului crescând al clasei muncitoare către socialism.

A treia direcție a ofensivei ideologice constă în încercările de a renaște vechea ideologie militaristă japoneză. În acest scop, mitologia japoneză antică este promovată pe scară largă. Următoarea aniversare a 100 de ani de la „Restaurarea Meiji” ar trebui aparent să servească același scop. Capitalismul monopolist

este interesat de refacerea cultului împăratului, pe care doresc să-l transforme într-un fel de centru al așa-zisei „unități spirituale” a națiunii japoneze. Atunci monopoliștii ar fi capabili să creeze numeroase forțe armate și să asigure profituri uriașe din industria de război. În prezent, vârful de lance al acestei ofensive ideologice, care se desfășoară cu ajutorul mitologiei și, mai ales, cu ajutorul Kojiki (un set de mituri și legende japoneze), este îndreptat direct împotriva celui mai mare sindicat din Japonia - Uniunea Profesorilor (Nik-kyoso).

Din lipsă de timp, aș dori să mă opresc doar pe această a treia direcție a ofensivei ideologice a capitalismului monopolist japonez.

În 1960, celebra mișcare grevă a minerilor s-a desfășurat în Japonia la minele din Miike. Am fost în Miik de cele mai multe ori. Și în absența mea, apartamentul meu din Tokyo a fost atacat. 26 de huligani în mai multe vehicule de campanie au ajuns la casă și au comis atrocități, cântând cu voce tare imnul în cinstea sărbătorii așa-numitei „fundații” a Imperiului Japonez – „Kigen-sepu”. Este important să acordăm atenție scopului și ce fel de oameni au cântat în această zi imnul în cinstea întemeierii imperiului și, de asemenea, de ce partidul capitalului monopolist, partidul liberal-democrat, a insistat cu atâta hotărâre încât miticul „Ziua întemeierii imperiului”, 11 februarie, se transformă într-o sărbătoare națională a Japoniei.

Într-una din broșurile Ministerului Educației, imaginea „viitorului om” este prezentată ca exemplu de supunere față de capital și putere. Sărbătoarea „zilei întemeierii statului” și imnul în cinstea acestei sărbători au ca scop educarea unui astfel de japonez. În Japonia de dinainte de război, oameni care au încercat să lupte pentru transformarea sistemului de stat și eliminarea privat

686

proprietate, au fost supuse pedepselor penale de la doi ani de închisoare până la pedeapsa cu moartea. Acum un astfel de masacru a devenit imposibil.

Ministerul japonez al Educației este foarte conștient de faptul că o apărare simplă a unui ordin care să asigure proprietatea privată de monopol a mijloacelor de producție ar suna oarecum cinic, deoarece oamenii știu ce face capitalul, în special capitalul monopolist. De aceea, ministerul a decis să dea un aspect filozofic poruncilor pentru popor, pe care le-a numit „chipul omului viitor”. Cu toate acestea, în esență, aceste porunci nu sunt diferite de ideologia care a dominat Japonia până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. Avem amintiri neplăcute despre imnul imperial „Kimngayo”, cântecul fondator al statului Kigense-tsu-no-uta și steagul soarelui răsărit, pentru că au servit nu numai ca stindard al agresiunii în alte țări, ci și suprimarea libertății și democrației, suprimarea tuturor ideilor progresiste din țara noastră. Aceste amintiri întunecate nu au dispărut încă din memoria noastră.

Ascult cu invidie când ei cântă cu sinceritate Marsilieza în Franța. De ce este așa? Pentru că acesta este cântecul acelor vremuri când poporul francez a câștigat libertatea și democrația. Totuși, lucrurile stau cu totul altfel la noi: doar sub presiunea autorităților se poate pretinde că imnul întemeierii statului și steagul soarelui răsărit provoacă bucurie și mândrie în oameni.

Dacă capitalul și puterea de stat vor să transforme acest imn și steag într-un simbol al bucuriei și mândriei poporului, ei trebuie să câștige libertatea și democrația sub acest steag. Dar acest lucru este imposibil pentru ei.
Cine nu-și iubește țara? Toată lumea o iubește. Îți poți iubi patria cel mai puternic atunci când aparține oamenilor. Când oamenilor li se oferă libertate și democrație, ei își pot iubi sincer patria din toată inima. Este posibil să atrageți cu adevărat simpatia oamenilor dacă o suprimați în numele patriei, călcați în picioare libertatea și democrația, acoperind toate acestea cu cuvinte frumoase și învățături despre „imaginea omului viitorului”. Cum pot cercurile conducătoare și ideologii lor să insufle patriotism în rândul oamenilor dacă prețuiesc viața umană atât de ieftin și nu le pasă de nimic altceva decât de profiturile acelor oameni care aruncă muncitorii otrăviți în mine ca niște câini morți.
În octombrie 1967, în comisia de buget a Camerei Consilierilor au fost rostite cuvinte foarte caracteristice în acest sens în apărarea restaurării mitologiei și tennoismului antic. Făcând o cerere, un membru al Partidului Liberal Democrat de guvernământ, Yesaburo Naito, a exclamat:

mu, despre șarpele cu opt capete al prințului Susano, despre iepurele alb al prințului Okuninushi, despre prețioasa sabie a prințului Yamate-Takeru. În acest sens, consider că este necesar să arătăm respect față de mitologia noastră. Este greu de crezut că astfel de cuvinte sunt rostite între zidurile parlamentului în timpul nostru, și nu în timpul fascismului rampant din timpul războiului.
Eu însumi am primit educația primară în epoca Meiji. La acea vreme, mitologia era amestecată cu istoria. În timpul studenției, m-am familiarizat cu setul de mituri și tradiții japoneze cunoscut sub numele de „Kojiki”, adică „istoria antică”. Ascultat prelegeri ale Prof. Nitobe despre istoria economică și politica colonială. El ne-a povestit despre viața economică și socială a vechilor oameni necivilizați, comentând miturile. Este foarte, foarte interesant. Știu cum cunoscutul istoric japonez Kunitake Kumei a fost expulzat din universitate în 1891, după ce a vorbit cu lipsă de respect despre cultul împăratului. El a spus că acesta era un obicei străvechi de închinare religioasă. Kunitake Kumei este autorul unor note de călătorie foarte progresiste într-o călătorie în Europa și America, la care a participat în calitate de membru al delegației ambasadorului Iwakura. Cuvintele de mai sus au fost scrise de el într-o lucrare istoriografică bazată pe realizările științei istorice europene. Este imposibil să obținem bucurie autentică studiind viața poporului nostru, dacă nu iluminați miturile și tradițiile antice cu lumina științei moderne.
Cercurile conducătoare ale Japoniei amestecă în mod deliberat mitologia cu istoria, folosesc mitologia pentru educația civică a tinerei generații și o împing pe calea greșită. Separarea istoriei japoneze de știință duce la faptul că tinerii crescuți pe o astfel de istorie își pierd capacitatea de a aborda o abordare științifică. Nu puteți interveni cu oamenii în mod sobru și evaluează-le cu calm istoria.

Codul miturilor și legendelor se transformă într-un manual oficial de istorie. În același timp, nu vedem nicăieri o abordare științifică a materialelor. Deputatul Naito declară că consideră necesară clarificarea rolului împăratului în istorie. Dacă rolul împăratului este confirmat de miturile și tradițiile despre care a vorbit Naito, atunci aceasta arată tuturor europenilor și americanilor, precum și tuturor japonezilor, cât de patetic a fost acest rol. În mod ironic, patriotul nostru înflăcărat domnul Naito nu arată deloc ca un patriot. Este posibil să considerăm serios o astfel de istorie ca știință istorică, care pornește din credință, susținută de mituri?
Nu văd nimic rău în a spune mituri tinerei generații, a le lumina cu lumina științei, la fel ca miturile, nu ca istoria. Cu toate acestea, o istorie care nu face distincție între istoria actuală și cea mitologică
688
nu, nu este istorie sau mitologie, este doar demagogie. Istoria autentică în sens larg generează conștiință națională și patriotism. Istoria este în continuă evoluție. Conține întotdeauna elemente de dezvoltare. A le arăta tinerilor aceste elemente înseamnă a le oferi stimulente pentru a vorbi despre viață. După cum a arătat experiența celui de-al Doilea Război Mondial, fascismul și războaiele agresive încep cu falsificarea istoriei.
Yosaburo Naito și oamenii lui nu le vor spune tinerilor despre tot ce este scris în Kojiki. Ei nici măcar nu știu tot ce este acolo. Totuși, ei insistă pe propaganda a ceea ce le este benefic pentru crearea de tendințe reacționale, pentru suprimarea oamenilor muncii, cer să pună mâna pe ceea ce servește așa-numitei educații civice etice în interesul monopolurilor.
În ultimii ani, cei mai reacționari politicieni ai Japoniei au fost nominalizați pentru funcția de ministru al Educației. Actualul ministru Nadao provine din Ministerul de Interne dinainte de război. În 1946, în calitate de complice al armatei, a fost privat de drepturile politice. Acum s-a întors pe arena politică.
După cum scria ziarul Lsakhi la 29 decembrie 1967, acest ministru a avut îndrăzneala să spună: „Oricât de ciudat ar părea, problemele apărării și securității statului au fost interzise în școlile noastre până acum. Mă gândesc să pregătesc îndrumări pentru a include aceste aspecte în programele școlare în timpul revizuirii în curs de desfășurare a programelor pentru școlile primare și secundare.”
Această declarație vorbește despre intenția ascunsă a cercurilor conducătoare de a sprijini industria de război a capitalului monopolist și politica agresivă a Statelor Unite ale Americii. Astfel, mitologia se contopește din nou cu un fenomen atât de real ca o politică agresivă.
23 Marxismul și epoca noastră
EM JUKOV
REZULTATELE SECȚIUNII DE PROBLEME A MIȘCĂRII REVOLUȚIONARE MONDIALE ȘI A CAPITALISMULUI MODERN
Secțiunea despre problemele mișcării revoluționare mondiale și ale capitalismului modern a fost destul de aglomerată și au auzit un număr mare de discursuri despre rolul istoric al lui Marx și ideile marxism-leninismului în dezvoltarea generală a omenirii.

Spectacolele de la secție au fost în ansamblu creative și în același timp combative. Ele erau îndreptate împotriva încercărilor revizioniste de a distorsiona marxismul: atât împotriva născocirilor sectanților și dogmaticilor, cât și împotriva acelor încercări „la modă” de vulgarizare a marxismului, care se desfășoară acum sub steagul așa-zisei „liberalizări” marxismului și o preocupare imaginară pentru interpretarea sa umanistă.

Marxismul este o mare doctrină internațională. Marx a fost un fiu strălucit al poporului german, dar ideile sale nu cunosc granițe naționale. Marx și Lenin aparțin întregii omeniri, căci ei - fiecare în epoca lui - au rezumat în mod strălucit nu numai experiența națională, ci și internațională a clasei muncitoare, întregul proces revoluționar mondial, au indicat căile și perspectivele dezvoltării sale ulterioare.

Discursurile din sesiunile secțiunii au arătat recunoașterea unanimă nu numai a triumfului teoretic al marxismului, ci și a puterii sale în creștere ca factor revoluționar direct, recunoașterea influenței sale enorme asupra dezvoltării procesului revoluționar modern, asupra formelor și metode de luptă revoluționară reușită.

Vorbitorii de la secțiune au subliniat că, în ciuda eforturilor forțelor ostile de a slăbi semnificația marxismului, de a-l declara „învechit”, inaplicabil condițiilor moderne, toate propunerile de bază, fundamentale ale lui Marx, dezvoltate și îmbogățite de Lenin, au fost confirmate de viață. .

S-au schimbat multe de când Marx și-a formulat pentru prima dată punctele de vedere asupra sistemului capitalist, a analizat trăsăturile sale tipice și a dezvăluit caracterul istoric trecător al societății burgheze.

690

Dar aceste schimbări nu au făcut decât să sublinieze profunzimea științifică și validitatea analizei marxist-leniniste, deoarece modelele și tendințele de dezvoltare a capitalismului identificate de Marx au căpătat o expresie și mai proeminentă în epoca noastră.

Mulți vorbitori de la întâlniri au arătat cum capitalismul modern modernizat, adaptându-se la circumstanțe nefavorabile pentru el, este nevoit să ia măsuri care subminează propriul fundament - principiul „sacru” al proprietății private a mijloacelor de producție. Reglementarea de stat a economiei este o caracteristică tipică a capitalismului modern de stat-monopol. Dar acest lucru nu elimină viciile sale organice. Oricât de mult se străduiesc tot felul de cosmetologi burghezi să înfrumusețeze și să pulbereze capitalismul, vorbind despre „transformarea lui”, convingând credul de tocirea imaginară sau de dispariția contradicțiilor interne ireconciliabile ale sistemului burghez, capitalismul rămâne capitalismul, iar forțele condamnând. până la distrugere sunt în continuă creștere. Acest lucru este evidențiat în mod elocvent de faptele intensificării luptei de clasă în țările capitaliste cele mai dezvoltate.

Aș dori să remarc în mod deosebit că toți vorbitorii de la secțiune au subliniat spiritul viu, creativ al marxismului, ostilitatea profundă a acestuia față de orice fel de dogmatism și dogmatism. De aceea, marxismul-leninismul servește drept ghid pentru acțiunea revoluționară concretă.

Toți participanții la discuție au fost unanimi în principal - în evaluarea doctrinei marxist-leniniste ca singura bază ideologică și teoretică corectă pentru procesul revoluționar mondial. În același timp, s-au exprimat diverse puncte de vedere, în unele cazuri divergente de la opinia majorității, asupra anumitor probleme.

Ca exemplu, se poate face referire la problema atitudinii organizațiilor comuniste față de partidele social-democrate sau alte partide politice care nu aderă la pozițiile marxismului, dar conduc o anumită parte a oamenilor muncii.

Unii dintre vorbitori au subliniat sarcina de a expune organizațiile neproletare, social-democrate, mici burgheze sau alte organizații reformiste sau naționaliste. Alții, referindu-se la experiența practică binecunoscută, au subliniat cealaltă parte a problemei - necesitatea de a găsi noi sau extinde formele existente de cooperare între marxişti și nemarxişti sau acei „semi-marxişti” care, în decursul timpului, poate trece pe poziţiile socialismului ştiinţific.

23 691

Dacă vorbim despre Marx, în activitatea sa practică revoluționară a îmbinat superb intransigența teoretică față de tot felul de concepte burgheze sau mic-burgheze cu o explicație răbdătoare și temeinică a inconsecvenței acestora, precum și cu capacitatea de a găsi forme de cooperare certă cu purtători ai acestor concepte în acele cazuri în care aceasta răspundea intereselor de extindere a frontului luptei revoluţionare comune. Marx s-a opus hotărât autoizolării comuniștilor, împotriva sectarismului.

În prezent, în multe, dacă nu în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, clasa muncitoare nu joacă încă un rol de conducere. Din aceasta nu se poate concluziona în niciun caz că principalele prevederi ale marxismului sunt inaplicabile țărilor „lumii a treia”. Ar trebui luată în considerare natura epocii moderne, în centrul căreia se află clasa muncitoare. Principala sa realizare este sistemul mondial al socialismului, care are un impact enorm asupra dezvoltării lumii.

Ar fi profund eronat să luăm în considerare soarta țărilor din „lumea a treia” izolat de întreaga situație internațională, să nu ținem cont de marele rol pozitiv al socialismului mondial în procesul de ascensiune generală a țărilor în curs de dezvoltare. ţări. Sprijinul ideologico-politic, diplomatic, economic și, dacă este cazul, militar oferit de țările socialiste statelor recent eliberate de sub jugul colonial este un factor important în progresul lor pe calea progresului social. Acolo unde clasa muncitoare locală este încă slabă sau doar emerge ca o forță politică independentă, conducerea națională progresistă are ocazia să se bazeze pe țările socialiste prietene în realizarea programului său de reforme democratice care pregătesc calea socialistă de dezvoltare. În același timp, este clar că trecerea pe această cale necesită crearea premiselor socio-economice necesare. În special, trebuie subliniat că pentru a construi o societate socialistă este necesară crearea unei anumite baze industriale și, în consecință, din motive pur obiective, rolul clasei muncitoare nu poate decât să crească.

Construirea socialismului fără clasa muncitoare este imposibilă. Țărănimea este o mare forță revoluționară. Dar de unul singur,

fără sprijinul și îndrumarea proletariatului orașului, nu poate asigura dezvoltarea socialistă.
Misiunea istorică a clasei muncitoare ca principală forță călăuzitoare în procesul revoluționar modern a făcut obiectul multor discursuri la secție. Au existat, totuși, și încercări de a se abstrage de legile mișcării societății. Astfel, în special, s-a exprimat opinia despre inaplicabilitatea tezei privind
692
rolul clasei muncitoare în țările așa-numitei „Lumi a treia”. Dacă luăm în considerare perspectiva istorică a dezvoltării, nu putem fi de acord cu aceasta.
Discuția a evidențiat în mod clar nevoia de clarificări și propagandă ulterioară în rândul maselor a doctrinei marxist-leniniste, în special și în special a dialecticii revoluționare care pătrunde în teoria marxist-leninistă a revoluției socialiste.
Unii camarazi au subliniat pe bună dreptate că această importantă muncă de propagare și elucidare a anumitor aspecte ale marxismului rămâne încă în urma nevoilor și nu răspunde întotdeauna cerințelor generate de ritmul rapid al dezvoltării moderne a societății.
Nu toată lumea realizează că rezultatul luptei dintre cele două sisteme – socialismul și capitalismul – este hotărât în cele din urmă în sfera economiei. Până acum, lipsește o abordare istorică dialectică, concretă, a unor probleme atât de importante precum relația dintre formele pașnice și cele nepașnice de desfășurare a revoluției socialiste. Uneori are loc o absolutizare a uneia dintre aceste forme, străină de marxism.
Nu toată lumea este încă conștientă de faptul că coexistența pașnică a statelor aparținând unor sisteme sociale diferite este o formă specifică de luptă de clasă, că politica de conviețuire pașnică este în esență contrară naturii imperialismului și nu exprimă deloc reconciliere. cu imperialismul, nu exprimă recunoașterea acestuia.forță, ci, dimpotrivă, este o reflectare a slăbirii relative a imperialismului și a întăririi socialismului. Coexistența pașnică este forțată asupra puterilor imperialiste de forțele sporite ale păcii, democrației și socialismului. Socialismul mondial obligă statele imperialiste să accepte o politică de coexistență, leagă și zădărnicește planurile și planurile agresive ale imperialiștilor și protejează omenirea de pericolele unui război termonuclear mondial.
Prezentările la secțiune au demonstrat necesitatea unei abordări istorice concrete atât a capitalismului modern, cât și a diferitelor forme de luptă revoluționară atât în țările industriale, cât și în cele în curs de dezvoltare. Aceasta corespunde pe deplin spiritului marxismului.
Fără îndoială, însă, acest lucru nu poate fi interpretat cel puțin ca un refuz de a recunoaște acele modele generale, acele tendințe conducătoare în dezvoltarea socială care determină direcția generală a progresului social și care servesc drept ghid de încredere în lupta pentru socialism, pentru democrație, pentru eliberarea naţională şi socială a popoarelor.
693
Subliniind solidaritatea internațională a clasei muncitoare și internaționalismul proletar ca fiind cel mai important principiu al marxismului, majoritatea vorbitorilor au apreciat foarte mult

rolul și semnificația conferinței internaționale a partidelor comuniști și muncitorești în curs de pregătire.
Solidaritatea mișcării comuniste internaționale pe o bază de principii marxist-leninistă este cea mai importantă condiție pentru întărirea frontului comun al luptei tuturor forțelor progresiste împotriva imperialismului, pentru pace, democrație și socialism.
INVINCIBILITATEA IDELOR DE MARXISM-LENINISM
ROBERT LONGUET (Franța)
SALUTARI
Dragi tovarăși!
În calitate de cel mai mare dintre descendenții lui Marx, vreau în primul rând, în numele lor și în numele meu, să mulțumesc Institutului de Marxism-Leninism din cadrul Comitetului Central al PCUS pentru amabila invitație de a participa la sesiunea științifică. dedicat aniversării a 150 de ani de la nașterea fondatorului socialismului științific, Karl Marx. Dar aș dori să exprim o recunoștință deosebită acelor camarazi care lucrează în diferite departamente ale institutului, în arhive și în Muzeul Marx și Engels. Le mulțumesc pentru energie, aș spune chiar, pentru pasiunea cu care strâng documente, le studiază cu scrupulozitate și le păstrează cu grijă.
Am călătorit mult și am vizitat diferite țări. Dar nicăieri nu am văzut atâta dăruire și credință a fiecăruia în munca lor. Sunt mulți oameni devotați pe pământ, dar nu m-am întâlnit niciodată cu o echipă ca cea a Institutului, a Arhivelor și a Muzeului.
Aceste calități, la care voi adăuga ospitalitatea excepțională inerentă poporului sovietic, sunt cele care au devenit binecunoscute. Dar numai din propria experiență se poate înțelege semnificația lor deplină. Și regret că am primit această oportunitate prea târziu. Circumstanțele erau destinate să se întâmple, astfel încât afacerile mă țineau în alte locuri.
Începând cu 1930, am luat parte activ la lupta directă împotriva jugului colonial, pentru independența Marocului, Algeriei, Tunisiei și Siriei.
În vara anului 1939, I. M. Maisky, ambasadorul URSS la Londra, a vrut să-mi organizeze călătoria la Moscova. Dar războiul a izbucnit și prima încercare a eșuat.
În 1946 Maurice Thorez m-a invitat să merg în SUA ca corespondent pentru revista Ce Soir. Am cerut să fiu trimis la Moscova. „Mai târziu”, a răspuns Thorez. „Acum avem nevoie de oamenii noștri din America.” Așa că a doua încercare nu a fost încununată cu succes.
În fine, ca și în competițiile sportive, unde sunt mereu trei încercări, am reușit să fac saltul necesar.
697
lungime, ca să zic așa, și iată-mă la Moscova. Și cu ce ocazie! Și cu ce bucurie!
În cadrul acestei sesiuni științifice, experți cunoscuți în domeniul marxism-leninismului au făcut prezentări, a căror semnificație aveți ocazia să o apreciați. Nu îndrăznesc să fac adăugări la cele spuse aici. Pentru mine, unul dintre cele mai importante aspecte ale acestei sesiuni este amploarea cu care s-a ținut sărbătorirea a 150 de ani de la nașterea lui Marx în URSS.
În ultimii ani, numărul publicațiilor - cărți și articole despre Marx și Engels - a crescut pe zi ce trece. Peste tot în lume,

tinerii, precum și persoanele în vârstă, se îndreaptă din ce în ce mai mult către marxism. Și asta se aplică în special în Africa, America de Sud și, mai recent, în Statele Unite. Această mișcare ia amploare, merge mână în mână cu dezvoltarea crizei economice și financiare, una dintre acele crize care zguduie lumea capitalistă care au fost atât de corect prevăzute și studiate de Marx și Engels.
Până și economiștii burghezi apelează la Marx! Nu este aceasta o dovadă a vitalității marxismului!
Poate că aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Marx va deschide o nouă etapă în istorie. Prin urmare, mulțumim Institutului de Marxism-Leninism din cadrul Comitetului Central al PCUS, poporului sovietic și guvernului său pentru amploarea pe care au dat-o acestei manifestări.
HANNA WOLF (GDR)
SALUTARI
Dragi tovarăși! Sesiunea noastră științifică este dedicată aniversării a 150 de ani de la nașterea celui mai mare fiu al poporului german, fondatorul comunismului științific, Karl Marx. Și am ascultat cu bucurie discursul strănepotului lui Marx, tovarășul Robert Longuet.
În prezent, ideile lui Marx sunt puse în practică în Republica Democrată Germană. Și în numele tuturor cetățenilor primului stat muncitoresc și țărănesc de pe pământ german, în numele moștenitorilor germani ai principiilor Manifestului Comunist, vreau să mulțumesc inițiatorilor acestei conferințe, tovarășilor sovietici, comuniștilor. Partidul Uniunii Sovietice pentru organizare și pentru că m-a invitat la acest lucru foarte interesant și foarte important pentru a ne întâlni. La sesiune au fost prezentate multe idei noi, am stabilit contacte cu tovarăși sovietici și alți savanți marxisti din peste 30 de țări ale lumii.
Se știe că marxismul s-a născut în Germania, dar a câștigat mai întâi în Rusia, în Uniunea Sovietică. Datorită acestui fapt, și noi, comuniștii germani, am reușit să obținem victoria marxismului într-o parte a Germaniei, Republica Democrată Germană. În statul nostru, marxismul-leninismul este teoria dominantă după care ne ghidăm în construcția socialismului.
Ei spun că geografic țara noastră aparține Occidentului. Dar aceasta dovedește doar că marxismul nu este limitat de granițele teritoriale, că legile generale ale dezvoltării sociale pe care le dezvăluie sunt aplicabile peste tot, că această doctrină are rădăcini adânci peste tot și este viabilă peste tot.
În numele delegației noastre și al Partidului nostru, vreau să vă asigur că noi, în Republica Democrată Germană, în lupta noastră actuală pentru construirea și îmbunătățirea sistemului socialist, marxismul-leninismul este aplicat creativ, că încercăm să dezvoltăm în continuare principiile de
699
Marxism-leninism care a câștigat în Uniunea Sovietică și alte țări socialiste.
Vreau să mulțumesc încă o dată organizatorilor acestei conferințe pentru tot ce am primit aici și vreau să-mi exprim încă o dată convingerea fermă în invincibilitatea ideilor lui Marx și Lenin.
Trăiască marxismul! Trăiască leninismul!
P. H. FEDOSEEV

SOCIALISMUL CÂȘTIGĂ LUPTA
(Discurs la închiderea conferinței)
Tovarăși! Conferința noastră se apropie de final. După cum se poate observa din rapoartele șefilor de secție, la discuția rapoartelor au luat parte aproximativ 60 de oameni de știință, reprezentând peste 30 de țări. Rapoartele și rapoartele au atins o gamă largă de chestiuni ale teoriei marxist-leniniste, aplicarea și dezvoltarea ei creativă în condiții moderne, chestiuni legate de strategia și tactica mișcării comuniste internaționale, lupta clasei muncitoare și a tuturor forțelor socialiste pentru eliberarea socială și națională a popoarelor, pentru pace, democrație și socialism. Fără îndoială, discuția creativă, schimbul aprins de opinii care s-a desfășurat în secțiuni și la sesiunile plenare, au fost fructuoase și, sperăm, vor ajuta la continuarea cercetării și rezolvării problemelor vitale ale teoriei marxist-leniniste și sarcinilor practice cu care se confruntă comunismul și comunismul. partidele muncitorilor.
Acesta este sensul conferinței noastre, acesta este sensul întâlnirilor și discuțiilor în care, prin eforturile colective ale marxist-leniniștilor, se dezvoltă teoria revoluționară, viziunea științifică a lumii a mișcării comuniste.
Astăzi, când ideile comunismului științific au devenit o forță materială puternică, când milioane și zeci de milioane de oameni urmează partidele comuniste și muncitorești, programul corect, marxist-leninist al partidului revoluționar este de mare importanță, deoarece vederile eronate. , dacă vor predomina în partid, îl pot duce departe, iar împreună cu ea de ceva vreme masele care o urmează, departe de drumul cel mare al socialismului, pentru a împiedica dezvoltarea luptei împotriva imperialismului.
Una dintre cele mai importante întrebări abordate în toate secțiunile a fost - și acest lucru este firesc - analiza capitalismului modern în forma sa de monopol de stat, legile dezvoltării sale, precum și concluziile care decurg din aceasta pentru strategia și tactica mișcarea internațională comunistă și muncitoare. Au fost criticate încercările apologeților imperialismului de a „demonstra” că acesta a reușit să depășească tendințele aptagonice inerente capitalismului.
701
contradicțiile, își schimbă natura și creează un „stat bunăstării”. *
S-a arătat din diverse unghiuri — economic, politic, ideologic — că esența exploatatoare a imperialismului nu numai că nu s-a schimbat, ci a început să se manifeste și mai puternic în perioada capitalismului de monopol de stat, că dacă se poate vorbi de o schimbare în capitalism, atunci se îndreaptă către o reacție și mai mare. Devine din ce în ce mai evident că capitalismul modern este o frână pe calea progresului uman.
Participanții la conferință au arătat în detaliu că capitalismul modern împiedică dezvoltarea forțelor productive în țările capitaliste extrem de industrializate, denaturează cursul și denaturează consecințele actualei revoluții științifice și tehnologice, folosindu-se de rezultatele acesteia, de progresul științei și de creșterea tehnologiei. intensificarea exploatării maselor, creșterea profiturilor monopolurilor, militarizarea

economiei și pe tot parcursul vieții publice, efectuarea pregătirilor pentru noi războaie.
S-a arătat la fel de larg și temeinic că imperialismul împiedică dezvoltarea statelor naționale tinere care și-au câștigat independența politică. Prin diferite măsuri și metode, folosind diverse forme de neo-colonialism, imperialismul continuă să exploateze popoarele țărilor în curs de dezvoltare. Și dacă decalajul dintre ele și țările capitaliste dezvoltate nu scade, ci se lărgește, atunci aceasta manifestă în mod deosebit în mod clar rolul inhibitor al capitalismului modern. Pentru a suprima mișcarea de eliberare națională și a distruge regimurile progresiste, imperialismul recurge la orice mijloace, până la agresiune armată inclusiv.
De asemenea, ei au subliniat faptul că imperialismul este și o frână în calea progresului mai rapid al țărilor socialiste. De la apariția primului stat socialist din lume, imperialismul a folosit cele mai variate metode pentru a opri și întârzia dezvoltarea socialismului.
Imperialiștii au folosit metode militare pentru aceasta. Este suficient să amintim atacul puterilor imperialiste asupra țării noastre în anii războiului civil și a invaziei hoardelor fasciste germane, în urma cărora statul nostru a suferit pierderi incalculabile, pierderi umane imense și pagube materiale enorme. Formarea unui sistem socialist mondial, potențialul economic și militar sporit al țărilor socialiste, și mai ales al Uniunii Sovietice, limitează semnificativ fervoarea beligerantă a imperialiștilor, cu toate acestea, încercările de aventuri militare împotriva statelor socialiste continuă: imperialiștii. actele de pradă sunt binecunoscute.
702
cearșafuri în Asia, agresiunea lor militară împotriva Republicii Populare Democrate Coreea și acum împotriva Republicii Democrate Vietnam.
Toate acestea obligă popoarele țărilor socialiste să fie în continuă pregătire pentru luptă, să-și întărească capacitatea de apărare și să cheltuiască pentru forțele armate fonduri considerabile, care, dacă nu ar exista pericol militar, ar putea fi direcționate către nevoile economiei și pentru a îmbunătăți bunăstarea oamenilor.
În încercările lor de a întârzia dezvoltarea țărilor socialiste, imperialiștii folosesc presiunea economică – o blocada economică, discriminarea în comerț și credit, restrângerea și întreruperea legăturilor științifice și tehnice și așa mai departe.
Imperialiștii folosesc pe scară largă mijloacele politice de luptă împotriva țărilor socialiste, se bazează mult pe elemente revizioniste, naționaliste, încercând prin agenții lor, în special din rămășițele claselor exploatatoare, să se amestece în treburile interne ale statelor socialiste, să-și schimbe politici și subminează fundamentele socialismului. Și dacă democrația socialistă în unele perioade nu s-a dezvoltat atât de deplin pe cât ne-am dori, dacă într-o situație dificilă a fost necesar să mergem cu limitările ei, agățați de care ideologii burgheziei caută să discrediteze însăși ideea de socialismul în ochii maselor largi, atunci acesta a avut și un efect inhibitor asupra imperialismului mondial asupra progresului sistemului socialist.
Observăm, de altfel, că o asemenea poziție a ideologilor

burgheziei nu ne surprinde – de aceea ei sunt ideologii burgheziei. Este doar păcat că uneori chiar și printre comuniști există oameni pentru care neajunsurile și greșelile trecutului ascund semnificația istorică mondială a construirii unei noi societăți pe o treime din poarta noastră.
Și, nu în ultimul rând, folosirea formelor ideologice de luptă împotriva socialismului. Într-o perioadă în care perspectiva răsturnării sistemului socialist prin agresiune militară directă devine din ce în ce mai lipsită de speranță, când unitatea morală și politică în creștere a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității din țările socialiste a redus drastic posibilitățile imperialiștilor la se bazează pe un fel de forță politică în interiorul taberei socialiste, unul dintre principalele domenii de luptă ale imperialismului împotriva socialismului devine frontul ideologic. Și acest lucru, desigur, trebuie să fie luat în considerare nu numai de partidele comuniști și muncitorești aflate la putere, ci și de partidele fraterne care luptă în țările capitaliste. Succesele socialismului și creșterea influenței sale asupra celor mai largi secțiuni ale populației din țările industrializate și în curs de dezvoltare sunt atât de evidente
703
Se poate observa că diseminarea ideilor marxist-leniniste este atât de răspândită încât îi obligă pe imperiali să cheltuiască forțe și resurse enorme pentru a discredita sistemul socialist din Uniunea Sovietică și alte țări socialiste și, prin aceasta, discreditează ideile comunismului științific și le distorsionează, subminează mișcarea comunistă internațională. Observăm în treacăt că însuși sfera propagandei anticomuniste dovedește încă o dată lipsa de temei a afirmațiilor organizatorilor săi despre „slăbirea” influenței ideilor marxiste asupra oamenilor muncii din țările capitaliste: ei nu ar fi cheltuit atât de mult. mult efort pe un adversar slab.
La scară istorică mondială, întrebarea „cine – cine” este o concluzie dinainte în favoarea socialismului. Dar această întrebare este hotărâtă în lupta acerbă dintre cele două sisteme mondiale, în lupta dintre forțele socialismului și progresul împotriva forțelor imperialismului și reacție pe scena mondială. Imperialismul nu a renunțat la speranța de a provoca o înfrângere socialismului și încearcă să treacă la contraatacuri în unele sectoare, să facă o gaură ici și colo în sistemul socialist. De aceea orice automulțumire față de intrigile imperialismului este inacceptabilă și periculoasă, de ce este necesar să nu slăbim, ci să intensificăm lupta împotriva taberei imperialiste pe toate fronturile. Sprijinirea hotărâtă și apărarea activă a socialismului împotriva agresiunii și a tuturor intrigilor imperialismului este datoria internaționalistă a comuniștilor din toate țările.
O mare atenție la conferință a fost acordată problemelor de combatere a falsificării teoriei marxist-leniniste. În discursurile participanților și conducătorilor secțiilor au fost dezvăluite principalele metode de pervertire a teoriei marxist-leniniste din partea ideologilor burghezi, precum și a „teoreticienilor” persuasiunii revizioniste și sectare de stânga. Esența acestor perversiuni constă în emascularea bazei revoluționare a teoriei marxist-leniniste, în înlocuirea întregii

viziuni științifice asupra lumii a proletariatului cu un amestec de vederi burghezo-liberale sau sectar-anarhiste.
Marginea criticii noastre este îndreptată împotriva încercărilor de a înlocui abordarea marxistă de clasă a analizei fenomenelor cu un fel de abordare abstractă, supraclasică, care se presupune că se ridică deasupra opoziției „unilaterale” a capitalismului și socialismului. Această dorință de a depăși unilateralitatea imaginară, dogmatismul imaginar al abordării de clasă a principiului marxist-leninist al spiritului de partid este întruchipată în răspândirea teoriilor „capitalismului popular” și „socialismului democratic”, teoriile „convergenței” a sistemelor socio-politice opuse.
Cei care au vorbit aici au subliniat pe bună dreptate că abordarea de clasă nu este deloc o trăsătură a dogmatismului, ci una dintre condițiile indispensabile pentru analiza științifică a modernității.
704
Marxismul-leninismul nu se mulțumește cu argumente abstracte despre umanism și democrație, ci cere o luptă practică pentru a crea condiții reale pentru dezvoltarea integrală a individului, pentru activitatea socială și activitatea de sine a oamenilor muncii, lupta pentru abolirea opresiunii de clasă și a tuturor barierelor socio-economice care împiedică emanciparea oamenilor muncii și creativitatea vie a acestora în construirea unei noi vieți.
O mare atenție – și acest lucru este firesc – a fost acordată contribuției creatoare a lui V. I. Lenin la dezvoltarea teoriei marxiste. Oponenții noștri ideologici, încercând să opună leninismul marxismului și să slăbească leninismul, susțin că este un fenomen pur rusesc, o generalizare a experienței exclusiv rusești și, prin urmare, nu poate fi aplicat altor țări. Asta nu are nimic de-a face cu realitatea. Așa cum marxismul, care a apărut în Germania, a fost o generalizare teoretică nu numai și poate chiar nu atât de mult a realității germane, leninismul, care a apărut în țara noastră, nu este doar o generalizare a experienței revoluției și construcției noastre socialiste, ci este o nouă etapă superioară în dezvoltarea marxismului, o doctrină care a acumulat toată experiența dezvoltării istorice, a mișcării muncitorești mondiale, toate realizările gândirii științifice după moartea lui Marx și Engels. Prin urmare, a atribui leninismului un fel de limitare locală sau a vedea în ea doar una dintre ramurile marxismului înseamnă a nu înțelege dezvoltarea creativă și conținutul internațional al marxism-leninismului ca o viziune științifică integrală și universală a clasei muncitoare revoluționare.
Unii teoreticieni se grăbesc cu teza că marxismul nu este o doctrină completă, că nu a rezolvat toate problemele teoretice. Și prezintă această teză ca fiind propria lor descoperire. De fapt, nu este nimic nou în ea. Chiar și în cea mai timpurie perioadă a activității sale, V. I. Lenin a declarat că teoria lui Marx nu era ceva complet și inviolabil, că punea doar pietrele de temelie ale unei noi doctrine revoluționare, pe care marxiştii trebuie să o avanseze în toate direcţiile.
Pentru a da „noutate” raționamentului lor, acești teoreticieni declară marxismul o doctrină „deschisă”. Dar această abordare este foarte ambiguă. Dacă vorbim despre faptul că marxismul ar

trebui dezvoltat în continuare, atunci acesta este din nou un adevăr elementar. Dar revizioniștii interpretează conceptul de marxism „deschis” în sensul că tot felul de teorii reformiste la modă pot și ar trebui să fie atașate învățăturii marxist-leniniste.
Ar fi nerezonabil să priviți marxismul ca pe un cufăr de comori închis și să vă vedeți chemarea

stai pe acest cufăr și protejează-l, atrăgând fondurile necesare din bogățiile ideologice acumulate, după cum este necesar.
Dar nu mai puțin periculoși sunt acei „marxişti” care declară marxismul un fel de cufă „deschis” și cer ca cărămizi sau blocuri de diferite construcții ideologice, inclusiv concepte burghezo-liberale și revizioniste, să fie introduse în el „în scopul de a îmbogăţire". Există și astfel de „înțelepți” care completează, adică înlocuiesc, învățătura marxist-leninistă cu „ideile” lui Mao Tse-tung, troțkiste, anarhiste și alte concepte aventuriste.
Marxismul-leninismul nu pretinde a avea o cunoaștere completă și completă a tuturor fenomenelor lumii, un set complet de adevăruri absolute care trebuie doar repetate și aplicate.
Marxismul-leninismul este o doctrină mereu vie, în dezvoltare organică. Prin urmare, marxismul-leninismul nu poate fi asemănat nici cu un depozit închis, nici cu un depozit deschis. Mai degrabă, poate fi comparat cu creșterea neîncetată a unui copac puternic, care în fiecare an capătă ramuri noi și noi, se ridică din ce în ce mai sus, datorită căruia din vârfurile sale se deschid orizonturi noi și noi.
Marxismul-leninismul este o metodă sigură de cunoaștere, un ghid pentru activitatea practică.
Toate discursurile erau pătrunse de gândul că pentru toate forțele progresiste ale timpului nostru – statele socialiste, oamenii muncitori din țările capitaliste în frunte cu clasa muncitoare, tinerele state naționale și popoarele care luptă împotriva colonialismului – există un singur dușman – imperialismului, împotriva căruia frontul comun se poartă lupta istorică.
Unanimitatea deplină în chestiunea creării unui front comun anti-imperialist, în care unitatea și coeziunea tuturor forțelor progresiste să servească drept garanție a succesului în lupta pentru pace, democrație, dezvoltare națională liberă și socialism, trebuie recunoscută ca un dezvoltarea pozitivă a conferinței noastre științifice.
Există un sprijin deplin pentru propunerea că principala forță organizatoare a frontului antiimperialist este mișcarea comunistă internațională, că unitatea mișcării comuniste internaționale este condiția de bază pentru eficacitatea și eficacitatea luptei a frontului antiimperialist, a toate detașamentele și fluxurile mișcării revoluționare moderne de eliberare.
Din acest punct de vedere, este indicativ faptul că în discursul majorității participanților la conferință au fost aprobate și susținute eforturile de convocare a unei noi conferințe internaționale a partidelor comuniști și muncitorești.

pentru convocarea cărora sunt destul de copți. Această conferință va fi o etapă importantă în întărirea unității mișcării comuniste. În același timp, poziția Partidului nostru și a altor

partide fraterne conform căreia conferința nu are scopul de a excomunica pe cineva din mișcarea comunistă internațională sau de a prezenta pretenții vreunui partid dacă nu participă la conferință dintr-un motiv sau altul a fost corect evaluat.
Scopul principal al viitoarei conferințe este mobilizarea tuturor forțelor pentru lupta împotriva imperialismului și întărirea unității partidelor comuniste și muncitorești. Nu există nicio îndoială că eforturile comuniștilor în această direcție sunt și vor continua să fie de mare importanță pentru întreaga luptă antiimperialistă.
Este firesc ca marxiştii care s-au adunat cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la naşterea lui Marx au analizat în detaliu chestiunea formelor de luptă împotriva imperialismului şi diferitele aspecte ale strategiei şi tacticii acestei lupte. Pentru toți cei prezenți aici, este fără îndoială că există o singură cale către socialism – prin revoluția socialistă. Revoluția socialistă este legea istoriei, legea trecerii de la capitalism la socialism. Această revoluție, așa cum a arătat deja experiența, se desfășoară sub diferite forme. Aceste forme depind în primul rând de corelarea concretă a forțelor, de comportamentul diferitelor clase și partide și de mulți alți factori, inclusiv, bineînțeles, de un factor atât de important, așa cum a arătat istoria revoluției noastre și a altor revoluții, precum comportamentul armatei și al forțelor armate. Este suficient să ne amintim experiența noastră: până în octombrie, partidul nostru număra aproximativ 350 de mii de oameni, Garda Roșie înarmată avea aproximativ 200 de mii de oameni, iar armata la acea vreme număra aproximativ 8 milioane. Și este firesc ca armamentul Gărzii Roșii iar armata de opt milioane era de asemenea inconsecventă. Și dacă muncitorii, în alianță cu masele țărănești, au răsturnat guvernul burghez, atunci este clar că atât sprijinul activ al bolșevicilor de către o parte semnificativă a armatei, cât și faptul că Guvernul provizoriu nu a avut nici un sprijin în acest opt... armata de milioane a contribuit la aceasta.
Aici, liderii secțiilor au raportat deja opiniile multor participanți că este imposibil să se facă formele de luptă absolute, deoarece în condiții diferite, în etape diferite, chiar și în aceeași țară, există o schimbare rapidă a formelor. de luptă, când echilibrul de forțe și tacticile inamice se schimbă și apar noi probleme. Marx și Lenin au subliniat întotdeauna necesitatea de a fi pregătiți pentru toate formele de luptă. Aceasta este esența adevăratului marxism. Se poate observa doar că posibilitățile de luptă revoluționară, inclusiv în țările capitaliste dezvoltate, se extind și cresc. Pentru fosta
707
lor, forme, mijloace și pârghii, precum grevele la întreprinderile individuale, în ramurile individuale ale industriei, se adaugă noi forme atunci când clasa muncitoare este capabilă să paralizeze toată viața, întreaga economie a țării, energia, comunicațiile, oprirea transportului. , etc Viața Prezintă și forme atât de neobișnuite, cum ar fi grevele angajaților băncilor, care, după cum se știe, au paralizat o anumită perioadă viața financiară în unele țări din Europa și America Latină și au alarmat extrem de mult guvernele statelor burgheze.

După cum s-a subliniat deja aici, experiența luptei eroice a Vietnamului împotriva agresorilor americani și a păpușilor lor confirmă încă o dată că numai combinând cu pricepere formele de luptă armată și neînarmată pot fi utilizate pe deplin energia revoluționară și activitatea politică a maselor.
În timpul discuției s-a pus problema rolului și semnificației luptei de gherilă. În acest sens, aș dori să atrag atenția asupra necesității unui studiu amănunțit, propagandă și dezvoltare ulterioară a ideilor lui Lenin cu privire la problemele războiului de gherilă. Se știe că V. I. Lepin, pe baza experienței revoluției din 1905, a exprimat considerații fundamentale extrem de importante asupra acestor probleme. Apoi le-a dezvoltat și îmbogățit în cursul luptei pentru victoria Revoluției din octombrie și apărarea Patriei socialiste.
Este deosebit de important acum să ne amintim tezele lui Lenin, pe care le-a exprimat încă din 1905. Ca principală sarcină imediată a acțiunilor partizane în cursul luptei revoluționare, Lenin a subliniat distrugerea poliției, armatei, aparatului guvernamental și o luptă fără milă împotriva organizațiile din Suta Neagră recurg la violența împotriva populației și la intimidarea acestuia. Dar luptele de gherilă, scria Lenin, trebuie să fie desfășurate sub controlul partidului și, mai mult, în așa fel încât forțele proletariatului să nu fie irosite în zadar și să fie îndeplinite condițiile și interesele mișcării muncitorești din se ţine cont de zona dată şi de starea de spirit a maselor largi.
În observațiile sale, Lenin a subliniat atât scopurile, cât și formele luptei partizane și a subliniat problema rolului partidului în organizarea și conducerea mișcării partizane. Este imposibil să absolutizezi lupta partizană ca singura și cea mai înaltă formă de luptă de clasă, să negi importanța conducerii de partid în această luptă, nevoia de a combina diferite forme de luptă.
În cursul discuției, mulți vorbitori au pus problema atitudinilor față de diferitele fluxuri ale mișcărilor democratice, a dezvoltării diferitelor forme de luptă de masă. Într-adevăr, aceasta este acum una dintre cele mai esențiale și importante probleme ale mișcării de eliberare.
708
Este indiscutabil pentru noi toți că în țările capitaliste protestul și indignarea maselor împotriva asupririi capitalului devine din ce în ce mai acut, iar acest protest cuprinde cele mai largi secțiuni ale populației, inclusiv acele mase de muncitori care au avut până acum. a fost sub influența reformiștilor social-democrați, a partidelor burghezo-clericale, a partidelor catolice și a altor organizații religioase. Protestul într-o formă furtunoasă se manifestă în tineret, în special în mișcarea studențească, iar expresiile acestui protest și indignare sunt foarte diferite. In aceste conditii, o abordare sectara a diverselor miscari ar fi foarte periculoasa. Sarcina este de a organiza protestul spontan, indiferent de forma acestuia, și de a-l subordona scopului comun al luptei antimonopol și antiimperialiste.
Este de la sine înțeles că indignarea spontană a maselor pune diverse probleme comuniștilor. Muncitorii, care sunt încă sub influența reformismului social-democrat, își exprimă protestul

într-un fel, iar tinerii radicali, studenții, reacționează în alt fel. Și fiecare mișcare, care are propriile sale caracteristici, necesită în mod natural o abordare proprie, specială. În același timp, trebuie avut în vedere faptul că partidele burgheze și liderii socialiști de dreapta se străduiesc să mențină sub influența lor pături largi de muncitori, intelectuali și tineri studenți. Troțchiștii și alți aventurieri se atașează mișcării studențești. Ei flatează tineretul, numind-o singura forță revoluționară și încearcă să o opună clasei muncitoare și avangardei sale revoluționare, Partidul Comunist.

Prin urmare, sarcina comuniștilor este să-i izoleze pe troțchiști și pe alți aventurieri prin stăpânirea tuturor formelor de mișcare și nu să le ofere liderilor socialiști de dreapta posibilitatea de a continua să înșele muncitorii și alte secțiuni ale oamenilor muncii cu invenții reformiste. .

În același mod, nu putem fi de acord cu opinia conform căreia condiția prealabilă pentru cooperarea dintre comuniști și credincioși - catolici sau luterani, musulmani sau budiști - ar trebui să fie convergența ideologică a marxismului cu tendințele religioase corespunzătoare.

Credem că cooperarea dintre comuniști și credincioșii diferitelor confesiuni religioase este posibilă pe baza problemelor socio-politice, și nu în problema creării unui fel de ideologie comună eclectică. Printre problemele asupra cărora este posibilă cooperarea dintre comuniști și credincioși, în primul rând se numără problemele apărării păcii și securității popoarelor, a intereselor și drepturilor vitale ale muncitorilor. Desigur, opiniile ideologice influențează și abordarea acestor probleme. Cooperarea comuniștilor cu credincioșii,

709

Desigur, presupune că anumite credințe religioase nu sunt folosite ca banner al anticomunismului.

În acest sens, trebuie remarcat faptul că învățăturile religioase nu se disting prin unitate. În diferite religii, se poate găsi predicarea șovinismului militant și apeluri la pace, cultul urii față de alți credincioși și proclamarea fraternității universale, consacrarea proprietății private și a exploatării și, în același timp, condamnarea vieții nemuncă și dragoste de bani. Fiecare credincios poate pleca de la una sau alta premisă, iar aceasta este deja determinată de poziția sa politică și, în cele din urmă, de clasă. O politică comunistă corectă poate uni poporul muncitor, atât atei, cât și credincioși, pe baza apărării intereselor vitale ale maselor largi de oameni.

Loialitatea față de marxism-leninism, intransigența față de perversiunile acestuia, este o cerință indispensabilă și principalul criteriu ideologic al unui partid revoluționar al clasei muncitoare.

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice și Partidele Comuniste din lume au purtat și duc o luptă încăpățânată pe două fronturi – atât împotriva oportuniștilor de dreapta, cât și a oportuniștilor „de stânga”, împotriva tendințelor aventuriste. Această luptă împotriva revizionismului de orice tip izvorăște din întreaga esență a marxism-leninismului, din legile de dezvoltare ale luptei de clasă și ale revoluției socialiste.

O condiție indispensabilă pentru succesul acestei lupte este implementarea consecventă de către fiecare partid în toate

activitățile sale a principiilor internaționalismului proletar, depășirea îngustei minții naționale și ireconcilierea cu șovinismul.

Tovarășii care au vorbit au criticat pe bună dreptate șovinismul și hegemonismul marii puteri ale grupului Mao Tse-tung, activitățile sale de scindare, amestecul său în mișcarea revoluționară a altor țări, absolutizarea unilaterală a experienței unei țări și încercările de a se plasează deasupra mișcării comuniste internaționale. Sub falsul drapel al luptei împotriva revizionismului, acest grup a lansat o campanie nestăpânită împotriva PCUS și a altor partide fraterne, desfășoară activități de scindare în mișcarea comunistă internațională și își distruge propriul partid și cadrele sale cu experiență.

Tovarășii au remarcat deja că clasa muncitoare a fiecărei țări socialiste trebuie să parcurgă calea spre obiectivul comun ținând cont de condițiile naționale, dar fără a aduce atingere altor țări socialiste și intereselor socialismului în ansamblu. Și în aceste chestiuni este imposibil, așa cum s-a spus pe bună dreptate aici, să reducem problema pur și simplu la problema neintervenției. Dreptul fiecărei părți de a-și determina politica în funcție de specific

710

condițiile acestei țări sunt de netăgăduit. Însă internaționalismul proletar presupune realizarea de către fiecare partid a responsabilității sale pentru soarta mișcării în ansamblu și întruchiparea acestei responsabilități în fapte practice.

Problema relației dintre general și particular, național și internațional în lupta antiimperialistă și în construcția socialismului a fost prezentată într-o serie de discursuri. S-a subliniat că aducerea în prim plan a caracteristicilor naționale, o exagerare excesivă a rolului lor, dăunează în cele din urmă internaționalismului. Participanții la conferință, reprezentând țările în curs de dezvoltare, au subliniat că tranziția la socialism este inevitabil legată de mișcarea internațională a clasei muncitoare și, în principal, de avangarda acesteia - sistemul socialist, că pentru ei nu există și nu poate exista niciun „special” , „izolat”, cale „separată” către socialism.

Mulți participanți la conferință, observând importanța internațională a experienței Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și a construirii socialismului în Uniunea Sovietică, au subliniat pe bună dreptate necesitatea asimilării creative și aplicării acestuia în alte țări. O astfel de formulare a întrebării este cu atât mai importantă cu cât uneori trebuie să dai peste afirmații că, dacă, spun ei, experiența acumulată în Uniunea Sovietică era considerată anterior comună, acum este necesar să se pornească de la generalizarea noii experiențe. a altor tari. Dar este posibil să ne opunem experienței țărilor individuale? În dezvoltarea istorică a socialismului, nu există o negație, ci o îmbogățire a experienței revoluționare acumulate anterior. Aceasta este determinată de prezența legilor generale care guvernează revoluția socialistă și construcția socialistă.

În acest sens, este util să ne amintim cum Lenin a pus problema generalului și particularului în construirea socialismului.

„Atâta timp cât există diferențe naționale și de stat între

popoare și țări — și aceste diferențe vor persista foarte, foarte mult timp chiar și după ce dictatura proletariatului se va realiza la scară mondială — unitatea tacticii internaționale a comunistului. mișcarea muncitoare a tuturor țărilor necesită nu eliminarea diversității, nu distrugerea diferențelor naționale...
... ci o asemenea aplicare a principiilor de bază ale comunismului (puterea sovietică și dictatura proletariatului) care să le modifice corect. principiile în special, le adaptează corect și le aplică la diferențele naționale și naționale-state”!
Care, deci, ar trebui considerat comun, principalul lucru în calea complexă și dificilă a dezvoltării socialiste a țărilor individuale? Considerăm că acesta este principalul, în deplină concordanță cu formularea leninistă a întrebării, existența unui comun
V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 41, p. 77.
711
proprietate privată a sculelor și mijloacelor de producție; prezența dictaturii proletariatului într-o formă corespunzătoare condițiilor specifice locului și timpului, dar păstrând principalul lucru - democrația largă, autentică pentru majoritate, pentru poporul muncitor și suprimarea decisivă a tuturor forțelor antisocialiste. ; și în sfârșit, prezența unei avangarde militante a clasei muncitoare — un partid revoluționar, unit și organizat, înarmat cu teoria progresistă, marxist-leninistă, un partid care conduce întregul curs al construcției socialiste. „Partidul”, după cum a subliniat Lenin, „este avangarda directă de conducere a proletariatului, este liderul”.
Acestea sunt principiile obligatorii ale construirii socialismului. Dar acolo unde, în căutarea „propriului”, o cale pur națională către socialism, acest general, adică, în esență, ceea ce deosebește socialismul de capitalism, se pierde, iar accentul este pus pe special, legat doar de condiții. și tradițiile unei țări date, există pericolul de a ne abate pe calea către ceva, poate național, dar deloc socialist.
De aceea este foarte important să te bazezi pe experiența istorică acumulată de întreaga mișcare comunistă, de toate partidele comuniste și muncitorești, fără a te închide în carapacea excepționalismului național și fără a considera propria ta evaluare a mersului evenimentelor ca având un monopolul adevărului absolut. Pentru comuniștii de astăzi, ca și în anii trecuți, cuvintele lui Lenin sună îmbietoare:
„Interesele clasei muncitoare și lupta ei împotriva capitalismului cer solidaritate deplină și cea mai strânsă unitate a muncitorilor din toate națiunile, ele cer o respingere a politicii naționaliste a burgheziei de orice naționalitate”.
Tovarășii de la secțiunea de probleme ale procesului revoluționar internațional au abordat și tactica luptei pentru pace. Aici, poate, ar trebui să subliniem în mod special faptul că, ca urmare a poziției corecte marxist-leniniste a partidelor comuniste în lupta pentru pace, ca urmare a luptei neobosite a tuturor forțelor iubitoare de pace și democratice de pe scena mondială. , s-a creat o situație când agresorii, susținători ai războiului, s-au trezit în izolare.
De fapt, situația de acum este fundamental diferită de cea de acum 10-15 ani, mai ales acum 20 de ani. Acum agresorii sunt înconjurați de indignare generală și dispreț, și chiar și

agresorii americani din propria lor țară se confruntă cu forțele antiimperialiste, antirăzboi, în continuă creștere, care condamnă cu fermitate agresiunea. Nu este nevoie să vorbim despre masele populare din alte țări, pentru care lupta

1 V. I. Lenin. Poli. col. cit., vol. 42, p. 294.
2 V. I. Lenin. Câmpuri. col. cit., vol. 25, p. 288.

împotriva politicii imperialiste de agresiune și război a devenit cu adevărat un steag de luptă.

De aceea, Partidele Comuniste din lume și Partidul nostru au considerat și continuă să considere problema conviețuirii pașnice ca o problemă a luptei de clasă. Acest lucru este scris în Programul PCUS, în hotărârile congreselor noastre de partid. Aceasta este poziția majorității comuniștilor din alte țări. Mobilizarea celor mai largi mase de oameni pentru lupta pentru pace, împotriva agresiunii, privită dintr-o perspectivă, în legătură cu mișcarea muncitoare, este o luptă pentru socialism. Aceasta este o formă eficientă de luptă și cea mai importantă pârghie pentru ralierea întregului front antiimperialist.

Am ascultat cu profundă atenție discursurile reprezentanților mai multor state în curs de dezvoltare, care au ridicat cu toată urgența întrebările luptei împotriva expansiunii imperialiste și diferitelor noi forme de exploatare colonială. Comuniștii, oamenii muncitori din țările socialiste și muncitorii, oamenii muncitori din țările capitaliste ies împreună cu aceste state tinere, cu popoarele lor, în lupta împotriva dușmanului comun — imperialismul. În această luptă, popoarele țărilor în curs de dezvoltare se pot baza pe sprijinul proletariatului internațional, pe sprijinul Uniunii Sovietice și al altor țări socialiste, care, așa cum s-a spus aici, sunt sprijinul ferm și scutul de încredere al popoarelor. luptă pentru libertatea lor.

Reprezentanții tinerelor state naționale care au vorbit aici au demonstrat în mod convingător forța și vitalitatea doctrinei marxiste a rolului istoric mondial al proletariatului prin experiența propriilor țări, au arătat, în contrast cu încercările de a nega caracterul revoluționar al proletariatului sau pentru a minimiza importanța luptei sale pentru țările așa-numitei „Lumi a treia”, că proletariatul a fost și rămâne decisiv prin puterea transformării revoluționare a societății, că numai el, având a reunit în jurul său toate forțele cu adevărat anti-imperialiste, este capabil să conducă și să ducă cu succes lupta împotriva puterii monopolurilor, pentru independența națională, pace și socialism.

Toate discursurile au subliniat din nou și din nou nevoia de unitate și unire a principalelor forțe revoluționare ale timpului nostru. Orice manifestare de dezbinare în relațiile dintre țările socialiste, între țările socialiste și statele tinere, între acestea și muncitorii, oamenii muncitori ai țărilor capitaliste, joacă doar în mâinile imperialiștilor, care se străduiesc pentru aceasta.

Prin urmare, sarcina noastră este să spulberăm toate încercările imperialiștilor și ale oricărui fel de despărțitori, de a submina unitatea forțelor revoluționare, astfel încât militanții antiimperialisti

De la o zi la alta frontul german a devenit mai puternic și și-a adunat forțele, întorcându-le împotriva principalului său inamic, împotriva imperialismului.
Desigur, la conferința noastră au fost luate în considerare problemele dezvoltării societății socialiste. A fost rezumat un rezultat foarte important și semnificativ al dezvoltării țărilor socialiste, unde una dintre ele are deja o istorie de o jumătate de secol și o experiență gigantică, în timp ce altele au o istorie mai scurtă, dar bogată în evenimente, experiență și perspective.
Acum este clar nu numai pentru marxişti, ci pentru toţi oamenii progresişti ai lumii că preponderenţa pe scena mondială este din ce în ce mai mult în favoarea socialismului, că acesta capătă din ce în ce mai multe succese. Dar este de la sine înțeles că socialismul se confruntă cu o serie de probleme complexe, iar acest lucru, în special, a fost discutat în secțiunea privind problemele economice ale construirii socialismului.
Să luăm problema organizării socialiste a întregii economii, subordonarea micilor proprietari față de organizare, disciplină, problema necesității unei restructurări socialiste a agriculturii - aceasta este o întrebare foarte mare și complicată. Și nu este o coincidență că atât Marx, cât și Lenin credeau că pentru micii proprietari, pentru economia lor, prima formă ar trebui să fie o formă de asociere de grup, cooperativă, ca o modalitate mai simplă și mai accesibilă pentru ei de a trece la șinele socialiste. Și experiența istorică a confirmat acest lucru. Dacă în cazul fermelor mari capitaliste se impune exproprierea și socializarea prin crearea de întreprinderi publice de stat, atunci pentru micii proprietari, după cum a arătat experiența, socializarea cooperatistă este o formă mai potrivită. Dar acesta, repet, este un proces lung și complex de dezvoltare, pentru că proprietatea se dezvoltă și în socialism: atât proprietatea de stat, cât și proprietatea de grup au mult de parcurs pentru a deveni comunist, proprietate comună. Graba nu este de nici un folos în această chestiune. Cu atât mai insuportabile sunt încercările de a declara forma de grup de organizare a producției ca fiind cea mai înaltă și de a subjuga forma de stat a proprietății, care în realitate este în mod constant socialistă și forma principală de dezvoltare a economiei socialiste.
În ultimii ani, în țările socialiste s-a realizat o reformă economică importantă, iar acest lucru, desigur, a făcut obiectul discuțiilor în secțiuni. Pentru noi, cel mai semnificativ aici este faptul că reformele economice se realizează pe baza proprietății publice. Iar când criticii socialismului dezvăluie despre existența relațiilor marfă-bani în țările socialiste care duc la capitalism, ei ignoră lucrul fundamental și cel mai important: că relațiile marfă-bani

Soluțiile se bazează pe proprietatea socială a mijloacelor de producție. Principalul lucru aici este că, pe baza proprietății sociale, banii nu pot fi transformați în capital, nu pot fi transformați în mijloace de producție pentru persoane private, în mijloace de exploatare. Se constată o îmbunătățire a relațiilor de producție și a formelor de management, determinată în multe privințe de creșterea forțelor productive. Așa înțeleg marxistii dezvoltarea economiei socialiste. Oricine evaluează reforma

diferit nu va interpreta dezvoltarea economiei socialiste din poziții marxiste.
Socialismul nu desfiinţează dialectica dezvoltării forțelor productive și a relațiilor de producție. Mai mult, ea este îmbogățită, întrucât această dezvoltare are loc într-o formă organizată, pe baza cunoașterii și utilizării conștiente a legilor obiective ale procesului social. Desigur, în conformitate cu dezvoltarea forțelor productive, atât în prezent, cât și în viitor, se vor schimba formele de management, formele de organizare a producției și relațiile de producție, dar scopul tuturor acestor schimbări este același: consolidarea socialism, perfecţionarea economiei socialiste de-a lungul drumului către comunism.
Când se discuta problemele economice, vechea dispută a apărut din nou despre dacă Marx a recunoscut sau a negat posibilitatea relațiilor marfă-bani în cadrul socialismului. În acest sens, trebuie să subliniem încă o dată că Marx și-a concentrat atenția principală asupra analizei diferențelor calitative fundamentale în structura economică a capitalismului și socialismului. Descriind într-un fel sau altul modul socialist de producție, el l-a opus nu atât economiei de mărfuri în general, cât producției capitaliste de mărfuri. Marx a luptat cu hotărâre împotriva iluziei că relațiile capitaliste sunt relațiile naturale ale fiecărui mod de producție. Spre deosebire de capitalism, în socialism mijloacele de producție aparțin societății și nu pot fi cumpărate de persoane private și devin proprietate privată, nu pot deveni mijloace de extragere a plusvalorii, mijloace de exploatare a muncii altora. În societatea socialistă nu există nicio cumpărare și vânzare a unei mărfuri specifice - puterea de muncă a proletarilor angajați, care este cumpărată și utilizată în economia capitalistă pentru producerea de plusvaloare. Făcând o paralelă cu producția de mărfuri, Marx în mod deliberat și în detaliu, în detaliu, nu a luat în considerare modul în care instrumentele vechii societăți și în ce forme vor funcționa sub socialism, cum sunt modificate. Prin urmare, disputa cu privire la punctele de vedere ale lui Marx cu privire la aceste probleme nu are niciun temei.
La conferința noastră a fost unanimitate deplină asupra întrebării
715
despre legile de bază, principalele care guvernează dezvoltarea socialismului. A fost deja citată aici binecunoscuta propoziție a lui Marx, care este acum și va continua să aibă o importanță din ce în ce mai mare: propunerea că odată cu victoria socialismului cursul proceselor sociale se va schimba și evoluțiile sociale vor înceta să mai fie revoluții politice.
Este important să ne amintim această poziție mai ales acum, când într-una dintre țările aflate sub steagul așa-zisei „revoluții culturale” se proclamă o revoluție politică, o luptă pentru preluarea puterii, cadrele de partid și organizațiile de partid sunt spulberate. .
Se ridică o întrebare legitimă: ce înseamnă lupta pentru putere, ce înseamnă o revoluție politică într-o țară socialistă? Împotriva cui este îndreptată o asemenea revoluție, dacă puterea este în mâinile clasei muncitoare sau în mâinile oamenilor muncitori conduși de clasa muncitoare?

Este clar că aceasta este speculație, speculație dezonorantă asupra conceptului înalt și sfânt al marxismului, conceptul de revoluție.
Marele avantaj al socialismului și al perspectivelor sale constă în faptul că legile acestei societăți asigură dezvoltarea ei planificată, fac posibilă dezvoltarea sistematică, ridicarea la niveluri noi, mai înalte.
Câteva sugestii pentru munca noastră viitoare au fost făcute aici. Cred că toți participanții la conferință vor fi de acord cu propunerile făcute la conferință că ar trebui să ne întâlnim în continuare atât pe probleme individuale ale teoriei marxist-leniniste, cât și pe diferite componente ale marxismului: pe probleme de știință economică, filozofie, socialism științific, și pe probleme generale, sintetice.
Permiteți-mi, tovarăși, să închei exprimându-mi recunoștința tuturor participanților la această sesiune.
Dorim să ne exprimăm în mod deosebit recunoștința prietenilor noștri străini care au răspuns invitației noastre și au participat activ la discuția problemelor ridicate.
Tovarăși! Pentru noi, aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Marx este o dată istorică semnificativă. Putem spune cu mândrie că ideile marxism-leninismului au devenit o mare forță la scară globală.
Teoria socialismului științific, creată de Marx și Engels și care, datorită activității lor titane, a devenit steagul proletariatului revoluționar, se transpune acum în transformarea practică a societății pe linii comuniste. Și acum, pregătindu-ne pentru împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin, suntem pe deplin conștienți că marxistii și comuniștii au mult de lucru în față, o luptă serioasă și severă pentru triumful ideilor marxism-leninismului, pentru noi victorii ale marea doctrină, al cărei fondator a ajuns Karl Marx.

CONŢINUT

IV
MIȘCARE REVOLUȚIONARĂ MONDIALĂ ȘI PROBLEME
A CAPITALISMUL MODERN

718

719

Marxismul și epoca noastră.
M27
720 p.
M., Politizdat, 1968.
ZK + ZK16+1MI
A participat la pregătirea colecției pentru publicare
E. M. Ovsyannikova și V. A. Ekshtein
Editor S. S. Nikonenko
Editor de artă G. F. Semirechenko
Editor tehnic H. E. Troyanovskaya

Depus spre tipărire I septembrie 1968 Semnat pentru tipărire 2 decembrie 1968 Format bOxEO'/iv. Hârtie de tipar Nr. 1. Condițional. cuptor l. 45. Contabilitate ed. l. 43,23. Tiraj 5 mii de exemplare. A09865. Ordin nr 107. Pret 1 p. 64 k.
Politizdat, Moscova, A-47, str. Miusskaya. 7.
Ordinul Bannerului Roșu al Muncii Tipografia Leningrad nr. 1 „Curtea de tipărire” numit după. A. M. Gorki de la Glavpoligrafprom al Comitetului de Presă din cadrul Consiliului de Miniștri al URSS, Leningrad, Strada Gatchinskaya, 26.
HARTĂ